

శ్రీపాళ్ళరాఘ్ర మహేశాపనిషది

మహామునికపిల ప్రైతేన వద్దైన

సంనతాయ ఉపదిష్టా

శ్రీజగదాధిపతి శ్రీపాదకా

పాద్యసంహితా

శ్రీమత్పరమహంసేశ్వరి - శ్రీయదుగిది

యతిరాజ సంపత్కుమార రామానుజమునినా

సంశోధితా ప్రకాశితా చ

ద్వితీయ సంపుటః

(చతుర్థశ్చయోపాదః)

చన్నపత్తనె

గృ. రా. ముద్రాశాలా.

Registered Copy Right.

శకాబ్దః

౧౮౮౬

పాద్యసంహితాయాం చయాపాదే నిరూపితాః విషయాః.

—ॐ—

❀ ౧. అ ధ్యా యే ❀
విషయ విశేషాః.

పుటం.

భగవదారాధన విధాన ప్రశ్నప్రతివచనె	౧
అధికారినిరూపణమ్	”
ముఖ్యకల్పాధికారిణః ఏకాయనశౌఖినః	”
అనుకల్పాధికారిణోఽన్యై	౨
సూతస్యస్వాధికారమాత్రయజనేఽధికారః	”
దీక్షాహీనానామనధికారః	”
దీక్షయా అధికారలాభః	”
బ్రాహ్మణాదీనాం జన్మకర్మనిరూపణమ్	”
తత్ర సత్వప్రధానో విప్రసగణః	౩
రజగ్ ప్రధానః క్షత్రియసగణః	”
గుణసామ్యే వైశ్యసగణః	”
తమగి ప్రాచుర్యే శూద్రసగణః	”
వణికృషు పూర్వపూర్వతరశ్శ్రేయ్యా	”
శ్రేయస్త్వే జన్మకర్మణో హేతుత్వమ్	”
ద్విజానాం ఆశ్రమచతుష్టయమ్	”
ప్రథమః బ్రహ్మచర్యాశ్రమః	”
ద్వితీయః గృహస్థాశ్రమః	”
తృతీయః వానప్రస్థాశ్రమః	”
తురీయస్సన్న్యాసాశ్రమః	౪
క్షత్రియస్య పూర్వే త్రయ ఆశ్రమాః	”

పుటం.

విశః ఆద్యా ద్వా	౪
శూద్రస్య ద్వితీయ ఏకః	”
బ్రాహ్మణస్య షట్క-మాణి	”
క్షత్రియస్య త్రీణి	”
విశామపిత్రీణ శూద్రస్యైకమ్	”
విప్రస్య సహజా గుణాః	”
క్షత్రియస్య సహజాగుణాః	”
విశస్సహజా గుణాః	౫
శూద్రస్య సహజో గుణః	”
సజాతీయ విజాతీయప్రజాస్వరూపమ్	”
కుణ్డగోలనిరూపణమ్	”
ఏతేషాం అధ్యాపనాదిత్రికైః సధికారః	”
అనులోమజాతి నిరూపణమ్ అనులోమః	”
వ్రాత్యానాం బ్రాహ్మణాదీనాం వృత్తిః	”
విలోమనిరూపణమ్	”

❀ ౨. అధ్యాయే ❀

విషయవిశేషాః.

దీక్షాస్వరూపప్రశ్నః తన్నిరూపణం చ	౮
తత్ర స్థానోపకరణాది	”
యజనకాలః	”
చక్రకాబ్జచుండాలై కుంభనాసః	”
చరోశ్చాతువిధ్యమ్	౯
శిష్యలక్షణం తత్సంస్కారాశ్చ	”
దస్తకాష్టాగ్నిమిత్రపరీక్షా	౧౦
గురుణా భగవతే శిష్యసమపణమ్	”

పుటం.

మాయాసూత్రస్వరూపమ్	౧౦
మాయాసూత్రేణ శిష్యకాయవెష్టనమ్	౧౧
స్వప్నార్థం హోమాదుః	”
మాయాసూత్రమోక్షణమ్	”
శిష్యస్వాపనమ్	”
శుభస్వప్నై దీక్షానుష్ఠానమ్	”
అశుభస్వప్నై శాంతిహోమాదుః	”
దీక్షావిధిః	”
అధ్యక్షత్వమ్	౧౨
పూర్వవిధిశేషః	”
దీక్షితస్య నామనిర్దేశః	౧౩
మంత్రోపదేశః	”
స్త్రీశూద్రాణాం మంత్రోపదేశే విశేషః	”
శిష్యేణ కుంభమణ్డలస్థదేవతార్చనమ్	”
దీక్షితస్య నామధేయాని	౧౬
అష్టా విధయః	”
భాగవతశబ్దనిర్ముక్తిః	”

❀ 3. అధ్యాయే ❀

విషయవిశేషాః.

భగవదారాధనవిధిః	౧౭
స్నానభేదాః	”
వారుణాదిస్నాననిరూపణమ్	”
మానస స్నానమ్	౧౮
భగవత్స్మరకవాటోద్ఘాటనమ్	”
పూజకపరికరము	”

పుటం.

ఆత్మ శుద్ధిః	౧౯
మ స్త్రీన్యాసవిధిః	౨౧
ప్రణవన్యాసః.	”
అష్టాక్షరస్థానాని	౨౨
ద్వాదశాక్షరస్థానాని	”
అష్టారన్యాసభూమయః	౨౩
ద్వాదశాక్షరన్యాసభూమయః	”
మస్త్రీక్షరాణాం వర్ణాః	”
షడ్జన్యాసః	”
వర్ణాం రూపాణి	”
మ స్త్రీశుద్ధిః	౨౪
అఘ్యోదిషు ప్రక్షేపణీయద్రవ్యాణి	”
ద్రవ్యాణాం దహన శోషణప్లావనాది	౨౫
యోగపీఠకల్పనమ్	౨౬
పీఠపాశ్వర్యదేవతాః	౨౭
భగవదారాధనారంభః	”
ముద్రాప్రదర్శనమ్	”
యావద్యాగం స్థితిప్రార్థనా	”
సముఖికరణమ్	”
సపర్యాసనమ్	”
దేహవదర్శనాయాం మ స్త్రీన్యాసః	”
హ స్త్రీన్యాసం వినా ముద్రాప్రదర్శనమ్	”
సురసిద్ధాద్యవతారితజేరే ఆవాహననిషేధః	”
సుస్థితే అభిముఖిభావ ఏవావాహనమ్	”
స్థిరబింబే యోగపీఠాదీనా మవశ్యకతకవ్యతా	”
పాద్యాచమనయోస్థిస్థితం ధ్యాయేత్	”
స్నాననైవేద్యయోస్సుఖాసీనం ధ్యాయేత్	”

పుటం.

అన్యత్రోపచారే కామచారః	౨౭
పుష్పాజ్జలిః	౨౯
అఘ్యుదాదానకాలే ధ్యానప్రకారః	,,
ప్రణామః	,,
ప్రార్థనా	,,
యోగాసనాబ్జపత్రేషు శక్తయః	,,
ప్రథమావరణస్థాశ్చక్తయః	౩౦
ద్వితీయావరణస్థాః	,,
తృతీయావరణస్థాః	,,
పరివారాణాం భగవదగ్నిముఖం స్థితిః	,,
స్నానాసనమ్	,,
అలంకారాసనమ్	౩౧
భోజ్యాసనమ్	౩౨
తామూర్బలసమపకణమ్	౩౩

❀ చ తు థాక ధ్యా యే ❀

విషయవిశేషాః.

నిత్యోత్సవహోమః	౩౪
పాత్రాసాదనమ్	,,
చరోశ్చతువిధ్యమ్	౩౬
అగ్నిధ్యానమ్	,,
జిహ్వభేదన హోమఫలభేదః	,,
సమిత్ప్రమాణవిషయాకాసే ఫలమ్	౩౭
సమిధాం సజ్జ్య	,,
హోమద్రవ్యాణాం ఫలమ్	౩౮
హోమద్రవ్య పరిమాణమ్	,,

❀ పంచమాధ్యాయే ❀

విషయవిశేషాః

పుటం.

నిత్యోత్సవవిధిః	౪౦
పంచావరణబలిదానమ్	,,
ఆవరణభద్రదేన ఉత్సవతార తమ్యమ్	,,
పరిచారకలక్షణమ్	౪౧
బలిదాన తాలస్త్రాది వ్యవస్థా	,,
బలిబరస్య యానె శిరసి వా నిక్షిప్య భ్రమణమ్	,,
బలిబరభ్రమణే నృత్తాతోద్యాదిభేదః	,,
ఖగేశప్రియ నృత్తమ్	,,
పురుహూతాదిప్రియనృత్తమ్	,,
పురుహూతాదీనాం ప్రియస్వరః	౪౩
భవస్య ప్రియస్వరః	,,
దుర్గాగణేశయోః ప్రియనృత్తస్వరౌ	,,
అన్యేషాం దేవానాం ప్రియనృత్తస్వరాః	,,
దిగ్భేదన తాలభేదః	,,
తాక్ష్యస్య ప్రియం తాలమ్	,,
భూతానాం ప్రియం తాలమ్	౪౪
ధ్వజాదశకమంగలాష్టకభక్త్యాదినివేదనమ్	,,
శంఖనాదమాత్రేణ ప్రాకారద్వారనిగమః	,,
మహాపీఠే బలిదానమ్	,,
దేవస్య యానాదితోఽవరోపణమ్	,,
దేవస్య గర్భగృహప్రవేశనమ్	,,
వాద్యాదిన్యూనతా సమాధానాయ తాండవమ్	౪౫
మహావాతాది సఙ్ఖ్యోభే నిత్యోత్సవప్రతిషేధః	,,
ఆరాధనకాలభేదః	,,
కాలానాం నాడికామానమ్	,,

పుటం.

ఆరాధనభేదాః	౪౫
స్నానాచకనన్యత్రగయాదీనాం ఘటికామానమ్	౪౬
కాలభేదేషు కాలత్రయం శ్రేష్ఠమ్	„
ఉత్పవాద్యంగబింబానాం సర్వకాలేషు పూజా	„
వాద్యవాదనకాలః	„
నీరాజనకాలః	„
నీరాజనపాత్రాది నిరూపణమ్	„
స్త్రీభిశ్చైతే బద్ధేన దీపధారణన్యాసా	౪౭
దీపపాత్రాచకనమ్	„
దీపప్రపణవిధిః	„
అధికారాత్రే పూజానివేదనాదివిధిః	„
సుప్రభాతవిధిః	„

❀ మ స్థా ధ్యా యో శ్చ విషయవిశేషాః.

పురుషసూక్తన్యాసః	౪౮
ఋచామావాహనాదౌ వినియోగః	„
హోమమద్రవ్యాణి	„
ఆవాహనాధారవస్తూని	„
ఆవాహన ప్రకారోపచారౌ	౫౦
చతుర్ముఖాదీనాం గృహే అర్చానిషేధః	„
జప్తవ్యసూక్తాని	„
గృహాచకనై ఫలమ్	„
ఉపచారాణాం సంఖ్యా	„
ఆవాహనోపచారాః	„
స్నానాననూపచారాః	„
అలంకారాననూపచారాః	„

పుటం.

యాత్రాసమోపచారాః	౫౦
భోజనాసమోపచారాః	,,
చతుష్పతిరుపచారాః	౫౩
ద్వాత్రింశదుపచారాః	౫౪
షోడశోపచారాః	,,
ఆసనసామన్యోపచారాః	,,
పాదవిప్లవనిష్ఠేధస్తానమ్	౫౫
మధుపకానివేదనమ్	,,
ఆచమనస్థానాని	,,
ఉపచారాంతరైః ఘంటాయా ఆవశ్యకతా	,,
అష్టాక్షానాహనమ్	,,
క్షణికద్రవ్యనిరూపణమ్	౫౬
కుంభనీరాజనమ్	,,

❀ సప్తమాధ్యాయే ❀

విషయవిశేషాః.

చక్రాబ్జమండలన్యాసః	౫౭
కర్తుంశ్చక్రపెక్షయా చక్రం వినా పద్మమండలమ్	౬౦
సితాదిపంచైవణైకమండలశోభా	౬౧
తత్ర ద్రవ్యవికల్పః	,,
షడధ్వచానమ్	౬౨
బిందుషు ద్వాదశాక్షరానాహనమ్	,,
కెసరైః శ్రియాదీనామచానమ్	౬౩
నాభిక్రమేణ విష్ణోదీనాం పూజా	,,
ద్వాదశస్వరైః విష్ణోదిద్వాదశమూర్తిపూజా	,,
అరాంత్రవలయమీనాది దశమూర్తీనాంపూజా	,,
ప్రథమనెమివలయే శక్త్యాద్యాయుధపూజా	,,

పుటం.

పీఠకోణేషు వరాహోదీనాం పూజా	౬౩
ఏధికాయాం లోకపాలపూజా	,,
ద్వారేషు చణ్డోదీనాం పూజా	,,
ఈశానకోణే విష్ణ్వక్సేనపూజా	,,
పూర్వద్వారే ఆభిముఖ్యేన గరుడస్య పూజా	,,
ద్వితీయావరణపద్మేషు విష్ణ్వాదిద్వాదశపూజా	౬౪
తృతీయావరణపద్మేషు ద్వాదశాదిత్యపూజా	,,
మణ్డలే వాసుదేవాచారణమ్	,,
బిందుషు అష్టాక్షరన్యాసః	,,
కేసరేషు శక్త్యప్తకపూజా	,,
దలెషు శ్రియాదయగ్ పూజాః	,,
అరెషు శక్త్యాద్యష్టాయుధపూజా	,,
చతుర్వింశతిపద్మే తావన్మూర్తికపూజా	,,
చక్రాబ్జమణ్డలే నారాయణయజనమ్	,,
భగవద్యజన ముఖ్యగ్ కాలః	,,
దీక్షాయాశ్చక్రాబ్జమణ్డలం ప్రశస్తమ్	౬౫
బ్రాహ్మణాదిభేదేన మణ్డలక్షేత్రాదిభేదః	,,
అనులోమానాముత్పాదకవద్ద్వారాణి	,,
సూతస్య విశేషః	,,
స్త్రీణాం ద్వారనిరూపణమ్	,,
కర్మాణాదిక్రియాయోగ్యాధికారీ	,,
అధికారసంపాదకాస్సంస్కారాః	,,
మన్త్రితకుంభజలైశ్చిష్యాభిషేకః	౬౬
అభిషిక్తస్య అధికారలాభః	౬౭

❀ అష్టమాధ్యాయే ❀

విషయవిశేషాః.

పుటం.

మహాభిషేకాఖ్యస్తవనమ్	౬౯
స్తవనత్రైవిధ్యమ్	”
స్తవనప్రతిమావికల్పః	౭౦
బిమ్బాభావే కుశకూచకాః	”
స్తవనమణ్డపలక్షణమ్	౭౧
మణ్డపాలంకారః	”
గృహాచార్యాం విశేషః	”
అఘృతాదిదీపాంతపూజాసు ఉపకరణాని	”
పీఠోచితధాన్యపరిమాణమ్	౭౨
కలశస్వరూపమ్	”
కలశేషు పూరణీయద్రవ్యమానమ్	”
కుమ్భానాం సూత్రవేష్టనమ్	”
కుమ్భవెష్టనై తన్తూనామంత్రరాలమానమ్	”
కుమ్భానాం న్యాసక్రమః	౭౩
అధివాసితస్య దేవస్యాత్థావనమ్	౭౪
స్నానాసన నివేశనమ్	”
స్నానోపచారాః	౭౫
ఘృతారోపణమ్	”
స్తవనమంత్రాణాం నిర్దేశః	”
చూర్ణాన్నానమ్	౭౭
తచ్చూర్ణధారణై ఫలమ్	”
అభిషేకజలపానై ఫలమ్	”
అలక్ష్మీరాసనమరి	”
మాత్రాద్రవ్యపమాణమ్	”
భోజ్యాసనై భోజ్యభేదః	”

పుటం.

స్న పనభేదనిరూపణమ్	౭౮
కుమ్భేషు ష్టేపణీయద్రవ్యాణి తన్మాత్రా చ	,,
రత్నకుమ్భే నిధాతవ్యవస్తూని	౭౯
యశ్చైదకుమ్భే నిధాతవ్యాని తన్మాత్రా చ	,,
పఞ్చగవ్యం తదుపయోగిపాత్రం చ	,,
గోవిశేషః	౮౦
పఞ్చగవ్యస్య శుద్ధిః	,,
పఞ్చగవ్యస్య యోజన మస్త్రీః	,,
పఞ్చగవ్యస్య అధిదేవతాః	,,
స్న పన పఞ్చగవ్యద్రవ్యమానం	,,
ప్రోక్షణేపఞ్చగవ్యద్రవ్యమానమ్	,,
ప్రాశన పఞ్చగవ్యద్రవ్యమానమ్	౮౧
పూర్వాక్షద్రవ్యనూనాధిక్యే దోషః	,,
గృహాచార్యాం పఞ్చగవ్యమాసభేదః	,,
పాద్యాదీనాము క్తద్రవ్యాలాభే ప్రతివాపద్రవ్యాణి	,,
పఞ్చగవ్యప్రతివాపద్రవ్యాణి	,,
మధ్యమస్న పనమ్	,,
కలశభదేన స్న పనమస్త్రీభేదః	౮౨
ఉత్తమస్న పనమ్	౮౩
ఉత్తమమధ్యమోత్తమాధమ స్న పనవిధిః	౮౪
కుమ్భద్రవ్యాణామధిదేవతాః	,,
నవసు స్న పనెషు శక్త్యనుసారానుజ్ఞా	౮౫
తిథ్యాదిభేదేన స్న పనభేదః	,,
అష్టోత్తరశతకుమ్భ స్న పనమ్	౮౬
ఎకోనపఞ్చశతకుమ్భ స్న పనమ్	౮౭
పఞ్చవింశతికుమ్భ స్న పనమ్	,,

❀ న వ మె అ ధ్యా యే ❀

విషయవిశేషాః.

పుటం.

బ్రహ్మణా భగవతి ప్రజాసర్గశక్తిప్రథానా

౯౦

సహస్రకలశాభిషేకకరణానుజ్ఞా

,,

కుమ్భానాం దేవతాః ద్రవ్యాణి చ

౯౨

కుమ్భేషు పూరణీయా ఆపః

౯౩

మధ్యమకుమ్భసవకే నవధాన్యాని

౯౪

ఆగ్నేయాది దిక్కుమ్భేషు పూరణీయద్రవ్యాణి

,,

స్నపనై దిక్కులశభేదేన మస్త్రభేదః

౯౫

❀ ద శ మా ధ్యా యే ❀

విషయవిశేషాః.

సకామనిష్కామానుష్ఠేయమహూత్సవః

౧౦౨

ప్రశ్నప్రతివచనై

,,

ఉత్సవశబ్దనిర్వచనమ్

,,

ఉత్సవత్రైవిధ్యమ్

,,

నిత్యోత్సవః

,,

అవభృథస్నానసమయః

౧౦౩

ఉత్సవకాలపరిమాణమ్

౧౦౪

ధ్వజాఢోహణరహితోత్సవః

,,

అవభృథసమయస్యాపవాదః

,,

బలిదానస్య ధామవిశేషనియమః

,,

ఆశ్రయద్వైవిధ్యమ్

,,

ఉత్తమాదిత్రైవిధ్యమ్

,,

ఉత్తమస్వతంత్రాలయః

,,

మధ్యమః పరతంత్రాలయః

౧౦౫

పుంట.

అధమః వీధ్యస్తరాలయః	౧౦౫
ఉత్సవసన్నిపాతే స్వతంత్రాలయపాధాన్యమ్	„
ఆశ్రయాదిబింబానాం తత్తదావరణ ఏవోత్సవః	„
గ్రామవాస్తుబలినీషెధః	„
వైష్ణవోత్సవే దేవతాన్తరోత్సవనిషెధః	„
దేవోత్సవమధ్య మానుషోత్సవనిషెధః	౧౦౬
పూర్వాకపవాదః	„
అన్యదేవతోపయుక్తతోరణాదీనాం ప్రతిష్ఠేపః	„
తదపవాదః	„
అధిమాసాదౌ ప్రథమోత్సవనిషెధః	„
ధ్వజారోహణస్య ముఖ్యగీతాః	„
అనుకల్పకాలః	౧౦౭
ధ్వజపటాయామాదిమాసమ్	„
గరుడమూర్తికలక్షణమ్	„
గరుడప్రతిమామను లెఖనీయాని	౧౦౮
అధివాసదినే కర్తవ్యాని	„
అధివాసః	౧౦౯
గరుడప్రార్థనా	„
గరుడపిండస్య సంతానప్రదత్వమ్	౧౧౦
ధ్వజపటోత్సవః	„
సామ్యరపాలికాయాః నయనస్థానమ్	౧౧౧
ధ్వజస్తంభస్థాపనస్థానమ్	„
స్తంభాసయోగి దారుమాసమ్	„
ధ్వజస్తంభ సంస్కారః	౧౧౨
స్తంభశిరసి ధ్వజపటబద్ధనమ్	„
ధ్వజారోహణకాలః	„
ఆరోహణమస్త్రీః	„

పుట౦.

స్తన్భముల వెదీకల్పనమ్	౧౧౩
ధ్వజే గరుడసాన్నిధ్యప్రథానమ్	„
గరుడాయ అశేషలోకాహ్వానానుజ్ఞా	„
గరుడస్య కాలత్రయే ఆరాధనమ్	౧౧౪
అనిర్వాణదీపస్థాపనమ్	„
భేరీతాడనసిద్ధయే కల్పనీయాని	„
భేయఃచక్రనమ్	„
భేరీతాటనమ్	„
అహూతవ్యదేవతాః	౧౧౫
గ్రామమధ్యే చతుర్ముఖస్యావాహనమ్	„
వీధీషు దేవతాహ్వానమ్	„
భేరీశబ్దశ్రవణానంతరం అవ్యత్రగమనని ధః	౧౧౬

❀ ఏ కా ద శే అ ధ్యా యే ❀

విషయవిశేషాః.

మహూత్సవవిధిః	౧౧౭
అఙ్కురాపకాణకాలః	„
పాలికాసజ్ఞా	„
వీధీచత్వరపరిష్కారాలజ్ఞానం	„
ప్రసాదాలజ్ఞానం	„
రోగిణాం భైషజ్యకల్పనమ్	౧౧౮
యాగమండపస్థానమ్	„
మండపాయామవిస్తారం	„
వెదీకల్పనమ్	„
అగ్నికుండనిర్మాణమ్	„
యజమానెచ్ఛయా అగ్నిఘృవికల్పః	„

పుటం.

వరణీయాచార్యాదిసజ్ఞాన్	౧౧౯
ఉత్సవారమ్భాంతయోః స్నపనమ్	”
కాతుకబంధనకాలస్తత్సంస్కారశ్చ	”
కాతుకబింబస్యగ్రామప్రదక్షిణ్యేన ధామప్రవేశః	౧౨౦
ఉత్సవబెరస్య కాతుకబంధః ఉపచారాశ్చ	”
నిశాయాం జాగరణమ్	౧౨౧
దేవస్యోత్థాపనమ్	”
శిబికారోహణమ్	”
బ్రాహ్మణై రేవ యానవహనమ్	”
భగవతో భద్రాసనై ఉపవేశనమ్	౧౨౨
ప్రాభృతసమపణమ్	”
స్నపనాద్యనంతరం గర్భాగృహనయనమ్	”
అపరాహ్ణే మృత్తికానల్లహణబీజావాపా	”
దేవస్య యాగమణ్డపనివేశనప్రాథనా	౧౨౩
వెదికాధాన్యరాశౌ కుమ్భస్థాపనమ్	”
కుంభస్థానభేదేన యష్టస్య దేవతాః	౧౨౪
ఆహవనీయాద్యగ్నిషు హోతవ్యదేవతాః	”
హోమామద్రవాణి	”
హోమామసజ్ఞాన్	”
బ్రహ్మాదిస్థాపరాంతసర్వదేవతాహోమాః	౧౨౫
బలిదానాయ చక్రస్య అన్నమూర్తేశ్చనిష్క్రమణం	”
ఉపకరణానాం అగ్రే నయనమ్	”
అన్నమూర్తేశరగ్రే ప్రాపణమ్	”
పశ్చాత్ నిత్యోత్సవమూర్తీనాయనమ్	”
బలినిష్కేపః	”
శిష్టబలైః మహావీరై నిష్కేపః	”
ఉత్సమూర్తేశ్చయనాదుత్థానమ్	”

పుటం.

హస్త్యాది రథేన నయనమ్	౧౨౫
భగవతో యానారోపణే మస్త్రః	౧౨౬
యాత్రోప చారవిధిః	,,
పరివారవర్గాః	,,
ఉత్సవబింబస్య ప్రాతస్సింహాసనె అవస్థాపనమ్	౧౨౯
స్నపనస్య బింబవికల్పః	,,
ఏకబైరే మూలబింబ ఏవ స్నపనమ్	,,
ప్రత్యేహం స్నపనం మహాహవినికవేదనం చ	,,
బల్యచాక్షాయా గ్రామవీధిషు నయనమ్	౧౩౦
దివసానుగుణోపచారేణ నయనమ్	,,
శిబికాప్రదక్షిణాన స్తరమ్ స్నానమణ్డపె సమారాధనమ్	,,
ఆరాధకస్య కర్ణుకోష్ఠీషధారణమ్	,,
పరిచారకాణామపి కర్ణుకాదిధారణమ్	౧౩౧
దేవస్య దక్షిణే పూజకస్య ఉపవేశః	,,
త్రిదణ్డప్రభృత్యుపాసకానాం అన్తిక స్థితిః	,,
సామాన్యానాం మణ్డపాద్భహిరవస్థానమ్	,,
నతఃకగాయకాదీనాం స్థానమ్	,,
దేవస్య సహస్రధారాస్నపనమ్	౧౩౨
అలక్ష్కారాన స్తరం యాత్రా	,,
భోజనాసనె మహాహవినికవేదనమ్	,,
దేవస్య రాజవదుపచారః	,,
మహాతనవ నిగమనమ్	,,
తీర్థకాదినపయంతం అపూర్వవస్తుభిరుపచారః	౧౩౩
పూర్వానతిక్రమేణ స్థానభోగాదికల్పనమ్	,,
దేవీభ్యాం సహ వినా వా దేవస్య భ్రామణమ్	,,
ప్రథమదినమారభ్య మట్కుదినేషు నివేదనీయవస్తూని	,,
సప్తమాదిదినేషు నివేదనీయవిశేషః	,,

పుటం.

శుద్ధబలివీరే తోయపూవకబలిదానమ్	౧౩౪
బలిప్రదక్షిణమ్	„
అహూరాత్రం బలిదానమ్	„
అన్తదిని గ్రహణాదిసంపాతే బలిద్యయమ్	„
గ్రామాదిరహితస్థానై బలినీత్యనస్థానమ్	„
తీర్థాదినాత్పూర్వే ద్యుమ్నగయా	„
తస్మిన్ దినే సవిభవం దేవస్య నిగమః	„
దేశాన్తరాదాహృతప్రాభృతాదినీవేదనమ్	౧౩౫
దేశికన్త్రముఖేన దేవస్యానుగ్రహదానమ్	„
సమీపస్థైరనుగ్రహభావనా	„
ఉత్సవబల్యచాయాం సుదశనాన్నమూర్త్యోవికల్పః	„
అపరాఢ్యై జలద్రోణ్యవగాహనమ్	„
వారుణసూక్తవాద్యాదిఘోషః	౧౩౬
అవగాఢస్య దేవస్య మణ్డపప్రవేశనమ్	„
తీర్థాన్నానస్య బ్రహ్మాదిభిరనుష్ఠితత్వమ్	„
తీర్థాన్నానాదేః ఫలమ్	„
మృగయాయాః కాలవికల్పః	„
మృగయావిధానమ్	„
మృగయానివృత్తస్య రాత్రౌ మణ్డపనయనమ్	౧౩౭
పశ్చిమురాత్రభాగే తీర్థాబిమ్బాధివాసనమ్	„
తీర్థాబిమ్బాభావే ఉత్సవమూర్తేరేవ కాతుకబంధః	„
ఏకబైరే మూలబైరస్యైవ కాతుకబంధః	„
నిశాచూర్ణావిధిః	౧౩౮
నిశాచూర్ణా కుమ్భాభిషేకః	„
సరిత్రీరే అవభృథః	„
సముద్రే అవభృథాకిరణే నియమః	౧౩౯
కలశస్థాపన చక్రాభిషేకా	„

పుటం.

చక్రస్య జలేని మజ్జనమ్	౧౩౯
చక్రాభావే కూచః	”
దేవేనసహమజ్జతాం శాశ్వతలోకావాప్తిః	”
మణ్డపే మహాహవినివేదనమ్	౧౪౦
ప్రత్యహం బ్రాహ్మణభోజనమ్	”
దేవస్యాలయాభ్యస్తర ప్రాపణమ్	”
ప్రభాతే చక్రాబ్జమణ్డలే పుష్పయాగః	”
దేవస్య యానెనపరిభ్రమణమ్	౧౪౧
అగతానాం బ్రాహ్మణాదీనాం నివర్తకానానుష్ఠా	”
శాస్త్రహోమగ్గ పూర్ణాణామూతిః	౧౪౨
అగ్నోదీనాముద్వాసనమ్	”
దేశికస్య అష్టాక్షర మానజపః	౧౪౩
యజమానాదిభ్యో దక్షిణా	”
ఉత్సవకారకస్య ఉపకువాణానాంచఫలమ్	”
రాజరాష్ట్రాదీనా మభ్యుదయకథనమ్	౧౪౪
నేవాధికభ్యః సానీయాదిదానస్య మహాఫలత్వమ్	”
ఉత్పివేఽధిక్యతానాం భగవత్ప్రసాదః	”
కల్యాణారాధనస్యఫలమ్	౧౪౫
త్రిదిన్తై కామాసాధ్యోత్సవయోవిధిభేదః	”

❀ ద్వాదశై ౭ ధ్యా యే ❀

అచనోపయోగి పుష్పహవివిధానమ్.

పుష్పఫలనిర్దేశః	౧౪౬
వజ్ర్యానిఫలకుసుమాదీని	”
పుష్పాదిసర్వహవిధానం తత్ప్రతాణి చ	”
ఉపాదేయపుష్పాణి	”

పుటం.

ప్రాతరచక్షణోపయోగి పుష్పాణి	౧౪౭
మధ్యాహ్నోపయోగీని	„
ప్రాతరపచితస్యమధ్యాహ్నో వినియోగః	„
దివాపుష్పైర్దివా రాత్రీపుష్పైరాత్రో వినియోగః	„
కాలదేశానుసారీణి పుష్పాణి	౧౪౮
జలపుష్పస్య సర్వదాపూజాహంకతా	„
జలపుష్పాణాం అపయుక్తితత్వావధిః	„
అబద్ధైర్భ్యోమాలాబద్ధానాం పుష్పాణాం ప్రశస్తిః	„
మాలాప్రసజోస్స్వరూపగుణాః	„
సర్వదాఅపయుక్తితాని పుష్పాణి	„
పూజాహంతులనీ బిల్వవత్రనిరూపణమ్	„
గృహోచక్షణే కరవీరపుష్పనిషేధః	౧౪౯
అక్షతానామచక్షణోపయోగిత్యమ్	„
హవివికథానమ్	„
హవియోగ్యాని ధాన్యాని	„
వజ్రనీయాని ధాన్యాని	„
పక్వాపక్వయోగుణతారీతమ్యమ్	„
తణ్డూలానాం సర్వవణైర్భ్యో పిత్తగాహ్యతా	„
చరుచాత్రనిరూపణమ్	„
చాత్రశుద్ధిమంత్రాః	౧౫౦
తణ్డూలక్షౌలసమంత్రాః	„
పూరణ పిథానాధి శ్రయణాగ్నిస్థనమంత్రాః	„
పాకసాధనకాష్టాని	„
చరుపరిష్కారః	„
చరుశ్రవణే దీక్షితస్త్రీణామధికారః	„
నివేదనీయఫలశాకవర్గాః	„
వజ్రనీయఫలశాకాది	౧౫౧

పుటం.

హవియోగ్యఫలశాకాది	౧౫౧
ఏకమూలవెణ్యజ్కురాదీనాం గ్రాహ్యతా	,,
లవణాదివ్యజ్జన ద్రవ్యాణి	,,
ఘృహణోపయోగిపాత్రమ్	౧౫౨
సయూషనియూష పాకవివేకః	,,
కుల్తాపాదీనాం నిష్కులీకరణమ్	,,
శుష్కాగ్రామామ్రాదీనాం వినియోగః	,,
కాలపక్వానిఫలాని	,,
పరమాన్నవిధిః	,,
గుళాన్నమ్	౧౫౩
ముద్గాన్నమ్	,,
కేవలాన్నమ్	,,
ఉపదంశోపస్తారకద్రవ్యాణి	,,
ఉక్తద్రవ్యాణాం మాత్రా	,,
తామూర్బలద్రవ్యమాత్రా	,,
అపూపవిచారః	౧౫౪
పుటదద్ధాని	,,
భాణ్డానాంశుద్ధిః పుణ్డ్రీవిధానం చ	,,
జలధారాపురస్సరం భాణ్డ్రపాపణమ్	,,
హాసగీపాత్రవాహినా ముష్టిపబద్ధః	,,
హవిరిపాత్రనిత్యేపథ్యమ్	౧౫౫
సౌవణ్యాదిపాత్రాణాం శుద్ధిమస్త్రీః	,,
హవిగీపరివేషణక్రమః	,,
స్థాలీషు భక్తపరిమాణమ్	,,
విష్వక్సేన నివేదనమాత్రా	,,
విష్వక్సేననివేదనైవై వాస్యపారిషదానాం చరితాథకతా	,,
బ్రహ్మేశానాదినివేదితస్య అఙ్గోజ్యత్వమ్	౧౫౬

చణ్డాదినివేదితస్య అస్పృశ్యతాది	పుటం.
లక్ష్మ్యాదినివేదితస్య అవశ్యభోజ్యత్వమ్	౧౫౬
విష్ణునివేదితస్య అత్యర్థపావనత్వమ్	”
తత్ప్రాశనై ప్రతోపవాససామ్యమ్	”
విష్ణునివేదితేన దేవతాస్తరయజనే అనస్తఫలతా	”
విష్ణునిమూల్యధారణస్య అతిపావనతా	”
విష్ణుపాదోదకస్య సర్వపురుషార్థకారితా	౧౫౭
విష్ణుపాదోదకస్య అనధికారిణః	”

❀ శ్ర యో ద శై ౭ ధ్యా యే ❀

పశ్చాత్కాలవిధానప్రశ్నప్రతివచనై	౧౫౮
అభిగమనాదిపశ్చాత్కనిదేశః	”
అభిగమననివేశచనమ్	”
శయనోత్థాన తత్వన్యాసా	”
బహిరటనమ్	౧౫౯
మలవిసర్జః	”
జలాశయగమనమ్	”
అవయవశౌచేమృత్తికాసంస్థా	”
దస్తధావనమ్	”
అవగాహనై జలాశయవికల్పః	౧౬౦
తప్తతోయస్నాననిమిత్తమ్	”
స్నానక్రమః	”
స్నానతర్పణమ్	”
ఉత్థానమ్	౧౬౧
గుర్వాద్యభి వాదనమ్	”
జపఃపూజాంతాచారనగోగ్రాసా	”

	పుటం.
అలక్ష్మరః	౧౬౧
ఉపాదానమ్	”
సమృరణీయవస్తూని	”
ఇజ్య	”
మాధ్యాహ్నికస్నానమ్	”
షడంగస్వాసమృత్తికాక్షేపాది	౧౬౨
అఘనుక్షణమ్	”
దేవయజనమ్	”
దేవస్తోత్రమ్	”
పంచమహాయజ్ఞాతిధిపూజాది	౧౬౩
స్వాధ్యాయ తత్ప్రదేశౌ	”
సహవాసయోగ్యాః	౧౬౪
సాయం సన్ధ్యా	”
శయనసంవేశోత్థాన	”
యోగః	”
ఉక్తోపసంహారః	౧౬౫
సాయుజ్యాదీనాంకాలనిబంధనమ్	”

❀ చ తు ద౯ శా ధ్యా యే ❀

కాలనిబంధనభగవదారాధనమ్

శ్రీరామజయస్త్రీ	౧౬౬
భరతాదీనాం జన్మకాలపూజా	”
రామజన్మనక్షత్రై భరతాదీనాంపూజా	”
నృసింహజయస్త్రీ	౧౬౭
వస్త్రకాలపూజా	”
దమసకోత్సవః	”

పుటం.

వసనోత్సవస్య మాసవికల్పః

౧౬౮

కష్టోరకుసుమోత్సవః

”

ఫలసమపకణే ప్రశస్తమాసః

౧౬౯

త్రివిక్రమజన్మకాలః

”

పూర్వోక్తస్య అనుకల్పకాలః

”

హనుమజ్జన్మకాలః

”

రాఘవేణసహైవహనుమతగిపూజా

”

శయనోత్సవకాలః

”

చాతుర్మాసస్యవ్రతకాలః

౧౭౦

శ్రీకృష్ణజయస్తీ

”

పవిత్రోత్సవః

”

పవిత్రశబ్దవివేచనమ్

”

పవిత్రారోపణకాలభేదాః

౧౭౧

పవిత్రతన్తునిర్మాణమ్

”

తన్తుసంస్కారః

”

అధివాసాద్యుపయోగి పవిత్రమానమ్

౧౭౨

పూర్వాపరదినభేదేన పవిత్రమానమ్

”

పవిత్రాణాంతన్తుగ్రంథితాఽతమ్యమ్

”

పవిత్రనామదశకమ్

”

మానానుగుణం పవిత్రగ్రంథిసంఖ్యా

౧౭౩

వరతస్త్రాబింబపవిత్రవిధిః

”

శ్రియాదిదేవినాం పవిత్రాణి

౧౭౪

విష్వక్సేనతామ్యోదీనాం పవిత్రాణి

”

విభవానురోధేన పవిత్రమానమ్

౧౭౫

ముక్తావ్రవాలాదిభిః పవిత్రగ్రంథిః

”

పవిత్రగ్రంథినామాకారః

”

పవిత్రగంధవర్ణారచనా

”

పుటం.

పవిత్రాధివాసకాలవికల్పః	౧౭౬
శ్రద్ధాయా ఆవశ్యకతా	„
సిద్ధేపవిత్రే భగవదచారః	„
భగవతి విజ్ఞాపనీయాగాధా	„
గురోరుపవాసః	„
అపరేద్యురధివాసకాలః	౧౭౭
బహుబేరైక బెరస్థలై కాతుకబంధః	„
అధివాసవిధిః	„
చక్రముద్రాప్రదశకానమ్	„
మణ్డపనూత్రబంధః	౧౭౮
భూతేభ్యోమాషాన్నబలిః	„
ఉపవీతాంతం కల్యాణబెరాచారః	„
చక్రాబ్జమణ్డలై మహాహవినిక వేదనమ్	„
ఏకే బేరేకల్యాణారాధననిషేధః	„
పవిత్రతంతూనాం పశ్చిమణాత్వమ్	౧౭౯
అపరేద్యురుపచారః	„
దేవేభ్యుష్ణే చతుర్విధాన్ననివేదనమ్	„
పవిత్రైశ్చక్రాబ్జమణ్డలమణ్డనమ్	„
సర్వాత్రనూత్రైశ్చ మూలబేరాదితః	„
స్వతంత్రాదిబేరాచారానమ్	౧౮౦
గీతవాద్యకలాదిదశకానమ్	„
అనుక్తపరివారదేవతా పవిత్రారోపణమంత్రః	„
పుష్పాంజలిః	౧౮౧
దేవపాదపవిత్రన్యాసః	„
పవిత్రవిభజనమ్	„
భగవతిక్షమాభ్యర్థనా	„
బ్రాహ్మణస్తప్తపాణమ్	„

బహిర్గ్రామోత్సవకాలః

పుటం.

౧౮౨

పవిత్రావరోపణవిధిః

„

పవిత్రావరోపణమంత్రాః

„

గురవేపవిత్రప్రదాన దోషః

„

ఆవాహితదేవతా విసర్జనమ్

„

పవిత్రావరోపణే కాలోత్కర్షానవేత్తా

„

పవిత్రావరోపణానంతరం స్నానమ్

౧౮౩

పవిత్రోత్సవఫలమ్

„

ఆగ్రయణపూజాయోగ్యతీర్థాది

౧౮౪

ఓషధిలవనధాన్యసంభారవిధిః

„

ధాన్యానయనకాలరత్నా

„

గ్రామప్రసాదక్షిణ్యేనధాన్యనయనమ్

౧౮౫

భాజ్ఞేధాన్యనిక్షేపణమంత్రాః

„

కణకరేభ్యోధాన్యవిభాగః

„

పరిష్కృతహవినివేదనమ్

„

నవతిష్ఠుల హోమాః

„

నవాన్ననివేదనమ్

„

❀ ప ఞ్చ ద శై ల ధ్యా యే ❀

మాసానుబద్ధివ్రతాని.

వరాహవ్రతమ్

౧౮౬

ఆశ్వయుజమాసవ్రతమ్

„

కార్తికద్వాదశీవ్రతమ్

„

కృత్తికాదీపోత్సవః

„

మౌగేశీషద్వాదశీవ్రతమ్

౧౮౭

ఉత్తరాయణవ్రతమ్

౧౮౮

	పుటం.
పుష్పమానవ్రతమ్	౧౯౦
తిలపద్మవ్రతమ్	”
శ్రీకామవ్రతమ్	౧౯౨
లక్ష్మీస్తోత్రమ్	౧౯౩
దేవీనామచక్షుః విశేషః	౧౯౪
ఆరోగ్యకామవ్రతమ్	”
దినపంచాంగవ్రతమ్	౧౯౬

❀ షోడశే ౭ ధ్యా యే ❀

అరిష్టశాంతిమ్.

దుర్నిమి త్తనిరూపణమ్	౧౯౮
తచ్చాస్తయేభగవదారాధనవిశేషః	”
ఆచార్యవరణాది	౧౯౯
వైష్ణవీకరణాస్తాక్షర హోమా	”
స్తవనమ్	౨౦౦
శాంతిపాష్టికకర్మణోరికాలః	”
ఎకబెరబహుబెరాచక్షుః	”
కుండభేదః	”
తత్రకర్తవ్య హోమాదీః	”
ఉక్తకర్మణోధ్యాయ దైవతాస్వరూపమ్	౨౦౧
చక్రాబ్జమణ్డలై అనిర్మాణ్యతా	”
ఆచార్యదక్షిణా	”
అనుకూలదినేషు పాష్టికకర్మ	”
ప్రతికూలేషు శాంతికర్మ	”
భగవత్సన్నిధౌ పరిచరతాందతాపహరిణాంచఫలప్రశ్నః	”
ప్రతివచనమ్	౨౦౨

పుటం.

సద్దాయినాంఫలమ్	౨౦౨
దీపాగోపణఫలమ్	”
ఉదకాభ్యక్షణఫలమ్	”
పుష్పవికిరణఫలమ్	౨౦౩
భూమిదాయినాంఫలమ్	”
తులస్యాదిదానఫలమ్	”
వాపీకూపాదినీమూణాఫలమ్	”
మందిరజీర్ణోద్ధారఫలమ్	”
ఉపకరణద్రవ్యదానఫలమ్	”
ప్రదక్షిణాదీనాంఫలమ్	౨౦౪
దత్తాపహరిణాం ఫలమ్	౨౦౬

❀ స ప్త ద శై ల ధ్యా యే ❀

జీర్ణోద్ధారవిధిః

స్వయంవ్యక్తాదిష్వజ్జవైకల్యే సమాధానమ్	౨౦౮
హీనాశ్లేషు పునర్వింబసృష్టిః	”
సమాధియోగ్యస్య బింబస్య స్తనతాగః	”
త్యక్తస్య నవీకరణమ్	”
దేవీనామవికలానాం ప్రాచీనానామేష్టాపయోగః	”
ప్రాచీనదేవీయోగే పుననోద్ధాహః	౨౦౯
ప్రభాపద్మాదీనాం నవీకరణమ్	”
త్యక్తస్య బింబస్యజలై అవతేవానిక్షేపః	”
ప్రాసాదనవీకరణే బాలాలయః	”
అజీణేధ్రువబేరే అన్యత్ర నోద్వాసః	”
తిథాకరణే దోషః	”

పుటం.

ప్రమాదకల్పిత ప్రాసాదాదేగి పునఃపరిష్కారేదోషాభావః ౨౧౦
 బహుబైరైకబైరజ్జీవోద్ధారే యథాపూర్వకల్పనమ్   ,,
 దేవీవిరహితస్యబింబస్య పునస్సప్తైదేవీయోగకామచారః   ,,
 అమానుషబింబాదీనాంపరిష్కారే పూర్వవదేవన్యాసః   ,,
 శయనబైరేష్వపి ఉక్తవత్   ,,
 మానుషే తు కామచారః   ,,
 దివ్యేవిమానాదా ఆకారాదివత్ ఉపాదానద్రవ్యమపి

సజాతీయమేవ   ,,

ఆపాదమానుషయో రుపాదానద్రవ్యవికల్పః   ౨౧౧
 పరివారాణా ముపవీతాదిషు కామచారః   ,,
 చలితసాలగోపురాదీనాం వృద్ధిప్రాసావైచ్ఛికా   ,,
 నద్యాద్యుపహతప్రాసాదాదేస్థలాస్తరై కల్పనమ్   ,,
 ప్రథమకల్పన ఇవద్వితీయకల్పనాపి మన్త్రాః   ,,
 అపూర్వకల్పన జీవోద్ధారేచ తుల్యఫలతా   ,,
 తన్త్రాధికారిమూర్తీనాం వ్యత్యాసే దోషః   ౨౧౨
 జీవోద్ధారే నయనోన్మీలనాదినిషేధః   ,,
 ఉద్వాసితశక్తేగ్ పునరాధానమ్   ,,
 సంప్రోక్షణ నిమిత్తాని   ,,
 నిమిత్తైవ్యసంప్రోక్షణే అనిష్టఫలమ్   ౨౧౩
 సంప్రోక్షణవిధిః   ,,

అష్టాదశై అధ్యాయే

నిత్యనైమిత్తికాదివైకల్యప్రాయశ్చిత్తవిధిః

ప్రాయశ్చిత్తనిర్వచనమ్   ౨౧౪
 తత్త్రికారప్రశ్న ప్రతివచన   ,,
 అస్థిలోమోదిస్పృశే ప్రాయశ్చిత్తమ్   ,,

పుటం.

నీలవ స్త్రీధారణే ప్రాయశ్చిత్తమ్	౨౧౬
స్త్రీసేవినోఽనాప్లుతస్యస్పశేః ప్రాయశ్చిత్తమ్	”
విష్ణుః తాదిస్పశేః	”
రజస్వలావ స్త్రీస్పృష్టస్పశేః	”
చణ్డాలాదిస్పశేః	”
కాకఖరాది సంపశేః	”
కేశాదిదూషిత పుష్పాచకన	”
పురీషాదిదూషిత పుష్పాచకన	౨౧౭
స్త్రీనుపనీతబింబస్పశేః	”
పూజామధ్యేనిష్ఠీవనసంభవ	”
అకృతమ స్త్రీన్యాసాచకన	”
చణ్డాలాదిసంపృక్తహావినికవేదన	”
సృగాలాదిదూషితవస్తుప్రాపణ	”
అయాజ్ఞికధాన్యహవిస్సమపకణ	”
అత్యుష్ణాతిశీతహావినికవేదన	౨౧౮
శవాదిదూషితగేహశ్రపితహావినికవేదన	”
ముఖవాయుహతాదివస్తునివేదన	”
నివేదితపూర్వానివేదన	”
నిరూలోయ్భిష్ట సమపకణ	”
అన్యవస్తనావసరహస్తధృతకుసుమా	”
ద్యుపయోజన	”
భగనత్ప్రణామకాలే హస్తధృతపుష్పాణాం వివృక్తేన	”
వినియోగః	౨౧౯
తాదృశపుష్పైరచకన ప్రాయశ్చిత్తమ్	”
మండూకమూషకాద్యుపహత ప్రాపణ ప్రాయశ్చిత్తమ్	”
మయీ కాద్యుపహతే ప్రాయశ్చిత్త విశేషః	”
భుక్తశేషనివేదన ప్రాయశ్చిత్తమ్	”

పుటం.

పయ్యుషితాంబూవహారే ప్రాయశ్చిత్తమ్

౨౧౯

అపయ్యుషితాని సలిలాని

౨౨౦

సముద్రతోయస్య అపయ్యుషిత త్యావధిః

,,

తియ్యగ్యోన్య్యాదిలంఘితవారిణో నిషేధః

,,

అజాశ్వముఖసంస్పృష్టస్య కామచారః

,,

అశుచిద్రవ్యసంపృక్త జలప్రాపణే ప్రాయశ్చిత్తమ్

,,

శివనిర్మాణ్య సంపకే

,,

,,

శవాదిదూషిత వాపీకూపాదిసంస్కారః

,,

ఉక్తసంస్కారస్య దివారాత్రభేదేనభేదః

,,

పూజాకాలే దీపనిర్వాణే ప్రాయశ్చిత్తమ్

,,

ఆకస్మికదీపనిర్వాణే దోషాభావః

,,

అనిర్వాణ దీపనిర్వాణే ప్రాయశ్చిత్తమ్

,,

దీపయోగ్యతైలమ్

,,

నిషిద్ధతైలమ్

,,

తాదృశతైలయోగే ప్రాయశ్చిత్తమ్

,,

నిషిద్ధదధిక్షీరాది నిర్దేశః

౨౨౨

శ్లోప్తపక్షిరణన్యూనీభావే విధిః

,,

వాద్యనృత్తాదిహానౌ శాన్తిః

,,

సంధ్యాకాలాతిక్రమే శాన్తిః

,,

అధికకాలపూజాహానౌ శాన్తిః

,,

వర్షాధికకాలపూజాలోపే పునఃప్రతిష్ఠా

౨౨౩

భూగుప్త గృహచావధిః

,,

దేనస్థాపితేషు పూజాలోపే విధిః

,,

సాలిగ్రామపూజాలోపే శాన్త్యభావః

౨౨౪

అనేకకాలపూజాలోపే విధిః

,,

అగ్నికుడ్డస్యాశుచిసంపకే శాన్తిః

౨౨౫

పాకస్థానౌ శుచిసంపకే శాన్తిః

,,

	పుటం
పరివారాచనలోపే శాన్తిః	౨౨౫
బల్యథాహవిషోదోషే శాన్తిః	„
తణ్ణువాది దూషణే బలిద్రవ్యపాతే శాన్తిః	„
బలిబేరస్యపతనే శాన్తిః	౨౨౬
రజస్వలాదిదూషిత భూసంస్కారః	„
కవాటదోషే శుద్ధిః	„
చోరస్పృశే శాన్తిః	౨౨౭
అజ్ఞాతజాతిజనస్పృశే శాన్తిః	„
అన్యశాస్త్రదీక్షితస్పృశే „	„
మహాపాతే క్యాదిసంపకే „	„
శిలాబింబస్య చాలననిషేధః	౨౨౮
ఖద్యోతసంపకే శాన్తిః	„
పూజాకాలే కవాటబద్ధనే శాన్తిః	„
తత్రాపవాదః	„
బింబవదేవ ప్రభావీతాదిషుదోషః	౨౩౦
అనధికారిప్రసజ్ఞే శాన్తిః	„
ప్రాకారాదీనా మగ్నిదాహే శాన్తిః	„
సుదశనాదీనా మగ్నిసంపాతే శాన్తిః	„
ప్రాకారాదీనాంవృద్ధౌ దిక్షి దేశః	„
నిషిద్ధదిశివృద్ధౌ శాన్తిః	౨౩౧
ఉపవీరస్య కామచారః	„
సవీకరిణే పూర్వవదేవ చిహ్నాని	„

❀ ఏకోనవింశతిభ్యాయే ❀

ఉత్పవప్రాయశ్చిత్తవిధిః.

నిత్యైమిత్తికసంపాతే కతకవ్యక్రమః	౨౩౨
గృహాచాన్నవనే నిమిత్తానుసారేణ స్థలమ్	„

పుటం.

ఆలయబింబస్య బహిస్సంపననిషేధః	౨౩ ౨
తీర్థావభృథాదావనుజ్ఞా	„
స్నపనాజ్ఞవైకలేయప్రాయశ్చిత్తమ్	„
స్నపనకాలవిషయాయో	౨౩ ౩
స్నపనకలశానాంవికారే	„
అక్రమకలశాభిషేకే	„
దేవతామస్త్రాదివ్యత్యయే	„
ఆరాధనాజ్ఞవైకల్యే	౨౩ ౪
పలాథికభేదేనస్నపనకాలభేదః	„
స్నపనద్వయసంపాతే ఘనఃప్రతిసరసిషేధః	„
మండూకాదిభిగ్ కలశదూషణే ప్రాయశ్చిత్తమ్	౨౩ ౫
ఆశౌచిభిగ్ కలశస్పృశే	„
బద్ధేప్రతిసరే ఆశౌచాభావః	„
విమానస్థాపనాహీనస్థలే ఉత్పనకరణే ప్రాయశ్చిత్తమ్	„
నిత్యోత్పనరహితస్థలోత్పనకరణే	„
ధ్వజదోషసంపాతే	౨౩ ౬
అఙ్కురవికారే వల్క్లీకాదిప్రరోహే	„
అపిఠేష్వఙ్కురేషు దేవ్రావణాయా	„
కర్మమధ్యే కర్మాంతరాపాతే పునః కౌతుకమ్	„
అంతరాపతితన్నాన సమానాంతరం పూర్వారబ్ధస్య	సమాప్తిః ౨౩ ౭
శూన్యగ్రామే బలినిషేధః	„
మహావాతాద్యుపహూతే పునరుత్పనః	„
ముహూర్తాంతక్రమే ప్రాయశ్చిత్తమ్	„
పరిజనానామభిఘాతే అన్యైకకల్పయేత్	„
అతిక్రాంతబలిదాననిధిః	౨౩ ౮
ఉద్యానమృగయాదిలోపే ప్రాయశ్చిత్తమ్	„

పుటం.

అవభృథస్నానలోపే పునరుత్సవః	౨౩౯
ఉక్తమాసాతిక్రమే అనన్తరమాసేఽనుజ్ఞా	„
పక్షాంత్యవలోపే శాన్తిః	„
బలివస్తునాం వ్యత్యాసే శాన్తిః	„
ఉత్పాతసంస్పృశే	౨౪౦
అగ్నిదాహే	„
యాగమణ్డపే సృగాలాదిప్రవేశే శాన్తిః	„
ఉత్సవాగ్నేస్వయం శమన	„
విషువే అయన చ రాత్రావేవ తీర్థోత్సవః	„
అన్యత్ర అహ్నోవన	„
హోమవిచ్ఛేదే శాన్తిః	„
మహోత్సవమధ్యే బింబనాశే శాన్తిః	౨౪౧
యానాదిభింశే	„
యానానాం అసప్తశ్యస్పృశే	„
పుష్పయాగాభావే	„
ధ్వజావరోహణకాలాతిక్రమే	„
పవిత్రారోపణవిషయాసే	౨౪౨
అస్థానశూలస్థాపన	„
నయనమోక్షణాకరణే	„
తోయాధివాసాకరణే	„
అనాచార్యప్రతిష్ఠాయామ్	౨౪౩
బాలమద్దిరస్థితికాలాతిక్రమే	„
శిథిలీసరఘాదినంశాతే	„
సిద్ధాంతసాఙ్కయే	„
సిద్ధాంతస్వరూపప్రశ్నః	౨౪౪
సిద్ధాంత నివచనమ్	„
మంత్రసిద్ధాంతాదిభేదకథనమ్	„

	పుటం.
మస్త్రసిద్ధాంతః	౨౪౪
ఆగమసిద్ధాంతః	„
తస్త్రసిద్ధాంతః	౨౪౫
తస్త్రాంతరసిద్ధాంతః	„
ఆరమ్భావసానయోరేక ఏవ సిద్ధాంతః	„
అనుక్తస్య తస్త్రాంతరాద్ధ్రహణమ్	„
తస్త్రసాఙ్గయన్విషేధః	„
పాఞ్చరాత్రప్రతిష్ఠితస్య తేనైవ నిర్వాహః	౨౪౬
ఏకత్ర దీప్తితస్య అన్యత్ర దీప్త్యానిషేధః	„
విషశస్త్రాదిహతానాం నారాయణబలిః	„

❀ వింశై అధ్యాయే ❀

పాపినాం కర్మాధికారాధికం ప్రాయశ్చిత్తమ్.

హిరణ్యగర్భతులాభారాదినీదేశః	౨౫౦
హిరణ్యగర్భవిధిః	„
తులాభారవిధిః	౨౫౩
పుష్యాభిషేకః	౨౫౫

❀ ఏకవింశై అధ్యాయే ❀

అధికారి వ్యవస్థా.

ఔపగాయనాదీనాం నిదేశః	౨౫౯
బ్రహ్మణా పాఞ్చరాత్రదీప్త్యాదానమ్	„
భాగవతత్వనిష్పత్తిః	౨౬౦
ఆత్మాధ్యాయజనస్య ముఖ్యతా	„

పుటం.

పరాథేయజనప్రదేశాః	౨౬౦
దీక్షయా కులీనత్వమ్	౨౬౧
ధ్యేయవస్తునిర్దేశః మూర్తిలక్షణం చ	„
ఆగమసిద్ధాంతై ధ్యానప్రకారః	„
బల్యాదిదానరహిత పూజా	౨౬౨
కర్మసన్న్యాసినాం స్వరూపమ్	„
వర్ణచతుష్టయసంజ్ఞా	„
పూర్వోక్తానాం కర్మాణాదివ్యవధి కారః స్వాచార్యమూ	
ర్తిప్రతిష్ఠాయాః మన్త్రసిద్ధాంతిభిః కరణానుజ్ఞా	౨౬౩
మాధ్వలాద్యేకాయనానాం దాహనిషేధః	„
మూర్త్యైస్తరాచకననిషేధః	„
తన్త్రసిద్ధాంత మాగ్గనిరూపణమ్	౨౬౪
తన్త్రసిద్ధాంతాచారవ్యవస్థా	౨౬౫
సిద్ధాంత సామ్యకానిషేధః	౨౬౬

❖ ద్వా వింశే అ ధ్యాయే ❖

ముద్రావిధిః.

ముద్రానిరుక్తిః	౨౬౭
ముద్రాపూర్వవిధిః	„
హృదయముద్రా	„
శీర్షముద్రా	„
శిఖాముద్రా	„
కవచముద్రా	౨౬౮
అస్త్రముద్రా	„
నెత్రముద్రా	„
అగ్నిప్రకారముద్రా	„

పుటం.

యోగముద్రా	౨౬౮
యోగసంపుటముద్రా	౨౬౯
ఉక్తముద్రా యోగినియోగః	”
కుంభముద్రా	”
సంహారిముద్రా తద్వినియోగౌ	”
సృష్టిముద్రా తద్వినియోగౌ	”
తత్త్వముద్రా	౨౭౦
జ్ఞానముద్రా	”
న్యాసముద్రా	”
జపముద్రా	”
బ్రహ్మముద్రా	”
విష్ణుముద్రా	”
రుద్రముద్రా	”
అభినాదనముద్రా	౨౭౧
విష్ణురాజముద్రా	”
భాగవతిముద్రా	”
వరాహముద్రా	”
దహనముద్రా	”
ఆపాయనముద్రా	”
సురభిముద్రా	”
ఆనాహనముద్రా	”
ప్రణామముద్రా తద్వినియోగౌ	”
పద్మముద్రా	”
కమలముద్రా	”
శక్తిముద్రా	౨౭౩
చక్రముద్రా	”
గదాముద్రా	”

పుటం.

చాపముద్రా	౨౭౩
ముసలముద్రా	”
ఖడ్గముద్రా	”
వనమాలాముద్రా	౨౭౪
అజ్జలిముద్రా	”
గరుడముద్రా	”
విష్వక్సేనముద్రా	”
అనంతముద్రా	”
బలిముద్రా	”
అస్త్రముద్రా	”
ముష్టిముద్రా	౨౭౫
జ్ఞానముద్రా	”
గన్ధముద్రా	”
పుష్పముద్రా	”
యజ్ఞోపవీతముద్రా	”
ఆకల్పముద్రా	”
ధూపముద్రా	”
దీపముద్రా	”
ప్రతిమాముద్రా	౨౭౬
స్వాగతముద్రా	”
ప్రార్థనాముద్రా	”
యానముద్రా	”
గ్రాసముద్రా	”
హేలామముద్రా	”

❀ శ్ర యో విం శే అ ధ్యాయే ❀

పుటం.

మస్త్రోద్ధారవిధిః	౨౭౭
వణాణాం సంజ్ఞా స్తరమ్	,,
వణాణాం దేవతాః	౨౮౦
అచాం దేవతాః	,,
హలాం దేవతాః	౨౮౧
మస్త్రీవణాణాం ఫలమ్	,,
వణాణాం నక్షత్రాణి	౨౮౨
వణాణాం రాశయః	,,
సాధకస్య యోగపరీక్షా	౨౮౩
సిద్ధారిచక్రన్యాసః	,,
మూలమస్త్రీ చతుష్టయస్య నానుగుణ్యపరీక్షా	,,
మూలమస్త్రీనిరూపణమ్	,,
మూలాబీజమస్త్రీలక్షణమ్	,,
మస్త్రీణాం వయోజాత్యాదినిర్దేశః	,,
మస్త్రీజాత్యరోధేన కర్మకనుసు వినియోగః	౨౮౪
అవిధినా గ్రహణే దోషః	,,
సిద్ధేకమస్త్రీస్య మస్త్రీ స్తరసాలభ్యమ్	,,
మస్త్రీజపే దిగాదినియమః	,,
జపయోగ్య ప్రదేశాః	౨౮౫
జాపకస్య ఆహారనియమః	,,
సిద్ధియోగ్యతిథ్యాదయః	,,
యుగభేదేన జపావృత్తిభేదః	,,
మస్త్రీశబ్దనిర్వచనం	౨౮౬
ఫలదశానాదేవ మస్త్రీద్రష్టృత్వమ్	,,
మస్త్రీణాం శ్వేతాదిణావభేదః	,,

పుటం.

మన్త్రిణో వజ్యవస్తునిదేశః	౨౮౬
వజ్యకాని పుష్పాణి	౨౮౭
వజ్యకాని శాకాదీని	”
వజ్యకాని భోజనపాత్రాణి	”
మన్త్రిణా ధారణీయచిహ్నాని	౨౮౮
సువణచక్రధారణమ్	”
దేహే ధారణీయలాఙ్ఘనమ్	”
చక్రాదిలాఙ్ఘితస్య మాహాత్మ్యమ్	”
సిద్ధిప్రతిబంధకవైషమ్యేష్టాది	”
మన్త్రిసిద్ధ్యర్థశాలానిమాణాది	౨౮౯
కుణ్డాకృతిమానాది	”
ప్రసక్తాత్పజ్ఞాస్థాననిదేశః	”
అగ్నేశ్శ్రోత్రాదినిరూపణమ్	౨౯౦
హోమస్థానాది ఫలమ్	”
కుణ్డామధ్యే యోగాసనమ్	౨౯౧
ప్రత్యహంహోమః	”
సిద్ధానిమిత్తాని	”
సునిమిత్తాని	”
దునిమిత్తాని	౨౯౨
సిద్ధిప్రకారాః	౨౯౩
సిద్ధిలిక్ష్ణానాం గోపనమ్	”
యావన్నన్త్రి సిద్ధి భగవదారాధనమ్	”
ప్రణవపురశ్చరణ విధిః	౨౯౪

❖ చ తు వి ౯౦ శై ల ధ్యా యే ❖

ద్వాదశాక్షరమస్త్రకల్పః.

పుట౦.

మస్త్రసముద్ధారప్రకారః	౨౯౬
బీజాక్షరాణి	”
బీజన్యాసస్థానభేదః	”
ఋషి దైవతా చ	౨౯౭
తత్త్వాని	”
క్షైత్రాణి	”
ద్వాదశాక్షరభాష్యమ్	౨౯౮
ద్వాదశాక్షరచింతకమాహుత్త్యమ్	౨౯౯
శరీరశుద్ధయే పురశ్చరణనియమః	”
పురశ్చరణ సమ్మత్తయే శుద్ధిః	౩౦౦
మస్త్రసాధనయోగ్యకాలః	౩౦౧
సాధనకాలనియమః	”
ధ్యానప్రకారః	”
మస్త్రజపకాలావధిః	౩౦౨
స్నానాది	”
జపతపణహోమసంఖ్య	౩౦౩
మస్త్రసిద్ధిఫలమ్	”
మన్త్రిణస్సిద్ధాయతనే మూర్తిపూజా	౩౦౪
క్షైత్రసీమానిర్ణయః	”
సిద్ధాద్యాలయేషు జపసంఖ్య	”
యోగధ్యానం దేహత్యాగప్రకారశ్చ	”
బ్రహ్మప్రాప్తిప్రకారః	౩౦౫
అపునరావృత్తినీడశకనమ్	”
దేహపాతక్రమప్రశ్నః	౩౦౬

పుటం.

తన్నిరూపణమ్	౩౦౬
పరకాయప్రవేశప్రకారః	౩౦౮
మస్త్రీమాహాత్మ్యనిగమనం	౩౦౯
అస్యైవ మస్త్రీస్య జోడశాక్షరత్వవిధిః	„
తదుద్ధారప్రకారః	౩౧౦
ఋషిచ్ఛందోనిర్దేశః	„
నమస్త్విహాదీనాం వినియోగః	„
వణ్యాన్యసంస్థానాని	„
ఆరాధనక్రమః	„
గ్రీష్మాదిషు జపస్థితిప్రకారః	౩౧౧
జాపినః దేవాదిభిశ్చలనమ్	„
స్థిరమతేజాపకస్య ఫలమ్	„

❀ ప ఞ్చ వి ం శే అ ధ్యా యే ❀

అష్టాక్షరకల్పః.

వణోద్ధారక్రమః	౩౧౩
బీజచ్ఛందోనిర్దేశః	౩౧౪
ప్రణవనిరుక్తిః	„
నమసి పదనిరుక్తిః	౩౧౫
నారాయణ పదనివేశనమ్	„
సాధకనియమాః	„
మస్త్రీజపకాలః	౩౧౬
దేవతాధ్యానమ్	„
మస్త్రీజపహోమాదిసంఖ్యై	౩౧౭
సిద్ధే మస్త్రీ ధర్మసాధనప్రకారః	„

	పుటం,
కల్యాణవిధిః	౩౧౭
ఫలాతిశయ ప్రతిపాదనమ్	౩౧౮
సజ్కాన్తిపూజావిధిః	౩౧౯
ఉత్తరాయణపూజా	౩౨౦
అథ సాధనమ్	,,
స్త్రీభోగః	౩౨౨
వశీకారః	,,
ఆకషణమ్	౩౨౪
యక్షసాధనమ్	౩౨౫
విద్యాధరసాధనమ్	౩౨౬
పాతాలసాధనమ్	,,
ఖడ్గసాధనమ్	౩౨౭
సిద్ధకన్యాసకాశాత్సిద్ధవస్తులాభః	౩౨౮
శత్రుమారణమ్	,,
ఇంద్రజాలమ్	౩౨౯
గులికావిధిః	,,
వేతాలసాధనమ్	,,
ఆమయశాస్త్రః	౩౩౦
పుష్టివిధిః	౩౩౨
ఆయుష్కామవిధిః	,,
ఆరోగ్యకామవిధిః	,,
అపమృత్యునివారణమ్	౩౩౩
వాక్సిద్ధిః	,,
ప్రతివాదివాగ్బంధనమ్	,,
తత్ర దోషాభావః	౩౩౪
బ్రహ్మచర్యసకామకల్పః	,,
గోభూరాష్ట్రాదికామకల్పః	,,

	పుటం,
మస్త్రదేవతా ప్రభావః	౩౩౫
విషాపహరణమ్	„
ధనాదిసిద్ధయః	౩౩౬
మస్త్రదేవతా సాక్షాత్కారః	„
మస్త్రమాహాత్మ్యమ్	౩౩౭

❀ ష డ్విం శై అ ధ్యా యే ❀

విష్ణుగాయత్రీకల్పః	౩౩౮
గాయత్రీక్షరన్యాసాదినిర్దేశః	౩౩౯
సన్ధ్యాత్రయే ధ్యేయస్వరూపమ్	„
సిద్ధయే జపసంఖ్యే	౩౪౦
అష్టాక్షరవదనుష్ఠానమ్	„
ఎతజ్జపేన మస్త్ర చతుష్టయప్రాప్తిః	„
శ్రీకరాష్టాక్షరమస్త్రః	„
తద్బీజాదినిర్దేశః	౩౪౧
ధ్యేయదేవతాస్వరూపమ్	„
తపోనియమస్తత్ఫలమ్	౩౪౨
లక్ష్మీనారాయణమస్త్రకల్పః	„
సంకర్షణమస్త్రకల్పః	౩౪౩
ప్రద్యుమ్నమస్త్రకల్పః	౩౪౪
అనిరుద్ధమస్త్రః	„
చతుర్వింశతిమూర్తికమస్త్రనిర్దేశః	౩౪౫

❀ సప్తవింశతి ధ్యాయే ❀

మత్స్యాది మూర్తిమస్త్రనిర్దేశః

పుటం.

మత్స్యమూర్తిమస్త్రః	౩౪౬
కూమరమూర్తిమస్త్రః	”
వరాహమస్త్రః	౩౪౭
తస్యైవ మస్త్రాస్త్రమ్	”
వరాహమాలామస్త్రః	౩౪౮
నృసింహమస్త్రః	”
అస్య మాలామస్త్రః	౩౫౦
రక్షామస్త్రః	౩౬౨
బీజశక్త్యాదిద్వాదశాం నిరూపణమ్	౩౬౪
వామనమస్త్రః	౩౬౫
త్రివిక్రమమస్త్రః	”
జామదగ్న్యరామమస్త్రః	౩౬౬
దాశరథిరామమస్త్రః	౩౬౭
భరతాదీనాం మస్త్రనిర్దేశః	౩౭౩
బలరామమస్త్రః	౩౭౪
కృష్ణమస్త్రః	”
గోవర్ధనమస్త్రః	౩౭౫
గోపాలమస్త్రః	”
తస్యైవ మస్త్రాస్త్రమ్	౩౭౬
మాలామస్త్రః	”

❀ అష్టావింశతి ధ్యానాః. ❀

పుటం.

యజ్ఞమూర్తిమస్త్రీః	౩౮౩
అన్నాధిపతిమస్త్రీః	,,
శక్తిశమస్త్రీః	౩౮౫
కాలనెమిమస్త్రీః	,,
త్రైలోక్యమోహనమస్త్రీః	౩౮౬
మస్త్రీస్తరమ్	,,
కామకామేశ్వరీమస్త్రీః	౩౮౭
త్రైలోక్యమోహనమాలామస్త్రీః	,,
యజ్ఞవరాహమస్త్రీః	౩౯౦
దరోదరస్పృహమస్త్రీః	౩౯౧
పురుషచతుష్టయమస్త్రీనిదేశః	,,
హయగ్రీవమస్త్రీః	౩౯౩
హయగ్రీవమాలామస్త్రీః	,,
ముకుందాదిమస్త్రీనిదేశః	౩౯౬
బ్రభుమస్త్రీః	,,
వృషాకపిమస్త్రీః	౩౯౭
శౌరిమస్త్రీః	,,
వైకుంఠమస్త్రీః	,,
షణ్ణాం ఋష్యాది	,,
అపరాజితామస్త్రీః	,,
సజ్జ-షణ్ణాదిమస్త్రీనిదేశః	౩౯౮

❀ ఏ ణో న త్రిం శై అ ధ్యా యే. ❀

(శ్రియాదీనాం మంత్రాః).

	పుటం.
శ్రీమంత్రః	౪౦౧
మణ్డలధ్యానప్రకారః	౪౦౨
ధనదాదీనాం మంత్రాః	౪౦౩
చింతామణిప్రభృతిమంత్రాః	౪౦౪
శ్రియో మాలామంత్రాః	౪౦౫
వసుధామంత్రః	౪౦౬
జపప్రకార	౪౦౭
ధరణ్యాః మంత్రాః	౪౦౮
సరస్వతీమంత్రః	౪౦౯
ఆధారశక్త్యాదిమంత్రాః	౪౧౦
అనంతమంత్రః	౪౧౩
భూమంత్రః	౪౧౪
వీరకల్పనవిధిస్తన్త్రాశ్చ	„
బ్రహ్మసనకాదిపరివారకల్పనమ్	౪౧౫
ప్రథమావరణే యష్టవ్యాః	౪౧౬
చణ్డప్రచణ్డయోమః	„
ఉమంబరస్య మంత్రః	„
క్షేత్రేశమంత్రః	౪౧౭
దిక్షాత్కమంత్రః	„
ద్వితీయావరణే యష్టవ్యాః	౪౧౮
బహిరావరణే యష్టవ్యాః	„
బలిపీఠే బలిదానక్రమః	౪౧౯
క్షేత్రేశాచకనం వినా బలిదానస్య నిష్ఫలత్వమ్	౪౨౦

❖ త్రింశే అధ్యాయే ❖

తిదేధివతామన్తాః.

పుటం.

కామ్యకర్మాణఃకాలః	౪౨౦
తిథిదేవతాః	,,
అగ్నేర్కర్మాస్త్రైః	,,
బ్రహ్మణోమస్త్రైః	,,
కుబేరస్యమస్త్రైః	౪౨౨
జ్యమ్భలమస్త్రైః	౪౨౩
విఘ్నేశమస్త్రైః	౪౨౪
షణ్ముఖమస్త్రైః	౪౨౫
భానుమస్త్రైః	,,
ఈశానమస్త్రైః	౪౨౭
దుర్గామస్త్రైః	౪౨౯
దుర్గాయామన్తాస్త్రమ్	౪౩౦
యమస్యమస్త్రైః	౪౩౪
ఇంద్రస్యమస్త్రైః	౪౩౫
విష్ణోర్కర్మాస్త్రైః	,,
కామస్యమస్త్రైః	,,
అశ్వినౌమస్త్రైః	౪౩౮
సోమస్యమస్త్రైః	,,

❖ ఏకత్రింశే అధ్యాయే ❖

విఘ్నరాజోత్పత్తిః	౪౪౦
ఆకల్పమన్తనిదేశః	౪౪౧
కిరీటమస్త్రైః	,,

పుటం.

శ్రీవత్సమస్త్రీః	౪౪౨
కౌస్తుభమస్త్రీః	౪౪౩
వనమాలామస్త్రీః	౪౪౪
ప్రభామస్త్రీః	౪౪౬
అక్షమాలామస్త్రీః	”
ధూపమస్త్రీః	౪౪౭
ఘంటామస్త్రీః	”
దీపమస్త్రీః	”
సుదశనమస్త్రీః	౪౪౮
అస్యైవ మస్త్రీస్తరమ్	”
సుదశనమహామస్త్రీః	౪౪౯
బీజాజ్గదెవతానిదేశః	౪౫౦
జపకాలదేశాదినిదేశః	”
అపరః మహాసుదశనమస్త్రీః	”
బీజాజ్గనిదేశః	౪౫౧
సుదశననృసింహమస్త్రీః	”
సుదశననృసింహధ్యానమ్	”
పాశ్చజన్యమస్త్రీః	౪౫౩
పాశ్చజన్యమస్త్రీస్తరమ్	౪౫౪
కౌమోదకీమస్త్రీః	”
పద్మమస్త్రీః	౪౫౫
ముసలమస్త్రీః	”
ఖడ్గమస్త్రీః	౪౫౬
శౌజ్గమస్త్రీః	”
పాశమస్త్రీః	౪౫౭
అఙ్కుశమస్త్రీః	”
గారుడమహామస్త్రీః	౪౫౮

పుటం.

గరుడధ్యానప్రకారః	౪౭౨
విష్వక్సేనమస్త్రాః	౪౭౩
అస్యైవమస్త్రాస్తరమ్	,,
విష్వక్సేనారాధనప్రకారః	౪౭౪

❖ ద్వాత్రింశే అధ్యాయే ❖

సుదశనమస్త్రాకల్పః.

చక్రపజ్జజధ్యానప్రకారః	౪౮౦
మస్త్రసాధననియమః	౪౮౧
శాంతికపాష్టికమస్త్రావినియోగః	,,
బ్రహ్మరక్షసముచ్చాటనవిధిః	౪౮౨
మూషికాదిదునికాత్తనివారణమ్	,,
పుష్టివిధిః	౪౮౩
కమభైదేన కుణ్డభేదః	,,
పురరక్షావిధిః	౪౮౪
పన్నగనివారణమ్	౪౮౫
అతివృష్టిప్రశమనమ్	౪౮౬
రాష్ట్రాదిక్షోభశాంతిః	,,
రాష్ట్రాదిలంభనమ్	౪౮౭
ప్రభ్రష్టరాజ్యప్రాప్తివిధిః	,,
సజ్జామవిజయః	౪౮౮
అపమృత్యునివారణమ్	౪౮౯
మూరణవిధిః	౪౯౦
ఉచ్చాటనమ్	౪౯౧
విద్యేషణమ్	౪౯౨
సమృద్ధి	౫౦౦

	పుటం.
వశీకారః	౫౦౧
పాతాలసాధనమ్	,,
ఖడ్గసిద్ధిః	౫౦౨
పరకాయప్రవేశః	,,
రససిద్ధిః	౫౦౩
పామకాసిద్ధిః	,,
యక్షీసాధనమ్	౫౦౪

❖ త్రయస్త్రింశతి ధ్యాయే ❖

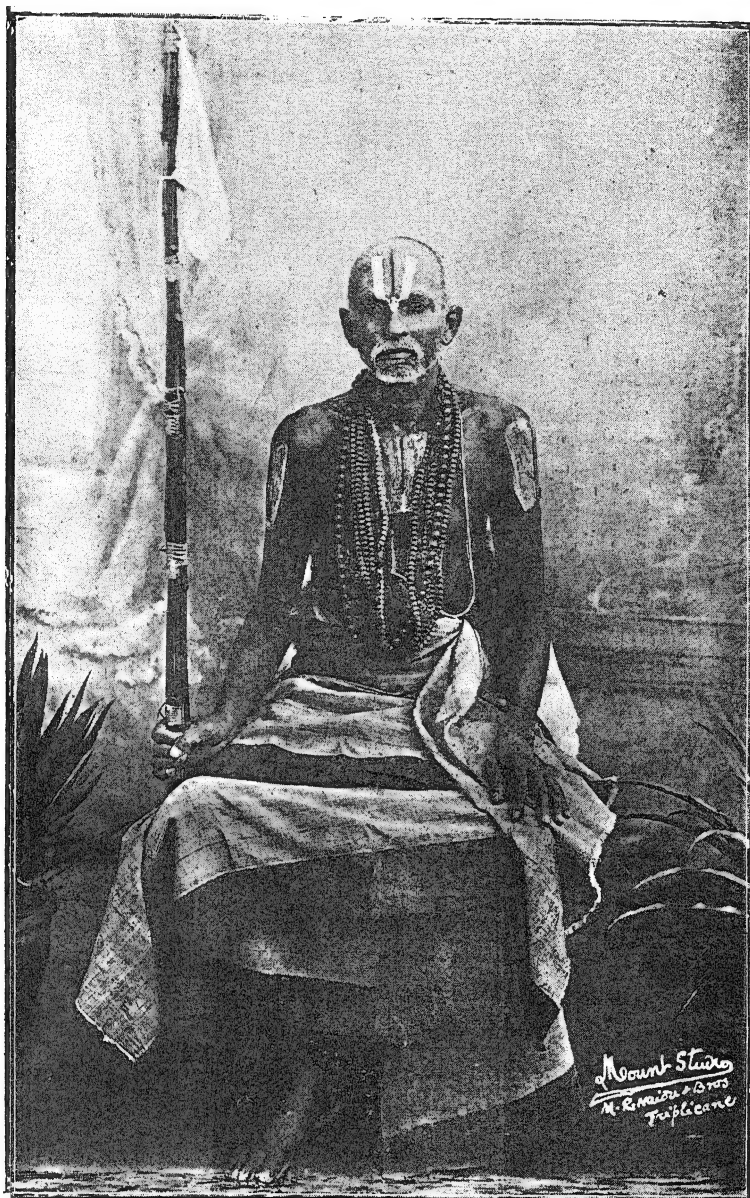
జౌపచారికమస్త్ర కల్పః.

పఞ్చోపనిషత్కన్దైశ్చ పరమేష్ఠి మస్త్రః	౫౦౭
పురుషమస్త్రః	,,
విశ్వమస్త్రః	౫౦౮
నివృత్తమస్త్రః	,,
సర్వమస్త్రః	,,
శాంతిమస్త్ర చతుష్టయమ్	౫౦౯
పఞ్చవింశతి తత్త్వమస్త్రాః	౫౧౦
దీపమస్త్రః	౫౧౧
అక్షసూత్రమస్త్రః	,,
అఘ్యైకమస్త్రః	౫౧౨
పాద్యమస్త్రః	,,
ఆచమనమస్త్రః	,,
భోగనివేదనమస్త్రః	౫౧౩
పుష్పాజ్జలిమస్త్రః	,,
నస్త్రమస్త్రః	,,
ఐహికసుఖసాధనమస్త్రాః	,,

పుటం.

అల్పయాససాధ్యా మంత్రాః	౫౧౪
జల స్తంభనమ స్త్రాః	౫౧౬
నదీవేగ స్తంభనమ స్త్రాః	„
అగ్ని స్తంభనమ స్త్రాః	౫౧౭
గోమహిషాదివశ్యమ స్త్రాః	„
వ్యాలాదిదమనమ స్త్రాః	„
రిపునాశకపిశాచవశమ స్త్రాః	„
గంధవక్త్రసాధనమ స్త్రాః	౫౧౮
ఇంద్రజాలమ స్త్రాః	౫౧౯
యక్షీను నైషు-సుద్ధరీమ స్త్రాః	౫౨౦
„ మనూహరామ స్త్రాః	౫౨౧
„ కనకవతీమ స్త్రాః	„
„ కామేశ్వరీమ స్త్రాః	„
„ రతిప్రియామ స్త్రాః	„
„ పద్మినీమ స్త్రాః	„
„ యామినీమ స్త్రాః	౫౨౨
పిశాచమంత్రాః	„
సంహితోపసంహారః	౫౨౪
శాస్త్రోపదేశాగమప్రకారః	„
సంవత్సర్య జంబూద్వీపం ప్రతి ప్రత్యాగమనమ్	౫౨౫
శాస్త్రగోపనమ్	„
తనైషు పంచరత్నాని	„
శాస్త్రశ్రవణఫలమ్	౫౨౬

శ్రీ యదుగిరి యతిరాజ సంపత్కుమారమునిః
ఆశ్రమస్వీకార శకాబ్దః ౧౮౪౪.

శ్రీ:

ముద్రణ భూమికా.

—ॐ—

ప్రథమ ముద్రణాతివృత్తమ్.

మదరాస్ చెన్నపత్తనాన్తగపాతినీ తిరువల్లిక్కెణినామ్మి ప్రదేశే కైరవిణీసరస్తీరే శ్రీరజ్జపత్తనాభిజనేన యోగీ. పాథక సారధి అయ్యంగార్ నామ్మా మహాశయేన శ్రుతిస్తృత్యాది గ్రంథ ప్రచారైకతానతయూ సరస్వతీ భాణ్డాగారనామ్మా కాచన సభా స్థాపితా ఆసీత్. అస్మాశ్చ ప్రథమశాఖాభూతా కాపి ముద్రాశాలా మహీసుర రాజధాన్యాం సద్విద్యామన్దిరాభిఖ్యయా ప్రవర్తితా అజని. తత్ర సమ్ముద్ర్య ప్రకాశితేషు ప్రబంధేషు, పాశ్చరాత్రే-ఆత్మనా తృతీయా ఇయం పాద్యసూహితా ఇదంప్రథమతయూ సమ్ముదితా ప్రాకాశ్యత.

స తు మహామనాః లోకికే వైదికే చ విద్యాస్థానై అకల్మషాం పరిచయప్రశస్తిం ప్రాప్తః విషయ వితృష్ణః స్వాజితం అథకసహస్వం గ్రంథముద్రణప్రచారణాథకమేవ వినియుజ్జాసః అనన్యవృత్తిః నిర్వృత్తికచరిత్రః అముద్రితా అసులభా ఖలా సహస్రాధికా తాలపత్రమయా అన్యపత్రమయాంశ్చ ప్రబంధకోశా సజ్జహ్య అనవరతం తదేవ సరస్వతీభాణ్డాగారం గ్రంథసంస్థానా ముద్రణ ప్రచారణాదినా ఉదబ్బంహయన్న వర్తిష్ట.

ద్వితీయవార ముద్రణకారమ్.

అథ గచ్ఛతి కాలే కెనచిత్ వ్యతికరేణ తేన సహ మమ కశ్చన సమయబంధః ప్రావర్తత, యథా — “తదీయ సరస్వతీ భాణ్డాగారాను బంధేన ముద్రయమాణానాం గ్రంథానాం యథాయోగం శోధనం మయా కర్తవ్య” మితి. ఏతదనురోధేన హరిమాహాత్మ్యద్రవణాఖ్యైః కశ్చిద్రో న్నశ్శోధితోఽపి పిశుసజనూపప్లవాత్ అపూర్ణముద్రణః అన్తరైవ

వ్యచ్ఛిద్యత. అథ వ్యతీతేబహుతిధే కాలే స సరస్వతీభాణ్డాగారస్య ప్రతిష్ఠాతా సుగృహీతనామా నిజజీవితే సన్నిహానః సవం కుప్యం అథా జాతం మహాత్తరమగారమేకం సోపస్కరం ముద్రాయంత్యాదికం చ భాణ్డాగారసాత్కృత్య తత్ప్రచయగమనాయ సయూధ్యాత్ త్రీణ మహాత్తరాణాం పురుషవరాణాం న్యాసరక్షణాధికారిత్వేన నిదిశశ్య చరమశాసనలెఖమేకం ప్రస్తుతార్థాపరికర్మితం నిమాయ తదేకదేశే సుదనుబద్ధినం సమయగ్రహం చ అనూద్య తం లెఖం రాజనయావిరోధినం సాక్షిమస్తం సుప్రతిష్ఠితం అవిపర్యాసాహామకరోత్. స్వగృహీణీం చ నిదిష్టన్యాసరక్షకానువర్తకేన నిజధర్మప్రవర్తనోపబృంహణాహాం చ నిరదిశత్. అనుపదం చ అపునరావర్తిక, శాశ్వతం పదం అలంబకం.

తదేతదవగత్య ఏకేనాపి శోధితపరిపూర్ణముద్రణేన గ్రంథేన అనివార్యం ఆత్మసస్సమయ బద్ధ భరం అనాగోపయితం ఉన్మృశ్చానై న మయా బహుకృత్యః సప్రశ్రయం సానుతాపం చ ప్రాధికతా అపితే న్యాసరక్షకాస్త్రీయః సాపి సుగృహీతనామ్నో ధర్మపత్నీ లఘు శరీరమేకమపి గ్రంథం ముద్రయితం నాన్వజానత్.

అత్రాస్తరే పద్మరాజ పండితనామా కశ్చిత్ జై నమహాశయః న్యాసరక్షకాను మతాయాస్త్రీయ శ్రీమత్యాః ముఖాత్ ప్రతిమాసం ప్రతిపన్న శుల్క సమపణ నియమబద్ధేన భాణ్డాగారస్థితేషు ముద్రాయస్త్రీషు అన్యతమం యస్తం న్యాసత్వేన పయగృహ్యత్. తదాత్వే ముద్రిత పూర్వాయాః పార్తసంహితానాః పుస్తకాలాభాత్ బహూనాం తల్లిపూసానాం జనానాం ఉత్కలికాః వ్యజృంభంత.

తదిదమస్తరం చిరాయితే నిజసమయ నివహాణక్షమం అను సద్ధతా మయా ప్రాతిమాసికశుల్క ప్రాతినిధ్యేన గ్రంథముద్రణ నిరూపణయా సుహృదాతేన పండితేన సన్నిహితః న్యాసరక్షకేష్వన్యతమః మహాశయగి పయన్వయుజ్యత. కథం చిత్తతః గృహీతా యా మను మతౌ అన్యాససంహితాయాః ద్వితీయవారముద్రణముప్రకాస్తమా నీత్, వట్టోంశశ్చ గ్రంథసముదయస్య ముద్రణేన నిరవత్యేత.

అస్తి అభ్యస్తరే సా సుగృహీత నామ్నా ధర్మపత్నీ న్యాస రక్షకత్ర
యీచోదనాం వ్యపదిశస్తీ పండిత మహాశయహస్తాత్ న్యాసీకృతం
ముద్రాయంత్రం ప్రత్యాహరత్, అనెన వ్యతికరేణ ఛిన్నప్రరూఢోపి
సంహితాముద్రణవ్యవసాయః పునరవ్యచ్ఛిగృత. తదేత దధిశృత్య
తే చ న్యాసరక్షకాస్త్రీయః సా చ శ్రీమతీ ఏకైకశిరి పయన్మ యుక్తా
అపి అన్యోన్యం వ్యపదిశస్త్రః కూటబద్ధేన ఉదాసత. నాతిచిరాదేవ
సాశ్రీమతీ నివిప్రతీసారం సర్వం ముద్రాపయికం యంత్రజాతం
తథా వ్యక్తిణాత్ యథా గ్రంథముద్రణప్రత్యాశాలేశోపి నోదీయాత్.
న కేవలమే తదేవ అన్యదపివైశసం సంవృత్తం. చిరరాత్రాత్ బహు
శ్రమ ద్రవ్య వ్యయేన ముద్రణానస్తర ప్రత్యావతికన ప్రతిశ్రవేణ చ
తేన సుగృహీతనామ్నా సంచితచరణ దులభభలమార్క ఎకమా
తృకార్క ప్రబంధకోశానపి ధనలవామిపాశయా విచిత్రకాయ. తె
చ న్యాసరక్షకాః త్రయః ధర్మస్థీయనయానువతికనః శాసనలెఖన్య
అధాన్మసారేణ అనన్యాధికారిణః స్వయం ప్రాజ్ఞాః ప్రభవిష్టవ్రాపి
శ్రీమత్యాస్త్రాస్యః స్వేచ్ఛా ప్రతిరోధః తద్భృతృ సంబద్ధగౌరవ ప్రతి
రోధీతి కి మపి చ్చులం ప్రస్తువానా జోషమాసతే స్త. పుస్తక
నిధానాయ విభక్తసీమః అగ్రాగైకదేశోపి కుడ్యస్థాటప్రతికుడ్యోచ్చ
యాదినా రూపాస్తరం ప్రాపితః భాటకగ్రాహం గృహీతః కుటుంబి
భిరధివాస్యతే.

హతావశిష్టాశ్చ కోశా అపహృతా అపవిధ్వాః పీతా ఉన్మూలి
తాః త్రుటితసూత్ర బద్ధాః శకలితాశ్చ. బహిరుపక్రోశభయాత్ అకృత
సముద్రక్రోడతైవాః అవకరనివిశేషం సంబాధ దుస్థాః క్వాపి కోణే
ప్రక్షిప్తా దృశ్యంతే. సర్వమిదం తస్య సుగృహీతనామ్నః పరలోక
గమనానంతరం త్రి చతురవర్షాభ్యస్తర ఏవ నిష్పన్నమ్. సరస్వతీ
భాండాగార ప్రసిద్ధివరాహతాః పూర్వప్రత్యయేన అభిమతగ్రంథానాం
ప్రతిచ్ఛందగ్రహణసం వాదాదిభర్మణే ఉపతిష్ఠమానాః జనాః అనెక
భగ్నమనారభాః ధిక్చర్జగభైకముఖైః పరావర్తకమానాః హృదయ
మున్మాదయన్తి, కోనామాత్ర ఉపాలంభమహాకతి. సా తు శ్రీమతీ

సహధర్మచారిణీ తస్య సుగృహీతనామ్నః, దీపశిఖాన విశదాలోకాపి కజ్జలోద్ధారిణీ తే చ విసంభస్మానభూతాః న్యాసరక్షకాస్త్రయోగ్నయ ఇవ ఉదీర్ణతే జ సోపి ధూమప్రసారిణః అధవా న సా ; నాపితే ; ప్రత్యుత కలిరయమెవ్రాపాలభ్యః - మాభూద్రాజకులాభియోగభీతిః, మాచభూత్సాధుజనోపక్రోశః ; యేన పరలోకాతంకోపి న శంకిత శ్చిత్తే తైః ఇతి న కస్య చిత్ న నివిద్యేత హృదయం.

తదేవం విహస్తితే సంహితాముద్రణే, అగృహీతోపాయావ లంబే ప్రతిపన్నచరసమయ బంధభారావతరణనివహణే నీదతి సతి ; అత్రాంతరే దైవాత్ కణ్ణాటజనపదే మహీశూర రాజ్యాధికరణే దేవకులపూజాది పరిచీచీపానుబంధేన ఆగను గ్రంథప్రకాశ ప్రస్తావనా శ్రూయత. తదాత్మే తదేకాన్తే అధికరణే శ్రీమాన్ (ఆరావముదయం గార్) అపర్యాప్తానుతతమాన్ నామ మహాశయః అధ్యక్ష పదమధితిష్ఠ్య గృహీత సంస్తనం మామచూచుదత్ పర్యాప్తధన సహాయ ప్రదాపనప్రతిశ్రుత్యా అస్యా ఏవ సంహితాయాః ముద్రణాయ. అస్మైవాధికరణ్య మహామాత్యే సకాశాత్ అధ్యక్షగమాజ్ఞాయావత్ప్రతిపాల్యయతే తావదయం అధికరణాన్తరే నియుక్తః ప్రావ సత్. అనుపదమేన రాజకులాత్ అంశతః ధనప్రదాపనమాశ్రావ యోగైః ఉచాసదత్. గురుద్రవ్య వ్యయసాధ్యం సీరూప్య పునరపి అను యుక్తః తస్మిన్నైవాధికరణే అధ్యక్షపదమాతిష్ఠ్య జయరామయ్యోర్ నామా మహాశయః అంశాంతరధనప్రదాపన ప్రతిశ్రవణ ప్రాక్తనం లెఖాధికం ఉదబ్బంహయత్. ఏవమపి అసంచితనీవీబంధతయా అఫలె గ్రహణా ముద్రణోపక్రమే, బెంగళూరునగరే మల్లేశ్వరప్రాంతే కృతని వాసా, రాజకీయ శిలాలెఖాధి కరణాధ్యక్షః శ్రీమాన్. రా-నరసింహ చార్యమహాశయః, రాజకీయాంగ్ల మహాపాఠశాలాయాం ప్రత్యేనంత రాధ్యాపకః శ్రీమాన్ ప్ర-భ. శల్పనారణ్యంగార్ మహాశయశ్చ అనుకంపమానౌ సకృదనుయోగేన సద్యః పశ్చాతతీం రూపకాణాం నిరనుబంధం ప్రాదదతాం. ఏవం నిరూఢే నీవీపరిపణగ్రంథౌ ముద్రణాంశ భూతా సామగ్రీ యథావకాశం సంపాద్యమానా ముద్రణామంకూరి

తవతీ మదరాస్ చన్నవత్తనగరె. ఎవం సతి విధా సంహితా గ్రంథస్యైవ
మమాపి అనువృత్త పూర్వాశ్రమ పరిత్యాగాత్ ఆశ్రమాంతర పరి
గ్రహస్సంవృత్తిః. ఎవమనుకూలెనానెన సతా నిరస్తరాయం సాధితః
సంహితాయాః ద్వితీయో భాగ శ్చయోపాద వ్యవదేశ్యః పర్యాప్త
ముద్రణః సవిషయానుక్రమణికస్సహజాతం అభివర్ధమానం ప్రథమ
భాగ ముద్యోతయత్. ఆగమ ప్రణయినాముషస్థానాయ సంతిష్ఠతె.

భోః సహృదయాః మహాన్తః ?

తత్రభవతె యోగీ పాధకసారథి మహాశయాయ మయా ప్రతి
శ్రుతచరః సమయబద్ధః ఎనం పారం నీతి ఇతి విదాం కువక్తు
భవన్తః.

ఇదమాశాస్యతె—

నీవీధనం నిరనుబద్ధతయాప్యదాతాం
యా ముద్రణాయ కృతినావిహ పాఞ్చరాత్రే ।
సాహ్యం వ్యధాన్తుపకులాదపి య స్పదైవ
తేషాం సమృద్ధత తరాముదితోదితాశ్రిః ॥

సులభమూల్య గ్రహణేన ముద్రణం నివృత్తికారకం ముద్రా
శాలా ధ్యక్షోపన్యక్త భమణి భాగమపావతి.

ఆదేశకోశాధిగమః

౧. యమగిరి శ్రీతియరాజమఠ పుస్తక సంగ్రహస్తభూతః ముద్రిత
పూర్వః ఆంధ్రలిపిః.
౨. మైసూరు రాజ్యాన్తర్గత వెలూపురీ (బెలూరు) సంపత్కుమార
భట్టాచార్య న్యాయకః తాలపత్రమయః నాతిశుద్ధః గ్రంథ
లిపిః లుప్త గ్రంథైకభాగః.
౩. మైసూరు రాజధానీ స్థితరాజకీయ పుస్తక భాండాగారస్థితః తాల
పత్రాత్మకః అసమగ్రః అశుద్ధః గ్రంథలిపిః.

౪. పూర్వోక్త భాండాగారస్థితః సమగ్రః ప్రాయశ్శుద్ధః,
 ౫. శ్రీరంగపత్తనస్థిత శ్రీనివాసభట్టారక పౌత్రశామణ్ణభట్టస్వామికః
 అశుద్ధతమః గ్రంథపాఠసనాథః అసమగ్రః.
 ౬. శ్రీయాదవగిరి శ్రీ శ్రీనారాయణాచార్య తోడభట్టారకగృహస్థః
 గ్రంథలిపి స్థాపిత్రాత్మకః సమగ్రః శుద్ధః.
 ౭. పూర్వోక్త బెలూరు లక్ష్మీకాంత భట్టారకస్వామికః పంచమకోశ
 సోదయోసన్నివేశః.
 ౮. బెంగళూరు మల్లేశ్వర స్థలనివాసినః ఆసూరి సంపత్కుమారస్య
 పుస్తకసంగ్రహాంతగతః తాలపత్రాత్మకః గ్రంథలిపిః అస
 మగ్రః శుద్ధః.
 ౯. ఇడైయార్ పుస్తకాలయస్థః చర్యాపాదమాత్రశరీరః నాగర
 లిపిః అశుద్ధః జీణః.
 ౧౦. ఉక్తపూర్వ పుస్తకాలయస్థః సమగ్రోప్యశుద్ధః.
 ౧౧. మదరాస్ చన్నపత్తస్థ రాజకీయకోశాగారస్థః అశుద్ధః.

ఏపం ఏషు ఏకాదశసు. ప్రథమాష్టమా స్వయంతై. ద్వితీయ
 పశ్చిమా పయోనుయోగలబ్ధా. తృతీయచతుర్థా ఉక్తభాండాగారా
 ధ్యక్షేణరు. శామశాస్త్రి మహాశయేన న్యాసతయా ప్రదత్తై. సప్త
 మస్తు, బెంగలూరు నివాసినః గోమతం-గుంజానరసింహాచార్యస్య
 ముఖాదధికతః. షష్టస్తు ఉక్తాభిజనాను బంధినా సాంప్రతం శ్రీనారా
 యణమందిరాచార్యకేన కేశవభట్టారకేణ న్యాసీకృతః. నవమదశమ
 యోయథాస్థానస్థితయోరేవ పరీక్షితయోః త్రుట్వశుద్ధిబహులతయా
 ఆంతం సంవాదః పరిత్యక్తః. ఏకాదశోపి ఎతత్తుల్యయోగజ్ఞేయః.

ఎవమెతెషు షష్టం ప్రథమం చ ప్రధానతయావలంబ్య ప్రస్తుత
 శోధనం సాధితం. అత్ర ౧-౩-౪-౫-౭ మానా మేషాం పంచానాం
 ఆదేశకోశానాం తత్తత్సామ్యకాళేస్సహ సంవాదః నైవసాధితః
 ఇత్యనుమీయతే. షష్టే తు కోశే ఆదేశాంతర సంవాదాత్ గలిత
 విషయోస్తానాం వణపదవాక్యానాం ప్రత్యావాహః సాధితః. అష్టమే

ఆదర్శాన్తర సంవాదాభిజ్ఞానాదర్శనసి అస్థలితః లెఖః. ఇత్థం సాధి
తేసి శోధనే ముద్రణే చ స్థలితం శక్యసంభావనమేవ.

అనభినివేశసరలాస్పృధియశ్శుద్ధకోశసంవాదాదినా సమీక్షయూక్
రితి విప్రసంభః.

పాశ్చరాతాగమే అష్టోత్తరశతం సంహితా ఇతి ప్రాధాన్య
ప్రాయోవాదః. సంహితాంతరాణాం ప్రతీకతః నామతశ్చోపలంభో
దృశ్యతే. యదత్ర సంఖ్యానామభేదయోః అన్యోన్యాయవాదేన పూర్వా
పరీభావస్య చ నిర్ధారణం, అతలన్నశిఖిః అనాసేవిత సాత్వత రహ
స్యైరసుకరమేవ. తథాపి యథోపలంభం అస్యా ఏవ సంహితాయాః
పూర్వభాగ సంపుటోపోద్ఘాతే ప్రస్తావనాహామితి నేహ ప్రయస్యతే.

సంపుటబంధః

అస్యాం పాద్యసంహితాయాం, జ్ఞానం, యోగః, క్రియా,
చర్యా, ఇతి చత్వారః పాదసంజ్ఞాకా విభాజనోపాధయో దృశ్యంతే.
సాంప్రతికే ముద్రణభమణి. ఆదాననిధానపరివర్తనాది లాఘవాయ,
ప్రథమే త్రయః పాదాః ఏకతః, తురీయః అన్యత ఇతి భాగద్వయ పరి
కల్పనైవ ద్విధా విభక్తసంపుటబంధః.

అయం తు ద్వితీయసంపుటః. అస్మిన్ చర్యాపాదగ్రంథస్స
మగ్రస్యాను క్రమణికశ్చ గభిణోముద్రితః. అత్ర తు పాదే 33 త్రయ
స్త్రింశత్ అధ్యాయాః పరిగణ్యాంతే. ఆదితః ౧౭ సప్తదశస్వధ్యాయేషు
జీరోద్ధారాంతః పరిచర్యాప్రకారః, అనంతరేషు త్రిషు ప్రాయ
శ్చిత్తవిధిః, ఏకవింశే అధికారినియాపణం, అనంతరద్వికే మంత్రాజ్ఞభూత
ముద్రావణాదేవతాదిసమఖ్యానం, చతువింశే సిద్ధమంత్రస్య స్వప
రాథా ఫలప్రసజ్ఞాన విస్తారః, అనంతరేషు నానామంత్రాధారకల్పశ్చ
చింతితః. అనంతరవిషయవిశేషాస్తు అనుక్రమణ్యాం దశికాః.

యద్యప్యత్ర నివిక్ష్యబప్రతిపత్తయే ప్రతివిషయం సంహితా
స్తర సంవాదనిరూపణం ఆవశ్యకం భవతి.

అత్ర చ పూర్వతరైః ప్రజ్ఞావద్భిః పురుషైః మద్దానుగ్రహాయ
పఞ్చశతసంహితాభ్యః తత్తదవాస్తవ విభాగాధ్యాయ పటలాది
నామోల్లాఖపురస్కరం వచనానుద్భృత్య కశ్చన గురు శరీరః ప్రబంధస్స
జ్ఞులితోస్తి. యత్ర కష్టాదశసహస్రతోప్యధికం గ్రంథః పరిదృశ్యతే.
అయం ముద్రితశ్చైత్ సులభః బహూపకుర్యాత్.—

ఉత్సవ సజ్జిహానామ్నా పఞ్చషాః ప్రాచీనాః లఘుగురుశరీరాః
సజ్ఞహితా వత్సంతే. తె చ విరలప్రచారాః. తదిదమస్తర మనంబన్య
బాలిశైశ్చాదరికైః అద్యతన పురుషనామోల్లాఖన ఉల్లుభితాః ద్విిత్రాః
ప్రచార్యంత ఇతి గతాశ్శ్రవణగోచరమ్. తదేతదాగమ శాస్త్రాణాం
మవ గాహమానానాం నిరభిని విష్టధియాం అనిగదం అవగమ పదవీం
అచిరాదవ తరివ్యంతీతి, నాన్యప్రణేయ స్సముద్యుహః. అనాదిసిద్ధనా
ఎకాయనశాఖన తమపజీవిన్యః పాఞ్చరాత్రసంహితాః ఖలీభూతాః
నామతోప్యజ్ఞాయమానాం దశామనుభవన్తి, ఏకత్ర ఐశ్వర్యేన కింశతి
రపి సంహితానాం సమగ్రాణాం న శక్యసాక్షాత్కారా.

ప్రాచీనైరువ సంభృతాః పరిచితాస్సంరక్షి తాసంహితా-

కొశా ధామని పాఞ్చరాత్రనిగమే పఞ్చతదయైహాతాః ।

శిష్టా జన్తజ్జైర నధ్యవసిత స్వాలోకనస్పశన-

ప్రత్యావతేనమంబురాశిజల వద్యాన్తి స్వదేహౌ జరామ్ ॥

వామాగి కులూణావముఖాశ్శృతిమాగ్భాహ్య

స్సమ్ముద్రితాస్సమయిభిః పరితరి ప్రథన్తే ।

వేదోపబృంహణ మముద్రణశీయమాణం

కిం పాఞ్చరాత్రమపి భోసుధియస్సహధ్వమ్ ॥

హై వైష్ణవాశ్చ గృహీణో యతయో మరేశాః

శ్రీశాలినో వివృణుతాక్షీ పురోఽవధత్త ।

లీనె సహస్రశతధామని పాశ్చరాత్రే
 నూనం పురా స్థలతి జాగ్రత దశశం వః ||
 రత్నాయితేషు జయపాష్కర సాత్వతేషు
 సంశోధితౌ బహుముఖం జయపాష్కరాస్తః |
 సవీయనాగర లిపిప్రతిముద్రితౌ తౌ
 కతుం ప్రతిగ్రహిజనాః ప్రతిపాలయామః ||
 ఆశ్రావయేయరిహ ముద్రితపాశ్చరాత్ర
 కోశగ్రహం నియమత స్త్రీశతం మనుష్యాః |
 అంశాపవృత్తలఘు మూల్యతయా ప్రదాతు
 మ్మైకై కశో నను య తేమహి సంహితాః స్తాః ||

—ॐ—

శ్రీపాశ్చరాత్రగమః

అభినివేశ వశీకృత చైతనం
 బహువిదామపి సంభవతి భ్రమః
 తదిహ భాగవతం గత మత్సరాః
 మతమిదం విమృశన్తు విపశ్చితః
 (భగవతో యామునమునైః)

శాఖామెకాయనసముదితాం వాసుదేవప్రసాదాత్
 లభ్యై తస్యాం నిభృత్యుపయో యా కీలాధానదశశః |
 తా శంసన్త్యా నిరనుశయితా యాగిరస్సహితాస్తా
 స్సంభూయాసాం జగతి నిగమశ్శబ్ద్యతే పాశ్చరాత్రమ్ ||

అస్య చ వేదవత్ప్రమాణ్యం తదుపబృంహణత్వం న భగవతా
 బాదరాయణేనైవ బ్రహ్మసూత్రేషు సమథితం. తదనంతరైః బోధా
 యనద్రవిడలంకప్రభృతిభిః వృత్తిభాష్య వాక్యాదీనాం ప్రణెతృభిః ప్రవ
 తితం పద్ధాసం ఆతిష్ఠమానా భగవద్రామునముని రామానుజముని
 వభృతయస్సముత్కృష్టచక్రః ఇతి నాత్ర మందధియాం అవాచామస్త్రీ
 వాచామవసరిః.

తథాపి ప్రతిపాద్యవిషయైకదేశే కవలం అత్ర కించిదాత్మావభో
ధః పరీక్ష్యతే. అత్ర శాస్త్రే సామాన్యతో విషయనిరూపణస్య ఇయం
పరిపాటీ—

ప్రతిపాద్యం వస్తు జ్ఞానం, క్రియాచేతి ప్రథమతః ద్విధా
విభక్తం. ఎతదేవ ద్వికం మిథో ద్విప్రకారం క్వచిత్ జ్ఞానం, యోగః,
క్రియా, చయూః ఇతి చతుష్టయతాం లంభితమ్. కాసు చిత్సంహి
తాసు ఉక్తచతుష్కే అన్యతమప్రపన్ననైకాస్తతయా అధికారిభేదేన
పరిదృశ్యమానా గ్రంథావతారః స సామగ్రిం పరిహాపయతి; విశిష్టాధి
గమ్యతయా శాస్త్రాధికార్య.

అస్యాం తు పాద్మసంహితాయాం జ్ఞానాఖ్యే ప్రథమే పాదే
చరాచరాత్మకస్య భగవతో విభూతిద్వయస్య వస్తుపరిజ్ఞానప్రకారః,
ద్వితీయే యోగపాదే యమనియమాదీనాం ఆత్మప్రాప్తిసాధనానాం
నిదేశః, తృతీయే క్రియాపాదే పూర్వపాదద్వయోక్తార్థయో
రన్యోస్య సమవేతయోరే కలక్ష్యసాక్షాత్కార ప్రయోజకః ఆలయ
మూర్తి నిర్మాణ ప్రతిష్ఠాచాదిరథః, తురీయే చయూపాదే
సమస్తర నిరూపితార్థస్య అధికారి, విషయానప్రతీకారః, అధికారి
ణశ్చక్రిసంవత్తి. తత్సాధనభూతా మంత్రాః ఇతి. సమగ్రం వస్తు
చతుష్టయం అభిహితం.

ఇదమనెన పయఃపసితం భవతి.

అవగతపదార్థవివేకస్య నిగృహీతచిత్తస్య, అపాయ నిర
సనెన సంభృతమస్త్రీశక్తేః అధికత పరమపురుషసాక్షాత్కారస్య దయ
మానమానసస్య అనివంవిధానాం నిశ్చేయసంపాదనాయ పరమపురు
షాచా ప్రతిపత్తి రూపః నిరపాయ ఉపాయః ప్రతిపాద్యత ఇతి.

యద్యపి ఉపాయాస్తరాణ్యపి శాస్త్రే నైషా పదిష్టాని ఫలె
గ్రహీణి. తాని చ విషయనివృత్తిరూపాణి నియతాధికారిణి కృచ్ఛసా
ధ్యాని సప్రత్యవాయాని ఫలె వ్యభిచరంతి చ భవంతి. అథ క్వచిత్

దృశ్యమానాపి సిద్ధిః తత్పురుషమాత్రప్రయోజకా స్వతుస్థ పరిమాజికా కా చెతి సంబాధమస్థా ఇయమెకపదీ.

సృష్టిస్థిత్యవతారశాస్త్రోపదేశాదయస్సవే సమారంభాః ప్రవృత్తిరూపా ఏవ సమేష్యంతే. అపరమాత్మ విషయవృత్తినిరోధో నివృత్తి రిత్వ్యుచ్యతే. సెయమపి చోదనావిశేషాత్ పారిభాషికీ ప్రవృత్తిరేవ. సంభవన్త్యా ఐద్ధియిక్యా అనయా పరమాత్మవిషయిణ్యా న ఖలు న సాధ్యతే నిశ్చయసం. యద్యపి పరమాత్మాపరమత్తావిశేషేణ ప్రవతంత్య ఏవేంద్రియాణి. అపరమాత్మగ్రహ ఏవ బలవాః. తథాపి ఔత్త్రా ఔత్త్రావిమశ్చేన నిమ్న ప్రవణస్య ప్రోతనః కేదారఔత్త్రనయనవత్ పరమాత్మ పరాయణతయా ఆసజ్జగం లఘుప్రయత్నసాధ్యం ఫలాను బద్ధి నిరపాయం చ. న హ్యత్ర గతేనిపాతం ప్రసజ్య ప్రతిష్ఠిధ్యైవ అన్యతో నయనమిత్యస్తి కాచిల్లలాటలిపిః. క్వచిదఔత్త్రగతే పాత్యైవ స్వతః ప్రవాహాః. అన్యత్ర స్వతః కేదారఔత్త్రగమ్యేవ. ఇయానత్ర వివేకః. క్వచిత్గతే చతితం నిరుద్ధమన్యత్ర నీయతే. క్వచిత్ అఔత్త్ర ముఖాననుపాతం ఔత్త్రాయైవ ప్రాప్యతే. అత్ర స్వాధికః పరాధోకవేతి న కశ్చిత్ నీమాబద్ధః పరిచ్ఛిన్నత్తి. సత్యం. ఇదమత్రాకూతం. శక్తః పురుషః ప్రసక్త ప్రతీషేధేన వా పర్యుదాసేన వా ప్రవాహం ఔత్త్రగామినమాపాదయన్ ఫలమశ్నుతే. ఏవమేవాన్యః తటాకం ఆరామం చ నిమిమాణః న హిస్వోదరంభరితామేవాధ్యవస్య ప్రయతతే, న చ న ఫలమధిగచ్ఛతి. నాపి వా ఫలమనుభూయ భిన్నత్తి చ్ఛిన్నత్తి చ తం వా తమపి వా అతాదృశశ్శేభాజనం ఇతరస్తదుభయమనుభవలోకః న అపకప్రవృత్త ఇతీష్యతే. న చ ఫలెన పరిహాష్యతే. నాపి వా విషయాసముభయం నిరీషతి. అలం బహునా.

అనైవ తుల్యన్యాయసంపాత ఏవాయం నిశ్చయసాధనమౌ గతః. శక్తః అనుదారః అభ్యుపపన్నేన ఉపాయేన తర్క స్వమాత్ర పర్యుదాసేన ఫలలాభేన విశ్రామ్యతి. శక్త స్తూదారః స్వయం తర్క అన్యోశ్చ తారయన్ ఆత్మానం అన్యోశ్చ ఫలెన యోజయతి. అన్య తు స్వాన్వయిని ఫలె వా ఉపాయానుష్ఠానశ్శే వా న తథా

జౌన్నఖ్యం నాపి వైముఖ్యం. ప్రత్యుత యథా-అన్యేషాం అతాదృశశక్తీనాం సమగ్రఫలావాప్తౌ ఉపాయానుష్ఠానశ్చైతచ్చ తదపి చ.

శక్తపురుషోపభోగ్యం గురుతరశ్చైతసాధ్యం నివృత్తిరూపముపాయముపదిశన్తో నిగమాః న తదేకాంతతయా ప్రవర్తితాః సాక్షాత్ భగవతా నియుక్తైః బ్రహ్మదిభిః ఋషిభిశ్చ, కింతు, తాదృశశక్తే హీనానాం యథాధికారం అశ్చైతసాధ్యే ప్రవృత్తిమార్గే స్వారాధనరూపతాం ప్రాపితే ఫలసిద్ధ్యవినాభావౌపాయఫలుత్వాదిశంకాయాః నిరాసాయ.

అస్యైవ సప్రపంచస్య స్వరూపావగతయై ఇద్వియోగిరోధరూపదుష్కరసప్రత్యవాయ వ్యక్తివిశేషసాధ్య జ్ఞానయోగా పెక్షయా అప్రత్యవాయం సుకరం యథాధికారికం కర్మయోగం సరహస్య శిరస్కం ఉపక్రమాది భిష్మద్భిలింకై నిరూపయత్ గీతాశాస్త్రం అవాజ్ఞనగోచరేణ అథ యోగిధ్యయేనాపి సతా భగవతా నిఖలచేతనోవజ్ఞీవనాయ వసుదేవగృహే అవతీయ రధినమజ్జనం సారథి న మాత్మానం చ సకలలోక లోచనగోచరం కువతా ప్రవర్తితం.

అత్రాభియుక్తానాం ఇయం సూక్తిః

“స్వధర్మజ్ఞాన వైరాగ్యసాధ్య భక్త్యైకగోచరః ।

నారాయణః పరం బ్రహ్మ గీతాశాస్త్రే సమీరితః ॥ ఇతి

విచిత్రచిదచిద్యగసగై అస్మిన్ జగతి అణోరణియసామహతోమహీయసా అంతర్బహిర్యవ్యవస్థితా పరమపురుషేణ వినాభూతం న కిచ్చదస్తి. అవిశేషేణ సర్వస్మిన్ వస్తుని భగవతసాన్నిధ్యే జాగ్రతి తత్సాక్షాత్కారః తయోరేవ భవతి యస్మై లంభితదివ్యచక్షుః, యశ్చ తదేకాన్తికాత్యంత భక్తియోగనిష్ఠః. ఆద్యస్తు స్వాధాప్రాప్త్యైవ విరమతి. నాపరస్య తద్గమయితుమీష్టే. చరమస్తు స్వేన సాధితమథం అన్యథా లంభయత్ తేనైవాత్మసన్నిధిం పర్యాప్తం మన్యతే

శ్రూయంతే హి మహాపురుష సన్నిధాపితభగవత్సాన్నిధ్యాః. సేవమాన జనశ్రేయాంసి సాధయంతః తీర్థతైత్రాదయః.

క్షేత్రం నామ పరిచ్ఛిన్నపరిధిస్తథాసంజ్ఞితః కశ్చన భూప్రదేశః. తీర్థం చ తాదృశ ఏవ కశ్చిజ్జలాశయః. న హి తచ్చ వా మృద విశేషితం తదపి వా అబవిశేషితం అక్షత్రాత్ అతీర్థాదతిరిచ్యతే. సంబద్ధవిశేషాదేవ హి కస్యచిన్నహాపురుషస్య క్షేత్రస్య క్షేత్రత్వం తీర్థస్య తీర్థత్వం. ఎతేషాం నీజోచ్చభావస్తు సంపాదకశక్తితారతమ్య నిబంధనః సమానసంవిదేవాయం ప్రతిష్ఠితప్రతిమాదా. క్షేత్రం తీర్థం ప్రతిమాం వా సేవమానాః తత్తదుపాదానభూతమృజ్జలశిలాది భౌతి కద్రవ్యత్వేనాధ్యవస్యన్తి.

ఉక్తప్రాయోపి ప్రస్తుతోర్థః ప్రమాణశరణానాం సంస్కరణాయ కిచ్ఛేదావేద్యతే. పశుపురుషో హి భగవాన్ అనన్య శరణాయ భక్తాయ నివృత్తిబద్ధం ఆత్మానమపయతి. తదనుబద్ధేనాత్మనో వ్యవ దేశమభిమన్యతే నాషడక్షిణమైనైతత్ మన్తే తద్దైవతాయాం చ. యథా - అనెనాయం మన్తే దృష్టః అనెనైవా దేవతా ప్రతిష్ఠితేతి. స్మృతిశ్చ “తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి,”

“కౌన్తేయ ప్రతిజ్ఞాసీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి.”

పత్రం పువం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యాప్రయచ్ఛతి.

ఇత్యాది

శ్రుతిశ్చ

“నాయమాత్మా ప్రవచనె న లభ్యో న మేధయా
న బహునా శ్రుతేన. యమేనైవ వృణుతే తేన లభ్యః
తస్యైవ ఆత్మా వివృణుతే తనూం స్వాం” ఇత్యాది.

“ద్రష్టవ్యశ్రోతవ్యః” ఇత్యాది. ఇయమపి శ్రుతిః ప్రకృతా ధాన్. అత్ర దృశిరస్తగతణిజఢః ఇతి రహస్యవిదః. - ఇత్యలం బహునా.

అత్ర చోద్యపరిహారయోరవిశ్రాంతిః తథాపి కిచ్ఛేదనూద్య సమాధీయతే. క్షేత్రాదీనాం రహస్యమజానస్తః బాహ్యః కుదృష్టయశ్చ విశేషతః ప్రతిమాచార్యాం విప్రతిపద్యన్తే. అహూ మహతీయం

విశాచముష్టిః యత్ ఐంద్రజాలిక భూతావేశాదా ప్రతివత్తిః స మన్తైః) న వా మన్తసిద్ధేః స్థానైః నామైతత్. ననూచ్యత ఏవ 'మాయా యావహృతజ్ఞానాః ఆసూరీం భావమాశ్రితా అవజానన్తి' ఇతి.

తేషామియం వాచోయుక్తిః

అగ్నా తిష్ఠతి విప్రాణాం హృది తిష్ఠతి యోగినాం ।

ప్రతిమాస్వప్రబుద్ధానాం సవత్త్ర సమదశీనాం. ఇతి

నచేమాం కారికాం అనుగతార్థతయా వ్యాచక్షణే. కిన్తు స్వాభి మతభాగసంగ్రహేణ అనభిమతిప్రహణేన. తృతీయపాదే, యథా ప్రతి మాసు శిలాకాష్ఠాదినిమిత్తాను. అప్రబుద్ధానాం ప్రభోధశూన్యానాం అజ్ఞానామితియావత్ ఇతి. ప్రథమ తురీయపాదయోరర్థః కథం సమ స్వయమియాదితియాన జ్ఞాయతే.

న హీయం కారికా కాకదస్తకారికావత్ అసంబద్ధాధాన్. విప్ర, యోగి - సమదశీ. పదానాం మధ్యపత్తిః అప్రబుద్ధసదస్య సాహచర్యాత్ వస్తుబలాచ్చ అధే వాచ్యే, కుతస్తథా ప్రతిభాతం తైర్ధికానాం చెతసి అత్ర నాన్యత్ నిదానం హృదయ మవగాహతే. వినా అచారధిక్షేపాత్ అచేతితప్రమాణ ప్రమేయాత్ అవణ్ వాద పూర్ణాత్ స్వగోష్ఠీనిష్ఠాత్ స్వచ్ఛందవాదాత్.

శాస్త్రోత్పత్తివిదః ఏవమిమాం కారికాం వివృణ్వతే-యథా-

అస్యాం హి కారికాయాం భగవత్సాక్షాత్కారవతాం స్వాధిక పరా ధికప్రసంజనప్రకారః సంగ్రహేణ తారతమ్యం చ నిరూప్యతే- ఆద్యే పాదే అస్యకృతిసాధ్యే భౌతిక అగ్నా శాస్త్రాభిమత్యా దేనానో పాసనం ఉచ్యతే. ద్వితీయేన బాహ్యకరణ విశ్రాంత్యా సమాహితచిత్త స్య హృదిసాక్షాత్కారః నిరూప్యతే. ఇదం పూర్వాధేన ప్రకార ద్వయం ప్రాతిస్వికతయా తత్తత్తాత్రవయవసాయ్యేవ. నానైవ పరా ధణః కశ్చిత్సిధ్యతి.

ఉత్తరాధేన తు పారాధ్యసాధ్యభ్యహితత్వం అభిధీయతే. తృతీయే పాదే- ప్రతిమాసు అగ్నా దివ్యతిరెకణ స్వకృతసాధ్యాభిమ

తరూపాది యోగ్యాసు ఆకృతిషు. అప్రబుద్ధానాం యెభ్యో అతిశయితాః ప్రబుద్ధాన సన్తి తెహం. స్వేన సాక్షాత్పతాం దేవతాం పరాధానునాయ తత్తదభిమతకృతినాధ్యే వస్తుని సన్నిధావయతాం. న హి ప్రబోధరహితానాం స్వయత్ననిమిత్తే అచేతనే ప్రతిమాదా దేవతాబుద్ధిగుచేతి. శాస్త్రప్రబోధవత ఏన పురుషవిశేషసంబంధానుసంధానన తథా ప్రతిపత్తిః. అగ్న్యాదావపి సమానాయం న ఖలు ఎవం ప్రతిపద్యమానః అప్రబుద్ధ ఇత్యుచ్యతే ప్రాజ్ఞైః.

తురీయపాదేన అతిశయితశక్తేః పరాధానంపాదకస్య యహిమా ప్రశస్యతే

సవత్త్ర. న కేవలమగ్న్యాదివత్ అకృతినాధ్యే. నాపి వా స్వకృతినాధితే. జంగమ స్థాస్నా. సమదశికానాం ఏకరూపతయా సాక్షాత్కారకారిణాం.

ఉత్తరాధిక ప్రతిపాదితో పరాధానం సాక్షాత్కారః సాక్షాత్కారముః ఫలం భవన్నపి పరాధానంసత్తయ ఏన వేతి న కిచ్చిత్ చోద్యం. ఏతదేవ వివృణోతి స్వయంవ్యక్త సైద్ధాంతమానుష ప్రభేదేన అధిష్ఠానము సాన్నిధ్యవైచిత్రీ. పరపూజాది భగవదావిభావపశ్చుకే అవతారాచార్యయోరస్తరా అస్తయామిగ్రహణస్య రహస్యవేదినః ప్రశస్తదృశ ఏవ జానన్తి. న పునరగ్రహదగ్రహగృహీతః దుశ్శిష్యితాక్షరో జనః. అత్రజ్ఞాతవ్యమన్యదన్యత్తత్త్వరహస్యం చిరోపాసిత సద్యుద్ధే భ్యోఽవగస్తవ్యమితి దిక్.

యథోక్తం.

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ।

ఉపదేశ్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్వశివః. ఇతి

అయమత్ర సంగ్రహః.

అవగత పరావరతత్వైః స్వాధీన పరమపురుషస్వరూపైః పరాధానపరాయణైస్సన్నిధాపితాం భగవతః మూర్తికం దశకనశ్రవణ

సంకీర్తనా నాదినా సమచక్షయస్తః తదపిత్తశిష్టైః వస్తుభిరాత్మానం
పునానాః కరణత్రయేణ అవ్యలీకపృత్తయః అత్ర చ పరత్ర చ శ్రేయః
ప్రపాన్నవానా భందస్త ఇతి.

స్తంభాదా భగవస్త మావిభావయస్తః ప్రహ్లాదాదయో త్ర
సాక్షీణ ఇతి. సర్వే వ్యాఖ్యాతా వ్యాఖ్యాతాః.

అస్తాక మత్ర చ పరత్ర చ సర్వాదుగ్ధి
మున్త్యాల్య సంపదమశేషహితాం విధాయ ।
శ్రీరంగరాజ రమణీ స చ వైష్ణవానాం
సజ్జస్సుఖం సహ జయేన సదా క్రియన్తామ్
సూక్తం దురుక్త ముత వా యదపకృబుధ్యా
దుశ్శిక్షితాక్షర ముతానుమతాక్షరం వా ।
అజన్త శాన్తశమ శాన్తదమా బహుజ్ఞా
స్సంశోధ్య సాత్వతవిదో దయయా క్షమన్తామ్.

శ్రీః

శ్రీ రస్తు.

శ్రీపాశ్చరాతే మహాపనిషది

పాద్మసంహితాయాం.

చతుర్థః చర్మాపాదః.

ప్రథమోధ్యాయః.

❀ బ్రహ్మణా భగవదాధన విధానప్రశ్నః. ❀

బ్రహ్మః—

కషణాది ప్రతిష్ఠాంతం కమయస్య * ప్రసిద్ధయే ।

తం సమారాధనవిధిం శ్రోతుమిచ్ఛామి సామ్సృతమ్ ॥

౧

ఆరాధనవిధిం కీర్త్యగధికారి చ కీర్తయః ।

భగవంస్తదశేషేణ బ్రూహి మే భక్తవత్సల ॥

౨

❀ భగవతా న్యారాధనాధికారి నిరూపణమ్. ❀

శ్రీభగవాన్—

శ్రూయతామభిధాన్యామి పృష్టం నిరవశేషతః ।

చతుర్థాం బ్రాహ్మణాదీనాం వణానాం † కమలాసన ॥

౩

అధికారోఽనులోమామామపి నాన్యస్య కస్య చిత్ ।

పూజావిధౌ భగవతగ్ని పరస్య పరమాత్మనః ॥

౪

ప్రతిలోమభువాం సూతగ్ని ప్రథమస్తత్ర శస్యతే ।

❀ ఎకాయనశాఖాధ్యాయనాం ముఖ్యోఽధికారః. ❀

అద్యమేకాయనం వేదం సద్భిష్టా ప్రతిపాదకమ్ ॥

౫

* ప్రసిద్ధతే.

† దీక్షయా కర్మాత్.

తేనైవ సంస్కృతా విప్రా ముఖ్య కల్పాధికారిణః ।

❖ అన్యేషాం బ్రాహ్మణాదీనాం దీక్షయానుకల్పాధికారః. ❖

అన్యేషాం బ్రాహ్మణాదీనాం వణానాం దీక్షయా క్రమాత్ ॥ ౬

త్రయాణాం క్షత్రియాదీనా మనులోమభువామపి ।

❖ సూతస్య స్వాధ్యక్షమాత్ర యజనైధికారః ❖

సూతస్య చ విశేషేణ దీక్షా చాత్మపరానిశమ్ ॥ ౭

❖ విప్రాణాం ముఖ్యానుకల్పయోరపి పరాధ్యక్షయజనైధికారః. ❖

పరాధ్యక్షయజనం కుయుర్విప్రా ముఖ్యానుకల్పయోః ।

❖ దీక్షా హీనానా మనధికారః. ❖

నైవాధికారిణస్తే చ * దీక్షా సంస్కారవర్జితాః ॥ ౮

❖ దీక్షయా అధికారలాభః. ❖

యథైవ దీక్షణీయేష్ట్యా జాయంతే బ్రాహ్మణాదయః ।

తదైవ దీక్షావిధినా జాయమానా యథోదితాః ॥ ౯

పూజావిధౌ భగవతః ప్రకల్పస్తైధికారిణః ।

బ్రహ్మః—

❖ బ్రాహ్మణాదీనాం జన్మకర్మణోని హుపణప్రశ్నః. ❖

భగవత్ బ్రాహ్మణాదీనాం జన్మ కర్మ చ భావుకమ్ ॥ ౧౦

విహితం చ వివాహం చ యచ్చ యావచ్చ యాదృశమ్ ।

మహ్యం జిజ్ఞాసమానాయ భక్తాయ పరిమేశ్వర ॥ ౧౧

తదశ్చైవం యథాతత్త్వముప దెష్టుం త్వమహాసి ।

❖ భగవతా తన్నిరూపణమ్. ❖

శ్రీభగవాన్—

నత్వం రజస్తమశ్చైతి త్రైగుణ్యం కమలానన ॥

౧౨

తన్నయాం తనుమాస్థాయ ససజ్జాహం పురా ప్రజాః ।

❖ సత్వప్రధానో విప్రసగ్గః. ❖

సత్వేఽధికే ముఖే విప్రానస్తృజం మిథునాత్మకాః ॥

౧౩

❖ రజగ్ ప్రధానః క్షత్రియసగ్గః. ❖

రజోగుణైఃతీతైతే బాహుభ్యం క్షత్రియాంస్తథా ।

❖ గుణసామ్యే వైశ్యసగ్గః. ❖

ఊరుభ్యం గుణసామ్యేతు అస్తృజం మిథునం విశామ్ ॥

౧౪

❖ తమగ్ పాచుయో శూద్రసగ్గః. ❖

అధిక్యే తమసగ్ పద్భ్యం శూద్రా మిథునరూపిణః ।

❖ వణోఽఘ పూర్వపూర్వశ్శ్రీయాః. ❖

ఏతే చ వణాశ్శ్రీయాంసగ్ పూర్వే పూర్వే యథోదితాః ॥౧౫

❖ శ్రేయస్వై జన్మకర్మణోహేతుభావః. ❖

హేతుభ్యం జన్మకర్మభ్యం శ్రేష్ఠ్యమేషు ప్రకల్పతే ।

❖ ద్విజానామాశ్రమ చతుష్టయమ్. ❖

శ్రయస్వైషు ద్విజాగ్ పూర్వే మాఙ్గీబన్ధనకర్మణా ॥

౧౬

చత్వార శ్చాశ్రమా బ్రహ్మ సర్వేషాం ద్విజన్తనామ్ ।

❖ ప్రథమః బ్రహ్మచర్యాశ్రమః. ❖

ఉపనీయ గురోగ్ పాశ్చ్యే ప్రతానుస్థాన పూర్వకమ్ ॥

౧౭

వేదాధ్యయనమాదాయత్స శ్రేయాః ప్రథమాశ్రమః ।

❖ ద్వితీయః గృహస్థాశ్రమః. ❖

భార్యాసజ్గ్రిహణం స్నాత్వా ప్రజాయే తదనన్తరమ్ ॥

౧౮

తయా చ ధర్మచరణం ద్వితీయశ్చాశ్రమస్త్యుతః ।

❖ తృతీయః వానప్రస్థాశ్రమః. ❖

గత్వా సభార్యా విశినం యథోక్తైవ వత్కేనా ॥

౧౯

వనై వన్య ఫలాహారో విహితేన్ద్రియ నిగ్రహః ।

వసేత్తృతీయో విజ్ఞేయశ్చాశ్రమగ్ కమలోసన ॥

౨౦

❀ తురీయస్సన్నాప్తసాశ్రమః. ❀

పుత్రే దారాన్వినితీప్య శిశి ముడ్డీ త్రిదణ్డవాక్ ।
యద్వైకదణ్డనియతో బ్రహ్మధ్యానపగాయణః ॥ ౨౧
నివృత్తసర్వకామస్తు వసెత్తుయాశ్రమే ద్విజః ।

❀ క్షత్రియస్య పూర్వేత్రయ ఆశ్రమాః. ❀

క్షత్రియస్యాశ్రమాగ్ని పూర్వే సన్నాప్తసాశ్రమవర్జితాః ॥ ౨౨

❀ విశః ఆద్యా ద్వా. ❀

విహితా విశ ఏకస్య ద్వావన్యో న తు పశ్చిమా ।

❀ శూద్రస్య ద్వితీయ ఏకః. ❀

ఏక ఏవ చతుర్థస్య దారసజ్జిహవాణాత్మకః ॥ ౨౩

❀ బ్రాహ్మణస్య షట్కర్మాణి. ❀

షట్కర్మాణి బ్రాహ్మణో జ్ఞేయగి కర్మణాధ్యాపనాదినా ।
అధ్యాపనం చాధ్యయనం యజనం యాజనం తథా ॥ ౨౪
దానం వ్రతిగ్రహశ్చైతి షట్కర్మాణ్యగ్రజన్తనః ।

❀ క్షత్రియస్య త్రిణికర్మాణి. ❀

దానమధ్యయనం యజ్ఞో వృత్తిప్రయ్యోవ భూభుజామ్ ॥ ౨౫

❀ విశామపి త్రిణి శూద్రస్యైకమ్. ❀

విశాం చ సైవ శూద్రస్య శుశ్రూషైకైవ వత్కనా ।

❀ విప్రస్య సహజా గుణాః. ❀

ఆస్తిక్యమార్జవం శౌచం * తప శ్శాన్తిర్దమః క్షమా ॥ ౨౬
జ్ఞానం విజ్ఞానమిత్యేతే విప్రస్య సహజా గుణాః ।

❀ క్షత్రియస్య సహజా గుణాః. ❀

శౌర్యం తెజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధే చాప్యపలాయనమ్ ॥ ౨౭

దానమీశ్వరభావశ్చ త్కౌతం కమన్ స్వభావజమ్ ।

❖ విశస్పవాజా గుణాః ❖

కషణం చైవ వాణిజ్యం గవాం రక్షణమేవ చ ॥

౨౮

స్వాభావికం విశాం కమన్

❖ శూద్రస్య సహజో గుణః ❖

శుశ్రూషా పాదజన్తనః ।

❖ చతుర్ణాం వర్ణానాం దారసజ్జిహతారతమ్యమ్ ❖

శూద్రా శూద్రస్య భాయేకా నా చ స్వా చ విశస్త్వైతా ॥ ౨౯

తే చ స్వా చ క్షితీశస్య తాశ్చ స్వా చాగ్రజన్తనః ।

❖ సజాతీయ విజాతీయ ప్రజాస్వరూపమ్ ❖

స్వాసు ప్రజాస్సజాతీయా శ్చాతుర్వర్ణ్యమితీరితిమ్ ॥

౩౦

* అపరే జారజాతీ చ కుడ్డగోలకసంజ్ఞితే ।

❖ కుడ్డగోలక నిరూపణమ్ ❖

జారై రుత్పదితా వర్ణా స్సపర్ణాస్సేవ భీరుషా ॥

౩౧

సభత్వే కాసు కుడ్డోసా గోలకో విధవామతః ।

❖ కుడ్డగోలకయోరధ్యాపనాదిత్రికే అసధికారః ❖

తయోవిప్రజయోన్యోష్టం త్రయమధ్యాపనాదికమ్ ॥

౩౨

❖ ప్రసజ్జాదనులోమవిలోమ జాతివృత్తినిరూపణమ్ ❖

❖ తత్రానులోమః ❖

† సవర్ణాః క్షత్రియాయాం తు విప్రేణోఽధశ్చికిత్సకః ।

ఆయుర్వేదమధీయూత మన్తవచ్చోపనీయ సః ॥

౩౩

తత్ర చౌయోర్ణా సమూభితో జ్యోతిర్వేదాభిజీవికః ।

జ్యోతిర్విద్యాం సంభ్యస్య దుపనీయ సమన్తకిమ్

౩౪

బ్రాహ్మణాధ్యాధ వైశ్యాయామమృతృత్వశ్శల్య ‡ కృత్తమః ।

చౌయోర్ణాత్కులాలః కుమూభి నిమూణాం తస్య జీవికా ॥ ౩౫

* తే చ స్వజాతిజాతశ్చ కుడ్డగోలకసంజ్ఞితాః. † సవర్ణా క్షత్రియా యత్రే విప్రే
ణోఽధాశ్చికిత్సకః. అత్ర ఆశుధం సమీకాయామ్. ‡ కృత్తమః.

- మృణ్మయీ వ్రతిమా చాపి కాయా శాస్త్రోక్తవత్కనా ।
నాభేరూధ్వం తు వపనం వృత్తిరస్య విధీయతే ॥ ౩౬
- బ్రాహ్మణాధ్యూఢశూద్రాయాం జాతినిపారశవస్తస్మిత్తః ।
అచణనం సప్తమాత్మణాం వాద్యవాదనమేవ చ ॥ ౩౭
- తస్య వృత్తినిషాదస్తు చౌర్యత్యాన్యస్త్రుగఘాతుకః ।
పట్టబద్ధోచితో చోభా నృపజౌ కుడ్డగోలకౌ ॥ ౩౮
- క్షత్రియాద్విన్నవై శ్యామం గోష్ఠీ * పణ్యోప జీవనః ।
చౌయేణ జాతో మాహిప్యస్తురజమహాగృహేత్ ॥ ౩౯
- శూద్రాయాం క్షత్రియాదుగ్రో విన్నా యాం కరిబద్ధకః ।
చౌయేణ శూలితో జ్ఞేయశ్శూలారోపణవృత్తికః ॥ ౪౦
- మణికారశ్శబ్ధకారో వణిజౌ కుడ్డగోలకౌ ।
కరణో విన్నశూద్రాయాం వై శ్యాద్ధ్యూతాదిజీవనః ॥ ౪౧
- చౌర్యా † క్షిప్రజ్వరస్తస్య పృత్తిరైవ కటక్రియా ।
మాలవశ్చాశ్వపాలశ్చ శూద్రజావశ్వపౌ సదా ॥ ౪౨
- గవాదిపాలనోఽపృథ్వియామాభీరో బ్రాహ్మణాద్భవేత్ ।
విలోకో నధకృత్ క్షత్తా విప్రత్సార శవస్త్రియామ్ ॥ ౪౩
- మాహిప్యేణ కరణ్యాం తు రథకారో రథాదికృత్ ।
శిల్పవిత్సవ ‡ శిల్పనామాచాయాస్స చ ఉచ్యతే ॥ ౪౪

❀ వ్రాత్యానాం బ్రాహ్మణాదీనాం వృత్తిః ❀

వ్రాత్యానాం బ్రాహ్మణాదీనాం త్రియాణాం వృత్తిగుచ్యతే ।
మారణం మర్దనం క్షేపణం సముద్రతరణం తథా ॥ ౪౫

❀ విలోపానిరూపణమ్. ❀

బ్రాహ్మణ్యాం క్షత్రియాత్పూతో వివాహాత్ప్రతిలోమజః ।
సారథ్యం వృత్తిరైతస్య ధర్మాణాం చైవ బోధనమ్ ॥ ౪౬

ఉపవీతోపనయనై ప్రాప్నోత్యైవ సమస్తాకమ్ ।
చౌర్యా తృతైవ సూతోఽన్యసాన్యసంస్కార కారకః ॥ ౪౭

తస్యాం వై దేహణో వై శ్యా ద్వివాహాద్వస్త్రే శుద్ధికృత్ ।
 మాగధస్తత్ర చౌయేణ జఙ్గాకరిక వృత్తికః ॥ ౪౮
 శూద్రాద్బ్రాహ్మణ యోషాయాం వివాహః చ్చౌయేతోఽపి వా ।
 చణ్డలో ఝల్లరీకాత్తో మలనిహా రణాదికృత్ ॥ ౪౯
 ఆయోగవ స్తువాయో వై శ్యాదూఢ స్వస్త్రియామ్ ।
 తత్రైవ చౌయూ దారణ్యపులిన్దో మృగఘాతుకః ॥ ౫౦
 శూద్రాద్బ్రాహ్మణాం విన్నాయాం పుల్కసో లాక్షమద్యకృత్ ।
 * వై శ్యేన తత్ర చౌయేణ జృమ్భన్మత్తాదివతనః ॥ ౫౧
 వై శ్యాయాం శూద్రవిన్నాయాం తక్షాన్యాత్తక్షణాదికృత్ ।
 సోఽయం కాంస్య స్వణకృత్సాన్యత్ త్వష్టా చ భ్రమిజీవనః ॥ ౫౨
 నై ల్యకృచ్ఛ స విజ్ఞేయో నీలవస్త్రాది చిత్రకృత్ ।
 † ఏవం చ జాతిపాలస్య చ్చౌయూ చ్చక్రీ తు తైలికః ॥ ౫౩
 శూద్రాత్కరణ్యాం వై జాతగీ కూటకృచ్ఛవ దాహకః ।
 బ్రాహ్మణాన్నాపితోఽన్య స్థామథోన పసన్మత్తికః ॥ ౫౪
 ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం ప్రతిలోమానులోమతః ।
 బహవస్సజ్కరా జాతా యథాభీరాది జాతయః ॥ ౫౫
 ప్రకృతానుపయోగాత్తై వణ్యై నై న స్వరూపతః ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది

పాద్మ సంహితాయాం చర్యాపాదే

జాతీనిణయో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

ద్వి తీ యో ౭ ధ్యా యః,

❀ దీక్షాస్వరూపప్రశ్నః. ❀

[బ్రహ్మః—

యే దీక్షాయా మధిక్యతా యే చ తత్ర బహిష్కృతాః ।

తే యథావదశేషేణ కథితాః పురుషోత్తమ ॥

౧

దీక్షా స్వరూపవిషయే బుభుత్సా మమ సమ్ప్రీతి ।

విజృమ్భతే తత్స్వరూపమువదైవ్యం త్వమహాసి ॥

౨

❀ దీక్షావిధి నిరూపణమ్. ❀

❀ తత్ర స్థానోపకరణాది. ❀

[శ్రీభగవాన్ :—

ప్రతిష్ఠావిధివత్సవణం దీక్షామణ్డపమాదితిః ।

కారయిత్వా శుచౌ దేశే తద్వదేవ చతుర్ముఖ ॥

౩

దేశే చ పశ్చిమే వేద్యాగ్ కుణ్డం తాలతయాద్బహిః ।

కారయిత్వా ద్విజైన్ద్రాది వణానామనుపూర్వశః ॥

౪

అనుకూలం చతుర్ముఖం తాలద్వయమితాస్తరమ్ ।

వృత్తం గోకణాయుగ్మై న విస్తీర్ణం తదనస్తరమ్ ॥

౫

చాపాకారం వితస్తిభ్యాం విస్తారాయామ సమ్ప్రీతిమ్ ॥

త్రికొణమితరతుణ్డం ప్రాదేశద్వయవిస్తృతిమ్ ॥

౬

ఆయామస్సుక్తిస్సర్వాదీనా మిదృశో బ్రాహ్మణాదిషు ।

❀ యజనకాలః. ❀

దశమ్యాం యాగసమ్భారా స్స మ్భార్యాః సమిధాదయః ॥

౭

ఏకాదశ్యాం తు సా యాహ్నో తిథౌ న్యాదధివాసనమ్ ।

❀ చక్రాబ్జమణ్డలై కుమ్భన్యాసః. ❀

మణ్డపే యజనై స్థావ్యం ద్వారకుమ్భాది పూర్వవత్ ॥

౮

ధారణాశోధితనుశ్చక్రాబ్జం వతః యెద్గురుః ।

కుమ్భం చ హేమాదిమయం కరకం చాపి తాదృశమ్ ॥

౯

గాలితోదకసమ్పూణం న్యస్తరత్నసువణాకమ్ |
 సూత్రవెష్టితసవాజ్ఞం స్రక్చన్దన పరిష్కృతమ్ || ౧౦
 అహతాభ్యాం చ వాసాభ్యాం చ్ఛాదితం దోషవజ్జితమ్ |
 అస్త్రైశ్చ శతవారం తు కరకం చాభిమన్త్రయేత్ || ౧౧
 అచ్ఛిన్నధారయా సింహా ద్వేదికాం పరితో గురుః |
 ప్రాదక్షిణ్యేన కరకం నీత్వా కుమ్భం చ పృష్ఠతః || ౧౨
 ఐశానే చక్రవర్తస్య భాగే ధాన్యే నివేశయేత్ |
 దక్షిణే కలశం వామే కరకం మూలవిద్యయా || ౧౩
 కుమ్భే చ హరిమావాహ్య పూజయేచ్ఛాస్త్రవత్క్రమా |
 యజేత దేవం చక్రాబ్జమణ్డలై కమలాసన || ౧౪
 సాజ్ఞం సపరివారం చ యథావిధి యథాక్రమమ్ |
 మధిత్యాఽష్టాక్షరేణాగ్నిం శుద్ధై తం వినివేశయేత్ || ౧౫

❦ చరోశ్చాతుర్విధ్యమ్. ❦

తత్ర సిద్ధం చరుం కృత్వా చతుర్ధైకం నివేశయేత్ |
 మణ్డలస్థాయ హరయే కుమ్భే భాగమధేతరమ్ || ౧౬
 అగ్ని చైకం స్వయం చైకిముప యజ్ఞేత దేశికః ||
 సమిధశ్శతమష్టై చ జహు యాద్వైకోత్తమః || ౧౭
 ఆజ్యహూమోఽపి తద్వత్సాన్తూలమస్త్రైశ్చ మస్త్రీవిత్ |
 చరుం నృసూక్తేన తథా పూజాహుత్యస్త సున్యతః || ౧౮

❦ శిష్యలక్షణం తత్సంస్కారాశ్చ. ❦

శిష్యం న్నాతం జితక్రోధం మదాద్వైవజ్జితం శుచిమ్ |
 * అహతక్షౌమవసనం సోత్తరీయమలఙ్కృతమ్ || ౧౯
 ఆహూయ పాససా బధ్వా గురునైత్రై స్వ విద్యయా |
 ఆత్మనా దక్షిణే పాశ్వై నివేశ్య వ్రాజ్ఞుఖం యథా || ౨౦
 తేన దధైశ్చ సంస్పృష్టగో ఘణ్డరీకాక్ష విద్యయా |
 ద్వాదశాహుతిమాజ్యేన జహుయాచ్ఛరుణా తథా || ౨౧

* దధతి త్షౌమవసనమ్.

సమిత్పష్పతిలై శ్చాపి తతః ప్రసృతి ముద్రయా ।
 త్రిమూర్ధ్ని శిష్యమాలభ్య ప్రాదక్షిణ్యేన దేశికః ॥ ౨౨
 అష్టాక్షరేణ మన్తైః తతో భస్మ * సమిద్భవమ్ ।
 పాణ్డరం మూర్ధ్ని శిష్యస్య వినివేశోధ్యే పుణ్డ్రీకమ్ ॥ ౨౩
 అస్త్రమన్తైః బద్ధీయా త్సూత్రం స్రవతీసరం కరే ।
 పీత్వా శిష్యగీ పశ్చాత్త్యం ప్రణవేన చతుః తతః ॥ ౨౪
 భుజ్జీత కాయశుద్ధ్యధః దంతా కాష్ఠేన ధావయేత్ ।

❀ దంతకాష్ఠాగ్ర నిమిత్తపరీక్షా ❀

దంతకాష్ఠం చ భూభాగే నిపాత్యాగ్రం విలోకియేత్ ॥ ౨౫
 నైర్మితే మూలతే యామ్యే ముద్యగ్రముశుభం భవేత్ ।
 శుభమన్యత్ర దిగ్భాగే కాష్ఠాగ్రే పతితే భవేత్ ॥ ౨౬
 అశుభం శాన్తిహేమామేన శామ్యేచ్ఛ భక్తరశ్మనః ।
 నారసింహేన మన్తైః తిలై రట్టోత్తరం శతమ్ ॥ ౨౭
 హేమామగీ కాయస్తతిశ్శిష్యమాచాంతం దేవసన్నిధౌ ।
 కరే గృహీత్వా దే వేశం ప్రణమ్య గురురాత్మవాక్ ॥ ౨౮
 విజ్ఞాపయేదిమాం గాధాముచ్ఛాయః కమలాసన ।

❀ గురునా భగవతే శిష్యసమర్పణమ్. ❀

సంసారపాశబద్ధానాం పశూనాం పాశమోక్షణే ॥ ౨౯
 త్వమేవ శరణం దేవ గతిరన్యో న విద్యతే ।
 పాశమోక్షణహేతుయః స్తవ్యశ్చిమారాధనాత్మకః ॥ ౩౦
 తెనెమాజన్మపాలేన పాశితాః పశుజన్తవః ।
 విపాశయాదిదేవేశ తదగుజ్ఞాతుమహాసి ॥ ౩౧
 ఇతి విజ్ఞాప్య శిష్యం తం మాయాసూత్రేణవేష్టయేత్ ।

❀ మాయాసూత్ర స్వరూపమ్. ❀

శుక్లం రక్తం చ కృష్ణం చ త్రివణం త్రిగుణీకృతమ్ ॥ ౩౨

సూత్రం పునశ్చక్రిగుణం కృత్వా సూత్రేణ తాదృశా ।

శ్లో॥ మాయాసూత్రేణ శిష్య కావ్యవేష్టనమ్. ॥

శిఖాం ప్రక్రమ్య పాదాంతం పశ్యన్వింశతి సభ్యయా ॥

౩౩

వేష్టనోన్ములమన్త్రేణ కాయం శిష్యస్య సవతః ।

జహుయాత్తేన మన్త్రేణ శిష్యం సంస్పృశ్య దేశికః ॥

౩౪

సహిషాన్తు తరతం వారాన్ పూణాహుతిం తతః ।

శ్లో॥ స్వప్నార్థం హేమామః. ॥

స్వప్నాధిచరితున్త్రేణ సహిషాన్తు తరం శతమ్ ॥

౩౫

స్వప్నదశానసిద్ధ్యర్థం జహుయాద్దేశికోత్తమః ।

మాహాదనన భూతేభ్యో బలిం దద్యాత్సమాహితః ॥

౩౬

శ్లో॥ మాయాసూత్రమోక్షణమ్. ॥

నిముక్తనైత్రబద్ధస్య శిష్యస్య తిసుబద్ధసమ్ ।

మాయాసూత్రం సమాదాయ శిరాఃస్యస్య విశీపేత్ ॥

౩౭

కుంభపాశ్వేణ శిరావేణ పిథాయాస్యస దేశికః ।

శ్లో॥ శిష్యస్వాపనమ్. ॥

దిభానాస్తీయ తత్తత్తే శిష్యస్వాపనమాచరేత్ ॥

౩౮

మణ్డూఢం చ కుంభస్థం దేవం నోద్వాస యే తదా ।

శ్లో॥ శుభస్వప్న దీక్షానుజ్ఞా. ॥

తతః ప్రభాతే శిష్యస్య శుభం చెత్స్వప్న దశానమ్ ॥

౩౯

శ్లో॥ అశుభస్వప్న శాన్తిహేమామః. ॥

దీక్షేత నోచేదశుభం శాన్తిహేమామం సమాచరేత్ ।

శ్లో॥ దీక్షావిధిః. ॥

స్తాత్వా శిష్యేణ సహితగి ప్రవిశేద్యాగ మణ్డూపమ్ ॥

౪౦

ధ్వజతోణ కుమ్భాదిపూజా పూర్వావదివ్యతే ।

చతుర్విధం నివేద్యాన్నం సమస్కృత్య ప్రదక్షిణమ్ ॥

౪౧

శిష్యం తు పూర్వావన్నైతే బధ్వా నూతనవాసనా ।

నివేశ్య పూర్వావత్సాక్ష్యే జహుయాత్సమిధాదిభిః ॥

౪౨

ప్రత్యేకమష్టోత్తర శతం మూలచు నైఁగ దేశికః ।
 మాయాసూత్రం తతశ్చిత్వా సంహారక్రమ మాస్థితః ॥ ౪౩
 తత్త్వాన్యాదిశ్య జహుయాత్ప్రకృత్యన్తాని దేశికః ।
 ప్రత్యేకమష్టోత్తర శత మష్టకృత్వోద్ధవాగురుః ॥ ౪౪
 * హృత్పద్మై పరమం జ్యోతి ధ్యాత్యా పరమపూరుషమ్ ।
 తస్మిన్ జీవం చ శిష్యస్య సంహరెన్నన్త ఏ త్తమః ॥ ౪౫
 శోషణాదీని దేహస్య శిష్యసమ్మన్ధిన స్తథా ।
 కృత్వా త్రితీ స్మరెదణ్డం తతిస్త్వ హృదయామ్బుజాత్ ॥ ౪౬
 సజ్జనుయ్య పునఃకేవల ప్రకృత్యాది క్రమాత్ప్రజేత్ ।
 సగఃకాలే చ జహుయాత్తత్త్వాని క్రమం † మాస్థితః ॥ ౪౭
 స్పృష్ట్యా స్థూలశరీరాన్త వాణ్ణభేదం ఏచిన్తయేత్ ।
 తన్మధ్యే పురుషం ధ్యాత్వా జాతమాత్మాన మత్తినా ॥ ౪౮
 ప్రోక్షయెన్నూలమ నైఁగ నెత్రబద్ధం చ మోచయేత్ ।
 శిష్యస్థు పరిధాయాన్యద్వాసగపదౌ ప్రసాద్య చ ॥ ౪౯
 ఆచమ్య వాసనాన్యైస బద్ధనశ్రో ‡ నికె గురోః ।
 ఆసీత ప్రాజ్ఞుఖస్తస్మిన్ § శోధయెచ్చ వడధ్వనా ॥ ౫౦

❀ అధ్యపట్కమ్ ❀

కలాధ్వా చ పదాధ్వా చ భుననాధ్వా తిదైవ చ ।
 మన్తాధ్వా మన్త్రవణాధ్వా వడధ్వాసగ ప్రకీర్తితాః ¶ ॥ ౫౧

❀ పూవఃవిధిశేషః ❀

పూవఃపూజ్యావలతం వలుత్వా మహావ్యాహృతివిద్యయా ।
 వలుతశేషేణ శిష్యస్య పాదౌస్పృష్ట్యా తత స్త్రీలైః ॥ ౫౨
 వలుత్వా నాభిం సమూలభ్య తతో వలుత్వాకుశేశయైః ।
 స్పృష్ట్యా చ హృదయం వలుత్వా చరుణా మూఢఃని స్పృశేత్ ॥ ౫౩
 అష్టోత్తర శతం హోమశిప్రత్యేకం మూలవిద్యయా ।
 హోమానై చ గురుశిష్యం గృహీత్వా దక్షిణ కరే ॥ ౫౪

* స్వహృత్పద్మై పరంజ్యోతిః. † మాశ్రితః ‡ నికె గురౌ. § చాఛదయేత్.
 ¶ అత్యంతత్యాగధ్వనః నామ నిదేశః అభ్యాసాః.

సీత్వా ప్రదక్షిణం కుమ్భం పాణ్డలం చ యథోదితమ్ ।

ద్వారే తిష్ఠంశ్చతు ఙాణం తు ద్వారాణాం కమలాసన ॥ ౫౫

మణిముక్తావ్రవాల్మే వాః * పుష్పైర్వాకేవలై గురూః ।

అజ్జలిం పూరయేద నె తత స్తస్య వికస్వరైః ॥ ౫౬

❀ దీక్షితస్య నామనిదేశః. ❀

పుష్పాది వికి రే తస్మిన్ మణ్డలై గురుచోదితః ।

యస్మిన్ పతతి భూభాగే పుష్పాణాముత్కరస్త్వయమ్ ॥ ౫౭

తద్భాగాధిపమూర్తీనాం నామాన్యస్య వినిదిశేత్ ।

శిష్యస్య కేశవాదీని పదం భాగవతే తి చ ॥ ౫౮

నామ్నామ నై ప్రయోక్తవ్యం యద్వా భట్టారకేతి చ ।

బ్రాహ్మణచ్చైత్ శ్రుతియస్య ఔవాన్తం నామనిదిశేత్ ॥ ౫౯

వైశ్యస్య † పాలశబ్దాన్తం దాసాన్తం పాదజన్తనః ।

తతో విముచ్య దృగ్బన్ధం దశకయేచ్ఛక్రమణ్డలమ్ ॥ ౬౦

శిష్యేణ సహిజో వేద్యాం ధ్యాయన్నారాయణం గురుః ।

❀ మన్తోపదేశః. ❀

ధ్యాత్వా చ దక్షిణే కణే శిష్యస్య ప్రణానాన్వితమ్ ॥

మన్త్రం దద్యాద్దృషిచ్ఛన్ధౌ దై వతం చాజ్ఞమేవ చ ।

ద్వాదశాక్షరమాదౌ తు పశ్చాదష్టాక్షరాత్మకమ్ ॥ ౬౧

మూర్తిమన్త్రాంశ్చ తదను సమధ్యాప్య యథావిధి ।

❀ స్త్రీశూద్రాణాం మన్తోపదేశే విశేషః. ❀

కేవలం వైష్ణవం నామ నమసి ప్రణవనజితమ్ ॥

హం ఫడాదిపషట్ స్వాహావజ్జితం కేశవాదికమ్ ।

అధ్యాప్యం స్త్రీషు శూద్రేషు తద్వదేవానులోమజే ॥ ౬౨

❀ సావిత్రిపరిగ్రహయోగ్యానాం విప్రవన్తస్త్రీ శ్రీవణమ్. ❀

సావిత్రిం యైనుతిష్ఠన్తి తెహం విప్రవదిష్యతే ।

❀ శిష్యేణ కుమ్భమణ్డలస్థదేవతాచానమ్. ❀

కుమ్భస్థం మణ్డలస్థం చ హరిం శిష్య స్సమచాయేత్ ॥ ౬౩

❖ గురుణా శిష్యనియమోపదేశాయ సంనిధానమ్. ❖

ఆరాధ్య హరిముఖాయ తస్మష్ఠగీ ప్రాజ్ఞలైస్తథా ।

మూర్ధ్ని శిష్యస్య సగురు * హస్తైర్ధ్యాత్వాబ్జమద్భుతమ్ ॥ ౬౬

హస్తం న్యసే ద్విష్ణుహస్తై తతశ్శిష్యస్య దేశికః ।

† ఆచారాన్నియమాణ సర్వాణాం బోధయేదగ్నిసన్నిధౌ ॥ ౬౭

❖ శిష్యానుష్ఠేయా బాహ్యనియమాః. ❖

మస్త్రగి పరస్య నాఖ్యాయో నాక్షసూత్రం ప్రదశయేత్ ।

స చ ముద్రాం నాపి సిద్ధిం మస్త్రస్య కథయేత్ ‡ స్వయమ్ ॥ ౬౮

ఆచార్యనామ సవదే యీన్నియోగాన్నాస్య లజ్ఘయేత్ ।

శయనాదీం శ్చ స గురోరాక్రమేన్న చ లజ్ఘయేత్ ॥ ౬౯

స గురుం దూషయేద్వాచా నాచరే తస్య విప్రియమ్ ।

గురువద్గురుదారేషు ఎతితవ్యమసన్నిధౌ ॥ ౭౦

ఆచార్యమచ్యుతిం శాస్త్రం త్రయం సమ్మానయేత్సదా ।

❖ నాస్తికాది సహవాస నిషేధః. ❖

నాస్తికాన్ భిన్నమయాదాన్ దేవబ్రాహ్మణదూషకాన్ ॥ ౭౧

స స్పృశేన్నైవ తైస్సంధం సంవసేద్దదేశాస్వపి ।

❖ గురుదేవాదిసన్నిధౌ వృత్తిః. ❖

ప్రసారయేన్నైవ పాదా గురుదేవాగ్నిసన్నిధౌ ॥ ౭౨

❖ నియమవిశేషాః. ❖

వేదితవ్యం జగత్సర్వం వాసుదేవమయం సదా ।

అనచయిత్యా దేవేశం నాత్మపోషణ మాచరేత్ ॥ ౭౩

జవస్తోత్రప్రణామాదీన్ స్థానకాలే సమాచరేత్ ।

భగవద్ధ్యాసతత్కర్మణీ కీర్తనెషు సదా రమేత్ ॥ ౭౪

వైష్ణవం చ యతిం చైవ దృష్ట్వా తం ప్రణమేత్ యితౌ ।

పుత్రదారగృహక్షేత్ర పశ్యాది ధనమాత్మనః ॥ ౭౫

వ్యపదేశ్యమశేషేణ నామ్నా భగవతో భవేత్ ।

సమస్పృశేషు భూతేషు కామక్రోధౌ వివర్జయేత్ ॥ ౭౬

* స్త్రో. † ఆచారం నియమా. ‡ స్వయమ్. యీన్నియోగమ్. శీ కరణ్యేషు

శనైశ్చనై రిద్రియాణి విషయభ్యో నివారియత్ ।
 సంసారవిముఖై స్సాధకం శాస్త్రాభ్యాసం సమాచరత్ ॥ ౨౨
 శ్రౌతస్మాతాఽదికమాణి సదా సేవత నతరత్ ।
 స్వనూత్రోక్తై విధినా నిషేకాదిక్రియా భవత్ ॥ ౨౪
 కుయాత్సవాణి కమాణి భగవద్ధ్యానతత్పరః ।
 గుహ్యం నామ చ గోత్రం చ ప్రాకృతం నాన్యదివ్యతై ॥ ౨౬
 ఆసీనో వా శయానో వా గచ్ఛన్ భుజ్జ్వాన ఏవ వా ।
 సక్ష్మీతఽయత్ స్మరేద్వాపి వాసుదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౮

❀ శాన్తిహోమానై అగ్ని కుమ్భాదీనాముద్వాసః. ❀
 ఎవం సమ్రోభ్య నియమాన్ శాన్తిహోమం సమాచరత్ ।
 పూణాఽహుత్యస్తమఖిలం హుత్వాచాగ్నిం వినజాయత్ ॥ ౩౦
 మద్దలభం చ కుమ్భస్థం దేవముద్వాస్య దేశికః ।

❀ శిష్యస్య ఆశీర్వాదః. ❀

వధాయేదా శిషా శిష్యం

❀ గురుదక్షిణా. ❀

శిష్యశ్చగురవే తదా ॥ ౩౨

గాం చ భూమిం హిరణ్యం చ భూషణం యానమేవ చ ।
 దాసీదానాది వితరేదాత్మవిత్రాను సారతః ॥ ౩౩

❀ బ్రాహ్మణభోజనమ్. ❀

బ్రాహ్మణా భోజయేద్దత్వా విత్తం విత్తైషు నిస్సృహః ।
 తదహ శ్శిషమాసీత తత్త్రైవ హుత శేషభుక్ ॥ ౩౪

❀ గురవనుజ్ఞయా శిష్యస్య ప్సగృహప్రవేశః. ❀

అస్తం గతే దినకరే శ్శవాణజ్కారసం యుతః ।
 గురుణానుమతో గృహం ప్రవిశేద్భస్మ భిన్నహ ॥ ౩౫

అనన విధినా యస్తు దీక్షితశ్చక్రమణ్డలై ।
 బ్రాహ్మణో వేదవిద్విద్వాన్ స సర్వాశ్రమిణాం వతః ॥ ౩౬

❀ దీక్షితస్య నామధేయాని. ❀

ఉచ్యతే నామభిశ్చైవైతై నాకథ్యైయగ్ ప్రాకృతో యథా ।

నూరిస్సుహృద్భాగవత స్సాత్వతగ్ ఇచ్ఛాకాలవిత్ ॥

౮౭

ఏకాంతికస్తన్యశ్చ పాఞ్చగౌత్రిక ఇత్యపి ।

ఏవమాదిభిరాఖ్యాభి రాఖ్యైయగి కమలాసన ॥

౮౮

❀ అష్టా విధయః. ❀

సమయోఽగ్రే సదాచార స్సాన్విధ్యామో ద్రవ్యసజ్జిహః ।

శుద్ధియాగస్త్యైవైతిధ్యాన మిత్యేవం విధిరష్టధా ॥

౮౯

❀ భాగవతశబ్దనిరు క్తిః. ❀

విధినానన యస్తిష్ఠే త్స భాగవత ఉచ్యతే ।

ఏవం న కురుతే యస్తు సర్వభూతైశ్చ పాపకృత్ ॥

౯౦

కమలా మనసా వాచా స తు భాగవతస్త్యైవైతి ।

క్షానాది గుణసజ్ఞాతో భగో యత్ర స ఉచ్యతే ॥

౯౧

భగవద్భక్తిరస్యైతి స భాగవత ఉచ్యతే ।

ఇతి శ్రీపాఞ్చరాత్రై మహిమాపనిషది పాద్మ సంహితాయామ్

చయాపాదే దీక్షావిధినామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

తృ తీ యో ౭ థ్యా యః.

❀ భగవదారాధనవిధిః. ❀

శ్రీభగవాన్ :—

శ్రూయతామభిధాన్యామి బ్రహ్మన్నారాధనం హరేః ।
యేన విష్ణోగీపదం మత్యేగీప్రాప్నోత్యమరదులభమ్ ॥

౧

❀ స్నానభేదాః. ❀

స్నాన మూలాగీ క్రియాస్సవాః స్నానం చ బహుధా శ్రుతమ్ ।
వారుణం దివ్యమాగ్నైయం వాయవ్యం పాథివం తథా ॥ ౨
మాన్త్రం విగానసమిత్యేవం స్నానం సప్తవిధం స్మృతమ్ ।
నిరీక్ష్య చాత్మనశ్శక్తిం సమయం దేశమేవ చ ॥ ౩
ఏతేష్వేకతః కురూత్సమారాధనతత్పరః ।

❀ వారుణాదిస్నానస్వరూపమ్. ❀

అవగాహన మిష్పవస్త్రవాః కుంభాని సమివ్యతే ॥ ౪
సహాతిపేన వషేణ స్నానం దివ్యమనన్తరమ్ ।
సమిధాం దీ పితానాం చ గోమయస్య హుతస్య చ ॥ ౫
సితేన భస్మనాఽశ్లేషు లలాటాదిషు చ క్రమాత్ ।
యదూర్ధ్వఃపుణ్డ్రీకరణం మన్తాచ్ఛారణపూర్వకమ్ ॥ ౬
తదాగ్నైయం భవేత్ స్నానం శోధనం పరమం స్మృతమ్ ।
గచ్ఛత్సు గోమ * పాదోత్థై రజోభిభూమిసమ్భవైః ॥ ౭
స్వశానం వపుషస్స్నానం వాయవ్యం తదుదాహృతమ్ ।
ప్రశస్తే పవతాగ్రాదౌ జాతయా శ్వేతమృత్స్నయా । ౮
ఉచ్చాయే కేశవాదీని నామాన్యశ్చై యథాక్రమమ్ ।
లలాటాదౌ యద్విధాన మూర్ధ్వఃపుణ్డ్రస్య తద్భవేత్ ॥ ౯

* వాలోత్తై.

* పాథి-వం స్నానమబ్జిక్లేమన్తైవిప్రకరెతైః ।

అమౌభిగ్ని ప్రోక్షణం బ్రహ్మం ప్రస్తాన్త్రం స్నానమివ్యతే ॥ ౧౦

❀ మానసస్నానమ్ ❀

త్రిరాచమ్యైహతం వాసగ్గి వరిధాయ సుఖాససః ।

ప్రాణానా యమ్య మాం ధ్యాయై ధృదయామౌభిరుహే స్థితమ్ ॥

ధ్యానెనానెన నిర్ధూతకల్మషో జాయతే పుమాన్ ।

స్నానం మానసమేతత్స్యోత్ స్నాతశ్చ వారిమచయేత్ ॥ ౧౧

ఆజాను పాదౌ ప్రక్షాల్య హస్తౌ చామణి బద్ధనాత్ ।

ఆచమ్య చ ద్వారపాశ్వణం గత్వాజ్ఞన్యాసపూజకమ్ ॥ ౧౩

❀ భగవన్నద్విరకవాటోద్ధాటనమ్ ❀

తాలత్రయం చ హస్తాభ్యాం శృత్వాభివలజం స్థితః ।

† కషాట ముద్ధాట్య తతో వాయమన్త్రేణ ‡ మన్త్యైత్ ॥ ౧౪

సామ్నా దేవప్రతేనాన్తగ్గి ప్రవిశేద్దక్షిణాఙ్ఘ్రిణా ।

ప్రణమెచ్చిరసా దేవం పుణ్డరీకాక్ష విద్యయా ॥ ౧౫

ఆరోపితేషు దీపేషు మాల్యే చాపి నిరాసితే ।

వేద్యాం పాత్రేషు బిమ్బేషు శోధితేషు యథాతథమ్ ॥ ౧౬

ద్వారపూజాముఖే సవకపరివారసమచసే ।

కృతే శిష్యేణ వాఽన్యైః పరిచారివరేణ వా ॥ ౧౭

❀ పూజకపరికరమాన్ ❀

పూజకోఽలఙ్కృతస్సగ్గ్రి శుక్లావృరధః శృచిః ।

శుక్లోపవీతో త్తరీయశ్చ ద్దనాద్య నుతపనః ॥ ౧౮

* అత్ర “ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం మృదా ధాయణం సాన్తరాలం త్రియజ్జులమ్ ।

లక్ష్మ్యై సాధకం సుఖాసీనో రమేద్రహం తత్ర నిన్యతః॥ ” ఇతి పద్యం క్వచిద్దృశ్యతే.

† “ ఊర్ధ్వాయాశ్చాలనం కుయాత్కషాటోద్ధాటనాదిషు ” ఇదమధకం క్వచిద్దధక

మన్తైః ‡ పద్మజ. ౧ “ పరివారానసభ్యవ్యక్త తదైవాగ్నిసమీక్షనమ్ । భోగైరకృ

త్వా జవస్య పూజాస్యాన్నిపన్ప్రియోజనా । తస్మాద్వ్యధోక్తమాగేణ పూజనం సోన

పృథివమ్ ॥ ” ఇతి క్వచి దధికం దృశ్యతే.

* చందనశ్వేతమృతాన్నిమ్బ కల్పితా గ్రోధ్వకః పుష్టికః ।

† ఆరభ్య నాసికామూలం లలాటాంతం లిఖత్కృమాత్ ॥ ౧౯

❀ ఆత్మశుద్ధిః ❀

దేవపాశ్వకం సమాసాద్య పాశ్వకః ‡ సవ్యేతరే స్వయమ్ ।

§ ఆసీనో విష్టకే శుద్ధే ట్టుస్యాదౌ స్వస్తి కాసన ॥ ౨౦

బధ్వా వద్దాసనం వాపి తూయకహోషే ప్రవతీకతే ।

తీరస్కరిన్యా చ ద్వారే నిశ్చిద్రం చ్చాదితే తతః ॥ ౨౧

అస్త్రీమస్త్రీణ కకుభో బధ్వా భూమధ్వజం బహిః ।

ప్రాకారవత్ స్థితం భ్యాయేత్తేజో మస్త్రీణ మస్త్రీవిత్ ॥ ౨౨

చక్రముద్రాం చ భే న్యన్య చక్రమస్త్రీణ సాధకః ।

శోపయన్నిత్యమాత్తానం ప్రాణాయామై స్త్రిభిః క్రమాత్ ॥ ౨౩

యుక్తః కృత్వా యోగముద్రాం నాభికప్తే స్థితం పునః ।

వేద్యాకారం వాయుబీజం భ్యత్వా తజ్జైవ వాయునా ॥ ౨౪

భూమేణ దేహసాప్తానం శోపయిత్వా నిరన్యయమ్ ।

త్రికోణమగ్నిబీజం చ రక్తవణకం హృదమ్బుజే ॥ ౨౫

భ్యత్వా తదుత్తసప్తాచిశ్శిఖాభిః కల్మషం దహేత్ ।

మాహేస్త్రీ బీజం విన్యస్య వీతాభం చతురశ్రకమ్ ॥ ౨౬

కణ్ఠే సహస్పశకేన స్తమ్బయేదగ్నిముత్థితమ్ ।

వాయునా కుమ్భకేనైవ వృత్తం స్ఫటికసన్నిభమ్ ॥ ౨౭

విన్యస్య సూరణాం బీజం మూర్ధ్ని తజ్జామృతామ్బుసా ।

తౌలయేత్సివతో దేహమాపాదతలమస్తకిమ్ ॥ ౨౮

పృథివ్యాదీని తత్త్వాని సమాధివరయా ధయా ।

పరిమాత్తని సంహృత్య ప్రలయక్రమమాస్థితః ॥ ౨౯

పృథివీం సశ్చగుణకాం వీతాభాం చతురశ్రకామ్ ।

ఘోరోపస్థే ద్వియయుతాం తన్మాత్రాలక్షణే తతః ॥ ౩౦

* శ్వేతమృతాన్నిమ్బకల్పేన ధారయేదూధ్వకః పుష్టికమ్. ఇమధికం చందనత్యగ్గేహానై క్వచిద్వశ్యతే. † ఇదమధికం క్వచిన్నాస్తి. ‡ సవ్యోత్తరే. § ఆసీత.

- గగ్గై సంహృత్య యోగేన * గగ్గనైన విచక్షణః ।
 రసనా పాన్యద్విర్యాభ్యాం సహపశ్చ † చతుగుణాః ॥ ౩౦
- అధఃచంద్రాకృతి ‡ శ్చైతా స్తన్తాత్రాలక్షణే రసే ।
 గగ్గం చ తన్తాత్రాత్తానం తతోగ్నిం త్యక్తపాటలమ్ ॥ ౩౧
- త్రిగుణం దృష్టిచరణస్రోభ్యాం సుసమాహితః ।
 తన్తాత్రాలక్షణే రూపే రసం తన్తాత్రయా సహ ॥ ౩౨
- సంహరేద్ద్విగుణం వాయుం స్పృశే తన్తాత్రాలక్షణే ।
 ధూమ్రం వృత్తం తతః-రాభ్యాం రూపం తన్తాత్రయా సహ ॥ ౩౩
- ఽ వాయునా సంహరే ద్యోగీ ఖం చ శబ్దగుణం పునః ।
 తన్తాత్రాలక్షణే శబ్దే నీలొత్పల దలప్రభమ్ ॥ ౩౪
- స్పృశం చ తన్తాత్రాత్తానం శ్రుతివాక్సహితం తతః ।
 సంహృత్య శబ్దతన్తాత్రాం స్వాదై స్వాస్తమహఙ్కృతౌ ॥ ౩౫
- అహఙ్కృతిం బుద్ధితత్వై బుద్ధిం చ ప్రకృతౌ పునః ।
 జీవే చ ప్రకృతిం జీవం వాసనావివశం తతః ॥ ౩౬
- సుసూక్ష్మం నాభిచక్రే స్వే భాస్కరాభమవస్థితమ్ ।
 సుషుమ్నయా నాడికయా పద్మసూత్రసుసూక్ష్మయా ॥ ౩౭
- ఉపయాఃరోహయేద్దేహే కుమ్భకేన సభస్వతా ।
 భిత్వా చ బ్రహ్మణో రద్ధం బహిఃదేహాద్వినిగతమ్ ॥ ౩౮
- ప్రవిశ్య భాస్కరస్యాపి మణ్డలాన్నిగతం బహిః ।
 అశరీరం తథా జీవం పరస్మిన్ బ్రహ్మణి ధృవే ॥ ౩౯
- స్థితం ధ్యాయేత్ స్థితం తత్ర స్వదేహం యోనిజం దహేత్ ।
 శ్మయైవ శిఖరీశేన పాదాగ్రే జ్వలనం త్యిషా ॥ ౪౦
- పాదాదిమూర్ధఃపయఃస్తం దద్ధ దేహే నిజే తతః ।
 నివృత్తిబీజం ఖ ధ్యాయే త్పుణః చంద్రాయుతోపమమ్ ॥ ౪౧
- తదృత్యపీయూషనిధౌ జాతే పాణ్డర పజ్జ-జే ।
 పృథేజీవం సముత్పన్నం సకాశాద్భృహ్మణస్తదా ॥ ౪౨

జీవాత్ప్రీధానం తన్నాచ్చ బుద్ధిం బుద్ధైరహజ్జృతిమ్ |
 తతో మనస్తతశ్చబ్దం తన్నాత్రాం ఖం తతస్సహ || ౪౪
 వాక్చుత్తిభ్యాం శబ్దగుణం తన్నాత్రాం స్పృశలక్షణమ్ |
 వాయుం స్పృశగుణం సాధకం త్వచా హస్తేన చ స్తరత్ || ౪౫
 * తన్నాత్రాం స్పృశరూపాం తాం తతోగ్నిం సహ చక్షుషా |
 పద్మాభ్యం రూపగుణం † రూపతన్నాత్రాం చ రసం ‡ తతః || ౪౬
 ఆపో రసగుణాగ్ని పాయురసనాభ్యాం సహజ్జజ |
 గంధం చ తన్నాత్రాత్మానం సహగంధగుణాం భువమ్ || ౪౭
 సముత్పన్నం స్తరేద్విద్వాన్ ఫ్రాణోపస్థయుతం తథా |
 ఇత్థం శరీరమాత్మీయం సృష్టం మహ్యేదిభూతజమ్ || ౪౮
 విచిన్త్య పక్కజం బుధ్యా ప్రబుద్ధం తద్వినిస్మృతైః |
 శాతకుమ్భమయైగికుమ్భైః పూణ్డైరమృతవారిభిః || ౪౯
 స్నాపితం శుద్ధమనఘం చిన్తయిత్వా నిజం వపుః |
 ఆరాధనై హరే యోగ్యం పరస్య పరమాత్మనః || ౫౦

❀ మస్త్రీన్యాసవిధిః. ❀

ధ్యాయన్నప్రాక్షరం మస్త్రీం ద్వౌదశాక్షరమేవ వా |
 సృష్టిస్థితిలయస్యాసై హాస్తన్యాస పురస్కరమ్ || ౫౧
 న్యస్యేనగ్నేషు మూర్ధాది పాదానైషు యథా తథమ్ |

❀ ప్రణవన్యాసః. ❀

తలం పృష్ఠం చ కరయో శ్శోధయిత్వాస్త్రీ విద్యయా || ౫౨
 అజ్ఞాలీనాం చ సర్వాసాం పవన్వాద్యస్తవతిఃషు |
 ఇవ్యతే ప్రణవన్యాసో మధ్యమేషు చ పవన్సు || ౫౩

❀ అప్రాక్షరస్య సృష్టిలయస్థితీనాం న్యాసః. ❀

§ మస్త్రీక్షరాణి విన్యస్య న్న్యాస ఏష సనాతనః |
 పవన్దక్షిణ తజన్యాగ్ని ధీ ప్రక్రమ్యాజ్ఞులిపవన్సు || ౫౪

* తన్నాత్రాం చ స్పృశనామ్నిమ్. తతశ్చ స్పృశతన్నాత్రామ్. తన్నాత్రాం చ తతోరూపామ్. ఇతి చ పారాస్తరమ్. † తన్నాత్తన్నాత్రామ్. ‡ పునః. § మస్త్రీక్షరాణాం విన్యాసో. ధీ ప్రక్రమ్యాజ్ఞుస్థ.

దక్షిణతరతజన్యాః పవాన్తం సాధకోత్తమః ।
 సృష్టిన్యాసమిమం కుయాన్ * ద్వ్యత్వాసేన తు సంహృతో ॥ ౫౫
 ప్రక్రమ్య తజన్వీపవన్ కసిష్ఠాపవన్ విశ్రమః ।
 స్థితావప్తాక్షరస్యైష మన్తస్య న్యాసః శరీతః ॥ ౫౬

❀ ద్వాదశాక్షరమన్తస్య సృష్టిలయస్థితీనాం న్యాసః ❀
 ద్వాదశాక్షర మన్తస్య న్యాసస్సమ్ప్రీతి కథ్యతే ।
 న్యాసస్తల మధ్యమయా తజన్యాఽఙ్గుష్ఠపనఃశః ॥ ౫౭
 కృత్వా ప్రదక్షిణం పనఃస్వఙ్గుష్ఠేనతరేషు తు ।
 సవ్యే తల తు విశ్రాంతి స్సృష్టానపరథా లయే ॥ ౫౮
 తలయోగప్రక్రమస్థాన దక్షిణతరయోద్వయోః ।
 కనిష్ఠయోశ్చ విశ్రాంతిః పవనో రుభయోరపి ॥ ౫౯
 ద్వాదశాక్షర మన్తస్య న్యాసోఽయం సిమలాసన ।

❀ అష్టాక్షర స్థానాని. ❀

హృదయాదీని చాక్షాని ధ్యాత్వాఽఙ్గుష్ఠాది పశ్చిమ ॥ ౬౦
 న్యస్యన్నఖముఖే నైతే తల సవ్యే గదా † ధరా ।
 సవ్యేతరే వద్వచక్రే న్యస్యే న్నాస్యగీ కరద్వయే ॥ ౬౧
 శరీతస్త లయోమన్తస్య ధ్యాత్వా తెజోభిరు జ్వలమ్ ।
 తాభ్యాం మూర్ధ్నాదిపాదాన్తం దేహే న్యస్యే ‡ త్సమహితః ॥
 వ్యాపకం కఙ్కుకం యద్వా ‡ మన్తమశ్చరీతస్తతిః ।
 మూర్ధ్ని నైతే ముఖ చిత్తే నాభ్యాం గుహ్యే చ జానుని ॥ ౬౩
 చరణౌ క్రమశస్సృష్టౌ న్యాసో మన్తస్య ఇష్యతే ।
 విహరీతక్రమోజ్ఞేయ స్సంహృతో పాలనై వునః ॥ ౬౪
 నాభ్యాది హృదయానైషు న్యాసోజ్ఞేషు ప్రకీరతః ।
 అష్టాక్షరస్య మన్తస్య స్థానాన్యేతాని తాని చ ॥ ౬౫

❀ ద్వాదశాక్షర స్థానాని. ❀

శిరసః పశ్చిమం పూవన్ దక్షిణం చోత్తరం తతః ।
 చత్వారి చ చతుర్నక్తౌ స్థానాని ద్వాదశాక్షరే ॥ ౬౬

* ద్విన్యాసేన † దరా ఇతికృచితః. ‡ త్సమస్తతః. § మన్తస్యక్షరక

❀ అష్టాక్షర న్యాసభూమయః. ❀

మూర్ధ్ని మధ్యమమూఽఙ్గుల్యా తజన్యా సహ చక్షుషోః ।
 న్యస్యెన్దుభైఽనామికయా సాఙ్గుష్టైన చ మన్త్రీవిత్ ॥ ౧౮
 అఙ్గుష్ఠ తజన్వీభ్యాం తు హృదయే న్యసనం భవేత్ ।
 తథాఙ్గుష్ఠ కనిషాభ్యాం నాభా న్యాసగీ ప్రశస్యతే ॥ ౧౯
 వినాఙ్గుష్టైన శేషాభిగుహ్యో జానుని చోభయోః ।
 సమస్తా భిశ్చరణయో రిత్యష్టాక్షరభూమయః ॥ ౨౦

❀ ద్వాదశాక్షర న్యాసభూమయః. ❀

ప్రాగ్భాగే శిరసాఙ్గుల్యా న్యాసోఽఙ్గుష్టైన దక్షిణే ।
 తజన్యా పశ్చిమే భాగే న్యాసోఽనామిక యోత్తరే ॥ ౨౦
 కనిష్ఠయా తదైతాస్సుద్వాదశాక్షరభూమయః ।

❀ మన్త్రాక్షరాణాం వర్ణాః. ❀

రూపం క్రమేణాక్షరాణాం న్యాసకాలే విచిన్తయేత్ ॥ ౨౧
 శుక్లం హిరణ్మయం కృష్ణం రక్తం కుంజుమ సన్నిభమ్ ।
 * పద్మకింజల్క సదృశం సవణ్ వణ్ కమప్తకమ్ ॥ ౨౨
 సితం కృష్ణ చ భూక్రూథం శ్యామం తారానిభం తతః ।
 స్ఫటికాభం చ శఙ్ఖాభం రక్తం శుక్లం చ లోహితమ్ ॥ ౨౩
 తమోరూపం వీతవణ్ ధ్వత్వా మన్త్రద్వయాక్షరమ్ ।

❀ షడ్జన్యాసః. ❀

స్థానై యథోక్తైః సిన్ధ్యస్య షడ్జన్యాసమాచరేత్ ॥ ౨౪
 హృదయం చ శిరశ్చైవ శిఖా కవచ మేవ చ ।
 నేత్రమస్త్రం షడైతాని హృదయే మస్తకే తథా ॥ ౨౫
 శిఖాయానూనుపూవ్యేణ స్కన్ధస్యోభయ పాశ్వర్యోః ।
 నేత్రయోదిక్షు సర్వాసు న్యసనీయాని భూమిషు ॥ ౨౬

❀ షడ్జ్ఞాం రూపాణి. ❀

రూపాణి షడ్జ్ఞాం కుముదం బద్ధాక మసితోత్పలమ్ ।
 అబ్జకెసః మమోభజ మతనీ † సూన సన్నిభమ్ ॥ ౨౭

దివ్యాయుధధరం దివ్యవస్త్రమాల్యాను లెవనమ్ ।
 కౌస్తుభం వనమాలాం చ శ్రీవత్సం దివ్యలక్షణమ్ ॥ ౭౮
 బిభ్రాణం భావయెత్సాక్షాదాత్మానం పరమేశ్వరమ్ ।
 అచయెన్న్యసబీజాని గన్ధపుష్పాదిభిరి క్రమాత్ ॥ ౭౯
 మానసైరుప చార్తైశ్చ హృదయామ్బురుహే స్థితమ్ ।
 * హేమామాస్తమచయెత్సౌనః వాసుదేవం సనాతనమ్ ॥ ౮౦

❀ మస్త్రశుద్ధిః ❀

ఆత్మ శుద్ధిరియంప్రోక్తా మస్త్రశుద్ధిస్తు కథ్యతే ।
 షడ్వింశైః † నాణాబీజేన మస్త్రబీజాని ‡ శోషయెత్ ॥ ౮౧
 సప్తవింశైన బీజేన దహేదతాని వణాశః ।
 అష్టావింశైన బీజేన § ఖేచస్తమ్భ నమాచరెత్ ॥ ౮౨
 ఏకానత్రింశబీజేన తాన్యైవ త్సౌ లయెత్సునః ।
 హుక్కారేణ ప్రబుద్ధాని ఫట్కారేణ విచక్షణః ॥ ౮౩
 కుయాదభిముఖాన్య ి న్వక్సృణ్వేన విశోధయెత్ ।
 తమక్షమాలయా శుద్ధం జపెన్తస్త్రం సమాహితః ॥ ౮౪
 అష్టోత్తర శతం వారా నష్టావింశతి మేవ వా ।
 అష్టే వా మస్త్రవిన్తస్త్రం బీజాద్యస్త పుటికృతమ్ ॥ ౮౫
 పూజాద్రవ్యాణి సర్వాణి త్సౌలయెచ్ఛామ్బు పూరితామ్ ।
 ¶ దక్షిణే వామపార్శ్వేవా వినివేశ్య గలన్తికామ్ ॥ ౮౬
 అఘ్నాది పాత్రాణ్యదాయ గాయత్ర్యా విష్ణుపూజయా ।
 ప్రతౌల్య పాదేష్వాదధ్యా దైవస్యాగ్రైఽథ ॥ పద్మజ ॥ ౮౭
 పాద్యం మధ్యే దక్షిణేఽఘ్నం వామే చాచమనీయకమ్ ।
 తస్య § పార్శ్వేస్య పార్శ్వేతు వామే స్నానీయపాత్రకమ్ ॥
 పూణాని గాలితామ్నాభిః పాత్రాణి నిగమాదినా ।

❀ అఘ్నాదిషు త్సేవణీయద్రవ్యాణి. ❀

సంస్త్రశ్యాఘ్నాది పాత్రేషు ద్రవ్యాణి వినివేశయెత్ ॥ ౮౯

* హోమస్తైర. † నాస్త్రబీజేన. ‡ తోషయెత్. § తేషు. ి ద్వాప్రణవేన.

¶ దక్షిణే స్థాపయిత్వాతు వామే పార్శ్వే. ॥ వాత్మనః. § తత్పార్శ్వయోశ్చ శుద్ధా వా పాత్రమ్.

కుశాగ్రమక్షతం పుష్పం ఫలం మలయజం తథా ।

తిలోకా సిద్ధార్థసహితా యవా * న ఘృతస్య భాజనై ॥ ౯౦

తిలోకా దూవాణాం విష్ణుపణీణాం శ్యామాకం వద్మమక్షతమ్ ।

ప్రాద్యపాత్రైషడతాని ద్రవ్యాణి వినివేశయేత్ ॥ ౯౧

వలాలపద్మకపూరం జాతీతక్మాల చందనమ్ ।

పుష్పాన్యాచమనీయే తు పాత్రై ద్రవ్యాణి కల్పయేత్ ॥ ౯౨

† గంధం సర్వాపధీ రత్నఫలబీజ కుశాని చ ।

తిలాని చాక్షతం చైవ దధిక్షీరఘృతాని చ ॥ ౯౩

రజనీ ద్వాదశాక్షాని ‡ స్నానీయే చ వినిక్షిపేత్ ।

కోష్ఠం మాంసీ హిరిదై ద్వై ముర్ఖాశ్చైత్యచమ్పకాః ॥ ౯౪

విచాకచోరముస్తాశ్చ సర్వాపధ్యగి ప్రకీర్తితాః ।

§ తిలాని తులసీ చైవ నిక్షిపేచ్ఛాన్తి వారిణి ॥ ౯౫

❀ ద్రవ్యాణాం దహనశోషణస్థావనాది ❀

ద్వాదశాగ్రం భాసమానం చక్రం ఛ మధ్యే తు భాస్కరమ్ ।

హస్తై వామెతరే ధ్యాత్వా దీప్తైస్తద్రశ్మిభిరి పునః ॥ ౯౬

ద్రవ్యాణి దధ్వానిశ్శేషం భస్మీభూతాని తాని చ ।

దక్షిణేతరహస్తస్థై సితై పద్మై వికస్వరై । ౯౭

దత్తైష్టేషశభియుక్తై చంద్రం వీర్యూషరశ్మిభిః ।

హస్తాదయస్తం స్థితం ధ్యాత్వా తిదుర్థైరమృతామ్బుభిః ॥ ౯౮

సిక్తాని జాతాని పున యాగయోగ్యాని భావయేత్ ।

హస్తయోగుభయోదేవం ధ్యాయన్నారాయణం ప్రభుమ్ ॥ ౯౯

తాభ్యావిఘ్నాదిపాత్రైషు స్పృష్ట్యా ద్రవ్యాణి విశ్వతః ।

సకృత్సకృత్సమ్భృతాని గాయత్ర్యా విష్ణుపూజయా ॥ ౧౦౦

అభిమన్యో తతో ముద్రాం సౌరభేయీం ప్రదశయేత్ ।

తద్దుగ్ధేన చ పాత్రాణి పూరితాని విచిన్తయేత్ ॥ ౧౦౧

* సఘృతం వినిక్షిపేత్ † 'గంధమ్' ఇత్యాది 'ద్వాదశాగ్రమ్' ఇత్యస్తం క్వచిన్న.

‡ స్నానీయద్రవ్యమచ్యతే. § తిలైశ్చ తులసీభిశ్చ భవేచ్ఛాన్తియదకం తథా. ఇతిక్వచిత్

¶ మధ్యగః.

ఓమఘ్రిమిత్యాది పూవణం కల్పయామితి * చోచ్చరణ్ ।
 స్పృశేత్పాత్రాణి హస్తేన పాత్రేనస్య స్థిన్ననస్తరమ్ ॥ ౧౦౨
 అఘ్రిపాత్రాజ్జలం కి ఛిద్ధ్యహీత్వా వినివేశయెత్ ।
 † దక్షిణేతరహస్తే తత్ పాత్రం సంస్థాప్య మస్త్రయెత్ ॥ ౧౦౩
 మన్తేణ మూలభూతేన వారాణ సప్తతదమ్బునా ।
 వతంస్తేనాస్త్ర మన్తేణ ద్రవ్యాణ్యత్తానమేవ చ ॥ ౧౦౪

❧ యోగవీతకిల్పనమ్. ❧

ప్రోక్ష్య కూడణ దేవస్య యోగవీతం ప్రకల్పయెత్ ।
 అభిన్న సహజే వీతే ప్రతిమాయాశ్చతుర్ముఖ ॥ ౧౦౫
 ఆధారం ప్రథమం కూమణం కాలాగ్నిం తదనస్తరమ్ ।
 ఉపరిష్టాచ్చ భోగీద్ధ్యం పూభిరూమిమణ్డలమ్ ॥ ౧౦౬
 చతురశ్రం సహస్రేణ బిభ్రాణం బలనస్తరమ్ ।
 భువశ్చోపరి ధర్మాద్యాగ్ కిల్ప్య యోగాసనాష్ట్రీయః ॥ ౧౦౭
 ఆగ్నేయాదిషు చత్వారిశ్చతస్పష్టైవ పద్మజ ।
 అధర్మాద్యాశ్చ తానస్తగ్ ‡ ప్రాగాద్యాసు యథాక్రమ్ ॥ ౧౦౮
 ఆశాసు తావతీష్టైవ పురుషాశ్చతయస్థితాః ।
 చతుర్భుజాస్సింహావక్త్రాస్త్రితాగ్ పూర్వోఽరుణాగ్ పశ్చి ॥ ౧౦౯
 హస్తాభ్యామపి ముఖ్యాభ్యాం రచితాక్షలి సమ్ముతాః ।
 అవరాభ్యాం చ బిభ్రాణా హస్తాభ్యాం యోగవీతకామ్ ॥ ౧౧౦
 మధ్యే సదా శివో దేవస్తద్వదేవ ప్రతిష్ఠితః ।
 అథవా పురుషూతాద్యా దిక్షు ప్రాగాదిషు క్రమాత్ ॥ ౧౧౧
 అష్టావప్తసు వీతస్య సాదరూపేణ ధారకాః ।
 ఈవాశ్చతస్రగ్ పూర్వాద్యాగ్ స తస్య వేద చతుష్టయమ్ ॥ ౧౧౨
 అహజ్జ్వరాస్త్రీయగ్ పాశా గుణాస్తత్వాదయో గుణాః ।
 తూలికా పళ్ళభూతాత్తా జీవాత్తాస్తరణం తథా ॥ ౧౧౩

* చోచ్చరణ్ † “క్రిరఘ్రిమిత్య భవద్దేవీ వాగీశాచమనియతే । పాచ్యస్య పీతరో
 దేవా స్సానీయే వరుణస్తథా ... కస్య శాన్తిస్సాన్తిత్వాతేష్టైతాస్సమచయెత్ ॥”
 ఇత్యధికమేకత్ర దృశ్యతే. ‡ ప్రాగాదిషు. స తాసు దేవ చతుష్టయమ్.

అగ్నే సామస్య సూయస్య మణ్డలాన్య పరిక్రమాత్ ।

అమౌఽజముపరిష్టాచ్చ వలతం ద్వాదశచ్ఛదమ్ ॥ ౧౧౪

* స్తైరకెసరసమ్పూణం మధ్యే విపులకణికమ్ ।

భద్రాననం కల్పయిత్వా యథోక్తైః పవత్కనా ॥ ౧౧౫

❖ వీరపాశ్వదేవతాః. ❖

అచయేద్దన్ధపుష్పాద్యైః వీరపాశ్వైః తు దక్షిణైః ।

బ్రహ్మణం విష్ణు + మీశానం సమారాధ్య తథోక్తరైః ॥ ౧౧౬

సనత్కుమారం సనకం సనత్తం చ సభాజయేత్ ।

పాశ్వైః చ పశ్చిమే దుగాం విష్ణుశం నారదం తథా ॥ ౧౧౭

ఆత్మసత్త్వ గురూఽధ్యాత్వా ప్రారభేత్తామ్యతాచనమ్ ।

❖ భగవదారాధనారమ్భః. ❖

ఆవాహనపదం పాత్రం ప్రక్షాలితమధామ్బుభిః ॥ ౧౧౮

పూరయేత్పూలమస్త్రైః హస్తాభ్యాం చ సముద్ధరేత్ ।

లలాటసమమెత్స్మిన్నస్తరావాహ్య కేశనమ్ ॥ ౧౧౯

మూలబిమ్బా ద్యధాదీపం దీపాదనికృతం తథా ।

చతురుచ్చాగ్రయైః స్తన్త్రమాగచ్ఛ పదసం యుతమ్ ॥ ౧౨౦

తేన తోయేన కర్మాచాకం సింహాత్కూటాదేన మూర్ధనా ని ।

తత్ర సన్నిహితం దేవం కర్మాచాకాయాం విచిన్తయేత్ ॥ ౧౨౧

స్రణమ్య కింశ్చిదుత్థాయ స్వాగతోక్తైః స్తరమ్ ।

❖ ముద్రాప్రదశనమ్. ❖

దశయైత్ప్రతిమాముద్రాం కల్పయిత్వా చ సన్నిధిమ్ ॥ ౧౨౨

❖ యావద్యాగం స్థితిప్రార్థనా. ❖

యాగావసానికీం తత్ర ప్రార్థయేత్ హరైః స్థితిమ్ ।

❖ సమ్ముఖీకరణమ్ ❖

సమ్ముఖీకరణం కురూత్ తుష్టార్చికాక్షవిద్యయా ॥ ౧౨౩

❀ సపర్యాకసమమ్. ❀

దద్యాచ్చ మూలమస్త్రైణ సపర్యాకసమాదితః ।

❀ దేహవదచాకాయాం మస్త్రన్యాసః. ❀

యథా దేహః * తథాచాకాయాం మస్త్రన్యాసం సమాచరెత్ ॥

❀ హస్తన్యాసం వినా ముద్రాప్రదశకనమ్. ❀

హస్తన్యాసం వినా శఙ్ఖచక్రముద్రాం ప్రదశయెత్ ।

❀ సురసిద్ధాద్వవతారితబీరే ఆవాహననిషేధః. ❀

† నావాహయేదేశజరే సురసిద్ధావతారితే ॥

౧౨౫

ఋషిభిమున్నజైవాఽపి స్థాపితే నిశ్చలః ‡ హరా ।

❀ సుస్థితైభిముఖభావ ఏవావాహనం. ❀

సుస్థితైభిముఖభావస్త దేవావాహనం హరేః ॥

౧౨౬

యథాగ్నిమాహితం కుణ్డై యథా వా పురుషం స్థితమ్ ।

కాలే ప్రబోధయేదేవమఽఽనై బోధయేద్ధరిమ్ ॥

౧౨౭

❀ పూజారమ్యై స్థిరబిమ్యై యోగవీరదీనాం అవశ్యకతకవ్యతా. ❀

కల్పనం యోగవీరస్య మస్త్రస్యసనమేవ చ ।

బిమ్యై స్థిరే సదా కాయం పూజారమ్యై చతుర్ముఖ ॥ ౧౨౮

❀ పాద్యాచమనయోః స్థితం హరిం ధ్యాయెత్. ❀

అఘ్యువస్త్రాఘ్నరాకల్ప పుష్పగద్ధానులేపనైః ।

§ ప్రత్యచితం స్థితం ధ్యాయెత్పాద్యాచమనయోగి పునః ॥ ౧౨౯

❀ స్నాననై వెద్యకాలయో స్సుఖాసీనం ధ్యాయెత్. ❀

ఆసీనం స్నానకాలే చ పద్మాసనసుఖాసన ।

నై వెద్యధూపదీపాదావాసీనం స్వస్తికాసన ॥

౧౩౦

❀ అన్యోపచారే స్థితమాసీనం వా ధ్యాయెత్ ❀

ఉపచారేషు చాన్యత్ర తత్తత్కర్మానుసారతః ।

స్థితమాసీనమథవా దేవం ధ్యాయెత్ పూజకః ॥

౧౩౧

* తథా దేవ. † ఆవాహయెత్. ‡ నిశ్చితే. § ప్రదిక్స్థితే.

❀ పుష్పాజ్ఞలిః ❀

అచయోమితి సామ్నా తు ఓపెత్పుష్పాజ్ఞలిం హరెః ।
 విభో సకలలోకేశ విష్ణో జిష్ణో ప్రభో హరె ॥ ౧౩౨
 త్వాం భక్త్యా పూజయామ్యద్య భోగై రఘోర్వాదిభిగ్ క్రమాత్ ।
 * దివ్యేనాఘోర్వాపచారేణ యథాశక్తి యథావిధి ॥ ౧౩౩
 అచయోమ్యామి సమయే భగవన్తం జనాదనమ్ ।
 ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం యశైదఘోర్వాదిభిగ్ క్రమాత్ ॥ ౧౩౪

❀ అఘోర్వాదిదానకాలే ధ్యానప్రకారః ❀

భక్తిసమ్రేణ శిరసా దద్వాదఘ్నం చ మూర్ధనాని ।
 సాదారవిష్టయోదక్షద్యాత్పద్యం వాద్యప్రత్యగ్రహే ॥ ౧౩౫
 ధ్యాయేదాచమనీయస్య దానకాలే జగద్గురుమ్ ।
 ఆచామన్తమివామౌఘభి స్సాయోదమ్భగ్ ప్రతిగ్రహే ॥ ౧౩౬
 ఉపచయోర్వాపచారేణ మధుపకాదినా హరిమ్ ।

❀ ప్రణామః ❀

హస్తాభ్యాం శిరసా పద్భ్యాం మనసా చ ధియా తథా ॥ ౧౩౭
 అహఙ్కారేణ చాత్మానం నిపాత్య ధరణీ తలె ।
 అనెన ప్రణిపాతేన ప్రణిపత్య జనాదనమ్ ॥ ౧౩౮

❀ ప్రాధానా ❀

దాసోఽహం తే జగన్నాథ సమ్రతాదిపరిగ్రహః ।
 ప్రేచ్ఛ్యం ప్రశాధి కతవ్యే మాం నియుజ్జ్వ హితే సదా ॥ ౧౩౯
 ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం పరివారా ప్రకల్పయేత్ ।

❀ యోగాసనాబ్జపత్రేషు శక్తయః ❀

యోగాసనాబ్జపత్రేషు పూర్వాదిషు యథాక్రమమ్ ॥ ౧౪౦
 ద్వాదశ ద్వాదశస్వేవ శక్తిశ్శ్రీనిత్యపూర్వికాః ।
 శ్రీవత్సం వనమాలాం చ మాయాం యోగాత్మికాం తథా ॥ ౧౪౧

వైష్ణవీం విమలాం సృష్టిం * శక్తిముత్యపిణిమపి ।

ప్రజ్ఞాం సత్యాం తథాశానామనుకమ్పాం పితామహీం ॥ ౧౮౨

❀ ప్రథమావరణే శ కయః ❀

ప్రథమావరణే చాపి దిక్షుః ప్రాగాదిషు క్రమాత్ ।

వ్యాప్తిం కాంతిం చ తృప్తిం చ శ్రద్ధాం విద్యాం జయాం క్షమామ్ ॥

శాంతిం చ శక్తిరత్నై తాగ్ కృత్వా చామరధారిణీః ।

❀ ద్వితీయావరణస్థాః ❀

తతో ద్వితీయావరణే శక్త్యాద్యాయుధధారిణః ॥

౧౮౪

పురుషానన్య పూర్వాదిహ్వాను † పూర్వ్యేణ కల్పయేత్ ।

❀ తృతీయావరణస్థాః ❀

త్పితీయావరణే స్వాను దిప్తివైద్యాదీక్ ప్రకల్పయేత్ ॥

౧౮౫

❀ బహిరావరణస్థాః ❀

బహిరావరణే తాక్ష్యం భగవత్ప్రేముఖం తథా ।

విష్వక్సేనం తదై శాన్యాం ‡ ద్వితీయావరణాద్యహిః ॥

౧౮౬

❀ పరివారాణాం భగవదభిముఖం స్థితిః ❀

పరివారా నిరీక్షేర్క సవే సౌజ్వలయో హరిమ్ ।

❀ స్నానాసనమ్ ❀

దద్యాచ్చ పాదాకే స్నాతుముత్థానసమయే హరేః ॥

౧౮౭

ఇదంవిష్ణురితి ద్యాభ్యాం పాదుకారోహణం ధృ హరేః ।

ఉద్ధరేచ్చ హరిం స్నాతుముత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్సృతే ॥

౧౮౮

ఇతిమన్త్రేణ దేవతం ప్రాపయేత్ స్నానపీఠికామ్ ।

మన్తస్థు భద్రంకణేభిరితి స్నానాసనాసనై ॥

౧౮౯

సావిత్ర్యా వితరేదఘ్నం పాద్యం త్రీణిపదేతి చ ।

ఆపగ్ పునన్త్విత్యేతేన మన్తేనాచమనక్రియా ॥

౧౯౦

ఛీ దస్తదావన కాష్ఠం చ తద్విష్ణోరితి నివేశయేత్ ।

అభ్యజ్ఞం వామదైవ్యేన కుయాదుద్వితానం పునః ॥

౧౯౧

* పుష్టి. † రూప్యేణ. ‡ తృతీయావరణే. § స్మృతే. ¶ జిహ్వనిరేకభావం
నైవిష్ణు గాయత్రి విప్రయా. ఇతిమనుగ్గం క్యవినిధికమస్తి.

కాయం విష్ణోనుకమితి మన్తేణామలకాదికం ।

* ప్రతద్విష్ణురితి తౌల్యమభిషేక విధిస్తతః ॥ ౧౫౨

ఆపోహిష్ఠేతి తిస్సభి రతోదేవా అవన్తితి ।

కజ్జతేన మృజెత్కేశా కలశైస్సవనం తతః ॥ ౧౫౩

హిరణ్యవణాం హరిణీమితి తపో హరిద్రయా ।

హిరణ్యవణా శ్శుచయగ్ధావశేతి చతస్సభిః ॥ ౧౫౪

తౌల్యో గన్ధామ్బునా దేహాగి పునస్తం కుజ్జుమేన తు ।

ఆలిప్య విష్ణుగాయత్ర్యా తౌలయేత్సవమానీ భిః ॥ ౧౫౫

బ్రహ్మజిహ్వానమితి చ కయానశ్చిత్ర ఆభువత్ ।

ఇత్యేవ సుఖ్యుక పాద్యాద్యైః † యజేదాద్యం మహేశ్వరమ్ ॥

సరిషిచ్య తు సావిత్రియా సూక్తేన పురుషాత్తనా ।

సహస్రధారయా స్నానం యద్వా కుమ్భేన తద్భవేత్ ॥ ౧౫౬

అగ్నిమూర్ధ్ధేతి మన్తేణ స్తోతేనాజ్ఞామ్బు నిష్కృతః ।

విష్ణుగాయత్రియా దద్యా ద్వస్మి ద్వే ధౌతినిమకతే ॥ ౧౫౭

❀ అలంకారాసనమ్. ❀

ప్రణవేన బ్రహ్మసూత్రముత్తరీయం చ కల్పయేత్ ।

ఆచారస్త మన్వధిష్ఠాయ పాదుకే సుద్ధానాసనై ॥ ౧౫౮

సుఖాసీనాయ దేవాయ ప్రాగ్వదఘ్నాది నివశేత్ ।

భూపేనాగురుజై ‡ నాద్రాక్షా మూర్ధానం దివఇత్యుచా ॥ ౧౬౦

కేశా శంఖోద్య శుచినా చంద్రేన సుగన్ధినా ।

ఇదం విష్ణురితి శ్రుత్యా తపనం వపుషి స్మృతిమ్ ॥ ౧౬౧

జతిం త ఇతి మన్తేణ మద్ధానైరపి మద్ధయేత్ ।

పుష్పాణి దద్యాత్త ద్విష్ణో రితి మన్తేణ మన్తపితే ॥ ౧౬౨

ఇరావతీతి మన్తేణ పాదయోరక్షతాక్షిపేత్ ।

అజ్ఞానం విష్ణుగాయత్ర్యా వ్యాపౌత్యా దహణేక్షుణమ్ ॥ ౧౬౩

జతిం త ఇతి ధూపైశ్చ ధూపయేదగురూక్షితైః ।

ఉద్దీప్య స్వేతి మన్తేణ దీపారోపణ మిష్యతే । ౧౬౪

* సతేభ్యురితి. † ఘోషదీపాస్తమచయేత్ ‡ నాద్రాక్షం.

తిలా వస్త్రం తథా హేమ తామ్బూలం తణ్డూలాసపి ।
 ఫలాని గవ్యమాఘారం గాశ్చధాన్యం యథావను ॥ ౧౬౫
 గోగ్రాసం దేశికాయైవ దద్యాద్దైవస్య సన్నిధౌ ।
 అధిపస్య తథా రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సకలస్య చ ॥ ౧౬౬
 ప్రజానాం బ్రాహ్మణాదీనాం దానమభ్యుదయావహమ్ ।
 అపనీతే యవనీకాపశు భక్తానుకమ్పయా ॥ ౧౬౭
 మోషయెత్తాయాః పూర్వేణ నృతం గీతం తథాచరెత్ ।
 స్తోత్రాణి చ కథాశ్చిత్రా వేదానజ్ఞాని వట్ తథా ॥ ౧౬౮
 పరేయరగ్రే దేవస్య సవకమన్యచ్ఛ మజ్గలమ్ ।

❖ భోజ్యసనమ్ ❖

ఆచరే త్సాదుకే దత్వా గమయేద్భోజనాసనమ్ ॥ ౧౬౯
 దత్వాన్యైకం పాద్యమాచామం మధుపకేం నివేదయెత్
 ప్రణవేన తతో దద్యాత్తామ్బూలీమాన్య శోధసిమ్ ॥ ౧౭౦
 * హా వినివేదయెత్సిద్ధం భోజ్యభక్ష్యాదికం తథా ।
 మధురాది రసోపేతం విధ్యుక్తం సుసమాహితః ॥ ౧౭౧
 సుసంస్కృతైశ్చ † నిష్పన్నై యాక్తమన్నైః ఫలాదిభిః ।
 అపకైర్వరతిపకైర్విశ్చ యథా యోగం ప్రకల్పయెత్ ॥ ౧౭౨
 రాజోపచార ‡ వత్సనము చారే ప్రకల్పయెత్ ।
 ప్రోక్షితం చాస్త్ర మస్త్రైః పరిషిచ్య చ వమణా ॥ ౧౭౩
 ప్రణవేనాహాణే దత్తే దహనాప్లావనాదికే ।
 కృతే చ సురభీముద్రాం దశకయిత్వా చ దేశికః ॥ ౧౭౪
 న్యస్తైః పుష్పైః సంస్పృష్టైః విష్ణుహస్తైః సమాధినా ।
 ి అన్వారజైన సవ్యేన పాణినా దక్షిణేన తు ి ॥ ౧౭౫
 ప్రగృహీ తాఘ్నైః పుష్పైః దశికతగ్రాసముద్రయా ।
 దేవస్య త్వేతి మస్త్రైః నైవేద్యం తద్యధోదిశమ్ ॥ ౧౭౬

* హావినివేదయెత్సిద్ధాద్భోజ్య భక్ష్యాది సంయతమ్. ఇతిపాఠః † మృష్టాన్నైః

‡ త్సాదుకము పచారైః ప్రకల్పితే. ి విధాయ పక్షిణం జానం భూమిసంస్పృశగం పునః. ఇతి క్షుచిపాద్యమస్తి. ి ఉన్నమృత వామపుష్పైః పక్షిణేన కరణ తు. ఇవ మధకమన్వారభైత్యస్య ప్రతినిధితయా క్వచిద్దృశ్యతే.

దేవస్య క్షత్రిణ హస్తై నివపెత్సాధకస్త్వయమ్ ।

❀ తామూలసమపణమ్. ❀

దత్తైస్తపానకే హస్తై పానీయే చ సుసంస్కృతే ॥ ౧౭౭

కృతే చాచమనై దద్యాత్తామూలీ మాన్యశోధినీమ్ ।

క్రియాకలాపం పూజాదా కర్మాచార్యాం యదీరితిమ్ ॥ ౧౭౮

తత్సవణం ధృవబేగదా యథాసన్భవమాచరేత్ ।

అఘ్నాదిమూలచారేషు క్రిత్యైషు యథాతథమ్ ॥ ౧౭౯

మస్త్రపూర్వేషు సర్వేషు వాచమనాముదీరయేత్ ।

దివ్యేనాఘ్నోపచారేణ యథాశక్తి యథావిధి ॥ ౧౮౦

అచార్యుచ్యమి సమయే భగవంతం జనార్దనమ్ ।

ఇత్యాదికామవితిథాం పూజకస్సుసమాహితః ॥ ౧౮౧

చతుర్భిరేవ గన్ధాద్యైః పరివారాచకనం మతమ్ ।

సవస్త్రిన్నుపచారే దస్తుత్యంతైస్తస్మితే పునః ॥ ౧౮౨

జపచ్చ పూజకౌ మస్త్రం యథోదీరితసజ్జ్యయా ।

ద్వాదశాక్షరమన్యం వా తదనై జహుయాద్భషిః ॥ ౧౮౩

భూతైర్భ్యో బలిదానం చ కుర్యాన్నిత్యం మహిలాత్సవమ్ ।

విజ్ఞాప్య దేవదేవేశం పూజకః * ప్రణమేత్స్వయమ్ ॥ ౧౮౪

ఆదదీతావశిష్టాని పూజావస్తుని కృత్స్నశః ।

తై గాత్యపూజనం కుర్యాత్తుష్ట్యైతేనాపి కేశవః ॥ ౧౮౫

మస్త్రైర్యథోక్తైరారాధ్య సూక్తైః పురుషేణ వా ।

అథవా ద్వాదశాక్షాద్యై మస్త్రైర్విభిష్మముఖే హరిమ్ ॥ ౧౮౬

ప్రపద్యతే పరంశ్రేయో నిష్కామో యది పూజకః ।

† కామనాయాస్తు కామ్యాని ఫలాని ప్రతి పద్యతే ॥ ౧౮౭

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిలాపనిషది పాద్యైతస్త్రే చర్యాపాదే

నిత్యయోగవిధినామ తృతీయోఽధ్యాయః.

* ప్రణతః. † కామానవాప్సుయాత్కామి.

చతుర్థోఽధ్యాయః.

❀ నిత్యోత్సవ హోమః. ❀

[బ్రహ్మః—

భగవన్నుత్సవ్రా నిత్యో హోమశ్చాగ్నా పురోదితః ।

స కథం పూజ్యైః కాయాది కథయస్య యథాతథమ్ ॥

౧

[శ్రీభగవాన్ : —

ద్వారస్థానగ్న్యగారస్య చణ్డాదీన చయెత్క్రిమాత్ ।

అస్తః ప్రవిశ్య శశ్పదా లిప్తై కుణ్డైశ్చ తాచితై ॥

౨

❀ పాత్రాసాదనమ్. ❀

ఉపవిశ్యాత్తనగ్ పాశ్వై దక్షిణై పుష్పభాజనమ్ ।

అన్యాని హోమద్రవ్యాణి వామపాశ్వై తు నిక్షిపెత్ ॥

3

* కుణ్డస్యోత్తరపాశ్వై తు ప్రాగగ్రేషు కుశేషు చ ।

అజ్యపాత్రం చరుస్థాలీం ప్రోక్షణీం సమిధగ్కుశాన్ ॥

౪

ప్రణీతాం తణ్ణులాన్ తోయం పరిధీన్ సుక్కువౌ తథా ।

దవీమగ్నైవిహరణం వ్యజనాని చ మేక్షణమ్ ॥

౫

శుష్కం చ కాష్ఠం ఘణ్టాం చ గన్ధద్రవ్యం చ నాక్షతమ్ ।

ద్వద్రవ్యాని చ ప్రయోజ్యాని నృశ్చ సత్యైవ సహ్యవై ॥

౬

కుణ్డమధ్యే తత స్త్రిస్తో ర్ఘాగ్నిపాగాయతాగ్ పృథక్ ।

తథోదగాయతా స్త్రిస్తో లిఖిత్వా మూలవిద్యయా ॥

౭

దధన్తమ్బద్వయేనాద్భి రభ్యుత్యోదాయ పావకమ్ ।

మథితం తాకికం యద్వా నిధాయ చ విహృత్య చ ॥

౮

† అద్భిగ్ పరిసమూహ్యగ్నిం పరిస్తీయన్ త్రిభిస్త్రీభిః ।

ప్రాగగ్నైరుదగ్నైశ్చ దధేగ్ పశ్చభిరెవ వా ॥

౯

‡ సప్తభిరేవ భివాపి యద్వైకాదశసమ్మితైః ।

గ్రాశీకృతాగ్నైరద్యద్వైగ్ పశ్చవింశతినిష్ఠితైః ॥

౧౦

* 'కుణ్డస్య' ఇత్యధికం క్వచిన్న. † వాసుదేవాదిభిమన్త్రైగ్ ‡ పశ్చభిసంవిధిః.

తత్రాగ్నిమధ్యేఽసాం పూణాం ప్రణీతామక్షతాచి తామ్ ।
 నిధాయ దభయగ్నేన కూచం ప్రాదేశసమ్మితమ్ ॥ ౧౧
 నిర్మాయాచ్ఛాదనం తస్య త్రిభిదక్షజైః పవిత్రితైః ।
 కూచేన తేన ప్రోక్ష్యాం ప్రణీతాజలమావపేత్ ॥ ౧౨
 ప్రోక్షణీ మాత్సనశ్చాగ్రే సకూచాం న్యస్య మన్తవిత్ ।
 అజ్ఞప్తానామికాభ్యాం తు కూచం తత్కరయోద్వయోః ॥ ౧౩
 పునరాఘోరముత్పాదయ తిగ్గ్రోక్ష్య ప్రోక్షణీం పునః ।
 హోమద్రవ్యాణి సహాణి ప్రోక్షయేత్తేన వారిణా ॥ ౧౪
 స్పృశేచ్ఛ తాని ద్రవ్యాణి నామాదేశం యథా తథమ్ ।
 ప్రావయేత్ప్రోక్షణీవారి ప్రాదక్షిణ్యేన తాం పునః ॥ ౧౫
 కృత్యావృత్తిగ్గ్రహరితాం దేవం ప్రణీతాయాం సభాజయేత్ ।
 అగ్నేదక్షిణతో దభకూచే తన్మయవిష్టరే ॥ ౧౬
 ఆవాహ్య బుద్ధ్యా బ్రహ్మాణమిష్టే ప్రత్యుల్య వారిణా ।
 విష్ణుగాయత్రియా స్థాలీమాధకం తత్ర తణ్డూలా ॥ ౧౭
 ప్రక్షిప్య హృదయాద్యజ్ఞే ప్రత్యుల్యగ్నా వధిశ్రవేత్ ।
 ఆజ్యస్థాల్యాం నిరూప్యాజ్యం ద్రావితం గాలితం తథా ॥ ౧౮
 తత్ర ప్రత్యస్య దభాగ్రదవ్యయం మన్త్రేణ మన్తవిత్ ।
 ఆక్లారేషు నిధాయాగ్నా తాం దీప్తేనాథ బహిషా ॥ ౧౯
 పయోగ్నికుర్యాదుత్తాయ యథాస్థానం నివేశయేత్ ।
 ఉత్పయోత్లవనం కూచమద్భిస్పృష్టే హ్యుషబుధే ॥ ౨౦
 ప్రహృత్య చామృతీకృత్య ఘృతం సురభిముద్రయా ।
 అవకుర్వ్య చ దిక్పాలా నిన్ద్రాదీః పూజయేత్కీమాత్ ॥ ౨౧
 ఉష్ణోదకేన ప్రత్యుల్య స్రుక్కువౌ కుశపశ్చకమ్ ।
 కూచమాదాయ తౌ తేన మూలై మధ్యే చ మూఢాని ॥ ౨౨
 సమ్మృజ్య కూచమూలైన మధ్యేనాగ్రేణ చ క్రమాత్ ।
 నిష్టప్యాగ్నా నిధాతవ్యో తావుదీచ్యా మథాత్మనః ॥ ౨౩

సువ్రేణాజ్యం సమాదాయ హేమామవస్తూని సేచయేత్ ।

చరుం చాజ్యేన సంసిచ్య పాశ్చేన్వ తమవరోపయేత్ ॥ ౨౪

❀ చరోశ్చాతువిధ్యమ్. ❀

కెవలాన్నం తథా మాద్దం పాయసాన్నం గులాదనమ్ ।

చతువిధశ్చగుణ్ణేయగ్ని పాకశ్చుల్యామపీష్యతే ॥ ౨౫

యాదృజ్మి వేద్యతే బిష్ణు హేతవ్యశ్చాపి తాదృశః ।

ఉదక్ సంస్థాగి పరిధయగ్ని ప్రత్యగారమ్భశాస్త్రధా ॥ ౨౬

నిధాతవ్యాశ్శిఖశానకొణయో స్సమిధౌ తథా ।

ఊర్ధ్వే నిధాయ మనసా ధ్యాయన్నిధాన్ ప్రజాపతీమ్ ॥ ౨౭

ఏకతోగ్రాన్ * సకృత్పఞ్చదశోక్తాన్ ముష్టిమంద్రయా ।

అదధ్యాదాజ్యపాత్రం చ కుశకూచేన వేష్టితే ॥ ౨౮

వామే కరే నిధాయాగ్నా హేమారాహుతిమూచరేత్ ।

ప్రజాపత్యం తథాచైద్ద్రమాజ్య భాగమధాచరేత్ ॥ ౨౯

ఆగ్నయం దక్షిణే భాగే సామ్యం భాగమథోత్తరే ।

మధ్యవ్యాహృతిభిహుత్యా స్తరైదగ్ని మనస్తరమ్ ॥ ౩౦

❀ అగ్నిధ్యానమ్. ❀

ద్విశీషణం సప్తహస్తం త్రిపాదం సప్తజహ్వామ్ ।

వరదం శక్తిపాణిం చ బిభ్రాణం స్రుక్కువౌ తథా ॥ ౩౧

అభీతిదం చమకధరం వామే చాజ్యధరం కరే ।

❀ జహ్వాభేదేన హేమామఫలభేదః. ❀

జహ్వాయాం దక్షిణే వక్త్రే ధూమ్రాయాం మారణాదికమ్ ॥ ౩౨

లోహిన్యాం తు వశీకారగి కాల్యాం కమః చ శాన్తికమ్ ।

సవఃసిద్ధి స్సులిక్షిన్యా చూననే దక్షిణేతరే ॥ ౩౩

విశ్వరూపగ్రసజ్జాయా మణిమూది మహాఫలమ్ ।

కర్ణాలికా విజయదా పుష్టిదా చ మనోజవా ॥ ౩౪

కాన్త్యం లోహిత్యమేతాసాం వణశ్యామత్వమేవ చ ।

స్ఫులిగరూపం చ తతో వణస్సృటిక సన్నిభః ॥ ౩౫

తపనీయనిభః * ప్రోక్తో జహ్వనామాను పూవశః ।

తిలానాఘూర † సమిధో జహుయా ‡ జ్ఞాతశాస్తయే । 32

అఙ్గోత్తరశతం వారాః ద్వాదశాక్షరవిద్యయా ।

పూణాహుత్యవసానై తు ధ్యాత్వా జ్వలనమచయేత్ ॥ 32

గద్ధాద్యైరాత్మనా దద్వాదక్షతాని చ వముణా ।

పరిషిక్తౌ జ్వలెనాగ్నిం తన్మధ్యే యోగపీఠికామ్ ॥ 33

కల్పయిత్వా చ తన్మధ్యే జహుయాత్పిపిమా సకృత్ ।

అత్రావతాయే హృదయాచ్ఛిద్రూపం పరమేశ్వరమ్ ॥ 34

సకలీకృత్య మన్తస్య న్యాసం కుయోద్యధావిధి ।

అఘ్నోపూవం ‡ నివేద్యాన్నం సపిపా జహుయాత్సకృత్ ॥

జపాథం చ సకృన్మధ్యే జహుయాత్పిపిమా తతః ।

సమిద్భివాః ‡ తిలైః పుష్పైః బీజైః వాఃప్యథ వా ఫలైః ॥ 35

పరివారాథానుప్యేనం సపిపా జహుయాత్సకృత్ ।

ఆరాధనం హరేరెతన్మిహాచిషి చతుముఖ ॥ 36

ఆరాధనం చేదన్యత్ర ప్రతిమాదావనస్తరమ్ ।

జహుయాత్సమిదాద్యైస్తైః పక్ష్యమాణేన వత్కనా ॥ 37

❖ సమిధామాయామనహనాది స్వరూపవిషయానై ఫలమ్, ❖

ఆయామస్సమిధాం తాలం కనిష్ఠా నహనం క్రమాత్ ।

చమకహీనై వినాశస్సాద్యైదే క్షీణం కులం భవేత్ ॥ 38

ఆద్రావాసు బన్ధనాశస్సాద్యై త్పుత్రనాశగీ పురాతనై ।

క్షతాసు భాయామరణం కలహాయ చ శాశనీ ॥ 39

ఉద్యేగామ భవేత్ స్థూలా వ్రాహ్మణ్యవగ్రహకారిణీ ।

దీఘాతి ¶ వృష్టి జననీ త్యాజ్యా దోషయుతా సమిత్ ॥ 40

❖ సమిధాం సఙ్ఖ్యే, ❖

శతం తదథం పాదం వా సమిధోఽప్తే యథోదితాః ।

తదథం వా ఘృతాక్తాస్తా జహుయాన్తులవిద్యయా ॥ 41

అజ్యావసిక్తాశ్చత్వారిప్రత్నృచం గ్రాసముద్రయా ।
 సృనూక్తేన చ హేమాతవ్యా మూలమస్త్రేణ సపిమా ॥ ౪౮
 శతాదిసంఖ్యయా హేమామో ధ్యాత్వా పరమపూరుషమ్ ।
 స్రువేణ జహుయాదాజ్యం హస్తేన సమిధం పునః ॥ ౪౯
 చరుం పలాశపాత్రేణ యద్వా హస్తాదినా భవేత్ ।
 హుత్వా పూణాహుతిం పూవణం తతశ్శాన్తిం ప్రకల్పయేత్ ॥

❀ హేమామద్రవ్యాణాం ఫలమ్. ❀

యజ్ఞవృక్షోద్భవై శ్శాన్తి స్సాభాగ్యం కుసుమై శ్శుభైః ।
 ధూపద్రవ్యై స్సదారోగ్యం పుష్టిం దధ్నా పయశ్శుచి ॥ ౫౦
 అన్నేన వివిధాణాకామానాజ్యేనాయుష్కీర్తిం ప్రజాః ।
 శ్వేతపద్మైస్తు జహుయాదిచ్ఛక్ బ్రహ్మశ్రియం నరః ॥ ౫౧
 లక్ష్మీపుష్పైస్తు జహుయా లక్ష్మీకామోఽథ వారుణేః ।
 పద్మైర్బిల్వ సమిధ్భిర్వా జ్ఞానకామస్తు సపిమా ॥ ౫౨
 కన్యాకామగ్గ్ కాలపుష్పై గోకామో గోమయైగ్గ్ పునః ।
 ఆయుష్కామస్తు దూర్వాభిభూతికామస్తు మృత్సయా ॥ ౫౩
 యవాగ్వద్వియకామస్తు తిలై స్సవణజనప్రియః ।
 బ్రహ్మవచకామస్తు బ్రహ్మవృక్షసముద్భవైః ॥ ౫౪
 వెణుభిశ్చ యవైశ్చైవ నీవారై శ్శాలిభిస్తథా ।
 సర్వే కామాగ్గ్ ప్రసిద్ధ్యన్తి హేమాతుర్బీజై ర్యథోద్భితైః ॥ ౫౫
 లాజహేమేన సిద్ధ్యన్తి సర్వే కామా న సంశయః ।
 అన్నైర్నాదికామస్తు పుత్రకామస్తు పాయసైః ॥ ౫౬
 నిమ్బపుష్పై హిరణ్యాధీనవణం సిద్ధ్యతి సపిమా ।

❀ హేమామాధాద్రవ్యపరిమాణమ్. ❀

హేమామే సపిమవధుక్షీరధారా స్యాచ్ఛతురజ్జులా ॥ ౫౭
 శుక్తిదళధ్యాహుతిగ్రాసం పాయసాజ్యాహుతిభవేత్ ।
 * బహ్యోహుతిస్తదథణం స్యాత్ఫలైగ్గ్ పుష్పైర్భుజ్జితైః ॥ ౫౮

నిష్పావబీజమానా తు ధూపద్రవ్యాహుతిభావేత్ ।
 తిలప్రీహి యవాద్యైస్తు మువ్యధాధాహుతిగ్రహాత్ ॥ ౬౦
 అష్టాంశులా తదధా వా సమిద్ధూవా వదజ్జులా ।
 మృద్వీకాఽక్షప్రమాణా తు గోమయాహుతిరిష్యతే ॥ ౬౧
 పూణాహుతిఘృతస్య స్యాత్కుడుబేన చతుర్ముఖ ।
 న్యూనాధికప్రమాణాం తు హవ్యకవ్యాహుతిం కృతామ్ ॥ ౬౨
 భుజ్జన్తి దానవా దైత్యా న ఫలాయ చ కల్పతే ।
 కుక్కుటాణ్డ స్రమాణం తు చరోఽపి పిండం ఘృతాప్లుతమ్ ॥ ౬౩
 నిషిష్య చస్రచోగతే అభిఘాయః స్రువేణ చ ।
 ససమిద్ధభాకుసుమం జహుయాన్తుల విద్యయా ॥ ౬౪
 ప్రాయశ్చిత్తార్థమాజ్యేన పఞ్చోపనిషదా పునః ।
 స్రుచమాజ్యేన సమ్ప్రయః సదభాం సమిధాన్వితమ్ ॥ ౬౫
 ఉద్ధృత్య నాసికాగ్రాన్త మభిఘాయః స్రువేణ చ ।
 జహుయాన్తులనున్త్రేణ పూణాహుత్యో తు సాధకః ॥ ౬౬
 స్రుచం జలెన సమ్ప్రయః బహిః కుణ్డాత్ప్రదక్షిణమ్ ।
 సేచయేద్వా విశేషం తు నినయేచ్ఛిరసి స్వయమ్ ॥ ౬౭
 భస్తనా తిలకం కృత్వా హరిమగ్నైః సముత్సృజేత్ ।
 గృహిత్యాఘృణం ప్రదద్యాచ్చ ధామ్ని దేవాయ పూజకః ॥ ౬౮
 భక్త్యా యదగ్నా విహితం యథాశక్తి యథావిధి ।
 ఆరాధనం తదేవేతి గృహాణ పరమేశ్వర ॥ ౬౯
 అగ్ని కాయ విధిహ్యేష సజ్జపాత్కథితోమయా ।
 విధినానెన యగ్గీకుయా దగ్ని కాయం దినె దినె ॥ ౭౦
 సయాతి బ్రహ్మణ స్థానం భక్త్యా బోగాన్యధేన్సితా ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహూపనిషది పాద్యై తన్త్రే

చయాపాదె అగ్ని కాయవిధినామ

చతుర్థోఽధ్యాయః,

పశ్చాత్తాపాధ్యాయః.

❀ నిత్యోత్సవ విధిః. ❀

శ్రేణగవాః :—

- అథ నిత్యోత్సవవిధిం కథయామి చతుర్ముఖః ।
 సవకాశిఖచారం పుంసాం సవకాభూత ప్రహరణమ్ ॥ ౧
- రాష్ట్రస్య రాజ్ఞో గ్రామస్య యజమా నస్య సద్గతః ।
 సుఖావహం శాన్తిరం పుణ్యమాయుశ్చైవభవత్ ॥ ౨
- ఆవాహ్య తిష్ఠులై శుద్ధే సాశ్వతాస్థై పరమేశ్వరమ్ ।
 శక్తిభిదాశభిద్వాకభ్యాం సహ ప్రాతదితినై ॥ ౩
- పరిక్రమేదాయతనం మధ్యాహ్నై త్వన్నకల్పితే ।
 నాయం కుసుమసంఘాతే త్రిసంధ్యం త్రిషు కల్పయత్ ॥ ౪
- బిష్మేన * వా పరీమాయా త్త్రిసంధ్య మనువాసరమ్ ।
 అథవాన్నై న మధ్యాహ్నై కాలేనస్యత్ర ద్వయే చకనా ॥ ౫
- త్రిసంధ్య మథవాన్నై కుర్యాత్ స్మిత్యోత్సవం వారైః ।
 మధ్యద్వినై వా సవకాశం పరిక్రిమ్య బలిం క్షిపెత్ ॥ ౬
- యద్యోత్సవప్రతిష్ఠితే రన్వగ్రైకైధవా † భవెత్
 త్రిసంధ్యం చామనం చత్రం వితానశ్చైవ సంయుతమ్ ॥ ౭

❀ పశ్చాత్తాపరణ బలిదానమ్ ❀

- తజ్జ్వలాదికమన్నం వా కైవలం కమలాసన ।
 పశ్చాత్తాపరణకై ధామ్ని పశ్చాత్తాపరణై నృపి ॥ ౮
- బలిం దత్వా పయకటనం గేయవాద్య పురస్కరమ్ ।

❀ ఆవరణభేదేన ఉత్సవతారతిమ్యమ్. ❀

- ఉత్సవం ప్రాహురుత్కృష్టమేకోన మధ్యమం విదుః ॥ ౯
- ద్యౌన్యనైకధమం జఘన్యం త్రిన్యూనై త్సుద్రమధతరై ।
 బలిప్రదానై న వినా నోత్సవైరైభ్యదయావహః ॥ ౧౦

* వాధ పర్యాయా త్రిసంధ్యమనుసారతః. † హరత్.

❀ పరిచారక లక్షణమ్. ❀

శుక్లామ్బరధరం సౌమ్యం శుక్ల యజ్ఞోపవీతినమ్ ।
 సోత్తరీయం చ సోష్ఠీషం స్వనులిప్తమలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౧
 పరిచారకమూహూయ భావితం గరుడాత్మనా ।
 తిన్దుర్ధాని చ పాత్రస్థై తణ్ణులైశ్చైవ ప్రసూనక ॥ ౧౨
 దేవమూవాహుయైన్ముల బెరాదారాధక స్వయమ్ ।
 ఇష్టై చ గర్భపుష్పాద్యైస్తత్ర దేవం యథావిధి ॥ ౧౩
 విష్ణ్వాదిమూర్తీశ్చపునగి పూజయిత్వా ప్రదక్షిణమ్ ।
 వ్రాగాద్యేషు ద్వాదశేషు పాత్రస్థేషు దలెషు చ ॥ ౧౪
 సూక్తం సంకం స్వస్త్వయనం తథాన్యచ్ఛాపి మజ్జలమ్ ।
 పతక వాత్రం చ బిభృణో నశైచ్చ పరిచారికః ॥ ౧౫
 చణ్డప్రచణ్డప్రముఖా ద్వాపాలా ప్రపూజయేత్ ।

❀ బలిదానై తాలనృత్తాది వ్యవస్థా ❀

ఘోషయెత్తల్లతాలాద్యై బలిదాన పురస్కరమ్ ॥ ౧౬
 నృత్తిం తు నైజయస్తీ న్యాదృషభం గేయమివ్యతే ।
 వితాన ధవలచ్చత్ర చామర వ్యజనాది భిగి ॥ ౧౭
 పరిక్రమేత బల్యధం సర్వానావరణా క్రమాత్ ।
 వీరం ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రవిశేదాలయం పునః ॥ ౧౮
 * తం తు ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రవిశేదభంజనమ్ ।
 దత్వాఘ్నం † మూలపశున్ద్రేణ మూలబెరె సముత్సృజేత్ ॥ ౧౯
 బలిశేషం టి పెత్తిచ్చి ద్విష్వక్సేనస్య మూర్ధాని ।
 పరిశిష్టం మహావీరే నిక్షి పెదక్షతాదికమ్ ॥ ౨౦

❀ నిత్యోత్సవై బక్తబరం యానె శిరసి వా ఆరోప్య పరిభ్రమిమ్. ❀

నిత్యోత్సవశ్చై ‡ దారోప్య తద్విష్ణుం శిబికాదిషు ।
 ఆరోప్య యద్వా శిరసి పరిభ్రమణమివ్యతే ॥ ౨౧

* తిష్ఠత్. † పాద్యమాచామం. మూలబెరె నియోజయేత్

❀ బలిబెరభ్రమణే నృత్రాతోద్యాదిభదః. ❀

- ఆతోద్యనృత్రైబహుధా భిద్యమానై సమేధితమ్ |
తత్ర నృత్రం బహువిధం తాని వక్ష్యే సమాసతః || ౨౨
- విలాసం కతకారీ విష్ణుక్రాంతమాలీధమగ్ధలమ్ |
భద్రమాలీ తాక్ష్యపక్షౌ కరణం స్వస్తికాహ్వయమ్ | ౨౩
- చారీ ప్రచారీ సూచీ చ * సావతకం పారిభద్రకమ్ |
సౌమ్యం † విషమసూచీ చ ఖటకం చావకుశ్చితమ్ || ౨౪
- కటిబద్ధమలజ్కార మశ్చరీ ‡ పృష్ఠకుట్టిమమ్ |
ఉల్లఙ్ఘివామజాన్వాఖ్య యీ మాసూరీ చాపవెష్టితమ్ || ౨౫
- వాసరేశ్వరసంహారీభావా న్యాతాం నికుట్టిమా |
కుట్టిమం ఘటితం స్థాయీభావౌ యచ్చ విజృంభితమ్ || ౨౬
- మణ్డలం కుశ్చితాధాది పతాకా సవమగ్ధలమ్ |
కాంతారకుట్టిమాహ్వనం ప్రపూవకం ఘటితం తథా || ౨౭
- శీ విలాసం సవతో భద్రం శుద్ధం కుశ్చిత మివ్యతే |
మాగచారీ కరాధీన ¶ మావభాస మన సరమ్ || ౨౮
- ఆవెష్టితం పరీవతకం సిద్ధూతం దేశిమణ్డలమ్ |
సమపూవకం చ || ఘటితం పదం విషమపూర్వకమ్ || ౨౯
- కకరీకవిలాసశ్చ భవేద్విగలితం తథా |
నృత్రభేదాగి పృథగ్భావా గాత్రావయవ చెష్టితైః || ౩౦
- ఆతోద్య గీతిభేదానా మానన్త్యాన్నైవా తస్యతే |
❀ ఖగళ ప్రీయ నృత్రమ్. ❀
- పుష్పప్రభాసమోషేతం ఙ్ఘి ధ్వజచ్ఛ్రుతాది సంయుతమ్ || ౩౧
- సవవాదిత్రసుభగం సవగేయ సమేధితమ్ |
బ్రహ్మవిద్యప్రహ్మోషేణ సహితం దీపసంక్కులమ్ || ౩౨
- విష్ణుక్రాంతం ఖగళస్య నృత్రం గేయం చ మధ్యమమ్ |
❀ పురుహూతాది ప్రీయం నృత్రమ్. ❀
- విలాసం సవతోభద్రం ఖటకం చక్రమణ్డలమ్ ¶ || ౩౩

* సంవతకం. † విషమసూరీ. ‡ పృష్ఠకుట్టికమ్. యీ మాధురీ. యీ విగాత్రం.

¶ మావభాల. || గదితమ్. ¶ గీయతే. ఙ్ఘి నృత్రం గేయం చ మధ్యమమ్. ¶ చక్రమణ్డకమ్.

కాంతారం కుటిమం పృష్ఠకుటిమం కటిబద్ధనమ్ ।

వామజానుధ్వస్తం చ పురుహూతాదిషు స్మృతమ్ ॥ ౩౪

❀ పురుహూతాదీనాం ప్రియస్వరః. ❀

షడ్జవఃభౌ చ గాఢారో మధ్యమగ్ని పఞ్చమస్తథా ।

ధైవతశ్చైవ నిషధగ్ని పురుహూతాదిషు స్వరః ॥ ౩౫

❀ భవస్య ప్రియస్వరః. ❀

సప్త జ్ఞేయా ధైవతస్తు భవస్య స్వర ఇవ్యతే ।

❀ విష్వక్సేనస్య ప్రియా నృతస్వరా ❀

నృతం తు విష్వక్సేనస్య స్వస్తికం వృషభస్వరః ॥ ౩౬

❀ గణేశ ప్రియనృతస్వరా. ❀

హస్తినృతం గణేశస్య స్వరగిపఞ్చమ ఇవ్యతే ।

ధైవతస్సాత్త్వీరో నృతం దుగాయానువః మజ్జలమ్ ॥ ౩౭

❀ అన్యేషాం దేవానాం ప్రియనృతస్వరాః. ❀

అన్యేషామపి దేవానాం నృతం స్యాత్సవఃమజ్జలమ్ ।

గానం చ ధైవతం ప్రోక్తం గాఢారం పఞ్చమం తథా ॥ ౩౮

తదవాన్తరభేదా వా గేయా గేయవిచక్షణైః ।

❀ దిగ్భేదేన తాలభేదః. ❀

సమతాలాహ్వయం వాద్యమైంద్రియం దిశి హవిభుజః ॥ ౩౯

బద్ధావతాలాభిధానం యమస్య దిశి శృంగీణీ ।

వైదృత్యం మల్లతాలం స్యాద్వారుణ్యం మజ్జలాహ్వయమ్ ॥ ౪౦

వాయవ్యాం జయతాలాఖ్యం కౌబేర్యాం భద్రసంజ్ఞితమ్ ।

ఐశాన్యాం కళకరీతాలం ।

❀ తాక్ష్యస్య ప్రియం తాలమ్ ❀

తాక్ష్యస్య గరుడాహ్వయమ్ ॥

౪౦

❀ భూతానాం ప్రియం తాలమ్. ❀

భూతానాం బలితాలాఖ్యమ్ ।

❀ సేనశస్య ప్రియం తాలమ్. ❀

సేనశస్యాపి తాదృశమ్ ।

❀ అన్యేషామం దేవానాం ప్రియం తాలమ్. ❀

అన్యేషామపి దేవానాం తాలం భగ్రం ప్రశస్యతే ॥

౪౨

దీక్షు సర్వాసు సర్వేషు మద్విరావరణేషు చ ।

నృతం గేయం చ వాద్యం చ సాకల్యేన సమీరితమ్ ॥

౪౩

❀ ధ్వజదశేన మజ్జలాప్తక బలిదాన భక్త్యా దినివేదనమ్. ❀

ఖగధ్వజం దశేయిత్యా మజ్జలాప్తకమేవ చ ।

సన్నిధానై చ దేవస్య సవత్ర బలిరివ్యతే ॥

౪౪

* నివేద్యం తత్ర తామ్యూలం భక్త్యం చ పృథుకాదికమ్ ।

సర్వేషాం వరణేష్వేవం ప్థానం ప్రతి సమాచరేత్ ॥

౪౫

❀ శక్థినాదమాత్రేణ ప్రాకారద్వారనిగమః. ❀

కేవలామ్బుజనాదేన ప్రాకారద్వారనిగమః ।

❀ మహావీరే బలిప్రదానమ్. ❀

నిగమ్య చ మహావీరే మద్విరాభిముఖం స్థితః ॥

౪౬

దీక్షు సర్వాసు వీరస్య వాదిత్రై హోషితే భృశమ్ ।

తూలితే వీరికామూర్ధ్ని పూజయేద్విష్ణు పాషాదామ్ ॥

౪౭

బలిం నిరవశేషేణ దత్వా వీరస్య మూర్ధాని ।

వీరం పరీత్య ధామాంతరి ప్రవేశ్య ముఖమన్డపే ॥

౪౮

❀ దేవస్య యానాదితోఽవరోహణమ్. ❀

ప్రదాయ పాదుకే వీరే యానాదేవరోహ్య చ ।

ప్రాజ్ఞుఖం విష్టరే దేవసువస్థావ్య సభాజయేత్ ॥

౪౯

❀ దేవస్య గర్భగృహప్రవేశనమ్. ❀

ఉపహార మశేషేణ ప్రదాయావరోచితమ్ ।

ప్రవేశయేద్గర్భగృహం దేవమారాధక స్వయమ్ ॥

౫౦

❀ వాద్యాదిన్యూనతా సమాధానార్థం తాన్డవమ్. ❀

వాద్యై గయే తథా నృతై బహిరజ్జణ భూమిషు ।
న్యూనీభావం సమాధాతుం శుద్ధై తాన్డవమాచరెత్ ॥ ౫౧

❀ మహావాతాదిసంక్షోభే నిత్యోత్సవప్రతిషేధః. ❀
మహావాతాది సంక్షోభే న నిత్యోత్సవమాచరెత్ ।
బలిప్రదానమాత్రం తు కుర్యాచ్చ సతి సన్భవే ॥ ౫౨
బలిం చట్టై ప్రచట్టై తు కెవలం వా వినిషిషెత్ ।
తయోమఁద్యై తు పురతో మూలమన్యైః సాధకః ॥ ౫౩
భూతేభ్యో నమ ఇత్యేవం ప్రక్షిపెత్సోదకం బలిమ్ ।

❀ ఆరాధన కాలభేదః. ❀

ఆరాధన విధిప్రాయశ్చ కాలభేదేషు శస్యతే ॥ ౫౪
అహ్ని రాత్రౌ చ తాఁ బ్రహ్మన్నధునా కథయామి తె ।
ఏకస్త్రయో వా షడ్వాపి కాలో ద్వాదశ ఏవ వా ॥ ౫౫
పశ్చికాలశ్చతుష్కాల స్తత్కాలో బహుధా మతః ।
యథావిభవముద్దిష్టం సమారాధన కమఁశి ॥ ౫౬
ఏకో మధ్యాహ్న సమయగ్గి ప్రాతమఁ ధ్యనినం నిశా ।
* త్రయశ్చైత్ పట్నుపూర్వాక్తాగ్గి కాలభేదాగ్గి పునస్త్రయః ॥
మధ్యరాత్రోఽప రాష్టాశ్చ తథా ప్రత్యూష ఉరితః ।
ప్రత్యూష శ్చార్ధరాత్రం చ ప్రాతమఁధ్యనినం నిశా ॥ ౫౭
పశ్చికాలా ఇమె ప్రోక్తా స్తతగ్గికాలచతుష్టయం ।
ఏకేన హీనః ప్రత్యూషో విజ్ఞేయశ్చతురానన ॥ ౫౮

❀ కాలానాం నాడికామానమ్. ❀

కాలా ద్వాదశ విజ్ఞేయూగి పశ్చి పశ్చి చ నాడికాః ।
ఇతరే కాలభేదాస్తు ప్రత్యేకం యాను సమ్మితాగ్గి ॥ ౬౦

❀ ఆరాధనభేదాః. ❀

ఉత్సవావసితం శ్రేష్ఠమారాధన ముదాహృతమ్ ।

* త్రయం చ. క. త్రయశ్చైత్ పట్ను పూర్వాక్త స్తతగ్గికాలచతుష్టయే । పశ్చి కాలా ఇమె ప్రోక్తాగ్గి కాలభేదాగ్గి పునస్త్రయః. ఇతి కోశాంతమ్.

హేలూమాస్తం మధ్యమం ప్రోక్తం ప్రాపణాస్త మథాథమమ్ ॥

క్షుద్రం తు ధూపదీపాస్త మధమారాధనం భవేత్ ।

❀ స్నానాచన నృత్తగేయాదీనాం ఘటికామానమ్. ❀

ఘటికే ద్వే భవేత్ స్నానే ఘటికై కాచనే భవేత్ ॥

౬౨

నృత్తగేయ తథా చై కా తథధేన నివేదనమ్ ।

హేలూమే చై కా చోత్సవే ద్వే శుద్ధనృత్తావసానికే ॥

౬౩

* ప్రభాతకాల పూజాయాం స్నానాది విధిరీదృశః ।

ఘటికా స్నానసమయస్తథాధేన ఘటికాచనేనమ్ ॥

౬౪

గేయనృత్తస్య ఘటికా తదధేన నివేదనమ్ ।

† హేలూమాధేన పరిశిష్టస్తు భవేన్నిత్యోత్సవే క్షణః ॥

౬౫

❀ కాలభేదేషు కాలత్రయం శ్రేష్ఠమ్. ❀

కాలభేదేషు సర్వేషు శ్రేష్ఠం కాలత్రయం విదుః ।

ప్రాతమేధ్య ద్దినం రాత్రి ముఖ్యం చ కమలాసన ॥

౬౬

❀ ఉక్తకాలత్రయే బలినిత్యోత్సవ యోరవశ్యంభావితా. ❀

ఆవశ్యం భావినౌ తేషు బలినిత్యోత్సవాపుభా ।

హేలూమపయస్తమన్యత్ర కాలభేదేషు శస్యతే ॥

౬౭

❀ ఉత్సవాద్యజ్ఞబిమ్బానాం సర్వకాలేషు పూజనమ్. ❀

ఉత్సవాద్యజ్ఞబిమ్బాని సేనాస్యం విహగవ్వరమ్ ।

చణ్డప్రచణ్డౌ ద్వారస్థౌ సర్వకాలేషు పూజయేత్ ॥

౬౮

❀ వాద్యవాదనకాలః. ❀

మధ్యద్దినే ప్రదోషే చ పురస్తాద్వాద్య వాదనమ్ ।

❀ నీరాజనకాలః. ❀

నీరాజయత్ప్రదోషేషు దేవం

❀ నీరాజనపాత్రాది నిరూపణమ్. ❀

తదపి కథ్యతే ॥

౬౯

స్వణపాత్రాణి యుగ్గాని విపులాని తాధావసు ।

* ప్రకారకాలభేదోయం. † హేలూమాధేన పరిశిష్టాధేన భవేన్నిత్యోత్సవక్రియా.

తస్య ధ్యే శాలిపుష్పైశ్చ వర్తితీపాః * ప్రదీపయేత్ ॥

౨౦

❀ స్త్రీభిశ్చైతేబద్ధన దీపధారణన్యాసాః. ❀

తథావిధాని పాత్రాణి కర్తృరుద్ధృత్య యోషితః ।

కల్యాణవస్త్రాభరణా నిగతాశ్చ మహానసాత్ ॥

౨౧

త్రైతేబద్ధాగ్ని పురోగీత స్మృతః † వాద్యసమన్వితః ।

అన్తికే దేవదేవస్య విన్యసేయు మహీతతే ॥

౨౨

❀ దీపపాత్రాచనమ్. ❀

ఆధారేషు తతః పాత్రాణ్యచయే ద్విశ్వవిద్యయా ।

❀ దీపప్రాపణవిధిః. ❀

ఆచార్యో ధృవబెరాదౌ షడంశస్థానమాచరేత్ ॥

౨౩

ఇష్టా చ దేవమఘ్నాద్యై దీపపాత్రాణి పూజకః ।

ఉద్ధృత్య భ్రామయేద్దేవ మాపాదతలమస్తకమ్ ॥

౨౪

గుణమన్తై స్త్రీభిః పాత్రాణ్యనుయోషిత్సు నిక్షిపేత్ ।

అచానామేవమన్యాసాం పాత్రాణ్యైకై కళగ్ని క్రమూత్ ॥

౨౫

భ్రామయేత్కులబెరస్య యద్వా సర్వాణి పద్మజ ।

ఏవం నీరాజనం దేవ్యై శ్రీభూమ్యో ‡ రిచ్యతే వృథక్ ॥

౨౬

నీరాజన తన్యమాన తూయఃఫోష ముదీరయేత్ ।

స్మృతగీతప్రకారాంశ్చ కుయువాఽర పురస్త్రియః ॥

౨౭

దీపపాత్రాణి సర్వాణి బలిపీతే సముత్పృజేత్ ।

❀ అధరారాత్రే పూజా నివేదనాదివిధిః. ❀

నిత్యోత్పవాంతం స్నానాది విధాయాచన మన్వితః ॥

౨౮

అధరారాత్రే తు సంప్రాప్తై కృత్వా స్నానాదికం హరేః ।

శుద్ధపాయసముద్గాన్న మపూపాది హవిరిక్రమూత్ ॥

౨౯

గోక్షీరం సితఖణ్డాది మధురం చ నివేదయేత్ ।

❀ సుప్రభాతవిధిః. ❀

భాస్కరస్యోదయాత్పూర్వం బహువస్సుతమాగధాః || ౮౦

ప్రబోధయేయదేశశం స్తునన్త్రో వాఙ్మనాదనైః |

రాత్రౌ బిష్ణును సకేషు కుశూన్మీ గాజనం బూరైః || ౮౧

రాజోపచారివత్సవకముప చారిం ప్రసశ్నోయేత్ |

అహ్ని రాత్రౌ చ యే ప్రోక్తాః కాలభేదాశ్చక్షుముఖైః || ౮౨

జఘన్య ముఖ్యభేదేన తేష్విత్థం పారిసుచయేత్ |

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది పాద్యై తిన్త్రే చమూషాదే

నిత్యోత్సవ సమారాధనకాల విభాగో నామ

పాద్యమోఽధ్యాయః.

ష ష్ఠో ఽ ధ్యాయః.

❀ పురుషసూక్తన్యాసః. ❀

బ్రహ్మః—

సూక్తస్యాజ్ఞేషు భగవన్ పురుషస్య కథం భవేత్ |
న్యాసగీ కథం వా తేన త్వమచక్షయామి యథా మమ || ౧
పుచ్చత సుంశయానస్య గృహోచన * విధిక్రమః |
యాథాతథ్యేన వక్త్రైశ్చ మయి యేదస్యనుగ్రహః || ౨

శ్రీభగవాన్—

ఛన్దోఽనుష్టు బృషి స్తస్య వాసుదేవస్య దేవతా |
మూర్ధ్ని ఫాలే నయనయో నాసికాయాం తథా ముఖే || ౩
గలే బాహ్వోశ్చ హృదయే నాభివజ్ఞే చ మేహనె |
ఉపౌ శ్చరణయోన్యాసగీ ప్రథమాది ఋచాం క్రమాత్ || ౪

❀ ఋచామావాహనాదౌ వినియోగః. ❀

అద్యయాఽవాహయేదైవ మాసనం చ ద్వితీయయా |
పాద్యం తృతీయయా చాఖ్యం చతుర్థ్యా వితరేదృచా || ౫
పళ్ళిమ్యాచమనం స్నానం షష్ఠ్యా సప్తఋచాఽమృతమ్ |
ఉపవిత మృచాష్టమ్యా నవమ్యా గన్ధలేపనమ్ || ౬
పుష్పం దశమ్యైకాదశ్యా ద్వాదశ్యా ధూపదీపకా |
నివేదనం త్రయోదశ్యా చతుర్దశ్యా నమస్కృతిః || ౭
ప్రదక్షిణం పళ్ళిదశ్యా షోడశ్యైద్వాసనం హవే |

❀ హోమద్రవ్యాణి. ❀

సమిధన్నాజ్య హోమశ్చ ప్రత్యృచం జాతవేదసి || ౮
స్వగృహే పూజయేద్విష్ణుం శుచౌ దేశే గృహే క్వచిత్ |

❀ ఆవాహనాధార వస్తూని. ❀

స్థల † రత్నమయస్థాన విమాన చ తథావిధే || ౯

* విధినికథనా త్వయా తథ్యేన. † రత్నమయే ధ్యాతే. ధ్యాత్వా.

అస్సగ్నో హృదయే సూయోఽస్థణ్ణీలె ప్రతిమాసు చ ।

❖ ఆవాహన ప్రకారోపచారాః. ❖

పుష్పేదపాత్రమాదాయ తిష్ఠన్నావాహయేద్ధరిమ్ ॥ ౧౦

* ఓంభూరాది వ్యాహృతిభిః ప్రత్యేకం పుగుహోత్తమమ్ ।

వ్యస్తాభిశ్చ సమస్తాభిః వేదాద్యేనాసనం తతః ॥ ౧౧

పాత్రస్థమమృసావిత్కాః అభిమన్త్యైః కవిత్రితమ్ ।

తదఘ్నం విష్ణుగాయత్ర్యా దద్యాత్తీర్ణిపదేత్యుచా ॥ ౧౨

పాద్యమాచమనీయం చ ప్రణవేన ప్రకల్పయేత్ ।

మన్తైః స్మృతపమబ్జిజ్జైరజ్ఞం చ విమృశేత్తతః ॥ ౧౩

వ్యాహృత్యా ప్లాతవస్త్రేణ జితస్త ఇతి విద్యయా ।

వాసో † విద్యాదినా దద్యాదుపవీతం చ లెపనమ్ ॥ ౧౪

ఇదం విష్ణురితి ప్రోచ్యప్రణవేన ప్రసాధనమ్ ।

తద్విష్ణోరితి పుష్పాణి జితస్త ఇతి ధూపకమ్ ॥ ౧౫

ఉద్దిప్యస్తేతి దీపం చ దేవస్య త్యేతి వై హవిః ।

వాసుదేదాదిమన్తైశ్చ మత్స్యైర్ద్యైః ‡ కేశవాదిభిః ॥ ౧౬

పుష్పాణి † దద్యాద్ధ్యాత్వా చ తాంతాం మూర్తిం యథాయథమ్ ।

❖ చతుర్ముఖాదీనాం గృహే న స్వా తిస్త్యేణాచనమ్. ❖

చతుర్ముఖాదిదేవానాం పరివారతయాచనమ్ ॥ ౧౭

న స్వాతస్త్యేణ యష్టవ్యః వైష్ణవేన గృహాచనే ।

❖ జప్తవ్యనూక్తాని. ❖

జపకాలే నృనూక్తం వా ద్వాదశాక్షరమేవ వా ॥ ౧౮

అష్టాక్షరం వా యద్వాన్యం మన్తం ప్రణవమేవ వా ।

జపేత్సమాహితమనా యద్వా త్రయస్త గోచరాః ॥ ౧౯

❖ గృహాచనె ఫలమ్. ❖

యో నిత్యం పూజయేద్విష్ణుం గృహాథో వెత్సని స్వయమ్ ।

స నయెత్స్వ కులోద్భూతాః పురుషా నెకవింశతిమ్ ॥ ౨౦

విష్ణోః పదం వా సాలోక్యం యద్వాన్య దభివాఞ్చితమ్ ।

❀ ౧౨౮ ఉపచారాణాం నామాని. ❀

ఉపచారా హరేదద్య సపర్యా విధిగోచరాః ॥ ౨౦

అష్టోత్తరశతం వింశచ్ఛ్రితా యే మన్తుభోగ్దతాః ।

❀ ఆవాహనానమోపచారాః. ❀

ఆవాహన నమస్కారౌ ప్రత్యుత్థాన మనస్తరమ్ ॥ ౨౧

పుష్పాంజలి స్వాగతోక్తి రాసనం పాదపీఠికా ।

అఘ్నం పాద్యం ప్రతిగ్రాహగ్ని పాద్యప్లోతాభి మశానమ్ ॥ ౨౨

ఆలెపనం చరణయోశ్చ స్తనత్రోదవారిణా ।

అపామాచమనీయం తు ప్రతిగ్రహణ దశానమ్ ॥ ౨౪

ఉపస్పృశాన మాలెపశ్చన్ద నాద్యమ్బుచచక్షయా ।

పుష్పమాలా ధూపదానం మధుపకా నివేదనమ్ ॥ ౨౫

ఘనసారో నాగవల్లి

❀ స్నానానమోపచారాః. ❀

స్నానవిష్టర గోచరాః ।

పాదుకె స్నానపీఠం చ స్నానశాటక మన్వతః ॥ ౨౬

దస్తకాష్ట మథాదశోజిహ్వనిలైఖపట్టికా ।

తామ్బూలపీఠికా వస్త్రమువరాధాప్రసారితమ్ ॥ ౨౭

అభ్యంగో మాలిమాలా చ తాలవృన్ద మనస్తరమ్ ।

చన్దనోద్వతానం తన్వా గన్ధామలకవారి చ ॥ ౨౮

కజ్జుతం రజసీన్నానం వస్త్రం గన్ధానులెపనమ్ ।

ఉత్తరీయం పవిత్రం చ నృత్తంగేయ మనస్తరమ్ ॥ ౨౯

వాద్యం దశశతైశ్చిద్రై స్నానం ధారాభి * రణాసామ్ ।

నీరాజనం శిరసిష్టోత ముష్టీషం ప్లోతవాససా ॥ ౩౦

అక్లాభిమశానం వస్త్ర ముపవీత మనస్తరమ్ ।

ఉత్తరీయం త్రింశదై కథితాగ్ని కమలాసన ॥ ౩౧

❀ అలజ్కారాస నోపచారాః ❀

అలజ్కారాసనస్థస్య హరైస్తత్కాల గోచరాః ।
 ఉపచారా శ్చిరస్త్రిణం వీతకాశ్చైవ * వాసనా ॥ ౩౨
 కపూర రజసా † ౭౭మాలి చాపాదాస్త మనస్తరమ్ ।
 కస్తూరికా మృగమదం చస్తనానులెపనమ్ ॥ ౩౩
 వ్యజనం చామరవ్యూహైః ‡ కుంజుమేనానులెపనమ్ ।
 గన్ధం చ కృత్రిమా భూషా బ్రహ్మసూత్ర ‡ మనస్తరమ్ ॥ ౩౪
 ఉత్తరీయం మాలిమాలా బాహుమాలావిలసృనమ్ ।
 మృత్స్నియా ‡ తిలకం కుయాదజ్జనం చ శలాకయా ॥ ౩౫
 పుష్పావకీరణం బ్రహ్మ మహాదళప్రదళకనమ్ ।
 తామ్బూలికా ధూపదీపా శాలితణ్డ్య ‡ మాత్రికా ॥ ౩౬
 స్వాధ్యాయార్థ్యయనం దానం నాట్యం వెణు నినాదనమ్ ।
 వీణాదివాదనం పాతో మజ్జలానా మనస్తరమ్ ॥ ౩౭
 నీరాజనం చ పిణ్డానాం పళ్ళానాం ఔషణం ¶ దిశి ।

❀ యాత్రాసనోపచారాః ❀

యాత్రాసనోపచారాస్తు హరైస్తత్కాల గోచరాః ॥ ౩౮
 ఉపాసహా చామరాణి ముక్తాతప నివారణమ్ ।
 మయూరపిచ్ఛవ్యజనం తాలవృన్తం రథో గజః ॥ ౩౯
 అశ్వశ్చ శిబికా యానం వై నతె యధ్వజోన్నతిః ।
 క్రీడాయప్తిశ్చ తామ్బూలీ క్రీడాఫలసమృద్ధయః ॥ ౪౦
 ఏవం పళ్ళదళ ప్రోక్తా యాత్రాసనగతాః ॥ పరమ్ ।

❀ భోజనాసనమ్ ❀

భోజనాసనమారూఢే హరౌ తత్కాలగోచరాః ॥ ౪౧
 మధుపకం చ తామ్బూలం వీటికా ముఖశాటికా ।
 అహాణామృగి పాయసాన్నం ముద్గాన్నం చ గులోదనమ్ ॥ ౪౨

* ధారణమ్. † లెపనపాద తలమస్తకమ్. ‡ ప్రకల్పనమ్. § తుర్వాపూర్వార్థా
 జ్ఞామజ్ఞనమ్. తిలకం చోర్ధ్వమజ్ఞనమ్. ఇతి చ పాఠౌ ¶ మాత్రయా ¶ నిశి.
 ॥ పర.

దధ్యోదనం పానకం చ పానీయం హస్తశాటకమ్ ।

శుద్ధిక్ష్మ కరయో * రేలాచస్తనక్షోదవారిణా ॥

౪౩

సుఖానీనే చ దాశాహౌ చస్తనోదకచఙ్కయూ ।

అశ్లేష్వాశ్లేపనం మూల్యచుపుప పృథుకాస్తధా ॥

౪౪

సక్తనస్త్రీలపిష్టాశ్చ ఫలాని క్షృణితిం జలమ్ ।

నాలికేరామ్బువానం చ తామ్బూలీదలవీటికా ॥

౪౫

ప్రదక్షిణ నమస్కారస్తు తిరాత్మ నివేదనమ్ ।

అఘ్యముద్వాసనం చైతే శతమష్టై చ పింశటిః ॥

౪౬

ఉపచారా హరైర్బ్రహ్మ విస్తరేణ ప్రసశ్రితాః ।

❀ చతుష్పస్తి రుపచారాః. ❀

ఆవాహన నమస్కారౌ సపర్యాసన మన్వతః ॥

౪౭

పాదపీఠం తదైవాఘ్యం పాద్యనీర ప్రతిగ్రహః ।

పాద్యమాదమనీయాఞ్చిప్రతిగ్రహణమేవ చ ॥

౪౮

ఆచామౌ ముఖవాసశ్చ పాదుకే స్నానవిష్టరమ్ ।

స్నానశాటీ దస్తకాఠం జహ్వనిలైఖనం తథా ॥

౪౯

తామ్బూలాభ్యజ్ఞనం చైన వ్యజనం చాఙ్గపెషణమ్ ।

గన్ధామలకజం స్నానం కఙ్కతేన విశోధనమ్ ॥

౫౦

రజనీచఙ్కయా స్నానముత్తరీయ పరిష్కృతిః ।

వారిధారా సహస్రేణ స్నానం నీరాజనం తథా ॥

౫౧

ష్లోతాభిమశ్కనం వాసో బ్రహ్మసూత్ర † మనస్తరమ్ ।

ఉత్తరీయ మలఙ్కారవిష్టరం కేశశోషణమ్ ॥

౫౨

పరిధానం దుకూలెన గన్ధద్రవ్యాను శ్లేపనమ్ ।

వ్యజనం భూషణం మాలా పుష్పాణాం నయనాఙ్గనమ్ ॥

౫౩

తామ్బూలం దపణం ధూపదీపౌ మాత్రా ‡ పరివ్యయః ।

దానం నీరాజనం చ్చత్రముపాసత్ చామరధ్వజాః ॥

౫౪

వాహనం శిబికాయానం త్రయం క్రీడా ఫలం తథా ।

* భోజన స్యాననప్రాప్తి మకథుపకా నివేదనమ్ ॥ ౫౫

అహాణం ప్రావణం † పానం పానీయం సుఖవిష్టరమ్ ।

నివేదన మపూపాదే స్తాముల్బీ స్తోత్రి శంసనమ్ ॥ ౫౬

విసజ్జనమితి బ్రహ్మ వప్తిశ్చ చతురుత్తరా ।

❀ ద్వాత్రింశదుపచారాః. ❀

ఉపచారానథో వత్స్యే ద్వాత్రిం శత్తుయధాతథమ్ ॥ ౫౭

ఆవాహనానన పశ్చాదఘృకం పాద్య మన న్తరమ్ ।

ఆచామో ముఖవాశ్చ పాదుకే దన్తధానమ్ ॥ ౫౮

జిహ్వనిలకాఖనం తైలం ధాత్యోస్నానం హరిద్రయా ।

‡ వాసశ్చైవ్రావవీతం చ గంధాలపశ్చ భూషణమ్ ॥ ౫౯

మాలాఽఙ్గనం తథాదశకదానం ధూపశ్చ దీపికా ।

మాత్రాదానం తతశ్చత్రం చామరం తూర్వాఘోషణమ్ ॥ ౬౦

మధుపకాకాహాణం చైవ నివేదన మన న్తరమ్ ।

భక్త్యం తథా నాగవల్లీ విసజ్జన ఓ మథాన్తిమమ్ ॥ ౬౧

❀ షోడశోపచారాః. ❀

ఉపచారాష్టోడశ స్యురాత్మన శ్చక్త్యపేక్షయా ।

ఆవాహనానన పూవకమఘృకం పాద్య మన న్తరమ్ ॥ ౬౨

ఉపస్పృశకస్తథా స్నానం వస్త్రం యజ్ఞోప వీతకమ్ ।

గంధాలపస్తథా భూషా మాలా ధూపరి వ్రదీపికా ॥ ౬౩

మధుపకకం ప్రావణం చ విసజ్జన మథాన్తిమమ్ ।

❀ ఆసన సామాన్యోపచారాః. ❀

ఆసనెషు చ సవేశాషు పాద్యం పాద్య పీఠిగ్రహాః ॥ ౬౪

పాదప్లోత శ్చరణయోగకంధా లెపశ్చతుముఖా ।

ఆచామశ్చ తదమ్బూనాం వ్రతిగ్రహా మివ్యతే ॥ ౬౫

* భోజనానన సమృప్తిః. † ధానా. ‡ వాసశ్చైవోత్తరీయం చ గంధాలపన భూషణమ్. ఓ మథాఙ్గజ.

❀ పాదవిష్టర నిషేధస్థానమ్. ❀

భోజ్యయాత్రాసన త్యక్త్వా కర్తవ్యం పాదవిష్టరమ్ ।

❀ మధుపర్క నివేదనమ్. ❀

ఉపక్రమోప రమయో మధుపర్క నివేదనమ్ ॥

౬౬

❀ ఆచమన స్థానాని. ❀

భోజనానై చ వస్త్రస్య పరిధానై తథా స్నవే ।

జిహ్వనిలకళినానై చ సవక్త్రా చమనక్రియా ॥

౬౭

❀ ఘృన్తానాదం వినా నివేదనీయోపచారాః. ❀

నివేదన చ వస్త్రాణాం కళానామపి శోషణే ।

ఘృన్తానాదం వినా ధూపో

❀ ఉపచారాస్తరేషు ఘృన్తాయా ఆవశ్యకతా. ❀

న వినాన్యత్ర ఘృన్తయా ॥

౬౮

దీపోపచారై నై వెష్టం ఘృన్తాస్సనన మన్యథా ।

విభవానాం క్షయే స్థానై * స్యాచ్చ పూజాఽనురీకృతా ॥

౬౯

నిలకళినం రసజ్ఞాయా దస్తకాష్టం చ నిక్షిపేత్ ।

ఉపస్సశ్కన వారీణాం ప్రతిగ్రహణ భాజనై ॥

౭౦

భక్షణాద్యన్న పానానై వాససా మాస్తమాజ్ఞానమ్ ।

తథాజ్ఞానై నయనయో మాజ్ఞానం వాససా భవేత్ ॥

౭౧

అహాణం భోజనై దద్యాన్న పానాదౌ కదా చన ।

❀ అష్టాష్టావాహనమ్. ❀

పరస్య సూక్ష్మస్య తథా స్థూలస్య తదనస్తరమ్ ॥

౭౨

చింతా సజ్జమణం తస్య బిమ్బే ప్రత్యుద్గమస్తథా ।

స్వాగతోక్తి నమస్కార సాన్నిధ్య ప్రాథకానా తథా ॥

౭౩

ఇత్యావాహన మష్టాష్టం పరస్య పరమాత్మనః ।

❀ రత్నాదిక్షణికాంతాని ఆవాహన యోగ్యద్రవ్యాణి. ❀

రత్నైషు స్ఫటిక స్వణైః † రజతై తామ్రకృపి వా ॥

౭౪

క్షణిక వాచకయై దైవ మావాహ్య విధిపూజకమ్ ।

❀ క్షణికద్రవ్య నిరూపణమ్. ❀

చక్రాబ్జమణ్డలం కుమ్భ స్సదక స్సూత్రవెష్టనమ్ ॥ ౭౫

బీజం సిద్ధం తద్దైవాన్నం ఫలం పుష్పం జలం తథా ।

గర్భం వేదిశ్శక్తృత్కూచమ్ మిత్యాది క్షణికం మతమ్ ॥ ౭౬

❀ కుమ్భసీగాజనమ్. ❀

ఆలయై స్థాపితం దైవం సదా నీరాజయేద్ధరిమ్ ।

సమ్పూర్ణమ్ మమ్భసా కుమ్భం హేమాదిద్రవ్య నిమిత్తమ్ ॥ ౭౭

స గ్వీణం సాపిధానం చ ముఖైశ్చైత్య దత్తయైతమ్ ।

అక్షతైరచితం గర్భచారిణాభ్యుక్షితం తథా । ౭౮

చతుష్టయా జ్ఞులోత్సేధం దీపవతిక విరాజితమ్ ।

ఉచ్చైరదాయ హస్తాభ్యామాపాద తిలముస్తకమ్ ॥ ౭౯

త్రిగి పరిధిమ్య దైవేశం బలిపీఠ వినిక్షిపేత్ ।

ఏవం నీరాజనం ఘోరశాస్త్రధం పుష్టివధకనమ్ ॥ ౮౦

ఇతి శ్రీపాంచుర్రాత్ర మహిమావనివది పాద్య తంత్రే

చర్యాపాదే నృనూత్తోపచార నీరాజన

విధినామ షష్ఠ్యోఽధ్యాయః.

- కోష్ఠాని సన్తి తత్రాన్త వ్షట్త్రింశతోష్ఠ మధ్యతః ।
 స్థావయిత్వా తతశ్శబ్దం భ్రామయే త్సుప్రివత్కనా ॥ ౧౧
- పశ్చిమృతాని బిమ్బాని సమాన్యేకం తు మధ్యమమ్ ।
 కణికాకాక్షేత్రమేతన్నాద్భహిబిమ్బం త్రిధా పునః ॥ ౧౨
- విభజ్య సూత్రమూర్తేణ ప్రథమః కేసరాసనిః ।
 దలభూమిద్వికతీయా తు త్పత్తీయా నాభిసండ్డలమ్ ॥ ౧౩
- తదేకం ద్వివిధం వాపి త్రివిధం సూత్రవత్కనా ।
 సభజేన్నాభి భూభాగాద్భహిద్వై మణ్డలే భత్ ॥ ౧౪
- అరక్షేత్రం బహినేమభూరేకం మణ్డలం భవేత్ ।
 కొష్ఠైరథావ్యవినశత్యా పరితో బహిరాసనమ్ ॥ ౧౫
- చతురశ్రం భవేత్కోష్ఠైశ్శత్యా వీధికా బహిః ।
 పశ్చిద్వయేన * పశ్చిత్త చతురశ్రా ప్పహిసంపరి ॥ ౧౬
- కోష్ఠాని ద్వాదశాధిక్యం శతం పశ్చిద్వయే భవేత్ ।
 ప్రత్యాశం తేషు కొష్ఠేషు చతుర్ద్వారం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౧౭
- కొష్ఠైశ్చతుర్భింగప్రత్యేకం ద్వయోగి పశ్చ్యో శ్చతుర్ముఖ ।
 చతుర్ముఖ కొణేషు తథా ప్రత్యేసిం శ్భస్థిస్థయే ॥ ౧౮
- కొష్ఠధ్యయం తు సమ్మాజ్యం ద్వయోగి పశ్చ్యో శ్చతుర్ముఖ ।
 ప్రతిద్వారం తదభ్యణే శాశ్వయో రుధయోరిపి ॥ ౧౯
- అథ † శోభాప్రసిద్ధ్యథం బాహ్యనస్తర రథ్యయోః ।
 ద్వై ద్వై కొష్ఠే బహిసంపక్త్యా ‡ మైకైకం తదనస్తరమ్ ॥ ౨౦
- సమ్మాజ్యం మేవం శోభాథం మైకైకం బహిరన్యతః ।
 త్రిణి త్రిణి చ కొష్ఠాని మాజకనీయాని పద్మజ ॥ ౨౧
- ఉపశోభాథం ప్యేనం వ్యత్యాసేన చతుష్టయమ్ ।
 సమ్మాజకనీయం కొష్ఠానాం వినియోగిన్ ఓ ప్రదశితః ॥ ౨౨

* బిమ్బత్మ చతురశ్రా బహిసంపునః. † అథశోభా ప్రకల్పస్థిథం.

‡ పశ్చ్యో వైకైకమ్. § ప్రశక్తితః.

యద్వా పీతాదినిర్మాణం వినా కొమ్మాని వింశతిః ।

శతద్వయం చ పరితగ్గి * పరిష్కృజ్య చతుర్ముఖ ॥ ౨౩

ఆదిపద్మ ప్రమాణేన కుర్యాదావరణత్రయమ్ ।

చతుర్దిశం చతుర్ద్వార కల్పనం పద్మమానతః ॥ ౨౪

యద్వైక † వలజం కుర్యాదభీష్టదిశి పద్మజ ।

ద్వాదశాబ్జాని కల్పన్మని ప్రత్యావరణకల్పనమ్ ॥ ౨౫

చతుర్ముఖోణేష్వైకైకం ద్వే ద్వే ‡ వలజ పాశ్వర్యోః ।

దలై ద్వాదశభియుక్తం కణికాకాకే సరాన్వితమ్ ॥ ౨౬

ఆదిపద్మాధకమానేన పద్మజాతం ప్రకల్పయేత్ ।

మధ్యమే పజ్జుజై బిహ్మా కర్ణికాయాం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౨౭

ద్వాదశా † బ్జరేఖాశ్చ శతం చ నవతిం తథా ।

కేసరీవాక్యం పిథాయాన్వగ్దలతైః ప్రకల్పయేత్ ॥ ౨౮

విదిక్షు దిక్షు చ తథా చతసో ‡ వింశతిం తథా ।

రెఖా ద్వే ద్వే దలాని స్యుస్సూచ్య † గ్రవదనస్తరైః ॥ ౨౯

ప్రదశకయేనుపదలాన్వరతైః దిశఃప్రతి ।

అరే ద్వే ద్వే విదిక్షు స్యాదైకైకం ద్వాశశారతా ॥ ౩౦

అరాణీందీవరదలైస్తుల్యా న్యబ్జపలాశవత్ ।

యద్వా యప్రాదరాభాని మాతులుజ్ఞ ‡ సమాని చ ॥ ౩౧

పివీలికోదరాభాని పరస్పరమాని చ ।

అస్తరాలాని చై తేషాం తుల్యమానాని పద్మజ ॥ ౩౨

ఈదృశం మణ్డలం శస్త్రం వానుదేవ సమచక్షే ।

నారాయణే తు యష్టవ్యే ॥ బిన్ద్వాద్వారిః పూర్వకమీరితాః ॥ ౩౩

అష్టావష్టౌ విధాతవ్యాగి కేసరా నవతిస్సపత్ ।

పూర్వేరితాని కొమ్మాని మాంజయిత్వా మడుతరమ్ ॥ ౩౪

త్రింశచ్చ ‡ తత్ర నాభ్యాది వినాపద్మం ప్రకల్పయేత్ ।

శక్కుమాహృత్య సూత్రేణ తత్సమం విభజద్విధా ॥ ౩౫

* పరిగృహ్య. † వలయం. ‡ వలయ. § బ్జర. † గ్రాణి తదస్తర.

¶ సదృశి. ॥ బిమ్బాద్యాః ‡ త్రింశతం.

ప్రథమం కణికాక్షేత్రం స్వతీయం విభజేత్త్రిధా ।

త్రిషాద్వ్యం కేసరక్షేత్రం దలక్షేత్ర మనన్తరమ్ ॥ ౩౬

తృతీయమన్తరాలం న్యా * స్థలపీఠికయోద్వయోః ।

అష్టౌ ద్వాదశ వా కుశూః † ద్విద్వాదీకః కనులాసన ॥ ౩౭

మణ్డలం భద్రకం నాను తదిదం సవకాకానుగమ్ ।

చికిష్క స్వస్తికం బిన్చుం క్షేత్రం షట్త్రింశతాయమ్ ॥ ౩౮

సంమృజ్య తత్ర కోస్థాని ‡ ఏకం నశ చ పాణియేన్ ।

ప్రాగాయతాని సూత్రాణి ఉదిచీనాయతాని చ ॥ ౩౯

సంమృజ్య మధ్యతో ద్వౌ ద్వౌ § వీధీం ప్రాగాయతానుపి ।

తథోదగాయతామేకాం కుశూఃన్నిగ్ధా మునిల పునః ॥ ౪౦

ప్రాగాయతాభ్యాం కోస్థాభ్యాం బహిఃపక్షౌ ¶ న ప్రదక్ష్యన్ ॥

ప్రాచీనం పశ్చిమం చాపి దక్షిణాముఖ మిష్కళై ॥ ౪౧

తథోదగాయతాభ్యాం న్యా § దుఃక్ష్పత్రిజ్జుఖం శుభమ్ ।

దక్షిణాగ్రం భవేత్ప్రాచ్యా మితిస్వస్తిక మారితమ్ ॥ ౪౨

ద్విధా విభజ్య పూర్వోక్తం షట్త్రింశతోష్ఠమణ్డలమ్ ।

మధ్యతగ్ పద్మకరణ మవశిష్టే త్రిధాశృతే ॥ ౪౩

ద్వాభ్యాం సువృత్తం భాగాభ్యాం భ్రాంతం వృత్తస్య మణ్డలమ్ ।

అవశిష్టేన భాగేన ॥ త్వన్తరాలం భవేద్బహిః ॥ ౪౪

సౌరమణ్డల మేతత్స్యదై తదేవేన్దు మణ్డలమ్ ।

సవేషామేవ బిమ్బానాం వీతాద్బాహ్యం యథాపురమ్ ॥ ౪౫

వినా విదధ్యా త్పీఠాదీక కేవలం ¶ చక్రపక్షజమ్ ।

❧ కతుఃశ్చక్త్యపేక్షయా చక్రం వినా పద్మమణ్డలమ్. ❧

చక్రం ❧ వినా వా పద్మం న్యా త్కతుఃశ్చక్తి సమీక్షయా ॥ ౪౬

* దలమ్. † ద్విమృదీక. ‡ ఏకాదశ. § ద్వౌ ద్వౌ. ¶ పక్ష్యా ఉ.

¶ దుఃక్ష్పత్త్రిమదక్షుఖమ్. ॥ చాన్తరాలం. ¶ పశ్చిచక్రజమ్. ❧ వినా.

❀ సీతాదిపశ్చవన్దై మణ్డల శోభా. ❀

మణ్డలం శోభయేద్రత్నైః పశ్చవన్దైః సీతాదిభిః ।

❀ తత్ర ద్రవ్య వికల్పః. ❀

* తచ్ఛూన్దై రథవా చూన్దై లోహజై వాఢ ధాతుజైః ॥

చస్తనాగురుకుష్ఠాది గన్ధచూన్దై రథాపి వా ।

శాల్యాది తణ్డలైః పిష్టై స్సితైః పిహి భిరప్యత ॥ ౪౮

పుటద్ధై రవతున్దై రసితై యాజ్ఞికై శ్చదైః ।

శ్యామై శ్శుక్లై రవతున్దైః కౌసుమైః † రపి పాటలైః ॥ ౪౯

నిశా చూన్దైః ప్రసూనై వాఢ పశ్చవన్దై శ్చ కాలజైః ।

శోభయేత్కణికాదీని యద్వణాని చతుర్ముఖ ॥ ౫౦

తద్వన్దై రేవ రత్నాది ద్రవ్యైరాకారశోభనమ్ ।

అస్తరాలాని సవత్ర కృష్టైశ్చాస్య మైరథాపి వా ॥ ౫౧

శోభ యేత్కణికా కాం పీతై శ్శుక్లైః పిహి శోభయేత్ ।

పాటలైః కణికారేఖాం కృష్టైవా కసరావనిమ్ ॥ ౫౨

ద్విధా కృత్వా పూవకభాగం శ్వేతైరభాగ మథోత్తరమ్ ।

పీతై రక్షై వికారామేషు ప్రతికసరమజ్ఞనైః ॥ ౫౩

బిష్టాస్విదధ్యాద్రత్నైస్తు దలకోటిషు రేఖయేత్ ।

ఆద్యంతాని చ బహాణాం ‡ సితరక్షై విశోభయేత్ ॥ ౫౪

బహాన్త వలయం రక్షై స్సితైవా భూషయే తృప్తథః ।

శ్యామైః పీతైశ్చ రక్షైశ్చ నాభిరేఖాత్రయం క్రమాత్ ॥ ౫౫

ద్విదాభిత్వై శ్యామపీతై శ్చాస్యమైరేవై కనాభికై ।

రేఖయేదసితై రేవ త్వరకోటి రరాణి తు ॥ ౫౬

రక్షై రరాన్తవలయం కృష్టై నమ్యన్తమేదినీమ్ ।

సితై నమి † మహీభాగం ద్విధా ‡ కృత్వైక మాదితః ॥ ౫౭

* తచ్ఛూన్దై రథవారత్నైః. అథవా చూణితై రత్నైః. † రథ. ‡ సితై రక్షైః
‡ మహీభాగం ‡ కృత్వైక.

భాగం కృష్ణస్మితైరస్యన్న మిభాగం విశేషయేత్ ।

వీతం వీతైగి పాటలై వాణ్ సితై వాణ్ వీధికాం పునః ॥ ౫౮

లతావితాన * పత్రాదియక్తాం చూడైశ్చ చిత్రయేత్ ।

రక్తశిశ్మభాం తథా వీతై † రూపశోభాం చ శోభయేత్ ॥ ౫౯

ద్వారం శుక్లశ్చ రక్తశ్చ వీతైగి కృష్ణై యథాక్రమమ్ ।

శోభయే దుత్తరాదీశ్చ కోణాణ్ కృష్ణైరథాజ్జనైః ॥ ౬౦

‡ శభ్రం చ కుర్యాత్తైరేవ స్వస్తికం పాటలప్రభమ్ ।

యద్వా పీతనిభం సారం మద్దలం పాటలప్రభమ్ ॥ ౬౧

మద్దలం చైవ్రవం శుక్లమస్తరాలం తు నీ సవశః ।

❖ మద్దలవిస్తారానుసారేణ పూర్ణణీయ చూడోక్త్యైధః. ❖

యథేప్తవణాన్ నుభగం మద్దలై హస్తసమ్మితై ॥ ౬౨

రేఖాసు యి చూడైశ్చ గుత్పైధగి కసిష్టాఙ్గులి సమ్మితః ।

ద్విహస్తైఽనామి కా ॥ మాన స్త్రిహస్తై ॥ మధ్యమాసహః ॥ ౬౩

చతుర్హస్తై షడ్దలై తు తిడన్య జ్వలినమ్మితః ।

పంచహస్తై ‡ సమోఽఙ్గుష్ఠేనెశ్చుత్పైధగి ప్రదళితః ॥ ౬౪

మద్దలం చిత్రయితైవ మారభేతి సమచానమ్ ।

❖ మన్తాధ్వాది పడధ్వాఙ్గణమ్. ❖

ఆరాధ యెత్కీర్తయేత్కాయాం మన్తాధ్వానమనస్తరమ్ ॥ ౬౫

తత్పాధ్వానం కెసరేషు పణాధ్వానం దలెషు చ ।

పదాధ్వానం నాభిభాగే కలాధ్వాన మరేషు చ ॥ ౬౬

పద్మం తు భువనాధ్వానం నెమిభాగే చతుర్ముఖ ।

❖ బిన్దుషు ద్వాదశాక్షరాపహసమ్. ❖

కణికాయాం ద్వాదశసు బిన్దుషు ద్వాదశాఙ్గణయేత్ ॥ ౬౭

అక్షరాణి సమావాహ్యా కణికాయాం సమాహితః ।

యశైత పరమాత్మానం సకలీకృత్య తత్త్వ విత్ ॥ ౬౮

* పత్రాణి. యుక్తైశ్చూడై విచిత్రయేత్. † రూపశోభాం. ‡ శభ్రాంశ్చ కుర్యాత్తైరేవ నీ సవశః. § పూడైశ్చ. ॥ నాహః. ॥ అనామికాసహః. సమాఙ్గుష్ఠే రిత్తుత్పైధః. ❖ కృత్య.

❖ కెసరెఘ శ్రియాదీనామచణమ్. ❖

కెసరెఘ శ్రియాదీంశ్చ యజెత దలభూమిఘ ।

శక్తిస్త దీయా దశ చ ద్వై చ పూజ్యా యథావిధి ॥ ౬౯

శ్రీవత్స ద్యాశ్చక్తయశ్చ * వ్యాప్త్యాద్యాగ్ పరితస్థితాః ।

❖ నాభిక్రమేణ విష్ణ్వాదీనాం పూజా. ❖

దలాస్తవలయై పూజ్యో విష్ణ్విరి ప్రధమనాభిగః ॥ ౭౦

బ్రహ్మ ద్వితీయనాభిస్థ స్తృణైత్రస్తు తృతీయగః ।

❖ ద్వాదశస్వరెఘ విష్ణ్వాదిద్వాదశ మూర్తిఃపూజా. ❖

ద్వాదశారెఘ విష్ణ్వాద్యాగ్ పూజ్యా ద్వాదశమూర్తయః ॥ ౭౧

❖ అరాస్తవలయై మీనాదిదశమూర్తీణామచణమ్. ❖

అరాస్త వలయై పూజ్యా మీనాద్యా దశమూర్తయః ।

❖ ప్రథమనెమివలయై శక్త్యాద్యాయుధపూజా. ❖

ప్రథమె నెమివలయై శక్త్యాద్యాయుధ పూజనమ్ ॥ ౭౨

❖ వీరకోణేఘ వరాహాదీనాం పూజా. ❖

వీరకోణ చతుష్కేఘ వరాహౌ నరకెసరీ ।

అనస్తశ్చ హయగ్రీవస్తదాగ్నయాదిఘ క్రమాత్ ॥ ౭౩

❖ వీధికాయాం లోకపాలపూజా. ❖

† వీధికాయాం లోకపాలాగి పురుహూతా దయగ్ క్రమాత్ ।

❖ ద్వారెఘ చణ్డాదీనాం పూజా. ❖

పూజ్యా ద్వారెఘ చణ్డాద్యా ద్వా ద్వా ప్రతి చతుష్వపి ॥ ౭౪

❖ ఈశానకోణే విష్వక్సేనపూజా. ❖

ఈశాన కోణే రధ్యాయాం విష్వక్సేనం సమచణయేత్ ।

❖ పూర్వద్వారె ఆభిముఖ్యేన గరుడస్య పూజా. ❖

గరుడోఽభి ముఖస్త్రిష్టా పూర్వద్వారా ద్భహిగి ష్ఠితౌ ॥ ౭౫

❖ చక్రగదాశక్త్యానాం దక్షిణాదిద్వారెఘ పూజా. ❖

చక్రం చ దక్షిణద్వారి గదాం చ ద్వారి పశ్చిమే ।

వలజై చోత్తరై శక్త్యై ప్రథమా వరణే తతః ॥ ౭౬

❖ ద్వితీయావరణపద్మేషు విష్ణోద్విద్వాదశశమూర్తికపూజా. ❖

విష్ణోద్విది మూర్తయగ్ని పూజ్యా ద్వాదశా బైషు పద్మజ ।

అనన్తరే చావరణే పద్మేషు ద్వాదశస్వపి ॥

22

వాసుదేవాది కృష్ణాన్తా మూర్తియో ద్వాదశై వ తే ।

❖ తృతీయీవరణ పద్మేషు ద్వాదశాదిత్యపూజా. ❖

పద్మేష్వావరణే చాన్తే ద్వాదశా దిత్య పూజనమ్ ॥

23

❖ ముద్గాలై వాసుదేవాచక్షణమ్. ❖

ఏతస్మిన్ ముద్గాలై దేవం వాసుదేవం సమచక్షయేత్ ।

❖ బిందుషు అష్టాక్షరన్యాసః. ❖

బిమ్బే నారాయణాఖ్యే తు బిందుష్వప్తసు తావతామ్ ॥

24

అష్టాక్షరాణాం * స్వసనమ్

❖ కెసరేషు అష్టే శక్తయః పూజ్యాః. ❖

వ్యాప్త్యాద్యా శ్శక్తయోఽష్ట చ ।

కెసరేషు సమారాధ్యా

❖ దలైషు శ్రియాదయరి పూజ్యాః. ❖

దలైష్వష్టే శ్రియాదయః ॥

౨౦

❖ అరైషు శక్త్యాద్యష్టాయుధపూజా. ❖

అరైష్వప్తసు శక్త్యాదీన్యాయుధాన్యప్త పూజయేత్ ।

❖ చతుర్వింశతిపద్మేషు తావన్మూర్తిక పూజనమ్. ❖

చతుర్వింశతిపద్మేషు చతుర్వింశతిమూర్తయః ॥

౨౧

త్రిషు చావరణేష్వేషు పూజ్యాః

❖ అస్మిన్ చక్రాబ్జముద్గాలై నారాయణస్య యజనమ్. ❖

తస్మద్దలై హరిమ్ ।

నారాయణం సమావాహ్య యజేత పరమేశ్వరమ్ ॥

౨౨

❖ భగవతో యజనై ముఖ్యగీతాః. ❖

దశైః చ పౌణణమాన్యాం చ సజ్జాన్తై శ్రావణైషు చ ।

ద్వాదశ్యాం విషువే చైవ గ్రహణైష్వ యనైషు చ ॥

౨౩

జన్మముతో * విశేషణ ముద్దలె హరిమచయేత్ |
ముద్దలారాధనమిదం ధర్మకా మాధకమోక్షదమ్ ||

౮౪

* దీక్షాయాశ్చక్రాబ్జముద్దలం ప్రశస్తమ్. *
చక్రాబ్జముద్దలె శస్తా దీక్షా తస్యాశ్చ ముద్దలమ్ |

* బ్రాహ్మణాదిభేదేన ముద్దలత్యైత్రవణభేదః. *
ఏకద్వారం భవేత్తచ్చ సౌమ్యం న్యాదగ్రజన్మనామ్ ||
చిత్రితం శ్వేతవణైవ ప్రాద్వారం శృణ్వీ భుజామ్ |
రక్తేన చిత్రితం ద్వారం పాశ్చాత్యం వీశవణకమ్ ||
విశాం భవద్దాక్షిణాత్య మసితం పాదజన్మనామ్ |

౮౫

౮౬

* అనులోమానాముత్పాదకవత్ ద్వారాణి. *
ద్వారాణి చానులోమానా ముత్పాదకవదివ్యతే ||

౮౭

* సూతస్య విశేషః. *
సూతస్య వలజం ప్రాచ్యం
* స్త్రీణాం ద్వారనిరూపణమ్. *
శూద్రాణామివ యోషితామ్ |

* కర్షణాదిక్రియా యోగ్యాధికారి. *
శిష్యం సుతం వా సవజ్ఞ మనసూయం జితేంద్రియమ్ ||
అచార్యవంశజన్తానం నిగ్రహాను గ్రహే త్తమమ్ |
శాన్తికే పౌష్టికే చైవ కర్మణి త్తమమథినామ్ ||
వేద † వేదాంత తత్వజ్ఞ ముచార్య ‡ పదకాక్షిణమ్ |
దేశికేంద్రా విధానైవ వక్ష్యమాణైవ తత్వవిత్ ||
కర్షణాదిషు సర్వేషు విధానైవ్యధికారిణమ్ |
కురూన్మన్దల పూజాది కుమ్భయాగావసానికమ్ ||

౮౮

౮౯

౯౦

౯౧

* అధికారసమ్పాదకా స్సంస్కారాః. *
దీక్షాయామివ తత్సవణం కృత్వా శిష్యస్య సన్నిధౌ |
ఆజ్యేన చరుణా చైవ సమిద్భగ్ కుసుమై స్తిలైః ||

౯౨

* జన్మత్యే తు. † వేదాంత. ‡ వరకాక్షిణమ్.

జహుయాన్మలమన్తాభ్యా మష్టోత్తరిసహస్రకమ్ ।

శివ్యస్య దక్షిణే హస్తే బధ్వాప్రతి సరం గురుః ॥ ౯౩

సృతైగ్గే యైస్తథా వాద్యై వెదఘోషై నకయైస్త్రి శామ్ ।

తతగ్ప్రభాతే శివ్యం తం స్నాతం నూతన వాససమ్ ॥ ౯౪

* సమాహూయ సమారాధ్య మణ్డలం కుశ్చమేవ చ ।

చతువిధం నివేద్యాన్నం హోమం కుర్యాద్యథా నిశి ॥ ౯౫

కలశాం శ్చతురో ద్రోణ పూర్ణాణామేమాది నిమిత్తాన్ ।

మృణ్మయాన్వా యథావిత్తం సూత్ర వస్త్రాదివెష్టితాన్ ॥ ౯౬

సంస్థాప్య ధాన్యరాశౌ తు రత్నాదీని వినిష్ఠిపెత్ ।

ఆగ్నేయకుమ్భే రత్నాని సర్వాణి వినివేశయెత్ ॥ ౯౭

నైరృతే సర్వలోహాని గన్ధద్రవ్యాణి మారుతే ।

ఏశాన తీర్థవారీణి తతో దేవం సమచయెత్ ॥ ౯౮

† అగ్నికోణే వానుదేవం సర్వక్షణ మనస్తరే ।

ప్రద్యుమ్నం వాయుకోణే తు కోణే రాద్రైనిరుద్ధకమ్ ॥ ౯౯

తతోఽను శివ్యం సంస్థాప్య వీరే భద్రాదివిద్యయా ।

శివ్యం ప్రాజ్ఞఖమాసీనం షడర్జ న్యాసపూర్వకమ్ ॥ ౧౦౦

అచయిత్వా ఘృతారోప మాచరే దవిలస్పయన్ ।

తూర్వా ఘోషేణ గయేన బ్రహ్మహోషేణ ఘోషయెత్ ॥

చతుర్దిక్షు తతోగన్ధైః పుష్పైస్తామ్బూలపటిభిః ।

ధనై బహు విధైరిష్టైః సుదన్యా తోషయెద్ద్విజాన్ ॥ ౧౦౧

తోషయెచ్చ విశేషేణ భగవద్భక్తిమా శ్రితాన్ ।

❀ మన్త్రిత కుమ్భజలై శ్చిష్యాభిషేకః. ❀

ముహూర్తే శోభన ప్రాప్తే బ్రాహ్మణానామనజ్ఞయా ॥ ౧౦౩

ఋగ్వేద మన్త్రితం కుమ్భ మాగ్నేయదిశి నిష్ఠితమ్ ।

తముపాదాయ పాణిభ్యాం నూక్తేన పురషాత్కనా ॥ ౧౦౪

ద్వాదశాక్ష రమన్త్రేణ * సముపేక్షతమూర్తినా ।

అభిషిక్తౌ ధ్వరుశ్శిష్యం కుమ్భేన తదనన్తరమ్ ॥ ౧౦౫

నైర్మతస్థేన యజుషా మన్త్రితేన సమాహితః ।

వైష్ణవేన చ సూక్తేన బ్రహ్మన్నాద్యవసానయోః ॥ ౧౦౬

సంకర్షణాఖ్య మన్త్రేణ సముపేక్షతమూర్తినా ।

కుమ్భేన మారుతస్థేన † సామహోషితవారిణా ॥ ౧౦౭

ప్రద్యుమ్న సముపేక్షతాథ బ్రహ్మ వారుణసామభిః ।

కుమ్భేనాథవవేదేన పవిత్రీ కృతవారిణా ॥ ౧౦౮

ఈశాన కోణసంస్థేన సముపేక్ష కృతమూర్తినా ।

అనిరుద్ధాఖ్య మన్త్రేణ నారాయణ సమాహ్వయా ॥ ౧౦౯

విద్యయా కలశైస్సవై రభిషిక్తౌ ద్యుభోదితమ్ ।

✽ ఎవమభిషిక్తస్య అధికారలాభః. ✽

అభిషిక్తస్తతశ్శిష్యో నవామ్బరధరిశ్శుచిః ॥

౧౧౦

ఆచారస్తత్సప్తనక్షోదై ‡ లిప్తమూర్తి రలంకృతః ।

స్రగ్వీ వాసోభి రుష్ణీషం బద్ధ్వా ముకుట సన్నిభమ్ ॥ ౧౧౧

ఉత్తరీయం చ బిభ్రాణో బిభ్రాణో యోగపట్టికామ్ ।

అఙ్గానాక్తే క్షణద్వన్ద్యో బాహుమాలా పరిష్కృతః ॥ ౧౧౨

నిరీక్షితాదశతలో బ్రాహ్మణై స్వస్తి యో వాచకైః ।

దత్తప్రసవ వృష్టిశ్చ శ్వేతవ్యజసవీజతః ॥ ౧౧౩

శీ దత్తోపానట్ సితచ్చుత్రో దత్తాశ్వ గజవాహనః ।

నీరాజితశ్చ కల్యాణో జాయతే గుర్వానుగ్రహాత్ ॥ ౧౧౪

అనైనై వాభిషేకేణ లబ్ధ్వాచార్య పదం స్వయమ్ ।

ఆచార్య కృత్యమఖిలం కతుమిచ్ఛే చ్చతుర్ముఖ ॥ ౧౧౫

గురవే దక్షిణం దద్యాద్దోభాహేమాదికం తథా ।

యథావిభవవిస్తారం తతో హస్త్యాది వాహనమ్ ॥ ౧౧౬

* కెపు చిత్కోశేషు “సముపేక్షతమూర్తినా” ఇతి వాక్యోఽస్తి. † సామహోషిత. ‡ లిప్తాజ్ఞ సమలంకృతః. § వాచితైః. ¶ దత్తప్రసవ్యయస్తి. § సితోపానట్.

ఆరుహ్య ధవలచ్చత్ర శ్వేత చామర వీజితః ।

ఆచార్యచిహ్నై రఖిలై ర్లాఙ్గితో బ్రాహ్మణై స్సహా ॥ ౧౧౭

రథయాననాగ్రహారం ప్రాదక్షిణ్యేన రథ్యయా ।

గత్వా దేవస్య సదనం ప్రవిశేత్సర్వస్య ధామ వా ॥ ౧౧౮

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్ర మహిమాపనిషది పార్థే తి నై చర్యాపాదే

షడ్జలారాధనాచార్యాభిషేకవిధి నామ

సప్తమోఽధ్యాయః.

అష్టమోఽధ్యాయః.

❀ మహాభిషేకాఖ్య స్నపనమ్. ❀

బ్రహ్మ :—

రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య మత్యానాం యదభ్యుదయసాధనమ్ ।
యచ్ఛోత్పాత ప్రళమనం వ్యాధీనాం చాపనౌదనమ్ ॥ ౧
యదభిప్రేతిమఖిలం సాధయత్య విలబ్ధితమ్ ।
కువతాం భగవత్ తస్మై తదచక్షన మనుత్తమమ్ ॥ ౨
కథ్యతాం మయి చేద స్తి దయా పరమ పూరుష ।
రహస్యమపి తన్మహ్య మాఖ్యేయం జగతో హితమ్ ॥ ౩

శ్రీభగవాన్ :—

మహాభిషేకో నామాగ్ర్యం స్నపనం * కమలాసన ।
విషువే సజ్జమే చైవ గ్రహణే చాయనద్వయే ॥ ౪
ద్వాదశ్యాం శ్రవణే చైవ తథా కర్తుం స్త్రిజన్మసు ।
దినత్రయే వ్యతీపాతే రోహిణ్యాం చ తిథిత్రయే ॥ ౫
దశై చ పౌణ్యమాస్యాం చ పునర్వస్వవిశేషతః ।
పంచమ్యాం శుభనక్షత్ర తిథివారేషు చాబ్జజ ॥ ౬
ప్రయుజ్యమానం సర్వాథా సాధనం సర్వశాన్తిదమ్ ।

❀ స్నపనత్వే విధ్యమ్ ❀

కర్తవ్యం తత్త్రిధా బ్రహ్మ న్నుత్తమాధమమధ్యమమ్ ॥ ౭
జాత్యుత్కృష్ణం ధనోత్కృష్ణం మథవావేక్ష్య తత్ప్రవిత్ ।
ప్రయుజ్ఞీతూత్తమం స్నాన మితరెష్వితరద్యవేత్ ॥ ౮

❀ అక్కురన్యాసకౌతుక బద్ధాధివాసాః పూర్వోద్యస్సద్యో వా. ❀

పూర్వోద్య రక్కురన్యాసో బద్ధా కౌతుకమజ్జలమ్ ।
అధివాసశ్చ బిమ్బస్య సద్యో వా సకలం భవేత్ ॥ ౯

❖ స్నపన ప్రతిమావికల్పః. ❖

స్నపనం * ప్రతిమాయాస్సాద్యధివాసశ్చ తుముఖః ।
 తీర్థప్రతికృతౌ వాపి పూర్వావాలాభేఽధివాసయేత్ ॥ ౧౦
 యద్వోత్స వాధప్రతిమాం బలిబిమ్బ మథాపి వా ।
 బిమ్బం కర్మాధా మథ వా

❖ ఉత్తబిమ్బాభావే కుశకూచకమ్. ❖

అసత్సు కుశకూచకమ్ ॥ ౧౧

❖ లెపమృణ్మయాది ప్రతిమాధివాసే విశేషః. ❖

లెపమృణ్మయభిత్తిస్థ పటస్థేషు చ దపణమ్ ।
 కూచణం మూర్త్యన్తరాభావే క్లృప్తిరేషా సనాతనీ ॥ ౧౨

❖ స్నపనమణ్డప లక్షణమ్. ❖

ప్రాసాదస్యా గ్రతగీకుర్యాత్ తత్స్నపన మణ్డపమ్ ।
 దశహస్త ప్రవిస్తారం ద్విగుణేనాయతం శుభమ్ ॥ ౧౩

చతుర్ద్వారం చతుర్దిక్షు చతుస్తోరణ భూషితమ్ ।
 సర్వావరణ భూష్పేష దిక్షు సర్వాసు వా భవేత్ ॥ ౧౪

క్లృప్తై వా మణ్డపై కుర్యాత్ దవకాశాను నారతిః ।
 విభజ్య తత్త్రిధా కుర్యాత్ తృతీయేఽంశేఽథ పశ్చిమే ॥ ౧౫

అవలమ్బ్య బ్రహ్మసూత్రం చతురశ్రం సమన్తతః ।
 చతుర్హస్తాం స్నానవేదీం హస్తోత్సేధాం శిలాదిభిః ॥ ౧౬

ఉపానహాదినంయుక్తాం దశశనీయాం సలక్షణామ్ ।
 ఉపరిష్టాచ్చ వలయం వృత్తిం వా చతురశ్రకమ్ ॥ ౧౭

ప్రాదేశేన ప్రవిస్తీర్ణం తతమష్టాంగులైః వా ।
 షడంగులైః వా బ్రహ్మ చతురంగుల మున్నతమ్ ॥ ౧౮

† వెదికోపరి తద్ధారా కుల్యామాశ్వభృ మేదినీమ్ ।
 మృణ్మయాదిషు బిమ్బేషు బహిర్వేదీ ప్రకల్పనమ్ ॥ ౧౯

* స్నపనం ప్రతిమాయాం. † వెదికో పరి చాధారా కుల్యామా.

* ఏకబరె తు న బహిస్సాన్ నవేదీ ప్రకల్పనమ్ ।

❀ మడ్డపాలజ్కారః. ❀

దుకూలత్వోమవసన్నై ముక్తాసం సవతోదిశమ్ ॥ ౨౦

శోభయెత్పూర్ణా కుమ్భాద్యై స్తో † రక్షేత్ప విభూషయేత్ ।

వెప్తయెద్దభా మాలాభి ముక్తాదామాని లమ్బయేత్ ॥ ౨౧

ఆస్థానమడ్డపై ‡ స్థానై తథాచై వాధా మడ్డపై ।

❀ గృహోచార్యాం విశేషః. ❀

తోరణాది స కర్తవ్యం గృహోచార్యాం తదైవ చ ॥ ౨౨

❀ నిత్యస్మపనె అజ్కరకౌతుక చూర్ణాన్నపనాదినిషేధః. ❀

నిత్యై చ స్మపనె నాపి కౌతుకం నాజ్కరాపణమ్ ।

నిశామాణైకసం స్మపనమిష్యతె

❀ అఘ్యాది దీపాంతపూజాను ఉపకరణోపకల్పనమ్. ❀

మడ్డప స్థలమ్ ॥ ౨౩

గోమయామ్భాభి ‡ రాలిప్య సుధాచూర్ణైశ్చ శోభయేత్ ।

దీపానా రోపయెత్తత్ర న్యస్యేద జ్కురపాలికాః ॥ ౨౪

రోణై రాదై మడ్డపస్య జలద్రోణ్యాదిభాజనమ్ ।

కల్పయెద్దాలి తస్వాదు నుగన్ధి జలపూరితమ్ ॥ ౨౫

పవమానాది భిన్నాన్తై మన్త్రితం సాపిధానకమ్ ।

వేదిదక్షిణతో భూమా వ్రుపన్నా నామ్బు కల్పనమ్ ॥ ౨౬

అఘ్యాది దీపపయన్తం పూజాద్రవ్యాణి కల్పయేత్ ।

చన్దనాద్రాణి సూత్రాణి చతుర్దశ నిపాతయేత్ ॥ ౨౭

ప్రాగాయతాని తావన్తి సూత్రాణ్యేవ చతుర్ముఖా ।

ఉదగాయతాని సన్త్యేవం కోష్ఠాన్యై కోససప్తతిః ॥ ౨౮

శతం చ తెషామా ి యామ విస్తారం షోడశాజ్గులమ్ ।

ధాన్యపీతా నురూపం వా కలశానాం చతుర్ముఖా ॥ ౨౯

* “ఏకబరె” ఇతిదమధాం క్వచిన్న † తోరణాని. ‡ మణిపసాన. § స్థలై.
§ రాలిపై. ి యామం విస్తారం.

దిక్ష్యస్తాసు తథా మధ్యే ప్రత్యేకం నవ భూమిషు ।
నవ కోష్ఠాని కుమ్భానాం చదాని కమలానన ॥ 30

ఏవమేకాధికాశీతి కోష్ఠాని కలశాస్పదమ్ ।
అన్యాన్య షోఠరాశీతి రథ్యాం సమ్ప్రజ్య కల్పయేత్ ॥ 31

❖ వీతికోచితధాన్య పరిమాణమ్. ❖

ప్రహిభిగ్ వీతికాం కుర్యాత్ తోష్ఠభూమి పృథక్పృథక్ ।
అథ కేన తదధేన తదధాధేన * వా భవేత్ ॥ 32

వీతికా ధాన్యతుర్యాంశాస్తజ్జులాగ్ వీతికోపరి ।
తత్తుర్యాం శాస్తీలాసేషాం భవేయరుపరి స్థితాః ॥ 33

ద్వా ద్వా కు శాగ్రాః † ప్రత్యస్యేత్ వీతికాసుచతుర్ముఖః ।

❖ కలశస్వరూపమ్. ❖

సావశా రాజతాస్తామ్రా మృత్తయా వా యథావసు ॥ 34

కలశా లక్షణోపేతాగ్ పక్వబిమ్బఫలోపమాః ।
అచ్చిదా స్వనవ నశ్చ కాలమిద్ధల వజ్జితాః ॥ 35

అభిన్నా మృత్తయాగ్ కుమ్భాగ్ పామాణ స్ఫోటవజ్జితాః ।

❖ కలశేషు పూరణీయద్రవ్యమానమ్. ❖

ద్రవ్యకుమ్భా ద్రోణపూర్ణాస్తదధేనాథవాఽథవా ॥ 36

పాదేన కలశాశ్చిష్టాగ్ పూర్యా వాయూధకేన తు ।

❖ కుమ్భానాం సూత్రవేష్టనమ్. ❖

ప్రత్యేకా విష్ణుగాయత్యా ద్రవ్యకుమ్భాస్తథేతరాః ॥ 37

ష్టాపయిత్వా కరతల సవ్యేన సవ్యేన పాణినా ।
‡ ఇన్ద్రమరుత్వ మస్త్రేణ తన్తునా పరివెష్టయేత్ ॥ 38

❖ కుమ్భవెష్టన తన్తూనామస్తరాలమానమ్. ❖

తన్తూనాం వెష్టితానాం స్యా దస్తరాలం యవాస్తరమ్ ।
లథాఙ్గులాస్తరాలం స్యా ద్యద్యైకాఙ్గుల మస్తరమ్ ॥ 39

* భావయేత్. † ప్రత్యస్య వీధికాసు. ‡ ఇన్ద్రం సత్వేతి మస్త్రేణ.

కలశాన్వదమెదిన్యాగీ పశ్చిమే ధరణీతలె ।

ధాన్యపీతం విధాయాస్త్రిక్ కలశానధివాసయెత్ ॥ ౪౦

* ధాన్యపీతే తత స్త్రిక్ కుశానా స్తీయన్ విశ్వతః ।

ప్రాగగ్రాను దగగ్రాంశ్చ తేషు కుమ్భానధోముఖాన్ ॥ ౪౧

ఓమిత్యుచ్చాయన్ విన్యస్యే న్నవ భూషు యథో త్రరమ్ ।

† న్యస్తానా మపి కుమ్భానా ముపరిష్టాద్యథాపురమ్ ॥ ౪౨

దభాన్ స్తృణీ యాదాచాయోన్ మన్త్రైః పరమేష్ఠినా ।

ప్రోక్షయెదభున్ తోయెన ప్రాజ్ఞుఖిరి పురుషాత్మనా ॥ ౪౩

విశ్వమన్త్రైః వికిరె దక్షతా ‡ న ధివానితె ।

ఉత్తానితేషు కుమ్భేషు నివృత్యా ‹‹ హ్వనవిద్యయా ॥ ౪౪

§ సపికాషా ష్టో త్తరశతం విష్ణుగాయ త్రియా కృతె ।

హూమే హుతాజ్యశేషేణ స్వపద్రవ్యసేచనమ్ ॥ ౪౫

ఘృతాదిన్నపసద్రవై యే ¶ వన్ స్త్రీపూతైరి పరిష్కృతైః ।

పూరయెత్కలశాన్స్తత్త న్నన్త్రైగీపూణాన్ సముద్ధరెత్ ॥ ౪౬

సవన్ మన్త్రైః విశ్వాత్త్వక్ కుమ్భాన్ సప్త దదశ్శ్రోతాన్ ।

ద్రవ్యకుమ్భాన్ ధాన్యపీతే స్థాపయె ద్విష్ణుపూర్వయా ॥ ౪౭

గాయత్ర్యా చ చతుష్టప్తి ద్వాదశాక్షరవిద్యయా ।

ఉదకుమ్భాన్ క్రమేణాన్యాన్ ప్రాజ్ఞుభో వాప్యదజ్ఞుఖిః ॥ ౪౮

••• కుమ్భానాం న్యాసక్రమః •••

సవకే మధ్యమే స్థానె స్థాపనీ ॥ యాస్తు మధ్యమే ।

ఘృతకుమ్భం స్థాపయిత్వా పదేశాత్ శామణే తతః ॥ ౪౯

* ధాన్యపీతే. † సవానామపి. ‡ న్యధివాసయెత్. § హ్వయ. ¶ “సపికాషా”

ఇత్యుతని పూర్ణం. “అహ్వనవిద్యయా” ఇత్యుతః అన్తరం కేషు చిత్కోశేషు అధికపాతతయా శ్లోకద్వయం దృశ్యతే. తత్త తస్య సజ్జతిం ప్రామాణికా విభావయన్తు. యథా—అసి రత్నం సిరా తస్య మాన్సం మృతాన్ని ప్రక్షీలికరిమ్ ।

శోణితం చక్రమృద్ధిస్తు జలం మేదస్తదైవ చ ॥

కూచకం వై శుక్లమిత్యక్తం చమకాణామృరవైస్త్వనమ్ ।

తత్తత్ప్రతికృతిజీవాగ్ని క్రమాదేనం స్మరెద్బుధః ॥—ఇతి,

¶ రస్త్ర. ॥ యే తు.

ఉష్ణోదకుమ్భం విన్యస్యే ద్రత్న కుమ్భ మనస్తరమ్ |
 ఫలకుమ్భం యమపదే లోహకుమ్భం తు నైర్మితే || ౫౦
 ప్రాచేతసే మాజనామ్భరి కుమ్భం గద్దామ్భుమారుతే |
 అక్షతామ్భు చ కౌబేరే పదే శాన్దే యప్రాదకమ్ || ౫౧
 ప్రాచ్యాం తు కుమ్భనవకే మధ్యే వాద్య ఘటం * న్యసేత్ |
 అఘ్న కుమ్భం పదే యామ్యే పదే ప్రాచేతసే పునః || ౫౨
 ఉపస్పృశన పానీయం పశ్చిగవ్య ముదక్ష్పదే |
 ఆగ్నేయ కుమ్భనవకే మధ్యే దధి ఘటం న్యసేత్ || ౫౩
 నైర్మితే మధ్యతిగ్గీరం వాయవీయే ఘటం మధోః |
 కపాయ కుమ్భమైశాన సవత్ర పరితో ఘటాత్ || ౫౪
 శుద్ధోదకాంశ్చతుష్టప్తి మష్టావష్టా నివేశయేత్ |
 సప్తభిగ్ పశ్చాభివాహి యద్వా దభై స్త్రిభిగ్ కృతాత్ || ౫౫
 కూచాన్ కుమ్భేష్వవాగ్రాన్ నిక్షిపెల్ల క్షాణాన్వితాత్ |
 మహా కుమ్భే కుశైగ్కూచాన్ చతుర్వింశతిభిగ్ కృతమ్ || ౫౬
 చక్రమన్త్రేణ తాత్ కుమ్భాత్ శరావైరపిఘాన యేత్ |
 వాసోభి ద్రవ్యకలశా న్యువానువాన ఇత్యుచా || ౫౭
 కణ్ఠేషు వెష్టయేదన్యాత్ వాసోభి శ్చాదయన్నవైః |

❀ అధివాసితస్య దేవస్యోత్థాపనమ్. ❀

అధీయానై స్త్రీయూవిద్యాం విద్యద్భి బ్రాహ్మణైస్సహ ||
 ఋత్విగ్భి సహదేవస్య యాయాన్మన్త్ర విదన్తికమ్ |
 ఋత్విజో దేవముత్థాప్య గురుశ్చోత్తిష్ట విద్యయా || ౫౮
 సామూరథన్త రాఖ్యేన బ్రహ్మయానె గురుస్స్యయమ్ |
 స్థాపయేదృత్విజై స్సాధకం బ్రాహ్మణై ర్వేదపారగైః || ౬౦

❀ స్నానాసన నివేశనమ్. ❀

శిబికాయాం స్థాపయిత్వా మృద్వాస్తరణ కల్పితే |
 నివేశయేయగి ప్రతిమాం స్నాన వెదితల ‡ శుచా || ౬౧

❀ స్నానోపచారాః. ❀

పుణ్యాహం వా చయెత్పశ్చ త్వత్సకాల పరాయణైః ।
అయుగై స్తోషయెద్విత్తై స్తాన్విభూత్యనుసారతః ॥ ౬౨
ద్వారతోరణ కుమ్భాదీన్ సమభ్యర్చ్య యథాపురమ్ ।
ద్వారైష్వ ధ్యాయనం సృత్తం వాద్యం గేయం ప్రవతకయేత్ ॥ ౬౩
సహిషా జహుయాదగ్నో యావత్కలశసభ్యయా ।
మూలమస్త్రైణ జహుయా చ్చరుం పూర్వాక్త సభ్యయా ॥
సృ సూక్తేన సమభ్యర్చ్య కలశాన్ స్థాపితాన్ గురుః ।
అఘ్నాది భిస్తథా దేవం

❀ ఘృతారోపణమ్. ❀

ఘృతారోపణ మూచరేత్ ॥ * ౬౫

దస్తకాష్టం గన్ధతైలం తథామలకవారి చ ।
వస్త్రం దత్వా చోత్తరీయ మఘ్నాద్యైః † రచయెత్పునః ॥
దీపాస్త మచనం కృత్వా పాద్యకుమ్భ ముపై ఘటైః ।
ఘృతకుమ్భావ సానైశ్చ స్నాపయే ‡ ద్వై శికోత్తమః ॥ ౬౬
ఛిన్నైకతన్త ముద్ధృత్య పాద్యకుమ్భం సమచిత్తమ్ ।
పుష్పైదద్యాత్కరతతే దేశికస్త్రీస్య మూర్తిపః ॥ ౬౭
కూచమాదాయ కుమ్భస్థం § స్వహస్తే దేశికోత్తమః
అవాగ్రైణ కూచేన తీర్థే బ్రహ్మాది భిస్తతిః ॥ ౬౮

❀ స్నపనమస్త్రాణాం నిదేశః. ❀

శీ శుభైర్వైష్ణవ గాయత్ర్యా స్నాపయెత్పాద్య వారిభిః ।
తద్విష్ణురితిమస్త్రైణ స్నాపయెదఘ్నోపచారిభిః ॥ ౭౦
న తెవిష్ణు రితిత్రుత్యా కుమ్భేనాచమనామ్పనా ।
విష్ణోరి కగ్రిమేతి మస్త్రైణ పద్భుగవ్యాభిషేచనమ్ ॥ ౭౧
దధిక్రా విష్ణయజుషా దధ్నా దేవాభిషేచనమ్ ।
సామ్నా వయో వృతేనైవ పయనా మ ధునా పునః ॥ ౭౨

* “ఆచరేత్” ॥ ఇతిని న్తరం. “సప్తధాతూని దేవోనాం కుమ్భేషు కల శేషుచ! సనాతనస్మరెద్భూహ్నాచాయాన్తదను ప్రభోః” ఇతిదంపద్యంక్యచిత్. కోశే పరం నతకతే! † ధూపయెత్పునః. ‡ దేశికనిక్రమాత్ § తదస్తే. శీ శుభైః.

- మధువాతేతి మన్త్రేణ స్నపనం మధువిద్విషః ।
 ఓషధ్య ఇతిమన్త్రేణ * కషాయామ్భాభిషేచనమ్ ॥ 23
- † తద్విష్ణో రితి మన్త్రేణ స్నానముష్ణామ్బుధారయా ।
 ఫలిసీత్యనువాకేన స్నపనం ఫలవారిభిః ॥ 24
- శం నూదేసీరితి స్నానం మన్త్రైశ్చైమాంజనామ్బుభిః ।
 సావిత్యాగ్నితపాథోభిస్తాతార మిత సానుభిః ॥ 25
- రత్నోదకైశ్చైమాతోయై మహాహ్వా హృతివిద్యయా ।
 గన్ధద్వారేతి మన్త్రేణ స్నపనం గన్ధవారిణా ॥ 2౬
- శతధారేతి మన్త్రేణ స్నానం స్యాద్యవవారిభిః ।
 ‡ ఘృత స్నాతేతి మన్త్రేణ ఘృతేన స్నపనం హరేః ॥ 2౭
- అథవా పౌరుషై స్సూక్తైః క్రమాత్సా ద్యాదివారిభిః ।
 ఋగ్విష్ణోడ శభిస్సాన మృచేనం విష్ణురిత్యపి ॥ 2౮
- అష్టాక్షరేణ వా యద్వా ద్వారశాక్షరవిద్యయా ।
 విష్ణుగాయత్రియా వాపి స్నానం యద్వా చతుర్ముఖా ॥ 2౯
- స్వయాశే విద్యయా వాపి స్నపనం మధువిద్విషః ।
 తూలనం చ ఘృత శీ స్నానై సామాన్యై గుప్తవారిభిః ॥ ౩౦
- పాద్యాది ద్రవ్య కుమ్భానా శీ ముద్ధారేష్వస్తగాస్తరా ।
 శుద్ధోద కుమ్భైరన్యైశ్చ స్నానముష్ణభి గన్తభిః ॥ ౩౧
- అష్టాక్షరేణ మన్త్రేణ భవేద్దేవస్య పద్మజ ।
 ఉపస్నానం తథా ప్లోతం వస్త్రం చైవోత్తరీయకమ్ ॥ ౩౨
- అఘ్నం పాద్యం తథాచామం ¶ గన్ధం ఘృతం చ ధూపకమ్ ।
 దీపం చైతాని దేయాని ప్రతిద్రవ్య ॥ ఘటాప్లవమ్ ॥ ౩౩
- ఉద్ధరేద్ద్రవ్య కలశా విష్ణుగాయత్రీవిద్యయా ।
 § శుద్ధోదకాంశ్చ కలశా ద్వాదశాక్షర విద్యయా ॥ ౩౪
- వారిద్రా తణ్డూలై స్సన్ధిణా చూడైః ¶ కుమ్భా ససూత్రకాః ।
 పూరయెన్నన నిదోషాక్ సప్త వా పంచ వాథవా ॥ ౩౫

* కషాయైరభిషేచయత్. † త్వం విష్ణురితి. ‡ ఘృతసత్వేతి. § స్నానైః. ¶ ముత్తరఘ్నం. ¶ ఫలం ఘృతం చ. ॥ ఘటాప్లవే. § శుద్ధోదక' ఇత్యధా క్యవిన్నాస్తే.

త్రీణ్యైకం * కుమ్భముధవా తె చ స్థాప్యగి పరివ్యయే ।

సాపిధానెషు కుమ్భేషు సకూచేషు సమచయేత్ ॥ ౮౬

శ్రియం కుమ్భాన్ సముద్ధృత్య శ్రీసూక్తేనాభిషేచయేత్ ।

❀ చూణాన్నానమ్. ❀

పూణాహుతియథా హోమే చూణాన్నానం తథాభవేత్ ॥

❀ తచ్చూణధారణే ఫలమ్. ❀

వాసుదేవతనుభ్రష్టాన్ చూణాన్ పరమపావనాన్ ।

యే వహన్తి శిరోభిస్సైన్స్వి నరా నిధూతకల్పాః ॥ ౮౭

తే యాన్తి † వైష్ణవం స్థానం పునరావృత్తివజ్జితమ్ ।

❀ అభిషేకజలపానె ఫలమ్ ❀

అభిషేక జలం విష్ణో యే పిబన్తి వహన్తి ‡ వా ॥ ౮౯

తే సర్విశీర్షాభిషేక ఫలమశ్నువ తే మహత్ ।

కృత్వా ప్రదక్షిణం నత్వా స్తుత్వా స్తోత్రేణ దేశికః ॥ ౯౦

తత స్సహస్ర ధారాభి స్నానపయిత్వా జనాదకనమ్ ।

నీరాజనాన్త మిష్టైవం

❀ అలక్ష్మీరాసనమ్. ❀

తతోఽలక్ష్మీర విష్టరే ॥ ౯౧

యజేత మాత్రాదానాన్తం మాత్రాసక్త్యై పరివ్యయః ।

❀ మాత్రాద్రవ్య పరిమాణమ్. ❀

ఖారిద్రోణం తదధేం వా దేయాస్సృజేశికాయ తె ॥ ౯౨

❀ భోజ్యసనె భోజ్యభేదః. ❀

చతుర్విధాని చాన్నాని భోజయేద్భో జనాసనె ।

హోమాన్త మచయేద్దేవం దేశికస్తోత్రో యథావిధి ॥ ౯౩

స్తువనాన్తై తతో దేవం సుఖమాసీన మాసనె ।

యాచేత యజమానోపి సర్వామిష్టం జనాదకనమ్ ॥ ౯౪

దక్షిణాం దేశికెన్ద్రాయ నువణాకతనిష్కకామ్ ।
 తదధం పాదమథవా దద్యాద్వి * త్తాను సారతః ॥ ౯౫
 శుయాదా చాయసాత్సవం ద్రవ్యం పూజాజ్ఞ మాహృతమ్ ।
 వస్త్రాదికం తథాన్యేషాం ఋత్విజాం తుష్టిమావహేత్ ॥ ౯౬
 సృత్యగైయరతానాం చ తథా స్వాధ్యాయశాలినామ్ ।
 బ్రాహ్మణానాం యథా తుష్టిస్తథా † విత్తం విసజయేత్ ॥ ౯౭

❀ స్న పసభేదనిరూపణమ్. ❀

అథమోత్తమమేతత్తు స్న పసం పరికీర్తితమ్ ।
 శోణేషు కుమ్భేద్వాత్తింశత్కైవలోదకపూరితైః ॥ ౯౮
 తైవిహీనం హరెన్ననం జ్ఞేయ స్త్వ ధమమధ్యమమ్ ।
 శుద్ధోద కుమ్భేభ్యయత్థీనం సవైస్తదధమాధమమ్ ॥ ౯౯

❀ కుమ్భేషు తైవణీయద్రవ్యాణి తిన్మాత్రా చ. ❀

పాద్యకుమ్భే తథా చాఘ్నే తథోపన్వళనామ్భసి ।
 కుమ్భే కషాయఫలయోగే కుమ్భే చాక్షతగన్ధయోః ॥ ౧౦౦
 ఏకైకస్త్రిక ఘటేష్వేషు ద్రవ్యాణామష్టకం షీషేత్ ।
 పాద్యాదిషు । కమాద్ద్రవ్యం తిన్మామాణం చ కథ్యతే ॥ ౧౦౧
 తులనీ చ తథా పద్మం దూవా చ స్వాత్తదాక్షతమ్ ।
 శ్యామాకం విష్ణు ‡ పణీం చ బిల్వసత్రాణి చన్దనమ్ ॥ ౧౦౨
 ద్రవ్యాణి చన్దనం ముక్త్యా ముష్టిమాత్రాణి తత్ఫలమ్ ।
 సిద్ధాథం చాక్షతం చైవ కుశాగ్రం చ తథా ఫలమ్ ॥ ౧౦౩
 యవాస్తీలాశ్చన్దనం చ ప్రసవాశ్చ సుగన్ధయః ।
 ి ఫలం సుపక్వ మేతేషు చన్దనం చ త్రినిష్కకమ్ ॥ ౧౦౪
 శిష్టాని ముష్టిమాత్రాణి తక్నోలం ి చమ్మకస్య చ ।
 ముకులం ఘనసారం చ జాతీరేలాఫలాని చ ॥ ౧౦౫
 లవణత్వేచ్ఛన్దనం చ పుష్పాణి సురభీణి చ ।
 పలాథంపరిమాణాని ప్రత్యేకం కమలాసన ॥ ౧౦౬

* వ్యాసు. † విత్తవిసజయే. ‡ పణీం చ. § ఘటేషు పక్వమేష్వేషు.

శమీపలాశఖదిరబిల్వాశ్చక్షుః * వికజ్జ-తమ్ ।
 బౌదుమ్మరం చ న్యగ్రోధశ్చమ్యాదీనాం త్వచః స్మృతాః ॥ ౧౦౭
 ప్రత్యేకం పలమానాస్సుక్తి కదలీ బీజపూరకమ్ ।
 ఆమ్రమామలకం బిల్వం నాలికేర † ఫలాని చ ॥ ౧౦౮
 పనసం మాతులజ్గం చ భిన్నాన్యేతాని నిక్షిపేత్ ।
 నీవారవేణుశాలీనాం ప్రియజ్ఞయవయోరపి ॥ ౧౦౯
 కజ్జుషాష్టికయోశ్చైవ గోధూమస్య చ తణ్డూలాః ।
 ముష్టిప్రమాణా విజ్ఞేయాః ‡ కుజ్జుమం కొమ్మచంద్రనే ॥ ౧౧౦
 అగరూశీరమూలాని హి బెరం గిరినమ్భవమ్ ।
 మాంసీ మురం చ ప్రత్యేకం పలమాత్రాణి పద్మజ ॥ ౧౧౧
 మాణిక్యం పద్మరాగం చ నీలం వజ్రం చ పుష్కకమ్ ।
 ప్రవాలం మాత్తకం చైవ తథా మరతకం షీపెత్ ॥ ౧౧౨
 వైడూయం నవరత్నాని తాని రత్న ఘటో దకే ।

❀ రత్నకుమ్భే నిధాతవ్యవసూని. ❀

సువణం రజతం తామ్రం సీసకం త్రపుకం తథా ॥ ౧౧౩
 కాంస్యమాయససారం చ సప్త లోహఘటో దకే ।

❀ యవ్రాదకకుమ్భే నిధాతవ్యవసూని తన్మాత్రా చ. ❀

ప్రత్యేకం నిష్కమానాని రజసీ సూయవతినీ ॥ ౧౧౪
 సహదేవీ శిరీషం చ సదా భద్రం కుశాగ్రకమ్ ।
 మాజణాని షడతాని ముష్టిమాత్రాణి నిక్షిపేత్ ॥ ౧౧౫
 యవా వెణుయవాశ్చైవ వ్రీహయశ్చైత త త్రికమ్ ।
 యవ్రాదకే నిధాతవ్యం ప్రత్యేకం కుడుపం భవేత్ ॥ ౧౧౬

❀ పళ్ళగవ్యం తదుపయోగి పాత్రం చ. ❀

పళ్ళగవ్యాని గ్రహ్ణీయా స్మృతాన్తె నూతనే శుభే ।
 గోమూత్రం గోమయం షీరం దధి సపిశ్చ పళ్ళమమ్ ॥ ౧౧౭

* వికజ్జ-తాః † పల్లం తథా. ‡ చంద్రనం కుమ్భమంజుమమ్. కుజ్జుమా.

❀ గోవిశేషః. ❀

కపిలాయా జరాయా? వా పశ్యగవ్యం ప్రశస్యతే |
తయోరభావే త్వన్యాసాం గవాం గవ్యం విధీయతే || ౧౧౮
నాతాతాయా న చ గభీణ్యా న వృద్ధాయారి కదా చన |
నావత్సాయా ఉపాదేయం ధేనోమూత్రం శకృద్వయమ్ ||

❀ పశ్యగవ్యస్య శుద్ధిః. ❀

భూమిష్ఠం గోమయం గ్రాహ్యం సోష్ఠం క్రిమ్యాద్యదూషితమ్ |
నిషీడ్య సమ్యగృక్షీయాద్దోమయస్య రసం పునః || ౧౨౦
సద్యస్తప్తం ఘృతం శుద్ధ మహూరాత్రోషితం దధి |
క్షీరం గ్రాహ్యమతిప్తం చ దశాహజ్జన్తనరి పరమ్ || ౧౨౧

❀ పశ్యగవ్యస్య యోజనై ప్రత్యేకం మన్తైః. ❀

గో మూత్రం విష్ణుగాయత్ర్యా గన్ధద్వారేతి గోమయమ్ |
ఆప్యాయ స్వేతి చ క్షీరం దధిత్రా వైతేతి వై దధి || ౧౨౨
ఘృతం శుక్రమసీత్యేవం గవ్యాని సహ యోజయేత్ |
విష్ణుగాయత్రీయా యద్వా పశ్యాచ్చ నిషదై * స్తువా || ౧౨౩

❀ పశ్యగవ్యస్యాధిదేవతాః. ❀

పరమేష్ఠీ శకృన్నన్తో గోమూత్రస్య తు పూరుషః |
† విశ్వమన్తో భవేద్దధ్నో నివృత్తిస్సపిఃపో భవేత్ || ౧౨౪
పయసస్సవణమన్త్రోస్సన్య త్సవేపా మప్తవణకమ్ |

❀ స్నపనై పశ్యగవ్యద్రవ్యమానమ్. ❀

దద్ధి ‡ ద్విగుణ మాఘూరా త్రీయూషం త్రిగుణం తతః || ౧౨౫
వద్ధుణం మూత్రమేతన్తా చ్చకృద్వారి చతుగుణమ్ |
స్నపనై కథితం మానమ్

❀ ప్రోక్షణేపశ్యగవ్యద్రవ్యమానమ్ ❀

ప్రోక్షణే పశ్యకం సమమ్ || ౧౨౬

* స్పృమమ్. † విష్ణుమన్తో. ‡ దధ్నో.

❀ ప్రాశనె కచ్చగవ్యద్రవ్యమానమ్. ❀

గోమయేన సమం మూత్రం దధిన్యా ద్ద్విగుణం తతః ।

తతశ్చతుగుణాణం సపింసపింజోఽష్ట గుణం పయః ॥ ౧౨౭

ప్రాశనె పచ్చగవ్యానాం ప్రమాణ మిదమీరితమ్ ।

❀ పచ్చగవ్యమానన్యూనీభావే దోషః. ❀

ద్రోణమానం పచ్చగవ్యం ఘృతమానం చ * తాదృశమ్ ॥ ౧౨౮

తాదృగేన దధి క్షీరం † తావదేన చ మాక్షికమ్ ।

అధేనం వా స్యాదాథకం వా న్యూనం చెదాసురం భవేత్ ॥ ౧౨౯

❀ గృహాచాయాం పచ్చగవ్యమానభేదః. ❀

గృహాచాన్మపనె న్యూనం ‡ ప్రస్థేనైవ ప్రకల్పయేత్ ।

❀ పాద్యాదీనాముక్తద్రవ్యాలాభే వ్రతివాపద్రవ్యాణి. ❀

పాద్యే ద్రవ్యాన్తరాలాభే దూవైవా ఘ్నే చ సవపాః ॥

శస్త్రమాచమనీయే తు తక్కోలం మాజనామ్భసి ।

సహదేవీ గన్ధోయే చన్దనక్షోద ఇవ్యతే ॥ ౧౩౧

కమాయతోయే చాశ్వత్థ శ్శీతముష్ణోదకే సతి ।

రత్నోదకే వజ్రమేకం కదలేశ్చకా ఫలామ్భసి ॥ ౧౩౨

సువణేన లోహపానీయే శాలి తణ్డూలమక్షతే ।

యవ్రాదకఘటేవీహి శ్శస్యతే కమలాసన ॥ ౧౩౩

❀ పచ్చగవ్యద్రవ్యాలాభే వ్రతివాపద్రవ్యాణి. ❀

అలభ్యే దధిని క్షీరం క్షీరా భావే తు తద్దధి ।

మధున్యలభ్యే సపింషి తదలాభే భవెన్మధు ॥ ౧౩౪

అలాభే పచ్చగవ్యానాం ఘృతమేవై కమివ్యతే ।

పచ్చగవ్యేషు యన్యన్యదలాభ ఏ స్తత్ప్రదే ఘృతమ్ ॥ ౧౩౫

❀ మధ్యమస్నపనమ్. ❀

స్నపనం మధ్యమం వత్సే యథా తదవ ధీ ధారయ ।

మధ్యే పూవ్రాక్త కలశ స్థాపనే విహితే సతి ॥ ౧౩౬

* తత్సమం. † తాదృగేన. ‡ ప్రస్థమానెన. § స్తత్ప్రదే. || ధాయతామ్.

ద్వా ద్వా బహిస్తతః పక్షీ సుమ్మృజ్య కమలాసన |
 పరితో * వీధికాగి కుయాఁ దృహిస్తా భ్యో ఘటాస్పదమ్ || ౧౩౭
 † పఞ్చశత మధైగోన కలశాఁ దిక్షు నిక్షిపెత్ |

పూవాఁదిషు ప్రతిదిశం చ తస్యవ్యమ్భుజానన || ౧౩౮

చత్వారో ద్రవ్యకలశాస్తైషు శుద్ధోదకాః పరే |

‡ గుళోదకం చెక్షురసం నాలికెరజలం తథా || ౧౩౯

శాన్తివారి చ పూవాఁదా క్రమాన్మయస్య చ్చతుష్టయమ్ |

గుళాభావే చెక్షురసస్తస్యభావే గుళోదకమ్ || ౧౪౦

గుళమానం పలాశీతి రథఁమథాఁధఁ మేవ వా |

నాలికేర జలాభావే తత్థానే క్షీరమివ్యతే || ౧౪౧

తులసీవేణునీవారయవాశ్చ క్షేతసఁపాః |

తీలాశ్చ షట్ శాన్తికుమ్భే ద్రవ్యాణి తులసీ భవేత్ || ౧౪౨

ముష్టిమాత్రం ద్రవ్యమనృత్సృథ ఏ క్కుడుబసమ్మితమ్ |

తులసీదలమన్యేషామలాభే గ్రాహ్యమివ్యతే || ౧౪౩

గుళోదకాది భిదఁవైస్సన్నపనే విహితే సతి |

❀ కలశభేదేన స్నపనమస్త్రీభేదః. ❀

పాద్యాది ద్రవ్యకలశైః ఘృతాన్తైః స్నాన్నపయేద్ధరిమ్ || ౧౪౪

మధువాతేతి మస్త్రేణ స్నపనం గుళవారిణా |

మధునక్త మితిస్నాన మైక్షవేన రసేన చ || ౧౪౫

మధుమాన్న ఇతిస్నానం నాలికెరాఘ్నసా ఫునః |

వేదాహమితిమస్త్రేణ శాన్తిద్రవ్య ఘటామ్భుభిః || ౧౪౬

జితం త ఇతి శుద్ధేన వారిణా స్నపనం హరేః |

మధ్యమోత్తమముద్దిష్టం మధ్యమే మధ్యమం ఫునః || ౧౪౭

చతుర్భిద్రవ్యకలశైః స్నానం శుద్ధోదకైః వినా |

బహిష్కేదేవదేవస్య మధ్యమాధమ ఆప్లవః || ౧౪౮

* వేదికాః. † పఞ్చశతమధైగోన కలశానాం వినిక్షిపెత్. ‡ గుడశబ్దే డకారస్థానె
 శ' ఇతి ప్రతివాపః ప్రాచీనకోశేషు దృశ్యతే. స్వ క్కుణ్డాముష్కమనుమ.

సవైరేవ ద్రవ్యకుమైస్స సువైశ్శుద్ధోదకైవైనా ।

❀ ఉత్తమం స్నపనమ్. ❀

ఉత్తమం స్నపనం వత్సే యథావదవ ❀ ధారయ ॥ ౧౮౯
విదిక్షు దిక్షునత్కుమ్భా ఫ్నాప్యాగీ పూష్యాక్షసభ్యయా ।
తేషు చ ద్రవ్యకలశా శ్చ త్వా రోఽస్యే చతుష్కముఖ ॥ ౧౯౦
శుద్ధోదకా విదిశ్యగ్నై విశ్యస్యే న్నజ్జలోదకమ్ ।
ఇద్ద్రవల్య జ్కురాశ్వత్థపల్లవాశ్చ కుశేశయమ్ ॥ ౧౯౧
ఏకపత్రామ్బుజం కుష్ఠం కుజ్జుమం రోహిణి ద్రుమమ్ ।
పుణ్యాస్సు మనసశ్చాప్తే యూధికా మల్లికాపి చ ॥ ౧౯౨
త్రీణ్యుత్పలాని జాతిశ్చ చమృకం కెతకీ తథా ।
ద్రవ్యాణి మజ్జలానీతి ప్రాస్యేన్ద్రజలపాథసి ॥ ౧౯౩
అజ్కురద్వయమేకైక మెకపత్రం చ పద్మజమ్ ।
ముష్టిమాత్రం సుమనసశ్చైకైకం చందనాదికమ్ ॥ ౧౯౪
పలం పృథక్పృథక్కుమ్భై నైర్వృతే సకలౌషధీః ।
మాంసీ కుష్ఠం హరిద్రే ద్వే మురా శైలేయచచ్ఛికై ॥ ౧౯౫
ముస్తా వచా చ కపూరం ప్రత్యేకం పలసమ్మితమ్ ।
పిష్ట్యా సర్వాషధిఘటే నిక్షిపెత్కమలా సన ॥ ౧౯౬
వాయవీయే సర్వగంధ ద్రవ్యాణాం తైషణం ఘటే ।
కపూరం కుజ్జుమం కుష్ఠం మాంసీ మలయజం మురమ్ ॥ ౧౯౭
ప్రియజ్ఞ కేసరం ముస్తా తమాలం నాగకేసరమ్ ।
మూలద్వయం చ కచ్చీరం సురపణికకేసరమ్ ॥ ౧౯౮
ఉశీరం తగరం లోధం తదైవ హరిచందనమ్ ।
అగురుద్వయం సితం కుష్ఠం కాలేయం గ్రన్థివల్లవమ్ ॥ ౧౯౯
ముకులం † చమృకస్యేతి ప్రత్యేకం పలసమ్మితమ్ ।
చూణీకృతం సమస్తం చ న్యస్యేద్దన్తోదకే ఘటే ॥ ౨౦౦
మూలౌషధిఘటే శావే మూలౌషధిసమపణమ్ ।
వ్యాఘ్రీ సింహీ బలా చాగ్నిశ్శరపుష్ప శతావరీ ॥ ౨౦౧

బిల్వమూలం వచా శుశ్ఠీ కొరణ్డం శతమూలికా ।
 ప్రత్యేకం పలమానాన్పుగ్గ * పిష్టా కుశ్మే వినిషీపేత్ ॥ ౧౬౨
 మజ్జలోదకవస్తునామలాభే చద్దనం వరమ్ ।
 సర్వాషధీనామేతాసామలాభే కృష్ణమిష్యతే ॥ ౧౬౩
 అలాభే సర్వగన్ధానాం శస్యతే చద్దనం వరమ్ ।
 మూలౌషధీనాం సర్వాసామలాభే శస్యతే బలా ॥ ౧౬౪
 అధిదైవం సమభ్యర్చ్య ఉద్ధృత్య స్నాపయేత్క్రమాత్ ।
 పూర్వాదిదిక్షు ప్రథమమాగ్నయాది తతఃపరమ్ ॥ ౧౬౫
 విష్ణోనుకమితి ప్రోచ్య స్నాపయేత్తజ్జలామ్భసా ।
 ఓషధ్య ఇతి మన్తేణ సర్వాషధిజలన చ ॥ ౧౬౬
 నారాయణానువాకేన సర్వగన్ధామ్బుభిహారిమ్ ।
 యా ఓషధీతిమన్తేణ మూలౌషధిజలైస్తతః ॥ ౧౬౭
 † అస్త్రీశుద్ధోదకై స్నాయా ద్విద్యయాప్తాక్షరాత్కనా ।
 పాద్యపూర్వం ఘృతాంతం చ ‡ స్నానం దేవే యథాపురమ్ ॥ ౧౬౮
 ఉత్తమోత్తమమేతత్తు స్నపనం పరికీర్తితమ్ ।
 * ఉత్తమమధ్యమస్య ఉత్తమాధమస్య చ స్నపనస్యవిధిః ।
 అధఃశుద్ధోదకై హీనం భవేదుత్తమమధ్యమమ్ ॥ ౧౬౯
 సర్వాశుద్ధోదకై హీన ముత్తమాధమ మిష్యతే ।
 * స్నపనభేదే కలశనక్ష్యాభేదః ।
 వింశతిగ్ విశ్చ చ బ్రహ్మ సజ్జేపే కలశా మతాః ॥ ౧౭౦
 చతుశ్శతం చ విస్తారే సప్తతిశ్చ త్రిరుత్తరమ్ ।
 * కుమ్భద్రవ్యాణా మధిదేవతాః ।
 ద్రవ్యాణా మథ సర్వేషాం కథయామ్యధిదేవతాః ॥ ౧౭౧
 ఘృతస్య పరమాత్మా చ వాసుదేవౌఽధిదేవతా ।
 ఉష్ణోదకుమ్భే పురుష స్సత్యస్సాన్త్య ఫలోదకై ॥ ౧౭౨
 అచ్యుతో మాజనే దేవ స్త్వనస్త శ్చాక్షతోదకై ।
 రత్నోదకై కేశవస్సాన్త్య ల్లోహే నారాయణ స్త్వన్తతః ॥ ౧౭౩

గన్ధోదకే మాధవస్సస్య ద్ధోవిస్త స్సస్యద్యవ్రాదకే ।
 పాద్యోదకే భవేద్విష్ణు రఘ్వే చ మధుసూదనః ॥ ౧౭౪
 త్రివిక్ర మస్తథా చామే పశ్చిగవ్యేషు వామనః ।
 దధిని శ్రీధరో దేవ్రా హృషీకేశగి పయస్యసి ॥ ౧౭౫
 మధునగి పద్మనాభస్సస్య ద్దామోదరగి కమాయకే ।
 గుళోదకే వరాహస్సస్యత్ సృసింహశ్చైక్షవ్రాదకే ॥ ౧౭౬
 శ్రీధరో నాలికేరస్య హయాస్య శ్శాన్తివారిణః ।
 వాసుదేవ్రా మజ్జలస్య కుమ్భస్య కమలాసన ॥ ౧౭౭
 సర్వోషధ్యమ్బుకలశే దేవస్సజ్జ్వలణ స్త్వస్త్రితః ।
 ప్రద్యుమ్న సువక గన్ధస్య మూలాపధ్యేఽనిరుద్ధకః ॥ ౧౭౮
 మూర్తిరేతేషు కుమ్భేషు సాజ్ఞపీఠం సమచయేత్ ।
 * శుద్ధోదకేషు సర్వేషు నారాయణసమచయమ్ ॥ ౧౭౯
 ధాన్యానాం కలశానాం చ దేవతా స్యాద్వసుస్థరా ।
 కూర్చానాం దైవతం చాస్త్రిం చక్రకాణాం సుదశకానమ్ ॥ ౧౮౦
 వాససో దైవతం విష్ణు స్సర్వేషాం వా జనాదనః ।

❀ నవసు స్నపనము శక్త్యనుసారతః కరణేఽనుజ్ఞా. ❀

ఇత్యేవం స్నపనం ప్రోక్తం నవధా తవ పద్మజ ॥ ౧౮౧
 ఏషామస్య † తమేన స్యాత్స్నానం విత్తానుసారతః ।

❀ తిథ్యాదిబేదేన స్నపనభేదః. ❀

పశ్చిమ్యాం స్నపనం విష్ణో యథోక్త ఫలమశ్నుతే ॥ ౧౮౨
 త్రిజన్మక్షే దశగుణం శ్రవణే ద్విగుణం భవేత్ ।
 త్రిగుణం శశినగి ‡ పూర్వోక్షయే శతగుణం భవేత్ ॥ ౧౮౩
 చతుగుణం స్యాద్ద్వాదశ్యాం త్రిగుణం తారకాత్రయే ।
 సజ్జాన్త్యాం షడ్గుణం † చైవ విషువే త్రిగుణం భవేత్ ॥ ౧౮౪
 అయనే దక్షిణే స్నాన మేకం శతగుణం భవేత్ ।
 అయనేఽన్యత్ర విహితే సహస్రగుణ ఆప్లవః ॥ ౧౮౫

* గన్ధోదకేషు సమచత్ర. † తమం తు. ‡ ప్రోక్తమ్. న్రి విధి.

విధౌ విధుస్తుదగ్రస్తే స్నానం త్రింశద్గుణం హరేః ।
సూయే శతసహస్రం తు యుగాస్తే శోటిసమ్మితమ్ ॥ ౧౮౬

అనస్తం స్యాద్యవ్యతీపాతే కాలేష్యేతేషు పూజనమ్ ।
అనస్త రోక్తఫలదం కల్పతే చతురానన ॥ ౧౮౭

❀ అష్టోత్తరశతకుమ్భస్స పనమ్. ❀

అష్టోత్తరేణ కుమ్భానాం శతేన కమలానన ।
స్పృశనం కథ్యతే విష్ణో యథావదవధాయతామ్ ॥ ౧౮౮

బ్రాహ్మదివ్య * మానుషేషు భాగేషు త్రిషు భాగయోః ।
ఆద్యయోః స్ఫులయేత్సుతా జ్యేష్ఠాదశ పృథక్ షీతో ॥ ౧౮౯

ప్రాగాయతాని తియక్ష్వ తత్ర మధ్యే చ దిక్షు చ ।
చత్వారి చత్వాయష్టాసు కుమ్భస్థానాని వీధికాః ॥ ౧౯౦

అన్యాని కురూదేవం చ షట్త్రింశతోక్త్యకం భవేత్ ।
తత్ర కుమ్భం స్తోయపూజాణాం విన్యసెన్నానుషే † వదే ॥ ౧౯౧

భాగే నవ సవాశాసు కుమ్భానష్టసు కల్పయేత్ ।
అష్టోత్తరశతం కుమ్భాస్సంపద్యంతై తథా సతి ॥ ౧౯౨

బ్రాహ్మే తు మధ్యమే స్థానే కలశానాం చతుష్టయే ।
ఏకస్మిన్ ద్రవ్యమాఘారం శిష్టం శుద్ధోదకం త్రికమ్ ॥ ౧౯౩

దివ్యే తు భాగ ప్రాచీనే కలశానాం చతుష్టయే ।
ఏకస్మిన్నుష్ణము దకం దిశ్యగ్నై రత్నశమ్భరమ్ ॥ ౧౯౪

యామ్యే ఫలదకం తాహం నై రృత్యామథ వారుణే ।
పూజనం వాయుభాగ తు గన్ధతోయ ‡ ముద్గదిశి ॥ ౧౯౫

అక్షతోదకమీశానే యవామ్బుగ్గకథితా నవ ।
ద్రవ్యకుమ్భా బహిర్భాగాగే మానుషే § పూజనవత్పదే ॥ ౧౯౬

పాద్యాది ద్రవ్యకలశాగ్నే పూజాదిషు యథోదితాః ।
కల్పనీయా యథాపూజముద్వృత్త్య స్నానయేత్కృమాత్ ॥ ౧౯౭

*. మానుష్యేషు. † పునః. ‡ ముదక్కునః. § పూజనవద్భవేత్.

❀ ఏకోనపఞ్చశత్కుమ్భస్స పనమ్. ❀

కుమ్భైరేకోనపఞ్చశత్ * త్సత్తైరన్యదుదీయతే ।

చన్దనాద్రాణి సూత్రాణి దశ ప్రాగాయతాని చ ।

౧౯౮

తథోదగాయతాని మ్య స్థాప్యాని కమలాసన ।

మధ్యే నవసు కోష్ఠేషు విన్యసెత్కలశాన్నవ ॥

౧౯౯

దిక్షు ప్రతిదిశం కుమ్భాన్ వట్సు కోష్ఠేషు తావతః ।

విన్యసెచ్చ తురగీ కుమ్భాన్ నిదిక్ష్యపి పృథక్పృథక్ ॥

౨౦౦

వీధయోఽన్యాని కోష్ఠాని ద్రవ్యాణి చ యథాపురమ్ ।

❀ పఞ్చవింశతికుమ్భస్స పనమ్. ❀

కుమ్భానాం పఞ్చవింశత్యా స్సా నమన్యదుదీయతే ॥

౨౦౧

పూర్వవద్దశ సూత్రాణి స్థాలయిత్వా భువస్థలై ।

మధ్యే నవసు కోష్ఠేషు నవకుమ్భాన్ ప్రకల్పయేత్ ॥

౨౦౨

ప్రాగాదిదిక్షు ప్రత్యేకం కలశాన్ స్త్రీన్పు కల్పయేత్ ।

ఆగ్నేయాదిషు కుమ్భానాం కోణైష్వైకకల్పనమ్ ॥

౨౦౩

ద్వా ద్వా పూర్వాదిషు ఘటా పాశ్వతగీ కెవలోదకా ।

అష్టా తాన్వజయిత్వాన్యే ద్రవ్యకుమ్భా యథోదితాః ॥

౨౦౪

మధ్యమే కుమ్భనవకై యథోక్త ద్రవ్యపూరణం ।

గన్ధద్రవ్యైరి పూరయేద్వా కలశాన్వఞ్చవిం శతిమ్ ॥

౨౦౫

చన్దనాగుగు కాశ్చీర కుష్ఠ తగర వీరణైః ।

అసితాగురుణా చాపి హరిచన్దనవారిణా ॥

౨౦౬

ప్రీతిరకడమెనాపి నవమెన ఘటాన్నవ ।

మధ్యాదీశానపయన్తం పూరయేత్కమలాసన ॥

౨౦౭

తమాలసితికుష్ఠాభ్యాం సురపణీరజగీ కణైః ।

కపూరనాగసుమనోముస్తాచమ్పకకుట్టలైః ॥

౨౦౮

ప్రియఙ్గువుష్పకాలేయగన్ధిపల్లవబీజకైః ।

మాంసీఖజూరశ్చై లేయ ప్రీతిరైశ్చ సురద్రుమైః ॥

౨౦౯

మురేణ త్రైయకథా యోగం బహిష్ఠానపి ఖోడశః ।
హిత్యా బహివికా దిక్కుమ్భాక్ యద్వానైస్య స్నాన్నపయేద్ధరిమ్ ॥
స్నానయేన్నవ సూత్రాణి యథా పూర్వం భువస్థులై ।
బ్రాహ్మస్థానై చతుష్కోష్ఠే విన్యసెచ్ఛతురో ఘటాః ॥ ౨౧౧
ద్వా ద్వా స్యాతాం చ పూర్వాది * దిక్ష్యైకైకం విదిక్షు చ ।
రత్నం లోహం తథా గన్ధమాఘారం చ యథాక్రమమ్ ॥ ౨౧౨
ద్రవ్యాణి కుష్భేష్వాగ్నై య కోణాదిస్థేష్యనుక్రమాత్ ।
బహిరైస్త్రై పదే కోష్ఠే ద్వయోగీకలశయోయకథా ॥ ౨౧౩
పాద్యమఘ్నం తథాగ్నై య కోణే దధిఘటో భవేత్ ।
యామ్యై చాచమనీయం ప్రాకృజ్జగవ్యం † చ పశ్చిమై ॥ ౨౧౪
కోణే తు నైర్భుతే క్షీరం పశ్చిమై తు ఘటద్వయై ।
దక్షిణైః శతమన్యత్ర మాజకనామ్భస్తథానిలై ॥ ౨౧౫
కోణే మధు తథా సామ్యై కమాయం చ తుశోదకమ్ ।
యప్రాదకం శావకోణే ‡ ద్రవ్యైః పాద్యాదిభిరి క్రమాత్ ॥
యుగ్మిష్టోడశభిన్నాక్షైః పౌరుషై స్నాన్నపయేద్ధరిమ్ ।
కుమ్భేద్వా దశభిర్వాపి చతుర్భిర్ముఖ్యమస్థితైః ॥ ౨౧౬
రత్నైః లోహైః తథా సవగన్ధేన సపిమా ।
పూరితైః బహిరిన్ద్రాది కోష్ఠైః స్థైర్యైః పుష్పభిఘ్నైః ॥ ౨౧౭
ప్రాచీమారభ్య పాద్యేన దధ్యఘ్నైః క్షీరపూరితైః ।
తథై వాచమనీయేన మధునా పశ్చగవ్యకైః ॥ ౨౧౮
ఫలోదకైః యద్వానైస్య ద్రవ్యైర్ద్వాదశసమ్మితైః ।
మధ్యైః కోణే కోష్ఠేన నైర్భుతైః గురుణానిలై ॥ ౨౧౯
గ్రన్థిపల్లవబీజేన శావే మలయజామ్భసా ।
బహిరిక్రమేణ పూర్వాది దిక్ష్యస్తాసు చతుర్ముఖైః ॥ ౨౨౦
కాశ్మీరజేన మాంస్యా చ తమాలేన మురేణ చ ।
మూలేన పవతోన్యైః సురపణీరజగీకైః ॥ ౨౨౧

* దిక్షుచైకో దిక్షు చైవ. † తు. ‡ పాద్యద్రవ్యాదిభిః.

చమ్ముకప్రసనక్షోదైరి ఖజూరేణ ప్రపూరితైః ।
 కలశైస్సాన్నిపయేద్దేవం నవభివా విధగపదే ॥ ౨౨౩
 * ప్రాగాదిక్షు చాష్టాను క్రమేణాజ్యేన వస్తునా ।
 పాద్యేన దధ్నా చాఘ్నేయేణ క్షీరేణాచమనామ్బునా ॥ ౨౨౪
 మధునా పశ్చిగవ్యేన ఫలెనాపి చ పూరితైః ।
 రత్నైర్వా నవభిపూజ్యేణి కుమ్భైర్నవభిర్లావణైః ॥ ౨౨౫
 పశ్చిభివా ఘృతైర్ముఖ్యే దిక్షు † ప్రాగాదిష్ట స్థితైః ।
 మణిభిశ్చ ప్రవాలైశ్చ ముక్తాభిరిపూరితైరికమాత్ ॥ ౨౨౬
 వజ్రవైడూర్యైః ‡ శకలైర్లోహైర్హైవా పశ్చిభిశ్చభైః ।
 పశ్చామ్నతైర్వా మధునా గుళేనాజ్యేన నీ పూరియేత్ ॥ ౨౨౭
 దధ్నా చ పయసా యద్వా పశ్చిగవ్యైర్నికమాద్భవేత్ ।
 ఏకేన వా హరేస్సాన్నినం ద్రవ్యైర్నిపూర్వాదితైర్భవేత్ ॥ ౨౨౮
 వ్యస్తైస్సమస్తైర్వా విత్తం దేశకాలానుసారతః ।
 దేయా చ దక్షిణా స్వర్ణనిష్కాఽంకలశసన్నితాః ॥ ౨౨౯
 అధః పాదం తదధః వా యథావీత్తానుసారతః ।
 స్నవనం దక్షిణాహీనం నిష్ఫలం ఫలకామినః ॥ ౨౩౦
 కతుస్తస్మాద్దక్షిణా చ దేయాఽల్పాపి ఫలాధిభిః ।

ఇతి శ్రీ పాశ్చరాత్రే మహేశ్వరనివది

పాద్యసంహితాయాం చయూపాదే

మహాభిషేకౌ నామాష్టమోఽధ్యాయః.

* 'ప్రాగాది' ఇత్యధః క్వచిన్న. † పూర్వాదిష్ట. ‡ కలశైః. § పూరితైః.

❀ బ్రహ్మణా భగవంతం ప్రతిప్రజానగళ శక్తిప్రథకానా. ❀

బ్రహ్మః—

నియక్తోఽహం ప్రజాస్సృష్టు త్వయా కైటభసూదన ।

ముహ్యేమి చ ప్రజాస్సృష్టుం కథం కథేవ్య మిత్యేహమ్ ।

౧

❀ భగవతా సహస్రకలశాభిషేకకరణానుజ్ఞా ❀

శ్రీభగవాన్ :—

దేవరాజ్యత్పరిభ్రష్టో దేవేంద్రో బ్రహ్మహత్యయా ।

మాం సమారాధ్య విధినా ప్రాప్తవానాత్మనగపదమ్ ॥

౨

ఏవమన్యే చ రాజానా మమారాధనముత్తమమ్ ।

కృత్యా నిధూయ పాపాని పాతకాని మహాన్త్యపి ॥

౩

పాపపులకాకా నుదుమ్పి పానిష్టానత్యయవజితాన్ ।

ఏకోత్తరేణ కలశైస్సహస్రేణాభి షేచనమ్ ॥

౪

పవిత్రవస్తుసహితైః పవిత్రజలపూరితైః ।

ఆరాధనం మమ బ్రహ్మ ప్రీణనం పరమం మతమ్ ॥

౫

పాపాపనోదనై కాంతం సర్వాభ్యుదయసాధనమ్ ।

ప్రజానామపి రాష్ట్రస్య రాష్ట్రశ్చాయుర్వివధానమ్ ॥

౬

అనుష్ఠితం పుత్రకామైస్తథా విజయకాఙ్క్షిభిః ।

దుర్భిక్షదుర్నిమిత్తాది ఘోరాణాం శమనం పరమ్ ॥

౭

సర్వసంపత్కరం సర్వ పురుషార్థైకసాధనమ్ ।

ఆరాధనేన తేన త్వం మమారాధ్య యథావిధి ॥

౮

నిమూక్తమోహా నిష్పాపగీ ప్రజాస్సృష్టుమపీశిషే ।

బ్రహ్మః—

* సహస్రకలశస్నానవిధిగీ కీదృక్కథం భవేత్ ॥

౯

పవిత్రాణి చ వస్తూని కాని కొ వా విధేరిక్రమః ।

స్థాపనం కలశానాం చ కొ వా స్థాపక ఇష్యతే ॥

౧౦

శ్రీభగవాన్ :—

❀ సహస్రకలశాభిషేక విధానమ్. ❀

ద్వాత్రింశద్ధస్త * విస్తారం ద్విగుణేనాయతం శుభమ్ ।

కలశాస్పదభూ † భాగవైపుల్యానుగుణం మహత్ ॥

౧౧

మట్టపం కల్పయిత్వాస్యద్వారాణి చ యథావిధి ।

కలశస్థాపనాభూమిం పఞ్చవింశతిధా సమమ్ ॥

౧౨

❀ స్థానభేదేన కలశానాం సత్త్వే. ❀

విభజ్య ‡ నూత్రమాగ౯ణ మధ్యమే బ్రహ్మణిపదే ।

ఏకాశీతిఘటా స్థాప్య దివ్యే తు తదనన్తరే ॥

౧౩

భాగే ప్రత్యేకమాశాసు పూర్వా దిచతస్సవ్యసి ।

ఏకాశీతిఘటాః స్థాప్యారి కోణ౯పి చ చతుష్టయే ॥

౧౪

§ స్థాప్యైచ్చై కొనపఞ్చాశత్ప్రత్యేకం మానుషే వునః ।

భాగే షోడశ దిక్షు స్థాప్యైత్యేకం పఞ్చవింశతిః ॥

౧౫

వీధికాశ్చ యథాయోగం కల్పనీయాగి పదే పదే ।

బ్రాహ్మే భాగే తు సవకే మధ్యమే ¶ చ మహాఘటే ॥

౧౬

సవకలోహాని రత్నాని సర్వాణి చ ఫలానిచ ।

సర్వావధీంశ్చ సర్వాంశ్చ గన్ధపూర్ణాంశ్చ నిక్షిపేత్ ॥

౧౭

శ్రీవత్సాద్యారి ప్రతికృతీగి కృత్వా నిష్కప్రమాణికాః ।

స్వణం తామ్రం చ రజతం ¶ కేవలం చైవ నిక్షిపేత్ ॥

౧౮

❀ భగవతోష్ఠా చిహ్నాని. ❀

శ్రీవత్సం వనమాలాం చ శిఖ్రం చక్రం గదాం తథా ।

పద్మం శార్ఙ్గం తథా ఖడ్గ మష్టా చిహ్నాని శార్ఙ్గేణః ॥

౧౯

వాసోభ్యాం వేష్టితే కుశ్మే వాసుదేవం సమచక్షయేత్ ।

బ్రాహ్మ ఏవ చ భూభాగే పరితో నవకాష్టకే ॥

౨౦

* విస్తీర్ణామ్. † భాగ. ‡ నూత్రపాతేన. § ఊనా చైకొనపఞ్చాశశ.

¶ మధ్యమే మధ్యమే. ¶ కేవలైవ.

ప్రాచీన కుమ్భసవక మధ్యమే కలశే షీ పెత్ ।

నూయకాంతం పద్మరాగం పురుషస్తస్య దేవతా ॥ ౨౦

* కుమ్భానాం దేవతాః ద్రవ్యాణి చ. *

* నవకానాం తథాన్యేషాం క్రమాద్ధ్రవ్యం చ దేవతాః ।

కుమ్భస్య వక్ష్యతే బ్రహ్మ మధ్యమస్య పృథక్పృథక్ ॥ ౨౧

వైడూయః † మిష్టకాంతం చ ద్వయం ‡ ద్రవ్యం తు దేవతా ।

వాసుదేవశ్చేంద్రీ నీలాఽప్యయస్కాంతస్య తద్వయమ్ ॥ ౨౩

దేవతా సత్యమూర్తిస్సాత్త్వివాలో వస్తు గారుడమ్ ।

సంకర్షణో దేవతా స్యాత్సువ్యకం స్ఫటికద్వయమ్ ॥ ౨౪

ద్రవ్యం దేవ్రాఽచ్యుతిః పద్మరాగః కనకమేవ చ ।

ప్రద్యుమ్నో దేవతా తస్య వజ్రం రజతమేవ చ ॥ ౨౫

అనంతా దేవతా తస్య తామ్రం ముక్తా చ వస్తుని ।

దేవతా చానిరుద్ధస్యాత్సవకుష్మేషు మాత్తకమ్ ॥ ౨౬

దివ్యే భాగే దిశి ప్రాచ్యామేకాశీతిఘటాస్పదే ।

నవకే మధ్యమే మధ్యకలశే కదలీఫలమ్ ॥ ౨౭

పనసామ్రం మాతులజ్గం శీ హవ్యజమ్బూకకేసరాః ।

బదరాణి చ తత్వాత్తా దేవతా తస్య కథ్యతే ॥ ౨౮

దేవతాఽద్రవ్యమస్యత్ర నవకప్యప్తసూచ్యతే ।

క్రమాన్త్యధ్యే ఘటే ద్రవ్యం మాతులజ్గం సదాడిమమ్ ॥ ౨౯

పృథివీ దేవతా తస్య జమ్బూ నారజమేవ చ ।

దేవతాఽపామధిష్ఠాత్రీ తిక్కలైలా ఫలద్వయమ్ ॥ ౩౦

తేజస్వీ పురుషో దేవః క్షీరికామలకద్వయమ్ ।

ద్రవ్యం దేవ్రా జగత్పాణి ద్రాక్షా ఖజారజం ఫలమ్ ॥ ౩౧

ద్రవ్యం విష్ణుపదం దేవచూతం ఖి పారా చ దాడిమమ్ ।

దేవ్రా మనరిఫలం త్సుద్రపనసం వస్తు దేవతా ॥ ౩౨

* నవానాం చ. † మిష్టకాంతం చ ద్వయం ‡ ద్రవ్యస్య. శీ భవ్య. ఖి పారావ తానితమ్, వాసుదేవో మనః త్సుద్రపనస్తు స దేవతా.

- అహజ్కారగ్గళం బిల్వకదల్యోవఃస్తు దేవతా ।
 బుద్ధిస్సవేషు కుమ్భేషు బసరాణి చ నిక్షిపేత్ ॥ ౩౩
- అష్టాక్షరేణ మస్త్రేణ వజ్రోపనిషదా వునః ।
 కుమ్భానామపి సవేషా వభిమస్త్రేణమివ్యతే ॥ ౩౪
- ఉశీరం కుమ్భమం కుష్ఠం మాంసీ మలయజం మురమ్ ।
 ప్రీతం మగురుం పిష్టా కుమ్భే తత్ర నిక్షిపేత్ ॥ ౩౫
- త్రైలోక్యమోహనం దేవ * మచయేన్మస్త్రోవిత్తమః ।
 నవకేషు తథా న్యేషు ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్ ॥ ౩౬
- † జలతో వీరణీమూలం బభ్రుదేవస్స ‡ భాజ్యతే ।
 కపూరకాశ్చీరముఖా ద్రవ్యం శౌరిశ్చ దేవతా ॥ ౩౭
- చమ్పకం ముకులం మాంసీ దాశాహాశ్చాధిదేవతా ।
 చందనం చందనం రక్త మన్నాధిపతిరచ్యుతః ॥ ౩౮
- సురవణీ స్తే రజో మారం కదమో వస్తు దేవతా ।
 † వైకుంఠో గిరిజం మూలం ప్రియజ్ఞాశ్చ రజగణాః ॥ ౩౯
- పురుషోత్తమదైవత్యం కుష్ఠే ద్వే ద్రవ్యముచ్యతే ।
 ¶ ముకుందః కృష్ణధవలో వక్త్రరూపీ వృషాకపిః ॥ ౪౦
- తమాలపత్రం సవేషు నిక్షిపెత్పురుషాత్మనా ।
 పవమానాదిభిరు నస్త్రేమస్త్రోయేత్తా సకృత్సకృత్ ॥ ౪౧
- త్రత్యేకం గంధ ॥ వస్తూని ఫలాన్యస్తే యథోదితమ్ ।
 ఏకాశీతి ॥ ఘటగ్రామే వారుణే బ్రహ్మణివదే ॥ ౪౨

* కుమ్భేషు పూరణీయా ఆహః.

- ఘటే వాపీసరితూప హ్రదవృష్టి హిమావగాః ।
 పత్యుగ్గి పాథాంసి చాహృత్య † తటాకస్య చ నిక్షిపేత్ ॥ ౪౩
- సవకానామథాన్యేషా మప్తానాం మధ్యమే ఘటే ।
 పూవ్రాక్తాన్యేవ వాప్యాది నీరాణి ‡ క్రమశఃక్షిపేత్ ॥ ౪౪

* మచ్యుతమ్. † జలదో వీరణీ, జలజో విదారిణీ, తతో విదిరణీ. ‡ భాజ్యతే. స్వరజో మారం. † వైకుంఠగిరిజం మూలమ్. ¶ ముకుంద కృష్ణధవలవగురుశ్చ. ॥ వస్త్రాణి. ఘటగ్రామే. † తారకేషు చ నిక్షిపేత్. ‡ కలశే క్షిపేత్.

* మధ్యమాః ద్రవ్యకలశాః సర్వానేవ ప్రపూరయేత్ |
 నలీనినిర్ముఠామౌఞ్చభిరి మత్స్యకూర్మావపి ద్వయమ్ || ౪౫
 నిష్కర్షయపరిచ్ఛిన్న కాశ్చనైవ వినిమిశ్రయేత్ |
 కలశేష్యేవ నవసు మధ్యమైషు వినిశ్చిపేత్ || ౪౬
 మత్స్యాది రూపిణం † దేవం వజ్రచ్యుత్వా చ భాగవమ్ |
 యథోక్తకుశ్చనవకే క్రమేణైవ సభాజయేత్ || ౪౭

* మధ్యను నవకకుమ్మెషు నవ ధాన్యాని. *
 ఎకాశీని పదే సౌమ్యే మధ్యే నవకమధ్యమే |
 యవగౌధూమకప్రీహి శాలిముద్గప్రియఙ్గుకాః || ౪౮
 మాషశ్యామాకనీవారాః క్షీపేత్తత్ర చ పూజయేత్ |
 దేవేశం గరుడారూఢం వద్మనాథం యథానిధి || ౪౯
 ధాన్యాని తాని చైక్రేక మన్నేష్యప్తసు నిశ్చిపేత్ |
 ఘటేషు మధ్యభూతేషు క్రమాత్సవత్ర శాలయః || ౫౦
 పూజయేద్వనమాలాం చ శఙ్ఖం చక్రం చ కౌస్తుభమ్ |
 పద్మం శార్ఙ్గం గదాం ఖడ్గం క్రమాదుక్తం ఘటాష్టకే || ౫౧

* ఆగ్నేయాదిదిక్కుమ్మెషు పూరణీయద్రవ్యాణి. *
 పశ్చా † శత్రుతెష్యగ్నే రేకొనెషు తథా దిశి |
 మధ్యమం కుశ్చనవకమాఘారేణ ప్రపూరయేత్ || ౫౨
 వత్సైన్వదైషు చ గౌమూత్రం క్షీరం యామ్యేషు వారుణే |
 దధి వత్సు తథా సౌమ్యే గోమయం వత్సు నిశ్చిపేత్ || ౫౩
 చతుషుః కుమ్మెష్యగ్నేయే కొణే వాపుష్ణముచ్యతే |
 నైర్మతే పశ్చగవ్యాని పశ్చామృతమథానితే || ౫౪
 ఐశానే సక్తుభిస్తైషు నారాయణసభాజనమ్ |
 నైర్మతే కొనపశ్చాశర్థతైషు బ్రహ్మణిపదే || ౫౫
 తైత్తిలన నవకం పూయః ‡ గన్ధాద్విష్ణురస్థితాః |
 ఘనసారద్రవైర్యామ్యే లాజైగీకుమ్మెషు వారుణే || ౫౬

* మధ్యమాః; ఇత్యాది స్తోత్రద్వయం క్వచిన్నదృశ్యతే. † దేవమచ్యుత్వా చ భాగవమ్. భాజనమితి చ ‡ కీతిఘటే. కీమాంస్యాదిభిః, ప్రాచ్యాం స్యాత్. ఇత్యపి పాతః.

- సాఘ్య భిమన్త్రితామ్నాభిగోణేషు గుళవారిభిః ।
యజేత తేషు కుమ్భేషు వానుదేవం జగద్గురుమ్ ॥ ౫౭
- మారుతైశోనపంచాక్షృతృషు నవకం పునః ।
పూయః సవఃపతైలన ప్రాచ్యాం షట్పద్యవారిభిః ॥ ౫౮
- యామ్యే షడమ్యైష్టటు-మ్భారి ప్రతీచ్యాచమనామ్బుభిః ।
షట్పామ్యై * మజ్జలామ్నాభిగో పూరయే త్కమలాసన ॥ ౫౯
- కోణెప్పిత్తురస్తే సత్ర సమారాధ్యోఽనిగుద్ధకః ।
ఐశానై కొనపంచాక్షృతృషు బ్రహ్మణివదే ॥ ౬౦
- నవకం మధుభిగ్పూయః ప్రాచ్యాం షట్పద్యగన్ధకైః ।
శాన్తివారిభిగన్యత్ర షట్కం † కోణే చ నైర్మతే ॥ ౬౧
- ఆగ్నేయే చ స్థితాగ్నికుమ్భా నాలికేరజలేగపి ।
శావే చ వాయవీయే చ పీయూషేనాళికేరజైః ॥ ౬౨
- యష్టప్ర్యా వారిరెతేషు కుమ్భేషు కమలాసన ।
భాగే తు మానుషే ప్రాచ్యాం కుమ్భానాం పంచవింశతిః ॥ ౬౩
- మధ్యమం పూరయే స్తృప్తివక్ష్యమాణాభిరష్టభిః ।
క్షేత్రతీర్థాభ్యై లెషు గజసూకరయోరపి ॥ ౬౪
- వల్మీకవృషయోమృతాన్ న్యస్యతే మధ్యమే ఘటే ।
అష్టాస్వస్యేషు ‡ కలశేష్వేకై కాం తాం వినిక్షిపేత్ ॥ ౬౫
- నీ అచ్యుశ్చ కేశవస్తేషు క్రమాదన్యత్ర చాచ్యతే ।
సహదేవీ వచా చైవ శతమూలా శతావరీ ॥ ౬౬
- కుమారి చ గులూచీ చ సింహీ వ్యాఘ్రీతి చాష్టమీ ।
మూలాని మధ్యే చైవ తెషాం కలశే మధ్యమే క్షిపేత్ ॥ ౬౭
- ఏకైకమష్టాస్వస్యేషు తేషు నారాయణాచానమ్ ।
న్యగోధోదుమ్మరాశ్వత్థ జమ్బుబిల్వః † త్వచాం రసాః ॥ ౬౮
- తథాపలాశమధుక శిరీషాణామపి త్వచః ।
న్యసనీయా ఘటే మధ్యే ప్రత్యేకమితరాష్టకే ॥ ౬౯

* మజ్జనామ్నాభిః † కోణేషు. ‡ సవకస్వైకై కాం. § అభ్యచ్యకాః. || త్వ

- పూజ్యశ్చమాధవసైషు తయాణాం పల్లవా ఇమే ।
 వలాశబిల్వవకుల కదమ్బామ్రశిరీషజాః ॥ 20
- స్యగ్రాధాశ్వత్థజాశ్చాపి స్యసనీయా విధేగపదే ।
 ఏకైకమితరేష్వచ్యోక గోవిందౌ జాతిమల్లికైః ॥ 21
- ప్రియఙ్గు పద్మవకుల సద్ద్యావతేక చమ్పకాః ।
 * కున్దం చైతాని పుషాణి స్యసనీయాని మధ్యమే ॥ 22
- ఏకైకమప్తకైస్యత్ర తేషు విష్ణుశ్చదేవతా ।
 సిద్ధాథో రాజసిద్ధాథో వంశో గోరోచనాపి చ ॥ 23
- ఇన్ద్రోవేణుయేవష్టప్తశ్శమీ చ చణకస్తథా ।
 † ఏతాని మధ్యమే కుమ్భే ఏకైకమిత ‡ రేషు తత్ ॥ 24
- తేషు § పూజ్యో మధురిపుసరస్సి రుహసమ్భవ ।
 తిలమారణ్య కం ధీ గ్రామ్యం జీరకద్వయమేవ ॥ 25
- అతసీసమ్భవం ¶ చైవ శతపుష్పం ॥ కుమారకమ్ ।
 ఋషిబీజం చ కలశే మధ్యమైస్యత్ర పూర్వవత్ ॥ 26
- తేషాం త్రివిక్రమో దేవౌ యష్టవ్య స్సాన్లపీతకః ।
 శ్యామాకష్టాష్టికశ్శాలీ నీవారస్య చ తిన్దులాగ్ ॥ 27
- దూర్వాకుశేన్ద్రో వల్లీనామఙ్కురాః పిప్పలస్య చ ।
 స్యస్యనై మధ్యమే కుమ్భే కుమ్భేష్వ స్యత్ర పూర్వవత్ ॥ 28
- దేవతా వామనసైషు కుశా ॥ దివ్యౌషధాస్త్రయః ।
 కాశా మూలముశీరస్య శరపుష్పస్య మూలికా ॥ 29
- మూలికాస్త గరస్యాపి తథాపామార్గమూలికా ।
 తె మధ్య చ ఘటే ఋషే ఘటేష్వస్యత్ర పూర్వవత్ ॥ 30
- దేవతా శ్రీధరసైషాం తులస్యా చ సితాసితే ।
 వెణుకెనరిణోగి పత్రే పత్రే కెతకబిల్వయోః ॥ 31

* కున్దం చ, పుష్పాణ్యైతాని-పుష్పాణ్యైతేషామ్. † ఏకైకం మధ్యకుమ్భేషు.

‡ రప్యపి. § పూజా మధురిపాః. ధీ గ్రామ్యం. ¶ సమ్భవచ్చన్నం. సమ్భవం చి
 హ్నం. ॥ కుతాకరమ్. ॥ దివ్యౌషధః దివ్యేషుషః. ఋషే పూర్వ.

శమీపణం తథా జాతేమధ్యమైఽన్యత్ర పూర్వవత్ ।	
దేవతా చ హృషీకేశో * ద్వయం ముస్తా కచోరకమ్ ॥	౯౨
కుముదోత్పలయోగి కన్దం కన్హారం శీతలీయకమ్ ।	
న్యన్యన్తధ్యే కువలయం కుమ్భేష్వప్తసు పూర్వవత్ ॥	౯౩
తేషాం దేవగి పద్మనాభో మున్దమాషయవాఙ్ముఖాః ।	
నిష్పావతువరీప్రీహికులుఠ్థానామధాఙ్ముఖాః ॥	౯౪
ఆథకస్య చ కుమ్భానాం మధ్యమైఽన్యత్ర పూర్వవత్ ।	
దామోదరాచానం తత్ర శఙ్ఖ † పుష్పి బలా తథా ॥	౯౫
విష్ణుక్రాంతా సదాభద్రా పద్మమేకదలం వరమ్ ‡ ।	
సహా చ సహ § దేవా చ న్యసనీయాగి విధేపదే ॥	౯౬
అన్యత్ర ¶ పూర్వవత్పూజ్యో యజ్ఞనారాయణో భవేత్ ।	
శ్వేతాకాశ్చ తద్దేవాగ్నిభద్రా బ్రహ్మసువచలా ॥	౯౭
సరసా చ ¶ విరక్తా చ పృశ్నిపణీ స్థిరా తథా ।	
ఏరణ్డకం ఘటే మధ్యే అన్యత్ర స్యాద్యథా పురమ్ ॥	౯౮
అచానీయో హరిస్తత్ర ॥ సూరభిగి పద్మకెసరం ।	
పత్రమేలా లవణత్వ జ్ఞాగకెసరమేవ చ ॥	౯౯
లతాజాతిఫలే మధ్యే న్యసనీయా విధేపదే ।	
ఏకై కమితరేషు స్యాత్తైషు కృష్ణశ్చ దేవతా ॥	౧౦౦
సువణం రజతం తామ్రం ప్రత్యేకం నిష్కపఞ్చకమ్ ।	
కృత్వా పద్మాకృతిం కాంస్యం దవణం చషకాని చ ॥	౧౦౧
అయోలవిత్రాద్యాకారం త్రపుం సీసకపిత్తలై ।	
త్రయం ప్రకృతిరూపేణ న్యన్యతే మధ్యమే ఘటే ॥	౧౦౨
ప్రత్యేకమితరేష్యేతద్ధయ గ్రీవైఽధిదైవతమ్ ।	
కుమ్భేష్వన్యేషు సవేషు పూరణం గన్ధవారిభిః ॥	౧౦౩
సహస్రకలశస్నానీ నే దేశికా బహవః స్తృతాః ।	
చత్వారో ద్విగుణం వాపి తేషాం షాడశ ఋత్విజః ॥	౧౦౪

* ద్విధిముస్తా. † పుష్పఫలం. ‡ మరమ్. ఖరమ్. § దేవ్యా. ¶ దేవతా. ¶ విరక్తా చ. సరక్తా చ. || సురభిః.

- పుణ్యహం వాచయిత్వాన్యగధేదేవాచనం భవేత్ ।
 పఞ్చోపనిషదైమన్తైస్సహస్రం సఖిమాహుతీః ॥ ౯౫
- శాన్త్యథానం మూలమన్తేణ జహుయాత్సమిదాదిభిః ।
 యావద్రజోభిహారిద్యై స్స పనం మధువిద్విషః ॥ ౯౬
- మృతస్నిభిమానుషే భాగే ప్రక్రమ్య బ్రహ్మణిపదే ।
 రత్నోదకాంతం కలశైస్సహస్రేణాభిషేచనమ్ ॥ ౯౭
- మృదా విష్ణోనుకమితి స్స పనం మూలవారిభిః ।
 తద్విష్ణోరితి దేవస్య కషాయ కలశామ్బుభిః ॥ ౯౮
- * ప్రథద్విష్ణురితీశస్య విద్యయా పల్లవామ్బుభిః ।
 దేవస్య త్వేతి కుసుమైస్తవామిత్యపిసవన్తైః ॥ ౯౯
- ధ్రువః పాత్యతి మన్తేణ స్స పనం తిలవారిభిః ।
 భద్రం కణ్డేతిమన్తేణ షాష్ఠికామ్బుభిరాస్థవః ॥ ౧౦౦
- న తే విష్ణురితి స్నానం కుశ మూలామ్బుభిహారైః ।
 ఇరావతీతి మన్తేణ తులసీదలవారిభిః ॥ ౧౦౧
- ముస్తామ్బుభిరతో దేవా లవ స్త్వీతి చతుర్ముఖ ।
 ఇదం విష్ణురితి స్నానం † ఉష్ణైస్త్రీణిపదేతి చ ॥ ౧౦౨
- శఙ్ఖపుష్పామ్బుభిశ్చే త్రైవిష్ణోరి కమాణి పశ్యత ।
 తద్విష్ణోగే పరమితి సురభ్యాదిజలై స్తథా ॥ ౧౦౩
- తిద్విప్రాస ఇతిస్నానం లోహైభాగై నృణామపి ।
 దివ్య భాగై తు పౌరస్త్యై ఏకాశీతి ఘటాస్పదే ॥ ౧౦౪
- ప్రాగాది బ్రహ్మ భూమ్యంతం క్రమేణ స్నానమివ్యతే ।
 ✽ స్స పనై దిక్కలశభేదన మన్తైభదః ✽
- ఐన్ద్రే ఫలామ్బుభిః స్నానం యజ్ఞాయజ్ఞీయమన్తైకమ్ ॥ ౧౦౫
- క్రమేణ మన్తాగే కథ్యంతే ద్రవ్య కుమ్భాప్తకై యథా ।
 ఇన్ద్రావిష్ణుపదే మన్తో మనీషాపదలయీతః ॥ ౧౦౬
- పవన్తై విష్ణురిత్యై త్రిస్రో వాచ ఇతీదృశః ।
 ఇషత్తో జేతి మన్తేణ ‡ సావిత్రి త్వమసీతి చ ॥ ౧౦౭

* ప్రవిష్ణురితి మన్తేతి. † మద్దేస్త్రీణి. ‡ సురిత్యపిమితితి చ

యస్మిన్విశ్వాని విద్యా చ పజన్యాయేతి లక్షితః ।
 ఏకాశీతపదే యామ్యే స్నానం గర్హోదక్షేఘటైః ॥ ౧౦౮
 నారాయణానువాకస్య ఋగ్భిరప్తాభిరాదితః ।
 వ్యస్తాభిరప్తభిస్సానం సవాభి మధ్యమేన తు ॥ ౧౦౯
 దిగ్భాగే పశ్చిమే బ్రహ్మ స్నే కాశీతి ఫటాస్పదే ।
 ప్రాగాది బ్రహ్మభూమ్యస్తం స్నానం * వాప్యాదిభిజ్జలైః ॥ ౧౧౦
 మంత్రాగ్ని క్రమేణ వత్స్యంతే ప్రతిద్రవ్య ఘటాష్టవమ్ ।
 యా ఆప ఇతి మంత్రేణ సిద్ధద్వీపేతివిద్యయా ॥ ౧౧౧
 † ఏతే శతమృచా స్నానమిమం మే వరుణేతి చ ।
 శం నౌ దేవీరభీత్యేష యాసాం రాజేతి ‡ మంత్రితః ॥ ౧౧౨
 సముద్ర జ్యేష్ఠ మంత్రేణ యాసాం దేవేతి విద్యయా ।
 సూక్తైవ వారుణేనైవ స్నానం ద్రవ్య ఏ ఘటైరి తి ॥ ౧౧౩
 ఏకాశీతి ఘటే సౌమ్యే పూర్వాద్యజ్జవదావధి ।
 ధాన్యాని వస్తు కుమాభానాం సవానాం మంత్రో ఉచ్యతే ॥ ౧౧౪
 త్రాతార మింద్రోసామ్నా చ మంత్రశ్చత్వా వహన్త్వీతి ।
 మంత్రో జితం త ఇత్యేష ఆపౌ వహతి లక్షితః ॥ ౧౧౫
 మంత్రశ్చ తావతీ త్యేష స త్వం నౌ అగ్నిరిత్యృచా ।
 త్వం నౌ అగ్న ఇతి చ మహావ్యాహృతయస్తథా ॥ ౧౧౬
 అణోరణీయానిత్యక్తో మంత్రః స్నాన విధౌ క్రమాత్ ।
 ఎకాస పంచాశత్కుమ్భేవ్యగ్నగ్ని కొణే యథాక్రమమ్ ॥ ౧౧౭
 గోమూత్రాది ఘటే స్నానే మంత్రాణాం కథ్యతే క్రమః ।
 గాయత్రీ ప్రథమా తాసాం పయోవ్రత మనస్తరమ్ ॥ ౧౧౮
 దధిక్రాణ్డేతి చ స్నానం గర్హద్వారామితీదృశమ్ ।
 విష్ణోరరాటమితి చ మూర్ధానం దివ ఇత్యృచా ॥ ౧౧౯
 హిరణ్యగధోమంత్రేణ ఆప్యాయస్వేతి విద్యయా ।
 ఘృతస్నాతేతి మంత్రశ్చ ఘృతస్నానవిధౌ క్రమః ॥ ౧౨౦

* వ్యాహృతిభిజ్జలైః. † ఏష తే చ ఋచా. ‡ మంత్రకమ్. ౪ ఘటేన తు.

- ఏకోనపశ్చాత్తుమ్మేభ పదే నిర్మతిగోచరే ।
 మన్తాగ్రిక్రమేణ వత్స్యంతై వస్తుకుమ్భైరథాప్లవే ॥ ౧౨౧
- రక్షోఃఘ్నమితి సామాద్యం పవిత్రస్త ఇతీతి చ ।
 భగవాన్ వాసుదేవేతి సామవేదప్రతాప్యాయమ్ ॥ ౧౨౨
- * వై రాజసామ కథితం తథా చైవ పరాజితాః ।
 కథ్యతే వాయుకొణేఽపి మన్తస్సాన్నిపథౌ తథా ॥ ౧౨౩
- † ద్వాదశాక్షరమన్తశ్చ ద్రుపదా దివ ఇత్యసా ।
 అష్టాక్షరాహ్వయౌ మన్తశ్శన్నౌ దేవీరితి స్మృతః ॥ ౧౨౪
- హిరణ్యపాణిరితి చ వేదాహమితి చ క్రమాత్ ।
 ఈశానకొణే మన్తాక్తిరానోనియిరితి? స్మృతః ॥ ౧౨౫
- శ్రీసూక్తం మధుమాన్మశ్చ మధునక్త ఇతీతి చ ।
 మధువాతేతి కొణేషు మన్తశ్చ ప్తిరుదాహృతా ॥ ౧౨౬
- బ్రాహ్మే పదే తు సూక్తస్య పౌరుషస్యాదితగ్క్రమాత్ ।
 అష్టాసు ద్రవ్యకుమ్భానామష్టానాం మన్త ఇష్యతే ॥ ౧౨౭
- మధ్యమే నవకే పూర్వమష్టాభిశ్శుద్ధవారిభిః ।
 స్నాపయేన్మూలమస్త్రేణ సహస్రేణ ఘృతైరితి ॥ ౧౨౮
- స్నాపితే దేవదేవేశే ‡ పశ్చాద్ద్రత్నఘటామ్బుభిః ।
 సూక్తేన పౌరుషేణైవ స్నాపయేద్దేశికస్వయమ్ ॥ ౧౨౯
- ఘృతైశ్శుద్ధోదక్తైరన్యైస్సృపనం మూలవిద్యయా ।
 హరిదాచూణానంపూజైఃకరిష్యాన్వింశతిభిఃపైః ॥ ౧౩౦
- స్నపనం § సప్తదశభిర్వాద్వా షోడశసంమితైః ।
 యద్వా ద్వాదశభిరి కాయం నవభిర్వా యథావసు ॥ ౧౩౧
- ఆరాధ్య దేవముచితం నివేద్య చ మహాహవిః ।
 హోమమస్సహస్రైరాజ్యేన సమిద్భిర్మూలవిద్యయా ॥ ౧౩౨
- ¶ అన్నైశ్చతుర్విధైశ్చైవ ప్రత్యే చం పురుషాత్మనా ।
 సూక్తేన తుష్టిం వస్త్రైర్దైర్దేవ శికానామనన్తరమ్ ॥ ౧౩౩

* వైయాఘ్రీ. † మన్తశ్చక్షరమన్త. ‡ పశ్చాద్ద్రత్న. § పశ్చాదశభిః.

సహస్రకలశస్నానై తత్సంక్ష్యా స్వగౌదక్షిణా ।

తదధఃసుఖవా పాదో యథాశ్రద్ధం యథావసు ॥

౧౩౪

యావతీ దక్షిణా తెషాం స్యాదధఃసుఖ ఋత్విజామ్ ।

సహస్రం బ్రాహ్మణా * నన్తై భోజయేద్దక్షిణామపి ॥

౧౩౫

దద్యాత్తుష్టికరీమన్యానాగతానపి తోషయేత్ ।

సేవాం కువన్తి యే మత్యాశ్శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితాః ॥

౧౩౬

దేవస్య స్నానసమయే సహస్రకలశామ్బుభిః ।

గజ్జాది † సరితాం స్నానఫలమశ్నువతే మహత్ ॥

౧౩౭

సహస్ర కలశస్నానై యత్ఫలం రాజరాష్ట్రయోః ।

‡ పూజానై తదశేషేణ ప్రాగుక్తమితి నోచ్యతే ॥

౧౩౮

మహోత్సవఫలైవైతత్కించోత్తుల్యఫలం స్మృతమ్ ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహోపనిషద పాద్యై తన్త్రై చర్యాపాదె

సహస్రకలశాభిషేక విధినిఘామ

నవమోఽధ్యాయః.

* నన్తై. † స్నానఫలమశ్నువతే మహతోమహత్. ‡ ప్రజానాం తదశేషేణ.

దశమోఽధ్యాయః.

❀ సకామనిష్కామానుష్ఠేయ మహేలాత్సవప్రశ్నః. ❀

బ్రహ్మః—

కథం మహేలాత్సవః కశ్చిత్ కీదృక్తస్య ఫలం చ కిమ్ ।

ఫలకామైరనుష్ఠాతుమవిజ్ఞాతో న శక్యతే ॥

౧

మహ్యం జిజ్ఞాసమానాయ ప్రసీద భగవన్నిదమ్ ।

ఆఖ్యాతుమహాసి యథా మహేలాత్సవ మనుత్తమమ్ ॥

౨

శ్రీభగవాన్ :—

❀ తస్యోత్తరమ్. ❀

ఆరాధనమిదం బ్రహ్మ మోక్షకామైరనుష్ఠితమ్ ।

పశ్యాదిఫలకామైస్తు దురనుష్ఠేయమద్భుతమ్ ॥

౩

తోషణం మను కల్యాణ మనుష్ఠితమమానుషమ్ ।

దేవైరేవ పురా వృత్రవధే తత్సాపనుత్తయే ॥

౪

ఇద్వైఃకాపి దివిష్ఠేన మాముద్దిశ్య కృతం శుభమ్ ।

రూపం తస్య ప్రవక్ష్యామి యథా తదవధారయ ॥

౫

❀ ఉత్సవశబ్ద నివచనమ్. ❀

సవస్సాంసారికం దురిఖముత్తరన్తే తదమ్బుధిమ్ ।

యష్టార ఇతి విద్వాంసో నిబ్రువన్త్యుత్సవాహ్వాయమ్ ॥

౬

❀ ఉత్సవత్ప్రేరివిధ్యమ్. ❀

నిత్యో నైమిత్తికః కామ్య స్త్రివిధ స్స మహేలాత్సవః ।

❀ నిత్యోత్సవః. ❀

తత్ర నిత్యం ప్రతిసమం మానవక్షవ్యవస్థయా ॥

౭

శుభే చ తథినక్షత్రే విషువే చాయనద్వయే ।

కల్పితావభృథన్నానస్సేవితస్సవః దైవతైః ॥

౮

నైమిత్తిక స్స విజ్ఞేయో నిమిత్తే సతి కల్పితః ।

అవగ్రహే చ దుర్భిక్షే చోల్కాపాతే తథా నిశిః ॥

౯

దశకేనే సురచాపన్య వాలమీనన్య దశకేనే ।

* దేవతా ప్రతికాయానాం కన్యనే భేదనే తథా । ౧౦

† హసనే చలనే చైవ రోదనే పతనే తథా ।

గోవురాలయసాలానాం మన్యపన్య చ భేదనే ॥ ౧౧

భక్తే వా పతనే వాపి పవకతానాం తథేవ చ ।

నిపాతే చైత్యవృక్షస్య భక్తే జ్వలనదశకేనే ॥ ౧౨

వృక్షే త్వన్యఫలె దృష్టే దివా నక్షత్రదశకేనే ।

భూతాదిదశకేన ఘోర భూమికమ్పే తథేవ చ ॥ ౧౩

ద్విగ్రహే చ మహావాతే మహావృష్టౌ తథైవ చ ।

గ్రహాయుధే చ సజ్జాతే ప్రతినూయన్య దశకేనే ॥ ౧౪

నృపే రోగాభిభూతే చ గ్రామే జనపదే తథా ।

మనురికాది ఘోరాణాం వ్యాధీనాం చ ప్రవేశనే ॥ ౧౫

పరచక్రప్రవేశే చ వ్రోక్షిన్మి నెమిస్వనే తథా ।

దివ్యదుస్తుభి నిహ్నోదే నిమలే గగనే సతి ॥ ౧౬

‡ వషే వాఽశనిపాతే చ శక్రధ్వజనిపాతనే ।

జలెఽగ్నిజననే చైవ తథేవాద్యుతదశకేనే ॥ ౧౭

ఏవమాదౌ మహేలాత్పాతే నైమిత్తిక మహేలాత్సవః ।

చతుర్ణాం పురుషార్థానా ముద్దిశ్యాన్యతమం ఫలమ్ ॥ ౧౮

ఉత్సాహానుష్ఠితగ్ క్రమ్యస్సజ్కల్పితఫలప్రదః ।

❀ అవభృథస్నానసమయః. ❀

కథ్యతే ఽవభృథస్నానసమయస్త్రివిధోత్సవః ॥ ౧౯

మాసక్షృణ్ విషువే చైవ గ్రహణే చాయనద్వయే ।

దశే చ పూర్ణమాస్యాం చ శ్రవణే సావమాసికే ॥ ౨౦

రోహిణ్యాం చ పునర్వస్వోఽపి ప్రతిష్ఠాదివసే తథా ।

రాజ్ఞాం జన్మదినే కుర్యాదభిషేకదినే తథా ॥ ౨౧

* దేవతానాం నికాయానాం. † “వృక్షే త్వన్యఫలె” ఇత్యధిక మత్రాపిలిఖితమస్తి క్యనిర్దేశే. ‡ అవషేఽశనిపాతే చ.

ఏతే వ్యవభృథస్నానం బ్రహ్మ సర్వాథాసాధనమ్ ।

❖ ఉత్సవకాలపరిమాణమ్. ❖

మూసెన వా తదధేన ద్వాదశాహేన వా పునః ॥ ౨౨

సర్వాహేనోత్సవగ్ కాయ స్సప్తాహేన చతుర్ముఖ ।

అహూభిగ్ పంచభి వాపి త్రిభివైకేన వా పునః ॥ ౨౩

ధ్వజారోహణరహిత ఉత్సవః.

ఏకాహే త్ర్యహికే ధీమా ధ్వజకర్మ న కారయేత్ ।

❖ అవభృథసమయస్యాపవాదః. ❖

సంకల్పపూర్వమాలోచ్య మాసముక్షే తథా తిథౌ ॥ ౨౪

తీర్థావగాహనం యద్వా సంయోగే తిథితారయోః ।

విషువే చాయనై చైవ నాదర స్తిధి * తారయోః ॥ ౨౫

దుష్టవారాది సంయోగే శుభమేవ యథోదితమ్ ।

❖ బలిదానస్య ధామవిశేషనిబంధనత్వమ్. ❖

పత్తనై సగరై గ్రామై ప్రతిలోమాఽనధిష్ఠితై ॥ ౨౬

అశూన్యే బలిదానాదీన్ రధ్యాను బహిరాచరేత్ ।

నౌచేదావరణేష్వేన కుర్యాదస్తమోహూత్సవమ్ ॥ ౨౭

గ్రామాది రహితే ధామ్ని నౌత్సవం బహిరాచరేత్ ।

అంతరావరణేష్వేన న తు త్యాజ్య కథం చన ॥ ౨౮

వాస్తవజ్ఞే చ స్వతంత్రై చ ధామన్యుత్సవ సమ్పది ।

యాగపద్యై న దోషస్యా ద్దోషో వా స్వజ్ఞయోద్వేయోః ॥ ౨౯

❖ ఆశ్రయద్వైవిధ్యమ్. ❖

స్వతంత్రం పరతంత్రం చ ఆశ్రయం సముదాహృతమ్ ।

❖ ఉత్తమాదిత్రైవిధ్యమ్. ❖

ఉత్తమాదివిభేదేన ఆలయ స్త్రివిధో భవేత్ ॥ ౩౦

❖ ఉత్తమ స్వతంత్రాలయః. ❖

విష్ణ్వాలయం పురాఽకల్య పశ్చాద్ద్రామాది కల్పనమ్ ।

స్వతంత్ర మితి విజ్ఞేయ మాలయం తూత్తమం భవేత్ ॥ ౩౧

❀ మధ్యమః పరతన్త్రాలయః. ❀

[గ్రామాదికం పురాఽకల్ప్య పశ్చాదాలయకల్పనమ్ |

అస్వతన్త్రమితి ఖ్యాతమాలయం మధ్యమం భవేత్ || 3౨

❀ అధమః వీధ్యన్తరాల్పితాలయః. ❀

స్వతన్త్రాలయ క్లప్తాసు రథ్యావీధీషు పద్మజ |

అన్తరే స్థాపితం యత్త దాశ్రయం త్వధమాలయమ్ || 3౩

❀ ఉత్సవసన్నిపాతే స్వతన్త్రాలయే పూర్వమచణమ్. ❀

స్వతన్త్రే పరతన్త్రే వా ఉత్సవాదా కృతే సతి |

పూర్వం స్వతన్త్రే కతవ్యం వాన్తస్యై ద్విగుణాచణమ్ || 3౪

❀ ఆశ్రయాదిబిమ్బనాముత్సవం తత్తదావరణ ఏవ కుర్యాత్. ❀

ఆశ్రయాదిషు బిమ్బేషు ఉత్సవాదా కృతే సతి |

తత్తదావరణే కుర్యాద్ బాహ్యవీధ్యాం తు నాచరేత్ || 3౫

మోహాద్వా యదివా లోభా ద్విపరీతే కృతే సతి |

అరాతిభిః పరిభ్రూ మహావ్యాధ్యాదివీడనమ్ || 3౬

[పాజ్ఞణేషు చ సర్వేషు ప్రాసాదాదిషు మూర్తికాషు |

ప్రీత్యాభిషేకమాత్రం చ స్పృహనాద్యుత్సవం వినా || 37

* కారయెద్యది సమ్మోహాత్ప్రీజానాం వీడనం తథా |

తస్మాత్సవప్రయత్నేన విఘరీతం తు నాచరేత్ || 3౮

అన్యథా కారయెన్మోహద్రాజా రాష్ట్రం చ నశ్యతి |

❀ గ్రామవాస్తుబలినిషేధః. ❀

[గ్రామాశ్రయాదిబెరాణామాలయాశ్రయకెషు చ ||

గ్రామవాస్తు బలిహీనం కెవలొత్సవమాచరేత్ | 3౯

❀ వైష్ణవోత్సవే దేవతాన్తరోత్సవనిషేధః. ❀

దేవతాన్తరకల్యాణే వతఃమానెఽపి వైష్ణవమ్ ||

కుర్యాద్దైవోత్సవం నైవ వైష్ణవేఽన్యం కదాచన | ౪౦

వాసుదేవో హి దేవానాం దేవతామ్నాయతే యతః ||

౪౧

* సదా దేశాధిపస్య స్యాత్ప్రీజానామ్.

❀ దేవ్రాత్మవమధ్య మానుషాత్మవనిషేధః. ❀

ఉత్పవే దేవదేవస్య ధ్వజారోహణపూర్వకే ।

ప్రవతీతే ❀ దేవయాగే చోలాది వైశవ సంస్క్రియా ॥ ౪౨

❀ పూర్వాపవాదః. ❀

గ్రామాద్యనక్షాయతనే ప్రవృత్తైః పుత్రైః పుత్రః ।

కుర్యాద్దేవాస్తరం యాగం చోలాదిం చైవ సంస్క్రియాం ॥ ౪౩

❀ అన్యదేవతోపయుక్త తోరణాదీనాం ప్రతిక్షేపః. ❀

తోరణాదీని చాన్యేషాం దేవానాముత్పవే సతామ్ ।

ఉత్పాత్య రథ్యాను హరే రుత్సప్రా నాన్యథా భవేత్ ॥ ౪౪

❀ పూర్వాపవాదః. ❀

క్లృప్తానాముత్పవే విష్ణో రథ్యాదిష్టితరోత్పవే ।

స్థిరాణాం తోరణాదీనాం కాయం నోత్పాతనం భవేత్ ॥ ౪౫

❀ అధిమాసాదా ప్రథమోత్పవనిషేధః. ❀

అధికే మాసి శుక్లాదా గురౌ చాస్తమితే సతి ।

నోత్పవగ్ ప్రథమగిక్ల్వ్యగ్ కల్పనే రాజరాష్ట్రీయోః ॥ ౪౬

ప్రజానాం చైవ దుగ్ధిఖం స్యా ద్వాఙ్మధివాక్ మృతిరేవ వా ।

ఉత్పవే చ ద్విదీయాదా నోక్తదోషగి కథంన ॥ ౪౭

❀ ధ్వజారోహణస్య ముఖ్యకాలః. ❀

మాసాదాపుత్పవదినే పంచాహావధికే క్రమాత్ ।

ధ్వజారోహణకాలస్తు బ్రహ్మన్నద్య ప్రదశ్యతే ॥ ౪౮

ఏతానవింశతితమే దినే తీర్థాఙ్గురాపణాత్ ।

అష్టాదశదినే వాపి ప్రాగేవ సమయే శుభే ॥ ౪౯

వైనతేయధ్వజారోహే ద్ద్వాదశాహేఽథవా భవేత్ ।

యద్వా కల్యాణ దివసం త్రిగుణీకృత్య తావతామ్ ॥ ౫౦

ఆదా దినానాం కతకవ్యం ధ్వజారోహణమబ్జజ ।

అఙ్గురాపణాయిత్యాహ్ని పుణ్యే పూర్వే యథోదితే ॥ ౫౧

ధ్వజమారోపయెత్పశ్చ న్నజ్జలం మజ్జలె దినె ।

❖ అనుకల్పకాలః. ❖

దై వాద్వా మానుషాద్వాపి కుతశ్చిత్కారణాద్యది ॥ ౫౨

* ఉత్సవాహగణా త్సూపకం యథోక్తే న కృతే ధ్వజే ।

ఉత్సవారమ్భణాదినే దివాఽఽరోఘ్య ధ్వజం నిశి ॥ ౫౩

❖ ధ్వజారోహణ భేరీతాడనయోగి పౌర్వాపయోగవికల్పః. ❖

భేరీతాడనమన్వక్ష్వ పాలికాన్యజ్కుర్యాత్ షీ పెత్ ।

ఆఘోష్య భేరీం ప్రథమం ధ్వజారోహణమన్వతః ॥ ౫౪

తతోఽజ్కురాపకణం యద్వా యద్వా నిశ్యజ్కురాపకణమ్

ప్రదోషేఽన్వగ్ధ్వజారోహణా భేరీతాడనమన్వతః ॥ ౫౫

తత్కాలేఽపి ధ్వజారోహే త్రైవిధ్యం చతురానన ।

❖ ధ్వజపటాయామాదిమానమ్. ❖

తన్మాత్రం త్నామవసనం నిదోషం సూక్ష్మామాహృతమ్ ॥ ౫౬

కాపాకాసం వా యథావిత్రం ధ్వజాధే కల్పయేద్భుధః ।

ఆయతం దశభివాక్తై విస్తీర్ణం పశ్చభిద్భుధమ్ ॥ ౫౭

నవభివాక్తై పంచభివాక్తై సప్తభివాక్తై చతుర్ముఖ ।

మూలబెరసమాయామం ద్వారాయామ మథాపి వా ॥ ౫౮

ఆయామాధేన విస్తీర్ణం పాదేన కృతశేఖరమ్ ।

శేఖరేణ సమం పుచ్చం తదధం కణాపుచ్చకమ్ ॥ ౫౯

నిణ్ణేజితం ఖలీయుక్తం శౌషితం లక్షణాన్వితమ్ ।

❖ గరుడమూర్తిక లక్షణమ్. ❖

ఆహృత్య మధ్యే వస్త్రస్య గరుడం కాశ్చనప్రభమ్ ॥ ౬౦

నవతాలప్రమాణేన ద్విభుజం ధృతకశ్చుకమ్ ।

ధృతపుష్పాజ్ఞా లిపుటం శ్వేతామృత ధరం విభుమ్ ॥ ౬౧

దంష్ట్రాకరాలవదనం భృకుటికుటిలక్షణమ్ ।

నీలనాసాగ్రసంయుక్తం కుశ్చితాసవ్యపాదకమ్ ॥ ౬౨

* ఉత్సవాహగణాత్.

పృష్ఠే నివిష్టసవ్యాక్షిం పక్షవిక్షేపశోభితమ్ ।
 గగనే గమనారమ్భం * సువృత్తం ఘోరదశశఃనమ్ ॥ ౬౩
 కరణ్ణికాముకుటినం లలాటై రచితాలకమ్ ।
 హారకేయూరవలయనూపురాభరణోజ్జ్వలమ్ ॥ ౬౪
 అనన్తా వామకటకౌ యజ్ఞసూత్రం తు వానుకీః ।
 ఉరసి న్యస్తకాశోటం కటిసూత్రితక్షకమ్ ॥ ౬౫
 బిభ్రాణం దక్షిణే కణ్ఠే పద్మాహ్వయసరీసృపమ్ ।
 మహాపద్మం తథాన్యత్ర శఙ్ఖం శిరసి భోగినమ్ ॥ ౬౬
 గులికం చాఙ్గాదే సవం వణస్తైహం చ కథ్యతే ।
 స్ఫటికాభశ్శోణితాభగ్ని పీతాభా ధూమ్రవణకః ॥ ౬౭
 రక్తామ్బుజ నిభశ్చైచ వ పిఙ్గలస్తు హినస్రభః ।
 భ్రమరాభః

❖ గరుడప్రతిమాయా ఉపరి పాశ్వే ౭ధస్తాచ్చ లెఖనీయాని. ❖

క్రమాచ్ఛత్రం ముక్తాహేమ పరిషక్తమ్ ॥ ౬౮
 ఉపరిష్టాచ్చ కర్ణవ్యం పాశ్వేయోశ్చామరద్వయమ్ ।
 అధస్తాదమ్బుజం పూర్ణం కుమ్భమద్భిశ్చ పాలికాః ॥ ౬౯
 సాఙ్కురా లిఖితవ్యాస్సుస్య దీపౌ ద్వా పాశ్వేయోద్వయోః ।
 పశ్చివక్షే లిఖితదేవ మస్తరం శ్యామవణకమ్ ॥ ౭౦
 అస్తరాలం చ † కృష్ణైవ చిత్రయే చ్చిత్రకృత్తమః ।
 ధ్వజాధశస్మితాం చైవ పతాకాం చైవ చిత్రయత్ ॥ ౭౧

❖ అధివాసదిన కర్ణవ్యాని ❖

అధివాసే దినే ప్రాప్తే తమిస్రాయాం గురుస్సయమ్ ।
 కారుశాలాం ప్రవిశ్యాథ కారయిత్యాథ శిల్పినా ॥ ౭౨
 నయనోన్మీలనం తస్మిన్ విసృష్టై శిల్పినీ ‡ ప్సితైః ।
 అఘ్రైశ్చ తోషితై పశ్చాత్ స్మిషీవ్య శిరసి ధ్వజమ్ ॥ ౭౩

* సృతక్షమ. † అస్తరాలం న. ‡ ప్సితై. ౪ నిషేపత్.

* మూర్తికపస్య సువర్ణాది లోహపాత్రై సమర్పితమ్ ।
 ప్రాదక్షిణ్యేన ధామాదీన్నిత్వా తూర్కా † నినాదితమ్ ॥ ౭౪
 తతఃప్రవేశయేద్ద్యౌగ మణ్డపం దేశికోత్తమః ।
 నయనోన్మీలనాదస్య త్పీఠిష్ఠాయామివాచరెత్ ॥ ౭౫

❧ అధివాసః.

ఛాయాధివాసనం సద్యో జలె కుర్యాద్ద్యథావిధి ।
 కుమ్భేష్టోడశభి ‡ శ్చాయాస్సపనం దవణే భవేత్ ॥ ౭౬
 పారుషణైవ సూక్తేన § గాయత్ర్యా స్వస్య పూజయేత్ ।
 శాయయెచ్చాలి బారాదావాస్తీణే నవనాససి ॥ ౭౭
 శాయితస్య పటస్యాథ అవసవ్యై సహస్త్వభిః ।
 పరితో న్యస్తకలత్రైవకథకన్యా చ ఘటం క్షిపేత్ ॥ ౭౮
 ఆవాహ్య గరుడం కుమ్భే కరకే చ సుదర్శనమ్ ।
 ఇన్ద్రాదీనష్టపూవాది కలశేషు సుపూజయేత్ ॥ ౭౯
 శోధయిత్వా చ గరుడం పటస్థం శోషణాదిభిః ।
 సంహృత్య తత్త్వాని తతః † క్రమాదుత్పాద్య పక్షిణమ్ ॥ ౮౦
 చతుష్కు పాశ్వక కుణ్డేషు హోమై స్థణ్డలభూషు వా ।
 కుణ్డే మహానసే వాపి ‡ సమిధాజ్యై యకథాపురమ్ ॥ ౮౧
 శాన్తిహోమస్సుశేనం చ సేచనం చ యథాపురమ్ ।
 పటం విస్తీయ గరుడం మద్దిరాభిముఖం యథా ॥ ౮౨
 ప్రదశ్యా వాహయేత్తత్ర వ్యాహృత్యా

❧ గరుడప్రార్థనా. ❧

సన్నిధిం తతః ।

ప్రార్థయేత గురుస్తస్య గాథయా వక్ష్యమాణయా ॥ ౮౩
 మహాబల మహాబాహూ వైసతేయ వయోధిప ।
 సన్నిధత్స్వ పతే తుభ్యం సమగ్ ప్రణవమూర్తయే ॥ ౮౪
 కమణాం సిద్ధిమాహూతగ్ కురుష్వ విహగేశ్వర ।
 అహూతవ్యాస్త్రయో లోకా దేవస్యోత్సవ సంపది ॥ ౮౫

* మూర్తికపశ్చ. † నినాదితైః. ‡ స్నాయాత్ స్వపనమ్. § గాథయా. ‡ సమిధాజ్యై.

యజ్ఞదాత్తీయ గాయత్రి తమఘ్నాద్యుపచయాయా ।
 నివేదయేత్త తస్మై నివేద్యం చ చతుర్విధమ్ ॥ ౮౬
 కుమ్భాయ చ నివేద్యాన్నం సోత్రై గరుడతోషణమ్ ।
 వాహనాయ మహావిష్ణో స్తాత్మాయా మితతేజసే ॥ ౮౭
 గరుడాయ నమస్తుభ్యం సవకసపేక్ష్య మృత్యవే ।
 నమో నమస్తే పక్షీంద్ర స్వాధ్యాయవపుషే నమః ॥ ౮౮
 విహగేంద్ర నమస్తేస్తు సముత్సాటితకల్పక ।
 ఆహృతామృతకుంభాయ జననీదాస్యమోచినే ॥ ౮౯
 సుగాసురేంద్రజయినే నాగేంద్రాభరణాయ తే ।
 యదాధారమిదం సవకం తదాధారాయ తే నమః ॥ ౯౦
 పక్షౌ యస్య బృహత్సామ రథస్తరమపి ద్వయమ్ ।
 లక్ష్మీణీ చాపి గాయత్రీ త్రివృత్సమశిరః స్మృతమ్ ॥ ౯౧
 సోమ ఆత్మా నమస్తస్మై వామదేవ్యాజ్ఞసమ్మదే ।
 నమసిపాణాదివాయానా * మిశాయ గరుడార్తనే ॥ ౯౨
 దోహనపయా యాఖిణ్డౌ గుణానావసా సవకతః ।
 విఘ్నాని జహి సవాణి ఆత్మనాత్మూరు మామపి ॥ ౯౩
 స్తుత్యైవం గరుడం మస్త్రం జపేదేకాగ్రమానసః ।
 తూయాఘోషైవేదఘోషై జాగరేణ నయేన్నిశామ్ ॥ ౯౪

❀ గరుడనివేదిత పిండభక్షణా సనానప్రదమ్. ❀

నివేద్యం కబలీకృత్య మస్త్రయిత్వా చ మస్త్రీవిత్ ।
 పౌరుషైర్గారుడై మున్త్రై వేద్యానామపి యోషితామ్ ॥ ౯౫
 క్షిపేదజ్జలిషు ధ్వాత్వా గరుడం చాచ్యుతం హరిమ్ ।
 భక్షయిత్వా త్రయసి పిండౌ జనయేయుస్సుతా బహూ ॥

❀ ధ్వజపటోత్సవః. ❀

తం ప్రభాతే సమారాధ్య నివేద్య చ హవిఃక్రమాత్ ।
 వస్త్రాభరణ పుష్పైస్తు పటస్థం శోభయేత్థగమ్ ॥ ౯౬

ఆరోప్య హస్తీపుష్పై వా రథే వాన్యత్ర మజ్జతే ।

శిబికాదా నయేద్ధామం ప్రాదక్షిణ్యేన ధామ వా ॥ ౯౮

భేరీచృదజ్జపటపైశ్శృభకాహలచిహ్నకైః ।

ఘోషయెత్పురత స్తస్య నృత్యై గేయైశ్చ సవతః । ౯౯

❖ ఖగశవాద్యయోమేధ్యే సాంజ్కురపాలికానయనమ్ ❖

ఖగశవాద్యయోమేధ్యే పాలికాసాంజ్కురాన్వితాః ।

వహేయుః బ్రాహ్మణాస్సవే నిరోభిసంయతేద్వియాః ॥ ౧౦౦

విమ్బమాతృవమన్యచ్ఛ * గరుడస్యాన్తికైః వా ।

❖ ధ్వజస్తమ్భసాపనస్థానమ్. ❖

ఇచ్ఛయా యజమానస్య సవమజ్జలసంయుతమ్ ॥ ౧౦౧

అగ్రతో బలిపీఠస్య † బహివా ధామ గోపురాత్ ।

ధ్వజస్తమ్భం ఖనెద్యామా నిదోషం దారవం స్థిరమ్ ॥ ౧౦౨

❖ స్థమ్భాపయోగిదారుకూనమ్. ❖

‡ అస్తస్సారో బహిస్సారో నిస్సారస్త్రివిధస్తరః ।

క్రముకాది బహిస్సారం ప్రళస్తం విదురుత్తమమ్ ॥ ౧౦౩

అస్తస్సారం చస్తనాది ప్రళస్తం స్తమ్భకల్పనై ।

నిస్సారం వజయేత్తస్తమ్భం శతతాలాయతం శుభమ్ ॥ ౧౦౪

మానాజ్జలప్రమాణైః † వింశత్యూనమథాపి వా ।

ప్రాసాదోచ్చాయమథవా యద్వా గోపురుసమ్మితమ్ ॥ ౧౦౫

చతుర్థా విభజేత్తస్య మృమకాంశేనైవ మస్తకమ్ ।

తస్యచాధారభూతానాం ‡ చ్ఛేదితానాం తు మూలతః ॥ ౧౦౬

త్రయాగామపి పీఠానాం స్తమ్భాగ్రే వినివేశనమ్ ।

ఆయతాని చ పీఠాని ద్వితాలన చతుర్ముఖ ॥ ౧౦౭

విస్తీర్ణాని తదధేన తదధేన ఘనాని చ ।

మూలైః స్థూలాని సూక్ష్మాణి చాగ్రే యుజ్జీత భూరుహా ॥ ౧౦౮

* గరుడస్యానయేత వా. † బహిఃప్రాసాద. ‡ అస్తస్సారే బహిస్సారే నిస్సారే త్రివిధే తరా. § వింశత్యలమథాపి. విశమ్భన్యనమ్. ¶ చ్ఛేదితానాం త్రి.

అగ్రే వీరద్యయే చ్చిద్రే ధ్వజయస్థిం చ సంస్కృతామ్ ।
నివేశయేచ్ఛద్రయిత్వా ధ్వజస్తమ్భం చతుర్ముఖమ్ ॥ ౧౦౯
నివేశయేద్వేణుకం వా సవ వా సప్త పద్మ వా ।

❀ ధ్వజస్తమ్భసంస్కారః. ❀

ఇథం భూతం ధ్వజస్తమ్భం వీరస్యోత్తరపాశ్వతః ॥ ౧౧౦
* ఆరాధ్య వెదవిద్విప్రైరి ప్రాగగ్రం శాయయేద్ధరుః ।
యద్వోదగగ్రం ప్రత్యుల్య స్తమ్భమబ్జిజ్ఞమస్త్రీతః ॥ ౧౧౧
కుశైశ్చ సాగ్రైరి ప్రచ్ఛాద్య స్తమ్భమూర్ధ్వముఖైశ్చైశ్చైః ।
సంవేప్త్య దభమామాలాభి విష్ణుసూక్తేన దేశికః ॥ ౧౧౨
ధ్వజస్తమ్భవశే న్యస్య లోహబీజాది శోధితమ్ ।
తత్రావశే ధ్వజస్తమ్భం స్థాసయిత్వా దృఢం యథా ॥ ౧౧౩
ప్రాసాదాభిముఖం

❀ స్తమ్భశిరసి ధ్వజవలుబద్ధనమ్. ❀

తస్య వెణుగ్రవివరే ధ్వజమ్ ।
పాశేనాఙ్గుఘనాహేన త్రిగుణీకృత్య తన్తునా ॥ ౧౧౪
ధ్వజం నివేశయేద్వద్వా స్తమ్భమారుహ్య బద్ధయేత్ ।
బద్ధధ్వజాగ్రస్తమ్భం వా స్థాపయేచ్ఛక్త్యపేక్షయా ॥ ౧౧౫

❀ ధ్వజారోపణకాలః. ❀

ఎవం నియోజ్య యష్ట్యగ్రే ముహూర్తే శోభనే గురుః ।
పూర్వాశ్లే వాథ మధ్యాహ్నా ధ్వజమారోపయేత్తథా ॥ ౧౧౬

❀ ఆరోపణమస్త్రీః. ❀

బధ్యా పురుషమస్త్రీణా సవతాకం సఘట్టకమ్ ।
సుపణోఽనీతి మస్త్రీణా ధ్వజస్యారోపణం భవేత్ ॥ ౧౧౭
ప్రాసాదాభిముఖం స్థాప్య ఖగేంద్రం పటసంస్థితమ్ ।
తూర్వాఘోషం తథామ్నాయఘోషం దిక్షు చ ఘోషయేత్ ॥

ఖగేశమాలామన్తాదీంస్తత్కాలే దేశికో జపేత్ ।

❀ స్తమృమూల వేదీకల్పనమ్. ❀

స్తమృమూలస్థల వేదిం హస్తైస్సప్తభిరాయతామ్ ॥

౧౧౯

తావద్భిరేవ విస్తీర్ణామేకహస్తసముచ్చృతామ్ ।

పంచభివాత్రిభివాపి చతురశ్రాం ప్రకల్పయేత్ ॥

౧౨౦

వేదికాయాస్త్రతీయాంశే మధ్యే వీతం ప్రకల్పయేత్ ।

చతుష్టయాఙ్గులాత్సేధం మేఖలాత్రయసంయుతమ్ ॥

౧౨౧

భాగే తృతీయే తస్యాపి పద్మమష్టవలైర్యుతమ్ ।

కణికాకాస్థో యథా స్తమృస్తథా కుర్యాద్విచక్షణః ॥

౧౨౨

షోడశస్తమృసంయుక్తా ప్రపాస్యాత్పరితస్తతః ।

చతుర్ద్వారసమాయుక్తా దభామాలాద్యలఙ్కృతా ॥

౧౨౩

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ ప్రాక్షయేత్కుమ్భవారిణా ।

గారుడేనైవ మన్తేణ కలశే శ్చాష్టభిస్తథా ॥

౧౨౪

ఇద్వాద్యైర్వ్యగ్రప్రాక్షయేత్ స్తమృంస్తే వైస్వైమన్త్రైర్యథాక్రమమ్

❀ ధ్వజే గరుడసాన్నిధ్యప్రాధాన్యమ్. ❀

ప్రాధాన్యేన స్థితిం తస్య గరుడస్య ధ్వజోదరే ॥

౧౨౫

ఉత్సవావభృథం యావద్దాధయా వక్ష్యమాణయా ।

పక్షిస్త్రో పక్షవిక్షేపతరఙ్గానిలసమ్పదా ॥

౧౨౬

నిరస్తాసురసన్నాహ సమరే శత్రుసూదన ।

సన్నిధత్స్వ పటే యావదుత్సవావభృథావధి ॥

౧౨౭

❀ గరుడాయ అశేషలోకాహ్వనాఙ్గావసమ్. ❀

ఉత్సవప్రతిమాం యానమారోప్య శిబికాదికమ్ ।

ధ్వజస్తమృసమీపోవీ మానీయాదశయైష్ఠగమ్ ॥

౧౨౮

అహ్వనాథామశేషాణాం లోకానాం పతగేశ్వరమ్ ।

నియుజ్య దేవస్తదను ప్రాఘ్నయా నృణ్డౌపావనిమ్ ॥

౧౨౯

❀ గరుడస్య కాలత్రయే ఆరాధనమ్. ❀

ఆరాధయేత్త్రికాలం తు గరుడం చ నివేదయేత్ ।

❀ అనిర్వాణ దీపస్థాపనమ్. ❀

అనిర్వాణం తథా దీపం రక్షేన్నక్తం దివా సదా ॥ ౧౩౦

❀ ఉత్సవప్రతిమాయా రాత్రౌ హోమా న్నమఃచక్షయేత్. ❀

ఉత్సవప్రతిమాం తత్ర మణ్డపే చ యథావిధి ।

పూజయిత్వా నివేద్యాథ హవిహోమా న్నమఃచక్షయేత్ ॥ ౧౩౧
రాత్రౌ తు పూజయిత్వైవం

❀ భేరీతాడనసిద్ధయే కల్పనీయాని. ❀

భేరీతాడన సిద్ధయే ।

ధ్వజపీఠస్య పురతః క్షీతిం గోమయవారిణా ॥ ౧౩౨

ఆలిప్య చతురశ్రం చ సుధాచూడైశ్చశోభయేత్ ।

చతురశ్రం ధాన్యపీఠం ద్రోణపళ్ళికశాలినా ॥ ౧౩౩

కల్పయిత్వా కాలచక్రం తస్య మధ్యే నివేశయేత్ ।

బల్బచామపి తత్రైవ స్థాపయేద్ధ్వజ సమ్ముఖమ్ ॥ ౧౩౪

పూజయిత్వా నివేద్యాథ హవీంషి వివిధాని చ ।

❀ భేయఃచక్షయేత్. ❀

ఆలిప్తే పురతః స్తస్య భూతలె ధాన్యపీఠకే ॥ ౧౩౫

తావదేవ మహాభేరిం వేష్టితాం నవవాససా ।

దక్షిణేతరయోస్తస్య భేరికాయా యథాక్రమమ్ ॥ ౧౩౬

భాగయోరచక్షయేద్విష్ణుం శ్రీయం చైవ యథావిధి ।

త్రిగుణాం ప్రకృతిం చైవ మధ్యభాగే సభాజయేత్ ॥ ౧౩౭

❀ భేరీతాడనమ్. ❀

ముహూర్తే శోభన భేరిం శబ్దతన్త్రాత్రవిద్యయా ।

కోణేన తాడయేన్మూర్తిత్రయం ధ్యాయేద్గురుస్త్వయమ్ ॥ ౧౩౮

తతః పారశవస్సాతో దభకపాణిరలఙ్కృతః ।

సోపవీతో త్తరీయశ్చ వహకభేరిమలఙ్కృతామ్ ॥ ౧౩౯

శక్త్యాదివాద్యసహితాం తాలభేదవిధానవిత్ ।

ఘోషయేద్ధరుణ్ద్వాదా హూయమా నే మరుద్దణే ॥

౧౪౦

❀ ఆహూతవ్య దేవతాః. ❀

దివ్యాయుధానామాహ్వనం తథా వై కుణ్ఠవాసినామ్ ।

తథా పారిషదాస్సవే విష్వక్సినాభిరక్షితాః ॥

౧౪౧

ఆహ్వతవ్యా మఖే తస్మిన్ కుముదాద్యా స్సనాయకాః ।

ఋషిభిశ్చ మరీచ్యాద్యైర్బ్రహ్మలోకనివాసిభిః ॥

౧౪౨

సమాహ్వనం విరిక్ష్ణస్య రుద్రలోకనివాసిభిః ।

సాధణం ప్రమథసాక్షైశ్చ రుద్రశ్చ వృషవాహనః ॥

౧౪౩

ఆహ్వతవ్యాస్తథాన్యే చ తత్తల్లోకనివాసినః ।

వాహనైరిపరివారైశ్చ సాకం తస్మిన్ మహూత్సవే ॥

౧౪౪

విద్యాశ్చ మూర్తిధారిణ్య స్త్రీయూ చాక్లేవపుష్కతీ ।

ఆహ్వతవ్యాస్సమాహ్వనం సవేషాం చ స్వనామభిః ॥

౧౪౫

నిత్యోత్సవాచార్యం పరితో వీధికాసు సుదశణనమ్ ।

అన్నమూర్తివిధానం చ ప్రదీపైర్బహుభిర్వృతమ్ ॥

౧౪౬

గమయిత్వా ప్రతిదిశం భేరీతాడనపూర్వకమ్ ।

❀ గ్రామమధ్యే చతుర్ముఖస్యావాహనమ్. ❀

గ్రామమధ్యం సమాసాద్య తత్రావాహ్య చతుర్ముఖమ్ ॥

౧౪౭

అచయిత్వా మఖే తస్మిన్ యాచిత్వా సన్నిధిం గురుః ।

ఇద్దాదీంశ్చ ప్రతిదిశం బల్యథణం సన్నిధిం తదా ॥

౧౪౮

అచయిత్వా తూర్వాఘోషం ఘోషయిత్వా స్వతాలవత్ ।

అన్యత్ర గారుడం తాలమస్తరాతేషు ఘోషయేత్ ॥

౧౪౯

ప్రవిశ్య మద్ధిరం తత్ర యథాపూర్వం నివేశయేత్ ।

❀ వీధీషు దేవతాహ్వనమ్. ❀

ఆదాయోత్సవబిమ్బం వా కేవలం వా సుదశణనమ్ ॥

౧౫౦

అన్నమూర్తివిధానం వా భేరీమాదాయ కేవలామ్ ।

రథ్యాసు దేవతాహ్వనం తత్ర తత్ర యథావిధి ॥

౧౫౧

❀ భేరిశబ్దం శ్రుత్వా అవభృథాస్తమస్యత్ర స యాయాత్. ❀

దేవతాహ్వనవేలాయాం భేరిం శృణ్వంతి యే నరాః ।

తైనక్షదీతరణం నైవ యానం వా యోజనాత్పరమ్ ॥ ౧౫౨

అనాదృత్యోత్సవం మోహోద్ధూరం యాయాజ్ఞనో యది ।

స యాతి నిరయస్థానం ప్రేత్య దురిఖమిహాపి చ ॥ ౧౫౩

తస్మాదవభృథం యావద్వసెత్తత్రైవ నో వ్రజేత్ ।

ధ్వజాథకమఙ్కురా యేన నృప్తాస్స యది కారణాత్ ॥ ౧౫౪

కుతశ్చిదసమథోఽవా మృతో వా దేశిగొత్తమః ।

శేషం సమాపయేదన్యరి పుత్రో వా తదనుజ్ఞయా ॥ ౧౫౫

శిష్యో వా యది వా భ్రాతా ఋత్విగ్వా గుణవత్తరః ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది పార్థ సంహితాయాం

చర్యాపాదే ధ్వజారోహణ విధినామ

దశమోఽధ్యాయః

ఏకాదశోఽధ్యాయః.

❀ మహూత్సవవిధౌ ఆఙ్కురావణకాలః. ❀

శ్రీభగవాన్ :—

ఉత్సవారమ్భ దినసాదవాగమాని సప్తమే ।

ఆఙ్కురానావపెల్లగ్నై శోభనై దేశికోత్తమః ॥

౧

❀ పాలికాసంఖ్యః. ❀

* అష్టోత్తర శతేష్వేవ పాలికాసు యథావిధి ।

† షట్త్రింశత్సప్త వా

❀ వీధీచత్వరపరిమార్కాలఙ్కారాః. ❀

పశ్చాదలఙ్కారం సమాచరేత్ ॥

౨

క్రముక్తై ర్దాకరుజై ర్వాపి తోరణై ర్వేధికాముఖమ్ ।

చత్వరాణి తథాగ్రేషు గోపురాణామలక్ష్మియా ॥

౩

ఫలభారావనమ్రాశ్చ కదలీక్రముకాదయః ।

పాశ్వేశు తోరణానాం న్యుః స్థాప్య గమనవీధయః ॥

౪

సమభూమితలాంకికాయాః స్థికతాభిశ్చ శోభితాః ।

దుకూలక్షౌమవాసోభి ర్దక్షభామాలాశతైః చ ॥

౫

ధ్వజైశ్చ సవతో దిక్షు శోభయేచ్ఛ ప్రపాదిభిః ।

శోభయేత్సవభూభాగం గోమయామౌఘభిరాప్లుతైః ॥

౬

❀ ప్రాసాదాలఙ్కారః. ❀

ప్రాసాదభిత్తయం కాయాశ్చిత్రితా వణపఞ్చకైః ।

‡ రమ్భాభిరి పూణకుమైభిశ్చ దీపికావలిభిస్తథా ॥

౭

ముక్తాదామభిరన్యైశ్చ సాఙ్కురైః పాలికాశతైః ।

❀ దేశాంతరాగతసేవాధిభ్యః ప్రపాదికల్పనమ్ ❀

దేశాద్దేశాత్సమేతానాం వణానాం చ తదుత్సవే ॥

౮

సేవితం దేవదేవేశ మన్నాదైన్యస్తుప్తిమావహేత్ ।
ప్రపాపానీయశాలాదైన్య యజమానో దివానిశమ్ ॥

౯

❀ రోగాతౌభ్యః భైషజ్యకల్పనమ్. ❀

రోగాతౌనథ భైషజ్యై భిషజ్జెద్ధనరాశిభిః ।

❀ యాగమడ్డపస్థానమ్. ❀

ప్రథమావరణే బ్రహ్మ కారయద్యాగమడ్డపమ్ ॥

౧౦

యద్యావకాశానుగుణం ద్వితీయావరణే భవేత్ ।

అస్తరాలేషు సవత్ర దిశామిష్టైః క్వచిద్భవేత్ ॥

౧౧

❀ మడ్డపాయామవిస్తారా. ❀

సప్తహస్తాయతం యద్వా పంచహస్తాయతం తు వా ।

విస్తారాయామసద్భవం చతుర్ద్వారస మన్వితమ్ ॥

౧౨

మడ్డపం కారయేత్తస్య పరితగ్గీ కారయేత్ప్రేమామ్ ।

❀ వేదీకల్పనమ్. ❀

తస్య మధ్యే త్రియంశే తు వేదీం హస్తసముచ్ఛృతామ్ ॥

౧౩

విస్తీర్ణాం ద్విత్రిహస్తైః

❀ అగ్నికుండ నిర్మాణమ్. ❀

వేద్యాగ్నిప్రాచ్యాం ప్రకల్పయేత్ ।

కుండమాహవనీయస్య చతురశ్రం యథోదితమ్ ॥

౧౪

దక్షిణస్యాం దక్షిణాగ్నేదిశి చాప సమాకృతి ।

కుండం తు గాహాపత్యస్య ప్రతీచ్యాం వృత్త మద్భుతమ్ ॥

౧౫

సభ్యస్య కుండం కౌబేర్యాం త్రికోణం తదనస్తరమ్ ।

ఐశాన్యా మగ్నికోణే వా కుండం చ చతురశ్రకమ్ ॥

౧౬

ఆవసక్థ్యస్య శిఖనగ్గీ పంచాగ్నృత్యవ ముత్తమమ్ ।

❀ యజమానైచ్చయా అగ్నిషు వికల్పః. ❀

యద్వాత్తవసక్థ్య రహితం చతురగ్నిం చతుదిశి ॥

౧౭

సభ్యావసక్త్య రహితం యద్వాగ్నిత్రయసంయుతమ్ ।

ఏకమాహవసీయం వా కల్వయెత్కతుకరిచ్చయా ॥

౧౮

అశ్వత్థాదిద్రుమైర్ద్వారతోరణాని చతుర్దిశమ్ ।

సుక్కుప్రవా కారయేదప్త మజ్జలాని యథాపురమ్ ॥

౧౯

ఆసనం త్వృత్విజాం హూమపాత్రాణి వివిధాని చ ।

మణ్డపానాం చ పురతః ప్రపా స్యాత్పాశ్వయోరపి ॥

౨౦

దుకూలక్షౌమకాశేయైర్విచిత్రం మణ్డపం ప్రపామ్ ।

వితానయేద్యేష్టయేచ్చ స్తమ్భానస్తబఃహిస్థిసితా ॥

౨౧

ముక్తాదామాని నవత్ర లబ్ధయేద్దీవమాలికాః ।

ఆరోపయేచ్చ స్తమ్భేషు పతాకావలిబన్ధనమ్ ॥

౨౨

ముక్తావితానం బద్ధీయాత్పుష్పమాలాశ్చ నవతః ।

ఏవమాదిపరిష్కారై భూషయేన్మణ్డపాదికమ్ ॥

౨౩

తిరస్కరిణ్యో విపులా బద్ధీయాచ్చ విచిత్రితాః ।

❀ వరణీయాచార్యాదిసభ్యాః ❀

అగ్రే చతుర్ణాం వరణ మాచార్యాణాం చ ఋత్విజామ్ ॥ ౨౪

ఋషా నాం తథాన్యేషాం స్వీకారగ్ పరిచారిణామ్ ।

తే చ భూష్యా యథావత్తం భూషణైః కటకాదిభిః ॥

౨౫

వాసాభిశ్చ నవైశ్చిత్రై రధికారాను సారతః ।

ఉష్ణీషైరుత్తరీయైశ్చ గన్ధద్రవ్యాను లెపనైః ॥

౨౬

శోభనీయాగ్ ప్రయత్నేన యజమానేన సవదా ।

❀ ఉత్సవస్యారమ్భే అనై చ స్నపనం కాయమ్. ❀

స్నపనం చోత్సవా రమ్భే తదనై చ యథోదితమ్ ॥

౨౭

❀ కాతుకస్య బన్ధనకాలగ్ తత్సంస్కారశ్చ. ❀

కుర్యాద్దేవస్య పూనేద్యుగి కాతుకం బన్ధయేద్గురుః ।

సావణే రాజతే వాపి పాత్రై * విమలతన్జులై ॥

౨౮

ఖారిద్వయేన వాధేన యద్వా పాదేన సమ్మితే ।
 న్యస్యేత్సూత్రం చ సావణం డౌమం కాపాసమేవ వా ॥ ౨౯
 సప్తభిగ్గ పశ్చభివాపి సూత్రం డౌమాదితన్తుభిః ।
 శతేన వప్త్యారాధేన ఫలైరి క్రముక్తజై రపి ॥ ౩౦
 నాగవల్లీదలైస్సాధకం ఫలశ్శ్చై చతుగుణైః ।
 తదధైవా తదధైవా కదల్యాదిఫలై రపి ॥ ౩౧

❀ కౌతుకస్య సవిభవం గ్రామప్రాదక్షిణ్యేన ధామప్రవేశః. ❀
 సాధకం తదను తత్సూత్రం * సాధారం న్యస్య మూధని ।
 వస్త్రేణాచ్ఛాదితం ఛత్రచామరవ్యజనాన్వితమ్ ॥ ౩౨
 బహుదీపకసంయుక్తం సవితానం చ మూర్తికపః ।
 పతద్భిశ్చాకునం సూక్తం బ్రాహ్మణేవేద పారగైః ॥ ౩౩
 తూయా మజ్జలగీతైశ్చ సాధకం నీత్వా ప్రదక్షిణమ్ ।
 ధామ విష్ణోస్తథా తస్య బహిరావరిణాని చ ॥ ౩౪
 ప్రాదక్షిణ్యేన వా గ్రామం ప్రవిశేద్దేవతాన్తికమ్ ।

❀ ఉత్సవదెరస్య కౌతుకబద్ధః ఉపచారాశ్చ. ❀

దేవస్య పురతో భూషితలె గోమయవారిణా ॥ ౩౫
 ఆలిప్తై చతురశ్రై చ శాలిభారైః † పూరితైః ।
 సూత్రం నిధాయ పుణ్యాహం వాచయిత్వా యథావిధి ॥ ౩౬
 సభాజయిత్వా తత్సూత్ర మస్త్రీమస్త్రీణ దేశికః ।
 అజ్ఞప్తా నామికాభ్యాం తు గృహీత్వా హస్తయోద్వేదయోః ॥ ౩౭
 అపరాజితయా సూత్రం చందనతోద వారిణా ।
 ఆలిప్య దక్షిణే హస్తే బద్ధా చోత్సవకౌతుకమ్ ॥ ౩౮
 స్పృష్ట్యా దక్షిణహస్తేన సూత్రం వారా శతం జపేత్ ।
 అస్త్రీమస్త్రీం తథాఘోషై ర్విష్ట్యై దేవం నివేదయేత్ ॥ ౩౯
 మహాపూపం తథాపూపా పృథుకాంశ్చ ఫలాన్యపి ।
 గేయం సృత్రం తథావాద్య మాచరేద్దేవతాన్తికై ॥ ౪౦

త్రిభిభాగవతై ర్దేవం స్థానైస్యత్ర నివేశయేత్ ।

స్నానాంతం త్సోమవసనమాలిప్తం చంద్రనాదినా ॥ ౪౧

భూషితం భూషణై స్సవై స్సృగ్విణం దేవదైవతమ్ ।

అచయిత్యా యథాశాస్త్రం పరమాన్నం నివేశయేత్ ॥ ౪౨

యథోదితం ప్రతిష్ఠాయాం యథాశయన కల్పనమ్ ।

బిమ్బం చోపరి విస్యస్య * శయనై స్థాపయెచ్ఛుభే ॥ ౪౩

కోణేషు స్థాపయేద్దీపాన్ పాలికా స్సంజుగ్రాస్తథా ।

తూయోఘోషై స్తథావైదై స్తోత్రై స్తుత్వా మధుద్విషమ్ ॥ ౪౪

❀ నిశాయాం జాగరణమ్. ❀

నిశాం నయెజ్జాగరేణ సమాహితమనా గురుః ।

❀ దేవస్యో త్థాపనమ్. ❀

శ్వోభూతై శోభనై ప్రాప్తై ముహూర్తై భాస్కరోదయై ॥ ౪౫

ఉత్తిష్ఠై త్యాదిమస్త్రై త్రిభిభాగవతై స్సహ ।

దిక్షు శాకునికం సూక్తం పఠత్సు బ్రాహ్మణైష్వపి ॥ ౪౬

ఉత్థాప్య శయనాద్దేవం తం

❀ దేవస్య శిబికారోపణమ్. ❀

ఇదంవిష్ణురిత్యుచా ।

ఆరోపయెయ్యశిబికాం సువణా ప్రభయా సహ ॥ ౪౭

❀ బ్రాహ్మణా ఏవ యానం వహేయుః. ❀

వహేయు భూసురా యానం ధ్యాయంతా విహగాధిపమ్ ।

వికిరేత్సవతో దిక్షు పుష్పాణిసురభీణి చ ॥ ౪౮

లాజాంశ్చ సాకం ముక్తాభిస్తూయోఘోషైశ్చ నాదయేత్ ।

ఈదృశైర్ముజ్జలై రన్వై స్సవోపరణ భూమికాః ॥ ౪౯

* స్పృశనై.

నీత్యా ప్రదక్షిణం

❖ భగవతో భద్రదాసన ఉపవేశనమ్. ❖

యానాదవరోష్య ప్రభాన్వితే ।

భద్రదాసన దుకూలాదిచిత్రాస్తరణశోభితే ॥ ౫౦

పాశేశ్య కల్పద్రుమచ్ఛాయాశీతలే స్వణానిమిఃతే ।

నివేశ్య మట్టపే సవణముపచారం సమాచరెత్ ॥ ౫౧

❖ ప్రాభృతసమర్పణమ్. ❖

ప్రాభృతం చాహృతం సవణం ద్రవ్యముత్సవకారణమ్ ।

దేవాయ దశాయేత్సవణం జనసంపది దేశికః ॥ ౫౨

కృత్వాపచార మఖిలం * తత స్సృపనమణ్ణపే ।

స్నాపయేద్దేవదేవేశం యథాపూర్వాదితైగ్గక్రమైః ॥ ౫౩

ఆచార్యో యజమానశ్చ సమీక్ష్య విభవ్రాదయమ్ ।

❖ స్నపనహవినివేదనానంతరం దేవస్య గర్భాగృహసయనమ్. ❖

మహాహవినివేద్యాస్తే హుత్వా హవైర్యథావిధి । ౫౪

గర్భాగృహం † విమానస్య నయేత్సజ్జలసంయుతమ్ ।

❖ అపరాహ్ణా మృత్తికాసజ్జహణబీజావాపా. ❖

తతోఽపరాహ్ణాసమయే అఙ్కురాధారమృత్తికామ్ ॥ ౫౫

ఆనేతుం బహిరుద్వాన భూమియేద్వా నదీతటాత్ ।

యానమారోష్య గరుడం సెనాన్యం ‡ వా పరిష్కృతమ్ ॥ ౫౬

దేవాదేశం పురస్కృత్య సవణమజ్జల సంయుతమ్ ।

వహద్భిగ్ధాలికాగిపూవణం ఖనిత్రం చాపి భూషితమ్ ॥ ౫౭

బ్రాహ్మణైః బాహుభివేదానధీయానైః స్సమస్తతః ।

నీత్యా ప్రదక్షిణం § గ్రామం తతో నిగత్య దేశికః ॥ ౫౮

దిశం ప్రాచీముదీచీం వా ప్రతినజ్జహ్య మృత్తికామ్ ।

యథాపూర్వాదితం ధామ ప్రవిశ్య రజనీముఖే ॥ ౫౯

* తద్విష్ణుం స్నాన. † సమాసాద్య. ‡ చ. § యానమ్.

ప్రదోషే యాగసదసి పాలికా ద్వాదశావరాః ।

శరావకుమ్భసహితా స్తద్వ్యాగా అపి షోడశ ॥ ౬౦

ఈశానభాగే సంస్థాప్య సామకుమ్భసమన్వితాః ।

ఆవపేత్తాను బీజాని ముహూర్తే శోభనే గురుః ॥ ౬౧

❀ ప్రాథమాపూర్వకం దేవస్య యాగమణ్డపే నివేశనమ్. ❀

తతః ప్రవిశ్య సదనం యజమానా గురుశ్చ తౌ ।

ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమా దేవముత్సవ సమ్మదమ్ ॥ ౬౨

యాచేతాం గురురన్వక్ష్చ బధ్వా కల్యాణకాతుకమ్ ।

ఉత్సవస్నానబల్యధాప్రతిమాను యథాక్రమమ్ ॥ ౬౩

సుదశనే చ శయనే కల్పితైస్యత్ర పూర్వవత్ ।

బద్ధప్రతిసరం సవమధివాస్య యథాక్రమమ్ ॥ ౬౪

ఉత్థాప్య సద్యశ్చారాధ్య ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్ ।

నీత్వా ప్రవేశ్య యాగాధామణ్డపం తత్ర * చాసన ॥ ౬౫

నిత్యోత్సవా చాం చక్రం చ నివేశ్య తదనన్తరమ్ ।

❀ వెదికాయాం ధాన్యరాశౌ కుమ్భస్థాపనమ్. ❀

వెదికాయాం ధాన్యపీఠం కృత్వా పూర్వాదితక్రమాత్ ॥ ౬౬

తత్ర ప్రతౌలితా కుమ్భా సూత్రేణ పరివెష్టితాః ।

గర్భోదకేన † సమ్పూర్ణా న్నవరత్నయుతాన్నవ ॥ ౬౭

సవగన్ధరజోమిత్రా కరకేణ సమన్వితాః ।

ప్రత్యేకం న్యస్తసావణానిష్కానశ్వత్థపల్లవైః ॥ ౬౮

కుశకూచేన సహితా ముఖేషుపి సమల్లకాః ।

మధ్యమం వస్త్రీ యుగ్మేన శిష్టానకేన వాససా ॥ ౬౯

వెష్టితాన్వదికాభూమా స్థాపయేద్ధాన్యరాశిషు ।

ఆయతం సప్తభిహాస్యైష్ట్యభివా చాధ పంచభిః ॥ ౭౦

విస్తీర్ణం వస్త్రీమాయామమానాధేన నియోజయేత్ ।

భగవన్తయవిప్రైశ్చ పుణ్యాహమపి వాచయేత్ ॥ ౭౧

❀ కుమ్భేషు స్థానభేదేన యష్టవ్యదేవతాః. ❀

❀ ద్వారతోరణకుమ్భాదీన్ ప్రతిష్ఠాయామి వాచకయేత్ |
మధ్యకుమ్భే మూలబెరం † కరక చ సుదశకనమ్ || 2౨
పూర్వాద్యాశాగతే కుమ్భే వాసుదేవాది ‡ కాన్యజేత్ |
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు యష్టవ్యాగి పురుషాదయః || 23
§ తదైవ పురుషస్సత్యగి క్రమేణాచ్యుతదేవతా |
అనన్తశ్చైతి హవిషా చతుర్ణాం చ నివేదనమ్ || 2౪
¶ కుమ్భే తథాస్త్రై చ బలిబిమ్బే చైవాష్ట మజ్జలమ్ |
వెష్టితం వాససా వెదే రథస్తాద్ధాన్య రాశిషు || 2౫
న్యస్యాభ్యుచ్యౌ చతుర్దిక్షు వెదతూయాదిఘోషణే |

❀ ఆహవనీయాద్యగ్నిషు హూతవ్యదేవతాః. ❀

ప్రవృత్తే జహుయాదగ్నో ధ్యాయన్నాహవ నీయకే || 2౬
వాసుదేవం దక్షిణాగ్నో సజ్కషణ మనన్తరే |
ప్రద్యుమ్నం పశ్చిమే చాగ్నోరుదీ చీనైనిరుద్ధకమ్ || 2౭
ఆవసక్త్యే మూలమూర్తిమిష్ట్యా తీర్థావ సానికమ్ |
సన్నిధిం ప్రాథ్యౌ కుణ్డేషు జహుయా త్సపికరాదిభిః || 2౮

❀ హూమద్రవ్యాణి. ❀

సపికా చ ప్రసూనైశ్చ ధూపద్రవ్యైశ్చ పద్మజ |
సమిధా పయసా దధ్నా తిలప్రీహి యవైస్తథా || 2౯

❀ హూమసంఖ్యే. ❀

తత్తదైవతమన్త్రేణ అష్టోత్తర శతం పృథక్ |
అష్టావింశతివారాన్వా కుణ్డేషు ప్రాగుపక్రమః || ౩౦
పాయసైగి కృసరైకాలైశ్చ హారిద్రానైశ్చ మాద్దికైః |
హూ తవ్యం పౌరుషై స్సూక్తైః పృథగగ్నిషు పఞ్చసు || ౩౧

* ఇదమధికం క్వచిన్న. † కరకప్రసృతాజనమ్. ‡ పూజనమ్. § క్రమేణ పురుషస్సత్యస్తదేవా. ¶ కుమ్భే కుమ్భే తథాస్త్రై చ వన్యసేదప్త.

❀ బ్రహ్మది స్థావరాస్త సర్వదేవతాహూమః. ❀

పశ్చిమే పరమాన్నేన బ్రహ్మద్వ్యుద్దిశ్య దేవతాః ।
 తత్తన్నామ చతుర్థ్యంతం పరివారపదాన్వితమ్ ॥ ౮౨
 స్వాహాంతం మస్త్రీముచ్చాయః ధ్యాత్వా బ్రహ్మదిదేవతాః ।
 బ్రహ్మ ప్రజాపతీ రుద్రస్సర్వే దేవా యథాక్రమమ్ ॥ ౮౩
 ఛన్దాంసి వేదా ఋషయో గన్ధర్వాశ్చ సరీసృపాః ।
 యత్యాశ్చాపురసశ్చైవ మాసాద్యైస్సహ వత్సరాః ॥ ౮౪
 * సరితశ్చ సముద్రాశ్చ పవతాశ్చ తథాపగాః ।
 భూతాని పశవౌ వృతౌ స్తథావౌషధయః స్పృతాః ॥ ౮౫
 వనస్పతిశ్చోద్భిదశ్చ స్వేదజాశ్చాణ్డజాస్తథా ।
 జరాయుజాశ్చ భూరాదిసప్తలోకాస్తథేవ చ ॥ ౮౬
 అతలాద్యాస్తదాలౌకాస్సప్త చణ్డాదిదేవతాః ।
 ఇత్యేతేభ్యో బలిద్రవ్యం జహుయాన్స్తూలవిద్యయా ॥ ౮౭
 ఇదం విష్ణురితిప్రోచ్య పూణాహుతి మథాచరెత్ ।
 న దహెత్పరిధీః దభాః దేవాన్మోద్వాసయెత్ స్థితాః ॥౮౮
 ప్రత్యహం భారయెదగ్ని యావత్తీర్థదినావధి ।
 అహూరాత్రం వ్రతదినం జహుయాదుక్తవత్కనా ॥ ౮౯
 ఏకాగ్నౌవాపి హూతవ్యం హూమద్రవ్యమశేషతః ।
 త్రయే చతుష్టయే చైవమగ్నినాం కమలాసన ॥ ౯౦

❀ బలిదానాయ చక్రస్య అన్నమూతేశ్చ నిష్క్రమణమ్. ❀

బలిప్రదానం ప్రథమం కుర్యాద్ధ్యాగస్య మణ్డపే ।
 చక్రం చ బలిబిమ్బం చ సమాదాయాన్నమూతినా ॥ ౯౧
 సాకం నిష్క్రమ్య † సదనాత్తద్వారే కుముదాదికమ్ ।
 అభ్యర్చ్య పురతో దద్యాద్బలిం భూమితలె శుచౌ ॥ ౯౨

❖ ఉపకరణ వాహినామగ్రే గమనమ్. ❖

పాత్రస్థం తద్బలిద్రవ్యం ఘట్టాం ప్రసవభాజనమ్ ।
తోయపూణాం చ కరకం దీపపాత్రం చ దీపికాః ॥ ౯౩
ధూపపాత్రం గృహీత్వాగ్రే గచ్ఛన్తు పరిచారకాః ।

❖ అగ్రే అన్నమూర్తిః గచ్ఛేత్. ❖

* అగ్రే గచ్ఛేదన్నమూర్తిస్తతశ్చక్రమనస్తరమ్ ॥ ౯౪

❖ తదను నిత్యోత్ప వాచాయా నయనమ్. ❖
నిత్యోత్పవాచాం తదను వితానాది సమన్వితామ్ ।
తతశ్చిడ్డా ప్రచణ్డాదీ ద్వా రెమ్వా పరణెమ్ చ ॥ ౯౫

❖ బలినీక్షేపః. ❖

నిత్యోత్పవప్రక్రియయా బలమభ్యర్చ్య నిక్షేపేత్ ।
మధ్యమారభ్య చ గ్రామే బ్రహ్మదీనాం యథావిధి ॥ ౯౬
దేశేష్వీశానపయన్తం దత్వాభ్యర్చ్య బలిం తతః ।

❖ పరిశిష్టబలిద్రవ్యస్య మహాపీఠ నిక్షేపః. ❖

మహాపీఠ బలిద్రవ్యం పరిశిష్టమశేషతః ॥ ౯౭
దద్యాత్పరిషదా సర్వానుద్దిశ్య కమలాసన ।

❖ ఉత్సవమూర్తే శ్చయనాదుత్థాపనమ్. ❖

ముహూర్తే శోభనై ప్రాప్తై గురుగుత్సవ కౌతుకమ్ ॥ ౯౮
శయనస్థం సముత్థాప్య మస్త్రీముత్తిష్ఠ పూర్వకమ్ ।
ఉచ్చారయన్ స్వస్తిసూక్తం పఠద్భిర్భాషాక్షణే ససహ ॥ ౯౯
నిష్క్రమ్య మద్దిరాత్తస్మా దుచ్చారయన్ చ రథస్తరమ్ ।

❖ ఉత్సవ మూర్తేహస్తాద్యదియుక్తరథాన పరిభ్రమణమ్. ❖

సమారోప్య రథం యుక్తం చతుర్భిహాస్తిపుష్పవై ॥ ౧౦౦
వాజిభిర్వా బలీవదై శ్రీఘ్రిగామిభిరుత్తమైః ।
కల్పకద్రుమసంయుక్తం హేమకూటై రలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౦౧

రథస్యో పరి కృత్వా చ నయేదాస్థితసారథిమ్ ।

యన్త్రేణ వా విప్రవయో రథీయానై బలాన్వితైః ॥ ౧౦౨

గజే వా సృష్టనాలాభే యానె వా తదసమ్భవే ।

❀ భగవతో యానారోపణే మన్తైః ❀

భద్రజ్కుణేతి మన్త్రేణ యానమారోపయేత్తదా ।

౧౦౩

సపుష్పహేమప్రభయా యుక్తం పుష్పైరలఙ్కృతమ్ ।

హైమేన చ * విమానెన యుక్తం పుష్పాదిశోభినా ॥ ౧౦౪

కూటాకారేణ వా యుక్తం మయూరచ్ఛదశోభినా ।

సర్వాలంకార యుక్తేన సుమనసీపరివేషినా ॥ ౧౦౫

❀ యాత్రోపచారవిధిః ❀

యానె తత్ర సమాసీనమభ్యర్చ్య న్యాసపూర్వకమ్ ।

దేవం నివేదయేత్తస్మై భక్ష్యం చ పృథుకాదికమ్ ॥ ౧౦౬

నాన్యం చరణయోన్యస్యే స్మిశాచూర్ణాని సర్వశః ।

దీప్తైరుదగైర్బహుభిః పరిషిక్తైః పూతాదినా ॥ ౧౦౭

పరస్పహస్నై స్సర్వత్ర దీపయేచ్ఛ శతావరైః ।

❀ పరివారవర్గాః ❀

ద్విజెన్ద్రముఖైర్బహుభి భూషితైర్ధవలామ్బరైః ॥ ౧౦౮

కంఠ్యుగోష్ఠీషసహితైర్వాలవ్యజనపాణిభిః ।

తాలవ్యజనహస్తైశ్చ బహిర్బహాకరైస్తథా ॥ ౧౦౯

ముక్తాతపత్రహస్తైశ్చ మేఘఉమ్మరధారిభిః ।

బిభ్రాణైర్ధూపపాత్రాణి గన్ధాద్ధారీణి విశ్వతః ॥ ౧౧౦

యానారూఢేన పురతో రచితాఙ్జలికమణా ।

† ఉచ్చైర్ధ్వజాధిరూఢేన తథా తాక్ష్యేణ పద్మజ ॥ ౧౧౧

పృష్ఠతశ్చ ప్రణమతా శిబికాం కనకొజ్జ్వలామ్ ।

ఆరూఢేన విరిఞ్చాదీక సముత్సారయతా బహిః ॥ ౧౧౨

- విష్వక్సేనేన దేవేన వేత్రహస్తైన సేవితః ।
ఉపానహా పాదుకే చ పాత్రై కనకనిమితే ॥ ౧౧౩
- సమారోప్య పురో విప్రైర్ధారయద్భిరలఙ్కృతైః ।
రాజచిహ్నాని చాన్యాని యాతవ్యమవిలఘ్నతమ్ ॥ ౧౧౪
- విప్రైస్త్రయీ మధీయానై జపస్తతి పరాయణైః ।
సృత్యతా గాయతా చాపి గాణిక్యేనాను సేవితమ్ ॥ ౧౧౫
- వీణాదివాదనపరై వణ్దిభిశ్చ తథా పరైః ।
షడ్జదిగీతనిపుణై వాద్యవాదన కొవిదైః ॥ ౧౧౬
- గద్యం పద్యం తథా మిశ్రం పఠద్భిషోత్ర ముజ్జ్వలమ్ ।
భాషాశ్చ బహుధా భిన్నా భాషమాణై రితస్తతః ॥ ౧౧౭
- వైతణ్డి కైస్తథా జల్పనిపు ణైవాద శిష్యితైః ।
తథా తత్పఠకథానిష్ఠిగ్ పదార్థజ్ఞైశ్చ తాకికైః ॥ ౧౧౮
- మీమాంసకైర్యాజ్ఞకైశ్చ చ్ఛాన్దసైస్సాంఖ్యకైశ్చివైః ।
యోగజ్ఞైశ్చ పురాణజ్ఞైశ్చాబ్ధికైస్తత్వ వేదిభిః ॥ ౧౧౯
- మహామూర్తికైశ్చ గణశగిపరస్పరజగీషుభిః ।
తత్తచ్చాస్త్రోక్తమార్గేణ పమేయం బహుధా స్థితమ్ ॥ ౧౨౦
- ఉచ్చైర్బ్రువాణైవిద్యద్భిగ్ పఞ్చరాత్ర పరాయణైః ।
వాసుదేవస్య మహత్త్వం కథయద్భిశ్చ సాత్వికైః ॥ ౧౨౧
- సంస్కృతం ప్రాకృతం మిశ్రమీర యద్భిరితస్తతః ।
శాస్త్రేషు నైపుణం సవణం ప్రదశయితు ముద్యతైః ॥ ౧౨౨
- దేవస్య పురతగిప్యప్తై పాశ్వతశ్చ స్థితైజపైః ।
సెనయా సవతోదితు చతురఙ్గ బలాఢ్యయా ॥ ౧౨౩
- దేవస్య పాశ్వతయోగిపూర్వే లాఘా * రజ్జితమస్కరైః ? ।
యన్త్రైర్దారు మయైశ్చిత్రైగ్ పయోకారైరితస్తతః ॥ ౧౨౪
- దేవతాకృతి యన్త్రైశ్చ తథా యన్త్రైర్గజాదిభిః ।
నిపాదిభిస్సమారూఢైస్త్రీభిశ్చ భరితోదితైః ॥ ౧౨౫

మూర్త్యాబలహువిధేన్పుత్రం దశయస్తీభిరద్భుతమ్ ।

* లెఖాయస్త్రై స్త్రీయాయాథై యస్త్రై రన్యైస్తథావిధైః ॥

గతాగతాని కువాణై రనుయాతస్సమాకులైః ।

ఇత్థమానరణం సవణం పరిక్రమ్య బహిస్తథా ॥ ౧౨౭

గ్రామాదివీధికాశ్చాపి పరిక్రమ్య ప్రదక్షిణమ్ ।

ప్రవేశసమయే † చాపి ప్రాకారవలయం తథా ॥ ౧౨౮

ప్రదక్షిణ్యేన గత్వా ‡ ప్రవిశేన్మన్త ‡ పావనిమ్ ।

తత్రావరోపయేద్దేవం బలిబెరం తు మద్విర ॥ ౧౨౯

చక్రం చ యాగసః న బలివీరే బహిస్థితే ।

అన్నమూఢిణం షీపేన్నిత్యం సమారాధనఃక్రితైః ॥ ౧౩౦

వస్తుభిద్విగుణై నిత్యం ధ్రువబెరం సమచయేత్ ।

❖ ఉత్సవవిష్ణుస్య ప్రాతస్సంహాసనైః సప్తావనమ్. ❖

రాత్రిశేషే వ్యతిక్రాంతైః మన్తైః సింహవిష్టరే ॥ ౧౩౧

అవస్థాప్యోత్సవం బిష్ణుమచయేచ్ఛాస్త్రవత్కనా ।

❖ తస్మిన్బిష్ణౌ వా స్నపనవిష్ణౌ వా స్నపనమ్. ❖

స్నపనం తత్ర వా బిష్ణౌ యద్వా స్నపనకాతుకే ॥ ౧౩౨

❖ ఏకబెరవిధాన మూలవిష్ణౌ ఏవ స్నపనమ్. ❖

ఏకబెరవిధానే తు మూలవిష్ణౌభిషేచనమ్ ।

❖ ప్రత్యహం స్నపనం మహాహవినివేదనం చ. ❖

ప్రత్యహం స్నపనం కుర్యాద్ద్యధాశక్తి ర్న యథావిధి ॥ ౧౩౩

మహాహవినివేద్యాథ బిష్ణౌ కల్యాణకల్పితే ।

మణ్డనాలయమాసాద్య శౌభయేద్భూషణాదిభిః ॥ ౧౩౪

బిష్ణౌ తత్ర స్థితే యాగమన్తపం ప్రాప్య దేశికః ।

కుర్మాదికం సమభ్యర్చ్య నివేద్య చ యథోదితమ్ ॥ ౧౩౫

* డొలాయస్త్రై. † వాపి. ‡ నాలయమ్. § యథావసు.

హుత్వా చ పూర్వావత్ప్రేర బలిం దత్వా యథావిధి ।
సర్వామన్యచ్చ

❖ బల్యచాణాయా గ్రామవీధిషు నయనమ్. ❖

బల్యచాణం నీత్వా గ్రామాదివీధికాః ॥ ౧౩౧

యథానిశం విధాయాన్యగుత్సవాచాణం నయేద్భహిః ।

❖ ఉత్సవాచాణాయాః దివసాసుగుణోపచారేణ బహిర్నయనమ్. ❖

యథాపురమలజ్కారం కృత్వా పరికరాంస్తథా ॥ ౧౩౨

దివసాసుగుణానన్యాః ధ్వజాదీన్విష్వగుచ్ఛృతాః ।

తామ్బూలవీటికాం నత్వా స్థానై స్థానైః * సమాహృతామ్ ॥ ౧౩౩

పుష్పకాదీంస్తథా భక్ష్యో న్నాలికేరఫలాని చ ।

పానీయాచమనాదీని చోదితాని యథావిధి ॥ ౧౩౪

దత్వా నైవేద్యమఖిలమద్భిగ్గ్ ప్రోక్త్యస్త్రవిజ్ఞయాయా ।

నివేదయేదపూసాదీన్ సర్వం తూష్ణిం ప్రదక్షిణయేత్ ॥ ౧౩౫

పానీయం చ తథా స్వాదు పయగ్గ్ ప్రభృతి చాహృతమ్ ।

పుష్పమూలాది యచ్ఛాన్యచ్చస్త్రనక్షోదభాజనమ్ ॥ ౧౩౬

భూషణం చాఙ్గులీయాది భక్త్యా యత్ప్రీతిదీయతే ।

ప్రోక్త్య సర్వం తిథాస్త్రేణ దేవాజ్ఞే యోఽయేద్ధురుః ॥ ౧౩౭

❖ శిబికయా ప్రదక్షిణానస్తరిం స్నానయిత్తాపి సమారాధనమ్. ❖

గ్రామం ప్రదక్షిణం నీత్వా తదైవావరణాని చ ।

ప్రవేశ్య ధామ శిబికామన్యామారోహ్య హజ్జలామ్ ॥ ౧౩౮

స్నానమర్చితభూభాగై కాశ్చ సేవరమాసనే ।

సుఖాస్తరణం † సంయుక్తే యూనాదెరవరోహ్యతమ్ ॥ ౧౩౯

నివేశ్యాభీష్టదిగ్భాగై సమ్ముఖం మఖికాతుకమ్ ।

❖ ఆరాధకస్య కశ్చకోష్ఠీషధారణమ్. ❖

ఆరాధయేద్భాగవత స్సర్వాణాం స్తరిం సంయుతః ॥ ౧౪౦

అహతేన సునూత్యేణ వాససా శ్లక్ష్యతస్తునా ।

బద్ధోష్ణీషో త్రరాసజ్గ్ కణికాకాద్యైరలజ్కృతః ॥

౧౪౬

సౌవణికవారవాజేన ధవలేన విరాజితః ।

బద్ధస్వదేహసన్నాహగ్ పవిత్రితకరశ్శుచిః ॥

౧౪౭

❀ పరిచారకాణాం చ తథా. ❀

సమారాధనవస్తూని నయద్భిగ్ పరిచారకైః ।

కఞ్చుకోష్ణీషవాసోభిభక్వితవ్యం సమస్తతః ॥

౧౪౮

❀ సూజకస్య దేవదక్షిణే ఉపవేశః. ❀

* దేవస్య దక్షిణే పాశ్వేక సూజకేంద్రోపవేశనమ్ ।

❀ సేనాధికానాం భగవతరి పాశ్వేకపృష్ఠతశోఽపవేశః. ❀

ఆస్థితవ్యం భగవన్ గ్ పాశ్వేకయోగి పృష్ఠతస్తతః ॥

౧౪౯

ఏకాగ్రమూఁసైస్సవైకే రేకా నిభిరుపాసితైః ।

❀ త్రిదండైః పభృతీనాముపాసకాగాం స్థితైః. ❀

ఆస్థితవ్యం యతివరైస్త్రీదండైశ్చేకదండభిః ॥

౧౫౦

బ్రహ్మధ్యాన పరైరిన్ద్ర గారాధన విధిక్రమమ్ ।

అనుసన్ధాయ భిశ్వశ్వ దుపవేష్టవ్య మన్త్రికే ॥

౧౫౧

బహిస్తేషాం చ కల్యాణై వైకణ్ఠవై స్సంయతేంద్రియైః ।

ఆనందజాత్రు సఖిలై రాప్తుతాక్షమహీసురైః ॥

౧౫౨

❀ మడ్డపాద్భహి రుపవేష్టవ్యాః. ❀

ఉపాసితవ్యమన్త్రైస్త్రు సదన్త్రైమణ్యపాద్భహిః ।

అధస్తాత్సవతోదీక్షు ప్రపాయా ముపవేశనమ్ ॥

౧౫౩

❀ సతకగాయకాదీనాం స్థానమ్. ❀

అధస్తాదగ్రహో నృత్తగీతవాద్యవిశారదైః ।

నాట్యం బహువిధం వాద్యం ప్రకృప్తం బహుధాస్థితమ్ ॥

౧౫౪

* దేవస్య వామపాశ్వేతు దేశికేంద్రోపవేశనమ్.

* గీతం చ దివ్యం వజ్రాదై గ్నిస్త్వరై రికాలానుసారిభిః ।

ప్రదశ్శయద్భిలాశ్యాని † బద్ధనానీతరాణిచ ॥ ౧౫౫

ఆవిష్కృతవద్భిరన్యాంశ్చ శ్రవ్యం దృశ్యం చ తద్ద్యయమ్ ।

దశ్శయద్భిరధీయానై స్త్రీయాం ‡ స్వాధ్యాయకల్పితామ్ ॥ ౧౫౬

ఇతిహాసపురాణాని కథయద్భియథాధాయథమ్ ।

సన్నిధాతవ్యమన్యాభి ర్వాణినీభిస్సు నతః ॥ ౧౫౭

❖ దేవస్య సహస్రధారయా స్నానమ్. ❖

ఇత్థం సంసేవితే తత్ర మణ్డపే మధువిద్విషమ్ ।

అచయిత్వా తతస్నానపీఠే నీత్వా యథాపురమ్ ॥ ౧౫౮

సహస్రధారాపయంతం స్నాపయేత్పురుషో త్తమమ్ ।

❖ అలంకారాన వ్రరం యాత్రా. ❖

అలంకారాసనే నీత్వా తత్ర కృత్యమశేషతః ॥ ౧౫౯

కృత్వా యాత్రాసనే దేవమారోప్య సపరిచ్ఛదమ్ ।

❖ భోజననానన మహాహవినివేదనమ్. ❖

ప్రవేశ్య మణ్డపం తత్ర న్యసేత్తం భోజనాసనే ॥ ౧౬౦

మహాహవినివేద్యాథ పానకాంతం యథోదితమ్ ।

❖ దేవస్య రాజవదుపచారః. ❖

సుఖాసనే ‡ స్థాపయిత్వా రాజవత్సవమాచరేత్ ॥ ౧౬౧

॥ అలంకారాసనం నీత్వా యానమారోప్య మజ్జలమ్ ।

❖ మహూత్సవనిగమనమ్. ❖

¶ అవరోప్యాసనే తత్ర మణ్డయిత్వా యథాపురమ్ ॥ ౧౬౨

హూమాది బలిదానాంతం కృత్వా సవకమశేషతః ।

ఔత్సవం బిష్కృమాదాయ కురూదేవం మహూత్సవమ్ ॥

* గీతం చ స్మృతం. † నిబద్ధాని. ‡ త్రైయస్తకల్పితామ్. గ్ని సర్వాణ్యైభిః.

§ స్నాపయిత్వా. ॥ అలంకారాలయం. ¶ అవరోప్యత్యేతదధికం క్వచిన్న.

❖ తీర్థదిసపయన్తం అపూర్వవస్తుభిరుపచారః. ❖

ప్రత్యహం మహముక్తైన విధినా విహితం క్రమాత్ ।
అపూర్వాభరణైర్మాత్రైరపూర్వైశ్చమ్భరైస్తథా ॥ ౧౬౪
అపూర్వోద్ధ్యానయానాద్యైర్వ్యయకథా కౌతూహలం భవేత్ ।
తథా విశిష్య కథవ్యం యావత్తీర్థదినావధి ॥ ౧౬౫

❖ పూర్వానతిక్రమేణ స్థానభోగాదికల్పనమ్. ❖

యస్మిన్నాస్థానభూభాగే యే భోగాః కల్పితాః పురా ।
తత్రైవ తే విధాతవ్యా దేవస్య సతి సమ్భవే ॥ ౧౬౬

❖ శ్రీభూమిభ్యాం సాకం వినా వాదెవస్య గ్రామాదా భ్రమణమ్. ❖

శ్రియా వసుధయా సాధకం గ్రామాదా నిత్యముత్సవే ।
పరిభ్రమణమీశస్య కెవలస్యాపి వా భవేత్ ॥ ౧౬౭

❖ ప్రథమదినమారభ్య షట్సు దినేషు నివేదనీయవస్తూని. ❖

అహని ప్రథమాదా స్యా ద్భులిదానమనుక్రమాత్ ।
పలలం రజనీచూణం కరమ్భాన్ లాజసంయుతాన్ ॥ ౧౬౮
చరుణా సహ సంయోజ్య బలిం తద్ద్యాద్యధావిధి ।
ద్వితీయేహని సంయోజ్య చరుణా తలతణ్డలమ్ ౧౬౯
మిశ్రితాంశ్చరుణా * లాజా ధానాన్యాపూపకాంస్తథా ।
తృతీయే చ చతుర్థే చ నాలికేరజలేస్సహ ॥ ౧౭౦
సక్తాంశ్చ శాలిపిష్టం చ సంయోజ్య చరుణా సహ ।
పంచమే పద్మబీజాని సాయసం శాలితణ్డలమ్ ॥ ౧౭౧
షష్ఠే త్వపూర్వా సంయోజ్య చరుణా నిక్షిపేద్భలిమ్ ।

❖ సప్తమాదిషు దినేషు నివేదనీయవిశేషః. ❖

సప్తమాదిషు సవత్త్ర సాధకమనై శ్చతుర్విధైః ॥ ౧౭౨
అపూసాంశ్చ తథా సక్తాన్ ప్రత్యహం నిక్షిపేద్భలిమ్ ।
బ్రహ్మాదీశానపయన్తం స్థానేష్వప్తసు పూర్వవత్ ॥ ౧౭౩

❀ గోమయశుద్ధే బలిపీఠే తోయపూర్వం బలిదానమ్. ❀

విధాయ బలిపీఠాని గోమయాలిప్తభూమిషు ।

తేషు వాద్యం తథా నృత్యం గేయం నిత్యోత్సవే యథా ॥ ౧౭౪

కృత్వా దద్యాత్తాయపూర్వం బలిం తోయోత్తరం తథా ।

బలిముద్రాం దశకయిత్వా దశకయేన్ద్రజాలాప్తమ్ ॥ ౧౭౫

❀ బలిప్రదక్షిణమ్. ❀

బలిం ప్రదక్షిణీకృత్య గచ్ఛేయుబలిదాయినః ।

❀ ఆరమ్భసమాప్తినయోరెకో బలిః మధ్యదినేషు బలిద్వయమ్. ❀

ఆరమ్భదినే రాత్రౌ సమాప్తినయోరేకమ్ ॥

౧౭౬

బలిమేకాం షీపేన్ద్రధ్యదినేషు బలిద్వయమ్ ।

❀ అహారాత్రం బలిదానమ్. ❀

అహ్ని రాత్రౌ చ సవత్ర బలిదానం యథావిధి ॥

౧౭౭

❀ అస్తదినే గ్రహణాదిసమ్మతే బలిద్వయమ్. ❀

అవసానదినే రాత్రౌ గ్రహణే విషువేయనే ।

ప్రాప్తే కుర్యాదవభృథం యది తస్మిన్ బలిద్వయమ్ ॥ ౧౭౮

❀ గ్రామాదిరహితస్థానై మహావీరస్య పురతోబలిః. ❀

గ్రామాదిరహితే స్థానే మధ్యే తు పురతో బలిమ్ ।

మహావీరస్య వితరేద్భ్రష్టాణై దేశికోత్తమః ॥ ౧౭౯

❀ తీర్థాదినాత్పూర్వేద్యమృగయా. ❀

పూర్వేద్యస్తీర్థాదినా ద్వేవస్య మృగయా భవేత్ ।

మృగయాదినాత్పూర్వం జలద్రోగ్యవగాహనమ్ ॥ ౧౮౦

❀ తస్మిన్దినే సవిభవం దేవస్య నిగమః. ❀

అవగాహనాత్పూర్వేదినా దేవమచయేత్ ।

శ్రీభూమిభ్యాం సహైకస్మిన్ విష్టరే విపులై స్థితమ్ ॥

౧౮౧

ఉద్యానాదా చ దేవీభ్యాం సాధం దేవస్య నిగమః ।

కీడాశ్చ తత్ర బహుధా దశయే * చ్ఛ్వాపదాగీపునః ॥ ౧౮౨

❖ దేశాస్తరాదాహృతప్రాభృతాదినివేదనమ్. ❖

దేశాద్దేశాదాహృతాని ప్రాభృతాని గృహస్వయమ్ ।

ప్రదశ్యే దేవదేవాయ జననంసది మడ్డాపె ॥ ౧౮౩

ఇతో యాతమిదం సవ మితో యాతమితీయచ ।

దేవాదీనసి † చాహత్యూన్కాల విజ్ఞాపయే త్తతః ॥ ౧౮౪

❖ దేశికెన్ద్రః దేవానన మవలోక్య సవేషామనుగ్రహంతుర్యాత్. ❖

తన్నయత్వాద్దేశికేన్ద్రో దేవ్రాహమితి ‡ భావయత్ ।

కుర్యాదనుగ్రహం సవం దేవస్యాలోక్య చాననమ్ ॥ ౧౮౫

❖ సమీపస్థై రనుగ్రహభావనా, ❖

అభిప్రాయం యథా రాజ్ఞో జ్ఞాత్వా తేన ప్రదశితమ్ ।

బ్రువన్తి తత్సమీపస్థా రాజ్ఞాం తత్తదనుగ్రహమ్ ॥ ౧౮౬

❖ బల్యచాయా ఉత్సవే సుదదశేనాన్నమూర్త్యోవికల్పః. ❖

సుదశేనాన్నమూర్తిభ్యాం సహ తాభ్యాం వినాపి వా ।

సహ బల్యచాయా కురూద్వినా వా తం మహూత్సవమ్ ॥

కేవలోత్సవవిష్ణేన దినేష్వవభృథావధి ।

❖ అపరాజ్ఞౌ జలద్రోణ్యవ గాహనమ్. ❖

జలద్రోణీం జలస్నానదినే కృత్వా యథాపురమ్ ॥ ౧౮౮

ఉత్సవం దేవదేవస్య ప్రాతరారభ్య మజ్జశమ్ ।

అపరాజ్ఞౌ జలద్రోణ్యమవగాహనమివ్యతే ॥ ౧౮౯

సోపానదేశే సరిసి జలద్రోణీం నివేశయేత్ ।

కటాహం వాపి సోవణం పూరయేద్గర్జ్వరారిభిః ॥ ౧౯౦

ముక్తా * భాన్యక్షతాన్యత్ర పరితో వికిరేత్ స్థలః ।

జలెహ్యోవాహ్య గజ్ఞాద్యాస్పరితస్తాస్సభాజయేత్ ॥ ౧౯౧

జలెభిమన్త్రితే మన్తైర్గిబ్లిజ్జదేవమచితమ్ ।

ఉపచాలైర్యథాపూర్వం † స్నానాన్తైరవగాహయేత్ ॥ ౧౯౨

❖ తస్మిన్కాలే వారుణసూక్త వాద్యాదిఘోషః. ❖

కాలే తస్మిన్నధీయూర్క్ సూక్తం ‡ వారుణముచ్చక్షేః ।

తన్మయా దిక్షు సర్వాసు ఘోషయేత్తూర్కముచ్చక్షేః ॥ ౧౯౩

❖ అవగాధస్య దేవస్య యానెన మణ్డప్రపాణమ్. ❖

అవగాధం తతో దేవం యానమారోప్య మణ్డపమ్ ।

అన్యమానీయ తత్రాపి యథాపూర్వం సభాజయేత్ ॥ ౧౯౪

❖ తీర్థస్నానస్య బ్రహ్మదిభిరనుష్ఠితత్వమ్ ❖

అనుష్ఠితమిదం తీర్థం బ్రహ్మద్యైరపి దైవతైః ।

❖ తీర్థస్నానపానాదిఫలమ్. ❖

వత్రేశ్చ తీర్థసలిలై రివీతైశ్చిరిసి ధారితైః ॥

౧౯౫

స్నానై నికర్షూతపాప్తానాం యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।

❖ ఉత్సవాత్పూర్వమనన్తరం వా మృగయా. ❖

మృగయాదివసె వాపి ప్రాతరారభ్య పూర్వవత్ ॥

౧౯౬

కృత్వోత్సవమశేషేణ తస్యాన్తే మృగయా భవేత్ ।

❖ మృగయావిధానమ్. ❖

మృగయానుగృణైస్సవై కర్భూషణైర్భూషితం తతః ॥

౧౯౭

తద్యోగ్యాయుధసన్నాహం హస్త్యాదౌ ‡ పరికల్పితే ।

ఆరోప్య కృత్రిమే చాశ్వే సయేద్ధాగ్రిమాది పూర్వవత్ ॥ ౧౯౮

* కారాణ్యక్షతాని. † స్నాతం తైరేవ గాహయేత్ ‡ శాకున. § సాధు కల్పితే.

దేవీభ్యాం సహ సీమాదా నేనైవహస్తాద్విభియుతమ్ ।
ఉద్యానమట్టపే చాపి మధ్యే సావణవిష్టరే ॥

౧౯౯

❀ మృగయానివృత్తస్య దేవస్య రాత్రౌ మణ్డపనయనమ్. ❀

ఆసనే తత్ర చాసీనం స్నానపూర్వం సమచయేత్ ।
మట్టపేఽన్యత్ర విధినా నివేద్య చ మహాహవిః ॥ ౨౦౦
యానమారోప్య తద్రాత్రౌ మన్దిరాన్తభుజం నయేత్ ।

❀ పశ్చిమరాత్రిభాగ తీర్థబిమ్బాధివాసనమ్. ❀

నిత్యోత్సవం యథాపూర్వం కుర్యాత్తదను మజ్జలమ్ ॥ ౨౦౧
పశ్చిమ రాత్రిభాగే తు తీర్థబిమ్బాధివాసనమ్ ।
బద్వా ప్రతిసరం తీర్థబిమ్బాభావే చతుర్ముఖ ॥ ౨౦౨

❀ తీర్థబిమ్బాభావే ఉత్సవమూర్తే రెవకాతుకబద్ధః. ❀

నిత్యోత్సవప్రతికృతేరభావే త్వినివాసనమ్ ।
స్నానాచార్యాం భవేద్యద్వా బిమ్బస్యోత్సవకారిణః ॥ ౨౦౩
ఉత్సవగ ప్రాతరారభ్య కుర్యాత్పూర్వాదితక్రమాత్ ।
ఉత్థాప్య శాయితం బిమ్బం నివేశ్య * ముఖమట్టపే ॥ ౨౦౪
ఆదాయ స్థాపితా కుమ్భా యాగవట్టపభూమిషు ।
నీత్వా ప్రదక్షిణం ధామ తీర్థబిమ్బస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౦౫
స్థాపయత్వా ధాన్యరాశౌ తీర్థబిమ్బం యథావిధి ।

❀ ఏకబెరె మూలబెరసైవ కౌతుకబద్ధః. ❀

వస్త్రాన్తమచయిత్వానై ముహూర్తే శోభనే గురుః ॥ ౨౦౬
ఏకబెరె మూలబెరమన్యథా తీర్థకౌతుకమ్ ।
కుష్మేభరభ్యుద్ధృతై దేవం మూలమన్త్రేణ మన్త్రవిత్ ॥ ౨౦౭
పూర్వాదిమధ్యకుమ్భాన్తమభిషిక్చేద్యథావిధి ।
స్నానాదిదీపపయన్తం ప్రకీకుమ్భం సమచయేత్ ॥ ౨౦౮

* స్నానమూపే.

పఠత్సు విప్రవయోఽఘ దిక్షు స్వాధ్యాయముచ్చక్షైః ।

ఘోషయత్సు చ వాద్యేఘ మస్త్రైరబైవత్రైగురుః ॥

౨౦౯

నవవస్త్రోత్తరీయాద్యైదీపాస్తైరచితే హరా ।

❀ నిశాచూణావిధిః. ❀

ధ్వజవీరస్య పురతః * ఓతౌ గోమయవారిణా ॥

౨౧౦

ఆలిప్తై చతురశ్రై చ శాలిభారై వికీర్ణైః చ ।

వస్త్రపూర్వాద్యలజ్జాగ్రై రులూఖలమజ్జతమ్ ॥

౨౧౧

క్షాలితం † త్థణ్ణైః వీరైః స్థాపయిత్వా చతుర్ముఖా ।

శ్రీసూక్తవిద్యయా లక్ష్మీం ‡ ధ్యాత్వా మన్త్రితమచితమ్ ॥

౨౧౨

ముసలం క్షాలితం చాపి మన్త్రితం మూలవిద్యయా ।

ఆదాయ మూర్తిః ప్రసాదాం దేశికేంద్రస్సమాహితః ॥

౨౧౩

అవహన్యాన్నిశాచూణాం నిక్షిప్తం తదులూఖలే ।

గాయన్త్ర్యా గణికా గీతం ధీ మన్దిరే దేవదాసికాః ॥

౨౧౪

అవహన్యన్విశాచూణాం యథాసూక్ష్మతరం భవేత్ ।

❀ దేవస్య నిశాచూణాకుమ్భాభిషేకః. ❀

నిక్షిప్తచూణాం తదను కుమ్భం వేష్టితవాసనమ్ ॥

౨౧౫

శ్రీ సకూచాః మల్లకం వీరైః తణ్ణులైః పరికల్పితైః ।

స్థాపితం మూలమస్త్రైః గన్ధాదిభిరథాచితమ్ ॥

౨౧౬

❀ ఆదాయకుమ్భచూణైః ప్రైశ్చీసూక్తనాభిషేచయేత్ ।

❀ అవభృథాథాం దేవస్య సరిత్రీథానయనమ్. ❀

ఋత్విజో దేశికేంద్రశ్చ దేవం గత్వా ప్రదక్షిణమ్ ॥

౨౧౭

అష్టాఙ్గప్రణిపాతేన ప్రణిపత్య వికీర్ణైః చ ।

పుష్పాణ్యజ్జలిభిరదేవం స్తుత్వా స్తోత్రైః ॥

౨౧౮

* ఓతిమ్. † తణ్ణులైః వీరైః. ‡ ధ్యాయక. ధీ మజ్జలం. శ్రీ సకూచాః, మల్లకమ్. పల్లవం. ❀ అచార్యః. ఆధార. ॥ రనెకథా.

అలఙ్కృతైర్భాగవతైశ్చత్రచామరధారిభిః ।

తైరేవ సవైభవహుభిర్భావ్యం దేవసమీపగైః ॥

౧౧౯

ఆరోప్య దేవం హస్తాద్దా తీర్థభిమ్బమలఙ్కృతమ్ ।

పశ్చాదుత్సవభిమ్బిన నీయమానైన పూర్వవత్ ॥

౧౨౦

సహితం * సరిత స్తీర్థం సీత్యా యద్వా సరి త్తటమ్ ।

❀ సముద్రై అవభృథై నియమః. ❀

దశైః చ పౌణ్యమాస్యాం చ అవాక్ష్పేద్యోజనావధౌ ॥

౧౨౧

సముద్రతీరమథవా మణ్డపే తత్ర కల్పితే ।

అవరోప్యాసనే యానాన్నివిప్తై తీర్థకాతుకే ॥

౧౨౨

❀ కలశస్థాపనచక్రాభిషేకౌ. ❀

కలశానగ్రతగిషణ్చ వింశతిం దశ సప్త చ ।

యద్వా యద్వా సవ న్యస్య యథావిధి † యథాక్రమమ్ ॥

౧౨౩

కలశైరభిక్షృత చక్రం శిష్టైశ్చ వారిభిః ।

❀ చక్రస్య చలై మజ్జనమ్. ❀

సరితాదా చ తీర్థేషు తీర్థాన్యావాహ్యా నామభిః ॥

౧౨౪

‡ నిమజ్జయేత్తత్ర బిమ్బం చక్రం చ త్రియోధావిధి ।

తీర్థార్థమాత్సవే బిమ్బే సమానీతే తు వారిభిః ॥

౧౨౫

ప్రాప్త్య కూచాగ్రపతితైర్బిమ్బం చక్రం నిమజ్జయేత్ ।

❀ చక్రాభావే కూచస్య విధానమ్. ❀

చక్రాభావే తు తత్కూచం కేవలం దేవసన్నిధౌ ॥

౧౨౬

❀ దేవేన సహమజ్జతాం శాశ్వతలోకావృష్టిః. ❀

దేవేన సహ తత్కాలే నిమజ్జన్తి చ యే నరాః ।

తే నిర్ధూయాశుభం సర్వం మహాపాతకమవృధ ॥

౧౨౭

* సరిత. † యథాపురమ్. ‡ నిమజ్జయేత్తత్ర కుమ్భం చక్రం చ త్రియోధావిధి. నిమజ్జేత్తత్ర తద్బిమ్బం చక్రమనైః.

యాన్తి ధ్రువం సుదుష్పాప్యం ఘోసమాచంద్రితారకమ్ ।

❀ మణ్డపే దేవస్య మహాహవినివేదనమ్. ❀

మణ్డపే దేవమానీయ పూజయిత్వా యథాపురమ్ ॥ ౨౨౮

మహాహవినివేద్యాథ బ్రాహ్మణా భోజయేత్తతః ।

❀ ప్రత్యహం బ్రాహ్మణభోజనమ్ ❀

ప్రత్యహం భోజయేద్విపాక సహస్రం శతమేవ వా ॥ ౨౨౯

❀ దేవస్థాలయాభ్యంతరప్రావణమ్. ❀

ఆలయాభ్యంతరం యానమారోప్య ప్రాపయేత్తతః ।
తదాత్రా మణ్డపే దేవం నీత్యాభ్యచ్యక్య యథావిధి ॥ ౨౩౦

❀ ప్రభాతే చక్రాబ్జమణ్డాలే పుష్పయాగః. ❀

నివేద్య చ యథాన్యాయం ప్రభాతే మణ్డపాంతరే ।
భక్తైర్భాగవతైశ్చైవ సేవితే భూతలే క్వచిత్ ॥ ౨౩౧

చక్రాబ్జం వతేయిత్వా క్షవత్కనా వరణాన్వితమ్ ।
ప్రసవైః కాలజైశ్చాస్మైరి కృష్ణైశ్చ తులసీదళైః ॥ ౨౩౨

న్యూవాతిరేకగహితైర్వజ్రైరేవ సితాదిభిః ।
విచిత్రయేత్పద్మవజ్రైశ్చైత్రితే * తస్య మధ్యతః ॥ ౨౩౩

భద్రవీతే ప్రభాయుక్తే న్యస్తే కల్యాణకౌతుకమ్ ।
నివేశ్యారాధయేదన్యూపాద్యాదిభిః సుక్రమాత్ ॥ ౨౩౪

ద్వాదశాక్షరమస్త్రీస్థాన్యక్షరాణి యథాయథమ్ ।
ఉద్దిశ్య భూషాపయన్తైరఘ్నాద్యైః సవభిః క్రమాత్ ॥ ౨౩౫

ప్రత్యక్షరం సమస్తాని పుష్పైః † రభ్యచయేద్ధరిమ్ ।
హృదయాదీని చాక్లాని సముద్దిశ్యజ్జలిస్థితైః ॥ ౨౩౬

ఫలం భవతు మే ‡ పుష్పైః సమ ఇత్యవసానకమ్ ।
కి తస్మిన్ మత్స్యిన్ సముచ్చాయే మత్స్యవిదేశికౌత్తమః ॥ ౨౩౭

* తత్ర. † దపచరెద్ధరిమ్. ‡ పుష్పం సమ స్ తత్ర మత్స్యిన్.

- భూషణాని తథోద్దిశ్య శ్రీవత్సాదీన్యనుక్రమాత్ ।
 ఆయుధాని చ దివ్యాని చక్రాదీని యథాక్రమమ్ ॥ ౨౩౮
- తద్ధై వావరణస్థానాం దేవతానాం సమచక్షణమ్ ।
 మత్స్యోద్దిమూర్తిదశకం కేశవాదీంస్తథా పరాన్ ॥ ౨౩౯
- చతుర్వింశతీసజ్ఞాతా నుద్దిశ్య కుసుమాచక్షణమ్ ।
 పౌరుషేణ తు సూక్తేన ప్రత్యృచం కమలాసన ॥ ౨౪౦
- నారాయణానువాకేన విష్ణుసూక్తేన దేశికః ।
 పుష్పాణి దద్యాద్దేవస్య చరణామృజయోద్వయోః ॥ ౨౪౧
- తథాపనివదైశ్చ నైగి శ్చుభిస్సంపావనైః ।
 దిక్షు వేదాంశ్చ చతురగి పఠెయుశ్చ న్నృవిత్తమాః ॥ ౨౪౨
- విదిత్వేకాయనాం శాఖాం తన్నయాస్సుముఖాస్తథా ।
 అధీయార్క * తథా స్తోత్రైస్తృతైశ్చ సతతోద్వైతైః ॥ ౨౪౩
- తోషయేద్దేవదేవేశం గయైశ్చ బహుధా స్థితైః ।
 † పుష్పాభిషేకం ప్రహితైగి పుష్పైరెవ సితాదిభిః ॥ ౨౪౪
- దేవస్య కృత్వా దేవాయ పాయసాది చతుర్విధమ్ ।
 అన్నం నివేద్య జహుయాద్దిశ్యగ్నైశ్చ మేడ్డపస్య చ ॥ ౨౪౫
- సమిద్భిరాజ్యైశ్చరు భిశ్చతుర్భిశ్చ పృథ్వీఫక్ ।
 అష్టోత్తరశతం వారాన్ మూలమన్త్రైః మన్త్రవిత్ ॥ ౨౪౬

❀ దేవస్య యానన పరిభ్రమణమ్. ❀

- తతగ్ప్రదక్షిణం కృత్వా దేవం స్తుత్వా చ భూతలైః ।
 ప్రణమేద్దండవద్యాసమారోప్య శిభికాదికమ్ ॥ ౨౪౭

❀ ఆగతానాం బ్రాహ్మణాదీనాం నివతకనానుజ్ఞా. ❀

- ప్రవేశయేదావరణం ప్రథమం తత్ర చ స్థితః ।
 సేవానుభూతివివశాన్ భక్తాన్ భాగవతాంశ్చ సః ॥ ౨౪౮
- ‡ బ్రహ్మాదీనపి కల్యాణమనుసన్ధాతుమాగతాన్ ।
 ప్రణతానాలయం స్వం స్వం గస్తుం సవేశ్వరో హరిః ॥ ౨౪౯

* తథాతోద్యైః. † పుష్పాభిషేకసహితైః. ‡ బ్రహ్మన్నపి చ.

నియుజ్యావరణం తచ్చ పరిక్రమ్య ప్రదక్షిణమ్ ।

సాధకమభ్యస్తరై * నిత్యైస్సేవకై † రసయాయభి ॥ ౨౫౦

❀ శాన్తిః హిమగి పూజాకామతిః. ❀

అభ్యస్తరం మద్విరస్య ప్రవిశేన్తజ్జలాన్వితమ్ ।

తదహనిశి పూజస్మిక్ ‡ న్యస్యేత్సేవసమయ్యపె ॥ ౨౫౧

ఉత్సవాన్మోచితం స్నానం కలశైరా చరేత్కృమాత్ ।

మహాహవినివేద్యాథ నీత్యా తస్మన్మహాస్తరై ॥ ౨౫౨

యాగమన్తపమాసాద్య హిమం కురూద్యధావిధి ।

శాన్తిః హిమం తతగికురూద్యధా పూజాకామతిః ॥ ౨౫౩

ప్రాయశ్చిత్తం తు జహుయాత్సత్సాధిపనిషదా ఘృతమ్ ।

సహస్రం వాశతం వాపి హుత్వా పూజాకామతిః చరేత్ ॥ ౨౫౪

❀ అగ్న్యదీనాముద్వాసనమ్. ❀

అగ్నిక్ విసజయైద్దేవా తత్తస్థాం స్తోరణాదిషు ।

❀ ధ్వజోద్వాసనమ్ యజమానాయ ధ్వజస్తమ్భదానమ్. ❀

ధ్వజస్తమ్భం సమాసాద్య పూజయిత్వా ఖగాధిపమ్ ॥ ౨౫౫

హవినివేద్య గరుడం పరిక్రమ్య ప్రదక్షిణమ్ ।

తముద్వసేత్పటాత్తాత్యం సంహారక్రమమాశ్రితః ॥ ౨౫౬

అవరోఘ్య ధ్వజస్తమ్భ ముత్సౌట్య చ మహానిశి ।

ఏ స్తమ్భం ధ్వజం చగృష్ణీయాదేశి కేన్ద్రే స్వయం తతః ॥ ౨౫౭

గ్రహణం దేశి కేన్ద్రేణ తాత్యత్పక్షికరం భవేత్ ।

స్థానే చానాహితా దేవా తత్ర తత్ర స్థితానపి ॥ ౨౫౮

బలిం దత్వా తూయఘోషైః స్థానే స్థానే సకృత్సకృత్ ।

ఘోషయిత్వా చతుర్వక్తృః ‡ సముద్వాస్య స్వనామభిః ॥ ౨౫౯

* నిత్యం † రసపాయభిః. ‡ యామే. § సహధ్వజం. ¶ స్సముత్పాద్య.

❀ దేశికస్య పరిజనన సాకం మాననాష్టాక్షరజపః. ❀

మూక్షైః * పరికరైస్సాధం గురురష్టాక్షరం జపేత్ |

[ప్రవిశ్య ధామ దేవస్య విజ్ఞాప్య శకటాదికమ్ ||

౨౬౦

❀ యజమానాదిభ్యః దక్షిణా. ❀

యానమారోప్య ధామాన్తరి ప్రాపయేత్తఖకౌతుకమ్ |

† ప్రభాతాయాం నిశాయాం వాఽనుష్ఠితే యాగకర్మణి || ౨౬౧

యజమానౌ గురుం వస్త్రై భూషణైః కటకాదిభిః |

సౌవజైః గన్ధపుష్పాద్వైద్యైరలబ్ధైః త్యాభిపూజ్య చ || ౨౬౨

దక్షిణాముత్తమాం స్వణశతనిష్కాం తతోఽధికామ్ |

యథావిభూతి దత్వాన్య దక్షిణాః ప్రతినాసరమ్ || ౨౬౩

‡ దశనిష్కం తదధం వా తదధం వా యథావసు |

నిష్కరూపాం యథాశ్రద్ధమాచార్యాయ తదధికామ్ || ౨౬౪

తదధమృత్పిజాం దద్వా తదధం పరిచారిణామ్ |

హేనువస్త్రాన్సయానాద్వైస్తోషయే శీ దుపచయాయా || ౨౬౫

గాయకాద్యాన్ జనాన్ సవాన్సధికారానుసారతః |

కర్మాజ్ఞభూతానన్యాంశ్చ కల్యాణం ద్రష్టుమాగతాన్ || ౨౬౬

భక్తాన్ భాగవతాంశ్చైవ సామాన్యాంశ్చేష్టితైః సత్తైః |

అవ్యల్పికాపి దాతవ్యా దక్షిణా యాగకర్మణి || ౨౬౭

కర్మిభ్యో దక్షిణాహీనౌ నిష్కలరికతురబ్జః |

యజ్ఞప్రత్యుత కర్తృణాం ప్రత్యవాయాయ కల్పతే || ౨౬౮

❀ ఉత్సవకారకస్య ఉపకువాణానాం చ ఫలమ్. ❀

తస్మాదథానుగుణ్యేన దాతవ్యా దక్షిణా భవేత్ |

శ్రద్ధయా వాసుదేవస్య సాక్షోపాజ్ఞం సదక్షిణమ్ || ౨౬౯

ఉత్సవం దేవదేవస్య యగికుయాత్సకులం స్వకమ్ |

ఉత్తారయన్ స్వయం విష్ణోస్సాయుజ్యం గచ్ఛతి భువమ్ || ౨౭౦

హయమెధసహస్రేణ యజతే యస్సమాహితః ।
 యశ్చోత్సవేన యజతే తయోస్తుల్యఫలాన్వయః ॥ ౨౭౧
 యాగానామపి సర్వేషాం ఫలముత్సవ * కర్మణా ।
 దేవస్యాశ్నువతే సన్తం యష్టారో నాస్తిసంశయః ॥ ౨౭౨

❀ రాజరాష్ట్రాదీనామభ్యుదయకథనమ్. ❀

ఉపకువన్తి యే మత్యాః దేవస్యాశ్నిన కర్మణి ।
 కర్మణా మనసా వాచా తేఽపి యాన్తి యథేష్ఠితమ్ ॥ ౨౭౩
 గ్రామే వా నగరే వాపి పత్రేన వా మహూత్సవః ।
 విష్ణోగే ప్రవతతే త్రయత్ర దేశే రాష్ట్రేఽపి వా భవేత్ ॥ ౨౭౪
 భయం న మృత్యోన్మాదాద్యధేనా దుర్బితౌదినశ్చనః ।
 నశ్యన్తి తస్కరాస్తత్ర నాధర్మస్సంప్రవతతే ॥ ౨౭౫
 ధర్మాయుక్తో భవేద్రాజా జనా ధర్మపరాయణాః ।
 భవన్తి సుఖినస్సర్వే సర్వాదుర్నివృజితాః ॥ ౨౭౬

❀ సేవాధిభ్యః పానీయాదిదానస్య మహాఫలత్వమ్. ❀

మహూత్సవే వతమానే యదధిభ్యః ప్రదీయతే ।
 పానీయమన్నం వస్త్రం వా తత్ప్రహస్రగుణం భవేత్ ॥ ౨౭౭

❀ ఉత్సవేఽధికృతానాం భగవత్ప్రసాదః. ❀

పుష్పమూలఫలై రిజ్యా దేవస్యాభరణాదికైః ।
 క్రియమాణా యథాశక్తి ఫలానన్త్రాయ కల్పతే ॥ ౨౭౮
 సేవస్తే తత్ర యే దేవమహానిశమతన్త్రితాః ।
 తేషామిదమియచ్ఛేతి ఫలం వక్తుం న శక్యతే ॥ ౨౭౯
 ఆలెపనం మూజనం చ రజరిప్రశమనం తథా ।
 వారిభిర్దీపికారోపం క్షేలనాస్థానాదికమ్ ॥ ౨౮౦
 కువన్తియే బ్రహ్మలోకం తే యాన్త్యమరదుర్భాభమ్ ।
 యానం వహన్తి యే విప్రాస్తే యాన్తి † బ్రహ్మణిపదమ్ ॥ ౨౮౧

రథం వహన్తి యే * చాశ్వాస్తేఽపి యాన్తి సురాలయమ్ ।

ఛత్రాదిధారిణశ్చాపి మోదన్తే దివి మానవాః ॥ ౨౮౨

దేశిణో మూర్తికావాత్సేవ తద్దైవ పరిచారకాః ।

ఉత్సవేఽధిక్యతా విష్ణోగ్ప్రాప్నువన్తి యథేష్పితమ్ ॥ ౨౮౩

ఋచో యజ్ఞాంషి సామాని యే తత్రాధీయతే జనాః ।

తే వరే వ్రాత్యమ్ని దేవస్య సాక్షైః † వతః ‡ నిస్సృహాః ॥ ౨౮౪

❀ దేవస్య కల్యాణారాధనమ్. సవజ్జేమకరమ్. ❀

సవజ్జాన్తికరం సవజ్జసుఖితాన్తదనము త్తమమ్ ।

రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సుఖదమాయురారోగ్యవధానమ్ ॥ ౨౮౫

ప్రజానాం వాసుదేవస్య కల్యాణారాధనం మహత్ ।

ఇమం దేవాదయస్స వేద విష్ణోరుత్సవము త్తమమ్ ॥ ౨౮౬

కృత్వా శాశ్వతీకం స్థానం ప్రాపురత్యస్తదుర్లభమ్ ।

❀ త్రిదినై కాహసాధ్యోత్సవయోజితే ధేయా విధయః. ❀

ఉత్సవే త్రిదినై కాహసాధ్యే శ్రద్ధాప్రవర్తితే ॥ ౨౮౭

బలిప్రదానం సుమనోయజనం చాధివాసనమ్ ।

నవానామపి కుమ్భానాం తథా తీర్థావగాహనమ్ ॥ ౨౮౮

మృగయా చ జలద్రోణీ వజానీయాని పద్మజ ।

తావత్త్యేవౌత్సవదినై తీర్థాన్తే గ్రామవీధిషు ॥ ౨౮౯

బ్రహ్మదిదేవతాస్సద్యస్సమావాహ్య బలిం షీపేత్ ।

కేసలౌదనమగ్నా చ హేమామౌ నిశ్యధివాసనమ్ ॥ ౨౯౦

స్నవనం విషువాద్యేషు నద్యాదావవగాహనమ్ ।

పుష్పయాగౌ జలద్రోణీ మృగయా చ న యుజ్యతే ॥ ౨౯౧

లన్యత్సవం యథాపూర్వం కర్తవ్యం ఫలకాక్షిభిః ।

ఇతి గుహ్యతమం బ్రహ్మన్న త్తమారాధనం పరమ్ ॥ ౨౯౨

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహేశాపనిషది పాద్మ సంహితాయామ్

చర్యాపాదే మహేశాత్సవ విధినిర్ణయ ఏకాదశోఽధ్యాయః.

* చాన్యే తెఽపి. † వతః స్తీతి త్రాత్యైవయోగః.

ద్వాదశోఽధ్యాయః.

❀ అచక్షాననివేదనోపయోగి ఫలపుష్పనిదేశః. ❀

[బ్రహ్మ—

సమారాధ్యో హరిగిపుష్పేరి * కాలఃక్షేప్తహేమీంషి చ ।
ఫలమూలాని చాన్యాని కాని యోగ్యాని కథ్యతామ్ ॥

[శ్రీభగవాన్—

పుష్పాణి నన్దనవనాదారామాదాత్మనోపి వా ।
లరణ్యాద్వా గృహీత్వా చ విక్రీతాన్యాపణస్థలాత్ ॥
అయాచితాని లభ్యాని యద్వా కమలసమ్భవ ।
పూవఃపూవ్రాణదితాలాభే గ్రాహ్యముత్తరముత్తరమ్ ॥

❀ వజ్ర్యాని కుసుమఫలాదీని. ❀

అన్యాయోపాజ్ఞతాన్యన్యదేవతాధాని వా పునః ।
అగ్రాహ్యాణి తథా భిన్నం ముకులం పతితం తథా ॥
జీణం పయస్పితం కీటదూషితం పాదలఙ్ఘితమ్ ।
హ్లాసం స్పృష్టం తథాఽస్పృశ్యైన్యీతం చ ప్రతిలోమజ్ఞైః ॥

❀ పుష్పాదిసజ్జిహ విధానమ్ తత్సత్ప్రతాని చ. ❀

న్నాతశ్చుద్ధామ్బరో మానీ పాణిం ప్రత్యుల్బ వారిణా ।
పాత్రే పుష్పాణి గృహీత్యాద్వేత్రజే తృణజేఽథ వా ॥

❀ ఉపాదేయపుష్పాణి. ❀

కల్పకద్రుమసంజ్ఞాతం పారిజాతసముద్భవమ్ ।
హరిచన్దన సన్తానమన్దారద్రుమసమ్భవమ్ ॥
సౌగంధికొద్భవం పుష్పం షడతే సురదారుజాః ।
పాలాశం సప్తమం పుష్పముపయుక్తాని చాచక్షనే ॥
† అనిరూప్యాని దేయాని పునరిప్రత్యుల్బ వారిభిః ।
ఉత్తరోత్తరమైక్తకం సహస్రగుణమివ్యతే ॥

* కైరిపత్త్రేనా. † సమూహోపాన్యని.

❀ ప్రాతరచక్షణాపయోగి పుష్పాణి. ❀

ప్రాతగ్గపద్మద్వయం శస్త్రముత్పలత్రయమచక్షణే ।

ఫలం చ పూర్వవత్ శ్చైమం తదైవ శతపత్రికా ॥

౧౦

చమ్పకం కేతకీయగ్గం మాలతీ మాధవీ తథా ।

నన్ద్యావతం చ పున్నాగం సురవణ్యేకపణికా ॥

౧౧

ప్రియజ్ఞ పాటలద్వద్వయం మద్దారద్వయమేవ చ ।

లక్ష్మీశ్చ కణికారశ్చ యూధికా కురవస్తథా ॥

౧౨

పట్టికై తాని శన్తాని ఫలం పూర్వవదివ్యతే ।

❀ మధ్యాహ్నచక్షణాపయోగిని. ❀

శస్త్రం మధ్యద్ధినే శ్వేతకరవీరజమచక్షణే ॥

౧౩

కైశ్కిరాతం చ సౌవణ్యం పుష్పం సహచరీ తథా ।

❀ ప్రదోషాచక్షణాపయోగిని. ❀

పూర్వవచ్చ ఫలం * విద్యాత్పరీదోషే చ ప్రశస్యతే ॥

౧౪

జాతియగ్గం విచకిలం మల్లికార్జవయమేవ చ ।

వకులం వనజాతిశ్చ తథా చ వనమల్లికా ॥

౧౫

కుముదం వనమల్లీ చ పూర్వవచ్చ ఫలం స్మృతమ్ ।

❀ ప్రాతరపచితస్య మధ్యాహ్న వినియోగః. ❀

ప్రాతగ్గకాలాదితం పుష్పం యుక్తం మధ్యద్ధినే పి చ ॥

౧౬

❀ ప్రదోషాదితపుష్పాణాం మధ్యరాత్రాచక్షణయోగ్యతా. ❀

ప్రదోషే కథితం పుష్పం మధ్యరాత్రే చ శస్యతే ।

❀ దివాపుష్పైర్దివా నిశాపుష్పైర్నిశా వినియోగశ్శస్త్రః. ❀

దివాపుష్పైర్దివా పూజా నిశాపుష్పైస్తథా నిశా ॥

౧౭

❖ దేశకాలానుసారీణి పుష్పాణి. ❖

* దేశే కాలే యథాయోగమచక్షయేత్పురుషో త్తమమ్ ।

మాలత్యా పూజయేత్ప్రాతఃకర్మాప్నోత్యర్హతః ॥ ౧౮

సాయాహ్నో జాతిపుష్పైస్తు స్రవోషే వక్తురైరపి ।

మధ్యరాత్రే మల్లికాభియజ్ఞేత

❖ జలజపుష్పస్య సర్వదా పూజాహితా. ❖

జలజైస్తుదా ॥

౧౯

ప్రత్యూషే నన్దికావలైఃకీ కాల ఏష ఉదాహృతః ।

❖ పద్మాదిజలపుష్పాణాం దినత్రయావధి అపయుష్షితతా. ❖

పద్మాది † జలపుష్పాణామవాగ్ధతుః స్త్యహార్హవేత్ ॥

౨౦

న చ పయుష్షితో దోషో ‡ నీరజానాం భవేత్తథా ।

❖ అబద్ధైభ్యః ప్రసూనైభ్యః మాలాబద్ధాని శ్రేష్ఠాని. ❖

అబద్ధైభ్యః ప్రసూనైభ్యో బద్ధమాలా ప్రశస్యతే ॥

౨౧

❖ మాలాప్రజోన్వయావం ప్రశస్తిభేదశ్చ. ❖

మాలాభ్యస్సగ్విరా మాలా సజాతీయ ి ప్రసూనకా ।

నక్తు నానావిధైఃపుష్పైనిమికతా కదలీత్వచా ॥

౨౨

❖ సర్వదా అపయుష్షితాని పుష్పాణి. ❖

హ్రీబెరం చ తమాలం చ తథా దమనకత్రయమ్ ।

న పయుష్షితమైతైశ్చ సదైవారాధయేద్ధరిమ్ ॥

౨౩

❖ తులసీ చతుష్టయం దూర్వా బిల్వపత్రం చ పూజాహాణి ❖

తులస్యో సితకృష్ణే చ కెవలాతుపకాస్తథా ।

చత్వారస్తులసీభేదా దూర్వా బిల్వదలాని చ ॥

౨౪

* అపక్కాలే యథాయోగం పూజయేత్. ప్రాతర్గికాలే. † జలపుష్పాణామవాగ్ధతుః. ‡ నీవారాణామ్. ి ప్రభుస్వజా.

సవదారాధనాహాణి

❀ గృహచాన కరవీరనిషేధః. ❀

పూజా తు కరవీరజై ।

గృహే కులక్షయకరీ

❀ అక్షతాదయోఽప్యచానోపయోగ్యాః. ❀

పుష్పపత్రాద్యసన్నిధౌ ॥

౨౫

అక్షతైరచానం కుయూద్ధరేగీ కలమజైస్సితైః ।

❀ హవియోగ్యాని ధాన్యాని. ❀

నీవారా వేణవశ్యాల్యగీ కలమాద్యా యవా అపి ॥

౨౬

హవియోగ్యా వ్రీహయశ్చ తదభావే ప్రియజ్ఞవః ।

అన్యే చ యాజ్ఞికా ధాన్యభేదాగ్ద్రవవజ్జితాః ॥

౨౭

❀ వజ్జనీయాని ధాన్యాని. ❀

నీచైదక్షాస్తథా స్పృష్టాగపతితైరిప్రతిలోమజైః ।

అశౌచవద్భిరపరై

❀ పశ్వాపక్వయోగుణతారతమ్యమ్. ❀

రపశ్వాగీకలమాదయః ॥

౨౮

శస్యస్తే చరుపాకేషు * పశ్వాశ్చ తదసన్నిధౌ ।

❀ తణ్డూలానాం సవవజ్జేభ్యోఽపి గాహ్యతా. ❀

చాతువజ్జేయైరుపహృతా తణ్డూలా దోషవజ్జితాః ॥

౨౯

అఖణ్డీతారిఖణ్డీతాశ్చా † భావే త్రినిష్ఫలీకృతాః ।?

❀ చరుపాత్ర నిరూపణమ్. ❀

చరుపాత్రం తామ్రసుయం వ్రశస్తం మృత్తాయం తు వా ॥ ౩౦

* పశ్యం స్వక్యేత్ప్రియత్నతః. ఇతికోశాంతరే † భావే చ త్రిఫలీ. భావే చ్చఫలీ. ఇతి క్వచిత్. భావే త్రినిష్ఫలీకృతాః. ఇతి స్వాత్మికమ్.

❖ పాత్రశుద్ధి మంత్రః. ❖

విష్ణుగాయత్రియా భాణ్డే ఊలితే గాలితైజ్జలైః ।
పూణే ప్రణవసంస్పృష్టే

❖ తణ్డలఊలనమంత్రః. ❖

తణ్డలాన్తూలవిద్యయా ॥ ౩౧
యద్వా పఞ్చోపసిషదా ఊలయేద్వారిభిగ్గునః ।

❖ పూరణవిధానాధిశయణాగ్నిస్థనమంత్రాః. ❖
పూరయేత్పిణవేనై వ పిదధ్యాచ్చక్రవిద్యయా ॥ ౩౨
లధిశ్రిత్య చ మూలన మన్తేణాగ్నిం సమేధయేత్ ।
పఞ్చోప నివద్వైమన్తేరికాస్తైః

❖ పాకసాధన కాష్ఠాని. ❖

కీటాద్యదూషితైః ॥ ౩౩
* యజ్ఞవృక్షోద్భవైర్గోకాపైగ్ని పాచయెత్పవకగ్గ్రమః ।?

❖ చరుపరిష్కారః. ❖

పక్వే జలమపి స్రావ్య సిక్త్యాజ్యేన చరుం పునః ॥ ౩౪
ఉదగుద్వాసయేద్దక్షైర్గోఫలకే యజ్ఞదారుజే ।

❖ చరుశ్రవణే దీక్షితసమ్పత్తి స్త్రీణామధికారః. ❖
సాధయేద్దీక్షితగోపాకం విధినోక్తేన † తత్ స్త్రీయః ॥ ౩౫
యద్వా తూష్ణీం సాధయేయురుపదంశాంశ్చ చోదితాః ।

❖ నివేదనీయ ఫలశాకవృక్షాః. ❖

ఫలమూలాని త్రతాదా ఫలాని కదలీఫలమ్ ॥ ౩౬

* ఆమ్రం పనసమువారం బృహతీం కకరీమపి ।

కారవల్లీమలాబుం చ కూశ్మాణ్డం తిన్త్రిణీమపి ॥

32

కరవతం చ నిష్పావం గవాక్షం త్రపుసం తథా ।

† ముద్గభేదాంశ్చ నిదోమాన్

❖ వజనీయ ఫలశాకాది. ❖

సదోమాన్ పరివజన్యేత్ ॥

3౩

ఉచ్చిష్టం క్రిమిణా దప్తం శివాద్యైలఙ్ఘ్రితం తథా ।

‡ ఘ్రాతం లాలాజలస్పృష్టమమేధ్యప్రభవం తథా ॥

3౪

పాదస్పృష్టం చ పశితమకాలే చాశుచిసృతే ।

భుక్తశేషం తథా స్పృశ్యైస్సస్పృష్టం దత్తావశిష్టకమ్ ॥

౪౦

వజన్యం వల్లీత్రయం కన్దం సూరణద్వయముత్పలమ్ ।

పిష్టారద్వితయం చాపి

❖ హవిర్యోగ్య ఫలశాకాది. ❖

హవిర్యోగ్యం చతుర్ముఖ ॥

౪౧

జీనన్తిం వాస్తుకం శాకం కారవల్లీదలం తథా ।

తుమ్బిదలం చ భాజ్జీం చ ి శిమ్బముద్గదలాని చ ॥

౪౨

శాకినీం శతపవణం తథై వాశ్వాసమడినీమ్ ।

ఆగస్త్యం పాచయేచ్ఛాకం విహితం బ్రాహ్మణస్య చ ॥

౪౩

❖ ఏకమూలవేణ్విజు-రాదీనాం పరిగ్రాహ్యతా. ❖

‡ ఏకమూలాని చాన్యాని గృహ్ణీయాదనిషెధనే ।

లజ్జురాణ్యపి వేణ్విదివన్తునాం కమలాసనః

౪౪

ఛేదయిత్వా లవిత్రేణ

❖ లవణాదివృజ్జన ద్రివ్యాణి. ❖

లవణైమకరిచై స్తథా ।

సవన్తై జీరకై హింజుశ్రీపణీదలమిశ్రితైః ॥

౪౫

* వేత్రం పనస. † ఇదం పద్యమేకం క్వచిన్నదృశ్యతే, క్వచిత్సూక్ష్మోత్తరాధా వైపరీత్యమస్తి. ‡ ఘ్రాతమిత్యర్థం క్వచిన్న. ి చమూ ‡ కాకమూలాని.

నాలికేరఫలై రాజ్యైయథాయోగం నివేశితైః ।

* సంస్కార్యణం వ్యజ్ఞనం యూషయక్తం రహితమేవ వా ॥ ౪౬

❀ ఆయసభాజనై ఘృషణమ్. ❀

సపిణ్డా వాఽఽయనే పాత్రైః పుష్పం మృగ్మయ ఏవ వా ।

కలాయముద్గనిష్పావ † శిష్పమాషకులుత్థకాః ॥ ౪౭

❀ సయూషనియూష పాకవివేకః. ❀

సయూషా వా వియూషా వా పచనీయా గుణాన్వితాః ।

❀ కుల్తాషాదీనాం నిష్కులీకరణమ్ ❀

త్వచా వ్యపోహ్య ‡ కుల్తాషాగికార్యా యద్వా యథోదితాః ॥

❀ శుష్మాణామామ్రదీనాం వినియోగః. ❀

ఆమ్రాదీని చ శుష్మాణి ఫలాని గుళతిన్త్రిణీ ।

మిత్రాణి పచనీయాని తథా లవణవాసితమ్ ॥ ౪౮

❀ కాలపక్వాని ఫలాని. ❀

ఆమ్రిం చ శృణ్గీబెం చ తథా కేవలమివ్యతే ।

పనసం కదలీ చామ్రిం కపిత్థం బదరీఫలమ్ ॥ ౫౦

ద్రాక్షా రాజాదనం జమ్బూఫలం తోటకమప్యథ ।

ఖజూరం వేత్రజం చైవ మాతులుజ్ఞం చ దాడిమమ్ ॥ ౫౧

ఫలాన్యేతాని పక్వాని కాలపక్వాని యోజయేత్ ।

❀ పరమాన్నవిధానమ్. ❀

క్షీరం చైకో గుణస్తస్య తొయమథణం తదధఃకిమ్ ॥ ౫౨

తణ్డూలాస్తావదేవ స్యాద్భిన్నా ముద్గస్తదధఃకః ।

ఘృతం సముదితం సవణం పరమాన్నం నివేదయేత్ ॥ ౫౩

* సంస్కార్యణం వజనం యూషయక్తం. † చమ్ప. ‡ గుల్మస్య

❖ గుణాన్నమ్. ❖

* సమభాగం తు పూర్వోక్తై స్తజ్జులై స్సమృతం సమమ్ ।
గుళం ఫలెన నిక్షిప్య గుణాన్నం తద్విదుబుధాః ॥
తజ్జులై స్సమృతం ని స్తవిజ్ఞుద్గభిన్నం సుసాధితమ్ ।

౫౪

❖ ముద్గాన్నమ్. ❖

ముద్గాన్నం కాలపక్షైస్సు ఫలై రాజ్యపరిష్కృతమ్ ॥

౫౫

❖ కెవలాన్నమ్. ❖

నివేదయేత్కెవలాన్నం తజ్జులై రేవ సాధయేత్ ।
ఫలాని కన్దశాకాని ముగ్ధభేదాస్తథాఙ్కురాః ॥
వయో దధి ఘృతం చాపి కాలపక్షం తథా ఫలమ్ ।

౫౬

❖ ఉపదంశోపస్కారక ద్రవ్యాణి. ❖

అమ్రాదిలవణైశ్చాపి శృణ్గిబెరాదిసాధితమ్ ॥
మత్స్యణ్ణీ గుళభేదాశ్చ యచ్చాన్యదుపదంశకమ్ ।

౫౭

❖ ఉక్తద్రవ్యాణాం మాతౌ. ❖

పరిమాణమమీషాం † స్యాత్ యథాశ్రద్ధం యథావసు ॥
మరీచ్యాది యథాయోగ్యం ద్రవ్యసంస్కారకం భవేత్ ।

౫౮

❖ తామ్బూలోపయోగినాగవల్లీక్రముకాదీనాం మాతౌ. ❖

నాగవల్లీదలాని స్యురశీతిరవరాస్తథా ॥
వింశతిగీక్రముకస్యాపి ఫలాన్యవరసంఖ్యయా ।
లజ్జాని తైలం తక్కోలం లవణం జాతిరేవ చ ॥
మాతులజ్జత్వగన్యచ్చ చూణం కపూరమిశ్రితమ్ ।
పాషాణజం నాలికేరఫలం పక్ష్యం చ నిజకలమ్ ॥
కపూరం కేవలం వాపి ఆమం వా శుష్కమేవ వా ।
వృతైవకస్తుభిరన్యైశ్చ న్యూనభావవివక్షితైః ॥

౫౯

౬౦

౬౧

౬౨

తామ్యూలవీటికా స్తైలమృదుపూగఫలాన్వితాః ।

నివేద్య యజమానస్య శ్రద్ధావిత్రానుసారతః ॥

౬౩

❀ అపూపవిచారః. ❀

గోధూమశాలిషిష్టాత్థా అపూపాశ్చాపి సంస్కృతాః ।

* గుళభేదాజ్యమరిచ జీరకాద్యైర్కథాయథమ్ ॥

౬౪

వస్తుభివేదిధాకారా గుళపాకపరిప్లుతాః ।

❀ పుటదగ్ధాని నివేదనీయాని. ❀

పుటదగ్ధాం స్తిలానిక్షురనపాకపరిప్లుతాః ॥

౬౫

మర్చితజీరకైర్కాయైర్కథాయథమ్ పలలాంశ్చ నివేదయేత్ ।

పుషుకాః పుటదగ్ధాన్వా కేవలాన్వా గుళాప్లుతాః ॥

౬౬

మర్చితజీరకైర్కాయైర్కథాయథమ్ నాలికేరఫలైస్సహ ।

సక్తూః గుళద్రవైర్కథాయథమ్ మర్చితజీరకైః ॥

౬౭

కరమ్భానపి పూర్వాక్షై స్సంస్కారైరపి సంస్కృతాః ।

❀ భాణ్డానాం శుద్ధిరి పుణ్డ్రవిధానం చ. ❀

పాకస్థానాచ్చ భాణ్డాన్వా వారిభిక్షాలితాః బహిః ॥

౬౮

భస్మనా చ చతుర్దిక్షు కృతోధ్వోకారపుణ్డ్రికాః ।

అస్త్రమస్త్రేణ వాసాభిశ్చన్నాన్వా వేత్రపజ్జరే ।

౬౯

యద్వాప్రతిష్ఠితా భూమా

❀ జలధారాపురస్సరం హవిభాణ్డ్రప్రావణమ్. ❀

జలధారాపురస్సరమ్ । వహేయు

❀ హవిగోపాత్రవాహినాముష్ణిపబన్ధః. ❀

విశ్వుతోష్ణిమాస్పితకఞ్చుకసంవృతాః ॥

౭౦

పరిచయో పరా విప్రా

❖ దేవస్యదక్షిణభాగ హవిగ్నిపాత్రనిత్యేషః. ❖

మన్త్యవే మద్విరైఽపి వా ।

దేవస్య దక్షిణేపాశ్వే నీత్వా ఫలకభూమిషు ॥

2౧

❖ సావణాదిపాత్రాణాం శుద్ధిమస్త్రీః. ❖

సావణాదీ * ని పాత్రాణి విష్ణుగాయత్రియా తతః ।

తౌలితాని † పరామృశ్య

❖ హవిగ్నిపరివేషణక్రమః. ❖

ప్రణవేనాజ్యధారయా ॥

2౨

పాత్రాణి సిక్త్యా మస్త్రైణ తథా దవ్యా హవీంషి చ ।

ఆదాయాదాయ నిత్యేష్య ‡ మనుత్రైష్వన్నమచిఃతమ్ ॥

23

❖ స్థాలీషు భక్తపరిమాణమ్. ❖

ఖారీ తదధం పాదం వా తదధం వాఽవరం మతమ్ ।

ప్రతిష్ఠాలీం పాయసాదిభక్తమానం చతుర్ముఖ ॥

2౪

యథాయథం వ్యజ్ఞానాని నిత్యేష్యాణి ఘృతైస్సహ ।

శ్రీ దధ్నా చ సవాణ్యః ‡ న్నాని ప్రకల్ప్య వ్యజ్ఞైస్సహ ॥

2౫

నివేదయేయదేవాయ పానకాని చ పూజకాః ।

చోష్యాణి లేహ్యాఖాద్యాని యథావిభవవిస్తరమ్ ॥

2౬

❖ భగవన్నివేదితస్య విష్వక్సేననివేదన మతాత్రి. ❖

నివేదితానాం తుయాంశం విష్వక్సేనాయ కల్పయేత్ ।

తచ్చాగాధశలే త్యేష్యం తస్మక్తాన్వాపి భోజయేత్ ॥

2౭

❖ విష్వక్సేననివేదనైవ ఇతరపాషాదాదీనాం తృప్తిః. ❖

తైవైవపాషాదాస్తృప్తా భవేయుభూత తృప్తయే ।

దాశ్యో వా గణికా భోజ్యా దేవస్య పరిచారికాః ॥

2౮

* స్వమత్రాణి. † పరామృశ్య. ‡ నిత్యేష్య మస్త్రైజాన్సు. శ్రీ ఇదమధం క్వచిన్న. ‡ న్యాని.

❖ బ్రహ్మేశానాదినివేదితస్య అభోజ్యత్వమ్. ❖

[బ్రహ్మేశానాది దేవానాం నైవ భోజ్యం నివేదితమ్ ।

❖ చక్షాదినివేదితస్య అస్పృశ్యత్వాది. ❖

* స స్పృశ్యం లజ్జనీయం చ చక్షాదీనాం ని + వేదితమ్ ॥ ౭౯

❖ లక్ష్మీప్రభృతినాం నివేదితస్య అవశ్యభోజ్యత్వమ్. ❖

దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం విసతా నస్తసస్య చ ।

చక్రాదీనా మాయుధానాం వస్తు యద్యన్ని వేదితమ్ ॥ ౮౦

భోక్తవ్యమేవ సర్వేషాం విప్రాదీనామ శక్ష్మితమ్ ।

❖ విష్ణునివేదితస్య అత్యధఃపావనత్వమ్. ❖

విష్ణోనివేదితం శుద్ధం పావనానాం చ పావనమ్ ॥ ౮౧

[పాపణం దులభం భోజ్యం స త్యాజ్యం స్వాత్కదాచన ।

భుజ్జానానామేధ తే శ్రీస్త్యజతాం పరిహీయతే ॥ ౮౨

❖ తత్పాశ సే వ్రతోపవాసతులితత్వమ్. ❖

వ్రతోపవాసతులితమశనం తస్య పావనమ్ ।

శునామివ పురోడాశో స నీచేషు తదిష్యతే ॥ ౮౩

❖ విష్ణునివేదితశ్చైషేణ దేవతా స్తరపితౌదియజనైః సప్తఫలత్వమ్ ❖

విష్ణోనివేదితాన్నేన యష్టవ్యం దేవతా స్తరమ్ ।

పితృభ్యశ్చాపి తద్దేయం తదానన్త్యాయ కల్పతే ॥ ౮౪

❖ విష్ణునిమాంస్య ధారణస్య అతిపావనత్వమ్. ❖

ధారితం విష్ణునిమాంస్యం చస్తనాద్యనులెపనమ్ ।

అహనిశం ధారయతాం స పునఃకనసం భవేత్ ॥ ౮౫

❀ విష్ణుపాదోదకసేవనస్య సర్వపురుషార్థకారితా. ❀

తథా హి చరణస్పృశి విష్ణోస్త్రిపథగాజలమ్ ।

పునాతి సిద్ధదేవషికసంక్షానం హూ విఘాతకమ్ ॥

౮౬

పాదోదకం చ దేవస్య పవిత్రం పరమం మతమ్ ।

పాద్యం దత్వా జలం విష్ణో మూలమస్త్రీణ దేశికః ॥

౮౭

గృహీత్వా శతధారేణ మూర్ధ్ని ధాయకం విశుద్ధయే ।

శోధనం సర్వపాపానాం సర్వదుష్కృతనాశకమ్ ॥

౮౮

లక్ష్మీవివర్ధనం నిత్యమాయుర్వృద్ధికరం పరమ్ ।

మ్రియమాణస్త్వయం విష్ణోశ్చరణస్పృశితం జలమ్ ॥

౮౯

పీత్వా నద్గతిమాప్నోతి న చేహజాయతే పునః ।

పితౄణాం తపణం శస్త్రం వారిణా తేన తపితాః ॥

౯౦

ఋణేభ్యధిపితరో ముక్తా వసన్తి దివి దేవవత్ ।

భక్తాయ దేయం పాదోత్థం శాంతాయ శుభకమిదే ॥

౯౧

పశ్చాత్కాలవిధిజ్ఞాయ తదనుష్ఠానశీలిన ।

❀ విష్ణుపాదోదకస్య అనధికారిణః. ❀

న నాస్తికాయ దాతవ్యం దాతవ్యం నాభ్యసూయవే ।

౯౨

పాషణ్డిన న దాతవ్యం తేభ్యో రక్షేత్స్రీయత్నతః ॥

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహాపనిషది పాద్య సంహితాయాం

చయోపాదే పుష్పహవివిధానం నామ

ద్వాదశోఽధ్యాయః.

త్రయోదశోఽధ్యాయః.

❀ పద్మకాలవిధానప్రశ్నః. ❀

బ్రహ్మః—

పద్మకాలవిధిజ్ఞానం ప్రశస్తం * భగవన్నిహ ।
విహితం పద్మకే కాలే † విధయశ్చాపి పద్మకే ॥ ౧
మహ్యం జిజ్ఞాసమానాయ కథయస్వ యథాతథమ్ ।
స చేద్రహస్యమత్యంతం యదహం పృష్టవానిదమ్ ॥ ౨

❀ అభిగమనాదిపద్మకనిర్దేశః. ❀

శ్రీభగవాన్—

ఆద్యం కర్మాభిగమనముపాదానమతగిపరమ్ ।
ఇత్య చ పశ్చాత్స్వాధ్యాయస్తతో ‡ యాగస్తతగిపరమ్ ॥ ౩
పంచైతే విధయస్తేషాం కాలాగిపంచైవ తే కర్మాత్ ।

❀ అభిగమననిర్వచనమ్. ❀

కల్యాణాచరణాంతం యత్కర్మజాతం చతుర్ముఖ ॥ ౪
ఉత్థానాదిక్రమాదేతదభియానముదీరితమ్ ।

❀ శయనోత్థానతత్వన్యాసాః. ❀

బ్రాహ్మ ముహూర్తే బుధ్యేత ధ్యాయన్నారాయణం పరమ్ ॥ ౫
ఉత్థాయాసీత శ్శయనే కీర్తయన్నామ వైష్ణవమ్ ।
క్రమేణ సృష్ట్యా తత్త్వాని దేహముత్పాద్య తత్సవితే ॥ ౬
స్వస్య దేహే షడక్షాని మస్త్రముచ్చాయే మానసమ్ ।
దశావతారా వ్యూహాంశ్చ చతుర్ణాం మానసానపి ॥ ౭

* భగవన్నిహమ్. † కాలా. ‡ యాగ. శ్శయనాత్.

ధ్యాత్వా స్వనామభిస్తాని కీర్తయిత్వా పృథక్పృథక్ ।

❀ బహిరటనమ్. ❀

అవకుణ్డ్య చ వస్త్రేణ శరీరం దక్షిణాఙ్గిణా ॥

౮

ఆక్రమ్య భూమిం ప్రథమం త్రివిక్రమమనుస్మరకా ।

నమః క్షితిధరాయేతి మస్త్రముచ్చాయమానసమ్ ॥

౯

❀ మలవిసర్జనః. ❀

గ్రామాద్బహిర్దిశం గత్వా నైర్వృతీం న్యస్య దక్షిణే ।

ఉపవీతం కణదేశే వ్యవధాయ తృణాదినా ॥

౧౦

* భూమిం సముత్సృజెన్నాత్రం కిట్టం చ తదనన్తరమ్ ।

ఉదజ్జుఖా దివా కుర్యాత్సన్ధ్యయోరుభయోరపి ॥

౧౧

దక్షిణాభిముఖో రాత్రౌ వాతీ వాతే సుసారిణి ।

దక్షిణేతరహస్తేన గృష్టీయాన్తేహనం తతః ॥

౧౨

దక్షిణే మృత్తికాం హస్తే సముత్థాయ

❀ జలాశయగమనమ్. ❀

జలాశయమ్ ।

ప్రాగుదీచ్యాం ప్రతీచ్యాం వా గత్వా శౌచం సమాచరేత్ ॥ ౧౩

❀ అవయవశౌచే మృత్తికాసంఖ్య. ❀

మృత్తికాభిద్వాదశభిగుడం షడ్భిశ్చ మేహనమ్ ।

అన్తరాచాన్తరా వామకరం ప్రత్యౌల్యవారిభిః ॥

౧౪

మృత్తాత్రాభిస్తదన్తే ద్వాకరా ద్వాదశసంఖ్యయా ।

సంశోధ్య చరణౌ జ్ఞే కటిం చూరూ చ వారిభిః ॥

౧౫

ప్రత్యేకం మృత్తికామాత్రా † చతుష్కణే విశోధయేత్ ।

❀ దన్తధావనమ్. ❀

ఆ చమ్య ప్రాజ్ఞుభోభూత్వా దన్తధావనమాచరేత్ ॥

౧౬

స్యగ్రాధోదుమ్బుగాశ్వ త్థిష్ఠతౌమాజానధాతకీ । *

పాలాశవేణు ఖదిరశమీదారూణి ధావనే ॥

౧౭

దస్తానాముదితాన్యేకాదశ చామ్యోరుహాసన ।

దస్తధావనకావం తద్ద్వాదశాంజులమాయతిమ్ ॥

౧౮

దశాంగులం తథా మానమష్టాంజులమథా † పి వా ।

బ్రాహ్మణత్వత్రయశాం క్రిమేణ సముదాహృతమ్ ॥

౧౯

జిహ్వనిలకాఖనం కుయూర్ గడ్డాపాచమసం పునః ।

తౌలయిత్యా ముఖం తోయే

❀ స్నానమ్. అవగాహన జలాశయవికల్పః. ❀

రాచాస్తస్నానమాచరేత్ ॥

౨౦

అవగాహనా భవేద్వాప్యం స్నాయాద్వా సగనీషు చ ।

వాప్యాద్యసంభవే నైవ కూపేష్వాస్థవనం భవేత్ ॥

౨౧

❀ తప్తతోయస్నానసమిత్తమ్. ❀

స్నానం వా తప్తతోయేన దోషవైషమ్యసమ్భవే ।

❀ స్నానక్రమః. ❀

నాభేరథస్తాద్వా దైహం తౌలయిత్యా త్తనస్తనుమ్ ॥

౨౨

ఆచమ్య పౌక్షయద్దేహం వారిభిమన్త్రీ విత్తనుమ్ ।

ఓం పూర్వయా చ గాయత్ర్యా వారిభిశ్చాభిమన్త్రితైః ॥

౨౩

ఆత్మానం పరిషిచ్యోధ్వముష్ణి పేత్సలిలాంజలిమ్ ।

యోధ్య కామాని రతౌంసి సన్ధ్యయోరుభయోరపి ॥

౨౪

శామ్యన్తి తైవజ్రహతైవాస్తాభిః పరిజ్జలైః ।

ప్రాయశ్చిత్తం తు హింసాయాగ్ పరిభ్రమణమాత్మనః ॥

౨౫

❀ స్నానతపణమ్. ❀

తపణయేదుపవిశ్యాథ తత్తన్మన్త్రీముదీరయత్ ।

దేవాదీన్ సలిత తిష్ఠన్ నావిత్రిం ప్రాప్తుభో జపేత్ ॥

౨౬

* అత్ర - ద్వితీయ తృతీయ పాదయోరవిక్రాంతయో యోజనం శ్రౌతమ్. † యతమ్.

❀ ఉపస్థానమ్. ❀

యావత్సుయోకదయం దృష్ట్వా ప్రాజ్ఞలిప్తిమిరాపహమ్ ।
ఉపస్థాయ స్వశాఖోక్తై ముక్తైధ్యాయక హృది స్థితమ్ ॥ ౨౭

❀ గుర్వాద్యభివాదనమ్. ❀

అభివాద్య గుర్వా వృద్ధా తథా భాగవతా క్రమాత్ ।
* ప్రణమ్య స్వాశ్రమం దేవమభిగమ్య యథావిధి ॥ ౨౮

❀ జపహూమాంతాచకనం గోగ్రాసశ్చ. ❀

అచయేజ్జపహూమాంతం † దద్యాద్ద్రాసం గవామపి ।

❀ అలజ్కారః. ❀

అజ్ఞనాలేపనై స్ఫుగ్భిర్వాసోభిభూషణై స్తథా ॥ ౨౯
అలక్తకరసాదైశ్చ తామూర్బలీముఖశోధనైః ।
ఉపేతోమజ్జలై రన్యై నయేదభిగమక్రియామ్ ॥ ౩౦

❀ ఉపాదానమ్. ❀

ఉపాదద్యాత్తతగ్గపూజాసాధనాని యథాయథమ్ ।

❀ సన్మృగణీయవస్తుని. ❀

పుష్పాణి ఫలమూలాని వివిధాన్యోషధీరపి ॥ ౩౧
దధ్యాది చ హవియోగ్యం తిజ్జులాని గుళాని చ ।
స్నానీయాని చ వస్త్రాణి స్వాదూని సలిలాని చ ॥ ౩౨
దభాకా పణాని సమిధౌ యథాశక్తి యథావసు ।
ఆహృత్య యాజ్ఞికాధైకవాక్ పూజాస్థానే నివేశయేత్ ॥ ౩౩
నీత్యోపాదానసమయమిత్యం

❀ ఇజ్యా. ❀

తదను పూజయేత్ ।

❀ నూధ్యాహ్నికస్నానమ్. ❀

ప్రాప్తే మధ్యాహ్న సమయే స్నానం కుర్వాద్యదావిధి ॥ ౩౪

* ప్రవిశ్య. † దద్యాద్ద్రాహ్యం యథావిధి.

❀ పడజన్యాసశ్రుతికావిశ్లేషాది. ❀

న్యాసమగ్నో పడజ్ఞానాం కృత్యాదాయ మృదం కరే ।
 సవ్యే నిధాయ కృత్వా తు త్రిధా మూలగ్రమధ్యతః ॥ ౩౫
 మూలై స్థితాం మృదం పూర్వ మభిమన్త్యాస్త్రవిద్యయా ।
 విదిక్షు దిక్షు వౌధ్యాం మూమధరాయామపి క్షిపేత్ ॥ ౩౬
 తతో మధ్యస్థితాం మృత్వా ముదకే మూలవిద్యయా ।
 నిక్షిప్య భాగమగ్రస్థం కరాభ్యాం కరయోర్ద్వయోః ॥ ౩౭
 * విధాయ పద్మమంభోభిదేశకయిత్వా చ పూర్వణమ్ ।
 అస్త్రోహీనాజ్జవిద్యాభిరాపాదతలమస్తకిమ్ ॥ ౩౮
 ఆలిప్య దేహమఖిల మవగాహ్య చ వారిషు ।
 దేవమూవాహ్య లక్ష్మీశం దత్వా చాఘ్నాదికం † తతః ॥ ౩౯
 తత్పాదతాలనామ్భాభిః పాణిభ్యాం కుశ్మముద్రయా ।
 పాననైశ్చిరసి న్యస్తైరాత్మాసమభిషిచ్య చ ॥ ౪౦

❀ అఘమమణమ్. ❀

వాసు దేవమభిధ్యాయన్నఘమమణమాచరేత్ ।
 ఉత్తీర్ణ కమణిఖిలం మధ్యాహ్న సమయోచితమ్ ॥ ౪౧

❀ దేవయజనమ్. ❀

కృత్వా యజేత దేవేశం హిమామూస్తం కమలానన ।
 స్తోత్రేణాభిష్టుయాద్దేవం ద్విజవత్పతితిఃక్షితౌ ॥ ౪౨

❀ దేవస్తోత్రమ్. ❀

జతస్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ।
 నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ ॥ ౪౩
 నమస్తే వాసుదేవాయ ‡ శాంతానంతచిదాత్మనే ।
 అజతాయ నమస్తుభ్యం పాద్మణ్యనిధయే నమః ॥ ౪౪

* విధాయ కల్ప. † తథా. ‡ శాంతానంత.

మహావిభూతిసంస్థాయ నమస్తే పుగుషోత్తమ ।

సహస్రశిరసే తుభ్యం సహస్రచరణాయ తే ॥

౪౫

సహస్రబాహవే తుభ్యం సహస్రనయనాయ తే ।

* అమృతాయ నమస్తుభ్యమేకమూతాయ తే నమః ॥

౪౬

అనేక మూతాయో తుభ్య † మక్షరాయ చ తే నమః ।

వ్యాపినే వేదవేద్యాయ నమస్తే పరమాత్మనే ॥

౪౭

చిన్తాత్రయాపిణే తుభ్యం నమస్తేయస్త ‡ భూమయే ।

అణిష్ఠాయ స్థవిష్ఠాయ మహిష్ఠాయ చ తే నమః ॥

౪౮

నేదిష్ఠాయ దవిష్ఠాయ క్షేపిష్ఠాయ చ తే నమః ।

వషిష్ఠాయ యవిష్ఠాయ కనిష్ఠాయ నమో నమః ॥

౪౯

పశ్చాత్తనే నమస్తుభ్యం సవాన్తయామిణే నమః ।

కల్పనా ‡ బోధరూపాయ సృష్టిస్థిత్యస్తహితవే ॥

౫౦

నమస్తే గుణరూపాయ గుణరూపాతిపతినే ।

వ్యస్తాయ చ సమస్తాయ ‡ సమస్తవ్యస్తరూపిణే ॥

౫౧

ఆదిమధ్యాస్తరూప్యాయ ॥ తద్వదేవ నమో నమః ।

ప్రణవప్రతిపాద్యాయ నమగ్ప్రణవరూపిణే ॥

౫౨

లోకయాత్రాప్రసిద్ధ్యథం సృష్ట బ్రహ్మదిరూపిణే ।

నమస్తుభ్యం సృసింహాదిమూర్తిభేదాయ విష్ణవే ॥

౫౩

విపాకై గీకమభిగిక్ష్వై రస్సృష్టవపుషే నమః ।

నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ తేజసాం నిధయే నమః ॥

౫౪

నిత్యసాధారణానేః లోకరత్నపరిచ్ఛద ।

సచ్చిదానందరూపాయ వరేణ్యాయ నమో నమః ॥

౫౫

యజమానాయ శాశ్వతాయ యష్టవ్యాయ నమో నమః ।

ఇజ్యాఫలాత్మనే తుభ్యం నమస్సాన్విధ్యాయశూలినే ? ॥

౫౬

నమగ్పరమ హంసాయ నమస్తత్వగుణాయ తే ।

స్థితాయ పరమే వ్రామ్యమ్ని భూయో భూయో నమో నమః ॥ ౫౭

* అమూతాయ. † మక్షరాయ ‡ మూతాయ. § క్రోడరూపాయ. నమస్త్యవ్యక్తమూతాయే-రూపిణే. ॥ తద్వదే చ.

సంసారసాగరే ఘోరే విషయావళానజ్జులై ।
 అపారే దుస్తరేఽగాధే పతితం కర్మభిస్సర్వకైః ॥ ౫౮
 అనాథమగతిం భీరుం దయయా పరయా హరే ।
 మాముద్ధర దయాసిన్ధౌ సిన్ధౌరస్తాత్సు * దుస్సహాత్ ॥ ౫౯
 మస్త్రహానిం క్రియాహానిం హానిం వాన్యాం త్వదచణైః ।
 త్తమస్వ మమ దేవ త్వమపరాధసహా వ్యాసీ ॥ ౬౦
 † అపరాధసహస్రభాజనం పతితం భీమభవాణామౌదరే ।
 అగతిం శరణాగతం హరే శృపయా కేవలమాత్మసాత్కురు ॥ ౬౧
 జన్మప్రభృతిదాసోఽస్మి శిష్యోఽస్మి తనయోఽస్మితే ।
 త్వం చ స్వామీ గురుమాతా పితా చ సమ మాధవ ॥ ౬౨
 నాహం హితం విజానామి త్వం భజామ్యేవ కేవలమ్ ।
 బుద్ధ్వేవం నయ గోవింద ముక్త్యుపాయేన వత్సనా ॥ ౬౩
 త్వమేవ ‡ వత్తా శ్రేయో మే నైత దేశగతితి చ ।
 బుద్ధియోగం చ మే దేహి యేన త్వాముపయామ్యహమ్ ॥ ౬౪
 ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం

❀ పశ్చిమహాయజ్ఞాతిధిసంస్కారాది. ❀

వైశ్వదేవం స్వధామని ।
 కుర్యాత్పశ్చిమహాయజ్ఞానపి గృహ్యార్థ కవత్తనా ॥ ౬౫
 అతిథీనపి తత్కాలే యథాశక్తి సమచరయేత్ ।
 పోవ్యవగాణ్ భోజయిత్వా భుజ్జీత నియతిస్సయమ్ ॥ ౬౬
 ఇజ్ఞాయాస్సమయ స్తస్యారికధితిగీకమలాసన ।

❀ స్వాధ్యాయస్తద్దేశాశ్చ. ❀

మద్దిరే వా హరేనాద్యాస్తీరే వా † మఠభూమిషు ॥ ౬౭
 వివిక్తే విపినే వాపి పవనతే వా గృహేఽపి వా ।
 ఋచో యజ్ఞాంషి సామాని భిద్యమానాన్యనేకధా ॥ ౬౮

* దుస్తరాత్. † ఇదం సమగ్రం దద్యం క్రియామనాచార్యకృతే స్తోత్ర రత్న దృశ్యతే. ‡ వేత్త శ్రేయో మే నేదమేతదితి చ. † ఆమర.

శాఖాభేదై మూలశాఖామేకాయనసమాహ్వయామ్ ।

త్రయీమయీమధీయాత సుఖాసీనస్సమాహితః ॥

౬౯

అన్యైస్సార్థః * మధీయాన్వైష్ణవజ్ఞేషు చ కోవిదైః ।

† అధ్యాపయీత వా శిష్యా శాస్త్రాని వివిధాని చ ॥

౭౦

ఇతిహాసపురాణాని ధర్మశాస్త్రాని వా పునః ।

తదారాధననిష్ఠాని సమభ్యస్యేద్యథాయథమ్ ॥

౭౧

❀ సహవాసయోగ్యాః ❀

సంసారభీరుభిర్విప్రైస్తత్త్వ నిష్కర్షకావిదైః ।

సహాసీతోపదేశాదిప్రకారచతురైరపి ॥

౭౨

స్వాధ్యాయకాలగో కథితస్వాధ్యాయోపి చ కీర్తితః

❀ సాయం సన్ధ్యా ❀

తతగోపశ్చిమసన్ధ్యాయాం ప్రాప్తాయాం తత్ర చోదితమ్ ॥

౭౩

జపహోమాదికం సవణం కృత్వా పరమపూరుషమ్ ।

అచక్షయిత్వా యథాన్యాయం యథాపూర్వమశేషతః ॥

౭౪

❀ శయనసంవేశః ❀

భుక్త్వా సంవిశ్య శయనే సముత్థాయ మహానిశి ।

అచమ్య ప్రయతో భూత్వా ధ్యాత్వా పరమపూరుషమ్ ॥

౭౫

❀ యోగః ❀

యోగా ‡ ననే సుఖాసీనో యుజ్జీతాత్మానమాత్మని ।

యథోక్తేన ప్రకారేణ యథాశక్తి చతుర్ముఖ ॥

౭౬

సంహారక్రమమాశ్రిత్య తత్త్వాన్మాత్మని సంహరేత్ ।

ఆత్మానం వాపి హృత్పద్మే న పరమాత్మని నిష్ఠితే ॥

౭౭

* మనుచానైః. † “ అధ్యాపయీత-కోవిదైః ” ఇత్యంతం శ్లోకద్వయం కృచినాన్తి. ‡ సనసమాసీనః. १ పరమాత్మని విష్ఠితే.

సంహరేదుష్ఠితో యోగాత్స్వపం క్షణావహం ‡ త్యజేత్ ।

❀ ఉపసంహారః. ❀

ఇత్యేష కథితో బ్రహ్మ యోగగీకాలశ్చ పఞ్చమః ॥ ౭౮
పఞ్చైతే సమయాగోపఞ్చ విధయ సైషు దశికతాః ।
ఇత్థమేతేషు కాలేషు దశికతైగీకమభిసరః ॥ ౭౯
ఆరాధనం భగవతిడిశుషాన్నై వావసీదతి ।

❀ సాయుజ్యాదీనాంకాలసిబద్ధనత్వమ్. ❀

వషేషు ద్వాదశ స్వేనమనుజ్ఞా సమాహితః ॥ ౮౦
క్రియాకలాపమఖిలం యాతి సాయుజ్య సంపదమ్ ।
షట్సు వషేషు సారూప్యం సామీప్యం త్రిషు నిశ్చితమ్ ॥ ౮౧
సాలోక్యం ఫలమెకస్మిన్ వత్సరే చాత్ర సంశయః ।

ఇతిశ్రీపాంచర్రాత్రే మహిమాపనిషది పార్వసంహితాయాం

చర్యాపాదే పఞ్చచకాలవిధినామ

త్రయోదశోఽధ్యాయః.

చతుర్దశోఽధ్యాయః.

❀ కాలవిభాగనిబద్ధనభగవదారాధననిరూపణమ్. ❀

బ్రహ్మః—

మాసి మాసి ప్రశస్తాని నక్షత్రాణి జనాదకన ।

భగవత్ కాని యేషు స్యాదచకనం పరశుం స్మృతమ్ ॥ ౧

కాని చాంశావతారాణాం జన్మక్షౌణి యుగే యుగే ।

ఉచ్యతాం తాని దేవేశ శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్ప్రతః ॥ ౨

❀ శ్రీరామజయన్తి ❀

శ్రీభగవాన్ :—

చైత్రే మాసి పునవకస్వోజకన్త రామస్య మజ్జలమ్ ।

తిథౌ నవమ్యాం లగ్నై చ కులీరే కనకాసన ॥ ౩

రాఘవస్యాప్రమేయస్య నక్షత్రై తత్ర రాఘవమ్ ।

దేవ్యా చ సీతయా సాధకమచయిత్వా యథావిధి ॥ ౪

ఉత్సవశ్చ భవేత్తస్మిన్ సవకమజ్జలసంయుతః ।

❀ భరతాదీనాం జన్మకాలపూజా. ❀

పుష్యే చ మీనలగ్నై చ భరతస్సహజాయత ॥ ౫

తత్ర స్యాదచకనం దేవ్యా మాణ్డవ్యా సహ పూర్వవత్ ।

ఉత్సవశ్చ తథా సాపక నక్షత్రై లక్ష్మణోపేచ ॥ ౬

శత్రుఘ్నశ్చ కులీరే చ లగ్నై జాతస్తదచకనమ్ ।

ఉభయోస్తత్ర దివసే దేవ్యా చోమకలయౌ సహ ॥ ౭

లక్ష్మణస్యేతరస్యాపి శ్రుతకీర్త్యా మహూత్సవః ।

❀ రామజన్మనక్షత్రై వా భరతాదీనాం పూజా. ❀

రామస్య జన్మనక్షత్రై సవిక వా భరతాదయః ॥ ౮

అచక్షనీయా హనుమతా సాధకం సవైకమకహూత్సవః ।

❀ నృసింహజయన్తి. ❀

తత్రేవ శ్రవణే వైవ సాయాహ్నో నరకేశరీ ॥ ౯

అచక్షనీయస్స హి తదా హిరణ్యమవధీదిపుష్పమ్ ।

తస్మిన్నేవ సితే పక్షే త్రయోదశ్యాం సమచక్షయేత్ ॥ ౧౦

విష్ణుం యద్వా పునవక్ష్యోగీ పౌణకమాస్యామధాపి వా ।

❀ వసంతకాలపూజా. ❀

వసంతకాలతృప్త్యర్థకం తత్పశ్యద్ధిభిరాహృతైః ॥ ౧౧

పుష్పైనానావిధై ర్దేవమచక్షయేద్దక్షిణాముఖమ్ ।

ఆసీనం మణ్డపే కృష్టే వేదీమధ్యే మనోరమే ॥ ౧౨

ఉద్వానే మన్దిరే వాపి కృత్రిమోద్వానశోభితే ।

నద్వాదా వా యథా గం ఫలపుష్పాదకాన్వితే ॥ ౧౩

❀ దమనకోత్సవః. ❀

పౌణకమాస్యాం తిథౌ తస్మిన్ మాసే దమనికాదతైః ।

పుష్పాన్వితైగ్గ్రహం కృత్వా మణ్డపే పూజయేద్ధరిమ్ ॥ ౧౪

పుష్పైరదమనికాభిశ్చ సర్వాలజ్కరిమాచరేత్ ।

ఉత్సవశ్చ భవేత్తస్మిన్ హేమామో దమనికాదతైః ॥ ౧౫

❀ వసంతోత్సవస్య మాసవికల్పః. ❀

వైశాఖ మాసి వా కుర్యాద్వసంతోత్సవమబ్జజ ।

దమనీదలకల్యాణమపి వా పూర్వమీరితమ్ ॥ ౧౬

❀ కష్టరకుసుమోత్సవః. ❀

వైశాఖే మాసి వా చైత్రే సితపక్షే శుభే దినే ।

దమనీదలపత్కుర్యాత్కల్పారకుసుమోత్సవమ్ ॥ ౧౭

ష్ఠానేషు పూజయేద్దేవం కుమ్భాదిషు చతుష్వపి ।

మహాహవినికేంద్ర్యాథ హేమామం కృత్వా సమాపయేత్ ॥ ౧౮

❀ జ్యేష్ఠే శ్రావణే వా మాసే భగవతే ఫలసమూహమ్. ❀

ఫలాన్యపి సమాహృత్య వన్యజానపదాన్యపి ।

జ్యేష్ఠే వా శ్రావణే వాపి దేవాయ వినివేదయేత్ ॥

౧౯

సర్వాలజ్ఞాగ్రసంయుక్తం విదధ్యాచ్చ మహూత్సవమ్ ।

ఏవం యగీ కారయేత్పూజాం శ్రద్ధాపూతేన చేతసా ।

౨౦

సర్వాన్ కామానిహావాప్య విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ।

❀ త్రివిక్రమజన్మకాలః. ❀

శ్రావణే జన్మపూర్వాశ్లేషా వామనస్య త్రివిక్రమమ్ * ॥

౨౧

మధ్యం దినే చ తత్కాలద్వయే పూజా మధుద్విషః ।

❀ పూర్వోక్తస్య అనుకల్పకాలః. ❀

పౌర్ణమాస్యాం చ వై శాఖ్యాం హరే † రచనమివ్యతే ॥

౨౨

❀ హనుమజ్జన్మకాలః. ❀

అనూరాధే హనుమతో జన్మ

❀ రాఘవేణ సహైవ హనుమతిరిపూజనమ్. ❀

తస్మిన్ సభాజయేత్ ।

తం రాఘవేణ సహితం నీతయా † లక్ష్మణేన చ ॥

౨౩

అజ్ఞనేయం తదత్యస్తప్రీణనం రాఘవాత్మనః ।

అనూరాధే పౌర్ణమాస్యాం కలశైస్సంపనం హరేః ॥

౨౪

❀ భగవతశ్చయనోత్సవకాలః. ❀

అషాఢే శుక్లపక్షే చ ద్వాదశ్యాం కమలాసన ।

చక్రాబ్జమండలే దేవమచయిత్వా యథావిధి ॥

౨౫

కల్పితే శయనాగారే మద్ధిరే వా యథావసు ।

పయఃశ్చై కల్పితే తత్ర శాయయిత్వాథ కౌతుకమ్ ॥

౨౬

దేవీభ్యాం సహ కూచం వా త్రితీయం తదభావతః ।

తత్ర నిత్యాచరణం మాసాంశ్చతురౌ మగ్ధలాన్వితమ్ ।

౨౭

* త్రయో విక్రమా : యస్య యస్మాద్వా ఇదం జన్మవిశేషణమ్. † రుత్సవ
ఇవ్యతే. ‡ చ విశేషతః.

నయచ్చశయనే నైవ శాయయేదస్యకాతుకిమ్ ।
 వ్రతౌపవాసనియమాన్ కల్పయిత్వా * తదాదికాన్ ॥ ౨౮

❀ చాతుమాన్యవ్రతకాలః. ❀

తదన్యస్థాయినస్తత్ర చాతురాశ్రమ్య మాశ్రితాః ।
 ఆసీరంస్తత్ర నియతా † స్తరేయునతరజ్జీణీమ్ ॥ ౨౯
 దేవస్య యావదుత్థానం భోగిపయజ్కశాయినః ।

❀ శ్రీకృష్ణజయన్తీ. ❀

శ్రావణే మాసి కృష్ణై చ పక్షేఽష్టమ్యాం తిథౌ హరేః ॥ ౩౦
 రోహిణ్యాం జన్మ కృష్ణస్య లోకానాం మజ్జలావహమ్ ।
 జయన్తీ నామ సా ‡ ప్రాక్తా జయత్యశుభమిత్యసౌ ॥ ౩౧
 మధ్యరాత్రే తతస్తస్మిన్ కల్యాణం సర్వమాచరేత్ ।
 తిథ్యయోగేఽపి నక్షత్రై కేవలైః సర్వమివ్యతే ॥ ౩౨
 దేవస్య దేవకీసూనూరపరేద్యుమహూత్సవః ।

❀ పవిత్రోత్సవః. ❀

నిత్యం నైమిత్తికం శామ్యం కమయచ్చృతిచోదితమ్ ॥ ౩౩
 తత్కుర్వతామాశ్రమేషు స్థితానామానుసూరవశః ।
 వణానాం మస్త్రైలోపాదిశాస్త్ర్యధాన్ ప్రత్యహం హరేః ॥ ౩౪
 ఆరాధనం భగవతగీ పూణాహుత్యా స్వయం మతమ్ ।
 తస్య న్యూనాతిరేకాభ్యాం దుష్కృతం సకలం భవేత్ ॥ ౩౫
 కమణాతం తతగీపూణామారాధనమభీషితమ్ ।
 వ్రతసంవత్సరం మాసి శ్రావణే తన్తునిమిత్తమ్ ॥ ౩౬
 పవిత్రభూషణం విష్ణోరారోప్యం బహుమాల్యవత్ ।

❀ పవిత్రశబ్దనివచనమ్. ❀

ఆరాధ్య విధివద్భాద్రపదే వాశ్వయుజేఽపి వా ॥ ౩౭

* తదాత్మకాన్. † స్తరేయై తరజ్జీణీమ్. ‡ భాతా.

మన్త్రలోపాదినా కర్మ పతితం విహితం వునః ।
 ప్రాయశ్చిత్తైన యత్కర్మ కర్తారం త్రాయతే * వునః ॥ ౩౪
 తత్పవిత్రం ఫల భూయో రోహత్యేన సమాహితః ।
 ఇతి నివచనా తత్త్వైరిపవిత్రారోహణం మతమ్ ॥ ౩౫

❀ పవిత్రారోహణకాలభేదాః. ❀

పూర్వాదితేషు మాసేషు ద్వాదశ్యాం ప్రతిపద్యపి ।
 దశమ్యాం పౌర్ణమాస్యాం వా షష్ఠ్యమృతవా తథా ॥ ౪౦
 ఏకాదశ్యాం త్రయోదశ్యాం ద్వితీయామాత్రాపి వా ।
 సితపక్షే శుభే వారే లగ్న శుభ † తరేఽథ వా ॥ ౪౧
 శ్రవణే పుష్యరోహిణ్యాం రేవత్యాం భరణీషు చ ।
 స్వాతౌ హస్తపునర్వస్వా రశ్మిన్యాం మిత్రదైవతే ॥ ౪౨
 ముత్తేష్వస్యతమే కాయణం పవిత్రారోహణం వారే ।

❀ పవిత్రతన్తునిర్మాణమ్. ❀

తన్తూన్ త్రాప్యణకన్యాభినిమిత్తాన్ దోషవజ్జితాన్ ॥ ౪౩
 కాపాసాన్వాథ కాశేయా ‡ క్రితాన్వా శుద్ధవారిభిః ।
 త్కాలితాన్త్రిశితాంశ్చక్షైర్మాకాద్దికైశ్శౌషయేద్యహిః ॥ ౪౪
 ఆతపేషు తతశ్శుద్ధాన్ శౌషితాన్ స్త్రిగుణీకృతాన్ ।
 పునస్తాన్ స్త్రిగుణీకృత్య తావన్తోపి చతుగుణాన్ ॥ ౪౫
 యద్వా త్రిగుణతాం నీత్వా చాతుగుణ్యాం చతుర్ముఖాః ।
 త్రిగుణాన్ స్త్రిగుణీకృత్య యద్వా తానేతాం నయత్ ॥ ౪౬

❀ తన్తుసంస్కారః. ❀

గోమయాలేపితే భూమితల మానానుసారతః ।
 శజ్జ్వస్థాపితయోయజ్ఞద్రుమసమ్భూతయోస్తతః ॥ ౪౭
 ఆరోహ్య భగవద్భక్తాన్ ప్రాజ్ఞుఖా వాప్య ద్భుఖాః ।
 ఆసీనా గురురన్యో వా తత్ప్రియుక్తాస్సమాహితాః ॥ ౪౮

* యతః. † తర తథా. ‡ క్కాలితాన్ శుద్ధవారిభిః । కృతాన్వా.

స్నాతా నిర్మాణానిపుణా మనుష్యా భగవన్మయాః ।

* కుయుఃపవిత్రం కల్యాణం యథా స్యాద్భూషణోత్తమమ్ ॥

❖ అధివాసాద్యుపయోగిపవిత్రమానమ్. ❖

పవిత్రమధివాసాభాగమాద్యం † నాభ్యపది స్మృతమ్ ।

అష్టోత్తరశతైస్సూత్రైః ద్వాత్రింశద్గ్రంథిభిర్ముతమ్ ॥ ౫౦

మూలబెరాదిబెరాణాం ‡ పవిత్రమిదమివ్యతే ।

❖ పూర్వాపరదినభేదేన పవిత్రమానమ్. ❖

పవిత్రం ముద్దలై పద్మతుల్యమానం ఘృత౭పి చ ॥

౫౧

కుణ్డై చ మేఖలామానం పూర్వోద్యమానమూరితమ్ ।

అపరేద్యుగిపవిత్రైః మానం సంప్రతి కథ్యతే ॥ ౫౨

పద్మనాభ్యరనేమీనాం చక్రాజ్జై ముద్దలై సతామ్ ।

తస్మానాని పవిత్రాణి బాహ్యమానం బహిస్సమమ్ ॥ ౫౩

❖ పవిత్రాణాం తన్మగ్రస్థితారతమ్యమ్. ❖

గ్రంథయస్తవశ్చైవసాం కథ్యంతే చ యథాక్రమమ్ ।

చతుశ్చతాని సూత్రాణి గ్రంథయస్తవవింశతిః ॥ ౫౪

శతత్రయం తన్మసంఖ్యై గ్రంథయో ద్విగుణా మతాః ।

ద్వైశ తే ి ద్విగుణా గ్రంథితమేక మనన్తరమ్ ॥ ౫౫

చతుగుణా గ్రంథిసంఖ్యై బాహ్యసూత్రం చతుశ్చతమ్ ।

గ్రంథయగిపఞ్చగుణితాగ్ కుమ్భే చాష్టోత్తరం శతమ్ ॥ ౫౬

తన్త్రై గ్రంథిసంఖ్యై చ సప్తవింశతిరివ్యతే ।

ఏకాధికాశీతిసంఖ్యైస్తవగ్ కరకే మతాః ॥ ౫౭

సప్తవింశతి సంఖ్యైశ్చ గ్రంథయగిపరికీర్తితాః ।

❖ పవిత్రభేదదశకనామాని. ❖

పవిత్రసంఖ్యై బెరాణాం దశ తాని వదామితే ।

౫౮

ప్రామాణ్యం † గ్రంథసంజ్ఞం చాప్యలక్ష్మణాహ్వయం తథా ।

ఉత్తమాధమమధ్యాఖ్యం కిరీటాహ్వయనన్తరమ్ ॥ ౫౯

* అయుగిపవిత్రమ్. † నాభ్యపదీహితమ్. ‡ ప్రమా. ౧. ౧. త్రిగుణై గ్రంథి. † గ్రంథి.

శ్రీవత్సకౌస్తుభాహ్వానం వనమాలాహ్వానం తథా ।

* మానాని తేషాం సూత్రాణి గ్రన్థయశ్చ యథాక్రమమ్ ॥ ౬౦

❀ మానానుగుణగ్రన్థితస్తసభ్యాః ❀

కథ్యంతే నాభిమయోదా సూత్రాణ్యుక్తోత్తరం శతమ్ ।

ద్వాత్రింశద్గ్రన్థయస్తస్య హృదయాస్తమనస్తరమ్ ॥ ౬౧

సూత్రాణ్యశీతి † తస్యోక్తా గ్రన్థయగి పఞ్చవింశతిః ।

జఙ్ఘమధ్యాస్తమాయానం నిమిత్తం శతతన్తుభిః ॥ ౬౨

అష్టోత్తరైర్గ్రన్థిభిశ్చ ద్వాత్రింశద్గుణితైర్యుతమ్ ।

ఉత్తమాఖ్యస్య సూత్రాణాం భవేత్సభ్యా చతుశ్శతమ్ ॥ ౬౩

శతమష్టోత్తరం సభ్యా గ్రన్థినాం జానుసీమ తత్ ।

శతాని త్రిణి తన్తూనాం గ్రన్థయోఽశీతిరివ్యతే ॥ ౬౪

ఆయతం చారుసుధ్యాస్తం ద్వే శతే తన్తవగి పునః ।

నాభ్యస్తం గ్రన్థయష్టష్టి ‡ తన్తవ్రౌఽథ చతుశ్శతమ్ ॥ ౬౫

కిరీటమానం ద్వాత్రింశద్గ్రన్థయస్తదనస్తరమ్ ।

శతాని త్రిణి తన్తూనాం హారాకారప్రకల్పితమ్ ॥ ౬౬

గ్రన్థిభిస్సప్తవింశత్యా ద్వే శతే శ్చ తన్తవగి పునః ।

ద్వాత్రింశత్ స్తనమయోదం సహస్రం చాష్టభియుతమ్ ॥ ౬౭

తన్తవశ్చరణా శీయామమనేకగ్రన్థిభియుతమ్ ।

విష్టరస్య సహౌత్థస్య పవిత్రం తత్సమం మతమ్ ॥ ౬౮

తన్తవ్రౌఽష్టోత్తరశతం గ్రన్థయగిపఞ్చవింశతిః ।

ప్రభాపవిత్రం తత్తుల్యం గ్రన్థయో బహవస్తృతాః ॥ ౬౯

సవేషాం చ స్వతన్త్రాణాం బిమ్బానామిదమీరితమ్ ।

❀ పరతన్త్రీభిశ్చపవిత్రవిధిః ❀

పరతన్త్రేషు బిమ్బేషు శ్రితయం తూత్తమాదికిమ్ ॥

౭౦

* మానం చ తేషాం సూత్రాణాం. † సభ్యోక్తా. ‡ తన్తవశ్చ. § గ్రన్థయః.

❀ శ్రియాదిదేవీనాం పవిత్రాణి. ❀

దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం పవిత్రం తద్వదిష్యతే ।

❀ అగ్ని కుడ్డాదీనాం పవిత్రాణి. ❀

అష్టో త్రరశతైస్సూత్రై గ్రన్థిభిర్బహుభిర్ముతమ్ ॥ ౭౧

అగ్ని కుడ్డే మేఖలాసు పవిత్రం ప్రతిమేఖలమ్ ।

తస్తుభిన్నప్రవింశత్యా తావద్భిగ్రన్థిభిర్ముతమ్ ॥ ౭౨

అగ్నేగపవిత్రం హస్తేన సమాయామం ప్రకీర్తితమ్ ।

మధ్యమం పంచవింశత్యా * ద్వావింశత్యాధమే మతమ్ ॥ ౭౩

నూత్రాణాం పంచవింశత్యా పవిత్రం సుగ్రుహాదిషు ।

తదాయామసమాయామం గ్రన్థిభిర్బహుభిర్ముతమ్ ॥ ౭౪

అఘ్నోపాత్రై తథా ధూపదీపపాత్రై చతుర్ముఖ ।

ఘట్టాయామక్షమాలాయాం సవక్త్రాష్టోత్తరైశ్శతైః ॥ ౭౫

సూత్రైర్యుక్తాభిప్రత్యగ్రన్థిద్వాదశాఙ్గులమాయతమ్ ।

❀ విష్వక్సేనతాత్మ్యాదీనాం పవిత్రాణి. ❀

విష్వక్సేనస్య తాత్మ్యస్య తథా దుశ్శ్చవనాదిషు ॥ ౭౬

దిద్దేవతాసు ద్రుహిణే దుర్గాయాం విఘ్ననాయకే ।

రుద్రే చ పరివారేషు పవిత్రం తస్తుభిరికృతమ్ ॥ ౭౭

శతేనాష్టోత్తరేణ స్వాద్వాప్రతింశద్గ్రన్థిభిర్ముతమ్ ।

హస్తమానాయతం కాయం చడ్డాదిషు చ సవక్త్రైః ॥ ౭౮

❀ కుగ్భుతోరణాదీనాం పవిత్రాణి. ❀

సప్తవింశతిసూత్రై గ్రన్థిభిస్సేన నిర్మితమ్ ।

హస్తమానం భవేత్కుగ్భుతోరణాదిషు తాదృశమ్ ॥ ౭౯

బలిపీఠపవిత్రం తు కణికాయా † మసంమితమ్ ।

❀ ఆచార్యయతిధర్మగోష్ఠ్యాదీనాం పవిత్రాణి ❀

ఆచార్యాణాం యతీనాం చ పవిత్రం తస్తుభిరికృతమ్ ॥ ౮౦

అష్టోత్తరశతైః * స్మృతైర్గ్రంథిభిఃపవభియుతమ్ ।

ఋత్విజాం పూజకానాం చ బ్రాహ్మణానాం తదైవ చ ॥

౮౧

ఏకాశీత్యా కృతం సూత్రైర్నాభ్యస్తపరిలమ్భితమ్ ।

రాజ్ఞశిపవిత్రం సూత్రేణ శతేనాష్టోత్తరేణ తు ॥

౮౨

యథేష్టగ్రంథిచయైస్తూలగర్భేఽశ్వనిమితమ్ ।

† నాభ్యస్తమానమేతత్సాస్త్రతథా తదనుజీవినామ్ ॥

౮౩

ఏకాశీత్యా కృతం సూత్రైర్వైశ్వాశ్యాదీనాం చ తస్తుభిః ।

చతుర్వింశతిభిస్తైషాం పవిత్రముపవీతవత్ ॥

౮౪

❀ విభవానురోధన పవిత్రమానమ్. ❀

పవిత్రేషు సమస్తేషు విస్తారో విభవే సతి ।

పాదోనమధకం పాదో వా సక్త్యా స్యాద్విభవక్షయే ॥

౮౫

❀ మణిముక్తాప్రవాలాదిభిరపి పవిత్రగ్రంథియోగః. ❀

గ్రంథీంస్తతఃపవిత్రాణాం ద్రవ్యైశ్చకస్తూరికాదిభిః ।

మణిముక్తాప్రవాలాద్యై రత్నైశ్చాపి యథావను ॥

౮౬

లోహేశ్చ కలధౌతాద్యైస్తూలైర్వా తదసన్నిధౌ ।

పూరయిత్వా దృఢం బద్ధ్వా గ్రంథీంస్తాంస్తస్తరజ్జుభిః ॥

౮౭

❀ పవిత్రగ్రంథినామకారః. ❀

గ్రంథయశ్శుభ్రసంస్థానసమానాకృతయోఽథ వా ।

ధాత్రీఫల సమాకారా యద్వా ముక్తాది పన్నిభాః ॥

౮౮

❀ పవిత్రవర్ణగర్ధరచనా. ❀

కుంజుమై రోచనాభిశ్చ తథా మలయజైరపి ।

లోహితైరప్యవశ్యామైస్సంపిష్టైశ్చిదకమిష్పతైః ॥

౮౯

గ్రంథీనామస్తరాలాని లిమ్పిచ్ఛౌభా యథా భవేత్ ।

గ్రంథీనాం పూరణం యద్వా మల్లికార్జునగ్రంథిభిః ॥

౯౦

* యోక్తం గ్రంథిభిః హుభియుతమ్. † నాభ్యస్తం త్రియమేతత్ స్యాత్.

పుష్పైస్తదస్తరాలాని నిశాచరచాభిరేవ వా ।

రజ్జయేత్తస్తవశ్చాపి గ్రంథయశ్చ యథేచ్ఛయా ॥

౯౦

యథావిభవవిస్తారం కల్పాయాశ్చతుర్ముఖ ।

విభవే సతి సజ్జోచో నైవ కాయకస్తథానతి ॥

౯౧

విస్తారో నైవ కాయకస్య త్రజేవ ప్రీణనం హరేః ।

❀ పవిత్రాధివాసకాలవికల్పః ❀

సద్యోధి * వాస్య వా తస్మిన్నుపోష్యాదాధయేద్ధరిమ్ ॥

౯౨

❀ శ్రద్ధాగా ఆవశ్యకతా. ❀

గృహచరణే కాతుకే వా నుద్ధలే వా ఘటేపి వా ।

అచక్షనం శ్రద్ధయా కాయకం శ్రద్ధాహితమిదం జగత్ ॥

౯౩

❀ సిద్ధే పవిత్రే భగవదచక్షనమ్. ❀

విహితేషు పవిత్రేషు యథోక్తైశ్చైవ వత్సకనా ।

ఆరభేతాచక్షనం విష్ణోః శాశ్వతం చ నివేదనమ్ ॥

౯౪

నిశాముఖే గుహస్పాదకం మూలైః పైస్సుసమాహితః ।

❀ భగవతి విజ్ఞాపనీయగాధా. ❀

యజమానేన సహితగ్రహితైర్విష్ణుమందరిమ్ ॥

౯౫

ప్రవిశ్య పూజయిత్వా తం గురుస్తేస్సుహితస్వయమ్ ।

విజ్ఞాపయేదిమాం గాధా † మీరయక్ ప్రాజ్ఞలిప్థితః ॥

౯౬

న్యూవాతిరేకశాస్త్ర్యభావం పవిత్రారోహణం పరమ్ ।

అచక్షనం భగవత్ సవకదురితౌత్సారణక్షమమ్ ॥

౯౭

సంపదాం చాపి సవాకసాముత్సాగనమను తమమ్ ।

క్రియతే తదవిఘ్నేన యథా స్యాత్కర్మక చాదితమ్ ॥

౯౮

తథానుజ్ఞాపయామి త్వా మనుజానీహి కర్మక తత్ ।

ఇతి విజ్ఞాప్య నిగత్యే మందరిరాత్

❀ గురోరుపవాసః. ❀

మణ్డపే పునః ॥

౧౦౦

సంస్తీయ దభాణ ప్రాగ్రాణ తేషు ప్రాగాననౌ గురుః ।
ఉపవిశ్యోపవాసం చ కల్పయిత్వా సమాహితః ॥ ౧౦౧
నయే త్తతైవ తాం రాత్రిం జపధ్యానపరస్పదా ।

❖ అపరెద్యురధివాసకాలః. ❖

అపరెద్యు * నిశీధిన్యామధివాసనకర్మ తత్ ॥ ౧౦౨
ఆరభ్యతైకబరేషు బధ్యా తతైవ కాతుకమ్ ।

❖ బహుబైరైకబరస్థలై కాతుకబద్ధవిధానమ్. ❖

బహుబైరేషు కల్యాణమిష్టై † కాతుకమజ్జలమ్ ॥ ౧౦౩

❖ అధివాసవిధిః. ❖

తతో నిగత్య విపులే మణ్డపే తోరణాదికమ్ ।
అచయిత్వా యథాపూర్వం దిక్షు చైవ విదిక్షు చ ॥ ౧౦౪
చతుర్వేదవిదో విప్రానేకాయనవిదస్తథా ।
అధీయానాన్ స్థాపయిత్వా తూర్వాఘోషేషు సత్సు చ ॥ ౧౦౫
మజ్జలెష్వపి చాన్యేషు కల్పితేషు యదాతథమ్ ।
పవిత్రపాత్రాణ్యదాయ ప్రాగుదగ్భువి మణ్డపే ॥ ౧౦౬
ధాన్యరాశిషు సంస్థాప్య పుణ్యాహం వాచయే తతః ।
దహనాప్యాయనధ్మానైగ్ పాత్రస్థాని విశోధయేత్ ॥ ౧౦౭
ధూపయేద్దస్తనద్రివైర్విలిక్ష్మేత్కస్తూరి కాదిభిః ।
పుష్పాణి పికిరైత్యేషు గన్ధవన్తి బహూని చ ॥ ౧౦౮
తాని భూషణపాత్రాణి వేష్టయేన్ననవాసనా ॥

❖ చక్రముద్రాప్రదశకనమ్. ❖

దశకయేచ్చక్రముద్రాం చ ‡ పూజయేదస్త్రవిద్యయా ॥ ౧౦౯

* నిశానాయాం స్యాత్. † కల్యాణ. ‡ పూజయిత్వా.

❀ మట్టపసూత్రబద్ధక్రమః. ❀

ఐశానీం దిశమారభ్య సూత్రైస్సంవేప్త్య మట్టపమ్ ।
మట్టపస్యోపరి ధ్యాత్వా చక్రం భూమితలె పునః ౧౧౦
పద్మం గదాం చ ద్వారేషు శఙ్ఖమష్టసు దిక్షు చ ।

❀ భూతేభ్యో మాషాన్నబలిదానమ్. ❀

ప్రత్యూహకారిణాం తస్య ఛిద్రమన్విష్య ధావతామ్ ॥ ౧౧౧
భూతానాం రాక్షసాదీనాం మాషాన్నేన * బలిం యీషేత్

❀ కల్యాణబెరస్య ఉపవీతాస్తమచక్షణమ్. ❀

బహుబెరేషు కల్యాణబిమ్బం స్నానాననే బహిః ॥ ౧౧౨
స్థాపయిత్వాపవీతా † స్తముపచయన్ యథాతథమ్ ।

❀ చక్రాబ్జమట్టలె మహాహవినివేదనమ్. ❀

చక్రాబ్జమట్టలె భూయస్సమానీయ చతుర్ముఖ ॥ ౧౧౩
హవినివేదనా నై తు సమారాధన కర్మణి ।
నిష్ఠితే కరకై కుష్భే దేవమావాహ్య పూజయేత్ ॥ ౧౧౪
హవినివేదయిత్వానై హుత్యాచాగ్నిం యథాపురమ్ ॥

❀ ఏకబెరె కల్యాణారాధననిషేధః, ❀

ఏకబెరే తు కల్యాణ కౌతుకారాధనం వినా ॥ ౧౧౫
అన్యత్సర్వమనుష్ఠేయం యథా పూర్వాదిత ‡ క్రమాత్ ।
సమ్భవే కౌతుకే తస్మై శ్రీం భూషణం పునః ॥ ౧౧౬
నిక్షిపేత్కుష్భకరకే దహనే తదనంతరమ్ ।
చక్రాబ్జమట్టలె మస్త్రమిదం విష్ణురీతి బ్రువన్ ॥ ౧౧౭
ప్రవిశ్య మద్దిరం సర్వైర్ముఖైశ్చైస్సహ దేశికః ।
మూలబెరం § సమాసాన్య సవిత్రస్యసనం పితః ॥ ౧౧౮

❀ పవిత్రతన్మానాం పశ్చిమణత్వమ్. ❀

పూర్వాదితేన మన్తైః * సర్వాచాసు యథాక్రమమ్ |
పవిత్రభూషణన్యాసగోపశ్చ † రాగైశ్చ తన్మభిః || ౧౧౯
ప్రసాదం వేష్టయేద్రాత్రౌ సర్వమామ్నాయభోషణైః |
వాద్యైర్గేయైశ్చ సృతైశ్చ స్తోత్రైః జాగరితా జనాః || ౧౨౦

❀ అపరెద్యురుపచారః. ❀

సయేయరపరెద్యుశ్చ కౌతుకం మద్ధలే స్థితమ్ |
స్నానవేద్యాం సమానీయ స్నాపయిత్వా యథావిధి || ౧౨౧
అలఙ్కృత్య చ దేవేశం మద్ధలే మాజనాదిభిః |
శోభితే వతఃస్వా చ చక్రాబ్జం ‡ పశ్చిమణక్తైః || ౧౨౨
ద్వారాదియజనం ప్రాగ్వత్కృత్యవస్థాప్య మద్ధలే |
దేవమారా ధ్య యీ దీపాంతం కుమ్భాదీనపి పూజయేత్ || ౧౨౩

❀ దేవే కుమ్భే చ చతుర్విధాన్ననివేదనమ్. ❀

అన్నం చతుర్విధం చాపి § కుమ్భే దేవే నివేద్య చ |
అగ్నే చ జహుయాదన్నం సాయసాది చతుర్విధమ్ || ౧౨౪
పౌరుషేణైవ సూక్తేన యవైశ్చ వ్రీహీ వేణుభిః |
తీలైలాక్షైస్తథా పుష్పైస్తథా చాగరుభిః పుష్పకైః || ౧౨౫
సమిద్భిః సూక్తేన మన్తైః పృథగప్రోక్ష్యం శతమ్ |

❀ శుభముహూర్తే పవిత్రైశ్చక్రాబ్జమద్ధలమద్ధనమ్. ❀

ముహూర్తే శోభనే స్త్రాప్తే దైవజ్ఞపరిశోధితే || ౧౨౬
పవిత్రాణి సమాదాయ చక్రాబ్జం భూషయేత్సుతః |

❀ సర్వత్ర మాత్రైక్యమ్. మూలబెరాదిక్రమేణ పవిత్రారోపణమ్. ❀

పద్మాదీని తదజ్ఞాని యథా స్వమిదమిత్యుచా || ౧౨౭

* సర్వాచాసు చ. † రత్నైః. ‡ మాణిక్యకైః. § భూపాస్తమ్. § కుమ్భకైః.

తతగ్గకుష్మే చ కరకే దేవే చ తదనస్తరమ్ ।

స ఏవ మస్త్రగికుణ్డైఽపి హవ్యవాహేఽపి తోరణే ॥ ౧౨౮

ద్వారకుష్మేషు తత్థసేషు పవిత్రాణి యథా * తథా ।

తతగ్గప్రదక్షిణీకృత్య మణ్డలస్థం జగద్గురుమ్ ॥ ౧౨౯

ప్రవిశ్య మన్దిరం సవైకమజ్జలై సుహ దేశికః ।

స్మపనాది విధాయాదౌ సమారాధన † ముచ్యతే ॥ ౧౩౦

హవినోవేదనాస్తం తత్కృత్యా తత్రత్యదేవతాః ।

మూలబెరం సమారభ్య పవిత్రై భూషయేత్సవ్యైః ॥ ౧౩౧

❖ స్వత స్త్రపరత స్త్రబెరాచనమ్. ❖

పరపస్త్రాస్స స్వతస్త్రాశ్చ సర్వాగ్నిపూర్వోక్త ‡ విద్యయా ।

అభ్యచ్యక గర్భపుష్పాద్యైః పవిత్రాణి పృథక్పృథక్ ॥ ౧౩౨

దేయాని

❖ పరివారైస్స స్వగీతవాద్యాదికలాప్రదశకనమ్. ❖

దానవేలాయాం వాగ్యవాదనకొవిదాః ।

ఏ నతకా గాయకాశ్చైవ తథా స్వాధ్యాయకోవిదాః ॥ ౧౩౩

సవైక యథాస్వస్మత్తాది దశకయేయుస్తదన్తికే ।

❖ అను క్తపరివారాదిదేవతాపవిత్రారోపణమస్త్రః. ❖

చణ్డాదిపరివారాణామన్యేషాం § ప్రాజ్ఞాణాసినామ్ ॥ ౧౩౪

పవిత్రాణి ప్రదేయాని బలిపీఠావసానకమ్ ।

బహ్మది దేవతానాం చ తాక్ష్యకసేనశయోరపి ॥ ౧౩౫

॥ సవైకామప్యనుక్తానాం పవిత్రాణి యథాయథమ్ ।

మస్త్రాశ్చ విష్ణుగాయత్రీ యద్వేదం విష్ణురిత్యయమ్ ॥ ౧౩౬

యద్వాచాష్టాక్షరేణైవ మన్తేణ ద్వాదశాత్మనా ।

దేశికో మూర్తిపైస్సాధకం యజమానేన సంయుతః ॥ ౧౩౭

* యథమ్. † ముచ్యతే. ‡ సజ్జ్యయా. § ఇదమధకం క్వచిన్నాస్తి.

§ ప్రాజ్ఞానై సతామ్. ॥ అన్యేషామప్యనుక్తానాం.

❀ పుష్పాజ్ఞలిః ❀

ప్రవిశ్య మద్విరం విష్ణో రత్న పూణాణ్జలిస్స్వయమ్ ।

హేమపుష్పాజ్ఞలివాణి యద్వా పుష్పభృతాజ్ఞలిః ॥

౧౩౮

స్తోత్రేస్తువానో బహుభివికిరేత్తాని పాదయోః ।

రత్నాని హేమపుష్పాణి పుష్పాణి సురభీణ్యపి ॥

౧౩౯

❀ సవకపవిత్రాణాం దేవపాదయోన్యాసః ❀

కల్పితాని మనుష్యాణాం పవిత్రాణి యథాయథమ్ ।

స్యస్య దేవేశపదయోగిపుష్పవత్సుసమాహితః ॥

౧౪౦

❀ పవిత్రవిభజనమ్ ❀

ఔమా * దీని పవిత్రాణి దేవం విజ్ఞాప్య దేశికః ।

స్వయం గృహీత్వా ఔమాదిపవిత్రం చాత్మనగీ కృతమ్ ॥

౧౪౧

దద్యాత్పూజకముఖ్యానామృత్విజాం సహకారిణామ్ ।

ఏకాయనీయనిష్ఠానామన్యేషాం విదుషామపి ॥

౧౪౨

యథాధికారం క్రమశో దేవస్యాలోక్య చాననమ్ ।

❀ భగవతి ఉమాభ్యుధానా ❀

స్మృప్త్వా దేవపదామ్భోజ † మాచాయోధ జనాన్తికే ॥

౧౪౩

న్యూనాతిరేకశాన్త్యధానం గాథామనాముదీరయెత్ ।

‡ భగవత్ దేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర ॥

౧౪౪

సంవత్సరోపచారాణాం పూరణాధానం కృతం మయా ।

ఆరాధనం గృహాంత్యం భక్తానాం హితకామ్యయా ॥

౧౪౫

నాహం స్వతస్త్రగీకిచ్చిచ్చ కరోమి విహితం హితమ్ ।

కిన్తు త్వత్ప్రేరితస్సవణం కరోమి తవ యత్స్వయమ్ ॥

౧౪౬

తత్త్వ నవ్యమశేషేణ క్రియాలోపాద్యనుష్ఠితమ్ ।

❀ బ్రాహ్మణసన్తపకాణమ్ ❀

సమయే యజమానస్తు గాం భువం కాఞ్చనం తథా ॥

౧౪౭

* దీని చ వస్త్రాణి. † మాచాయోధా పదాన్తికే. ‡ ఇదమధానం క్వచిన్నదృశ్యతే.

వస్త్రాదికం తథా ధాన్యం భోజయిత్వా మహీసురాన్ ।
 దత్వా యథేష్ఠితానథానాచాయాన్ చ దక్షిణామ్ ॥ ౧౮౮
 శతనిష్కావరాం గౌభూవస్త్రధాన్యాదికాన్యపి ।
 మూర్తికపేభ్యస్తథాన్యేభ్యస్తత్తత్కర్మానుసారతః ॥ ౧౮౯
 యథాతుష్టికరం దేయం యాగే తత్రోపకూర్వతామ్ ।

❀ బహిర్గామోత్సవకాలః. ❀

అపరాష్ణా బహిర్గామే కుర్యాదేవం మహిమత్సవమ్ ॥

❀ పవిత్రావరోపణావధిః. ❀

ప్రోక్ష్య పత్యమామేతాని పూజాకాలేషు పూజకైః ।
 స్యసనీయాని దివసాం శ్చతుర్దశే చతుర్ముఖి ॥ ౧౯౦
 * యద్వైకవింశతం సప్త యది వా దివసానపి ।
 త్రిరాత్రమేకరాత్రం వా పశ్చాత్తాన్యరోహయేత్ ॥ ౧౯౧

❀ పవిత్రారోపణాన్తాః. ❀

ఉచ్చరన్ పౌరుషం సూక్తం నామ యద్వారథస్తరమ్ ।
 త్రిసువణం తథా మస్త్రం మూలమస్త్రమథాపి వా ॥ ౧౯౨

❀ గురువే పవిత్రావ్రదానై దోషః. ❀

అనరోవ్య పవిత్రాణి దేయాని గురవే తతః ।
 గురవే తాని దత్తాని వ్రీణనాయ మధుద్విషః ॥ ౧౯౩
 అన్యథా కర్మనైష్ఫల్యం క్షయస్సన్ద్భాజరాష్ట్రయోః ।

❀ ఆనాహిత దేవతావిసజ్జనమ్. ❀

మణ్డలస్థం చ కున్భస్థమగ్నిస్థం చ విసజ్జయేత్ ॥ ౧౯౪

❀ పవిత్రావరోపణే కాలోత్కర్షానవశ్యకతా. ❀

పవిత్రారోహణాదినే కాలోత్కర్షాన యుజ్యతే ।

❀ పవిత్రావరోపణాన స్తరం భగవత్స్నుపనమ్. ❀

కృత్వా వరోహణం తేషాం స్నుపనం తదనన్తరమ్ || ౧౫౬
కాయం యథోక్తవిధినా ప్రవిశేన్నన్దిరం తతః ।

❀ పవిత్రోత్సవఫలం. ❀

ఇత్యేష కథితో బ్రహ్మ పవిత్రారోహణేవిధిః || ౧౫౭

అనన విధినా విష్ణోగిపవిత్రారోహణం హరేః ।

కుర్వాణ ఫలాన్యనంతాని ప్రాపున్నైవ సంశయః || ౧౫౮

సుఖం జీనతి నివాన్యధి యావదాయస్సమృద్ధిమాన్ ।

ఆయుశ్చ విస్తతి ప్రాప్తం ధర్మాధీన్ ధర్మమాపుయాత్ ||

కామానవాప్నుయాత్కామీ అథాధీచ్ఛాధీమాపుయాత్ ।

మోక్షాధీన్ మోక్షమాప్నోతి ప్రజాధీన్ లభతేప్రజాః || ౧౬౦

* బ్రాహ్మణైర్లభతేచాపి ప్రవాసిభిస్సమాగమమ్ ।

కీర్తిశ్చాపి పరమాం కీర్తికామో న సంశయః || ౧౬౧

జ్ఞానాధీన్ జ్ఞానమాప్నోతి శాన్త్యధీన్ శాన్తిమాపుయాత్ ।

శత్రవస్తు ప్రణశ్యన్తి గ్రహభూతాదుఃపద్రవాః || ౧౬౨

ఆరోగ్యకామీ చారోగ్యం శ్రీకామస్సయమాపుయాత్ ।

బహునాత్ర కిముక్తేన ఫలం యద్యదభీషితమ్ || ౧౬౩

తత్సవం తస్య హస్తం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

భుక్త్వా భౌంగాంశ్చ విపులాన్ ధ్యాత్వా చాన్తే మధుద్విషమ్ ||

తల్లోకం సమవాప్నోతి న చెహజాయతే ఘనః ।

ధారయన్తి పవిత్రాణి యేభక్తాశ్శ్రద్ధయాన్వితాః || ౧౬౪

తేషి నిర్ఘాతాని పాపాని మోక్షన్తే దివి దేవవత్ ।

ఆచార్యో మూర్తిపాస్సవే యే చాన్యే పరిచారకాః || ౧౬౬

యే శస్త్రిన్తి చ పశ్యన్తి కీర్తయన్తి చ కర్మ తత్ ।

తే సవేషి సమృద్ధాథాన్ లభన్తే సర్వసంపదః || ౧౬౭

* పాన్థౌ నైర్లభతేచాపి బద్ధభిశ్చ.

❀ ఆగ్రయణపూజాయోగ్య మాసతిథినక్షత్రాది. ❀

* ఆగ్రయణం శ్రావణే మాసి మాసి ప్రోష్ఠపదేఽపి వా ।
 మాసే చాశ్వయుజే బ్రహ్మ కార్తికే మాసివా భవేత్ ॥ ౧౬౮
 వర్షాస్వేనం తతోన్యత్ర తైషే మాఘేఽపి వా భవేత్ ।
 ఫాల్గునే మాసి చైత్రే వా వైశాఖే వా తదాచరేత్ ॥ ౧౬౯
 హస్తే చ శ్రవణే పౌష్ణే నైశ్చితే చ వజ్రపతేః ।
 నక్షత్రే వారుణే పుష్యే వాయవ్యే దితిదైవతే ॥ ౧౭౦
 † మఖాసు మైత్రే చిత్రాయాం శ్రవిష్ఠాయామథాపి వా ।
 సౌమ్యే త్రిమాత్తరాఖ్యేషు సమ్భవానుగుణం భవేత్ ॥ ౧౭౧
 అయుగ్మాస్తిథయస్సర్వా నవమీపరిజ్ఞతాః ।
 యుగ్మాస్తు తిథయో నెష్టా ద్వితీయాం దశమీం వినా ॥ ౧౭౨
 సోమో బృహస్పతిః సామ్యో భృగుశ్చేతి గ్రహశ్శుభాః ।
 మేషవృశ్చీకమీనా తు కన్యార్పుషకులీరకే ॥ ౧౭౩
 పూర్వవక్షే చ కర్తవ్యస్తత్రాయం కర్మణిక్రమః ।

❀ ఓషధిలవన ధాన్యగ్రహణాదివిధిః. ❀

ఆదౌ దధ్యాదనం క్షైత్రే క్షేత్రపాలాయ కల్పయేత్ ॥ ౧౭౪
 ముహూర్తే లవనసోక్తే విధాయ లవనం తతః ।
 ధాన్యం ‡ కణిశభారణ గృష్ణీయాద్భూమికర్షకైః ॥ ౧౭౫
 కదలీపనసాదీని తథాదధిఘృతాదికమ్ ।
 ధాన్యభారాసపి తథా § కస్తూరిదిదలాని చ ॥ ౧౭౬
 నయేయునక్ష్మత్తవాదిత్రగీతాలజ్కారసంయుతమ్ ।

❀ ధాన్యానయనకాల రక్షాసంవిధానమ్. ❀

పురతః పృష్ఠతలైశ్చ సేనేశవిహగాధిపా ॥ ౧౭౭
 అలజ్కృతౌ కుజ్జరదియానారూఢౌ యథావసు ।
 ఛత్ర చామరకౌశేయధ్వజాదిపరిబహాకౌ ॥ ౧౭౮

* ఆగ్రయణం శ్రావణే. † మఖే చ చిత్రే చైత్రాయామ్. ‡ కణిశహారణ.
 § కస్తూరిదిదలాని చ.

❖ గ్రామప్రాదక్షిణ్యేన ధాన్యానాం కోష్ఠాగారనయనమ్. ❖

సీత్వా పరిదక్షిణం గ్రామమాలయం చ మధుద్విషః ।

గోష్ఠాగారం పరివిశ్యాన్తధాన్యం కణితగోచరమ్ ॥ ౧౭౯

❖ భాణ్డే ధాన్యనిత్యపణే మస్త్రీః. ❖

శ్రీనూక్తేన సమభ్యుద్యత భాణ్డేష్వభివచేషు తత్ ।

నిత్యేష్య సజ్గ్రహం తస్య కుయాన్తత్తత్కాల యేషు చ ॥ ౧౮౦

❖ కమకరభ్యో ధాన్యవిభాగః. ❖

కమకానాం దేవదేవస్య తథా దేవం సమచతామ్ ।

యథాధికారం ధాన్యాని దద్యాచ్చ సమయే శుభే ॥ ౧౮౧

❖ పరిష్కృత హవినివేదనమ్. ❖

తజ్జ్వలాన్నాతనా * నామాన్తూలితాన్స్త్రిఫలీకృతాన్ ।

మరిచైజీరకై యుక్తాన్ గుళపాకే నుభాపతాన్ ॥ ౧౮౨

నాలికేరఫలాపేతానిక్షుఖిణ్డసమన్వితాన్ ।

మూలబెరాదిబెరాణాం ముహూతై శోభనే గురుః ॥ ౧౮౩

❖ సవతజ్జ్వలహోమః. ❖

నివేదయే

త్తతో మూలవిద్యయాప్తోత్తరం శతమ్ ।

తజ్జ్వలైః జ్వహుయాదగ్నౌ

❖ సవాన్ననివేదనమ్. ❖

† బ్రాహ్మణానాం యథాపురమ్ ॥ ౧౮౪

తస్మిన్దినే పరేద్యువాన్ సవాన్నాని నివేదయేత్ ।

ప్రభూతసంస్కృతా ‡ నేకనిష్ఠాని కదలీదలే ॥ ౧౮౫

ఇతి శ్రీపాశ్చరాతే మహూపనిషది పాద్యే తంత్రే

చయూపాదే ‡ పవిత్రాద్యుత్సవవిధినామ

చతుర్దశోఽధ్యాయః.

* సన్యాజ్. † బ్రహ్మాదీనాం. ‡ న్నాని. § ఆగ్రయణోత్సవ.

❀ మాసానుబన్ధిప్రతేషు. వరాహవతమ్. ❀

శ్రీభగవాన్:-

* మాసి భాద్రాసదే శేవం శ్రీవణే చాదిపూరుషమ్ ।
వరాహరూపం సుభగం హిరణ్యాక్షాసురద్విషమ్ ॥ ౧
యజేత ధరయా దేవ్యా సాధకం సర్వాధకసిద్ధయే ।
అన్యేషాం మూర్తికభేదానామపి తస్మిన్ సమచక్షనమ్ ॥ ౨

❀ ఆశ్వయు జమాసవ్రతమ్. ❀

స్వాతావాశ్వయుజే మాసి యజనం స్పృహనాదిభిః ।

❀ కార్తికశ్రద్ధాదశీవ్రతమ్. ❀

కార్తికే మాసి సంప్రాప్తే ద్వాదశ్యాం చాసితేతరే ॥ ౩
పక్షే ప్రబాధయే ద్వేవమచక్షయిత్వా యథావసు ।
మస్త్రీశ్చోదిత్యమిత్యేష ఉత్తిష్ఠేతి చ బాధనే ॥ ౪
ప్రబాధ్య వాచకయే ద్వేవముత్థితం విధివత్క్షణా ।
ఔత్సవం బిమ్బమభ్యుచ్యో మణ్డపే మణ్డలే స్థితమ్ ॥ ౫
ద్వారతోరణకుమ్భాదియజనం చ యథాపురమ్ ।
గ్రామే మహేమాత్సవగ్ కాయకస్సవమజ్జలసంయుతః ॥ ౬
సర్వే చాశ్రమిణగ్ కుయుక్ప్రక్షతానాం చ విసర్జనమ్ ।
దశనిష్కం తదధకం వా దక్షిణాం గురవే తదా ॥ ౭

❀ కృత్తితాదీపాత్సవః. ❀

కృత్తికాసు చ కార్తిక్యాం పౌణికమాస్యాం మధుద్విషః ।
కృత్తికాభిరయోగే వా కేవలాయాం తిథౌ భవేత్ ॥ ౮

- * దీపాత్సవం తథా సవణం శోభయేన్నమ మద్ధిరమ్ ।
ఆరోప్య సవణతో దీపాన్ స్తమ్భేషూచ్చైర్ముఖద్విషః ॥ ౯
- దిక్షు సవాణసు సవణత్ర తథా చావరణేషు చ ।
కూటాకారాగ్గిన్వీనియాస్తేషాం స్యుర్దీపమాలికాః ॥ ౧౦
- ప్రకారభిత్తిషు తథా మణ్డపే గోళురేషు చ ।
బహ్వీభిర్దీపమాలాభిభావ్యం సవాణసు దిక్షు చ ॥ ౧౧
- దీపాత్సవాయ పూర్వేద్యునిశి కల్యాణకాతుకమ్ ।
బద్ధీయాదాత్సవే బిమ్బే సవణశుద్ధిలసంయుతమ్ ॥ ౧౨
- అపరేద్యుశ్చ మూలాదిబెరాణామచక్షనం భవేత్ ।
నైమిత్తికం ప్రదోషే తు కుర్యాద్దీపాధివాససమ్ ॥ ౧౩
- పురస్తాన్మూలబెరస్య పాత్రమారోప్య నూతనమ్ ।
ధాన్యరాశౌ తత స్తస్మింశ్చాజ్యమాధకసంమితమ్ ॥ ౧౪
- కాపిలం తైలమథవా నిక్షిప్య పరిశోధితమ్ ।
ఋజుపతికం తన్తుభిర్వా వాససా నూతనేన వా ॥ ౧౫
- కల్పయిత్వా సముద్భృత్య కుడ్డాగ్నిం తేన దీపయేత్ ।
వతీకమాగ్నేయమస్త్రేణ అగ్నిముద్రాం ప్రదక్షయేత్ ॥ ౧౬
- అభ్యుచ్య చాగ్నిమస్త్రైస్తు ముహూర్తే శోభనే గురుః ।
ఆదాయ పాత్రం తత్ స్థేన వహ్నినా వలజాదిషు ॥ ౧౭
- దీపయేద్దీపికాస్సవాణస్తూయేషు విదిశౌ దిశః ।
ఘోషయత్సు తథా నృతగీతాదీనాం సముద్యమే ॥ ౧౮
- అధీయానేషు విప్రేషు మంత్రాననందైవతాన్ ।
ఔత్సవం బిమ్బమూదాయ సవాణలక్ష్మరశోభితమ్ ॥ ౧౯
- యానమారోప్య రథ్యాసు సయేదావరణేషు చ ।
దృశ్యాని నాటకాదీని కృత్రిమాణీతరాణిచ ॥ ౨౦
- దక్షయేద్దైవదేవాయ † భాషాభేదాన్యథోదితాన్ ।
ఆనాద్య మణ్డపే తస్మిన్నివేద్య చ మహా హవిః ॥ ౨౧

* దీపాత్సవస్తదా సవణం శోభయేద్దేవమద్ధిరమ్ । † సవాణలక్ష్మరశోభితమ్.

- పుష్కరాకా సంస్కృతా సక్తూ పలలానగ్నితృప్తయే ।
అపూపాకా సమయే తస్మిన్ని వేద్య మధువిద్విషే ॥ ౨౨
- అభ్యస్తరం మద్విరస్య గమయేన్తజ్జలాన్వితమ్ ।
కృత్తికాదీపవిధనా సమారాధనమీరితమ్ ॥ ౨౩
- విశాం చ రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సమృత్కరమనుత్తమమ్ ।
వివత్ప్రశమనం బ్రహ్మ ప్రీణనం జాతవేదసః ॥ ౨౪

❀ మూగేశీషాద్వాదశీవ్రతమ్. ❀

- మూగేశీషే సితే వత్సే మాసి వ్రతమనుత్తమమ్ ।
ద్వాదశ్యాం వ్రతపూర్వత్వాద్వ్రతమారాధనం హరేః ॥ ౨౫
- ఆరాధనం భగవతగీకునకంస్తాదృశముత్తమమ్ ।
దశమ్యాం హరిమారాధ్య భోజయిత్వా చ భూసురాక్ ॥ ౨౬
- దక్షిణాం చ యథాశక్తి దత్వా తేభ్యస్సమాహితః ।
భగవత్సన్నిధౌ తేషాం విజ్ఞాప్య ద్వాశీవ్రతమ్ ॥ ౨౭
- అనుజ్ఞాపూర్వకం పూజాం వ్రతపూర్వకం మహాఫలామ్ ।
సజ్జల్ప్య దభేకమ్వాసీనగిప్రాజ్ఞుఖిరిప్రణిధానవాక్ ॥ ౨౮
- హవిష్యాశీ సకృత్కృత్వా సవకం కర్మాహ్నికం తథా ।
రాత్రౌ చ భగవద్యోగమాస్థాయ చ యథావిధి ॥ ౨౯
- అపరేద్యుగ్రిక్రియాజాతమేకాదశ్యాం యథావిధి ।
పూర్వం త్రివచనస్నాయా నియమం పరమాస్థితః ॥ ౩౦
- అనశ్నా దేవమారాధ్య హూమాస్తం మానమాస్థితః ।
భగవద్ధ్యాననిరతో వ్యవహరం చ తాకికమ్ ॥ ౩౧
- అసంస్పృశక మనగీకాయకమభిశ్చేక్షితాదిభిః ।
స్థితౌ మానీ తదా తద్వద్రాత్రౌ కౌతుకబంధనమ్ ॥ ౩౨
- బధ్వా దేవేశమారాధ్య దభేకశాయా నయేన్నిశామ్ ।
బ్రాహ్మ ముహూతే చోత్థాయ కృత్వా సద్ధ్యాం యథావిధి ॥ ౩౩
- కమదేవాన్తికం గత్వా కుర్యాత్పూజాం యథాపురమ్ ।
చతువేదపదో విప్రా దిక్షు ప్రాచ్యాదిషు క్రమాత్ ॥ ౩౪

- ఘృతే వా దధ్ని వీయూషే యశ్వా మధుని సమృతే ।
 ఫలేషు వా ఫలరసే షణ్మగవ్యరసేషు వా ॥ ౪౮
- పాయసాదిషు చాన్నేషు కాలపుష్పాచ్చయేషు వా ।
 దలెషు వా తులస్యాదెనకవరత్నచ యేషు వా ॥ ౪౯
- నువణకలధాతేషు ష్మషాకారేషు శోభనై ।
 సువణక * గోలకాగ్నిత్వా † కల్పితావయవైశ్చలాః ॥ ౫౦
- కల్పితాకల్పకల్యాణప్రతిమాకారసంఘతాః ।
 వీరికాకారతులితాస్తాభిరాచ్ఛాద్య భూషయేత్ ॥ ౫౧
- షణ్మయుధసమాకాశా హస్తాదిసదృశాకృతీః ।
 కృత్వా పృథగ్వ్యాధాశోభం గోలకాగ్ని కల్పకాకృతీః ॥ ౫౨
- భూషయేత్తాభిరజ్ఞాని చాయుధాని చ సవశః ।
 ఆపాదమస్తకం వానై వ్యవీహ్యదిభిర్ధోక్షజమ్ ॥ ౫౩
- ఛాదయేన్మూలమనైగిణ పూరణం సవకవస్తుభిః ।
 ‡ తిప్రస్త్రిపాదసహితా నపి వా ద్విగుణాంస్తథా ॥ ౫౪
- పూరయేత్కూలమాతోద్యన్మత్తగీతాదిమజ్జలమ్ ।
 ఆచరేత్సవకమేతస్త్రిన్యథావిభవ విస్తరమ్ ॥ ౫౫
- జుహుయాత్పృష్ఠిమా యావత్పూరణం మూలవిద్యయా ।
 దేయా చ దక్షిణా స్వణమాచార్యాయ యథావను ॥ ౫౬
- ఘృతాదిపూరణం చైతత్సవకామసమృద్ధిదమ్ ।

❀ పుష్కమాసప్రతిమ్. ❀

- పుష్కే చ మాసి సప్తతే పౌర్ణమాస్యామధాపి వా ॥ ౫౭
- ఆరాధనం భగవతిస్తువకపాశునాశనమ్ ।

❀ మాఘమాసే చలపద్మప్రతిమ్. ❀

- మాఘమాసే సితే పక్షే షణ్మమ్యాం మధువిద్యవమ్ ॥ ౫౮

* గోలకశబ్దానై గోలికతిసాధు. † లిఖితా. ‡ తిపాదబారసహితా నాడినా ద్విగుణాస్తథా.

సమారాధ్య యథాశాస్త్రం దేవస్యాగ్ర మహీతలె ।	
గోమయాతేపితే ద్వాభ్యాం హస్తాభ్యామపి సంమితే ॥	౫౯
చతుర్భివా సమాయానువిస్తారే చ్ఛాదితేపునః ।	
వాససా నూతనైవ సదశేన తథోపరి ॥	౬౦
కృష్ణాజనేన శుద్ధేన భదనచ్చేదనాదినా ।	
* వజ్జితేన సమాచ్ఛాద్య నస్త్రం తదుపరి క్షిపేత్ ॥	౬౧
తిలానాం భారిమెకం నా ద్వా వా కృత్వా చ వేదికామ్ ।	
త్రిమేఖలాం తిలె తస్మిన్ పద్మాకాగసమాకృశిమ్ ॥	౬౨
నిష్కృతయాత్కం స్వణం లేఖాపద్మం కలము వా ।	
నిక్షిప్య నవగత్నాని దిక్షు చాష్టాసు నిక్షిపేత్ ॥	౬౩
ధాన్యపూణానిపాత్రాణి ద్వే ద్వే ప్రశదిశం క్రమాత్ ।	
ప్రస్థతైలం తథా సపిండకథి చాపి చతుగుణమ్ ॥	౬౪
పాశ్వకయోగిపుత్రశ్చాపి పాత్రస్థం న్యన్య భూతలె ।	
† తిలాజ్యహారగృహత స్త్రీణ్యహాని జతేద్వియః ॥	౬౫
ఉపోష్య నా గురుగిపూవకమెకరాత్రం చతుర్ముఖి ।	
అభ్యర్చ్య గన్ధపుష్పాద్యై స్తిలానస్తాన్యసస్తరమ్ ॥	౬౬
అధీనూనేషు వినోమేషు తూయవాదిత్రయూషణై ।	
మజ్జలేషు తథాన్యేషు ప్రవృత్తేషు యథాయథమ్ ॥	౬౭
తిలె స్పహస్రకృత్వో గ్నో జహాయాన్తులవిద్యయా ।	
అచాయం పశ్చికాలజ్ఞం భగవచ్ఛాస్త్రోవిదమ్ ॥	౬౮
కిల్యాణాచారనిరతం సవై స్సముదితం గుణైః ।	
తిస్సే భాగవతాయేదమచయిత్యా త్తతాదిభిః ॥	౬౯
తీలపద్మం ప్రదాతేవ్యం సన్నిధౌ వారిపూవకమ్ ।	
ప్రియతాం భగవాన్ విష్ణురిత్యాచాయేణ మస్త్రీవిత్ ॥	౭౦
తదస్తే దేవమభ్యర్చ్య ‡ భోజయిత్యా మహీసురాన్ ।	
దద్యాచ్చ దక్షిణం తేభ్యో గురవే చ యథాదితామ్ ॥	౭౧

ఇత్థం తిలసరోజం యో దద్యాద్ధాన్యాదిసంయుతమ్ ।

పునాతి స పితృక్ * సవాణాత్మానం చ పరావరాక్ ॥ ౭౨

మాసక్షేక పౌణమాస్యాం చ యజనం స్నపనాదిభిః ।

➤ ఫాల్గునమాసే శ్రీకామవ్రతమ్ ❀

ఫాల్గునె మాసి ఫల్గున్యాం శ్రీకామో హరిమచక్యేత్ ॥

ఉపోవ్య పూవణం నియతో ధ్యాయన్నిత్యం సమాహితః ।

విపుల బిల్వవిపినే మధ్యే పుష్కరశోభితే ॥ ౭౪

మహాతటాకే శిల్పానపఠీ సజ్జ సమాకులె ।

† మణ్డపే తత్ర మాపేద్ద్యే ‡ రత్నప్రాకారవేష్టితే ॥ ౭౫

చతుర్దిక్షు చతుర్ద్యౌరే కల్పకద్రుమమణ్డితే ।

సౌవణేక బహుకల్యాణరత్న స్తమ్భసమన్వితే ॥ ౭౬

సింహాసనే వరే రత్నవద్నేఽష్టదలసంయుతే ।

కణికాకేనరోపేతే సుఖాసీనం శ్రియా సహ ॥ ౭౭

పూర్వాదిదిక్షు ధ్యాతవ్యా వాసుదేవాదయో దలే ।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు చత్వారో హస్తినిగ్రకమాత్ ॥ ౭౮

గుగ్గులుశ్చ కురణ్డశ్చదమశ్శలలస్తథా ।

శఙ్ఖపద్మనిధీ చాపి సింహవిష్టరపాశ్వయోః ॥ ౭౯

అన్యోన్యాభిముఖౌ భూరి వసుంతౌ వసు సవణదా ।

భూమ్యాదయోఽష్టే పూర్వాదిదిక్షు చామరపాణయః ॥ ౮౦

ఇంద్రాదయశ్చ పూర్వాది దిక్ష్యష్టావప్తసు ి క్రమాత్ ।

స్థితాశ్చతుషు ద్వారేషు వేత్రహస్తాస్పకశ్చుకాః ॥ ౮౧

కుబ్జవేషాస్త్రీయో ద్వారి పాలయంత్రీ మనెహరాః ।

బలాకినీ భీషికా చ తదైవ వనమాలినీ ॥ ౮౨

శాఙ్గరీ చ క్రమాదేతాగిపూర్వాదిషు చతుర్ముఖి ।

ద్వారాణి పాలికాభిశ్చ పూర్ణాకుప్తైర్ధ్వజైస్తథా ॥ ౮౩

* సవాణస్కుల్యానపి. † మణ్డలే. ‡ ప్రాకారపరిమెషణి. § స్థితాః.

తొరణై దామభిరూత్తై దీపై రనై శ్చ మజ్జలైః ।
 పరిమృతాని ధ్యాత్వైవం దేవీం దేవం చ పూజయేత్ ॥ ౮౪
 శ్రియం వా కెవలాం పద్మే కణికాయామపస్థితామ్ ।
 మణ్డపే తత్ర పూష్పాకై పరివారసమన్వితే ॥ ౮౫
 లక్ష్మీప్రసూనకై రిపద్మహూమో బిల్వాదిపల్లవైః ।
 సమిదాజ్యైశ్చ సున్నేణ శ్రియశ్చాష్టాక్షరేణ చ ॥ ౮౬
 శ్రీసూక్తాని చతుర్దిక్షు పాఠ్యాని పృథివీసురైః ।
 ఆరాధ్యాభిష్టుయాదంతై స్తోత్రైర్బహువిధైశ్చైవమ్ ॥ ౮౭

❀ లక్ష్మీస్తోత్రమ్. ❀

సమామి దేవి లోకానాం జనయి * త్ర్యంభిసంభవే ।
 సర్వలొకేశ్వరేశేశ వల్లభే † దులభేఽధస్తైః ॥ ౮౮
 వాసుదేవాజ్ఞసంస్పృశ సుతైకరసభాజనే ।
 సమస్తై ‡ సుఖదే దేవి దేవానామనిదేవతే ॥ ౮౯
 యదృచ్ఛయాపి తే దేవి కటాక్షాగ్ని పతితాస్సకృత్ ।
 తుద్రేవపి ప్రగల్భంతే తే త్రిలోకేశ్వరాగ్నికమాత్ ॥ ౯౦
 న స్పృశంతి త్రిలోకేశానపి యాన్వీక్షణానితే ।
 సంపాద్యంతే క్షణాత్తుదాగ్ని నాకపృష్ఠాదపి చ్యుతాః ॥ ౯౧
 లావణ్యాదిగుణా యత్ర కాష్ఠామశ్నువతే పరామ్ ।
 తాని త్వదీయాన్యజ్ఞాని దేవి కస్తోతుమహాతి ॥ ౯౨
 త్వం మాయా త్వమవిద్యాసి త్వం శక్తిగ్ని కర్మణామపి ।
 చైతన్యశక్తిస్తవమసి ప్రకృతిస్త్రిగుణాత్కింకా ॥ ౯౩
 త్వమేవ విద్యా త్రైయ్యంతా త్రియీ చ త్వం పరావరా ।
 యస్యాస్తవాయతాంశాంశే దేవ్యా వాగాదయస్థితాః ॥ ౯౪
 సచ్చిదానందరూపస్య పరస్య పరమాత్మనః ।
 ఆనందాదిమయీ మూర్తి రవిభక్తా భవత్యసి ॥ ౯౫

* త్ర్యంభ. † దులభే క్షమే. ‡ శుభదే.

ప్రభాసి తస్య నిత్యా త్వం భాస్వసిగీ పరమాత్మనః ।
 సన్ధ్యా త్వమసి విప్రాణాం వందనీయా దినే దినే ॥ ౯౬
 భూభువస్స్వస్త్రియా చ త్వం భూరసి త్వం భువ్రాసి చ ।
 స్వరసి వ్యాచౌతిశ్చాసి ఋగ్యజుస్సామకారణమ్ ॥ ౯౭
 త్వమాహుతి స్త్వమిష్టిశ్చ దక్షిణాసి త్వమేన చ ।
 సిద్ధిశ్చ కర్మణాం త్వత్రో నాన్యాస్తి కసులాలయే ॥ ౯౮
 నీతిరాస్వీక్షతీ వాతా విద్యా చాద్యాసి తాఃకీ ।
 దృష్త్వా దేవి త్వయా హీనం మృతప్రాచుం జగత్త్రియమ్ ॥ ౯౯
 యత్తైర్మోక్షమిమధనప్రాయైరాపిభవ భూవిధ ।
 ఆనుషణ్ణికముత్పన్నం ప్రాప్తమపురనామపి ॥ ౧౦౦
 తాదృగేవామృతాదన్యదిద్ధిరే హరిమద్ధిరే ।
 హాలాహలం విషం చాపి జన్తనశ్చేయసే తవ ॥ ౧౦౧
 ప్రత్యూహరూపేణోత్పన్నం క్షీరవారిధిసమ్భవే ।
 అభ్యహితా తప్రాత్పత్తిరేవం నామ మధుద్విషః ॥ ౧౦౨
 కూర్మాదితియఃగౌరీత్యం యతాప్రిప్తం పరమాత్మనః ।
 త్వం సర్వలోకజననీ జనకో జగతాం హరిః ॥ ౧౦౩
 త్వయా చ విష్ణునాచైశ్చిద్వాప్తం స్థావరజగ్దమమ్ ।
 మా నగీ కొశం తథా గోవం మా గృహం మా పరిచ్ఛదమ్ ॥ ౧౦౪
 మా శరీరం కలత్రం చ త్యజేథా మా చ సన్తతిమ్ ।
 శ్రుతవాక్ శీలవాక్ దక్షిణో బుద్ధిమాన్ విత్తవాన్మజః ॥ ౧౦౫
 వృత్తవాన్ బన్ధుమాన్ శ్రీమాన్ పశుమాన్ ధాన్యవానపి ।
 గుణవాన్ కీర్తిమాన్ లోకే తథాభిజనవాన్ ప్రభుః ॥ ౧౦౬
 ఆయుష్మాన్ విజయీ భూమాం స్తథైవారోగ్యవానపి ।
 శ్లాఘ్యవాన్ దేవి పురుషగీతాక్షునిషయాత్మన ॥ ౧౦౭
 గుణైర్యథోక్తైరహిత స్త్వద్దశకనవివజితః ।

క్రీడాభూమిహారేయకస్య వక్షోభూమిస్సనాతనీ ||

౧౦౮

అనన్త్యాత్తవకల్యాణి గుణానాం వణకనే తుమః |

న వాచస్పతిరప్యేష దూరే న్యాన్త్యాదృశాం స్థితిః ||

౧౦౯

ప్రసీద దేవి హద్దే త్వం పద్మహస్తే శుద్ధిస్థితే |

పద్మాసనే పద్మయో నెజకనయిత్ర హరిప్రియే ||

౧౧౦

పద్మప్రియే నమస్తుభ్యం విష్ణోవకత్కస్థలాలయే |

స్తుత్యస్తమితథమారాధ్యా దేవ్యస్సవాక శ్శ్రియాదయః ||

౧౧౧

❖ దేవీనామచకానె విశేషః. ❖

అహాణం చోపవీతం చ వజకయిత్యోపచయకయా |

ధ్యాత్వా యథోక్తనూగేణ యద్వా ధూమధ్వజాచకనమ్ ||

ఉత్సవం చ శ్రియా దేవ్యా సాధకం త స్త్రిన్తధుద్విషః |

యావజ్జీవం శ్రియం దేవీమచకాయక్ సంపదం పరామ్ ||

౧౧౩

ఇహానుభూయ భూయోఽపి * పరత్ర శ్రియమశ్నుతే |

యద్వా కామయమానేన పురుషేణాచకనం శ్రియః ||

౧౧౪

లభతే త త్తదేవేహ ఫలభేదైరి కిమిరితైః |

❖ ఆరోగ్యకామప్రతమ్. ❖

ఆరోగ్యకామస్సావిత్రై మద్ధాలై రత్నపఙ్కుజే ||

౧౧౫

అసీనం విష్వరే వీతకౌశేయవసనం హరిమ్ |

నిష్టప్రతపనీయాధం చతుర్భుజమధోక్షజమ్ ||

౧౧౬

ప్రసాదసుముఖం సర్వదివ్యాభరణభూషితమ్ |

దేవీసహాయం కల్పాణం కేవలం వా చతుర్ముఖం ||

౧౧౭

పూర్వాద్యష్టదలాసీనశక్త్యష్టసముపాసితమ్ |

ఏవం ధ్యాత్వాచకయేన్నిత్యమారోగ్యం పరమశ్నుతే ||

౧౧౮

అనన్యలభ్యమారోగ్యం సర్వం † లభ్యే త్తతఃపరమ్ |

❀ దినపళ్ళికవ్రతమ్. ❀

దినాని పళ్ళి శస్తాని వైష్ణవాని చతుర్ముఖః ॥ ౧౧౯

తేషు వ్రతమనుష్ఠేయం సర్వాభిప్రేతసాధనమ్ ।

పక్షుద్వయే చ ద్వాదశ్యైః సినీవాలీ కుహూస్తథా ॥ ౧౨౦

శ్రవణక్షణం దినాని స్యుర్మానేషు ద్వాదశస్వపి ।

❀ చైత్రాది ద్వాదశమాసాధివ్రతాని. ❀

చైత్రాదిషు ద్వాదశశను మాసేషు ద్వాదశాధిపాః ॥ ౧౨౧

అచానీయాదిక్రమాద్విష్ణుస్తథైవ మధుసూదనః ।

త్రివిక్రమో వామనశ్చ శ్రీధరస్తదనస్తరమ్ ॥ ౧౨౨

హృషీకేశరిపద్మనాభో దామోదరసమాహ్వయః ।

కేశవ్రా నామధేయేన తథా నారాయణః స్తృతః ॥ ౧౨౩

మాధవ్రాఽన్యశ్చ గోవిందో ద్వాదశైః తే ప్రకీర్తితాః ।

మాసే చైత్రే * సమారమ్భో మాగేశీర్షేః ధవా భవేత్ ॥

† అశ్మక్ హవిష్యం పూర్వేద్యురనశ్చన్నపరేఽహని ।

శ్రవణే మధ్యమే భాగే శుచిదక్షస్సమాహితః ॥ ౧౨౪

చక్రాబ్జమణ్డలై యద్వా బిస్మై కుమ్భైః కథా హరిమ్ ।

ఆరాధ్య మూర్తిం మాసేశముపచారై యుక్తోద్దితైః ॥ ౧౨౫

ఆరాధనానై విత్తాని దత్వా శక్త్యనుసారతః ।

బ్రాహ్మణేభ్యస్తథా దత్వా గురవే దక్షిణాదికమ్ ॥ ౧౨౬

అపరేద్యుస్తథా దేవమచయిత్యా యథావిధి ।

పారణం బ్రాహ్మణైస్సాధకం కుర్యాన్నియతమానసః ॥ ౧౨౭

ఏవం చతుర్షుః చాన్యేషు దినైస్పౌరాధనక్రమః ।

మాసి మాసి చ యష్టవ్యా మాసేశా మూర్తిరబ్జః ॥ ౧౨౮

దినేషు పళ్ళిసూక్తేషు సర్వాభిప్రేతసిద్ధయే ।

త్రిషు సంవత్సరేష్వేవం కృత్వా మాసేషు చ త్రిషు ॥ ౧౩౦

వ్రతే సమాప్తై స్స పనం కుర్యాత్పుష్కలైః క్త వత్కనా ।

* యాచయేత వ్రతఫలం ధాన్యరాశౌ స్థితో ద్విజః ॥ ౧౩౧

భోజయిత్వా ద్విజవరాః దత్వా తేభ్యశ్చ దక్షిణామ్ ।

దక్షిణాభి స్తథాచాయం శోషయేత్కృత్వానాదిభిః ॥ ౧౩౨

పౌణ్యమాస్యామపి హ్యేష క్రమో మాసాధిపాచకానె ।

విశేషత స్త్రియామాయాం చంద్రసుస్య దితేఽహాణా ॥ ౧౩౩

కుహ్యమపి తిథౌ ప్రాగ్వదచయేద్వ్రతమాస్థితః ।

ఆరాధనం దినేష్వేషు చతువర్గక ఫలప్రదమ్ ॥ ౧౩౪

సర్వస్థిక్ మాసనక్షత్రై ప్రాదుభావ దినేషు చ ।

అచయిత్వాఙ్కురాక పూజా కార్యా స్స పనపూర్వికా ॥

హోమావాసానికాన్విప్రాం స్తప్తయేచ్చ యథావసు ।

ఇతి శ్రీపల్నారాత్రే మహోపనిషది

పార్థ సంహితాయాం చర్యాపాదే

“వ్రతానుష్ఠాన క్రమో” నామ పల్నాదశోఽధ్యాయః.

పోడశోఽధ్యాయః.

—ॐ—

❖ అరిష్టశాస్త్రము. ❖

[బ్రహ్మః:-

భగవత్ భావినాం కర్మణః ఫలానామశుభభాత్సనామ్ ।

సూచనేషు నిమిత్తైషు సజ్జాతైష్వశుభభాత్సను ॥

౧

గృహదోషాదిషు సృణామభిపన్య చ భూపతేః ।

తేషామకస్మాజ్జాతానాం కర్మణః యచ్ఛనునం పరమ్ ॥

౨

తస్మాత్సామ్యాయతాం కీదృక్కిం కథం చెతి చాచ్యుత ।

రహస్యమపి తద్వాచ్యం దయయా పరయా మయి ।

౩

❖ దునిమిత్తనిరూపణమ్ ❖

[శ్రీభగవాన్:-

జన్తృత్వాద్యశుభస్థానగతైష్వజ్ఞారకాదిషు ।

క్రూరేషు దునిమిత్తైషు దుస్వప్నేషామయేషు చ ॥

౪

* గృహక్షేత్రాదికేష్వేవం వల్లీకజననే తథా ।

రక్తస్త్రీషు చ జాతాసు అగ్నిదాహే చ వెత్సనామ్ ॥

౫

వస్త్రాదిమూషికాదంశే దద్ధేషు శయనాదిషు ।

సజ్కలైష్వపి చాన్యైషు పుత్రాదికలహత్సను ॥

౬

సృప్తకాపే తథా చిత్తదృశిభే నిగలబద్ధనే ।

వీడాయామరిపక్షేణ పిశాచాదైర్భయాయానకైః ॥

౭

ప్రతర్థ్వంసే ప్రాగభావే † పుత్రాణామృథః హానిషు ।

అరిష్టసూచనే పుత్రజన్మన్యతాసమృద్ధివే ॥

౮

❖ అరిష్టశాస్త్రయే భగవదారాధనవిశేషః. ❖

ఏవమాదిషు జాన్యైషు దోషైష్వారాధనం మయి ।

శాస్త్రయే కల్పతే బ్రహ్మ ప్రకారస్తస్య కథ్యతే ॥

౯

* గృహక్షేత్రాదిషు స్వేషు నిత్యకాక్రందనం చ. † పురాణామృథః.

* స్నానపూర్వాణి కర్మాణి కృత్వా విధివదాదృతః ।

❖ ఆచార్యవరణ కుమ్భస్థాపనాది. ❖

ఆచార్యం వరయేత్పశ్చాన్నదారాధనతత్పరమ్ ॥ ౧౦

శమాదిగుణసంయుక్తం పశ్చికాలపరాయణమ్ ।

శుచౌ భూమితలై కుమ్భం సౌవణ్యం రాజతం తు వా ॥ ౧౧

తామ్రం వాపి యధావిత్రం వారిపూర్ణం సకూచకమ్ ।

తన్తుభిరేవేష్టితం న్యస్త వారిబీజం † సపల్లవమ్ ॥ ౧౨

ధాన్యరాశిషు సంస్థాప్య న్యస్తరత్న సువణకమ్ ।

శాన్తిద్రవ్యసనాథం చ అశ్వత్థదలమజ్జలమ్ ॥ ౧౩

వేష్టితం నవవస్రేణ రక్తేనాక్షతసంయుతమ్ ।

ప్రచ్యాం దిశి చ దేవేశం యామ్యై సజ్జమణం తథా ॥ ౧౪

ప్రద్యున్నం పశ్చిమే భాగే అనిరుద్ధం తిథోత్తరై ।

ఏవం క్రమేణ వ... తమావాహ్య ఘటికాసనై ॥ ౧౫

కుశకూచైః పశ్చిమాశాసముఖైః ప్రాక్షరైః తు ।

యజ్ఞేతాఘ్నాదినా యద్వా ‡ రుక్తం న్యస్య తదచనమ్ ॥ ౧౬

కుమ్భే చావాహ్య యజనం § జపే స్తన్త్రమను త్తమమ్ ।

మూలమస్త్రేణ లతం వా తదర్థం వా తదర్థకమ్ ॥ ౧౭

తతః పుంసూక్తమన్వాకం నారాయణానువాకౌ ।

తతశ్శ్రీసూక్త భూసూక్తై జపేదాచార్యః ఋత్విజామ్ ॥ ౧౮

మూలనాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య జహయూర్ధవ్యసపికామా ।

❖ వైష్ణవీకరణాష్టాష్టాక్షరహోమాది. ❖

అగ్నిప్రతిష్ఠాం కృత్వా ఽథ వైష్ణవీకరణం తథా ॥ ౧౯

మస్త్రేణాష్టాక్షరైశ్చైవ లక్షవారా నధాయుతమ్ ।

సహస్రమపి వా కుడ్యై శతం వాష్టోత్తరం గురుః ॥ ౨౦

* స్నానపూర్వాణి ఇత్యాది సాధకం శ్లోకద్వయం కోశాంతరే న దృశ్యతే.

† సపల్లవమ్. ‡ రుక్మస్య చ. రుక్మం న్యస్య తదర్థకమ్. § జపేత్ ఇత్యాది మస్త్రేణాష్టాక్షరైః ఇత్యస్తం క్వచిన్న.

ధ్యాత్వా హరిం సవేశాన్తికరం సవేశసమృద్ధిదమ్ |
గౌరవం లాఘవం చాపి సమవేక్ష్య యథోచితమ్ ||
దోషాణాం యత్నమాత్మిష్టేదచకనాదిషు సవేశతః |

౨౧

❀ స్మవనమ్. ❀

అన్తే ప్రణవమబ్లిజ్జయజమానం గురుస్సవ్యయమ్ ||

౨౨

మన్తైగ్ని కున్కుభస్థోయేన పోక్షయేన్మూలవిద్యయా |
సహస్రకృత్వగ్ని కూచేన స్నాపయేచ్ఛేషవారిభిః ||

౨౩

ఆచార్యాయ యథావిత్తం దద్యాత్ప్రణామి దక్షిణామ్ |

బ్రాహ్మణా భోజయేత్తైభ్యో దక్షిణామల్పికామపి ||

౨౪

ప్రభూణామపి సవేశాం సమ్రాజప్రదవశాన్తయే |

సవాభిప్రేతలాభాయ విశేషయజనం హరేః |

౨౫

కురూత్ స్మవనపూజాం తదహ్ని నిత్యాచకనై కృతే |

❀ శాన్తికపాష్టికకర్మణోగ్ని కాలః. ❀

తదన్తే శాన్తికం కర్మ అపరాహ్నే తు పాష్టికమ్ ||

౨౬

పూర్వాహ్నే నిత్యకర్మాక్తం వస్తుభిద్విగ్గుణైరిహ |

❀ ఎకబరే బహుబరే చ అచకనక్రమః. ❀

పూజాద్రవ్యైరేకబరే మూలబరే సమచకనమ్ ||

౨౭

బహుబరే తు బిష్ణ్వస్యాదాత్సవే కమలాసన |

ఆచార్య ఏవ పూజాయాం వై శేషిక్యాం సమచకయేత్ ||

౨౮

❀ శాన్తిక పాష్టక చ కర్మణి కుణ్డభేదః. ❀

హేమామకుణ్డం భవేత్పద్మతుల్యాకారం సుశోభనమ్ |

పాష్టిక శాన్తిక వృత్తం ప్రత్యహం సమిధాదిభిః ||

౨౯

❀ తత్ర కతవ్య హేమామాదికమ్. ❀

ప్రత్యేకం తిలహేమామస్సాదయతం వా శతావరమ్ |

ప్రత్యహం భోజయేద్విప్రా యథాశక్తి చ దక్షిణా ||

౩౦

సృతం గేయం చ వాద్యం చ తథాధ్యయనమన్వహమ్ ।
కర్మావసానదివసం యావదగ్నేశ్చ ధారణమ్ ॥ ౩౧
సప్తాహం ద్విగుణం వా స్యాత్త్రిగుణం వా చతుగుణమ్ ।
న్నవసం ప్రత్యహం కాయణం దానపాహుమాదయస్తథా ॥ ౩౩

❀ శాన్తిక పాష్టిక చ కర్మణి ధ్యేయస్య భగవతో రూపభేదః. ❀
శాన్తిక కర్మణి ధ్యేయో హరిస్సృటికసన్నిభః ।
పాష్టిక తు సువర్ణాభశ్శ్రియాఽనీనస్సహసన ॥ ౩౩

❀ చక్రాబ్జమద్దలాచణే అనిర్మూల్యతా. ❀
చక్రాబ్జమద్దలే కుమ్భే యత్ర యత్ర సమచణమ్ ।
తత్రైవాన్యేద్యురారాధ్యో న తు నిర్మూల్యతా తయోః ॥ ౩౪

❀ ఆచార్యాదీనాం యథావిభవం దక్షిణా. ❀
ఆచార్యదక్షిణా వాపి యథావిభవం సరమ్ ।
కర్మణ్యధిక్పతానాం చ కర్మగౌరవలూఘవమ్ ॥ ౩౫
అవెత్స్య తోషణం విత్తైశ్చత్విజాం చోపకుసలామ్ ।

❀ పాష్టికీ క్రియా అనుకూలెషు దినేషు కార్యా. ❀
దినాదిష్వనుకూలెషు ప్రారభ్యా పాష్టికీ క్రియా ॥ ౩౬

❀ శాన్తికీ ప్రతికూలెషు కార్యా. ❀
శాన్తికీ ప్రతికూలెషు యజమానస్య పద్మజ ।

❀ భగవత్సగ్ మన్దిరే పరిచయోపరాణాం
తైత్రితాదిప్రదానాం దత్తాపహరిణాం చ ఫలప్రశ్నః. ❀

బ్రహ్మః—

భగవన్మాజనాదీని మన్దిరే కుసలాం నృణామ్ ॥ ౩౭
విష్ణోః తైత్రితాదిదాత్తాణాం పూజోపకరణాని చ ।
భూషణాని చ వస్త్రాణి ఫలమభ్యుదయాత్మకమ్ ॥ ౩౮

కీదృక్కీదృక్ తాన్యేవ * దత్తాన్యాహరతామపి ।

అనర్థకరమెతస్య సంశయానస్య కథ్యతామ్ ॥

౩౯

❀ భగవతగ్ ప్రత్యుత్తరమ్ తత్ర మాజ్ఞానాలెపనఫలమ్. ❀

శ్రీభగవాన్:—

మాజ్ఞానం మద్విరె విష్ణోరి కుర్వాణ సమ్మాప్తిః దేహజమ్ ।

మలం పాపాత్మకం నవణం పరత్రేహ చ నవృత్తమ్ ॥ ౪౦

ప్రత్యహం మాజ్ఞానం కుర్వాణ ప్రత్యహం హన్తి కిల్బిషమ్ ।

గోచమమాత్రమాలిప్య గోమయేన చ భూతలమ్ ॥ ౪౧

ఆలయే లభతే సద్యో గొప్రదానఫలం నరః ।

మాజ్ఞానాలెపనే కుర్వాణ విష్ణోరాయతనే నరః ॥ ౪౨

ఉషిత్వా సుచిరం స్వగౌ కర్మశేషేణ భూతలే ।

భూయోపి జాయతే భూపగ్ కుల మహతి పూజితే ॥ ౪౩

❀ స్రద్ధాయినాం ఫలమ్. ❀

స్రజం బద్ధ్యా సుమనసాం యగ్ ప్రయచ్ఛతి విష్ణవే ।

స భుక్త్వా విపులా భాగాన్నాకపుష్టే విరాజతే ॥ ౪౪

❀ దీపారోపణఫలమ్. ❀

దీపానారోపయేద్విష్ణోర్మన్దిరేఽభ్యున్నరే బహిః ।

దివి దేవవదాసిత్వా జాయతే పరమాథావత్ ॥ ౪౫

నిత్యాన్నై మిత్రికాన్వాపి దీపానారోపయేన్నరః ।

బహుదుగ్భిసమూహిణాం నరకం † నైవ పశ్యతి ॥ ౪౬

అహూరాత్రమనివాణం దీపమారోపయేన్నరః ।

సర్వాపాపవిశుద్ధాత్మా విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౪౭

❀ ఉదకాభ్యక్షణఫలమ్. ❀

ఉదకాభ్యక్షణం విష్ణోరాలయే విదధాతి యః ।

లోకం స వారుణం ప్రాప్య రమతే వత్సరా బహూక్ ॥ ౪౮

❀ పుష్పవికిరణఫలమ్. ❀

సమ్మాజ్యోలిప్య చ హరేధామ పుష్పాణి భూతలే ।
వికిరేన్ద్రుజస్సవకామానాప్నోతి పుష్కలాక్ ॥

౪౯

❀ భూమిదానఫలమ్. ❀

విష్ణుసాత్కురుతే భూమిం సవకసస్య ఫలప్రదామ్ ।
యస్సలోకానవాప్నోతి సవాకనేన స సంశయః ॥
పుష్పద్వైనప్రదానేన తపోలోకే మహీయతే ।
ఫలవృక్షసమో పితాం పూగభూమిం జలాన్వితామ్ ॥
యో దదాతి మహలోకే సచిగం ససతి ధ్రువమ్ ।
ఉత్పాదయతి యః క్షేత్రే వైష్ణవే ఫలినస్తరూక్ ॥
నాలికేగాదికాన్యాతి స స్వర్గాం ప్రెత్య దుర్లభమ్ ।

౫౦

౫౧

౫౨

❀ తులసీపుష్పాదిదానఫలమ్. ❀

ఆరాధనాయ తులసీముత్పాదయతి యత్నవాక్ ॥
సురభీణి చ పుష్పాణి దివి దేవైస్సపూజ్యతే ।

౫౩

❀ నావీకూపాదినిరూజా ఫలమ్. ❀

వావీకూపతటాకాని విష్ణోర్మన్దిరిభూమిషు ॥
ఉత్పాదయతి హస్తస్థాస్తస్య సవకసమృద్ధయః ।
స తం బధ్నన్తి పాపాని బహుజన్తాజ్కాతాన్యపి ॥

౫౪

౫౫

❀ భగవన్మన్దిరజ్ఞోర్ధారఫలమ్. ❀

యగ్గి కుయోదైవ్యవం ధామ భక్తిశ్రద్ధోభయోచితమ్ ।
ఖడ్గితే స్ఫుటితే ధామ్ని దూషితే చ సుధాదిభిః ॥
సమాదధ్యాత్పునధామ స లోకం యాతి వైష్ణవమ్ ।

౫౬

❀ ఉపకరణద్రవ్యదానఫలమ్. ❀

స్నానపానామృశాం విష్ణోగ్గి ప్రదానాత్తత్సలోకభాక్ ॥

౫౭

న్నానీయద్రవ్యదానెన నీరోగిన్ఁ పెత్త్య మోదతే ।	
క్షౌమాదిదానాదాప్నోతి పరలోక మహత్సుఖమ్ ॥	౫౮
ఆలెపనద్రవ్యదానాత్కామానాప్నోతి శాశ్వతాత్ ।	
ఏలాకపూర్ణతామ్బూలీతై లాదిస్వశకనాత్సుఖీ ॥	౫౯
పరత్రేహ చ లోకే న్యాద్ధీఘ్నకాలసుసంశయః ।	
చామరవ్యజనచ్ఛత్రదానాత్ స్వారాజ్యమశ్నుతే ॥	౬౦
ఆదశకనప్రదానెన దృశ్యస్సవై భవవివృతి ।	
ధూపద్రవ్యప్రదానెన స్వస్థానం స్వగీర్ణాం భవేత్ ॥	౬౧
ఉపానహా పాదుకే చ వాహనిం యానమెవ చ ।	
దదాతి యో మణ్డయిత్వా మణికాఞ్చన చిత్రిమ్ ॥	౬౨
స విమానం సుదుష్స్పృహం ప్రాప్నోత్యేన న సంశయః ।	
అలఙ్కృతం భద్రవీతం ప్రయచ్ఛే సర్వకామభాక్ ॥	౬౩
వినతానన్దనస్థానం ధ్వజముత్పాద్య దశకయత్ ।	
సామీప్యం సహసా పిష్టాయాతి సద్యశ్చతుర్ముఖ ॥	౬౪
ధ్వజం చ వాగ్యముత్పాద్య పిష్టునాత్కురుతే తు యః ।	
స దివ్యదుస్తుభిప్రాయం స్థానం ప్రాప్య విరాజతే ॥	౬౫
దాసీదాసం తథాత్మీయమాత్మానం చ ప్రయచ్ఛతి ।	
వాసుదేవాయ దాస్యేన ముక్తిం కరితలె స్థితా ॥	౬౬
నృతభద్రైగీతభద్రై స్తథా వాద్యైరనెకథా ।	
శ్రోతవ్యైరపి దృశ్యైశ్చ ఏవం దేవేశసన్నిధౌ ॥	౬౭
ఆసీన ముపచార్తైస్తైయై సమాగాధయన్తి తే ।	
పెత్త్య దివ్యేషు లోకేషు పూజ్యం తే తైనక సంశయః ॥	౬౮

❀ ప్రదక్షిణ నమస్కారాద్యుపచారాణాం ఫలమ్. ❀

ప్రదక్షిణనమస్కారస్తుతిప్రాయోపచయకాయా ।	
ఆరాధయన్తి యే దేవం దేవానామధిదైవతమ్ ॥	౬౯
తే దేవైరుపచయన్తై పరత్ర భగవాన్ యథా ।	
స్థితం శయానమాసీనం దేవం సర్వేశ్వరైశ్చరమ్ ॥	౭౦

యదృచ్ఛయాపి పశ్యంతి ప్రాప్నువంతి పరం పదమ్ ।

కిం పునభక్తిపూర్వకం యే పశ్యంతి త్షణమ * చ్యుతమ్ ॥ ౭౦

నిర్ఘాతయ దుష్కృతం సవకం యాన్తి లోకాన్యథేష్ఠితాః ।

అప్రాజ్ఞప్రణిపాతేన యే నమస్యంతి మానవాః ॥ ౭౧

తపస్సాధ్యాయశీలానాం ఫలమశ్నువతేఽచిరాత్ ।

ఇయదేతదితి స్మృతుకం ఫలం వక్తుం చ కః తీమః ॥ ౭౨

సకృత్ప్రణమతాం దేవం ఫలం యన్తద్భవిద్విషమ్ ।

శిరసా శ్రవణాభ్యాం వా మనసా వా కరేణ వా ॥ ౭౩

శాహుభ్యాం వాఘ వద్భ్యాం వా దృగ్భ్యాం వా వక్షసాపి వా ।

ఏకైకేనాజ్ఞజాతేన ప్రణమన్తద్భవిద్విషమ్ ॥ ౭౪

కామానాప్నోతి విపులాననన్తానన్యమలకభాః ।

కిం పునయోఽన్వభిస్సవైకైర్జ్ఞే ప్రణిపతన్తి చ ॥ ౭౫

వాసుదేవాశ్రయకథా వ్యాచక్షాణా దినే దినే ।

వాసుదేవాలయే యాన్తి వాచస్పత్యమనంశయమ్ ॥ ౭౬

గవాం చ కపిలాదీనాం ప్రదానాదశ్నుతే జనః ।

బ్రహ్మలోకాదిలోకేషు వాసం విస్తన్తి శాశ్వతమ్ ॥ ౭౭

హవిషాం పాయసాదీనాం హరయే చ నివేదనాత్ ।

సుఖైకరసపూర్ణాత్తా రాజతే విష్ణునన్నిధౌ ॥ ౭౮

భక్ష్యపానీయభోజ్యానామన్యేషామపి దానతః ।

శ్వేదద్వీపే తత్సమీపే వసన్తి సుఖినస్తదా ॥ ౭౯

బహునాత్ర కిముక్తేన వాసుదేవాః క్షమాదరాత్ ।

దదాతి వస్తుజాతం యః స్థానం ప్రాప్నోతి చెష్ఠితమ్ ॥ ౮౦

కర్మణాం మాజకనాదీనాం ఫలభోగాదనన్తరమ్ ।

కర్మశ్చైషైగ్గి పునర్జన్త కర్మానుగుణయోనిషు ॥ ౮౧

ఉత్కృష్టాస్వేన భోక్తారో లభంతే సుఖసస్పదా ।

❖ దత్తాసహారాదీనాం ఫలమ్. ❖

ప్రాసాదమద్భుతాదీనాం ❖ భోక్తారగ్ కైటభద్విషః ॥ ౮౩

యే మూఢమతయగ్ ప్రేత్య నిరయేషు నిరత్యయాః ।

వసంతి భూయో నీచాను జాయంతే యోనిషు ధ్రువమ్ ॥ ౮౪

భూమిః చ్యవస్త్రాదియో హతాః దుశుతి నరః ।

గత నిగలితగ్ పాశైః కృష్యతే నిరయేషు సః ॥ ౮౫

వాహనాని చ యానాని వైష్ణవాని హరంతి యే ।

మోహాద్వసంతి తే దీక్షుః క్షౌరః † నరకోదరే ॥ ౮౬

ప్రేత్య భూయోఽపి జాయంతే గడః భోష్టాదియోనిషు ।

చందనాదీని వస్తూని పుష్పాణి సురభీణ్యపి ॥ ౮౭

హరంతి స్వాని విష్ణోస్తే వ్రజంతే యామ్యయాతనామ్ ।

అనుభూయ పునః బ్రహ్మజాయంతే గంధమూషికాః ॥ ౮౮

ఉపానత్పాదుకావీరవృజనాని హరంతి యే ।

ఉషిత్వా నిరయేష్వేతే జాయంతే ఫణినాం కులైః ॥ ౮౯

గౌభూహిరణ్యవస్త్రాదిధనం విష్ణోః పరిగ్రహమ్ ।

ఆహృత్య యే తు భుజ్యంతే సరకేషు నిరత్యయాః ॥ ౯౦

ఉషిత్వా ప్రేత్య భూయోఽపి జాయంతే శ్యాదియోనిషు ।

‡ సర్వేషు సరకేష్వేవం దేవబ్రహ్మస్వహరిణః ॥ ౯౧

వసంతి మూఢమతయో యామ్యదుగ్ధాని భూయసా ।

వాయోయోమోద్యతానాభ్యజ్ఞస్త్వానపానాశనాదికమ్ ॥ ౯౨

కువంతి మద్దిరే విష్ణోయే తే నిరయగామిసః ।

పచ్యంతే త్రిభువోఽపి జాయంతే నీచయోనిషు ॥ ౯౩

* భత్తరః. † నిరయ సరాః ‡ సర్వేష్యిత్వాదిశ్లోకత్రయం క్వచిన్మ.

వాసు దేవప్రతికృతేభేదనచ్ఛేదనాదిషు ।

* విక్రీతాదీని చాన్యేషు యతన్తై పాపచేతనః ॥

౯౪

యై తే యాన్తి క్రమాత్సర్వాన్నరకాన్ శృతదారుణాన్ ।

అన్యేష్వప్యపచారేషు స్థూలసూక్ష్మేషు మానవాః ॥

౯౫

కృతినగ్ ప్రేత్య నరకే పచ్యంతే దుగ్ధభాగినః ।

ఇతిశ్రీపాశ్చరాత్రే మహోపనిషది

పాద్మసంహితాయాం చయూపాదే

సంమాజనాదిఫలదేవస్వాపహరదౌషకీతకనం నామ

షోడశోఽధ్యాయః.

సప్తదశోఽధ్యాయః.

❖ జీర్ణోద్ధారవిధిః. ❖

బ్రహ్మః—

ప్రతిమానాం తథా ధామ్నాం జీర్ణానాం భగవన్నహమ్ ।
ఉద్ధారం శ్రోతుమిచ్ఛామి తన్నై బ్రూహి యథాతథమ్ ॥ ౧

❖ స్వయంవ్యక్తాదిష్వజ్జైకత్యే సమాధానమ్. ❖

శ్రీభగవాన్ః—

స్వాయమ్భువాషణ్దివ్యేషు మానుషేషు చతుష్వపి ।
అజ్ఞహానౌ రిత్నజేషు తత్తజ్ఞామ్భూనదైగి పునః ॥ ౨
సమాధాతవ్యమేవాజ్ఞం న త్యాజ్యం తైలజేష్వపి ।
తద్వదేవ సమాధానం దారుజాదిషు పశ్యాసు ॥ ౩

❖ హీనాశ్లేషు పునర్విశ్వుస్సృష్టిః. ❖

* హీనాశ్లేషు తు బిమ్బుని హిత్వా తాని పునస్సృజేత్ ।
అజ్ఞమాత్రసమాధానై స్సృష్టౌ సర్వాత్కనాపి చ ॥ ౪
కుష్ఠే శక్తిం † సముద్వాప్య నిమాయ చ యథాపురమ్ ।
అధివాసాదికం సర్వం ప్రతిష్ఠాయామివాచరేత్ ॥ ౫

❖ సమాధియోగ్యస్య బిమ్బస్య న త్యాగః. ❖

స్థితవత్సేషు ‡ బిమ్బేషు సమాధియేది శక్యతే ।
న త్యాగో యుజ్యతే తేషాం సర్వేషామేవ పద్మజ ॥ ౬

❖ సమాధ్యభావే బిమ్బస్య నవీకరణమ్. ❖

త్యక్తం చ లోహజం బిమ్బం దావయిత్వా పునస్సృజేత్ ।

❖ దేవీనామవికలానాం ప్రాచీనానామేవ యోగః. ❖

దేవే జీర్ణే పునస్సృష్టౌ దేవ్యగ్ప్రాచ్యో యథాస్థితాః ॥ ౭

తాభిరేవ పునర్దేవౌ యోజ్యో నాన్యాస్సృజేతుషః ।

❖ ప్రాచీన దేవీయోగే పునర్నోద్వాహః. ❖

నోద్వాహశ్చ పునగి కాయస్సన్తతే తాను పూజనే ॥ ౮

❖ శక్తిముద్వాప్య ప్రభాపద్మాసనాదీనాం సమీకరణమ్. ❖

ప్రభాపద్మాసనాదీనాం వై కల్యే చలనేఽపి వా ।

ఆయుధేఽపి చ చక్రాదౌ యష్టవ్యౌ నాసమాహితే ॥ ౯

ఉద్వాప్య ప్రతిమాశక్తిం మూలబెరె ఘటేఽపి వా ।

చక్రాదేశ్చ సమాధానం కాయం తస్మిన్ సమాహితే ॥ ౧౦

సంప్రోక్ష్య పూజయేచ్ఛక్తిమావాహ్య ప్రతిమాసు తామ్ ।

బాలాలయం కల్పయిత్వా తత్ర శైలాదివస్తుషు ॥ ౧౧

విమ్బే తు శక్తిమావాహ్య జ్ఞేయభ్యగ్ని పూజనం హరేః ।

❖ త్యక్తస్య విమ్బస్య జలె అవటే వా సిత్సేవః. ❖

త్యక్తం చ విమ్బం నిఖనేత్ షీతౌ వామృసి నిషీవేత్ ॥ ౧౨

❖ ప్రాసాదసవీకరణే భగవతో బాలాలయే స్థాపనమ్. ❖

ప్రాసాదే చాపి శిథిలె పూజయేద్బాలవేశ్శని ।

ఉపేతం పరివారైస్సైన్వదేవం మూలే యథా తథా ॥ ౧౩

❖ అజ్ఞేణ ధ్రువబెరె అన్యత్ర నోద్వాహః. ❖

అజ్ఞేణ ధ్రువవిమ్బే తు జ్ఞేయే ధామని తత్స్థితాః ।

దేవాద్దైవపరీవారాన్మూలబెరె నివేశయేత్ ॥ ౧౪

అజ్ఞేణధామసిస్థానాం జ్ఞేయేతు ధ్రువకాతుకే ।

నోద్వాహో న్యత్ర కత్యవ్యౌ దేవాదీనాం చతుర్ముఖ ॥ ౧౫

❖ తథాకరణే దోషః. ❖

అజ్ఞేణాన్య * హానౌ చ ధామాదౌ నైవ కల్పయేత్ ।

భూయస్తరో † పి మిత్యేన వ్యామోహోద్యది కల్పయేత్ ॥ ౧౬

* హీన. † భవన్మూల్యం.

ఆత్మహానిద్ధృక్వా తస్య యజమానస్య * సాన్వయా ।

❖ ప్రమాదకల్పితస్య ప్రాసాదాదః పరిష్కృత్య సృష్టౌ దోషాభావః ❖

యది ప్రమాణరహితం ప్రమాదాత్కల్పితం పురా ॥ ౧౭

ప్రాసాదాది † పునస్సృష్టౌ కల్పయే ల్లక్షణాన్వితమ్ ।

❖ బహుబైరైకబైరేషు జీణోద్ధారై యథాపూర్వకల్పనమ్. ❖

బహుబైరైకబైరేషు కల్పనం స్యాన్యథాపురమ్ ॥ ౧౮

బహుబైరైకైకబైరం నైకబైరై తథా పరమ్ ।

❖ దేవీవిరహితస్య బిమ్బస్య పునస్సృష్టౌ దేవీయోగో వైకల్పికః. ❖

దేవీవిరహితం పూర్వం బహుబైరం కృతం యది ॥ ౧౯

భూయగ్ ప్రకల్పనై తస్య దేవీభ్యాం సహ వా వినా ।

❖ అమానుషబిమ్బదీనాం పునగ్పరిష్కారై పూర్వవదేవ న్యాసః. ❖

అమానుషం చ బిమ్బాది పూర్వం లక్షణవజ్జితమ్ ॥ ౨౦

జీణోద్ధారైఽపి కర్తవ్యం తద్దైవ న తదన్యథా ।

❖ తాదృశైషు శయనబైరేషు పూర్వవదేవ విధిః. ❖

శయనం వాఽఽననం స్థానం యానం వా తద్యథాపురమ్ ॥ ౨౧

బిమ్బస్య పునరుద్ధారస్తద్దైవ స్యాదమానుషే ।

❖ మానుషే తు వికల్పః. ❖

మానుషే తు స్థితాదీనాం బిమ్బానామిచ్ఛయా భవేత్ ॥ ౨౨

పునస్సృష్టినై దోషాయ తథా సతి చతుర్ముఖే ।

❖ దివ్యే విమానాదౌ ఆకారప్రమాణాదివత్ ఉపాదాన.

ద్రవ్యమపి సజాతీయమేవ. ❖

దివ్యం విమానం యద్వస్తు యన్తానం యాదృశం పురా ॥ ౨౩

తాదృగేవ పునస్సృష్టే నాన్యథా తత్ప్రకల్పయేత్ ।

అన్యథా కల్పనై దోషో రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య చ ధ్రువమ్ ॥ ౨౪

* ఆషామానుషయోవిమానయోః ఉపాదానద్రవ్యవికల్పః. *

మానుషం సదనం చాషాం చైష్టకం వాఘ మృణ్మయమ్ ।

జీణం పునస్సముద్ధారే శైలైశ్చైష్టకయాపి వా ॥ ౨౫

* ఉపవీతాదిషు పరివారైషు చ కామచారః. *

ఉపవీతాదికం క్లృప్తం రక్షాధం * వధాయైదృహిః ।

పరివారాంశ్చ తత్రస్థానుపవీతే చ వధికతే ॥ ౨౬

స్థాపకున్మూలబైరస్య రక్షాధత్వాన్న దూషణమ్ ।

* చలితసాలగోపురాదీనాం పృథ్విహాసావైచ్చి కౌ. *

సాలగోపురవీతాదౌ చలితే జీణం ఏవ వా ॥ ౨౭

దృఢం శిలాదిభిరేకుర్యాద్ ద్విస్తీణం మథ వాఽన్యథా ।

* నద్యాదివెగెన నష్టానాం ప్రాసాదాదీనాం స్థలాన్తరే కల్పనానుజ్ఞా. *

నద్యాదిజలవెగెన చలితే నష్ట ఏవ వా ॥ ౨౮

ప్రాసాదాదౌ పునస్థానై నిర్భాధైశ్చత్ర కల్పయేత్ ।

* ప్రథమకల్పనవదేవ ద్వితీయకల్పనైఽపి మన్తః. *

యా మూర్తియోన మన్తేణ యాదృశేనాధికారిణా ॥ ౨౯

ప్రథమే కల్పనై సైవ ద్వితీయే కల్పనై భవేత్ ।

మూర్తిస్సైవ చ మన్తం చ స ఏవ స్థాపకగ్గ పునః ॥ ౩౦

* అపూర్వకల్పనై జీర్ణోద్ధారే చ తుల్యఫలతా. *

అపూర్వకల్పనై జీర్ణసముద్ధారే ద్వయోరపి ।

తుల్యం ఫలం కల్పనాయాం ధామాదేనాన్తి సంశయః ॥ ౩౧

❀ తన్త్రాధికారిమూర్తీనాం వ్యత్యాసే దోషః. ❀

తన్త్రాధికారిమూర్తీనాం వ్యత్యయే కల్పనై పునః ।

నృణాం నరపతేశ్చాపి రాష్ట్రస్య చ భవేత్ క్షయః ॥

3౨

బహుభిరప్రతిష్ఠాయాం జీవోద్ధారైర్యథాపురమ్ ।

❀ జీవోద్ధారై నయనోన్మీలనాదినిషేధః. ❀

కర్మాచారాం స్థాపయద్వేద్యాం శాయయెచ్చాపి మట్టపే ॥

33

* నాధివాసం జలెకయాన్మయనోన్మీలనం తథా ।

న తత్త్వసంహారోత్పదా † సవం పూర్వవదాచరేత్ ॥

3౪

❀ ఉద్వాసితశక్తేః పునరాధానమ్. ❀

మూలబిమ్బం సమాసాద్య ప్రాగ్వత్సవం సమాచరేత్ ।

బాలకాతుకమభ్యర్చ్య యాతా ‡ మన్యత్ర తగ్గతామ్ ॥

3౫

శక్తిం కుమ్భే సమావాహ్య కుమ్భం ధాన్యస్థితం పునః ॥

అభ్యర్చ్య సమయే ప్రాప్తే మూలబిరె గురుస్వయమ్ ॥

3౬

శక్తిం నివేశయెచ్చాస్త్రీదృష్టేన విధినా హరా ।

కుమ్భతోయావశేషేణ పరివారప్రకల్పనమ్ ॥

3౭

ఉత్సవం కారయెదన్తై సవేశాన్తికరో హి సః ।

❀ సంప్రాక్షణ నిమిత్తాని. ❀

[బ్రహ్మః—

సంప్రాక్షణనిమిత్తం కిం ప్రకారో వాస్య కీదృశః ॥

3౮

కథ్యతాం భగవన్తవ్యం జిజ్ఞాసా మెఽనువర్తతే ।

[శ్రీభగవాన్—

ప్రాసాదే చాఙ్గభక్తాదిసన్ధానే నూతనే కృతే ॥

3౯

* నాధివాసో జలె కాయో న నెతో. † సవకకర్మాణ్యథా, సువకకర్మాణ్యథా. ‡ మూర్తికం చ.

ప్రతిమాయాం చ వీరే చ ప్రభాయాం * చాయుధేపి చ ।

ఆరాధనే చ విచ్ఛిన్నే మాసాదా కమలాసన ॥ ౪౦

స్పృశనే ప్రతిలోమాదై న్యనిత్యాశౌచవిగహితైః ।

ప్రతిలోమానులోమైశ్చ సూతైశ్చ రథకారకైః ॥ ౪౧

వైఖానసైశ్చ సంస్పృష్టై భాగవాగమపూజకైః ।

శైవాదిభిశ్చ పాపంధై బ్రహ్మహత్యాదిదూషితైః ॥ ౪౨

క్షయ్యపస్కారికుష్ట్యాద్యైః కృచ్ఛిభిర్ముఖరోగిభిః ।

ఉదక్యాదిభిరన్యైశ్చ శిలివిభిస్సృశదూషితైః ॥ ౪౩

విష్ణుత్రగుధిరావేయస్పృశదోషే చ మద్ధిరే ।

జననే మరణే చైవ శ్వస్థుగాల † ఖరాధిభిః ॥ ౪౪

సృష్టై చ బిమ్బే తన్త్రాణాం సజ్కరే సముపస్థితే ।

ఏవమాదిషు చాన్యేషు సంప్రాక్షణవిధిభావేత్ ॥ ౪౫

❀ నిమిత్తైష్యసంప్రాక్షణే అనిష్టనిదేశః. ❀

ధామాదికమసంప్రాక్ష్య ప్రతిమాదికమప్యథ ।

అచనే రాష్ట్రమధిపగీ ప్రజాశ్చ సదనం హరేః ॥ ౪౬

శూన్యం స్యాదిరిణప్రాయముపద్రవసమాకులమ్ ।

దుభిక్షవ్యాధికలహమృతిప్రాయాస్సృరీతయః ॥ ౪౭

తస్మాత్సంప్రాక్షణం కాయం ధామాదీనాం యథావిధి ।

❀ సంప్రాక్షణవిధిః. ❀

విష్ణోనుకమితి స్వచ్ఛై జలైః ప్రాక్షణ మిష్యతే ॥ ౪౮

అబ్లిజ్జేరితైః మన్తైః రాచాయో బ్రాహ్మణైః స్పృహ ।

ధ్రువబెరాదిబిమ్బానాం శోధనే తులనే కృతే ॥ ౪౯

ఇదం విష్ణురితిప్రాయోమన్తైః పరమపావనైః ।

న్నవనం చ యథాశక్తి కుయాత్ స్తుపనపూర్వకమ్ ॥ ౫౦

- * ద్వారతోరణకుమ్భాదియజనం తదనస్తరమ్ ।
 ధాన్యవీరే మణ్డపస్య మధ్యభాగే సుశోభితే ॥ ౫౧
- స్థాపయిత్వా మహాకుమ్భం సూత్రవస్త్రాదివైష్టితమ్ ।
 పూర్వాక్షవత్క్షానా తస్మిన్ పరమాత్మానమచక్షయేత్ ॥ ౫౨
- కుణ్డే వా స్థితే వాపి జుహుయాత్సమిదాదిభిః ।
 ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం శాన్తిహోమో యథాపురమ్ ॥ ౫౩
- బద్ధీయాత్కృతుకం బిమ్బే ప్రోక్షయేదపరైః హని ।
 ప్రభాతసమయే ప్రాప్తే శోభనే దేశికోత్తమః ॥ ౫౪
- స్థాపితం కుమ్భమాస్థాయ ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్ ।
 సీత్యా దేవస్య పురతో ధాన్యవీరే † నివేశ్య చ ॥ ౫౫
- కూచేన తోయమాదాయ కుమ్భం మూలవిద్యయా ।
 పఞ్చోపనిషదైర్మన్తైరబ్జిర్జైరీతైస్తథా ॥ ౫౬
- శాన్తిమన్తాని సమయే పఠేయువి ప్రసత్తమాః ।
 బ్రాహ్మణా భోజయేచ్ఛాపి యథాశక్తి చ దక్షిణా ॥ ౫౭
- ఆచార్యదక్షిణా చాపి దశనిష్కావరా తదా ।
 సద్యో వా సకలం కుర్యాన్నిశి వా దివసేఽపి వా ॥ ౫౮
- ‡ న తిథి నా చ నక్షత్రం కాలవెలా న విద్యతే ।
 సద్య ఏవ తు కర్తవ్య మితి శాస్త్రస్య నిశ్చయః ॥ ౫౯

ఇతి శ్రీపాచ్చరాత్రే మహాలాపనిషది
 పాద్మసంహితాయాం చర్యాపాదే
 జీర్ణోద్ధార సంప్రోక్షణ విధినామ
 సప్తదశోఽధ్యాయః

* ద్వారతోరణకుమ్భాదీన్ పూజయేత్సమస్తరమ్. † నివేశ్య. ‡ ఇదం పద్యం బహుశ్రుతం.

అష్టాదశోఽధ్యాయః.

❖ నిత్యనైమిత్తికాదికమునై కల్యప్రప్రాయశ్చిత్తవిధిః. ❖

❖ తత్ర ప్రప్రాయశ్చిత్తనివచనమ్. ❖

బహ్యః--

నైమిత్తికానాం నిత్యానాం కమణాం భగవహారే ।
ఆరాధనానాం వై కల్యం లోపో వా ప్రాయసంక్షేతమ్ ॥ ౧
తస్య చిత్తం సమాధానమితి నివచనక్రియా ।

❖ తత్ప్రకారప్రశ్నః. ❖

కస్య కిం వా సమాధానం కగప్రకారోఽస్య కథ్యతామ్ ॥ ౨

❖ భగవతా తస్మియాపణమ్. ❖

శ్రీభగవాః--

❖ అస్మాతాతీలకానుపవీతాచనై ప్రాయశ్చిత్తమ్. ❖

అస్మాతోసు * పవీతో వా అధృత్వా తీలకం తథా ।

అచయేద్దేవదేవేశం ప్రాయశ్చిత్తీయతే సరః ॥ ౩

సమాధానం మూలమస్త్రీశతం జప్త్వా తదచనమ్ ।

అకృత్వా పాదయోశ్చౌచమనాచమ్యాపి వాచనై ॥ ౪

షణ్ఘోపనిషదాం జాపః ప్రాయశ్చిత్తం తదచనమ్ ।

సగ్నో వా ముక్తకేశో వా స్విన్నాజ్ఞో వా హనః శ్వసక ॥ ౫

కుప్యన్వా ప్రలపన్వాపి పూజాయాం తు శతం జపేత్ ।

శతకృత్వోఽస్త్రీమస్త్రస్య సమారాధనమన్వతః ॥ ౬

❖ ఆస్థిలోమాదిస్పృశే. ❖

కేశాస్థిలోమలూష్టాదిస్పృశనే నైవ నిష్క్రియా ।

* సుపనీతో వా.

❖ నీలవస్త్రాదిధారణే. ❖

వసానా నీలమలినక్లిష్టవాసాఽపవిత్రకః || ౭
అచక్షయేన్మూలమస్త్రస్య జపస్త్రస్య ప్రతిక్రియా ।

❖ స్త్రీసవినాఽనాప్లుతస్య స్పృశే. ❖

గత్వా స్త్రీయమనాప్లుత్య పూజనే స్నాపయేద్ధరిమ్ || ౮
పంచగవ్యైస్తతగిపంచమహూపనిషదాం జపః ।

❖ విష్ణుత్రాదిస్పృశే. ❖

విష్ణుత్రరెతోరుధిరబాలాదిస్పృశనే సతి || ౯
అస్నానపూజనే దేవం స్నాపయేత్కుశవారిభిః ।
మూలమస్త్రజపశ్చోక్తో నిష్క్రియా తస్య కమణః || ౧౦

❖ రజస్వలావస్త్రస్పృష్టస్పృశే. ❖

వస్త్రం రజస్వలాయాశ్చ స్పృష్ట్యా దేవాచక్షాణ కృతే ।
పంచగవ్యైస్తాన్నినయిత్వా పంచోపనిషదాం జపః || ౧౧

❖ చణ్డాలచితిచైతస్పృష్టస్పృశే. ❖

శ్వానం రజస్వలాం యూపం చణ్డాలం వేదవిక్రయమ్ ।
చితిం చ * చైత్యభూమివ్యం వృక్షం స్పృష్ట్యా తదచక్షే || ౧౨
పంచపారుణమస్త్రైశ్చ స్నాపయేత్కుశవారిణా ।

❖ కాకఖరపాషణ్డాదిసమ్పృశే. ❖

కాకపాషణ్డపతితప్రతిలోమఖరాదికాః || ౧౩
అసమ్పృశ్యమన్యదప్యేవం స్పృష్ట్యా ప్రాగ్వత్ప్రతిక్రియా ।

❖ కేశాదిదూషితపుష్పాచక్షే. ❖

† కేశాదిదూషదుష్టైన పుష్పైశ్చారాధనే కృతే || ౧౪
క్షీరేణ స్నవనం కృత్వా శాన్తిహూమగిప్రతిక్రియా ।

❀ పురీషాదిస్పృష్టజనాచాన. ❀

పురీషాదికమాక్రమ్య యద్యనాపృష్టత్య పూజయేత్ || ౧౫

స్నపనం కుశపాథోభిజాపగ్గ్రాగ్వత్ప్రతిక్రియా ।

❀ స్త్రీనుఃసీతబిహస్పశ్చై. ❀

స్త్రీయో వా నువసీతో వా స్పృశేద్బిమ్బం ప్రతిక్రియా || ౧౬

ఉత్తరం కుశతోయేన మన్తేణ పరిమెష్టినా ।

❀ పూజామధ్యే నిష్ఠీవనసమ్భవే. ❀

ఆరాధనే సంప్రవృత్తై నిష్ఠీవాదికమస్తరా || ౧౭

యద్యాపతేదాచమనం స్పృశేద్వా దక్షిణం శ్రవః ।

❀ అకృతమస్త్రీన్యాసాచాన. ❀

ప్రలయాదిక్రమాద్దేహానుసంశోధ్య సమాధినా || ౧౮

మస్త్రీన్యాసమకృత్వా చ పూజన పూర్వావజ్ఞపః ।

అచానం చ పునస్సవణం కృత్వా దేవస్య నిష్క్రమితిః || ౧౯

❀ చణ్డాలాదిసమ్మృక్తహవినివేశన. ❀

చణ్డాలాద్యైరసంస్పృశ్యైహావిస్సృష్టం నివేదయేత్ ।

యది ప్రమాదాత్స్నపనం గొఘృతేన ప్రతిక్రియా || ౨౦

శాన్తిహోమశ్చ కతావ్యస్తదన్తై కమలాసన ।

❀ సృగాలాదిదూషితవస్తుప్రాపణే. ❀

దృష్టం చ స్పృష్టవత్తదవత్సృగాలాద్యైశ్చ దూషితమ్ || ౨౧

ఆచారరహితై రన్యైస్తదై వాశుచివస్తుభిః ।

❀ అయాజ్ఞాకథాన్యహవిస్సమపణే. ❀

అయాజ్ఞయైగోద్రవాద్యైహావిభిశ్చ నివేదనే || ౨౨

పూర్వావచ్చ సమాధానం మూలమన్త్రాయుతం జపేత్ ।

శాకమూలఫలై ర్లెహ్యపేయూద్యైశ్చ వివర్జితైః || ౨౩

స్వపనం శాంతిహేమామశ్చ మూలవిద్యాజపస్తథా ।

❀ అత్యుష్ణస్యాతిశీతహానినివేదనః ❀

అత్యుష్ణస్యాతిశీతస్య హవిషశ్చ నివేదనే ॥

౨౪

నివృత్తిమస్త్రీజాపశ్చ విశ్వమస్త్రీజః క్రమాత్ ।

❀ శవాదిదూషితగృహశ్రపితహవిగ్రహపణః ❀

* శవాదిదూషితే గృహే పక్ష్యస్య హవిషస్తథా ॥

౨౫

నివేదనం చేత్స్వపనం శాంతిహేమామస్తథైవ చ ।

క్రిమికేశాదిదుష్టస్య హవిషశ్చ నివేదనే ॥

౨౬

పారుషేణైవ సూక్తేన కుర్యాచ్ఛుద్ధాభిషేచనమ్ ।

❀ ముఖవాయుహతాదినస్తునివేదనః ❀

ముఖవాయుహతాఘాతం రజస్తుషకణాన్విలిమ్ ॥

౨౭

మృత్యుపాణశక్యత్పాపైః దూషితస్య నివేదనే ।

మూలమస్త్రీయతజపస్తద్విత్పయోపితం యది ॥

౨౮

❀ నివేదితపూజానివేదనః ❀

నివేదితస్య హవిషో భూయో యది నివేదనమ్ ।

‡ స్నానపూర్వాచకసం మూలమస్త్రీస్య జప ఇవ్యతే ॥

౨౯

❀ నిర్మాణల్యాభిష్టసమర్పణః ❀

నివేదయేచ్ఛ నిర్మాణల్యముచ్ఛిష్టం వా ప్రతిక్రియా ।

కుమైభిర్ద్వాదశభిస్సాన్నినం శాంతిహేమామోజపస్తథా ॥

౩౦

❀ గుర్వాద్యశ్చవస్తనావసంహస్తధృతకు

సుమహవిరాద్యపయోజనః ❀

గుర్వాదీన్తనసా వాచా కమణా నమతగ్గరై ।

స్థితాని హవిరాదీని పుష్పాదీని చతుర్ముఖ ॥

౩౧

* పూజావస్తాస్యయోగ్యాని సమారాధనకర్మాణి ।

తైరచానే పఞ్చకుమ్భైస్సస్సవనం పూజావజ్జపః ॥ ౩౨

* భగవత్ప్రణామకాలే హస్తభృతానాంపుష్పాణాం

విష్వక్సేన వినియోగః ॥

వాసుదేవం ప్రణమతగి పూజావస్తాని హస్తయోః ।

స్థితాని నాచానాహాణి సేనాన్యేతాని నిక్షిపేత్ ॥ ౩౩

* తాదృశపుష్పైరచానైః ॥

తైరచానం చేత్స్సవనం కలశైస్సప్తభిభావేత్ ।

శాన్తిహోమశ్చ కతికప్ర్యా మూలమస్త్ర జపస్తథా ॥ ౩౪

* మణ్డూకమూషకాద్యుపహతనివేదనైః ॥

మణ్డూకమూషికాసహచిడాల్పద్యైశ్చ జస్తుభిః ।

క్రిమికీటపతంగాద్యైఃపక్షిభివాచయసాదిభిః ॥ ౩౫

స్పృష్టం దప్తం హవిన్యైవ దేవాహాం తన్నివేదనే ।

స్సవనం కలశైరేవ త్రిభిహోమాస్తమచాయేత్ ॥ ౩౬

* మక్షికాద్యుపహతే విశేషః ॥

మక్షికాద్యైశ్చ సంస్పృష్టం ప్రొక్ష్య దేవాయ కల్పయేత్ ।

* భుక్తశేషనివేదనైః ॥

భుక్తశేషైఃప్రమాదాద్వా లోభాద్వా దేవమచాయేత్ ॥ ౩౭

మూలమస్త్రాయుతజపశ్శాస్త్రయే తస్య కల్పతే ।

దత్తశేషప్రదానేన తద్వదేవ చ నిష్కృతిః ॥ ౩౮

* పయ్యుషితామ్బుసహారైః ॥

స్నానే పయ్యుషితామ్బుభిగ్ పునరేవమథామ్బుభిః ।

అల్లిశ్లగి పావనైఃపావనైఃప్రాయశ్చిత్తం తదుచ్యతే ॥ ౩౯

❀ అపయుష్షిత తీర్థకసలిలాని. ❀

పుణ్యతీర్థకసరిత్రాయే న పయుష్షితదూషణమ్ ।

❀ సముద్రతోయస్యాపయుష్షితత్వాపధిః. ❀

సముద్రతోయం దశమాత్పరం పయుష్షితం దినాత్ ॥ ౪౦

❀ తియగ్యోన్య్యాదిలక్ష్మితవారిణో నిషేధః. ❀

తియగ్యోనిభిరస్పృశ్యైశ్చమనుష్యైరపి లక్ష్మితమ్ ।

స్పృష్టం చ వారి న స్నానయోగ్యం స్నానే చ వారుణైః ॥ ౪౧

స్నానం పునర్విధాతవ్యం శాస్త్ర్యధికం తస్య కర్మణః ।

❀ అజాశ్వదిముఖసంస్పృశకస్య కామచారః. ❀

అజాశ్వ ముఖసంస్పృశోక న దోషాయ కదాచన ॥ ౪౨

❀ అశుచిద్రవ్యసంపృక్తజలస్య నిషేధః. ❀

గొముఖేనైవ సంస్పృష్టం వజ్రానీయం సమచక్షనే ।

ప్రాయశ్చిత్తం పునస్నానం మూలమన్త్రజపస్తథా ॥ ౪౩

విష్ణూత్రరుధిరాపేయయుక్తైస్తోయాదివస్తుభిః ।

నాచక్యేదచక్షనే స్నానం కలశైరధమాధమైః ॥ ౪౪

❀ శివనిర్మాణ్యసమృక్తే ప్రాయశ్చిత్తమ్. ❀

శివనిర్మాణ్యదుపై న తోయప్రభృతివస్తునా ।

పూజనే కలశైస్సాన్నినసుధమైర్ముధ్యమైర్భవేత్ ॥ ౪౫

❀ శవాదిదూషితకూపాదిజలాశయసంస్కారః. ❀

శవాదిదూషితే కూపే జలముద్ధృత్య పూర్వకమ్ ।

సవకం తదన్తే పుణ్యాహం వాచయేజ్జలశుద్ధయే ॥ ౪౬

పశ్వాదిమరణే కూపే చణ్డాలస్నానవానయోః ।

తథా రజస్వలాద్యైశ్చ ప్రతిహృతైర్విగహికైః ॥ ౪౭

కూపస్థం తజ్జలం సవకముద్ధరేత్క-మలాసన ।

చుచువ్వయాకాదిమరణే జలస్యాధకం సముద్ధరేత్ ॥

౪౮

❀ ఉక్తసంస్కారస్య దివారాత్రభేదన భేదః । ❀

దివా సముద్ధరేత్తాయం రాత్రౌ చేదగ్నిసన్నిధౌ ।

ఉద్ధరేదన్యథా తోయైరుపయోగైక వాగుణైః ॥

౪౯

పద్మభిజ్జాహుయాదగ్నౌ బ్రాహ్మణాసపి భోజయేత్ ।

❀ పూజాకాలే దీపనివాణే ప్రాయశ్చిత్తమ్ । ❀

పూజాకాలే తు దీపస్య నివాణే ద్విగుణాచకనమ్ ॥

౫౦

దీపముద్దీప్య జప్తవ్యో విశ్వమన్త్రశ్చతావరః ।

❀ ఆకస్తికనివాణే దోషాభావః । ❀

అకస్మాదేవ నివాణే శాన్తిన్తేకవ త్వహేతుకే ॥

౫౧

❀ అనివాణదీపనివాణే ప్రాయశ్చిత్తమ్ । ❀

అనివాణస్య నివాణే దీపస్య స్పృహనం హరేః ।

క్షీరేణ మూలమన్త్రస్య జపశ్చాష్టోత్తరం శతమ్ ॥

౫౨

❀ దీపయోగ్యతైలమ్ । ❀

సపిషా తిలతైలన దీపారోపణచూచరేత్ ।

❀ నిషిద్ధతైలనిరూపణమ్ ❀

నాన్యైరెరణ్ణతైలాన్యైర్వాణావిమహిషాదిజైః ॥

౫౩

స్నేహారోపణం కాయకం న చ ప్రాణ్యజ్ఞసమ్మలైః ।

ప్రమాదాత్ఫలజైస్తైలై స్పృహనే దీపనే హవిః * ॥

౫౪

నివేదనే చ హోమామే చ స్నేహౌరన్యైశ్చ నిద్దితైః ।

❀ తాదృశతైలయోగే ప్రాయశ్చిత్తమ్ । ❀

అనుష్ఠానే కృతే కుమ్భే సాన్నిధ్యేన్తధ్యమోత్తమైః ॥

౫౫

శాన్తిహోమస్తథా దానం ద్విజేభ్యా భోజనం తథా ।

❀ నిషిద్ధదధిక్షీరాది. ❀

* అజప్రభృతిదధ్యాద్యైస్సాన్నాదా విహితే సతి ॥ ౫౬

ప్రాయశ్చిత్తం యథాపూర్వమాచరెత్కసులాసన ।

❀ క్లప్తోపకరణన్యూనీభావే విధిః. ❀

పూర్వోపచారకృత్తా తు న్యూనాయాం క్లృప్తపవస్తృభిః ॥ ౫౭

వస్తృభిద్వికగుణైర్భూయస్యమాశాధ్య మధుద్విషమ్ ।

సపిశ్మాప్టోత్తరశతం జుహుయాన్మూలవిద్యయా ॥ ౫౮

❀ మస్త్రీక్రియాదిహానా విధిః. ❀

మస్త్రీహానా క్రియాహానా ముద్రాహానా తథ్లేవ చ ।

జపహానా ధ్యానహానా హీనేష్వనేయేషు కేషు చిత్ ॥ ౫౯

మూలమస్త్రీజపస్తస్య యథాశక్తిః ప్రతిక్రియా ।

గయవాదిత్రిసృతైషు పూర్వకృతైషు పూజనే ॥ ౬౦

హీనే కస్తింశ్చిదారాధ్యో హరిస్సుపనవత్కనా ।

❀ వాద్యనృత్యాదిహానా శాన్తిః. ❀

వాద్యహానా తు పయసా నృత్యహానా ఘృతేన తు ॥ ౬౧

గేయహానా తు మధునా జుహుయాత్పూర్వకసంభ్యయా ।

పూర్వకృతప్రాపదంశాదిహానా ద్విగుణవస్తృభిః ॥ ౬౨

నివేదయేత్సానపూర్వం కాలాతి † క్రమణేపి చ ।

భోగద్రవ్యైర్ద్వికగుణితైరారాధ్య క్షిప్యతామతి ॥ ౬౩

❀ సన్ధ్యాకాలాతిక్రమే. ❀

ఉచ్చారయేత్తథా సన్ధ్యాతిక్రాంతా ద్వాదశేష్వపి ।

❀ అధికకాలపూజాహానా. ❀

కాలేషు క్లృప్తసంఖ్యేషు హానా కాలస్య కస్య చిత్ ॥ ౬౪

* అజప్రభృతిపశ్వాద్యైః-హవిః ప్రభృతిదధ్యాద్యైః. † జపక్రియా. ‡ క్రమణేన చ.

ద్విగుణైర్వస్తుభిః పూజ్యః కాలేషు చ యథోత్తరమ్ ।
 కాలం ప్రథమమారభ్య ద్విగుణై స్త్రిగుణై స్తథా ॥ ౬౫
 చతుగుణై రిసంశ్చుగుణై రేవమూర్ధ్వైస్తు వస్తుభిః ।
 పూజయేజ్జప * హోమామూర్ధ్వై స్తద్వదేవ యథాయథమ్ ॥ ౬౬
 అతిక్రాంతే దినవిధౌ విధిరేష ప్రకీర్తితః ।
 ద్విదినాదౌ తు పతౌ నై పూజాహీనే ఘృతై స్తథా ॥ ౬౭
 అథమో త్తనుమాగౌణ స్నాపయేత్తస్య శాస్త్రయే ।
 మాసే చ పూజావికలే మధ్యమో త్తనువత్కనా ॥ ౬౮
 తిలాజ్యచరుభిశ్చైవ జహుయాన్తూలవిద్యయా ।

* వషాధిక కాలపూజాలోపే పునరిప్రతిష్ఠా.

సంవత్సరత్రయాదర్వాక్షాసాదూర్ధ్వం మనచిత్తే ॥ ౬౯
 సంప్రోక్షణం భవేదూర్ధ్వం ప్రతిష్ఠావిధిరుచ్యతే ।

* భూగుప్తగృహచావిధిః.

భూగుప్తానుపి చై కాహముద్భృత్య ప్రతిమాం పునః ॥ ౭౦
 సంప్రోక్షయేద్గృహచాయానూరాధనవిలోపనే ।
 స్తవనం పంచగవ్యేన సూక్తేన పునుమాత్మనా ॥ ౭౧
 శాస్త్రయే జహుయాదగ్నౌ బ్రాహ్మణానపి తపయేత్ ।
 మాసాదూర్ధ్వం తు వజ్రాసం పూజాహీనే చతుర్ముఖ ॥ ౭౨
 కుమైభిష్టోడశభిస్సానం సూక్తేన పునుమాత్మనా ।
 భోజయేద్బ్రాహ్మణానగ్నౌ జహుయాచ్ఛాస్త్రయే పునః ॥ ౭౩
 ఊర్ధ్వం సంప్రోక్షణం కాయం యావత్సంవత్సరావధి ।
 ప్రతిష్ఠావిధిరూర్ధ్వం తు వత్సరాదు క్తవత్కనా ॥ ౭౪

* దేవస్థాపితేషు పూజాలోపే విధిః.

త్రిదశాదిప్రతిష్ఠాయాం పూజాలోపే న దూషణమ్ ।
 ప్రాయశ్చిత్తం తు మత్యేకానాం ప్రతిష్ఠాయాముదీరితమ్ ॥ ౭౫

❀ సాలిగ్రావపూజాలోపే శాస్త్ర్యభావః. ❀

సాలిగ్రావశిలాదీనాం పూజాలోపో న దూషణమ్ ।
తథైవాశుచిసంస్పృశేత్ కౌలయిత్యాచయేత్సునః ॥ ౨౧
సవకథా లోపనే శాస్త్రినోక్తకాలాశ్రయో ? భవేత్ ।
అజ్ఞానాదథవా జ్ఞానాద్వహ్నితక్షణః * వజికతే ॥ ౨౨

❀ అనెక కాలపూజాలోపే విధిః. ❀

పంచాపనిషదై మక్ష్తస్త్రిస్సపిషా జహుయాచ్ఛతమ్ ।
ఏకాదికాలాతిక్రాంతా ద్విగుణాది యథాపురమ్ ॥ ౨౩
బహుభిగ్గళశై దేవం స్నాపయేద్దివసాత్పురమ్ ।
మాసావధి తదూర్ధ్వం తు కలశై వత్సరావధి ॥ ౨౪
అష్టోత్తరశతై గృహయాత్సప్తపసం జహుయాత్సునః ।
అష్టోత్తరసహస్రేణ తిలాజ్యచరుభిరి † క్రమాత్ ॥ ౨౫
ద్వాదశాక్షరమస్త్రేణ శాస్త్రిహోమస్తదా భవేత్ ।
వత్సరాదుపరిష్టాత్తు స్నపనం మధ్యమోత్తమమ్ ॥ ౨౬
కుణ్డై చాగ్నిం స్థాపయిత్వా తిలప్రహీయవైరసి ।
లాజై శ్చ కాలపుష్పైశ్చ సమిచ్ఛరుఘృతై రసి ॥ ౨౭
అష్టోత్తరసహస్రేణ జహుయాన్మూలవిద్యయా ।
శాస్త్రిహోమస్తథా దానం విప్రాణాం చాపి భోజనమ్ ॥ ౨౮
సత్యగ్నావప్య హోమే తు వ్రాయశ్చిత్తమితీతమ్ ।
అగ్నే శాస్త్రై మధిత్యాగ్నిం శాస్త్రిహోమం సమాచరేత్ ॥ ౨౯
పంచాపనిషదై మక్ష్తస్త్రివ్యాకహృతిప్రముఖై రసి ।
సుపరిస్తీయక చ కుశై హోమకమగ్గవణవవిద్యయా ॥ ౩౦
అష్టోత్తరశతేనాజ్యై మూలమస్త్రీజపస్తథా ।
అయథోక్తక్రమై తద్వత్ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే ॥ ౩౧
కామ్యై పరిధయో ‡ నేమా నిత్యై కమణి వా న వా ।
అలాభే సమిధామూజ్యైశ్చ గుభివాకహుతిభవేత్ ॥ ౩౨

* వజికనె. † పృథక్. ‡ స్త్రేణ నిత్యకమాణి. నిత్యం కమాణి.

తయోరలాభే * బీజైర్వా సమిద్భిర్వా యథోద్భిజైః ।

❖ అగ్నికుడ్టస్యాశుచిసంపకే శాన్తిః. ❖

అగ్నౌ కేశాదిభిః † స్పృష్టైః అస్పృశ్యస్పృశకేన తథా ॥ ౮౮

హోమో వ్యాహృతిభిః ‡ కాయో వారానప్తో త్రరం శతమ్ ।

ఆయుతం పుష్పవత్పాదిస్పృశేత్ మథనజెననలె ॥ ౮౯

❖ పాకస్థానాశుచిత్వశాన్తిః. ❖

పాకస్థానే చుల్లిస్పృశేత్ నరైరి పూవ్రాణ్యైః స్తథా ।

శ్వాదిభిష్ఠానమాలిప్య గౌమయేన మహానసమ్ ॥ ౯౦

ఆసీయాగ్నౌ నరం చుల్యాం పుశ్యాహం వాచయేద్భిజైః ।

విష్ణుత్రాదై స్తథాస్పృశేత్ పూవకవచ్చుద్ధిరిష్యతే ॥ ౯౧

‡ పక్షేన చుల్యాం దుష్టాయాం హవిషాం చ నివేదనే ।

స్నాపయేన్నవభిః కుమ్భైర్దేవం వాథ ఘృతైస్త్రిభిః ॥ ౯౨

❖ పరివారాచకనలోపే. ❖

పరివారాచకే చ్ఛిన్నే తత్తన్నామానుదీరయత్ ।

సవేషా జవలయాదగ్నౌ ప్రత్యేకం త్వష్టసంస్థాయా ॥ ౯౩

❖ బల్యథకహవిహో దోషే. ❖

ద్విగుణాదై న్విద్వికాలాదౌ బల్యథకం చ హవిర్యది ।

దూషితం కేశకీటాద్యైరస్పృశ్యైస్త్రిమణుజైః స్తథా ॥ ౯౪

కాకాదిభిశ్చ తత్త్ర్యక్త్వా హవిషాన్యేన కర్ము తత్ ।

యది దుష్టేన హవిషా బలిం దద్యాత్ప్రమాదతః ॥ ౯౫

శాన్తిహోమస్తదా కాయశ్శాస్త్రదృష్టేన వత్కనా ।

❖ తణ్ణులాదిదూషణే బలిద్రవ్యాదిపాతే. ❖

తణ్ణుల చోదనే పుష్పే బల్యథే వాత్రసంభృతే ॥

౯౬

* లజైర్వా. † జుష్టై. ‡ పక్ష్యస్య.

* దేవే చావాహితే తస్మిన్ పూర్వవద్ధూషణం యది ।
 పతితే వా బలిద్రవ్యే † మూలబెరేఽథవాత్మని ॥ ౯౭
 ఉద్వాస్య దేవమానీయ ద్రవ్యాస్తరమదూషితమ్ ।
 తస్మిన్నావాహ్య దేవేశం యథాపూర్వం పుననయేత్ ॥ ౯౮
 తద్దోషశాస్తయే పశ్చాద్దధ్నా ధీరేణ వా హరిమ్ ।
 స్నాపయేజ్జహుయాచ్ఛాంతి మూలమస్త్రజపస్తథా ॥ ౯౯

❀ బలిబెరస్య పతనః ❀

బలి ‡ బెర నిపతితే యానాదావృత్తనే బహిః ।
 స్థాపయిత్వా యథాపూర్వం § బలిశేషం నయేత్పునః ॥ ౧౦౦
 శాస్తయే నవభిరి కుమ్భేస్నాన్నిపయేత్పతితే భువి ।
 అథమాధమమాగేణ శాన్తిహోమో జపస్తథా ॥ ౧౦౧

❀ రజస్వలదిదూషితభూసంస్కారః ❀

నృత్తగేయరతా నాయోః ¶ గణికాశ్చాథవేతరాః ।
 దేవదాస్య దూషయేయూ రజోభిరి శృణ్వీతలమ్ ॥ ౧౦౨
 రజస్వలారజోదుష్టం భూతలం జానుమాత్రకమ్ ।
 ఖాత్వా చ మృద్భిరిన్యాభిగీ పూరియిత్వా మహీతలమ్ ॥ ౧౦౩
 ఆలిప్య గోమయాంభోభిరి పుణ్యాహం వాచయేత్తతః ।
 ప్రోక్షణం పంచభిగ్నైస్సన్నికృప్తం చ కౌతుకమ్ ॥ ౧౦౪
 అథమోత్తమమాగేణ కలశైస్సాన్నిపయేద్ధరుః ।
 తిలాజ్యచరుభిహోమామగీ ప్రక్షేపకం మూలవిద్యయా ॥ ౧౦౫
 సహస్రకృత్త్యస్తదను శాన్తిహోమో జపస్తథా ।

❀ కవాటదోష శుద్ధిః ❀

కవాటాదికమప్యనృత్సృప్తం ప్రక్షౌల్యమమృశా ॥ ౧౦౬

* దేవతావాహ్యతే తస్మిన్. † బలిబెరేఽథ వత్కూని. ‡ బిమ్మ. § బిమ్మం శేషం. ¶ గాణిక్యమథ.

తాసాం చ మాగాఽస్సంశోధ్యా గోమయామ్భాభిరుక్షణైః ।
చారభూతైర్బ్రాహ్మణాదై యః స్పృష్టే బేరేఽవ్యచోదితైః ॥౧౦౭

❀ చోరస్పృశే. ❀

చోరస్పృశేనిమిత్తం తు స్నపనం కలశైర్హారైః ।
వణానామానుపూజ్యేణ త్వధమాధమపద్ధతిమ్ ॥ ౧౦౮
ఆరభ్య గణితైరి కుర్యాత్సృజ్కరై రపి తద్భవేత్ ।
బీజప్రయుక్తకలశై స్నపనం శాస్త్రయే భవేత్ ॥ ౧౦౯
శాన్తిహోమా బ్రాహ్మణానాం భోజనం దానమేవ చ ।

❀ అజ్ఞాతజాతిజనస్పృశే. ❀

అజ్ఞాతజాతినస్పృశే స్నాపయేమత్తమోత్తమైః ॥ ౧౧౦
శాన్తిహోమా ద్విజేంద్రాణాం ❀ భోజనం దానమేవ చ ।
త్రిసంతుకం మృణ్మయం చ లెవభిమ్భం చ భిత్తిజమ్ ॥ ౧౧౧
చిత్రం నీచై ర్యది స్పృష్టం చణ్డాలాదై యః † విగహితైః ।
నవీకరణమాస్థేయం సంప్రోక్షణవిధి ‡ స్తథా ॥ ౧౧౨
ప్రతిష్ఠా వా యథావిత్తం దోషభూయస్తయాథ వా ।
పటస్పృశే త్కలయిత్వా యథాపూజాం పునస్పృశేత్ ॥ ౧౧౩

❀ అన్యశాస్త్రదీక్షితస్పృశే. ❀

దీక్షితైరన్యశాస్త్రైః స్పృష్టే స్నపనమాచరేత్ ।
దీక్షితైరితరైశ్చాపి శూద్రైస్తద్వత్సమాచరేత్ ॥ ౧౧౪

❀ మహాపాతకాద్యదిస్పృశే. ❀

మహాపాతకినస్పృశే స్నపనం చోత్తమోత్తమమ్ ।
ఉపపాతకి సంస్పృష్టే స్నపనం చాధమోత్తమమ్ ॥ ౧౧౫
పరస్త్రీగమనాసక్తై స్తథాఽనియతవృత్తిభిః ।
స్పృశే చ నవభిగ్నుమ్భేన్నపనం ‡ కౌతుకే భవేత్ ॥ ౧౧౬

అస్పృశైర్నిరీతరైర్వాపి కుణ్డాదిస్పృశణే సతి ।
 స్ననసం పూర్వవత్కాయం స్త్రీభిర్దుష్టాభిరేవ చ ॥ ౧౧౭
 అనులూమా స్త్రియశ్శూద్రా వ్రజెయుగభామద్విరమ్ ।
 భూతలం పశ్చగవ్యేన సింహేచ్ఛద్వా గోమయామ్బుభిః ॥ ౧౧౮
 చణ్డాలైః గిఘ్నలగ్నైర్వాపి పతితైర్ముద్యపైస్తథా ।
 శ్వపచైర్ముగైర్దాభ్యస్తగ్ ప్రనేశే మృత్యుయాం స్త్యజేత్ ॥ ౧౧౯
 తత్రస్థాక్ ఊలయిత్వాస్తరి కవాటాదిమహీతలమ్ ।
 ఆలిప్య గోమయామ్బోభిరి * పుణ్యాహమపి వాచయేత్ ॥ ౧౨౦
 ప్రతిమాశ్చాపి తత్రస్థా స్నాన్న పయేత్కలశైర్గురుః ।
 శాన్తిహోమో జపశ్చైవ ద్విజానాం దానభోజనే ॥ ౧౨౧
 ఆశౌచవత్ప్రవేశే చ పూర్వవద్విధిరిష్యతే ।
 చణ్డాలశ్శ్వపచో వాపి తాదృశాగ్నిఘ్నలగ్నాదయః ॥ ౧౨౨
 అజ్ఞానాద్గభాగైహే తు కర్మస్వధిక్యతా యది ।
 వసేయుశ్చైవ తైస్సాధకం భోజ్యం వా వస్తు తాదృశమ్ ॥ ౧౨౩
 స్పృష్టమారాధనాజ్ఞం చేత్స్పృష్టం వా కౌతుకం యది ।
 క్రియాసమభిహారేణ ప్రాయశ్చిత్తమిహోచ్యతే ॥ ౧౨౪
 శోధయేత్తద్విరం పూర్వం గోమయాలపనాదిభిః ।
 పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ బ్రాహ్మణాం స్తత్ర భోజయేత్ ॥ ౧౨౫
 న్యాధ్యాయం పరికుపీరణ బ్రాహ్మణా వేదపారగాః ।
 ఇతిహాసపురాణాని పఠేయుశ్చ దినానిశమ్ ॥ ౧౨౬
 కపిలాశ్చ ప్రదేశేషు తత్ర తత్సాధివాసయేత్ ।
 ఏవం మాసాదికాలేషు దోషగౌరవలాఘవమ్ ॥ ౧౨౭
 అవేక్ష్య శోధితే ధామ్ని బ్రాహ్మణాంస్తోషయేద్ధనైః ।
 ప్రతిమానాం యథాయోగముద్ధారో వా నవీకృతే ॥ ౧౨౮
 కుర్యాత్తతో యథాపూర్వం † నిమిత్తే వా నవీకృతే ।
 ప్రతిష్ఠాప్య యథాశాస్త్రం స్నాన్న పయేత్కలశైరధి ॥ ౧౨౯

* పుణ్యాహం వాచయెజ్జలైః. † ఉద్ధారో వా.

సహస్రేణ పురావృత్తదోషాణామపనుత్తయే ।

అన్తై మహేవాత్సవరికాయో న చేద్రాప్తిస్సవక్షయః ॥ ౧౩౦

❖ శిలాబిష్టుస్య చాలననిషేధః. ❖

బిష్టుం న చాలయేచ్ఛెలం న నవీకరణం తథా ।

తథైవ దివ్యమావక్షం చ స్వయం వ్యక్తం చ కౌతుకమ్ ॥ ౧౩౧

❖ మాగధశ్వాపదాదిస్పశే శాన్తిః. ❖

తథాన్తైమాగధాదైశ్చ ప్రతిలామైశ్చ గహితైః ।

సహస్రకలశై ర్దేవం స్నాపయేత్తస్య శాన్తయే ॥ ౧౩౨

శ్వాపదైశ్చ సృగాలాదైశ్చజ్జాలాదైశ్చ గహితైః ।

ప్రథమాది ప్రవిష్టం చేద్ధామావరణభూతలమ్ ॥ ౧౩౩

ప్రోక్షయేత్త్యగ్వేన పుణ్యాహమపి వా చయేత్ ।

ధామస్పశే తథాన్యస్య బలిపీఠాది * కన్య చ ॥ ౧౩౪

స్పశే కృత్వా యథాపూజం శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।

ఆగన్తుకైరి కుక్కుటాదైశ్చస్పృష్టం చేద్ధామ సవతః ॥ ౧౩౫

ప్రోక్షయేత్తస్త్రిపూతేన వారిణా శాన్తిమాచరేత్ ।

దేవాక్ సంస్నాపయే † చైచ్చవ ప్రథమావరణాదిగా ॥ ౧౩౬

❖ ఖద్యోతసంపకైః. ❖

సపికశ్చరుతిలై హోమా మూలెనాష్టోత్తరం శతమ్ ।

ఖద్యోతస్పశే దేవం స్నాపయేన్నవభిఘ్నైః ॥ ౧౩౭

❖ పూజాకాలే కవాటబన్ధన. ❖

పూజాకాలే కవాటస్య బన్ధనం చేదసమ్మలై ।

అష్టోత్తరశతం మూలమస్త్రస్య జప ఇవ్యతే ॥ ౧౩౮

❖ తత్రాపవాదః. ❖

సమ్మలై ‡ బన్ధనం నైవ దోషాయ భవతి క్వచిత్ ।

* కమః చ. † దేవం ప్రథమావరణాదిః. ‡ బన్ధన.

❀ బిమ్బువదెవ ప్రభావీతాదిషు దోషః. ❀

ప్రభావీతాస్త్రసంస్పృశే బిమ్బుస్పృశేవదివ్యతే || ౧౩౯

అచాయాగరి పూజకాశ్చన్యే తథైవ పరిచారకాః |

అసనేష్వాసికాం భుక్తిం శయనం చ యథాతథమ్ || ౧౪౦

కుయుగి కమణ్యధిక్పతా దోషో నైవ తదా భవేత్ |

❀ అనధికారిప్రసజ్ఞే శాన్తి. ❀

అన్యే చేతుర్యురవనిం ప్రాక్షయేద్గౌమయామ్బుభిః || ౧౪౧

❀ ప్రాకారాదీనామగ్నిదాహే. ❀

ప్రాకారే మణ్డపే ధామ్ని గోవురే పాకవేశ్మని |

దగ్ధేఽగ్నినా సమాధాయ పూర్వవన్మణ్డపాదికమ్ || ౧౪౨

ప్రతిష్ఠాప్య యథాపూర్వం తతః శాన్తిం సమాచరేత్ |

అధమోత్తమమౌగ్ధేః స్వపనం శాన్తిదం భవేత్ || ౧౪౩

శాన్తిహోమస్తు కతఃప్ర్యా ద్విజానాం దానభోజనే |

ప్రతిమాదహనే చాపి సమాధాయ యథాపురమ్ || ౧౪౪

స్నానం సహస్రకలశైః ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి |

వస్త్రాదిదహనే తస్యాగ్ని ప్రభాదిదహనే తథా || ౧౪౫

నవభిరి కలశైః స్నానం హోమాది తదనంతరమ్ |

❀ సుదశనాదీనామగ్నిదాహే. ❀

సుదశనేఽగ్నినా దగ్ధే స్నానం నవఘృతైః పూజేత్ || ౧౪౬

ధ్వజే వితానే ఛత్రే చ దగ్ధేచాంతరణాదికే |

పునరుత్పద్య తత్సవకం శాన్తిహోమామాదికం భవేత్ || ౧౪౭

❀ ప్రాకారాదీనాం వృద్ధిస్థానాదినిదేశః. ❀

ప్రాసాదాద్యవకాశానాం వృద్ధిశ్చేత్సవతో భవేత్ |

యద్వాప్రాచ్యాముదీచ్యాం వా వృద్ధినాన్యత్ర శోభనా || ౧౪౮

❖ నిషిద్ధదిశి పృథ్వా శాన్తిః. ❖

దక్షిణాపరపృథ్విశ్చేత్స్నపనం చోత్తమోత్తమమ్ ।

శాన్తిహోమా మో ద్విజేంద్రాణాం తపశ్శాంతం భోజనాదిభిః ॥ ౧౮౯

❖ ఉపవీతస్య కామచారః. ❖

శోభనా సవతో పృథ్వి * రుపవీతస్య చెవ్యతే ।

ప్రథమావరణం యావత్ దోషస్సాన్యదైవనిమిత్తే ॥ ౧౯౦

❖ నవీకరణే పూర్వవదేవ చిహ్నాని. ❖

వధితం యది పూర్వాక్తం స్నపనం శాన్తిదం భవేత్ ।

న హాసయెత్సరా క్లప్తం ధామాది న చ చాలయేత్ ॥ ౧౯౧

పౌరాణికం శిరగి పీఠం ధామచిహ్నం చ వైష్ణవమ్ ।

నౌద్ధృత్య † పూరయిత్వా వా న పృథ్విగోపురాదిషు ॥ ౧౯౨

అల్పీయగ్ ప్రాగ్విమానాది దివ్యవగ్గం ధనైరి పునః ।

వధాయెచ్ఛ్రీధయా ముఖైర్ద్రక్షవై వీరచాకం నయెద్దురుః ॥ ౧౯౩

ఇతి శ్రీపాంచురాతే మహిమాపనిషది పాద్మసంహితాయాం

చయ్యాపాదే నిత్యారాధనప్రాయశ్చిత్తవిధినామ

అష్టాదశోఽధ్యాయః.

ఏకోనవింశోఽధ్యాయః.

—o—

❀ ఉత్పవప్రాయశ్చిత్తవిధిః. ❀

❀ నిత్యం నైమిత్తికసమ్మాతే కథకవ్యక్రమః. ❀

నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం నివతేమ్యగపద్యది ।

శ్రీభగవాన్:—

కృత్వా నైమిత్తికం నిత్యమాచార్యైః స్తదనంతరమ్ ॥

౧

❀ గృహాచార్యైః పనె నిమిత్తానుసారేణ స్థలమ్. ❀

గృహాచార్యైః పనె ప్రాప్తే విస్తారే సతి వేత్సని ।

తత్రైవ స్నవనం కాయైః సజ్జతు బహిర్భవేత్ ॥

౨

❀ ఆలయబిమ్బస్య బహిష్స్నవననిషేధః. ❀

పవతాదా శుచా దేశే ప్రపానిమూలపూర్వకమ్ ।

స్నవనం దేవదేవస్య కాయైః భగవతేన తత్ ॥

౩

ఆలయే * స్థాపితం బిమ్బం న కదాచిచ్ఛతుముఖే ।

నిగమయ్య బహిష్స్నవ్య మంత్రేణ తు సవదా ॥

౪

❀ తీర్థావభృథాదావనుజ్ఞా ❀

తీర్థావభృథవేళాయాం సద్యాదీనాం తతః భవేత్ ।

అన్యథా చేచ్ఛాన్తిహోమం కుర్యాత్సవకసమృద్ధిదమ్ ॥

౫

❀ స్నవనాజ్ఞవైకల్యే ప్రాయశ్చిత్తమ్. ❀

అఙ్కురాపరాహితీనే చ స్నవనే † కాతుకేఽన్వితే ।

అనివాసవిహితే చ కలశైస్సవనే సతి ॥

౬

శాన్తిహోమో విధాతస్య సువదోపాపనుత్తయే ।

సజ్జల్పితస్నానహనౌ ద్విగుణం స్నవనం భవేత్ ॥

౭

* స్థాపయత్. † కాతుకొజ్ఞతే.

అకృతే రాజరాష్ట్రస్య భవేద్విభవసజ్జయః ।

యజమానస్య ధామ్నశ్చ ప్రజానాం చ ధనక్షయః ॥

౮

❀ స్నపనకాలవిషయాయే. ❀

అకాలే తు కృతే స్నానే విషువాదా యథాదితే ।

శాన్తిగీ కాయాయనే వైవ దక్షిణే ప్రాగుపక్రమః ॥

౯

ఉత్తరే వైవ పాశ్చాత్యే ❀ ఉత్తమం నైవ దూషణమ్ ।

నైత్రే చ విషువే తద్వత్క్రమాదాశ్వయుజే లపి చ ॥

౧౦

❀ స్నపనకలశానాం వికారే. ❀

స్థాపితానాం చ కుమ్భానాం భేదనే † పతనే తథా ।

కాలాదిదోషదుష్టే చ క్రిమికళాదిదూషితే ॥

౧౧

లక్ష్మితేఽశుచిసంస్పృష్టే ‡ వాయుసాద్యైశ్చ దూషితే ।

గహ్వరే శ్వాపదాదై శ్చ స్పృష్టే చాశుచిభిస్తథా ॥

౧౨

పాషణ్డైః ప్రతిలోమైశ్చ తథోదక్యాదిదూషితే ।

కలశం తం తముద్ధృత్య స్థాపయిత్వా పరాఁ పునః ॥

౧౩

తద్దైవత్యాః జపేన్నన్త్రా సప్టో త్తరశతావరమ్ ।

స్నపనం యది తైః కుర్యాత్ చ్ఛాన్తిహేమామం సమాచరత్ ॥౧౪

❀ అక్రమకలశాభిషేకే ❀

అక్రమేణ సముద్ధృత్య స్నపనే విహితే సతి ।

జపగి పఞ్చోపనిషదాం కతావ్యస్తత్రమాచరత్ ॥

౧౫

❀ దేవతామన్త్రాదివ్యత్యయే. ❀

దేవతామన్త్రాభూభాగద్రవ్యాణాం వ్యత్యయే సతి ॥

పూర్వవన్త్రాన్త్రాపస్సన్య త్ప్రతిద్రవ్యమనచితే ॥

౧౬

అఘ్నాదిభిజఃపస్తద్వన్త్రహిషాజౌష్ఠ్రసమ్భవైః ।

క్షీరాదిభిస్తథా ద్రవైశ్చ స్నపనే స్నాపయేత్పునః ॥

౧౭

* ఉపక్రమణ. † చేదన. ‡ వ్యాఘ్రాదై శ్చైవ.

సమిద్భిర్యుగము న్నేత్ర జహయాయత్కమలాసన |
అద్భిగ్గి పయమితాభిశ్చేత్సపనం స్నాపయేత్సునః || ౧౮
శాన్తిహూమో మూలవిద్యా * జపశ్చాప్తోత్తరం శతమ్ |

❀ ఆరాధనాజ్ఞవైకల్యే. ❀

ఆరాధనాజ్ఞవైకల్యే సృతవాద్యాదిభిః † స్సహ || ౧౯
శాన్తిహూమో భవేద్వేద్యాం స్సపన చలన సతి |
ప్రతిమాపతనే తద్వత్ప్రియశ్చిత్తం చతుర్ముఖ || ౨౦
‡ స్సపన వతకమానే తు చలన పతన లపి వా |
యథాపూర్వమవస్థాప్య స్నాపయిత్వా యథావిధి || ౨౧
శాన్తిహూమశ్చ కతకవ్యగ్గీ పీఠాదీనాం చ ‡ భజ్జనే |
సహజానాం తథా హస్తపాదాదీనాం చతుర్ముఖ || ౨౨
భక్తే తు తేషామవాహ్య కూచాదౌ తద్గతం వారిమ్ |
క్రియాం సమాపయేద్భక్తి గ్నాం ప్రభాషీతాదికం పునః || ౨౩
సమాధాయ యథాపూర్వం సంప్రోక్షణవిధిభవేత్ |
వస్తుషు స్సపనాజ్ఞేషు ఆధిక్యం హనిరేవ వా || ౨౪
యది స్యాన్మూలమస్త్రీస్య జపశ్చాప్తోత్తరావరః |

❀ ఫలాధికభేదేన స్సపనకాలభేదః. ❀

మోక్షమాణస్సదా కుర్యాత్స్నిహనం నిశి వాలహని || ౨౫
రిపుక్షయాధీక దివనే || ధర్మాధీక దివమధ్యమే |
దినాన్తే సవకభోగాధీక ప్రాయః ¶ శ్చిత్తాయ సవకదా || ౨౬

❀ స్సపనద్యయసమ్మాతే ప్రతిసరాదినిషేధః. ❀

బద్ధప్రతిసరే బిమ్బే స్సపనాథకం తు మన్త్రిణా |
స్సపనాన్తరసంప్రాప్తో న చ ప్రతిసరాన్తరమ్ || ౨౭

* జపశ్చాప్తోత్తరావరః. † సృతి. ‡ “స్సపన” ఇతి శ్లోకద్వయం “భక్తే తు—పునః ||” ఇతి శ్లోకాదనన్తరం క్వచిత్కోతే దృశ్యతే. § బద్ధసే. ¶ భగ్న. మోక్షాధీక. ¶ శ్చిత్తం తు.

❖ మణ్డూకాదిభిః కలశదూషణే ❖

మణ్డూకమూషికాసపకచుచుద్దయోదిజన్తుభిః ।

స్పృష్టై విలక్ష్టై తే నష్టై స్థాపితే కలశే తథా ॥

౨౮

త్యక్త్యాస్యం తు తథా కృత్వా మూలమన్తం జపేద్గురుః ।

స్థాపితం కలశం తద్వత్పాషణ్డేగ్ ప్రతిహేమజైః ॥

౨౯

❖ ఆశౌచిభిః కలశస్పృశే ❖

ఆశౌచవద్భిరపరైః కలశః * స్పృశనే సతి ।

సద్రవ్యం కలశం త్యక్త్యా తథాన్యం తత్ర నిషీదేత్ ॥

౩౦

వాచయిత్వాక పుణ్యాహం శాన్తిహోమామం సమాచరేత్ ।

❖ బద్ధే ప్రతినరే ఆశౌచాభావః. ❖

కర్మణి స్నపనాదౌ తు ప్రవృత్తై దేశికోత్తమః ॥

౩౧

† సూతకం మరణాశౌచం శృణుయాన్నాశుచిభవేత్ ।

❖ విమానస్థాపనాహీనస్థల ఉత్సవకరణే ❖

ఉత్సవే తు యథాశాస్త్రోచ్యతే స్థలనే సతి ॥

౩౨

శాన్తిస్తథోచ్యతే ‡ బ్రహ్మన్నిదానీమవధాయకత్వామ్ ।

విమానస్థాపనాహీనే న కుయేదుత్సవం హరేః ॥

౩౩

కుయాద్యా ధ్వజముద్భృత్య శి ఉత్సవం చ క్రమేణ వా ।

వాయవీయే ధామకొణే ఛి విధినా శాన్తిమాచరేత్ ॥

౩౪

సంవత్సరాంతం తత్రైవ ధ్వజయిప్తేః స్థితిభవేత్ ।

❖ నిత్యోత్సవరహిత స్థలోత్సవకరణే ❖

హీననిత్యోత్సవే ధామ్ని ధ్వజారోహణపూర్వకమ్ ॥

౩౫

నౌత్సవం కారయే ¶ తామ్ర్యం కారితే శాన్తిమాచరేత్ ।

* స్నపనే సతి. † సూతకాశౌచ మాశౌచమ్ శృణుయాద్వా. ‡ బ్రహ్మాన్త దత్తవ. § గరుడం చాక్రమేవ వా. ¶ విమాన. ॥ తృమకారితే.

❀ ధ్వజదోషసమ్మతే ❀

ప్రమాణహీనే పక్షీద్వై ధ్వజేస్తమ్భాదికేఽపి వా || ౩౬

* శాన్తిగీకాయా తథా హీనే మూషికాద్యైశ్చ దూషితే |

అశుచిద్రవ్యసంస్పృశే త్యక్త్వా రోష్యధ్వజాస్తరమ్ || ౩౭

శాన్తిహోమశ్చ కతఃప్ర్యా బ్రాహ్మణానాం చ భోజనమ్ |

ధ్వజారోహణః † కర్మాజ్ఞం ధ్వజం వా స్తమ్భమేవ వా || ౩౮

సకృన్నియుక్తం త్యక్తవ్యం ధ్వజయుష్టిం తు న త్యజేత్ |

సకృన్నియుక్తే స్తమ్భాదౌ భూయోఽపి వినియోజితే || ౩౯

ప్రాయశ్చిత్తం తు తత్ర స్యాత్సంపదం చోత్తమోత్తమమ్ |

శాన్తిహోమశ్చ కతఃప్ర్యా బ్రాహ్మణానాం చ భోజనమ్ || ౪౦

స్థాపితే ‡ విహగేశానధ్వజే వాతాతపాదిభిః |

వణహీనౌ న దోషస్య త్సమారాధనమిష్యతే || ౪౧

పతితే వాతవేగేన హేతునా యేన కేన చిత్ |

ఉద్భృత్య బధ్వా భూయోపి స్సంపదం మధ్యమోత్తమమ్ || ౪౨

వణహీనౌ తథా భిన్నే ధ్వజే చ్ఛిన్నేఽపి వా క్వచిత్ |

ధ్వజాస్తరం సముత్పాద్య త్యక్త్వా నివృత్తం ధ్వజమ్ || ౪౩

యుష్టిం వాకల్ప్యమెవాసన్యం న తు కాలప్రతీక్షణమ్ |

వివరీతం ధ్వజపటం ప్రమాదాద్యదిబద్ధయేత్ || ౪౪

తన్నోచయిత్వా యద్వాన్యం బధ్వా స్సంపదమాచరేత్ |

ధ్వజస్తమ్భే తథా భిన్నే భగ్నౌ వా సుషిరేఽపి వా || ౪౫

స్తమ్భాస్తః † రమవస్థాప్య శాన్తిస్సంపదపూర్వికా |

¶ పతినే భృశుణే వాపి పతితే వా యదృచ్ఛయా || ౪౬

శాన్తిహోమౌ భవత్సాగ్రన్తూలమస్త్రీజపస్తథా |

పక్షీశాధిష్ఠితే కుష్ఠే భిన్నే నష్టేఽథ వా తథా || ౪౭

* శాన్తి మయూరతథా నిత్యం. † కర్మాజ్ఞధ్వజమ్. ‡ విగగేశానె ధ్వజే వాతాదిపాతితే. § రం స్థాపయత్వా. ¶ కమ్మనె.

అస్మత్తైస్సగ్ని పాగ్నిభిః స్పృష్టై స్థావ్య కుమ్భాన్తరం పునః ।

ఆవాహ్య తత్ర విహగం కమఃశేషం సమాపయేత్ ॥ ౪౮

ధ్వజస్తమ్భే చ సంస్పృష్టై చణ్డాలాద్యైవిగహితైః ।

స్తమ్భాన్తరమవస్థావ్య శాన్తిహోమామం సమాచరేత్ ॥ ౪౯

సూతకైః ప్రేతకైశ్చైవ ప్రతిహోమై సథావిధైః ।

స్పృష్టే పోత్యై ధ్వజస్తమ్భం పుణ్యాహోక్తి పురస్సరమ్ ॥ ౫౦

సకృన్నియోజితం త్యక్త్వా మృత్యుయం పాలికాదికమ్ ।

అఙ్కురానవయేన్నోచేత్ శాన్తిహోమామాదికం * చరేత్ ॥ ౫౧

❖ అఙ్కురవికారే వల్లీకప్రరోహదా చ విధిః. ❖

అఙ్కురేష్వపి రక్తేషు శ్యామనణ్యాయతేషు వా ।

† అప్రరూఢేషు సవేషు తథా తియగ్గతేషు చ ॥ ౫౨

అస్మత్త్యస్పశకనే తేషాం భిన్నచ్ఛిన్నేషు వా పునః ।

పాలికాదిషు నష్టేషు పతితేషు యథాతథా ॥ ౫౩

వల్లీకాదిప్రరోహే చ మూషికాద్యైశ్చ భక్షితే ।

శాన్తిహోమశ్చ కర్తవ్యౌ బ్రాహ్మణానాం చ భోజనమ్ ॥ ౫౪

❖ నిత్యమధ్యే నైమిత్తికాన్తరాపాతే ప్రత్యేకమఙ్కురావణమ్. ❖

ప్రారబ్ధకమమధ్యే చేత్కమన్తై మిత్తికం పునః ।

ఆపతేదవయేద్భూయన్తదథాన్ శ్చాఙ్కురాన్ గురుః ॥ ౫౫

❖ అపిఠేష్వఙ్కురేషు దైవాద్యుపహూతే శాన్తిః. ❖

అపిఠేష్వఙ్కురేషు న్యాద్యైవాద్వా యది మానుషాత్ ।

కమలూపస్తదా త్యక్త్వా కల్పితానఙ్కురానపి ॥ ౫౬

శాన్త్యర్థం జహుయాదగ్నౌ మూలమన్త్రో జపస్తథా ।

❖ కమమధ్యే కమాన్తరాపాతే పునరికౌతుకబధ్ధః. ❖

బద్ధప్రతినరే బిమ్బే కమాధకమపరం యది ॥

౫౭

అస్తరా కర్మ నివర్తేద్బద్ధీయాత్కృతుకం పునః ।

❖ అస్తరాపతితం స్నానం సమాప్య పూర్వార్బం సమాపయేత్. ❖

అస్తరా పతితే స్నానై సమాప్తే స్నపనం పునః ॥ ౫౮

పూర్వార్బమనుష్ఠేయం యథాశాస్త్రం చతుర్ముఖ ।

❖ శూన్యగ్రామే బలిదాననిషేధః ❖

గ్రామాదిషు స్యాచ్ఛూన్యేషు న బలివీధికోత్సవః ॥ ౫౯

ధామస్యేన భవేత్కామం యది స్యాద్వీధికోత్సవః ।

సహస్రకలశైస్సాన్నినం ప్రాయశ్చిత్తం తదిష్యతే ॥ ౬౦

❖ మహావాతాద్యభిఘాతే పునరుత్సవః. ❖

ఉత్పవే వతః * మానే స్యాన్మహావాతాదినా యది ।

గ్రామాదౌ శిథిలై కృత్వా ప్రాయశ్చిత్తం పునర్ముహః ॥ ౬౧

† కాయోన లోబ్యో లోపే తు కుష్టైర్భగ్భ్రాతృరై హారైః ।

స్నపనం కారయేద్ధోమో జపశ్చాద్యైర్ద్యౌజాచనమ్ ॥ ౬౨

❖ ముహూర్తాతిక్రమే ❖

ముహూర్తాతిక్రమే శాన్తిస్సవేషాం కర్మణామపి ।

కాయాహూమాదిభిః పశ్చత్కర్మాకరమ్భా యథోదితః ॥ ౬౩

❖ పరిజనానామభిఘాతే అన్యాకల్పయేత్. ❖

కర్మణ్యధిక్రమే పూర్వం దేశికో మూర్తికపేషు వా ।

‡ దైవాద్వా మానుషాద్వాపి విఘ్నై తేవ్యధికారిషు ॥ ౬౪

ప్రార్బం కర్మ కర్తవ్యం తాదృగ్భిరపరైర్ద్విజైః ।

ఉత్పవే విఘ్నై తే దైవాన్మానుషాద్వా యథోదితే ॥ ౬౫

బలిమేవ క్షీపేద్ధామ్ని గ్రామాదౌ వీధికాస్వపి ।

* మానే తు మహా. † కాయా యథోక్తవిధినా. ‡ హేతుదైవా న్మానుషాద్వా.

❖ అతిక్రాంతబలివిధానమ్. ❖

బలిప్రదానే పృథ్వీ కస్తింశ్చిద్దివసే పునః ॥ ౬౬

కుర్వాణ బలిమతిక్రాంతం కృత్వైవం బలిమాచరేత్ ।

❖ ఉద్యానమృగయాదిక్రియాలోపే. ❖

ఉత్పవాగ్లేషు హీనేషు కలితేషు యథాశురమ్ ॥ ౬౭

ఉద్యానయానమృగయా జలద్రోణ్యాది * కమన్సు ।

శాన్తిగోకార్యాః † భోజనం చ బ్రాహ్మణానాం జపస్తథా ॥ ౬౮

❖ అవభృథస్నానలోపే పునరుత్సవః. ❖

హీనాయాం తీర్థయాత్రాయాం పునరుత్సవమాచరేత్ ।

ఉత్తమోత్తమమాగౌణ కృత్వా స్నపనమాదితః ॥ ౬౯

❖ ఉక్తమాసాతిక్రమే అనంతరమాసే అనుష్ఠావిధిః. ❖

మాసే యథాక్రైతిక్యాన్తే సక్షతాదా యథోదితే ।

ఉత్పవ్రాంతరే మాసి యద్యవ్యాగృత్పరాధ్యవేత్ ॥ ౭౦

ఉధ్వం సంవత్సరా ‡ త్కుర్వాణశాన్తిం కృత్వాసమాచరేత్ ।

సహస్రకల్పేస్నానం శాన్తిహోమం జపాదికమ్ ॥ ౭౧

❖ పవ్రోత్సవలోపే శాన్తిః. ❖

లుప్తే పవ్రోత్సవే శాన్తి స్నపనం శక్త్యపేక్షయా ।

అన్యేషు విష్ణోలుపైషు శ్రవణాద్యుత్సవేషు చ ॥ ౭౨

ఉత్తమోత్తమమాగౌణ స్నపనం తస్య నిష్కృతిః !

❖ బలివస్తూనాం వ్యత్యాసే. ❖

వ్యత్యాసే బలివస్తూనాం జాహుయాత్సవీమా శతమ్ ॥ ౭౩

❀ ఉత్పాతసంస్పృశే. ❀

వాతాద్యుత్పాత * సంస్పృష్టే బిమ్బే స్నాపనముత్తమమ్ ।
ఆచరేద్యాగశాలాయాం † ప్రపాదిషు మహూత్సవే ॥ ౨౪

❀ అగ్నిదాహే. ❀

‡ అగ్నిదగ్ధేషు తత్సవణం సమాధాయ యథాపురమ్ ।
శాన్తిహోమా మ్నా ద్విజేంద్రాణాం భోజనం దానమేవ చ ॥ ౨౫
కుర్యాత్సుదశకనష్టోషే కుమ్భైస్సవభిరాప్లవః ।
కాయో బిమ్బాదిదాహేఽపి తథా స్నాపనమాచరేత్ ॥ ౨౬

❀ యాగమణ్డపస్య స్మాలాదిప్రవేశే. ❀

శ్వస్యగాలాదిభిర్యాగమణ్డపాది ప్రవేశనే ।
సంస్పృశే పూర్వక్లప్తాని త్యక్త్వాన్యాని నిధాయ చ ॥ ౨౭
శాన్తిహోమా మ్నా ద్విజేంద్రాణాం భోజనాది యథాపురమ్ ।
చణ్డాలాదిప్రవేశాదా త్యక్త్వా తద్వస్తు దూషితమ్ ॥ ౨౮
ఉత్సవాథాని వస్తుని శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।

❀ ఉత్సవాగ్నోస్వయం శమనే ❀

ఉత్సవాగ్నో స్వయం శాన్తే శాన్తిం కుర్యాద్ద్యథాక్రమమ్ ॥ ౨౯

❀ విషువే ఆయనే చ రాత్రా వపి తీర్థోత్సవానుజ్ఞా. ❀

విషువే చాయనే చైవ తీర్థయాత్రా న దోషకృత్ ।
రాత్రావపి—

❀ అన్యత్ర అహ్నోవ తీర్థయాత్రా. ❀

—తతోఽన్యత్ర కతకవ్యా యే హ్నోవ సా భవేత్ ॥ ౩౦
ప్రమాదాద్యది యాత్రాస్యాత్సవనం చోత్తమోత్తమమ్ ।

❀ హోమవిశ్లేదే శాన్తిః. ❀

ఉత్సవే హోమవిశ్లేదే ద్విగుణం హోమమాచరేత్ ॥ ౩౧

❀ మహూత్సవమధ్యే బిమ్బనాశే. ❀

బిమ్బే చోరాదిభిరన్యే వర్తమాన మహూత్సవే ।
కర్మాచారాదిషు బిమ్బేషు బిమ్బం చొత్పాద్య పూర్వవత్ ॥ ౮౨

❀ యానాదిభిః ॥ ❀

❀ ఆరాధయేన్నీపతితే బిమ్బే యానాన్త హూత్సవే ।
ఆరోప్య పూర్వవద్యానం రిధ్యాసు † పతితం నయేత్ ॥ ౮౩
ఏకాధికాశీతికుమ్భైస్సాన్తిపయేచ్ఛాన్తయే పునః ।
అజ్ఞహానౌ కాతుకస్య బిమ్బ ‡ మన్యం నయేత్తదా ॥ ౮౪
§ హీనాజ్ఞం చేత్సమాధాయ సద్యస్సంప్రక్షణం చరేత్ ।
స్నపనం శాన్తయే కుర్యాద్భిక్షాణానాం చ తోషణమ్ ॥ ౮౫
యానభక్తే నయద్దేవం యాననాన్తేన వీధికామ్ ।
శాన్తిశ్చ కార్యా పతిసప్రమణాదా చ సారథేః ॥ ౮౬
పుణ్యాహవాచనాదీని కార్యాణి కమలాసన ।

❀ యానానాం అస్పృశ్యస్పృశకానాం. ❀

అస్పృశ్యా యది యానాని వహేయుర్బిమ్బమేవ వా ॥ ౮౭
క్షౌలయిత్వా § తు యానాని బిమ్బం చ స్నాపయేద్ధృతైః ।

❀ పుష్ప యాగాభావే. ❀

పుష్పయాగో నిశి భవేచ్ఛాన్తయే ॥ భుక్తయే ¶ పి వా ॥ ౮౮
అభావే పుష్పయాగస్య స్నపనం చొత్తమోత్తమమ్ ।

❀ ద్వజావరోహణ కాలాతిక్రమే. ❀

ఆరభ్య తీర్థదివసాదూర్ధ్వం పశ్చాదినావధి ॥ ౮౯
ద్వజావరోహణం కార్యం పశ్చాచ్ఛేదవరోహణమ్ ।
దోషస్యాద్దోషశమనం స్నపనం మధ్యమోత్తమమ్ ॥ ౯౦

* ఆరాధన. † పతితో నయేత్ ‡ మధ్యస్తరే నయేత్. § భిక్షాజ్ఞం.
¶ రథాదీని. ॥ ముక్తయేపి వా. ¶ ధ వా.

అవరోప్య ధ్వజపటం స్నపనానంతరం పునః ।

ఉద్వాస్య దేవతాస్సర్వాశ్శక్టాద్భులికర్ముణా ॥ ౯౦

మహాలక్ష్మివాస్తవి పతితం కర్మ వైశేషికాహ్వాయమ్ ।

కార్యమేవ స లోప్యం తల్లోపే స్నపనమాచరేత్ ॥ ౯౧

❀ పవిత్రారోపణ విపర్యాయప్రాశ్చిత్తమ్ ❀

పవిత్రారోపణే ప్రాశ్చిత్తమన్యత్ప్రీతిః దశ్యతే ।

హీనమానే పవిత్రే వా కుణ్డే వా † మణ్డలైఽపి వా ॥ ౯౩

అస్త్రీమస్త్రీం శతం జప్త్వా పూజయే ‡ దస్త్రీవర్ధినీమ్ ।

త్యక్త్వా పవిత్రం కళాదిదూషితం పునరేవ తత్ ॥ ౯౪

కృత్వా పూజనదారోప్య తతశ్చాన్తిం సమాచరేత్ ।

అస్పృశ్యస్పృశనే కుమ్భే భిన్నే నష్టేఽపి వా పునః ॥ ౯౫

కుంభాంతరే సమావాహ్య మూలమస్త్రీం జపేత్పునః ।

❀ అస్థానశూలస్థాపనా ❀

అస్థానే స్థాపితం శూలం యన్యత్ర ప్రతిమాదికమ్ ॥

స్థాపయిత్వా యథాస్థానం స్నపనాదిః § సమాచరేత్ ।

మానే న్యూనాధికే వాపి వేద్యాదీనాం ప్రకల్పితే ॥ ౯౭

శాన్తిరాజ్యహుతిరి కార్యా పంచోపనిషదా శతమ్ ।

❀ నయనమోక్షణాకరణే ❀

తేషామభావే చ తథా శాన్తిన్యనమోక్షణమ్ ॥

అకృత్వా స్థాపనే శాన్తిం కృత్వా నయనమోక్షణమ్ ।

❀ తోయాధివాసాకరణే ❀

తోయాధివాసాకరణే ప్రతిష్ఠాయాం మధుద్విషః ॥

స్నపనం శాన్తిహోమశ్చ తద్వదేవాగ్లహానిషు ।

* దృశ్యతే. † మణ్డలాదిక-స్థణ్డిలాదిక. ‡ చ్ఛాస్త్రీ వర్ధినిమ్. § మన్యద్వా
స్థాపనాదికమ్. § యథాచరమ్.

❀ అనాచాయకప్రతిష్ఠాయామ్ ❀

అనాచాయకప్రతిష్ఠాయాం పునస్థాపనమాచరేత్ ౧౦౦

ఆచాయకపదమాయాథో * వైధురూద్యల్పదోషవాక్ ।

అధికాయోవ విజ్ఞానపారం యాతో యది స్వయమ్ ॥ ౧౦౧

జ్ఞానాధికేన దేవేశే స్థాపితే జ్ఞాన + రూపిణి ।

న దోషో జ్ఞానదహనస్సవదోషా దహేభ్యలు ॥ ౧౦౨

❀ బాలమందిరస్థితి కాలాతిక్రమే. ❀

యావత్కాలం స్థితిభావమన్దిరే ‡ ప్రాధికతా పురా ।

తావత్ప్రతీతే సమయే స్తుపనం మధువిద్వివః ॥ ౧౦౩

కాయం పునశ్చ తత్రైవ స్థితికాలం § పరీక్షయేత్ ।

అన్యత్ర వా బాలగృహే యద్వా మూలాలయే భవేత్ ॥ ౧౦౪

కర్మాధకపీఠికాయాం తత్ స్థాపయిత్వా సమచయేత్ ।

❀ శిథిలీసరఘాదిసమ్మూతే. ❀

గొవురే వా లయే యద్వా ప్రాకారే మట్టవేఽథవా ॥ ౧౦౫

శిథిలీ సరఘాతుమ్భినల్లీకాదిసముద్యవే ।

ఉద్భృత్య తత్తత్సంశోధ్య దేశం కృత్వా యథాపురమ్ ॥ ౧౦౬

స్తుపనం దేవదేవస్య కురూదు త్తమమధ్యమమ్ ।

శాన్తిహూమో ద్విజెన్ద్రాణాం భోజనం దానమేవ చ ॥ ౧౦౭

❀ సిద్ధాంతసాక్షయే. ❀

సిద్ధాంతసాక్షరే జాతే § ప్రమాదాత్తత్ర సాక్షరే ।

కృత్వా సంప్రోక్షణం పూజకం సహస్రకలశాప్లవః ॥ ౧౦౮

* వైముఖ్యా. † దేశిక. ‡ కల్పితా. § ప్రకల్పయేత్. ¶ తథా సాధక సమ్మూతే । కషకాణాదిషు దోషస్సన్య ద్రాజరాష్ట్రీక్షయావహః ॥

❀ సిద్ధాంతస్వరూపప్రశ్నః. ❀

[బ్రహ్మ :—

సిద్ధాంతం నామ కిం కొ వా భేదస్తస్య జనాదకన ।

శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సవం న రహస్యమిదం యది ॥

౧౦౯

❀ సిద్ధాంతనివచనమ్. ❀

[శ్రీభగవాన్ :—

మహాపనిషదం నామ సిద్ధాంతపదశబ్దితమ్ ।

మీమాంసాదిషు శాస్త్రైషు యే సిద్ధాథాః మనీషిణః ॥

౧౧౦

తేషామస్తేఽధికారోస్మిన్నితిసిద్ధాంతః * శబ్దితమ్ ।

❀ మస్త్రసిద్ధాంతాది భేదకథనమ్. ❀

తచ్చతుథాః స్థితం † శాస్త్రమృగాదివదనేకథా ।

౧౧౧

ఏకైకం భిద్యతే తస్మిం శాఖాభేదేన భూయసా ।

ప్రథమం మస్త్రసిద్ధాంతం ద్వితీయం ‡ చాగమహ్వయమ్ ॥

౧౧౨

తృతీయం తస్మ్రసిద్ధాంతం తుయం తస్మాన్తరం భవేత్ ।

❀ మస్త్రసిద్ధాంతః. ❀

ఏకైవ మూర్తిరారాధ్యా ప్రాధాన్యేనేతరాః పునః ॥

౧౧౩

దేవ్యశ్శ్రియాదయశ్చాపి సంపూజ్యాగ్ని పరివారవత్ ।

ఆయుదైశ్శుభ్రచక్రాదై శ్శిశ్నోవత్సాద్యైశ్చభూషణైః ॥

౧౧౪

మూర్తిమద్భిః పరివృతా కేవల వామ్బుజాసన ।

కథ్యతే యత్ర తతోపక్రం మస్త్రసిద్ధాంతమగ్రిమమ్ ॥

౧౧౫

❀ ఆగమసిద్ధాంతః. ❀

వాసుదేవాదయో పూజాశ్చత్వారిస్సాధకైరపి ।

క్రమాగతైస్తుల్యకక్ష్యైః పూజ్యాస్తత్ప్రభవాప్యయే ॥

౧౧౬

* సంజ్ఞితమ్. † సవక. ‡ త్యాగమా.

కర్మణామపి సన్యాసః కథ్యతే యత్ర చాగమే ।
తత్తమాగమసిద్ధాంతం తదుక్తం కమలానన ॥

౧౧౭

❖ తత్తమాగమసిద్ధాంతః. ❖

సవానామపి మూర్తీనాం ప్రాధాన్యం యత్ర కథ్యతే ।
మూర్తయో ద్వారశాన్యాని తేషామేవ తథాపరే ॥
ప్రాదుర్భావః * గుణాశ్చాన్యే మూర్త్యస్తరగుణా అపి ।
ప్రాదుర్భావాస్తరయుతాస్య † దిద్దవైస్సహాయధాః ॥
మూర్తిమద్భిశ్చ ‡ దేవీబిలత్ప్యదిలిరపి స్ఫుటమ్ ।
‡ తత్తత్తత్తమాగమసిద్ధాంతాహ్వనం—

౧౧౮

౧౧౯

❖ తత్తాస్తరసిద్ధాంతః. ❖

చతుర్థం పరమం పునః ॥
సౌమ్యసింహాదిభూయిష్ఠం వక్త్రీభేదైశ్చతుర్ముఖైః ।
ఏ ద్విత్రితాదిముఖభేదా వా మూర్తిరేకైః పూజ్యతే ॥
పరివారైస్సంవృతా వా వినా వా సర్వకామదా ।
యత్ర తత్తాస్తరం తత్తస్యైశ్చతుర్థం కమలానన ॥

౧౨౦

౧౨౧

౧౨౨

❖ ఆరమ్భావసానయోరేక ఏవ సిద్ధాంతః. ❖

యేన సిద్ధాంతమూర్త్యా కర్మణాదిక్రియా కృతా ।
ఆదా తేనైవ సకలం నాన్యసిద్ధాంతవత్త్వేనా ॥
తన్నేనాపి తథా యేన కర్మణాదిక్రియా కృతా ।
తేనైవ సకలం కాయేన న తత్తాస్తరవత్త్వేనా ॥

౧౨౩

౧౨౪

❖ అనుక్తస్య తత్తాస్తరాధ్యహణమ్. ❖

తత్తాస్తరేఽపి కథితమనుక్తం గ్రాహ్యమేవ హి ।

❖ తత్తాస్తరాజ్ఞాయానిషేధః. ❖

సిద్ధాంతః ‡ సజ్జరస్తస్మాత్తత్తాస్తరానిషేధః ॥

౧౨౫

* గుణాశ్చాన్యే-గుణా అపి. † దిద్దవాస్సహాయధాః. ‡ యత్ర తత్తాస్తరం తత్తాస్తరం.. ఏ చిత్రాది. ‡ సజ్జరస్తత్సాత్. సజ్జరస్తస్య తత్తాస్తరానిషేధః.

దోషాయ కల్పతే రాజరాష్ట్రం ధామక్షయాత్తనే ।
 సిద్ధాంతసంజ్ఞరే జాతే ప్రమాదాత్తస్య శాంతయే ॥ ౧౨౬
 కృత్వా సంభోక్షణం పూర్వం సహస్రకలశాన్లవః ।
 కర్తవ్యస్సృపనం కుర్యాత్ * తత్తస్య సజ్జరసమ్భవే ॥ ౧౨౭
 అస్తే మహాత్మనం కుర్యాత్ ధ్వజారోహణపూర్వకమ్ ।

* పశ్చరాత్ర ప్రతిష్ఠితస్య తేనైవ నివాహః. ✽
 స్థాపితే పశ్చరాత్రేణ దేవే వడ్డీరధాధ్వభిః ॥ ౧౨౮
 † ప్రతిష్ఠానే కృతే మోహద్వోషసంక్షయోత్తకః ।
 శాన్తిశ్చ తస్య భూయోఽపి పశ్చరాత్రోక్తవత్తకానా ॥ ౧౨౯
 ప్రతిష్ఠావ్య సహస్రేణ కలశై స్సృపనం హరేః ।
 మహాత్మనశ్చ కర్తవ్యే ధ్వజారోహణపూర్వకః ॥ ౧౩౦

* ఎకత్ర దీక్షితస్య అన్యత్ర దీక్షానిషేధః. ✽
 ఏకత్ర దీక్షితస్తస్య సిద్ధాంతే వా ద్విజౌత్తమః ।
 క్రియాం న కుర్యాదన్యత్ర కర్మణాది ‡ చతుర్ముఖ ॥ ౧౩౧
 § ఆచార్యత్వమథాత్వేజ్యం పూజాయాం మధువిద్విషః ।
 తస్త్రభేదే చ సిద్ధాంతభేదే చాపి న యుజ్యతే ॥ ౧౩౨

* విషశస్త్రాదిహతానాం నారాయణబలిః. ✽
 † బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం నిష్కృతస్త్వంతిచోదితా ।
 మృతానాం విషశస్త్రాగ్నిపార్షదైరుగ్నేశ్చ కర్మభిః ॥ ౧౩౩
 నారాయణబలినామ సమారాధనముత్తమమ్ ।
 గతిహేతువినా తేన గతిరన్యా న విద్యతే ॥ ౧౩౪

* త్రయి. † ప్రతిష్ఠాదా. ‡ కర్మణాదిశ్చ—కర్మణాదీక. § ఆచార్యం
 క్రమః పూజ్య పూజాద్యం మధువిద్విషః । తస్త్రభేదే చ చసిద్ధాంతే తదేవాపి న యు
 జ్యతే. ఇతి క్వచిత్సంహితాః. † అత్ర ఆధ్యాయసమాప్తిః క్వచిత్కోక్తే దృశ్యతే.

- పునదహనమారభ్య కమన్ స్తాతమశేషతః ।
 కృత్వా సపిణ్డీకరణపయన్తం తదనన్తరమ్ ॥ ౧౩౫
- దేవదేవం సమారాభ్య వక్ష్యమాణేన వత్కనా ।
 విష్ణ్వలయే నదీతీరే పవన్తే * వా వనేఽపి వా ॥ ౧౩౬
- ఆస్యత్ర వా పుణ్యదేశే కతున్వాన్ భవనే శుభే ।
 యష్టవ్యం కృష్ణపక్షస్య ద్వాదశ్యామయనద్వయే ॥ ౧౩౭
- ఉపోషితస్సౌ పూర్వేద్యురి కతాన్యితమానసః ।
 బ్రాహ్మణాశ్శగవద్భక్తా స్త్రితన్వాధ్యాయశాలినః ॥ ౧౩౮
- ఆమన్త్ర్య మన్తగ్రద్భుధ్వా కేశవాది యథాస్వయమ్ ।
 శోధితే గోమయామ్యాభిభూతల కుశవిష్టరే ॥ ౧౩౯
- ఉపవేశ్య † వృతానేవ పాఞ్చభాన్ కమలానస ।
 అఘ్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య నామభిగ్ కేశవాదిభిః ॥ ౧౪౦
- సమో నైనాగవల్ల్యాది దత్వా చాభ్యజ్ఞయేద్దివ్యాన్ ।
 న్నాతానాం సన్నిధౌ తేషాం హోమం చోపాసనేఽనలే ॥ ౧౪౧
- కృత్వాగ్నిముఖమగ్నేశ్చ పాగ్భాగే చక్రపఙ్కజే ।
 స్థణ్డీల కుశకూచే వా దేవమావాహయేదితి ॥ ౧౪౨
- పుష్పాల్లలిస్సముత్థాయ నృసూక్తాద్వా ఋచో జపన్ ।
 ఓం పూర్వాభివ్యాహృతిభిరావాహ్య పురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౪౩
- మూర్తికథేదాన్ కేశవాదీన్నామభిసైర్వరనన్తరమ్ ।
 ఆవాహ్యఘ్నాదిభిష్టణ్డిభిరుపచయన్ పృథక్పృథక్ ॥ ౧౪౪
- తపయిత్యా తిలామ్యాభిరి కేశవాదీన్ స్వనామభిః ।
 ఉపచయన్ చ దీపాన్తం పురుషం పురుషాత్కనా ॥ ౧౪౫
- సూక్తేన కేశవాదీన్తు నామభిసైస్త్వయన్థాక్రమమ్ ।
 అగ్నౌ పద్మాసనాసీనం ధ్యాత్వా పరమపూరుషమ్ ॥ ౧౪౬
- ‡ అనూచ్య పాయసం విష్ణోనుకమిత్యృచమబ్జజ ।
 పశ్చాత్ప్రరోమాత్రయేతి యాజ్ఞయా జహుయాద్ధవిః ॥ ౧౪౭

కేశవాద్యై నామధేయైస్సపిమా జహుయాత్తతః ।

చతుర్థ్యన్వైద్వాదశభి * నామభిధ్యానమాస్థితః ॥ ౧౪౮

క్షీరాజ్యగుడమిశ్రాన్నం తేభ్య ఏవ నివేదయేత్ ।

దేవస్య త్వా సవితురితి మహావిష్ణోనిః పేదనమ్ ॥ ౧౪౯

సప్తవ్యాహృతిభిర్భూయో జహుయాత్సపిమానలై ।

దభాననేషు భూదేవానామూతానుచవేశితాన్ ॥ ౧౫౦

వస్త్రాఙ్జులీయకచ్ఛత్రకుండలౌపానహాదిభిః ।

యథాశక్తి సమభ్యర్చ్య మన్తైఃసాష్టాక్షరేణ తాన్ ॥ ౧౫౧

తిలాజ్యమిశ్రవాస్తేన తదనుజ్ఞానపూర్వకమ్ ।

జహుయాదనలై హవ్యం విద్యయా వక్ష్యమాణయా ॥ ౧౫౨

పితృభ్యస్తతివితృభ్యశ్చ తత్పితృభ్యగ్గృహనస్తథా ।

† మాతృభ్యగ్గృహనస్తథా ‡ తతివితృభ్యగ్గృహనస్తథా ॥ ౧౫౩

మాతామహీభ్యః § సైమాం యే పితరస్తేభ్య ఏవ చ ।

మాతామహీభ్యో మాతుశ్చ ¶ పితృమాతృభ్య ఏవ చ ॥ ౧౫౪

పితుగ్గృహనస్తథా పితామహీభ్యశ్చ తథాచాయోభ్య ఏవ చ ।

తత్పత్నీభ్యో గురుభ్యశ్చ గురువత్నీభ్య ఏవ చ ॥ ౧౫౫

సఖభ్యస్తతువరధీభ్యో జ్ఞాతిభ్యో యాశ్చ తత్ స్త్రీయః ।

తాభ్యశ్చాచూత్యతత్ స్త్రీభ్యస్సర్వాభ్యస్తత్ స్త్రీయశ్చయాః ॥

తాభ్యశ్చేతి సముచ్చాయః స్వధా నమ ఇతి బుధివత్ ।

నారాయణాయ స్వాహేతి ప్రత్యేకం ॥ ప్రథమాహుతీః ॥ ౧౫౬

అగ్నిశబ్దం చతుర్థ్యన్తం కవ్యవాహనమిత్యథ ।

తదన్తైఃస్విష్టకృచ్ఛభమనుషజ్జశ్చ పూర్వవత్ ॥ ౧౫౭

మూర్త్యైవం సపిమా పశ్చాద్వాదశాక్షరవిద్యయా ।

¶ ప్రత్యేకం శతమష్టై చ ¶ ద్వాదశాక్షర విద్యయా ॥ ౧౫౮

* సమాన్తే. † పితృభ్యః. ‡ తిన్మాతృభ్యఃపునః - తత్స్వీకృత్యై - తత్
శ్రవణాభ్యః. § స్సర్వాభ్యః. ¶ మాతృమాతృభ్యః. ॥ ప్రథమాహుతీః. పరమా
హుతీః. ¶ ఇదమధికం బహుషాన. ¶ తథాష్టాక్షరవిద్యయా.

విష్ణుగాయత్రియా తద్వద్భాగ్విష్ణాణా మద్రసాన్వితమ్ ।
భోజయద్దక్షిణాం దద్యాత్ ప్రణమ్య ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౬౦

తాననుజ్ఞాప్య శిష్టాన్నం యథేష్టం క్రియతామితి ।
దక్షిణేనానలం దభాక్ ప్రాగ్రాగ్ శోధితే స్థలె ॥ ౧౬౧

సంస్తీయ తేషు దభేషు బలిం దద్యాత్సమాహితః ।
విశ్వేభ్యశ్చైవ దేవేభ్యోస్సాధ్యేభ్యస్తదనస్తరమ్ ॥ ౧౬౨

సర్వేభ్యశ్చైవ దేవేభ్యో విష్ణునాఽరాయణస్తథా ।
సహస్రశిరసే చైవ యజ్ఞాత్పదమేవ చ ॥ ౧౬౩

పురుషం యజ్ఞపూవణం చ సర్వేశ్వరపదం తథా ।
చతుర్థ్యస్తం సముచ్చాయ నమస్సాన్వ హేత్యనస్తరమ్ ॥ ౧౬౪

సర్వతై వివానుషజ్ఞం చ స్విష్టకృద్యజనాదికమ్ ।
ఆధేనువరదానాస్తం కృత్వా ప్రేతం నివేదయేత్ ॥ ౧౬౫

మూర్తిషు ద్వాదశస్వినం యజ్ఞశమాణమాఖ్యయా ।
నివేదయామి దేవాయ కేశవా యేత్యనుక్రమాత్ ॥ ౧౬౬

ద్వాదశభ్యో నివేద్యైవం * పరమాన్నం నివేదయేత్ ।
నారాయణబలిహ్యేష ద్విజానాం † సముదీరితః ॥ ౧౬౭

ఏవం యస్య కృతే దత్తా బలిదే వాచనా ‡ త్కః ।
స యాతి కీ నిఖిలం పాపం నిధూయ బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౬౮

శీ పాపానామితరేషాం చ బలిగీ పుణ్యకృతామపి ।
పరమాత్మపదప్రాప్త్యై కల్పితే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౬౯

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది

పాద్మసంహితాయాం చయోపాదే

॥ ఉత్పవప్రాయశ్చిత్తనారాయణబలినామ

ఏకోనవింశోఽధ్యాయః.

* పరమాత్మన్నివేదయేత్. † సముదాహృతః. ‡ దికమ్. § నిరయం
వాపి. § పాపినా. ॥ ఉత్పవపదం క్వచిన్నాస్తి.

వింశోఽధ్యాయః.

—॥—

❀ పాపినాం కర్మాధికారార్థప్రాయశ్చిత్తమ్. ❀

బ్రహ్మః—

రాజానస్తదమాత్యా వా యే రాజ్యధురి నిష్ఠితాః ।

భగవత్ క్షణవ్యగ్రాగ్ని ప్రజానాం సతతౌద్యతాః ॥

౧

బ్రహ్మహత్యాదిభిగ్న పాపై రభిభూతా విగహితైః ।

కాయక్లెశాత్త కే శాస్త్రచూడితైః ఘోరకర్మణి ॥

౨

పాపనిహారణోపాయే ప్రవర్తితుమనీశ్వరాః ।

తై కథం తాని పాపాని నిర్హూయ సకలాన్యపి ॥

౩

కర్మాధికారిణో భూయస్సతాం సంసది సంమతాః ।

కల్పనై భగవద్ధ్యానై తదచక్షణవిధావపి ॥

౪

యోగ్యాగ్ని ప్రకారం తం దేవ బ్రూహి మహ్యం యథాతథమ్ ।

శ్రీభగవాన్—

బ్రహ్మహత్యాదిపాపానామపనోదనముత్తమమ్ ॥

౫

కాయక్లెశాత్త కే కర్మణ్యక్షమాణాం మహీభృతామ్ ।

విహితం సుకరం తేషాం ప్రాయశ్చిత్తం చతుర్ముఖ ॥

౬

❀ హిరణ్యగర్భతులాభార నిర్దేశః. ❀

హిరణ్యగర్భనామైకం కర్మ ప్రోక్తం * యథాపరమ్ ।

తులాభారసమా † ఖ్యం తద్ద్వైభ్యాం నిర్హూత కల్క్వమ్ ॥

౭

భగవద్ధ్యానపూజాదివిధౌ భూయోఽధికారిణః ।

భవన్తి కర్మ ద్విత్వయం తదశేషేణ కథ్యతే ॥

౮

❀ హిరణ్యగర్భవిధిః. ❀

కతుకం వ్యవసితం కర్మ వరయేద్ధురుమాదితః ।

సవకశాస్త్రాధికతత్వజ్ఞం మన్తాణాం పారగం పరమ్ || ౯
 దయాలుం సవకభూతానామకోధనమలోలుపమ్ |
 * కమకద్వయవిధానజ్ఞమృజుం భాగవతం ద్విజమ్ || ౧౦
 పరీత్యైవంవిధం యత్నానుపసజ్గమ్య పాథివః |
 అథయిత్వా యథాన్యాయముపచయక ద్విజోత్తమమ్ || ౧౧
 † కమకారభేద పుణ్యేషు దేశకాలేషు యన్త్రితః |
 షట్సు తైష్యాది మానేషు శ్రవణే త్వాప్త్యైవ వా || ౧౨
 మైత్రే చాశ్వయుజ బ్రహ్మ రోహిణ్యాం వాసవేఽపి వా |
 పుష్యే వా సౌమ్యనక్షత్రే చొత్తరత్రితయేఽపి వా || ౧౩
 దేశే తీరే చ సరితాం సముద్రతటభూషు వా |
 యద్వా సవకగుణోపేతే దేశే భగవదాలయే || ౧౪
 నైమిత్తికం చేత్కమైతన్న కాలాదిపరీక్షణమ్ |
 మణ్డపం ప్రథమం కురూత్ప్రతిష్ఠాయామివాలయే || ౧౫
 అన్యత్ర వా యథోద్దిష్టే దేశే శాస్త్రోక్తవత్కనా |
 సవాకలక్ష్మారనంయుక్తమస్తగ్ కల్పితవేదికమ్ || ౧౬
 అఙ్కురానవకయెత్సావకము కైష్వన్యతమే దినే |
 సమ్భారాస్తత్ర సమ్భార్యాక యథావిధి యథావసు || ౧౭
 ఏకాఙ్గులఘునై తుల్యై కపాలై ద్వై హిరణ్మయే |
 అధరం చొత్తరం ‡ చాపి కాయక ద్వాభ్యాం చతుర్ముఖ ||
 సజ్జతాభ్యాం ప్రవిశ్యాన్తరాస్తే గభాకశయే యథా |
 కతాక సుఖం తం నిమకాయ ద్వయమణ్డసమాకృతి || ౧౮
 హిరణ్యగభాక శ్చ సంజ్ఞం తత్ ఫీ యత్రతాయం జాయతే పునః |
 హూమపాత్రాణి సవాణి రైమయాన్యేవ కారయెత్ || ౨౦
 సమ్భారేషు సమస్తైషు సమ్భృతేషు మహీపతిః |

* కమకత్రయ. † కమకారమృషు. ‡ వాపి. శ్చ నామైతత్: సమ్మానం.

- పూర్వేద్య * నియతశ్చోప్త గోమశ్శత్రుసఖశ్శుచిః ॥ ౨౧
- శుద్ధదశ్శుద్ధవసనశ్శ్వేతమాల్యానులేపనః ।
- ఉపోషితో ఘృతం ప్రాశ్య రాత్రిం నియమతత్పరః ॥ ౨౨
- సీత్యా పరేద్యుగి ప్రత్యాషె స్నాతో నియతమాశనః ।
- ఋత్విగ్నిగి కారయెత్కర్మ గురుణా చోదితస్త్వయమ్ ॥ ౨౩
- వేదిమధ్యే శాలిభారై నవాభిరి కృతవిష్టరే ।
- ప్రాగగ్రేషు చ దధేషు స్త్రీణాంహారోప్య రైమయమ్ ॥ ౨౪
- కపాలమధరం ద్వారతోరణాదిసమచానే ।
- యథాపురం కృతే నృత్యగయవాదిత్రమజ్జలై ॥ ౨౫
- హిరణ్యగర్భా మభితశ్చతుర్దిశ్శు భృతోదకాః ।
- సంస్థాప్య చతురిరి కుమ్భాః ధాన్యపీఠేషు తేష్వథ ॥ ౨౬
- కుమ్భేషు న్యస్తరత్నైషు వెప్రితేషు నవామ్బరైః ।
- చతస్రో దేవతాస్త్వీయైర్నామధ్యైరనుక్రమాత్ ॥ ౨౭
- ఆవాహ్యగి పురుషస్సత్యగి ప్రాచీదక్షిణయోస్తథా ।
- వారుణ్యామథకౌబేర్యామచ్యుతోఽనన్త ఏవ చ ॥ ౨౮
- సముదీర్యాఘ్రికపాద్యాదైః † ధూపదీపావసానకైః ।
- అన్నం చతుర్విధం చాపి ‡ కుమ్భే కుమ్భే నివేదయేత్ ॥ ౨౯
- పూర్వాది దిశ్శు కుణ్డేషు ప్రతిష్ఠాయామివక్రమాత్ ।
- శ్లోఽష్టేషు § హావయేదగ్నా సమిధాజ్వేన చ క్రమాత్ ॥ ౩౦
- ప్రత్యేకం మూలమస్త్రీణ శతమష్టోత్తరం గురుః ।
- చతుర్విధేన చాన్నేన ప్రత్యేకం షోడశాహుతీః ॥ ౩౧
- కుర్యాత్పురుషసూక్తేన § ధ్యాత్వా యష్టవ్యదేవతాః ।
- ప్రాప్తై ముహూర్తై భూదేవానసుజ్ఞాప్య గురుస్త్వయమ్ ॥ ౩౨
- పాణినా భూమిపం హస్తే గృహీత్వా ప్రలయక్రమాత్ ।

* నియతం కృత. † దీపధూపా. ‡ కుమ్భేషు వి. § భావయేదగ్నా. § ధ్యాత్వా యష్టవ్యదేవతామ్.

- దేహం సంహృత్య భూపాలం * దేహమాత్రావశేషితమ్ ॥ ౩౩
- ధ్యాత్వా ప్రవేశయేద్ధభం రైమయం కమలాసన ।
అధరై రైమయే భాగే సుఖాసీనం చ భూమిపమ్ ॥ ౩౪
- ఛాదయేదుపరిష్టేన భాగేనై తత్ప్రవేశనమ్ ।
ఘృతమిశ్రై స్త్రీలై స్తత్ప్రసంహారాహుతిమాచరేత్ ॥ ౩౫
- తత్త్వోత్పాదనమాగేణ చింతయిత్వా గురుగీ పునః ।
సృష్టం శరీరం భూపస్య సృష్టిహేమామం యథాపురమ్ ॥ ౩౬
- కుర్యాత్కుణ్డేశు సవక్త్ర చతుష్కు చతురానన ।
ఆనీయ మస్త్రవజ్జాతం † అణ్డా తస్మాద్భూషిన్కుపమ్ ॥ ౩౭
- వై యాఘ్నిచమణ్యారోప్య కలకై రభిషేచయేత్ ।
ఉత్తమాధమమాగేణ ‡ వేదవిత్తస్త్రీవిత్తయః ॥ ౩౮
- తథైవ మస్త్రాత్స్నానం ద్రవ్యజాతం చ తాదృశమ్ ।
కమణా § తేన నిఘాతకల్పవగీ పుణ్యకృత్తయః ॥ ౩౯
- జాతౌ గురుప్రసాదేన గురుమగ్రే సభాజయేత్ ।
సహస్రవిష్కమానేన తిపనీయేన భూమిపః ॥ ౪౦
- ఋత్విజాం చాపి సర్వేషాం తావతీ దక్షిణా మతా ।
కమోపకరణం సవక్త్రం కుర్యాదాచార్యసాన్న్యపః ॥ ౪౧
- హైరణ్యమణ్డం విద్వద్భ్యో బ్రాహ్మణేభ్యగీ ప్రదాపయేత్ ।
ఏవం కృతవతస్తస్య విష్ణోరారాధనాదిషు ॥ ౪౨
- సంపద్యతేఽధికారిత్వం ¶ ద్విరేవం కమణ కువక్తః ।
ఫలం చ విష్ణోస్సారూప్యం సాయుజ్యం త్రిగుణై భవేత్ ॥ ౪౩

❀ తులాభారవిధిః. ❀

తులాభారాహ్వయం కమణ ద్వితీయం కథ్యతేఽధునా ।

* జీమత్రా - నీచమాత్రా. † కుణ్డాత్. ‡ చైవిత్. § సెన.

- నిర్మాణయ మణ్డపం ప్రాగ్వత్తస్య ధ్యేయజ్ఞదారుశౌ || ౪౪
 స్తమ్భాః * దృఢౌ సారవంతౌ హస్తైష్ఠ్విశ్చసముచ్ఛృతౌ |
 ద్విహస్తపరిణాహా ద్వాసువృత్తైశ్చిల్పికల్పితౌ || ౪౫
 † ద్విహస్తమానాస్తరాలౌ స్థాపితౌ భూతలై దృఢమ్ |
 కృత్వా తయోరుపయోకం దారు సారవ ‡ దుత్తరమ్ || ౪౬
 విస్తీర్ణం హస్తమానేన తావంతానఘసం ధృఢమ్ |
 త్రిహస్తమాయతం చైవ తులాదణ్డమయోమయమ్ || ౪౭
 ఆయసేనైవ పాశేన యోజయేదుత్తరేణ తు |
 విధాయేత్థం తులామన్యత్సమ్భారాది యథాపురమ్ || ౪౮
 కల్పయిత్వా యథాపూర్వం కర్మ చోపరి ‡ శాస్త్రీకమ్ |
 హేమామాస్తం సకలం కుర్యాద్ద్యథా ‡ యోగమలౌపయమ్ ||
 స్నాతో నరపతిః క్షౌమవసనాభరణాన్వితః |
 శుచిధ్యాయమ్ వాసుదేవం చమఃఖడ్గధరస్తతః || ౫౦
 పరిక్రమ్య సమస్కృత్య దేవాన్స్తాపురుషాదికామ్ |
 తులామపి తథా కృత్వా భాగే తస్యాశ్చ పశ్చిమే || ౫౧
 ఢ్ఢిత్యా ప్రాగానమో భూత్వా ఆరోహేత్పశ్చిమం ధటమ్ |
 || స్వస్తి న ఇత్యృచం సూక్తమధీయానశ్చ మజ్జలమ్ || ౫౨
 ప్రాచ్యే ధటే నృపసమం ¶ నిక్షిపేద్ధాటకౌత్తమమ్ |
 చతుర్దిక్షు ప్రవృత్తైః సృత్తవాదిత్రగీతిషు || ౫౩
 అధీయానైషు వివ్రైషు వేదాంశ్చ చతురస్తదా |
 శాన్తిహేమామే చ కుణ్డైషు ప్రవృత్తై పాథివస్వయమ్ || ౫౪
 కశ్చిత్కాలం ధటభువి ధ్యాయ్ రుక్తమయం హరిమ్ |
 ఆసిత్యా గుర్వనుజ్ఞాతగీ పూర్వం ధటభువస్తతః || ౫౫
 అవరోహేత్సువణం చ భూషణాని చ భూషతిః |

* ఋజు. † సువృత్త. ‡ దుత్తరమ్. § శాస్త్రతః. ¶ లోక.
 స్వస్తిదా. ¶ నిక్షిపేత్ క్యా.

భూసురేభ్యో యథాయోగం విభజ్య వితరేత్తతః ॥	౫౬
ఆచార్యాయ శతం నిష్కం మూర్తిపేభ్యశ్చ తత్సమమ్ ।	
సర్వేభ్యో యే చ తత్కర్మసహకారే నియోజితాః ॥	౫౭
తేభ్యోఽపి దధ్యాద్దీక్షిత్యా తేషాం కర్మ యథాయథమ్ ।	
తులాభారాహ్వయం కర్మ కువన్నిత్యం మహీపతిః ॥	౫౮
అన్యో వా ధనవాణా కశ్చిత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।	
ప్రేత్య చాభిమర్తా భౌగానశ్చ తే దివి దేవవత్ ॥	౫౯
అసకృత్కర్మ కువాణౌ బ్రహ్మలోకే మహీయతే ।	
పాపాపనోదనం కర్మ పరలోకే సుఖావహమ్ ॥	౬౦
ఆయుర్వృద్ధికరం సర్వరోగశాన్తికరం పరమ్ ।	
సంపత్కరం యశోవృద్ధికారణం సర్వకామదమ్ ॥	౬౧
చతురానన కర్మాన్యత్స్వర్ణాగర్భాది * సంయుతమ్ ।	

❀ పుష్యాభిషేకః. ❀

పుష్యాభిషేచనం నామ శృణు గుహ్యం సనాతనమ్ ॥	౬౨
విహితం పృథివీశానామింద్రాదైత్యరవ్యనుష్ఠితమ్ ।	
మాసి తైష్యే పౌష్ఠపదే మాసే చాశ్వ యుజే శుభే ॥	౬౩
శ్రవణే చైవ సక్షత్రే జన్మక్షే కర్తురేవ వా ।	
మహాభిషేచనం కర్మ ప్రారభేత్ గురు † స్తతః ॥	౬౪
పూర్వాక్షైష్వ దేశేషు కస్తింశ్చిదభిపూజితే ।	
పశ్చిదక్షాయతాం భూమిం కృత్వా వై వతులాకృతిమ్ ॥	౬౫
తస్యామస్తస్థలం సమ్యక్కృత్వా ‡ నిష్కసముచ్ఛృతమ్ ।	
తోరణాది చతుర్దిక్షు స్థాపయిత్వా చతుర్ముఖ ॥	౬౬
అలఙ్కృత్య యథాపూజం వితానధ్వజమాలయా ।	
తన్మధ్యే కల్పయేన్తేరుం మృదగ్గసదృశాకృతిమ్ ॥	౬౭
శ్లక్ష్యాది చ మృదా కాయం § తస్యోచ్చాయం త్రిహస్తకమ్ ।	

మూలె చాగ్రై చ విష్కమ్భా హ స్తమానస్తథా భవేత్ || ౧౮
 చతుర్దిక్షు * చ చత్వారో భాగాస్తస్య యథాక్రమమ్ |
 శ్వేతోఽరుణస్తథావీతరి కృష్ణగ్ కల్పశ్చ సవతః || ౧౯
 రత్నైః స్వజ్జేగ్గః † పూరణీయాష్టత్తథా కులపవతాః |
 పూర్వాపరాయతాగ్ కల్పాన్య హిమవాంస్తదనస్తరమ్ || ౨౦
 హేమకూటశ్చ విషధా నీలశ్వేతశ్చ పవతః |
 శతశృజ్శ్చ విష్కమ్భస్తేషాం న్యాత్నోడశాఙ్గులః || ౨౧
 శ్వేతశ్చ పిఙ్గలౌ రత్నో నీలశ్చద్రిసముద్రభః |
 హేమవణగ్గ్ క్రమాద్వజ్రైశ్చిత్రయేద్ధాతుసాంసుభిః || ౨౨
 జమ్బూద్వీపం లిఖితైవం లవణాదధివేష్టితమ్ |
 ప్లతద్వీపం లిఖేద్దిక్షు సముద్రపరి ‡ వేష్టితమ్ || ౨౩
 శాల్మల్యా లక్ష్మితం ద్వీపం పరీతం మదిరామ్ముభిః |
 కుశం పరీతమాఘరైరి కౌఞ్చం దధిసముద్రితమ్ || ౨౪
 శాకం దుగ్ధాదధిక్షిప్తం పుష్కరం న్యచ్ఛతోయధిమ్ |
 క్రమాల్లిఖిత్వా సవేశాం లొకాలోకమహాచలమ్ || ౨౫
 వప్రవతకల్పయేత్ప్రాచ్యాం తస్యా న్తరమరావతీమ్ |
 పురీమిన్ద్రస్య యామ్యాయాం § నామ్నా సంయమనీమపి || ౨౬
 యమస్య వరుణస్యాపి ప్రతీచ్యాం నగరీం తథా |
 విభావరీముదీచ్యాం తు పురీం సామస్య కల్పయేత్ || ౨౭
 ఇన్ద్రాదిలోకపాలానాం స్థానే స్థానే ప్రకల్పయేత్ |
 సైకతే న్నణ్డిలె తత్ర తానావాప్యా సమచక్షయేత్ || ౨౮
 మహామేరుం చ తన్మార్ధ్ని వారాహీం మూర్తికమచక్షయేత్ |
 మెరోరుత్తరపార్శ్వే తు శ్వభ్రం కృత్వా ప్రమాణతః || ౨౯
 అధగ్ కపాలం సౌవణికం న్యస్య తత్ర సమచక్షయేత్ |
 పునరూర్ధ్వకపాలం చ న్యస్య తస్యోపరి క్రమాత్ || ౩౦
 పూర్వాక్తేన విధానేన పురోధా నియతస్సయమ్ |

* చతుర్దిక్షో. † భూషణీయైః. ‡ వారితమ్. § పురీమ్.

కుంభాః షోడశ * సంపూర్ణాః షోడశ ప్రస్థపూర్ణాః ॥ ౮౧
 పరిశోఽర్హకపాలస్య సూత్రవస్త్రాదివేష్టితాః ।
 స్థాపయిత్వా ధాన్యరాశౌ సాపిధానానలజ్మతాః ॥ ౮౨
 దిశమైస్త్రీం సమూరభ్య పాదక్షిణ్యస పూరయేత్ ।
 పశ్చిగవ్యాదిభిదక్షిణైః ప్రణవేన ప్రపూరయేత్ ॥ ౮౩
 పశ్చిగవ్యం చ పీయూషం దధి సపిన్ద్రాస్తథా మధు ।
 వారిచన్దనతొయం చ వారి చాక్షతసంయుతమ్ ॥ ౮౪
 † కుంజుమం చ తథా తోయం కపూర్ణాగ్నురువారి చ ।
 కుశోదకం చ రత్నామృతసర్వ ‡ పుష్పోదకం తథా ॥ ౮౫
 ఫలోదకం చ ధాన్యామృతసర్వతీర్థోదకం తథా ।
 సర్వగర్భోదకం చాపి ద్రవ్యాణాం § క్రమ శ్చరితః ॥ ౮౬
 మేరోశ్చ ¶ దక్షిణ భాగే కుంజుగ్నౌః ప్రక్షిప్యేత్ ।
 ఆజ్యేన జహుయాదగ్నౌ శతమప్తోత్తరం పృథక్ ॥ ౮౭
 వరాహమూర్తిప్రభృతీరుపక్షిప్త్యా చ దేవతాః ।
 అన్యాశ్చ దేవతాశ్చైలాః సముద్రాన్విష్టసాని చ ॥ ౮౮
 భూరాదీని తథా ద్వీపభేదాంశ్చోద్దిశ్య నామభిః ।
 తేషా ॥ మాహూయ తత్కాయం గురుణా సపురోధనా ॥ ౮౯
 భూభువస్స్వరితి బ్రహ్మన్ననై చ జహుయాద్ధ్యుతైః ।
 అగ్నిం విసృజ్య వితరేద్దక్షిణాశ్చ యథావసు ॥ ౯౦
 తదస్తే యజమానస్తు సర్వాలజ్కారసంయుతః ।
 శుచిస్సమాహితో భూత్వా కృతకౌతుకబద్ధనః ॥ ౯౧
 ప్రవిశ్య తత్ర తద్దైమమణ్డం చ ప్రాజ్ఞుఖ స్స్వయమ్ ।
 ప్రవిశ్యాసీత దేవేశం ధ్యాయన్నేవ ¶ సుధాకరమ్ ॥ ౯౨
 యజ్ఞమూర్తిం ధరాం దేవీం బిభ్రాణం § నిజదంష్ట్రీయా ।

* సావర్ణాః. † కౌసుమం. ‡ ముష్ణో. § కల్ప ఈశ్వరః. ¶ పశ్చిమ భాగే
 పడై చాగ్నిం. ॥ మాహ్వయ. ¶ సుధాకరమ్. సురాకరమ్. § దంష్ట్రీయా స్వయా.

ఏవం ధ్యాయస్తమాసీనం నృపం సోపస్కిరియం స్వయమ్ ॥ ౯౩
 ఆచార్యానుమతగ్గ కుమైభ్యః స్థాపితేరభిషేచయేత్ ।
 పశ్చిగవ్యాదిభిద్రక్ష్వాస్త్రీమన్తానుచ్ఛాయక మస్త్రీవిత్ ॥ ౯౪
 వసోగి పవిత్రమస్త్రీణా పశ్చిగవ్యాభిషేచనమ్ ।
 శం నూదెవీరితి పయస్నినం దధ్వాఽభిషేచనమ్ ॥ ౯౫
 ఇషేత్వేతి ఘృతేనాగ్న ఆయాహీతి తథా పునః ।
 మధునా చాగ్నిమీడతీ మానస్తోక ఇతి బ్రువక ॥ ౯౬
 హరిచన్దనతోయేన తథైవాక్షతవారిణా ।
 ఇదం విష్ణురితి పోచ్య కుంజుమతోద వారిణా ॥ ౯౭
 ఆహావకం చేతి మస్త్రీణా తథా కర్పూరవారిణా ।
 గాయత్ర్యా స్నాపయేదువీపతిం రత్నావృణా తతః ॥ ౯౮
 చత్వారి శృణ్గైశ్చుచ్ఛాయక తథా సవకఫలౌదక్షైః ।
 సవకం రాజానమిత్యాదిమస్త్రీముచ్ఛాయక మస్త్రీవిత్ ॥ ౯౯
 సవకాన్యోదకేనైవ శతమన్వీతి విద్యయా ।
 సవకతీథాకమ్భునా స్నానమాపోహిస్థాదివిద్యయా ॥ ౧౦౦
 ఉక్త్వా తరత్రమస్త్రీయం సవకగన్ధాభిషేచనమ్ ।
 నిష్కాన్త్రో స్తవతిగ్భాతోప్రీక్షితో మజ్జలామ్భునా ॥ ౧౦౧
 * శుద్ధామ్బరధరశ్శుద్ధశ్చాచాన్తో దత్తదక్షిణః ।
 ఆచార్యాయ యథావిత్తవిస్తారం రైమయం తతః ॥ ౧౦౨
 అణ్డం విభజ్య వితరేద్వాస్త్రీహృదేభ్యశ్చచతుర్ముఖైః ।
 దద్యాద్వా విష్ణవే సవకమర్థకం వా పాదమేవ వా ॥ ౧౦౩
 పానగి పున్యేఽభిషేకస్య ముక్తిగ్గీ కరతలె స్థితా ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహాలాపనిషది

పార్థసంహితాయాం చర్యాపాదే

హిరణ్యగర్భాదివిధినామ

వింశోఽధ్యాయః.

❖ అధికారివ్యవస్థాప్రశ్న ప్రతిపచన. ❖

బ్రహ్మ:—

సిద్ధాంతానాం శ్రుతో భేదశ్చతుర్ణాం భగవన్ముఖాత్ ।

❖ ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామి వ్యవస్థామధికారిణామ్ ॥

౧

శ్రీభగవాన్:—

అహం తే నియమం తేషాం కథయిష్యామి శాస్త్రేభిః ।

జాతైషు † సవేవిప్రేషు మన్ముఖాత్కమలాసన ॥

౨

నానాచరణగోత్రైషు నానాః క్షమాపయేమి చ ।

❖ ఔపగాయనాదీనాం నిర్దేశః. ❖

తేషాం మధ్యే మహాభాగా ఋషయోఽష్టసహస్రిణః ॥

౩

ఔపగాయనపూర్వాపై నానాగోత్రా ముముక్షువః ।

అధీయానాగ్ కణ్వశాఖాం తథా మాధ్యవ్దినాహ్వయామ్ ॥

౪

తేషాం బుద్ధిస్సముత్పన్నా మోక్షైకఫలదాయినీ ।

తే సవే సహ సజ్జమ్య ‡ బ్రహ్మాణం ప్రోచురవ్యయమ్ ॥

౫

మోక్ష్యమాణా వయం బ్రహ్మ మోక్షో పాయవివిత్సయా ।

శరణం త్వమిహ ప్రాప్తా జన్తమృత్యుజగీవవః ॥

౬

ఔపగాయన క్షి ముఖ్యాంస్తాసుపాసన్నాం శ్చతుర్ముఖ ।

❖ బ్రహ్మణాపాశ్చరాత్రదీక్షాదానమ్. ❖

ఇతి బ్రువాణానాహూయ తదనుగ్రహకామ్యయా ॥

౭

పశ్చిరాత్రోక్త ‡ మాగౌణ మస్త్రసిద్ధాంతవత్కనా ।

దీక్షయిత్వా యథాన్యాయం చక్రవారిజ మణ్డలే ॥

౮

ఆహూతా దీక్షితా బ్రహ్మ కల్కవ్యమిదమాదిశత్ ।

కాణ్వేం మధ్యవ్దినీం శాఖాం శాఖాస్వంతహికలే ఉభే ॥

౯

* సామృతిమ్. † విప్రజాతైషు సవేషు. ‡ బ్రాహ్మణాః. § ముఖ్యానాం తాపసానామ్. ¶ మాగౌణ మస్త్రసిద్ధాంతమాగౌణమ్.

అధీధ్వం మూలశాఖ తే నిషేకాదీంశ్చ సంస్కృతీః ।
 తాభ్యామేవ త్వనుష్ఠధ్వం సోమయాగాదికర్మ చ ॥ ౧౦
 భగవద్ధ్యావసహితం తత్సమారాధనాత్మకమ్ ।
 కర్తవ్యత్వేన వేదోక్తమిత్యేవం ఫలవజ్జితమ్ ॥ ౧౧
 కృషీధ్వం ఋతి కుర్వాణైః కర్మణి శ్రేయసం పరిమ్ ।
 వ్రాప్యతేనన యుష్మాభిర్ముక్తస్తిసిద్ధాస్తవత్కనా ॥ ౧౨

❀ భాగవతత్వనిష్పత్తిః. ❀

పశ్చాత్కాలం యథాశాస్త్రం గృహే వా మన్దిరైఃపి వా ।
 భగవత్పూజనం కార్యమదప్రభృతి నాన్యథా ॥ ౧౩
 యూయం భాగవతాస్తేన జాతా భగవదచనాత్ ।
 భగవద్భక్తికరణాత్ * వంశజాతాశ్చతుర్ముఖ ॥ ౧౪
 నామ్నా భాగవతాస్తన్మో దీక్షయిత్వా యథావిధి ।
 యథోక్తం కర్మ కుర్వాణాః ప్రాపున్వన్తి పరం పదమ్ ॥ ౧౫
 శాఖాస్తరేషు యే మన్తాః పావనాః పరమమయః ।
 తానప్యధీధ్వం తైర్ముక్తైః రచయధ్వమథాక్షజమ్ ॥ ౧౬

❀ ఆత్మార్థయజనస్య ముఖ్యతా. ❀

ఆత్మార్థయజనం విష్ణోః కల్ప తైఃభ్యుద ధి యావహమ్ ।

❀ పరాథ్యయజనప్రదేశాః. ❀

తథా పరాథ్యయజనం గ్రామే వా పత్తనే పురే ॥ ౧౭
 స్వగృహే వా స్వతన్త్రే వా కార్యం భాగవతైర్వరైః ।
 ఆత్మనశ్చ పరేషాం చ తన్నిశ్రేయసకృద్భవేత్ ॥ ౧౮

❀ అభాగవతవంశ్యానాంపరాథ్యయజననిషేధః. ❀

అభాగవతవంశైః స్త్రీసుః † దీక్షితైరపి మానవైః ।
 ఆత్మార్థమేవ యజనం న పరాథ్యం కదాచన ॥ ౧౯

* కారణాద్వంశజాశ్చ నః. వంశజానాం మహాత్మనామ్ । తె చ భాగవతా
 స్పృశే దీక్షయిత్వా యథావిధి । ఇతి క్వచిత్సంశయః । † యాయ చ-యాయ హి.
 ‡ దీక్షితైః శ్వాస్త్రసంస్కృతానాం.

పరాధణయజనం తెషాం గహీతం విప్రసత్తమాః ।

❀ దీక్షయా కులీనత్వమ్. ❀

అభాగవతవంశోఽపి దీక్షితశ్శాస్త్రీవత్తనా ॥ ౨౦

పరాధణయజనం కుర్యాదపి భాగవతాజ్ఞయా ।

భగవానేవ గౌవిస్తస్సాక్షాద్భాగవత్సన్మితః ॥ ౨౧

తం దృష్ట్వా విద్యయా హీనమపి దుష్కృతకారిణమ్ ।

నిగుణం గుణినం వాపి వ్రత్యుత్తిష్ఠేత్కృతాజ్ఞలిః ॥ ౨౨

తానయాచత విశ్వాత్తా మహాషిరమితౌజసః ।

యష్మాభిః క్షీతిలోకేషు కాయం భగవదచణమ్ ॥ ౨౩

స్వాధ్యక్షం పరాధణమథ వా కతకవ్యం మమ శాసనాత్ ।

ఇతి బ్రువాణస్తాక బ్రహ్మ తత్తే వాస్తరధీయత ॥ ౨౪

❀ ధ్యేయవస్తునిర్దేశః మూర్తిక లక్షణం చ. ❀

ధ్యేయం ❀ వస్తుప్రవక్ష్యామి మస్త్రసిద్ధాన్తినాం సృణామ్ ।

ద్విభుజం చేద్వాసుదేవం కేళాభిస్తలయోగ కరే ॥ ౨౫

లాఙ్ఘితం శఙ్ఖచక్రాద్వైభ్యామైతద్ద్విగుణైగ్గ పునః ।

ద్వాభ్యాం కరాభ్యాం బిభ్రాణం శఙ్ఖచక్రే గదామ్బుజే ॥ ౨౬

ముఖ్యాభ్యామథవాభీతి దానం కట్యవలమ్బనమ్ ।

ఇతోఽధికే భుజగణే బహ్వయుధధరం వారిమ్ ॥ ౨౭

వణేన శ్యామసుభగమథవా † ధవలద్యుతిమ్ ।

శైలాదివస్తుభిగ్గ్లప్తం బెరం చాదిపదే స్థితమ్ ॥ ౨౮

ఆసీనం వా శయానం వా గరుడారూఢమేవ వా ।

ధ్యాయేయరచణయేయశ్చ త్రయీమన్త్రైస్త్రయీవిదః ॥ ౨౯

❀ ఆగమసిద్ధాంతధ్యానప్రకారః. ❀

‡ ధ్యాయేత్వాగమసిద్ధాంతస్థితే లమ్బుభుజద్యయమ్ ।

* యత్తత్. † సులద్యుతిమ్. ‡ ధ్యేయస్త్వాగమ—ద్యయః.

❀ బల్యాదిదానరహితపూజా. ❀

వాసుదేవాదయస్సవే నిరాకల్పా నిరాయుధాః ॥ 30

సీతాస్సితాహ్వారధరాశ్చత్వారస్సమదిష్టుభాః ।

ఏకవిష్టరనిష్ఠాస్తే శయనాసన వజ్రతాః ॥ 3౧

దేవీభ్యాం పరివారైశ్చ హీనా యోగాసనేన చ ।

సమప్రధానమాద్ధుర్యాభాజౌ మస్త్రైర్బలాదిభిః ॥ 3౨

* ప్రభవాఖ్యక్రమాత్యుభ్యా నిత్యం కమలసమ్భవ ।

బలిప్రదానరహితా నిత్యోత్సవవివజ్రతాః ॥ 33

† పవిత్రారోపణస్వాప శయనోష్ఠాన వజ్రతాః ।

❀ కమలసన్యాసినాం స్వరూపమ్. ❀

కథవ్యత్యేన భవనే ప్రాసాదే వా చతుర్ముఖ ॥ 3౪

కాలేన మధ్యద్వినేఽచ్ఛిద్రపశ్చకాలపరాయణైః ।

నిరాశైరి కమలసన్యాసకారిభిర్దేవపూజనమ్ ॥ 3౫

బలాదిమస్త్రైరచ్ఛిద్ర పంచకాలపరాయణైః ।

ఏకాధ్వనా నిషేకాది ‡ సంస్కారైశ్చ బలాదిభిః ॥ 3౬

చతుర్ణాం బ్రాహ్మణాదీనాం విహితం నయకమన్ చ ।

§ ద్వాదశాక్షరవిద్వేష తేషాం విద్యా న చ త్రయీ ॥ 3౭

న సావిత్రీ స మస్త్రోన్యస్సాన్వధ్యాయజప ధీ కమణోః ।

బీజశక్త్యగ్గరహితమృషిచ్ఛన్దోవివజ్రతమ్ ॥ 3౮

స్వరూపమేవ మస్త్రస్య జపస్వాధ్యాయకమణోః ।

❀ వణచతుష్టయసంజ్ఞా ❀

చతుర్ణామపి వణానాం సంజ్ఞాస్తేషాం క్రమోదితాః ॥ 3౯

* ప్రభవాత్క్రమాత్. ప్రభవప్రక్రమాత్. † ఇతమధం క్వచిన్నాస్తి.

‡ సంస్కారాశ్చ. § ద్వాదశాక్షరమేతేషాం విజ్ఞానం చ త్రయీ న చ. || కమణే.

* భాగో హి ద్విజముఖ్యస్య సంజ్ఞా వా విప్రవన్నుపే ।

వైశ్యస్య వధిక్నీ సంజ్ఞా † మాద్ధలీ వృషలస్య చ ॥ ౪౦

సర్వే సమానాశ్చత్వారో గోత్రప్రవరవజ్జితాః ।

ఉత్కర్షో నాపకర్షశ్చ జాతితస్మై సంమతః ॥ ౪౧

ఫలైషు నిస్పృహస్సైవే ద్వాదశాక్షరచిన్తకాః ।

మోక్షైకనిశ్చయా ‡ శ్శావసూతకాశౌచవజ్జితాః ॥ ౪౨

❖ కర్మాణాదివ్యసధికారః. ❖

నాధికారో స్తి సర్వత్ర కర్మాణాదిషు కర్మసు ।

మోహాత్తాని ప్రయుజ్జానాగి పతన్త్యకృత బుద్ధయః ॥ ౪౩

రాజరాష్ట్రమనుష్యాణాం యజమానస్య సద్గతః ।

క్షయో భవతి తేనైతే న కుయుగి కర్మాణాదికమ్ ॥ ౪౪

యాచేత మస్త్రసిద్ధానై దీక్షితం విప్రసత్తమమ్ ।

పూజాథకమాత్మనో బిమ్బప్రతిష్ఠాకరణాదిషు ॥ ౪౫

సోపి బీజాదిరహితం ద్వాదశాక్షరవిద్యయా ।

కుర్యాత్ప్రతిష్ఠామాచార్యగి పూజాథకం మస్త్రసిద్ధిమః ॥

ఏకాయన స్త తాం మూర్తిం ప్రతిగృహ్య సమచక్షేత్ ।

ఘోరచక్షురం చ చతుస్థానే వారిస్రగిచ్ఛవహ్నిషు ॥ ౪౬

నాధికారో స్తి మస్త్రేషు బీజపిణ్డపదాదిషు ।

❖ మాద్గలాద్యకాయనానాం దాహనిషేధః. ❖

చతుర్థాం మాద్గలాదీనాం విదుషాం ద్వాదశాక్షరమ్ ॥ ౪౭

ప్రాణానామపి నిర్మాణే న స్పృశేన్నదహేచ్ఛవమ్ ।

పుత్రపౌత్రాదిరహితం సన్త్యజేత్కృష్ణవద్భహిః ॥ ౪౮

❖ మూర్త్యున్తరాచక్షన నిషేధః. ❖

మూర్త్యున్తరాచక్షనం తేషాం ప్రత్యవాయాయ కల్పతే ।

సిద్ధాంతాన్తరమార్గేణ స్థాపితం బిమ్బమాలయే ॥ ౪౯

* విశేషోద్విజముఖ్యస్య సంజ్ఞా వా విప్రవన్నుపే. † లాఙ్ఘలీ. ‡ స్పృశే నూతకాశౌచ. § శ్చతుర్మాతీకం. ¶ అభ్యచక్షనం.

అజ్ఞానాదథ వా మోహాదేకాయనవిధానతః ।

* అచక్షయన్నాపదం సర్వామాప్నోతీహ పరత్ర చ ॥ ౫౦

ప్రపక్షిణప్రణామాది రాధాస్తేనత్ర కేవలమ్ ।

విహితం నాచక్షనం కాయేం రాజరాష్ట్రక్షయాయమామ్ ॥ ౫౧

న దీక్షా నైవ దేహస్య దహనాదివిశోధనమ్ ।

నాజ్ఞానాసాది సకలం నేష్టమేకాయనాధ్వనిః ॥ ౫౩

ఏకాయనే ప్రవిష్టానాం తై విద్యానామయం క్రమః ।

❖ త స్త్రస్తిద్ధాస్తమాగేనిరూపణమ్. ❖

త స్త్రస్తిద్ధాస్తమాగేతు సంప్రత్యాచార ఉచ్యతే ॥ ౫౪

చతుర్ణామపి వర్ణానామితరేషాం చ † తద్భవమ్ ।

దీక్షా సమైవ సర్వేషా మాచారస్తస్త్రవత్కేనా ॥ ౫౫

నిషేకాదిశ్చ సంసారస్తేషాం తస్మాక్తవత్కేనా ।

త్యక్త్వా త్రియీం తస్త్రిమేవ ప్రపద్య శరణం స్థితాః ॥ ౫౬

సాస్త్రరాలమనుష్ఠానం పంచకాలోదితం తథా ।

‡ యత స్తస్త్రిస్త్రభువాం నృణాం కమలసమ్భవ ॥ ౫౭

తత్త్వసంహారజననై న్యాసశ్చ కరదేహయోః ।

యోగవిష్టరశ్చప్తిశ్చ ‡ నవపద్మప్రకల్పనమ్ ॥ ౫౮

§ మూర్తయో నవపద్మేషు తాస్పథిష్ఠానమధ్యమే ।

తామీక్షన్తై దిశో వాపి మూర్తయోఽష్టై యథాయథమ్ ॥ ౫౯

॥ యాం దిశం మధ్యమా మూర్తిరీక్షతే సైశ్వరీమతా ।

యాం చ వా ౭౭లోక్య పురుషస్సమారాధనకమణి ॥ ౬౦

ఆస్తే ౭సా పౌరుషీ జ్ఞేయా పాజాపత్యా చ వాసవీ ।

యోగవిష్టరపాదానాం ధర్మాదీనాం ప్రకల్పనై ॥ ౬౧

* అచక్షయస్తం పదం సర్వా. † తద్భవత్. ‡ మస్త్ర. § నవకల్ప. § మూర్తయః । ఇత్యాది. ద్విషత్కాక్షర, ఇత్యస్తం క్వచిన్న. ॥ యద్యశి.

* అథా న్తరి పరివారాణాం సుపణీతనయస్య చ ।

బలివ్రదానపీఠస్య గౌపురస్య చతుర్ముఖ ॥

౬౨

బాహ్యనామపి చైతేషాం పౌచీన్యాదైశ్వరీ హరిత్ ।

బాహ్యనాం పరివారాణామన్యేషాం పరికల్పనే ॥

౬౩

పౌజావత్తైవ దిక్పాచీ దిక్సమూహా తు పౌరుషీ ।

పౌచ్యాదికాం సమాశ్రిత్య పరివారప్రకల్పనం ॥

౬౪

ద్విషట్కూక్షరపూర్వాణాం బీజశక్త్యజ్ఞసంయుతమ్ ।

ఋషిచ్ఛందౌ విహీనశ్చ మంత్రాణాం జప ఇవ్యతే ॥

౬౫

వర్ణానామితరేషాం చ సమమారాధనక్రమః ।

నవానామపి మూర్తీనాం మూర్త్యస్తరగణస్య చ ॥

౬౬

పౌదుర్భావగణస్యాపి వర్ణాస్త్రీవ్యక్తయో మతాః ।

న ధ్వజారోహణం నాపి మాసాద్యుత్సవసమ్మనః ॥

౬౭

కేవలం శయనోత్థానే బలిహూమాదినజ్జితః ।

పౌదక్షిణ్యేన గమనం గ్రామాదగి కాతుకొత్సవః ॥

౬౮

నైమిత్తికం చతుష్ఠానే స్వాతంత్ర్యణాచనం హరేః ।

* తన్త్రాన్తరసిద్ధాంతాచారవ్యవస్థా. *

చకౌర్జమణ్డలై కుష్మేభ ప్రతిమాయాం చ పావకే ॥

౬౯

తన్త్రాన్తరే చ సిద్ధాంతై సంప్రత్యాచార ఉచ్యతే ।

త్రివక్త్రం వా చతుర్వక్త్ర మధికాననమేవ వా ॥

౭౦

యోగవీఠే స్థితం దేవం పరివారైశ్చ సేవితమ్ ।

పిండమస్త్రేగి కలామస్త్రేబీజశక్త్యజ్ఞసంయుతైః ॥

౭౧

ఋషిచ్ఛందౌవిహీనశ్చ చత్వారో బ్రాహ్మశాదయః ।

సమచయేయస్సర్వేషాం నిషేకాద్యఖిలక్రియాః ॥

౭౨

తన్త్రాన్తరోక్తమార్గాణ కార్యాః † త్రైయ్యుత్కనాపి చ ।

* తథాన్తః. † స్తుల్యాత్మనా-త్రయ్యస్తవత్కనా.

❀ సిద్ధాంతసామగ్రియఃనిషేధః. ❀

- సిద్ధాంతనాం చతుర్థాం తు సామగ్రియః వ్యసనావహమ్ । 23
- సిద్ధాంతైః చతుర్వేదకం పూర్వైః సృభిరనుష్ఠితమ్ ।
- తస్మాత్ సమాశ్రయేదన్యం సరో భవతి కిల్బిషీ ॥ 24
- తస్మాజ్జన్మప్రభృత్యైకరాధ్ధాంతనియతో భవేత్ ।
- అన్యథా కులమాత్మానం సవకం నాశయతి స్వయమ్ ॥ 25
- మన్తమన్తలకున్దాది క్రియాముదోపచారకైః ।
- యోగం నయతి యో మోహత్స్వసిద్ధాంతోక్తవర్తకానా ॥ 26
- సోపి న్యకులజ్ఞా సర్వా పరమాత్మానమజ్ఞసా ।
- నయేన్నిరయమత్యుగం పురుషా పురుషాధమః ॥ 27
- నిష్ఫలా చ క్రియా తస్య ప్రత్యుత్తానథాకారణమ్ ।
- కుప్యేచ్ఛ దేవస్తతోవి రాజరాష్ట్రక్షయావహః ॥ 28
- కర్తా కారయితా చాభా సాన్వవాయా వినశ్యతః ।
- స సన్నిధానం చ హరేభామ్ని హనిశ్చ సంపదామ్ ॥ 29
- తస్మాన్ సజ్జరగకాయో రాధాన్తాదితకముణః ।
- మన్తసిద్ధాంతః ❀ ముఖ్యైః చతుర్వేదైః యథాపురిమ్ ॥ ౩౦
- అనుతిష్ఠన్తి యే కము సమారాధనః ముత్తమమ్ ।
- అసజ్జరే ‡ ణ తేఽన్యోన్యం సమృద్ధాహాన రొత్తమాః ॥ ౩౧
- యేఽనభిజ్ఞాన్తు దేవేశం శబ్దచక్రగదాధరమ్ ।
- తత్త్వేన యేఽపి పురుషా మహూపనిషదీతమ్ ॥ ౩౨
- అథాం నజాన స్త్యధమా సైస్సమృద్ధం విసజయేత్ ।
- తస్మాత్సవప్రయత్నేన పశ్చరాత్రోదితాగ్ క్రియాః ॥ ౩౩
- యేఽనుతిష్ఠన్తి తై రేన సమృద్ధాభ్యుదయావహః ।
- ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహూపనిషది
- పాద్యసంహితాయాం చరూపాదే
- సిద్ధాంతభేద పశ్చరాత్రాధికారివ్యవస్థావిధినామ
- ఏకవింశోఽధ్యాయః.

❀ ముద్రావిధిః. ❀

[బ్రహ్మః—

కీదృశీ భగవన్ముద్రా తద్భేదాశ్చాపి కీదృశాః ।
ప్రయోజనం వా కిం తస్యోరి కథ్యతాం తదశేషతః ॥

౧

❀ ముద్రానిర్ముక్తిః. ❀

[శ్రీభగవాన్.

అజ్ఞులీరచనా * భేదో ముద్రాయస్తాత్ప్రదశికీతాత్ ।
† హింసకానామశేషాణాం ముద్రం ద్రావయతి త్తజాత్ ॥
తతా ముద్రా నిరసనం తేషాం తస్యోగి ప్రయోజనమ్ ।
ప్రీణనం చాపి దేవానాం కర్మణా సోపిదశికతః ॥

౨

౩

❀ ముద్రాపూర్వవిధిః. ❀

ప్రయోక్తవ్యశ్చ రహసి న బహిర్జననంనది ।
మన్తస్త్రిమణ్డలముద్రాణాం గుప్తిరేషా సనాతనీ ॥
గన్ధలిప్తా కశా కృత్వా ముద్రాదశనమాచరెత్ ।

౪

❀ హృదయముద్రా. ❀

అనామికామధ్యమయోగి ప్రవేశ్యాజ్ఞుష్ఠమాయతమ్ ॥
విభాయ ముష్టిం హృరయే న్యసెద్ధృదయముద్రికా ।

౫

❀ శీర్షముద్రా. ❀

సైషా ముష్టిమథా బద్ధ్యా స్థాపయిత్వా చ మూర్ధాని ॥
అజ్ఞుస్థాగ్గ్రిహ హసనం తజన్యా శీర్షముద్రికా ।

౬

❀ శిఖాముద్రా. ❀

ఊర్ధ్వోజ్ఞుష్ఠం ధృఢం ముష్టిం బద్ధ్యా న్యస్యేచ్ఛిఖాపదే ॥

౭

* భేదా ముద్రా యస్తాత్ప్రదశికీతాః. † సాజ్ఞులీనామశేషాణాం ముద్రా వాతయతి త్తజాత్.

శిఖాముద్రేయముదితా

వమముదా) తు కథ్యతే ।

❖ కవచముద్రా. ❖

ప్రవేశ్యాభ్యస్తరాంగుప్తం బధ్వా ముష్టిప్రవేశనమ్ ॥

౮

ఉన్నమ్య కిశ్చిదగో చ వితతా నైన ముష్టినా ।

* భావయేద్వమణౌ బద్ధం సై పా కవచముద్రికా ॥

౯

❖ అస్త్రముద్రా. ❖

† తజ్జన్యంగుప్తశిరసి స్ఫోటయెచ్చక్రవత్ ‡ స్మరన్ ।

దిక్షు సవాణసు శేషాభిముష్టిం బధ్వా చతుర్ముఖః ॥

౧౦

సై పాస్త్రముదా) విశ్లేయా

❖ నేత్రముద్రా. ❖

శిఖాముద్రామధాముఖమ్ ।

విన్యసేత్తాం భువ్రామణ్యే నేత్రముద్రేయమీరితా ॥

౧౧

వడజ్జముదా)స్వతాసు హస్తస్సవత్త్ర దక్షిణః ।

❖ అగ్నిప్రాకారముద్రా. ❖

కనిష్ఠాదితిభిరభధ్వా ముష్టిం సాఙ్గుష్ఠమున్న తామ్ ॥

౧౨

విధాయ తజ్జనీం తేన భామయేదాశు చక్రవత్ ।

అగ్నిప్రాకారముద్రేయం § తయైవాత్మాభిరక్షణమ్ ॥

౧౩

❖ యోగముద్రా. ❖

నాభేరధస్తాద్విన్యస్య § సవ్యం కరతలం పునః ।

ఉత్తానమితరం తస్య విన్యసేదుపరీ ¶ దృశీ ॥

౧౪

* హరియేద్వమణౌ. † తజ్జన్యాన్గుప్తశిరసా. ‡ క్రవత్. § తాభి
రాత్మా. § సవం. ¶ శమ్.

యోగముదా

❖ యోగసమ్ముటముద్రా. ❖

❖ కరతలం సవ్యం నాభేరథస్తతః ।

అవాఙ్ముఖం తదుపరి † సవ్యేకరతలం పునః ॥

౧౫

సమాఙ్ముఖం విరచయేద్ద్యోగసమ్ముటముద్రికా ।

❖ ఉక్తయోముద్రయోవినియోగః. ❖

యోగాభ్యాసే చ తత్త్వానాం సంహారోత్పాదనేపి చ ॥

౧౬

ముద్రాద్వయమిదం బ్రహ్మకథితం యోగినాం హితమ్ ।

❖ కుమ్భముద్రా. ❖

యోగసంపుట ‡ ముద్రేయముచ్చితా ఘటవత్కృతా ॥

౧౭

§ ఊర్ధ్వం స్యాత్కుమ్భముద్రైవా తయా స్నానం సమాచరేత్ ।

❖ సంహారముద్రా. ❖

తఙ్మన్యా నామికాగ్రం తు వేష్టయిత్వా క్రమేణ తత్ ॥

౧౮

తథాఙ్ముఖకనిష్ఠా తు జ్ఞేయా సంహారముద్రికా ।

❖ ఎతస్యా వినియోగః. ❖

తత్త్వానాం సహృతౌ చైవ దేవతోద్వాననే తథా ।

౧౯

ఏషా ముద్రా ప్రయోక్తవ్యా సవకమకసు సవదా ।

❖ సృష్టిముద్రా. ❖

సంహతాభి † శ్చ తిస్యభిరఙ్గులీభిశ్చసంగతిః ॥

౨౦

విముక్తతఙ్మనీ భూయస్సృష్టి ముద్రైతి కీర్తితా ।

❖ ఎతద్వినియోగః. ❖

ఆవాహనే ॥ తత్త్వసృష్టౌ ముద్రైవా పరికీర్తితా ॥

౨౧

* కరతల సవం. † సవం. ‡ ముద్రైవ ఉచ్చితా-ముద్రేయం ముద్రితా.

§ ఊర్ధ్వోభ్యాం స్యాత్కుమ్భముద్రైః కుమ్భ. † శ్చ తిస్యభిః. ॥ చ సృష్టౌ చ.

❖ తత్త్వముద్రా. ❖

అజ్ఞుష్ఠతజ్జనీభ్యాం తు సంయోగస్తత్త్వముద్రాకా ।
తత్త్వస్యసనకాలే చ ముద్రైమా * పరికీర్తితా ।

౨౭

❖ సై వజ్ఞానముద్రా. ❖

జ్ఞానముద్రా † పి సైవైమా స్యాదజ్ఞానతమోపహా ।

❖ న్యాసముద్రా. ❖

ఉధ్వయోగ కరయోమధ్యం మధ్యమాభ్యాం తు సంస్పృశేత్ ॥
ఉత్తానితో కరా కృత్వా న్యాస ‡ ముద్రా నిగద్యతే ।
దేవాత్మ దేహయోమన్త్రం న్యాసముద్రేయమీరితా ॥ ౨౮

❖ జపముద్రా. ❖

అజ్ఞుష్ఠాభ్యాం తు కరయోస్తజ్జన్మోరుధయోరపి ।
మధ్యమాభ్యాం స్పృశేదన్యాం † విస్తృతాని యథా తథా ॥౨౯॥
జపముద్రేతి విశ్లేయా జపకాలే ప్రదశయేత్ ।

❖ బ్రహ్మముద్రా. ❖

అజ్ఞులీలిస్సమస్తాభిదక్షిణేతరహస్తయోః ॥
సంఘటికరణం బ్రహ్మముద్రా సంశబ్దితా బుద్ధేః ।

౩౦

❖ విష్ణుముద్రా. ❖

అజ్ఞుష్ఠై ద్వే కనిష్ఠై ద్వే తథాన్యోత్తరజనీ ద్వయోః ॥
‡ సహాయక్తాగ్రతశ్చిష్టా విష్ణుముద్రేతి కీర్తితా ।

౩౧

❖ రుద్రముద్రా. ❖

సా చైవ శేషితాజ్ఞుష్ఠా సమసైవ పరస్పరమ్ ॥
ఉధయాజ్ఞుష్ఠముద్రా సా రుద్రస్య కథితా తవ ।

౩౨

* సముదాహృతా. † ఫలైస్సైమా. ‡ ముద్రేతి కథ్యతే. § ద్విస్సతాహి
యథా. ‡ సహాయక్తాగ్రతాః.

❀ అభివాదనముద్రా. ❀

శౌత్రే పిథాయ పాణిభ్యాం దణ్డవద్దక్షిణం కరమ్ || ౨౯
ప్రసారయేద్ధురూణాం తు అభివాదనకర్మణి ।

❀ విఘ్నరాజముద్రా. ❀

* సవహస్తాంజులీస్సవ్యకణైః న్యస్య తథేతరమ్ || ౩౦
ప్రసరేద్విఘ్నరాజస్య ముద్రా విఘ్నవినాశినీ ।

❀ భాగవతముద్రా. ❀

అస్తస్తు తజనీయుగ్మం సంహతాంజ్ఞాష్టకద్వయమ్ || ౩౧
ముద్రా భాగవతీ సాస్యాత్

❀ వరాహముద్రా. ❀

కరయుగ్మం తు సమ్ముఖే ।
† కృతే వరాహముద్రా సా సవసిద్ధికరీ శుభా || ౩౨
గురుపక్షిక్రమే బ్రహ్మ ‡ సైమాముద్రా ప్రదశితా ।

❀ దహనముద్రా. ❀

అపసవ్యే కరతలె సంస్తరేద్రక్తపఙ్కజమ్ || ౩౩
తన్తథ్యే చిన్తయేదగ్నిం త్రికొణం తేజసాం నిధిమ్ ।
అవాంజ్ఞుఖం కరతలం కృత్వా ద్రవ్యైః పరి న్యసేత్ || ౩౪
జ్ఞేయా దహనముద్రైః ప్రదవ్యశుద్ధిః ప్రదా సదా ।

❀ అపార్యయనముద్రా. ❀

సవ్యే కరతలె శ్వేతపఙ్కజం షోడశచ్చదమ్ || ౩౫
కలాషోడశః శ్రీ సంయుక్తం శశినం పఙ్కజాసన ।
తన్తథ్యే చిన్తయిత్వా తు సావితం చామృతం స్మరేత్ || ౩౬

* సవహస్తాంజులీస్సవ్య. † కృత్వా. ‡ ముద్రాస్సన్వాది ప్రదశితాః.
సవకర్మప్రదశితమ్. శ్రీ ప్రదాయినీ. శ్రీ సమ్మాణామ్.

తేనామృతేన తద్భస్మ త్కాలితం తూర్ణితం స్మరేత్ ।
ఆస్థాయనస్య ముద్దైమా కథితా కమలాసన ॥

32

❀ సురభిముద్రా. ❀

అంగుష్ఠే ద్వే కనిష్ఠే ద్వే తథా స్యాత్తజఃనీ * ద్వయోః ।
శిష్టం ప్రసారయేద్భ్రష్టాన్నంగులాని కరద్వయే ॥ 3౮
మధ్యమాం దక్షిణకరే ౭నామికాం చ తథాతరే ।
సంహృత్య ప్రసరెచ్ఛేషం కరయోరుభయోరపి ॥ 3౯
జ్ఞేయా సురభిముద్రా † సా యాగద్రవ్యవిశోధినీ ।

3౮

3౯

❀ ఆవాహనముద్రా. ❀

హస్తాభ్యామృజ్జాలిం కృత్వా ఈషద్వికసితం స్ఫుటమ్ ॥ ౪౦
ఆవాహనస్య ముద్దైమా దశకనాత్స ‡ స్నిధిం భజేత్ ।

౪౦

❀ ప్రణామముద్రా. ❀

హృదయే శిరసి ద్వేపి సమ్ముటాఙ్గాలిరూర్ధ్వగా ॥ ౪౧
ప్రణామముద్రా సా జ్ఞేయా క్షీప్రం దెవప్రసాదినీ ।

౪౧

❀ తస్యావినియోగః. ❀

సా జ్ఞేయా వాసుదేవాదిమూర్తీనాం కమలాసన ॥ ౪౨
చతుర్వింశతిమూర్తీనాం మీనాదీనాం తథైవ చ ।
ముద్దైమా చా న్యమూర్తీనాం కథితా కమలాసన ॥ ౪౩

౪౨

౪౩

❀ పద్మముద్రా. ❀

ప్రసార్యా కరజాన్ సర్వాన్ మణిబద్ధౌ సమేత్య తౌ ।
అస్తరి ప్రవిశ్య చాంగుష్ఠౌ తయోగి పృష్ఠమనుస్సుశేత్ ॥ ౪౪
ప్రసారయేత్పద్మముద్రా మాసనే § తు ప్రదశయేత్ ।

౪౪

❀ కమలముద్రా. ❀

శ్రియాదీనాం చ సర్వాసాం దేవీనాం చతురాసన ॥ ౪౫

౪౫

* ద్వయమ్. † స్యాత్. ‡ సన్నిధిభజనం. § సమ్ప్ర.

ప్రోక్తా కమలముద్రా * నా సవకామఫలప్రదా ।

❀ శబ్దముద్రా. ❀

నిబధ్య దక్షిణాంగుష్ఠం వాసుహస్తస్య ముష్టిగమ్ ॥ ౪౬

కృత్వా చాంగుష్ఠతర్జినౌ సంయుక్తై ప్రసృతే సమే ।

† తిస్రస్తు దక్షిణన్యాయా బద్ధీయుముఃప్రీమూర్ధ్వఃగాః ॥ ౪౭

శబ్దముద్రేయముదితా జ్ఞానదా మోక్షదాఽచిరాత్ ।

❀ చక్రముద్రా. ❀

మణిబద్ధసమా హస్తా తియక్స్సిం ‡ భ్రామ్య చ క్రమాత్ ॥ ౪౮

పర్యాయేణ ప్రయోక్త్యా చక్రముద్రా మహేంద్రయా ।

❀ గదాముద్రా ❀

ముష్టిం కృత్వా తు హస్తాభ్యామంగుష్ఠౌ నీ వినతావృథా ॥ ౪౯

మధ్యమాంగులియుగ్మం తు ‡ ఋజుమూర్ధ్వం ప్రసారయేత్ ।

శేషాభిరంగులీభిస్తు బద్ధయేయగి పరస్పరమ్ ॥ ౫౦

సంక్లిష్టౌ కూపకా ద్వౌ తు గదాముద్రేయమీరితా ।

❀ చాపముద్రా. ❀

తర్జనస్త్రిగం మధ్యమయా సంస్పృశే ॥ చ్చాపముద్రికా ॥ ౫౧

❀ ముసలముద్రా. ❀

ముష్టిం కృత్వా వాసుహస్త మంగుష్ఠమృజుమూర్ధ్వతః ।

అపసవ్యకరేణైవ తదంగుష్ఠం తు బద్ధయేత్ ॥ ౫౨

ప్రసారయే దక్షిణాంగుష్ఠం జ్ఞేయా ముసలముద్రికా ।

❀ ఖడ్గముద్రా. ❀

కనిష్ఠాంగులిపూవం తు సంహృత్యాంగుష్ఠకేన ¶ తు ॥ ౫౩

నిబధ్య తర్జనీం భూయస్తదగ్రం నతమేవ చ ।

* స్యాత్పవక. † తిస్రస్తు దక్షిణన్యాయామ్. ‡ భ్రామ్య చక్రవత్
విరతా. ‡ దక్షిణకృత్వ దీప్తికృత్వ. ॥ ధను. ¶ చ.

ఖడ్గముద్రా తు సా జ్ఞానూ సర్వాదుష్టభయజ్ఞరీ ||

౫౪

❖ వనమూలాముద్రా. ❖

హస్తాభ్యాం లమ్బయెద్భ్రష్టాన్నంగుల్యగైరి పరస్పరమ్ |

బద్ధయెద్వన * మాలా న్యాదంగుష్ఠౌ ద్వా తు సంహరేత్ || ౫౫

❖ అజ్జలిముద్రా ❖

అఖడ్గాదిదేవానాం ముద్రా చాజ్జలిసంజ్ఞితా |

❖ గరుడముద్రా. ❖

ఉభౌ కరతలై పృష్ఠౌ సంశ్లిష్ఠౌ తు కనిష్ఠకౌ ||

౫౬

బద్ధయే త్తర్జనీయుగ్మం ప్రసరెత్తుడ్డవత్క్రిమాత్ |

అంగుష్ఠౌ ద్వా † పాదయుగ్మమధస్తాల్లమ్బయేత్క్రిమాత్ || ౫౭

మధ్యమీనామికాభ్యాం తు కరయోరుభయోరపి |

పక్షవచ్చలనం కుయాజ్ఞేయా గరుడముద్రికా || ౫౮

❖ విష్ణుకేసముద్రా. ❖

కసిష్ఠాదిత్రయం బ్రహ్మ సంహృత్యాంగుష్ఠకేస చ |

నిబధ్య తర్జనీం భూయో విష్ణుకేసస్య ముద్రికా || ౫౯

❖ అనన్తముద్రా. ❖

ప్రసార్యా కరజ్ఞా సర్వా విరలానూర్ధ్వగామినః |

శృత్వా హస్తస్య చాయామం తదగార్జ్య కుశ్చయేత్క్రిమాత్ ||

ఘణిఘణాగ్రసదృశా జ్ఞేయానన్తస్య ముద్రికా |

❖ బలిముద్రా. ❖

చణ్డాదీనాం భ వేన్దుష్టిముద్రైమా బలిముద్రికా ||

౬౦

❖ అస్త్రముద్రా. ❖

అజ్ఞుష్ఠానామికాభ్యాంతు ‡ తథా న్యాదస్త్రముద్రికా |

* మామాయా అజ్ఞుష్ఠౌ. † పద యుగ్మ. ‡ తథా న్యాదస్త్రముద్రా-ద్వస్త్రముద్రా.

❖ ముష్టిముద్రా. ❖

ముష్టిముద్రా శు ముష్టిన్యాదంగుష్ఠేన తు వేష్టితా ॥ ౬౨

❖ జ్ఞానముద్రా. ❖

జ్ఞానముద్రేతి విజ్ఞాయా సైవ ముక్తకనిష్ఠికా ।

❖ గన్ధముద్రా. ❖

గన్ధముద్రేతి విజ్ఞాయా విముక్తానామికా చ సా ॥ ౬౩

❖ పుష్పముద్రా. ❖

పుష్పముద్రేతి విజ్ఞాయా విముక్తా మధ్యమా తథా ।

❖ యజ్ఞోపవీతముద్రా. ❖

మధ్యమాంజుష్ఠశిరసి * సజ్జతిహృత్గ్రహణణా ॥ ౬౪

యజ్ఞోపవీతముద్రా స్యా

❖ ఆకల్పముద్రా. ❖

దంగుష్ఠేన కనిష్ఠికా ।

ఆకల్పముద్రా విజ్ఞాయా విష్ణోః ప్రీతికరీ శుభా ॥ ౬౫

❖ ధూపముద్రా. ❖

† సంహృతాగ్రాంజులీనాం తు కృత్వా న్యతికరాంజులీః ।

సహౌమ్రాధ్యక్షతాంగుష్ఠా కరాభ్యాం ‡ ధూపముద్రా ॥ ౬౬

❖ దీపముద్రా. ❖

ఊర్ధ్వం తు మధ్యమాం కృత్వా సంహృత్యాంగుష్ఠమేవ చ ।

తర్జన్యా నామికాభ్యాం తు సంహృత్య తు కనిష్ఠికామ్ ॥ ౬౭

తేనైవ వామవాస్తేన దక్షిణేన కృతా § తు యా ।

దీపముద్రేతి సా ప్రోక్తా దేవదేవ ప్రియాధికా ॥ ౬౮

అనేయసాముపచారాణాం ముద్రా సా న్యాయే కృతాంజులీః ।

* సజ్జతాభ్యాం తు. † సంశృతా. ‡ ధూప. § తథా.

❀ ప్రతిమాముద్రా. ❀

* యా చాపూర్వార్థకృతాబ్జస్థా శైవాభిముష్టిభిరి కృతా || ౧౯
సా శ్చైయా ప్రతిమాముద్రా బేవదేవప్రియావహా ।

❀ స్వాగత ముద్రా. ❀

ఉత్తానీకృత్య హస్తం చ † వక్రీతాబ్జలిభిరి క్రమాత్ || ౨౦
అబ్జవృత్తం చ పృథక్కృత్వా శ్చైయా స్వాగతముద్రికా ।

❀ ప్రార్థనాముద్రా. ❀

‡ సా చైవ పార్థనాముద్రా

❀ యానముద్రా. ❀

సా చైవా ‡ యానముద్రికా || ౨౧

❀ గ్రాసముద్రా. ❀

పఞ్చాబ్జులీనామగ్రం తు సంయోజ్య కమలాసన ।
అన్వారభ్యైన వామేన పాణినా దక్షిణేన చ || ౨౨
నివేద్య పర మాన్నాది ముద్రా సా గ్రాససంక్షిప్తా ।

❀ హేమామముద్రా. ❀

మధ్యమానామికాభ్యాం తు అబ్జస్థాగ్రేః సజ్జతిః || ౨౩
కనిష్ఠాతర్జకనీయుగ్మం దీప్తీకృత్య యథాతథమ్ ।
తిలవ్రహీయవాదీనాం హేమామకమణి శస్యతే || ౨౪

ఇతి శ్రీ పార్వరాత్రే మహేశాపనిషది

పార్వతసంహితాయామ్

చర్యాకాపాదే ముద్రాలక్షణవిధినామ

ద్వావింశోఽధ్యాయః.

* వాయుపూర్వార్థక. † వక్రీతా(గ్రాబ్జలిః చక్రీతా. ‡ సాచైవ. § దాన.

❀ మన్తాధారవిధిః ❀

[బ్రహ్మః—

సంజ్ఞాభేదస్తు వణానాం మన్తాధారస్తు కీదృశః ।

ప్రయోజనం వా కిం తస్య కథ్యతాం తదశేషతః ॥

౧

[శ్రీభగవాన్ః—

* అహం తె కథయిష్యామి శృణు † సవణం యథాతథమ్ ।

హృస్వదీఘవిభాగేన భిన్నాః పద్మజ మన్తుభాత్ ॥

౨

అకారాద్యాస్వరా జాతాః క్రమాదన్యేఽథమాత్మకాః ।

కకారాద్యాశ్చ చక్రే తే న్యస్య పూజ్యాః ‡ పరిష్కృతే ॥

౩

ప్రళస్తే నిజానే గుప్తే భూభాగే § శోభనే సమే ।

హస్తద్వయేన పిస్తీణం ఘ్రిణిలం చతురశ్రకమ్ ॥

౪

దవణోదరిసజ్జాశమున్నతం చతురజ్జులైః ।

మృద్ధిరి ¶ పిథాయ సుషిరం గౌమయేనూపలిప్య చ ॥

౫

హృత్పత్ర చక్రం విధాతవ్యం షోడశారపరిష్కృతమ్ ।

నాభి నమిసమాయుక్తం చంద్రసమ్మోదరేఖయా ॥

౬

తన్మధ్యే ఛందసామాదిరభూషు స్వరాస్తథా ।

స్పృశాక్షరం నాభిమధ్యే నేమిమధ్యే చ యాదయః ॥

౭

ఏవం న్యస్తైషు వణేషు ద్వాదశాక్షరవిద్యయా ।

అఘాన్యైః స్యుకైః లైభోగైః వణాణాంత్యానం సమచక్షయేత్ ॥

౮

❀ వణానాం సంజ్ఞా స్తరమ్ ❀

చక్రసంస్థితవణానాం నామభేదరి ప్రదశక్యతే ।

ఉద్దిగ్ధశ్చంద్రసామాదిః ప్రణవస్తారిక స్తథా ।

౯

॥ బ్రహ్మ చ బ్రహ్మకొశశ్చ వ్యాపీ చోజ్జ్వల ఇత్యపి ।

నామాని ¶ ప్రథితాన్యస్తావకారౌ విష్ణురుచ్యతే ॥

౧౦

* హస్తతే. † గుహ్యం. ‡ పరిష్కృతాః. § శోధితే. ¶ విధాయ సుసమమ-
విహాయ సుషిరమ్. ॥ బ్రహ్మ. ¶ కథితా.

- ఓజ్జ్వరాదిశ్చప్రమేయ ఆకారో మధుసూదనః ।
ఆదిదేవో గోపనశ్చ స్యాదికార స్త్రీవిక్రమః ॥ ౧౧
- మాయా బద్ధశ్చ రామశ్చ కథ్యతే తదనన్తరమ్ ।
పశ్చబిన్దుమహామాయా వామసస్పయతే తథా ॥ ౧౨
- ఉకారో భువనాహ్వానశ్రీధరశ్చోద్భవస్తథా ।
ఉకారశ్చోద్భవలోకేశో హృషీకేశో గుహలయః ॥ ౧౩
- ఋకార ఋతథామా చ వద్ననాథస్తథోచ్చతే ।
ఋకారగీ పీఠనామా స్యాద్యోగీ దామోదరస్తథా ॥ ౧౪
- ౌకారగి కేశవో గొప్తా * ప్రజ్ఞాధారో హిమేశ్వరః ।
ౌకారో దీఘః † ఘోఞశ్చ నారాయణసమాహ్వయః ॥ ౧౫
- సంప్రసారణనామాస్యాదేకారో మాధవహ్వయః ।
దేవదత్తౌ మృగేశస్సద్భైకారో ‡ గోధనః స్మృతః ॥ ౧౬
- గోవిందౌ వీరసేనశ్చ స్యాదోకారశ్చతుర్ముఖ ।
ఓతదేహీనా వాసుదేవో బ్రహ్మసాధన ఇతిసి ॥ ౧౭
- ఔకార ఔషధాహ్వాన ఔషస్సజ్జమ్భవణో మనుః ।
అంకారగి కపిలాక్షశ్చ ప్రద్యుమ్నో § దేవతా స్మృతః ॥ ౧౮
- అగ్ని కారశ్చనిరుద్ధాహ్వాగ్ కలాన్త || సుగ్ధాసంజ్ఞికః ।
కకారగ్ కమలో బ్రహ్మ కరాలశ్శక్తిః స్మృతః ॥ ౧౯
- ఖకారగ్ || ఖవదేహశ్చ చక్రీ గరుడవాహనః ।
గదధ్వంసీ గకారశ్చ గదీ పశ్చాత్తక్తస్మృతః ॥ ౨౦
- వద్నపాణిఘ్నకారస్తు పశ్చాత్త గజవాహనః ।
జకారశ్చాజ్గపాణిశ్చ ఏకదంష్ట్రగ్ కపిధ్వజః ॥ ౨౧
- వక్రతుణ్డగ్ ఖడ్గధరశ్చకారగ్ పెతనాయకః ।
ఛకారశ్చలవిధ్వంసీ స్వచ్ఛందగ్ కుణ్డలీ స్మృతః ॥ ౨౨

* ప్రజా. † ఘోషశ్చ. ‡ ధనదః. § దేవరః. || సుగ్ధా. || సవన.

- ముసలీ జన్మహంతా చ జకారగి కకుభః స్మృతః ।
 ఝకారస్సమవేదాత్తా * ఝమాశీ † చ సువణకభాః ॥ ౨౩
- ఇకారశ్చద్విధనలరి పాశపాణిభృగః స్మృతః ।
 టకారో హృదయా ‡ హ్లాదీ భేటకీ పవకతః స్మృతః ॥ ౨౪
- ఠకారగి కాస్తుభా § మేఘీ ణోమరో దుస్సహః స్మృతః ।
 డకారగి ఘణ్డరీకాక్షో ఝుషో భూబువకనాలయః ॥ ౨౫
- ఢకారగి పుష్పభద్రా చ దృఢకమాక ప్రతదకనః ।
 ణకారో వనమాలీ స్యాత్ప్రిచణ్డస్సముఖః స్మృతః ॥ ౨౬
- ఏకనేత్ర స్తకారస్యాద్వైరాజౌ విజయః స్మృతః ।
 థకారస్సవక ఖిరోధశ్చ రసాత్తా సుప్రతిష్ఠితః ॥ ౨౭
- దకారో వైధరో దృష్టిరత్రి ॥ స్స త్రిపురాస్తకః ।
 ధకారో ధనదగి పుణ్యస్సభగౌ మోహనాశనః ॥ ౨౮
- నకారో భద్రపాణిస్సాద్విఘ్నేశౌ మానుషేశ్వరః ।
 పకారి పాపహనగి పవిత్రగి పశ్చిమాననః ॥ ౨౯
- ఫకారగి ఫుల్లనయనశ్శిఖిణ్డే స్యాద్వికమకాః ।
 బకారో బృహ్మలో మాస్సో మతమాక కాలనైమిజత్ ॥ ౩౦
- భల్లాయుధౌ భకారశ్చ సుభద్రసూక్ష్మలోచనః ।
 మకారౌ మస్తరో దక్షో మాధవీ పాటలప్రియః ॥ ౩౧
- యకారగి పురుషాత్తా స్యాద్వాయు శ్శబ్ధ శ్చతుగతః ।
 రేఘోఽనలౌ మహాజ్వలో విశ్వాత్తా సవకదాహకః ॥ ౩౨
- లకారగి పీతవణకభో మాహేంద్రగి పులహః స్మృతః ।
 వకారౌ వరుణగి కుమ్భగి వీయూషాత్తా సుధారసః ॥ ౩౩
- శకారశ్చుభదౌ లక్ష్మీః శ్రీవత్సో విత్తవధకనః ।
 షకారగి ణొధరూపీ స్యాదుగ్రాత్తా శత్రుసూదనః ॥ ౩౪

పూణాచన్ద్ర్యగ్ కలాత్తా స్యాత్ సకారశ్శుక్లసంజ్ఞితః ।
 ద్వాదశాత్తా హకారస్సాన్వితీప్తిమాణ భాస్కరః స్పృతః ॥ ౩౫
 శకారో డ్బుభౌ * భగో విష్కమోఽవిషమధ్వనిః ।
 ఊకారో గరుడోఽనన్తగ్ కూటో నరహరిః స్పృతః ॥ ౩౬
 అనుస్వారో ధుప్రా బిస్తుయప్తిశ్చన్ద్రాగ్ ఉచ్యతే ।
 స్వాహాకారో హుతాన్తశ్చ † టరెతి పరికీర్తితః ॥ ౩౭
 సమస్కారో నతవణాణాంజ్ఞా ఇత్యాదయః స్పృతాః ।

❖ వణాణాం దేవతానిదేశః, ❖

చక్రసంస్థితవణాణాం దేవతా కథ్యతే క్రమాత్ ॥ ౩౮

❖ తత్ర అచాం దేవతాః, ❖

సవేషామపి వణాణామకారగ్ కారణం యతః ।
 సవకారణరూపత్వా ద్విష్ణు స్తస్యాధిదేవతా ॥ ౩౯
 ఆకారస్య మధుద్వేషీ స్యాదికారస్త్రి ‡ విక్రమః ।
 ఈకారో వామనో దేవస్తథాకారశ్శ్రియరి పటః ॥ ౪౦
 ఊకారస్య హృషీకేశో వణాస్య స్యాదనన్తరమ్ ।
 పద్మనాభస్తస్యైకారస్య దేవ్రా దామోదరో భవేత్ ॥ ౪౧
 క్షీణూకారస్య స్థితశ్శమ్భుః శ్చికారస్య చ దేవతా ।
 నారాయణోఽధిదేవస్సాన్వితో శ్చికారస్య చతుర్ముఖ ॥ ౪౨
 మాధవ్రాఽనన్తరాణాస్య గోవిందో దేవతా భవేత్ ।
 ఐకారస్య తథాణాస్య స్యాదోకారస్య దేవతా ॥ ౪౩
 హసుదేవస్తథాణాస్య స్యాదౌకారస్య దేవతా ।
 సజ్జ-మణస్తథాజ్కారో భవేత్ప్రీదుశ్శమ్న దేవతా ॥ ౪౪
 అగ్ కారస్యానిరుద్ధస్సాన్వితో ఇత్థం క్రమాదచామ్ ।
 దేవతాగ్ కథితా బ్రహ్మణా

* గభో విష్కమోఽవిషమధ్వనిః-వగో. † చంద్రేతి పరికీర్తితః. ‡ విక్ర
 మా. క్షీణూకారః కేశవో దేవో.

❀ హలాం దేవతాః. ❀

హలాం సంప్రతి కథ్యతే ||

౪౫

కకారస్య విధిదేవగ్ని ఖకారస్య సుదశేవనః |

గకారస్య ఘకారస్య * వాణీ శాబ్దశ్చ దేవతా ||

౪౬

జకారస్య చకారస్య దేవ్రా నందక ఇవ్యతే |

ఛకారస్య యమో దేవ్రా జకారస్య చ దేవతా ||

౪౭

ముసలీ స్యాత్ † యుకారస్తు భవేదఙ్ముశ్చదై వతః |

ఇకారస్య భృగుదేవః టకారస్య మహీధరః ||

౪౮

మేరుగ్ని కాస్తుభదై వత్ప్యః తకారో డస్తు పాథివః |

ధకారో మాత్పదై వత్ప్యో ణకారో వానమూలికః ||

౪౯

తకారస్య తథా దృష్టిః ధకారో రసదై వతః |

అత్రిదకారస్య భవేద్ధకారస్య ధనేశ్వరః ||

౫౦

లమ్బాదరో నకారస్య పకారస్య పవిత్రకః |

శిఖిణ్డవాక్ ఛకారస్య బకారస్య తు దేవతా ||

౫౧

‡ జృమ్భలో భాక్షరస్య స్యాత్సుభద్రో దేవతా తథా |

దక్షో మకారస్య భవేద్యకారో వాయుదై వతః ||

౫౨

ఘమధ్వజస్యాస్త్రిదైవస్య లకారస్య దివస్పతిః |

వకారో వరుణేశాన శ్వకారో మాధిదై వతః ||

౫౩

కౌఠాకారిః షకారస్య సకారశ్చంద్రదై వతః |

సహస్రాంశుమాకారస్య శకారో కీ భగదై వతః ||

౫౪

నరసింహః క్షకారస్య కథితాగ్ని కాదిదేవతాః |

❀ మంత్రావణాదిజ్ఞాన ఫలమ్. ❀

వణానాం చక్రనిష్ఠానాం నామావ్యపి చ దేవతాః ||

౫౫

యో వేత్తి తస్య ఫలదా మన్త్రిణ శ్చతురానవ |

* వాణీశాబ్దాధిదేవతే. † యుకారస్య భవేదఙ్ముశ్చదేవతా. ‡ జృమ్భలస్తు భకారస్య. కీ భగదేవతా.

❀ వణానాం సత్తత్రాణి. ❀

యావత్తో యస్య వణాస్య యన్నక్షత్రం విదుర్బుధాః ॥ ౫౬

స చ * తావాం సత్ర వణాగ్గ్ క్రమాదిహ నిగద్యతే ।

ఆద్యం వినా స్వరం వణావాద్యావాశ్వయుజౌ స్మృతౌ ॥ ౫౭

ఇకారస్యాపి భరణీ కృత్తికాత్రయముత్తరమ్ ।

చతుష్టయమృకారాది రోహిణ్యే కమధేషకా ॥ ౫౮

రౌద్రమప్యేక † మేనస్యాత్పనవసోద్వేద్యయం మతమ్ ।

ద్వయమేవ తథా పౌష్టమాద్యస్తం వా మతాస్తరే ॥ ౫౯

కాదిషు ప్రథమం ‡ పుష్యం ద్వయం సాపకం ద్వయం మఘా ।

ఏకమయకమణం యుగ్మం § భగదైవతముచ్యతే ॥ ౬౦

యుగ్మమేవ తు సాచిత్రం ¶ ద్వయమిద్వ్యాధిదైవతమ్ ।

ఏకం ॥ నిష్ట్యా విశాఖ ద్వే త్రియం మైత్రమనస్తరమ్ ॥ ౬౧

ఐంద్రమేకం త్రయం మూలం పూర్వమాషాఢమేకకమ్ ।

ఆషాఢముత్తరం చైకమేకమేవాభిజన్తతమ్ ॥ ౬౨

ద్వయం వైష్ణవమేకం తు శ్రవిష్ఠా శతతారకమ్ ।

ఏకమేవ ¶ త్రయం శాది వణాస్సాద్యదజ ఏకపాత్ ॥ ౬౩

అహి బుధ్న్యస్త్రయో వణా ఇతి వణేశు తారకాః ।

❀ రాశయః ❀

ఆదౌ చతుష్టయం మేషా వణానామృషభస్త్రికమ్ ॥ ౬౪

తథైవ మిథునం యుగ్మం కులీరం మృగరాట్ తథా ।

శిష్టద్వయం శాదయస్తు ¶ కన్యా కుగ్గ్ ప్రథమం తులా ॥ ౬౫

చవగోక పృశ్చికశ్చాపరి టవగ్గ్స్పర్శిరుచ్యతే ।

తవగోక మకరగ్గ్ కుమ్భః పవగోక౭ శ్రీ న్యస్య యాదయః ॥ ౬౬

* తాసామ్. † వణాస్సాత్. ‡ పుష్యద్వయం సాపక. § భగదైవత-భగవద్దైవ. ¶ ద్వయం చిత్రా. ॥ తిష్య. ¶ త్రియంశాది. ¶ కన్యాయాః. శ్రీ న్యస్య.

❀ సాధకస్య యోగపరీక్షా. ❀

నక్షత్రం యత్సాధకస్య మస్తస్యాద్యక్షరస్య యత్ ।
నగనాయోరిసతయోయోగాయోగౌ పరీక్షయేత్ ॥

౬౭

❀ సిద్ధారిచక్రన్యాసః ❀

చతుష్పదం లిఖిత్వోవాక్యం తత్ప్రాకారాది నిఖిపేత్ ।

యస్మిన్ పదే సాధకస్య నామాద్యణాలిపిస్తథా ॥

౬౮

తత్త్రైవ చేద్భవేన్నస్త్రో * స్యాద్యం వణమవస్థితమ్ ।

తత్ప్రథం నాన్ద్వితీయే తు సాధ్యం విద్యాదవస్తరే ॥

౬౯

పదే సిద్ధం తురీయే తు వై పరీత్యాయ కల్పతే ।

సిద్ధే సిద్ధం జపాద్యైస్తు సాధ్యే సాధ్యం సుసిద్ధకే ॥

౭౦

అధితమాత్రే మహాతే ఫలాయ భవతి భువమ్ ।

పదే తు వై రిణస్సాన్యచ్చేల్లిపిరిధ్యేతృనాశనమ్ ॥

౭౧

ఆనుగుణ్యం పరీక్ష్యేతి నిమిత్తాని పరీక్ష్య చ ।

సాధకిస్సాధయేన్నస్త్రో దేవస్య కుటిలా గతిః ॥

౭౨

❀ మూలమస్త్రచతుష్టయస్య నానుగుణ్యపరీక్షా. ❀

చతుష్షు మూలమస్త్రేషు నానుగుణ్యం పరీక్షయేత్ ।

❀ మూలమస్త్రసిరూపణమ్. ❀

తారమష్టాక్షరం చైవ ద్వాదశాక్షరమేవ చ ॥

౭౩

విష్ణుగాయత్ర్యపి తథా చత్వారిగి ప్రథమే మతాః ।

❀ మాలాబీజమస్త్రలక్షణమ్ ❀

ద్వాత్రింశదక్షరాధికేన్య మాలామస్త్రా దశాధికే ॥

౭౪

బీజమస్త్రా

❀ మస్త్రాణాం వయోజాత్యాదినీదేశశః. ❀

స్పృమస్తేషు పూర్వే వాధిక్యశోభనాః ।

* స్యాద్యద్యణామపి.

* ఇతరే యావన్ తద్వత్పక్షే జాత్యేపి శోభనాః ॥ ౭౫

స్త్రీపున్న + పులితై తైః ధం భజన్తే మస్త్రజాతయః ।

సంస్తానమస్త్రాస్సాన్వహన్తా నమోస్తాస్తు నపునకాః ॥ ౭౬

శేషాగ్ పురుషమస్త్రాస్సస్మరిత త్రిధమితిమ్ ।

❖ మస్త్రజాత్యనురోధేన కర్మసు వినియోగః ॥ ❖

ఉచ్చాటనై చ వశ్యై చ విద్వేషే తుద్రకముకసు ॥ ౭౭

స్త్రీయగి ప్రశస్తా నబ్లిక్లాగ్ కర్మస్వస్యత్ర పూజితాః ।

పుల్లిక్లేషు తు + మస్త్రైషు దిక్షాత్రం కిశ్చేదుచ్యతే ॥ ౭౮

భడన్తా మరణాద్యథే శస్త్రా భూతాద్యవద్రవే ।

కి హుజ్జా-రాన్తాగ్ ప్రశస్యన్తే వాషడన్తాస్తు తే పునః ॥ ౭౯

ఆప్యాయనే నియుజ్యన్తే ధర్మకామాథకమూర్తికామ్ ।

చతుర్థ్యన్తాగి ప్రశస్యన్తే ఓమన్తాస్సవశసిద్ధిదాః ॥ ౮౦

❖ అవిధినా గ్రహణే దోషః ॥ ❖

శ్రీ సర్వమస్త్రాస్సవశఫలా గురువక్త్రాద్యది శ్రుతాః ।

యదృచ్ఛయా శ్రుతో మస్త్రశ్చ ॥ నై నాథ చ్చలెన వా ॥ ౮౧

పత్రైత్యేతో వా వ్యథా న్స్యాత్ప్రీత్యుతానథకదః స్మృతః ।

❖ సిద్ధేకమస్త్రస్య మస్త్రాస్తరసాలభ్యమ్ ॥ ❖

ఏకస్సుసాధిణో మస్త్రో జపహూమాదితపకైః ॥ ౮౨

స సాధకస్య సర్వాథకం ప్రసూతే నాత్ర సంశయః ।

సమ్యక్సిద్ధేకమస్త్రస్య నాసాధ్యమిహ కిచ్చన ॥ ౮౩

కింపునర్జహవ్రా యస్య కా కథా హరిశేవ సః ।

❖ మస్త్రజపే దిగాదినియమః ॥ ❖

కుశేషు కృష్ణత్వచి వా ॥ బ్రుహ్మమేకా న్తభూమిషు ॥ ౮౪

* 'ఇతరే' ఇత్యధకం క్వచిన్న. + చితి చ. † సవేషు. ‡ హుజ్జా-రాన్తా. శ్రీ సర్వ. ॥ చ్చదై. ॥ తస్మామేకాన్త.

ప్రాగాదిదిబ్జుభో భూత్వా న తు యామ్యముఖగి క్వచిత్ ।
ఉపవిష్టో జపేన్నన్త్రం సపవిత్రకరశ్శుచిః ॥ ౮౫

ధృతోధ్వంపుణ్డగచనో నాన్యం వా చముదీరయత్ ।
గురుం ప్రణమ్య ప్రథమం ప్రణవప్రముఖం జపేత్ ॥ ౮౬

❀ జపయోగ్యప్రదేశాః. ❀

దేవతాయతనే నద్యాం శైలై సాగరరాధసి ।
వనే వా తీర్థదేశే వా న్యగ్రోధాశ్వత్థయోరధః ॥ ౮౭
* అన్యత్ర వా శుచౌ దేశే కుటిం కృత్వారభేత సః ।

❀ జావకస్య ఆహారనియమః. ❀

అనశ్నన్ వాయుభక్షో వా యద్వాబ్జక్షో జలాప్లుతః ॥ ౮౮
జీర్ణవర్ణశనశ్శౌకభోజనో వా ఫలాని వా ।
పశ్యాసి మూలాన్యథవా భుజ్ఞానో లవణం పినా ॥ ౮౯
యప్రాస్తికాలాజదుగ్ధ భిక్షాహారో జితెన్ద్రియః ।
పూర్వం పూర్వం ప్రశస్తౌ స్యాదశనీయం విశౌధనమ్ ॥ ౯౦

❀ సిద్ధియోగ్య ఔధ్యాదయః. ❀

† మన్తస్య దేవతా ‡ తారతిథివారేషు సాధకైః ।
ద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం వా గ్రహణే కర్మ శస్యతే ॥ ౯౧
విశేషయజనం కుర్వాన్ చక్రాబ్జై జపమాచరేత్ ।
శిఖ వా జటిలౌ వాపి నల్మలాజినకపటః ॥ ౯౨
త్రిసంధ్యం స్నాననియత స్తేలాభ్యజ్జవనజీతః ।

❀ యుగభవేన జపావృత్తి భేదః. ❀

యావదుక్తం కృతయుగే మన్తార్భ్యసనమిష్యతే ॥ ౯౩
త్రైతాదిషు త్రిషు ప్రాక్తం ద్విగుణం త్రిగుణం క్రమాత్ ।
చతుగుణం పరం వాపి తతో మన్తఫలెచ్ఛయా ॥ ౯౪

* సవకసిద్ధికరోమ నసిద్ధసిద్ధ్యేత్త్రియావశాత్ ।
క్రియాధిగమ్యతే శాస్త్రాచ్ఛాస్త్రం దేశికపూరుమాత్ ॥

౯౫

❖ మస్త్రశబ్ద నివచనమ్. ❖

మననం సవకసత్వానాం త్రాణం † సంసారసాగరాత్ ।

మననత్రాణసంయోగాన్మస్త్ర ఇత్యుచ్యతే బుధైః ॥

౯౬

అథవా గోపనీయత్వా ‡ ధ్వాతోమకస్త్రయతే ‹ రయం ।

రప్రత్యయాస్తగ్ పుల్లిజ్ఞస్తధాయం లోకవేదయోః ॥

౯౭

¶ మస్త్రైః స్థాప్యతే దేవౌ మస్త్రైశ్చైవ విసృజ్యతే ।

జ్ఞానానాం తత్పరం జ్ఞానం మస్త్రజ్ఞానం విదుర్బుధాః ॥

౯౮

ఐహికాముష్మికం సవకం మస్త్రైశ్చైవ ప్రసిద్ధతి ।

❖ ఫలదశకనాదేవ మస్త్రాద్రష్టృత్వమ్. ❖

ఛన్దో ॥ మస్త్రాక్షరే యత్తదశకనాదృషిరుచ్యతే ॥

౯౯

దశకనం చ ఫలస్యాహునకపునమకస్త్రదశకనాత్ ।

దేవతా మస్త్రా ఫలదా మస్త్రైః ప్రతిపాదితా ॥

౧౦౦

బ్రువన్తి నిలయం క్షేత్రం తత్త్వం ¶ తత్త్వమిదం విదుః ।

❖ మస్త్రాణాం శ్వేతాదివర్ణభేదః. ❖

మస్త్రాక్షరాణాం శుక్లాదిశ్చ మస్త్రభేదగ్ ప్రకీర్తితః ॥

౧౦౧

మూఃమస్త్రాదిమస్త్రాణాం సాధనం శృణు సాంప్రతమ్ ।

❖ మస్త్రైః వజ్రావస్తునిదేశః. ❖

విధాయ ¶ యోగయోగ్యాని పుష్పమూలఫలాని చ ॥

౧౦౨

శాకాదీని తు ¶ వజ్రావస్తుని వజ్రయోదితరాణి తు ।

గృహ్ణాయా ద్యాని వజ్రావస్తుని తాని వజ్రావస్తు పద్మజ ॥

౧౦౩

* సవకసిద్ధికరో. † తు భవ. ‡ త్యాధైతోః. ‹ పరమ్. ¶ తస్త్రైః.
॥ మాత్రాక్షర. ¶ తత్త్వం చ భేదయోః. ¶ వర్ణభేదాః ప్రదేశితాః. ¶ యోగ
యోగ్యాని. ¶ వజ్రావస్తుని.

❀ వజ్రాని పుష్పాణి. ❀

ఉగ్రగ్రాన్ధాన్ధాని దుగ్రాన్ధాని పరిత్యజేత్ ।	
పస్తాకకపణాస్పృష్టాని పుష్పాన్యారాధన హరేః ॥	౧౦౪
ఉన్నత శాలలీ బీజపూర ధుత్తూరికాజపాః ।	
బద్ధాకాశితకొరణ్డద్రోణకన్యాపరాజితాః ॥	౧౦౫
బృహత్యగస్త్రికూర్వాణ్డపటోల్వారగ్వక్తైః సుమాః ।	
నిగూర్ణైః * దమయన్తీ చ † కింశుకం పారిభద్రకమ్ ॥	౧౦౬
కొశాతికీ ప్రియాలుశ్చ తపస్వీ గిరిమల్లికా ।	
నిమ్బవ్యాఘ్రి కరజ్జశ్వీ వడ్డా ‡ పావణ్డపట్టికా ॥	౧౦౭
§ విభీతకిక్కిణ్యజ్జ్వలాలాజలీశభ్రపుష్పిణీ ।	
నారజనన్దికావతా ¶ వల్లికాక్షీరికాదిషు ॥	౧౦౮

❀ మన్త్రిణో వజ్రాని శాకాదీని. ❀

పుష్పాణి వజ్రానీయాని శాకాన్యపి తథా శృణు ।	
॥ శృక్లాప్తం గ్రజ్జనం శిగూ నాలికా నునిషణ్ణకమ్ ॥	౧౦౯
సాభాజ్జనం ¶ రక్తబాష్పం గ్రామబాష్పం త్రికణ్డకమ్ ।	
§ ద్రోణపత్రం లిలిక్లా చ తణ్డలీయం తపస్విని ॥	౧౧౦
కొశాతికీ చ వజ్రాని మూలెషు త్యాజ్యముచ్యతే ।	
ధత్తాకం లకునం తాలఫలమూలే పటోలికా ॥	౧౧౧
♣ బిహకుమ్భాన్దనారజఫలాని పరివజయేత్ ।	

❀ వజ్రాని భోజనపాత్రాణి. ❀

బిల్వోనుమ్బర బోధ్యకా వటపత్రేషు భోజనమ్ ॥	౧౧౨
వజ్రయేత్సాధనో యత్నాదాలస్యం § దీఘుచిన్తనమ్ ।	
వివాదనిద్రా నివేదనిగ్రహానుగ్రహం స్త్యజేత్ ॥	౧౧౩

1 మమయన్తీ చ. † కింశుకా పారిభద్రకా. ‡ పాణ్డర. § విభీతకిక్కిణీకొల. ¶ పూతిభాష్పమ్. ॥ శృక్లాగ్రం గృజ్జనమ్, శృక్లాప్తం మజ్జరమ్. ॥ పూతిభాష్పమ్. § ద్రోణం పటోలి నిమ్బం చ. ♣ బీజకుమ్భా. ॥ దీఘుచిన్తనమ్.

❀ మన్త్రిణా ధారణీయాని చిహ్నాని. ❀

పద్మాక్షమాలాం గ్రీవాయాం లఘ్వాత్సాధకశ్శుచిః ।

❀ సువణం చక్రధారణమ్. ❀

ధారయేద్దైమయం చక్రం సవణవిఘ్నోపశాంతయే ॥ ౧౧౮

❀ దేహే దారణీయలాఙ్ఘనమ్. ❀

జపకాలేఽథవా చక్రం శఙ్ఖాశ్చక్రి యథాతథా ।

తాఙ్గఖడ్గదాకారం లాఙ్ఘనం లాఙ్ఘయేత్సుధీః । ౧౧౯

శరీరావయవే బాహ్వావణ్యోభువి చతుముఖః ।

❀ చక్రాదిలాఙ్ఘితస్య మాహాత్మ్యమ్. ❀

చక్రాదిపఞ్చభిజ్ఞాన లక్ష్మీతాఙ్గపరిష్కృతమ్ ॥ ౧౧౬

పురుషం దూరతో దృష్ట్వా భూతాద్యా భయవిహ్వలాః ।

విద్రవంతి తథా ఘోరాగ్ని పాపిష్ఠాః క్షణమాత్రతః ॥ ౧౧౭

వినశ్యంతి తథా పుణ్యపుజ్ఞాని ప్రవిశంతిచ ।

ప్రణమంతి తథా దేవా దేవషిప్రపరాస్తథా ॥ ౧౧౮

అకృత్యమపి కువాణో భుజ్జానో వా యతిస్తతః ।

పాపై సకలివ్యతే దేహీ చక్రాద్యాయుధలాఙ్ఘితః ॥ ౧౧౯

హవ్యం కవ్యం చ దాతవ్యం తస్మై * తద్దానమక్షయమ్ ।

❀ సిద్ధిప్రతిబంధకాని వెషచెష్టాదీని. ❀

అవిధాయ శిఖాబంధమకృత్వా తిలకం మృదా ॥ ౧౨౦

అధారయంత్రతో దభాకా సూత్రైః † రనుపవీతయత్ ।

కుంభాక కమాకాణి న ఫలం పాశ్చుయాత్పురుషాధమః ॥ ౧౨౧

నగ్నో ముక్తశిఖాబంధో వాససా వావకుఙ్గితః ।

గచ్ఛత్ శయానగ్ని ప్రలపత్ న జపాత్పులమశ్శుతే ॥ ౧౨౨

జపేన్ద్రానం సమాస్థాయ సహసంభాషణాదికమ్ ।

ప్రతిలోమాదిభిన్దై నైకుర్యాన్తన్త్రోవి త్తమః ॥

౧౨౩

వ్యాహరేదపి కార్యాధకం నిత్యం తద్గతమానసః ।

❀ మన్తసిద్ధ్యర్థక శాలానిరూపాది. ❀

ద్వాదశాక్షర * మన్యం వా జపేదక్షురలక్షకమ్ ॥

౧౨౪

తదధకం జహుయా దగ్నా హేమామశాలాం ప్రకల్పయేత్ ।

ధూమనిగమనో ఐతాం చతురశ్చాం † మనోరమామ్ ॥ ౧౨౫

❀ కుణ్డాక్షితి మానాది. ❀

తన్త్రధ్యే కల్పయేత్కుణ్డామాహుత్యసుగుణం శుభమ్ ।

వృత్తం వా చతురశ్రం వా మేఖలాత్త్రయసంయుతమ్ ॥ ౧౨౬

‡ యో నిమన్త్రుత్తుయా బ్రహ్మ మానం కుణ్డాన్య కథ్యతే ।

అయుతాహుతిపయన్తై హేమామే హస్తప్రమాణకమ్ ॥ ౧౨౭

ద్విహస్తం నియుతే కుణ్డం త్రిహస్తం ప్రయుతే తథా ।

శబ్దుహేమామే చతుర్హస్తం మహాశక్తౌ తు పట్కరమ్ ॥

బృందాహుతౌ సప్తహస్తం మహాబృందైష్టహస్తకమ్ ।

అబుధే నవహస్తం స్యాన్నిబుధే దశహస్తకమ్ ॥

౧౨౯

ఏకాదశకరం ఖవేక పరాధేక ద్వాదశాయతమ్ ।

త్రయోదశకరం మధ్యే శ్రీ అస్తకే తు చతుదశ ॥

౧౩౦

పద్మే కరాగ్ని పంచదశ మహాపద్మే తు షోడశ ।

సముద్రే వింశతీకర శ్రీ మోఘే ద్వావింశతిః స్మృతమ్ ॥

౧౩౧

ఇతోఽధికాహుతివిధౌ చతుశ్చంశశిహస్తకమ్ ।

❀ ప్రసంగాత్సంఖ్యేస్తాసనిదేశః. ❀

ప్రసక్తాదుచ్యతే సంఖ్యే తాం క్రమేనావధారయ ॥

౧౩౨

* తో హిసం. † మనోహరామ్. ‡ యోనికమ్. శ్రీ అస్తకే. శ్రీ మహాఘ్న.

ఏకం దశ శతం సఖ్యై సహస్రసుయుతం తథా ।
 నియుతం ప్రయుతం శఙ్ఖమహాశఙ్ఖుస్తతః పరమ్ ॥ ౧౩౩
 బృన్దం తథా సుహాబృన్దముబుదం న్యబుదం తథా ।
 ఖవణం పరాధణం మధ్యాన్తై పద్మం తన్మహాదాదికమ్ ॥ ౧౩౪
 * పద్మాత్తరం సముద్రం స్యాన్మహాఘం † చోత్తమం భవేత్ ।
 ఏకమారభ్య గణయేత్ప్రియుతాన్తం యథాక్రమమ్ ॥ ౧౩౫
 స్థానాత్ స్థానం దశగుణం వధాయేత్ప్రియుతావధి ।
 లక్షస్య నియుతం ‡ సఖ్యై కోటిః ప్రయుతమిష్యతే ॥ ౧౩౬
 శఙ్ఖమారభ్యగణయేన్మహాఘాన్తం క్రమాద్యథా ।
 శతం కోటిసహస్రీణాం శఙ్ఖసఖ్యై నిగద్యతే ॥ ౧౩౭
 తథైవ స్యాన్మహాశఙ్ఖురేవం బృన్దం ప్రకీర్తితమ్ ।
 తద్వదేవ మహాబృన్ద మేవ మేవాబుదం స్ఫుతమ్ ॥ ౧౩౮
 ఇత్థం నిబుదమాఖ్యాతమేవం ఖవణముదాహృతమ్ ।
 ఏవమేవ పరాధణం స్యాన్మధ్యమిత్థం చతుర్ముఖ ॥ ౧౩౯
 † ఏవమన్తం తథా పద్మం మహాపద్మం తథైవ చ ।
 సాగరప్రలయావేవం సఖ్యై నాస్తి తతిరి పరమ్ ॥ ౧౪౦

❀ అగ్నేశ్రోత్రాదినిరూపణమ్. ❀

శ్రీ యత్ర కావ్యం తు తచ్చోత్రం యత్ర ధూమస్తా నాసికా ।
 యత్రాల్పజ్వలనం నేత్రం యత్ర భస్మ తు తచ్చిరః ॥ ౧౪౧
 యత్ర సమ్యక్ స్థితా దభావస్తత్ర కేశారి ప్రకీర్తితాః ।
 యత్ర ప్రజ్వలితో వహ్నిజిహ్వ తత్రైవ కీర్తితా ॥ ౧౪౨

❀ మౌనుసానాదిఫలమ్ ❀

అగ్నికణైః హుతీ గోగౌ నాసికాయాం మనోవృథా ।
 చక్షుషానిధనం కురూత్కేశే దారిద్ర్యదం భవేత్ ॥ ౧౪౩

* ఉపాత్తమమ్. † చోత్తరమ్. ‡ సహస్ర సఖ్యై ఇత్యత్ర సంఖ్యా ఇతి కొ
 శాస్తరే. † ఏవమేవం. శ్రీ యత్ర ఇత్యాది - 'సమిద్భిః' ఇత్యన్తం శోశచతుష్టయే
 స దృశ్యతే.

వశతం శిరసి పాపం స్యాత్తస్మాజ్జహ్వసు హేమామయేత్ ।
సమిద్భిర్యాజ్ఞయేబీజైఃకుప్తైఃగవ్యైస్తథా దలైః ॥ ౧౮౪
సుమనోభిస్సమిద్భై గ్నౌ జహుయాదగ్నిమాహరేత్ ।

❀ కుడ్డముధ్యే యోగాసనమ్. ❀

ఆరణ్యం మణిజం లోహం కుడ్డముధ్యే పరిష్కృతే ॥ ౧౮౫
యోగాసనం చాగ్నిమధ్యే కల్పయిత్వా హరిం పునః ।

❀ ప్రత్యహం హేమామః. ❀

ఆవాహయేత్తత్ర దేవం హేమామాంతం * తత్ర సన్నిధిమ్ ॥
ప్రాథమ్యేతి సమారాధ్య హేమామం కుర్యాద్దినే దినే ।
ఆ హేమామకాలమయ్యాదం రక్షేదగ్నిమతద్విత్తః ॥ ౧౮౬
న దహేత్పరిధీః దభానుపస్తీణానుపక్రమే ।

❀ సిద్ధేనిమిత్తాని. ❀

ఏవముక్తేన మార్గేణ జవతో మస్త్రముత్తమమ్ ॥ ౧౮౮
సాధకస్య † పునస్సృష్టా సృష్టృవస్త్యవిచారితాః ।
మస్త్రసిద్ధిమసిద్ధిం చ సూచ ‡ యస్తశ్శుభాశుభమ్ ॥ ౧౮౯

❀ తత్ర సునిమిత్తాని. ❀

ఆచార్యం ప్రతిమాం దేవీం పూజోపకరణాని చ ।
విప్రం భాగవతం భూపం ఛత్రచామరదన్తినః ॥ ౧౯౦
సింహాసనమపాం కుమ్భం పూణం కన్యాం వధూజనమ్ ।
దీపం శిష్టం తథా యానం § శ్రీవత్సం పాదుకాం తథా ॥ ౧౯౧
శ్వేతం వస్త్రం చ మాల్యం చ చందనం భూషణాని చ ।
రత్నాని కామలాదీని పాయసం దధి పాలికాః ॥ ౧౯౨
తాంబూలం పుస్తకం ఘృతౌ తణ్డూలానవగాహనమ్ ।
సముద్రతరణం శైలారోహణం ద్రుమగోహణమ్ ॥ ౧౯౩

* భూమిలాభం మృదాం లాభం తటకూపాదిదశానమ్ ।

ప్రాజ్ఞుభోదుజ్ఞుభో వాపి యాత్రాం కువశా స్వయం యది ॥

విమానదశానం విష్ణుదీప్తా చ శశిభాస్కరా ।

† నక్షత్రాణి గృహాదీని జ్యోత్సాం చ ధ్రువమణ్డలమ్ ॥ ౧౫౫

దీప్తమగ్నిం వెదఘూషం సిద్ధవిద్యాధరాదికమ్ ।

దేవతా సమితిం చైవ పశ్యేత్ మూలఫలాని చ ॥ ౧౫౬

అపూపాదీని భక్ష్యాణి కుశయప్తిం కమణ్డలుమ్ ।

యజ్ఞావపీతం పాత్రాణి (సుక్కు)వాదీని లోకయా ॥ ౧౫౭

అక్షమాలామేవ మాద్యైశ్చైస్సప్తవైవిధ్యానిదిశాశేత్ ।

మస్త్రసిద్ధిం బహు ‡ ముఖాం

❖ దునిమితాని. ❖

దుస్స్వప్నాశ్చవ్యశోభనాః ॥ ౧౫౮

కథ్యంతే ముణ్డతైస్సాధాం సమ్భాషా సహవతానమ్ ।

స్వయం ముణ్డశ్చ భిభ్రాణో జీణాం నీలం తథామృతమ్ ॥ ౧౫౯

కన్ఠాం రక్తాం తథా నీలాం పుష్పమాలాం చ మూధాని ।

గదాభారోహణం భగ్నయానాధిష్ఠానమబ్జజ ॥ ౧౬౦

ఛిన్నచ్చత్రధరో వాపి మహిషారోహణం తథా ॥

దక్షిణాభిముఖో గచ్ఛన్నుప్త్రవాహాదిరోహణమ్ ॥ ౧౬౧

దప్తశ్చ కపిభిదేహే సృగాలై వా వృక్షైస్తథా ।

కణాపాదశిరశ్చైదో దంతానాం పతనం తథా ॥ ౧౬౨

నవవస్త్రధంగీ పీడా భటైః పాశైః బన్ధనమ్ ।

§ విధవాల్లిజనం సీచైగీ పాషణ్డైః ప్రతిలోమజైః ॥ ౧౬౩

వతానం గోవురాదీనాం పతనం శాఖనామపి ।

తురగారోహణం ¶ భుక్తిబాధాద్యాలయనేవనమ్ ॥ ౧౬౪

* భూమిలాభమృతం లాభమ్. † ‘నక్షత్రాణి’ ఇత్యధికం కోశపఞ్చకే న దృశ్యతే. ‡ ముఖాత్. § విధాయాల్లిజనం. ¶ భుక్తమ్.

మదిరాపాయిభిగ్గి పావరోగిభిగ్గి కితవై స్సహ ।

వతకనం దీపనివాపం దేవానాముత్సవం తథా ॥ ౧౬౫

గ్రామాదిదాహూ భక్త్యాణాం ఫలాదీనాం చ భక్షణమ్ ।

మధూచ్ఛిష్టం ప్రతిచ్ఛాయా యాత్రా యుద్ధోద్యమం భటైః ॥

అభ్యజ్ఞం తైలలాభం చ మరీచం లవణం తథా ।

లోకయన్నేవమాదీని స్వప్నే శాంతిం సమాచరేత్ ॥ ౧౬౬

❀ సిద్ధిప్రకారాః. ❀

జపహూమాదిభివికర్వా జాగ్రతగ్గి ప్రత్యయాంస్తథా ।

వక్త్యాః సాధకస్యాగ్రే జాతానభ్యుదయావహా ॥ ౧౬౮

ప్ర్యామ్నీ దేవగణాన్నేమి ఘోషం దుస్తుభినిస్వనమ్ ।

సిద్ధేస్సంభావణం చాపి విచూనానాం చ దశకనమ్ ॥ ౧౬౯

భూతప్రేతపిశాచాదిదశకం భూతలై తథా ।

హూమకాలై చ సప్తాచిన్త్రీ శిఖిగ్గి పరిదృశ్యతే ॥ ౧౭౦

శుద్ధస్ఫటికనజ్కాశో దక్షిణావతక * శోభితః ।

దివ్యగన్ధోపలమృశ్చ చత్రబిమ్బభృజాదికమ్ ॥ ౧౭౧

శఙ్ఖదుస్తుభివీణాదివేదఘోషశ్రుతిం పునః ।

పూర్ణాహుతివిధౌ సిద్ధిలిక్ష్ణాన్యతాని లోకయేత్ ॥ ౧౭౨

❀ సిద్ధిలింగానాం గురుం వినాన్యత్రప్రకాశనిషేధః. ❀

† సాధకస్తాని లిక్ష్ణాని కథయేన్న గురుం వినా ।

హూమాస్తే భోజయేద్విద్వాన్ వైష్ణవాన్ ద్వాదశావరాన్ ॥

❀ యావన్నస్త్రీసిద్ధి భగవదారాధనమ్. ❀

యావచ్చ మస్త్రీసిద్ధిస్స్యాత్తావదారాధయేద్ధరిమ్ ।

కామనానుగుణాకారం దావాన్ద్యైరి పరికల్పితమ్ ॥ ౧౭౪

దినే దినే జపేన్నస్త్రీం జహ్వన్నగ్నాయథాపురమ్ ।

❀ ప్రణవ పురశ్చరణవిధిః. ❀

ప్రణవస్య శృణు బ్రహ్మ * పురశ్చరణము త్తమమ్ ॥ ౧౭౫

బీజం సాక్షం సముద్ధారం యథావదవధారయ ।

అప్రమేయాదిముదయం మధ్యే † మద్దరపశ్చిమమ్ ॥ ౧౭౬

సమాహృత్య ‡ త్ర్యవయవం త్రీ వణాణా వాచకం హరేః ।

ప్లుతౌదాత్తస్వరం బ్రహ్మ చక్రమధ్యే § షష్ఠీతమ్ ॥ ౧౭౭

ఉద్ధరేద్బీజమన్యాయం ¶ ప్రతీకం దణ్డశేఖరమ్ ।

వైష్ణవం దణ్డయేవైష్ణవ శక్తిస్సర్వాత్ర కీర్తితా ॥ ౧౭౮

బీజశక్త్యజ్ఞహీనా యే మన్త్యాసుస్తై నిరర్థకాః ।

తస్మాత్సాక్షం బీజయుక్తం శక్తియుక్తం ఫలప్రదమ్ ॥ ౧౭౯

బీజం శక్తిశ్చ కథితా శూరయతామజ్ఞజాతయః ।

ఋషిబ్రహ్మస్య ఛస్తస్తు దేవీ గాయత్రీ ముచ్యతే ॥ ౧౮౦

ప్రతిపాద్యగ్గి పరోదేవగ్గి పరమాత్మా స దేవతా ।

బుద్ధిస్తత్త్వం పరం పూర్వమక్షేత్రం వణాస్సితిచ్ఛపిః ॥ ౧౮౧

జ్ఞానం బలం తథావీర్యమైశ్వర్యం తెజనా సమా ।

శక్తిరేతే చతుర్థాన్తా నమస్సాహు వషట్ తథా ॥ ౧౮౨

హుం ఫట్ హౌషట్ క్రమాదేత దవసానాశ్శుభావహః ।

అజ్ఞాని హృదయాద్యేషు షట్సు స్థానేషు మన్త్రిణా ॥ ౧౮౩

ప్రయోజ్యాని ¶ ప్రయుక్తేషు మన్త్రి స్సాక్షగ్గి కృతోభవేత్ ।

దేహా కరతలై చైవ స్థానేషు ద్వాదశస్వపి ॥ ౧౮౪

ద్వాదశాక్షరవన్మ్యాసగ్గి ప్రణవస్సృటికప్రభః ।

॥ న్యాసే నమోస్తస్సాహున్తా జపపూజాహుతివ్యపి ॥ ౧౮౫

వశ్యే చాకర్షణవిధౌ ఉచ్చాట హుబ్రూతిభవేత్ ।

మారణే ఫటహుజ్ఞేయాస్తమ్భ ¶ విద్వేషమోహనే ॥ ౧౮౬

* పునః. † మద్దిర. ‡ త్రివయస్త్రీ స్వణాణా. § ప్రతీతమ్. ¶ ప్రయోగము. ॥ న్యాసః. ¶ విజ్ఞాన.

నతిం వినాజ్ఞమన్యస్సన్ద్ధిర్థమాదౌ నతిరేవ సా ।
 శాకయావకభై యోశీ జపేల్లక్షత్రయం శుచిః ॥ ౧౮౭
 తదధః తవణై సజ్ఞా తదధః హేమామకమణి ।
 హేమామా నై సిద్ధయ స్తస్య జాయ నై * యావదీప్సితాః ॥ ౧౮౮
 ఐహికాముష్మికం సవణం ప్రణవాల్లభ్య తేఽ † ఘలమ్ ।
 ప్రణవాన్న పరౌమస్తౌరి కశ్చిదస్తి చతుర్ముఖ ॥ ౧౮౯
 శాన్తిపుష్ప్యభిచారేషు కిమన్యైస్సిద్ధివణానైః ।
 అన్త్యకాలే చ మాం ధ్యాత్వా వ్యాహరణ ప్రణవాక్షరమ్ ॥
 ‡ యోగాభ్యా శ్చ సా క విధినా జీవమారోహయేద్ధృది ।
 భువ్రా మధ్యే తతోజీవం తతో బ్రహ్మ బిలం తతః ॥ ౧౯౦
 ఉచ్చరణ ప్రణవం ఛీ భిత్వా బిలం బ్రహ్మణి లీయతే ।
 యావత్ప్రణవినీమోకమభ్యసేత్ప్రీణవాక్షరమ్ ॥ ౧౯౧
 సవణపాపవినిముక్తో యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
 పోక్తగ్గి ప్రణవకల్పస్తే సమాసేన చతుర్ముఖ ॥ ౧౯౩

ఇతి శ్రీపాంచురాత్రే మహేమాపనిషది
 పాద్యసంహితాయాం చయూపాదే
 మాతృకాద్యధిక ॥ త్రయవణానం నామ
 త్రయోవింశోఽధ్యాయః

* యద్యదీప్సితాః. † ఘలమ్. ‡ 'యోగ' ఇత్యాది-- 'చయూపాదే' ఇత్య
 స్తం క్వచిన్న. శ్చ సేన. ఛీ హిత్యాదిమ్బం. ॥ అధికానానం నామ.

శ్రీభగవాన్:—

❀ ద్వాదశాక్షరమస్త్రీకల్పః. ❀

ద్వాదశాక్షరమస్త్రీస్య శృణు కల్పం చతుర్ముఖం ।
మాతృకాచక్రమభ్యుచ్యత ద్వాదశాక్షణం సముద్ధరేత్ ॥

౧

❀ మస్త్రీసముద్ధారప్రకారః. ❀

స్రణవం పరమాత్మానం భద్రపాణిమనస్తరమ్ ।
విష్ణుం దక్షం చోతదేహం సుభద్రం గదిసం సుధామ్ ॥
విష్ణుశీషణం త్రయం పశ్చాద్ద్విజయం సంప్రసారణమ్ ।
వరుణం చాదిదేవాంతం శుక్లం భువనశీషణకమ్ ॥
అత్రిం మాధవః * నామానం పీయూషం మధుసూదనమ్ ।
వాయుం తథాఽప్రమేయాంతమేవ † ముద్ధారణక్రమః ॥
బీజమస్య ద్వాదశాక్షా ద్దక్షశీషణ ఉదాహృతః ।
త్రుద్ధో మహాంశ్చ వీరశ్చ ద్యుస్సహస్రం చ తేజసా ॥
ఉల్కాంతాష్టడిమే శబ్దైశ్చతుర్థ్యంతాః ‡ స్మరంతాః ॥

౨

౩

౪

౫

❀ బీజాక్షరాణి ❀

అక్షాని హృదయాదా స్యుః స్థానే బీజాక్షరాణి వా ॥

౬

❀ బీజన్యాసస్థానభేదః. ❀

పరస్య వాసుదేవస్య బీజాం సముదాహృతమ్ ।
దీప్తిమానూర్ధ్వలోకాంతా బీజం దద్ధేశ్శిరః స్మృతమ్ ॥
‡ దీప్తిమాన్ శుక్లమృతం యోగో మధుసూదనమస్తకః ।
స ఏవ వామనశిరా హృషీకేశశిరాస్తథా ॥
§ వీరసేనశిరాశ్చాపి కల్కస్త్రినోయమనస్తరః ।
మృతమావశిరసి పౌ క్రమక్షాని క్రమశః పునః ॥

౭

౮

* నామాంతమ్. † ముచ్చారణ విధిః. ‡ స్మరంతాః. § దీప్తిమత్కుమ్భ.

§ దేవదత్తశిరాశ్చాపి విష్ణుస్త్రినోయమనస్తరః.

సత్యస్తదణ్డకిరసస్సవే విభవపూర్వకే ।

వాసుదేవే ప్రయోక్తవాన్ హృదయా * దిషుషట్స్వపి ॥ ౧౦

❀ ఋషిదేవతా చ ❀

పూహపూర్వే తు † బిమ్బస్యాద్విష్ణుగ్ కుణ్డాది పూర్వవత్ ।

అజం యద్వా ద్వాదశాణాగ్ పూర్వే షట్ హృదయాదయః ॥

షడ్జామణాష్టదవరే తుస్త గుహ్యభుజోరవః ।

జఙ్ఘ పాదమితి స్థానేష్వేతే యోజ్యాగ్ క్రమాదృచ్ఛయైః ॥ ౧౨

ఋషిశ్చ దేవతా చౌభ వాసుదేవః స్త్రుతస్త్రిషు ।

ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రీ వణశ్శ్చైతశ్చతుర్ముఖ ॥ ౧౩

తత్త్వం బుద్ధిగ్ పరం ప్రాణమ క్షేత్రం మస్తస్య శబ్దితమ్ ।

ప్రత్యక్షరమృషిశ్చంద్రో దేవతా వణవిస్తరః ॥ ౧౪

తత్త్వం క్షేత్రం క్రమాత్పివముచ్యతే ద్వాదశస్వపి ।

పరమేష్ఠీ సనద్దశ్చ సనకశ్చ ప్రజాపతిః ॥ ౧౫

శృగుససత్కుమారశ్చ పులస్త్యరి పులహగ్ క్రతుః ।

మరీచిరత్స్యజ్జిరసా కథితా ఋషయః క్రమాత్ ॥ ౧౬

ఛందాని దేవీగాయత్రీ ‡ బస్త్రః క్షేత్రం ప్రజాపతిః ।

త్రిష్టుపృక్షీశ్చ బృహతీ విరాట్ శ్చ బస్త్రస్త్రివృత్సకః ॥ ౧౭

ఉష్ణిశ్చ శ్రీరితి బ్రహ్మ వణేశు ద్వాదశస్వపి ।

విష్ణోద్వా మాససా దేవాస్తత్వాని కథయామి తే ॥ ౧౮

❀ తత్త్వాని. ❀

చిజ్జీనగ్ ప్రకృతిబుద్ధిమూన శ్చ స్తత్త్వాదయో గుణాః ।

ప్ర్యామాగ్నిమూరుతశ్చపి వణానాం తత్త్వమీరితమ్ ॥ ౧౯

❀ క్షేత్రాణి. ❀

క్షేత్రాణి పరమప్రాయమ నాయురగ్నిజలం తథా ।

సత్యం ॥ తపో జనశ్చైవ మహా శ్చ స్వగం భవస్తథా ॥ ౨౦

* దీని. † బీజం స్యాద్విష్ణుస్తునాది. ‡ బస్త్రః క్షేత్రం. శ్చ బస్త్రస్త్రివృత్సకః.

శ్చ స్తత్త్వాదయో. ॥ తపోఽమృతః. శ్చ తత్త్వం.

- భూమిగి పాతాలమెతాని క్రమేణ కథితాని తే ।
 * ఆమ్నాదిధామాశ్రేయాంశం ? గోపనాంతం సదర్శకమ్ ॥ ౨౧
 నత్యంతం పాపహాననం విష్ణ్వంతం † భానుమాన్ పరమ్ ।
 శక్తిమాద్యక్షర ‡ పరం కమలం మధుసూదనమ్ ॥ ౨౨
 పులహం చాపరం విఘ్ననాయకం పీతసూదనౌ ।
 ఏకనేత్రం మందరం చ విష్ణ్వంతం భత్రపాస్తకమ్ ॥ ౨౩
 సంప్రసారణమూర్ధానముద్ధరేన్తన్త్రనిత్యః ।
 అగ్నిప్రకారమన్త్రాయం కథితగి కమలాసన ॥ ౨౪
 దుర్గా గణపతిస్తాత్యక్ జ్ఞేత్రపాలపదాని తు ।
 చతుర్భుజాని నత్యంత ప్రణవాదీని మన్త్రిణా ॥ ౨౫
 కొణదిక్షు ప్రయుజ్యేన్నారభ్యాగ్నేదిశం క్రమాత్ ।

❀ ద్వాదశాక్షరభావ్యమ్. ❀

- భావ్యం చ ద్వాదశాక్షరస్య ప్రవక్ష్యామి యథాతథమ్ ॥ ౨౬
 ఓమిత్కుక్తం పరం బ్రహ్మ సుఖరూపం ధృవం స్థిరమ్ ।
 వ్యాపిత్యత్తస్య వాచ్యస్య వాచకం సర్వగం స్మృతమ్ ॥ ౨౭
 పురుషార్థా వరై స్సవై స్సురారుంమహాపీభిః ।
 నమ్యంతే దేవ ఏవై కస్య ఏవై కగి పరాయణమ్ ॥ ౨౮
 ఆదా సృజతి భూతాని భూతానుగ్రహకామ్యయా ।
 పరిపాలనమప్యేష కరోతి బహుమూర్తిభిః ॥ ౨౯
 విశ్రమాధకం చ భూతానాం సంహరత్యఖిలం జగత్ ।
 గతిగతిమతామన్య వాసుదేవాన్న విద్యతే ॥ ౩౦
 సంహరత్యాత్మభూతాని పునస్సృజతి మాయయా ।
 దేవే జాగ్రతి జాగ్రతి సుప్తే స్వపితి చాఖిలమ్ ॥ ౩౧
 చరాచరమిదం శీ కృత్స్నం భూతిగ్రామం చతుర్విధమ్ ।
 ద్వాదశాక్షరవాచ్యో ఖి సా

* ఆమ్నాది యామాశ్రయసా. అత్ర అశుద్ధమివ. † వహ్నిమత్స్వరమ్. ‡ పదమ్.
 § బ్రహ్మక్. ఖి యమ్.

❀ ద్వాదశాక్షరచింతకానాం మాహాత్మ్యమ్. ❀

తస్య మాహాత్మ్యమాశ్రితః ॥ ౩౨

బ్రహ్మభూయం గతో బ్రహ్మ దేవభూయం చ దేవతాః ।
ఋషయశ్చ మరీచ్యాద్యా మునయస్సనకాదయః ॥ ౩౩

మన్తమాహాత్మ్యమాశ్రిత్య జగ్ముగ్గ పదమనుత్తమమ్ ।
గత్వా గత్వా నివర్తన్తే చన్ద్రసూర్యాదయో గ్రహాః ॥ ౩౪

న కదాపి నివర్తన్తే ద్వాదశాక్షరచింతకాః ।
కిం తస్య యజ్ఞగ్గ్ కింతీర్థైర్కరి కిం విశ్రాణనకమభిః ॥ ౩౫

కిం వ్రతైర్యశ్య మన్త్రోఽపా ద్వాదశాక్షరలక్షణః ।
సర్వ * యత్నేన పురుషస్తన్మన్తః † నిరతో భవేత్ ॥ ౩౬

సంసార భయభీరూణాం మోక్షైకఫలకామినామ్ ।
ముక్తయే పరమోపాయో మన్త్రోఽయం ద్వాదశాక్షరః ॥ ౩౭

దేవదానవగన్ధర్వా యక్షవిద్యాధరాదయః ।
వ్రణమన్తి మహాత్మానం ద్వాదశాక్షరచింతకమ్ ॥ ౩౮

యస్య రాష్ట్రే మహిషస్య మన్త్రీ వసతినిభయః ।
‡ తద్రాష్ట్రే ధనధాన్యాది సమృద్ధం వధేతేఽధికమ్ ॥ ౩౯

భూతాని చ పలాయన్తే గ్రహశ్చైవ భయ జ్ఞురాః ।
రాష్ట్రాద్రాజపురాద్రాజ్యస్సకాశాచ్చ నిపీడితాః ॥ ౪౦

న ఫలం శక్యతే వక్తుం కాత్స్యేన్యైశ్చ కమలాసన ।
చతుర్ముఖముఖైస్సవైర్వాది వైర్వేషాశ్చతైరపి ॥ ౪౧

❀ శరీరశుద్ధయే పురిశ్చరణనియమః. ❀

శరీరశుద్ధయే పూజాం పురిశ్చరణమాచరేత్ ।
శరీరం మన్తసంసారపురిశ్చరణమివ్యతే ॥ ౪౨

* యజ్ఞేన. † నిరతో. ‡ తం దృష్ట్య.

బ్రాహ్మణాం స్తన్తయాః పూర్వమాహూయ ద్వాదశావరాః ।
భోజయిత్వా తతిశ్చక్రమద్ధలే దేవమచయేత్ ॥ ౪౩

విష్ణాప్య దేశికరి పూర్వమనుజ్ఞాతస్సహాయవాః ।
అశ్రమే యత్ర మునిభిరి పూర్వమాచరితం * తపః ॥ ౪౪

సిద్ధమస్త్రీఫల తత్ర వాసుదేవనికేతనే ।
పశ్చిమద్వారి నాస్యత్ర పూర్వాక్షస్థానభూమిషు ॥ ౪౫

స్థానేఽభిరుచితే పుష్పసమిత్కుశఫలోదకైః ।
సముపేతే యథోక్తానాం సమున్నాభిమతాశనః ॥ ౪౬

భిక్షాన్నభాక్తా భక్తానాం తస్త్వయానాం గృహేషు వా ।
బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా సాధయేద్ద్వాదశాక్షరమ్ ॥ ౪౭

వైఖానసో వా నియత స్తపస్యభిరతశ్శుచిః ।
భిక్షాన్నభుగ్భృహ్మచారీ శాకకన్దఫలాశనః ॥ ౪౮

గృహస్థశ్చేత్స్వయం † పాకం పుత్రైర్వా భార్యాయాఽపి వా ।
శిష్యేణ వా పాచితాన్నం నివేద్య హరియేఽగ్రతః ॥ ౪౯

వైశ్వదేనాదికర్మానై భోజయిత్వాఽతిథీనపి ।
‡ శిష్యం భార్యాం తథా § పుత్రం తౌషయిత్వా యథాతథమ్ ॥

స్వయం భుజ్జీత విధివత్పశ్చాదన్నమకుత్సయన్ ।
పుత్రదారసమాయుక్తో జపేద్వైఖానసశ్శుచిః ॥ ౫౦

వియుక్తో పుత్రదారాద్యైరథవా నియతస్థితః ।
¶ అజ్ఞసైవ స్వయం పశ్యమన్నమద్యాన్చితాశనః ॥ ౫౧

❖ పురశ్చరణసమ్మతయై శుద్ధిః, ❖

సవేషాం కాయశుధ్యథమాదౌ చాద్వాయణం చరేత్ ।
॥ పాదోదకం పశ్చాగ్రవ్యం బ్రహ్మకూచజలం తథా ॥ ౫౩

పీత్వా కాయవిశుధ్యథకం పురశ్చరణ మచరేత్ ।

* తథా. తతః. † పక్వమ్. ‡ శిష్యన్. § పుత్రాన్. ¶ అన్ధసైన్విశం.

॥ 'పాదో' ఇదమథకం క్వచిన్న.

❀ మ స్త్రీసాధనయోగ్యకాలః ❀

ఆరమ్భిగ్ కర్మణాం మాసి మాగ్ * శీషేఽథ శోభనే || ౫౪

చైత్రే మాసి సితే పక్షే బ్రహ్మన్న కాదశీఽథా ।

ఉపోవ్య పూర్వం చక్రాబ్జే ప్రతిమాయామధాపి వా || ౫౫

కూచే వా స్థణ్డీలె వాపి † యథాభిరుచితే పదే ।

ద్వాదశ్యాం హూమపయన్తమచయిత్వా జనాదకనమ్ ||

పుష్కైః పక్షైః బ్రహ్మచర్యనిరతో దేశకాలవితే ।

సజ్కల్ప్య కాలనియమం వ్రతాదినియమం తథా || ౫౬

❀ సాధనకాలనియమాః. ❀

నిత్యం త్రిషనణస్నానమధశ్యయనమేవ చ ।

శయనం వా కుశే పణే మృగచమణి వాబ్జః || ౫౭

సజ్కల్ప్య ‡ మామం తైలం చ తూరిం శీ లవణ మేవ చ ।

కీలాలం భాజనం కాంస్యే దివా స్వాపాది వజ్రయేత్ || ౫౮

దేహశుద్ధిం పురా కృత్వా మ స్త్రీజాపోఽక్షమాలయా ।

ఆద్యన్తయోబీజయుతం తథైవ ప్రణవాన్వితమ్ || ౬౦

జపకాలే జపేన్తస్త్రిం న దుఃఖం న విలమ్బితమ్ ।

లక్ష్మీకృత్యాచ్యుతం ధ్యాయేత్తదధీనమనోగతిః || ౬౧

❀ ధ్యానప్రకారః. ❀

ధ్యానం వత్సోమి సర్వాఘనాశనం కమాలాసన ।

చతుర్భుజముదారాజ్ఞం సర్వలక్షణలక్ష్మీతమ్ || ౬౨

శుద్ధస్ఫటిక శ్చి వణాభమయితేన్ద్రసమప్రభమ్ ।

చారుహాసం సుతామోష్ఠం కణాన్తాయతీలాచనమ్ || ౬౩

* శీషేహ్ని శోభనే. † యథా వా, ‡ మాంస్యతైలం. శీ చ లవణం తథా. శ్చి సజ్కాశమ్.

- నిఘాత పద్మరాగాభం దన్తచ్ఛవిసుశోభితమ్ ।
మహారస్కం మహాబాహుం ప్రసన్నేనునిభానసమ్ ॥ ౬౪
- సుభూరిలలాటం సుముఖం ఘనకుశ్చిత్రమూర్ధజమ్ ।
తటిచ్ఛత్రసహస్రాభ వీతనిఘాలవాససమ్ ॥ ౬౫
- పాణిపాదతలమ్భాజం పుణ్డరీకాయతేజఃమ్ ।
శ్రీవత్సాన్జ్యం కిరీటాదిసర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౬౬
- పద్మ చక్ర గదాశఙ్ఖధారిణం కౌస్తుభోరసమ్ ।
దివ్యగన్ధవిలిప్తాజం దివ్యమాలావిభూషితమ్ ॥ ౬౭
- శేషాహిభోగే విపులై సుఖాసీనం చతుర్ముఖ ।
శ్రీభూమిసహితం దేవం లలాటై శ్వేతమృత్స్నయా ॥ ౬౮
- ధృతౌర్ధ్వపుణ్డ్రీతిలకం మణ్డితం చణ్డభానుభిః ।
నియుతై రయతై శ్చన్ద్రైర్విద్యుత్కల్యాగ్నికొటిభిః ॥ ౬౯
- సమవైతై రివై కత్ర తేజరి ఘృష్టైర్విసర్పిభిః ।
భ్రాజమానం దురాలౌకం దేహమణ్డలనిగతైః ॥ ౭౦
- భాసయన్తం జగత్సనం ధ్యాయేత్సీక్షీణకల్పమ్ ।
ఆరాధ్య దేవం సన్ధ్యాయానుచరన్యాం యథావిధి ॥ ౭౧

❀ మన్తజపకాలావధిః ❀

- విసృజ్య పునరుత్థాయ ధౌతపాదకరశ్శుచిః ।
ఆచమ్య వాగ్యతో మన్తం జపేత్సమ్యక్సమాహితః ॥ ౭౨
- యావద్బ్రాహ్మణ్యముహూతస్య పౌదుర్భావస్తతః పరమ్ ।

❀ స్నానాది ❀

- స్నాత్వా యథోక్తం సన్ధ్యాయానుస్థాయ * యథావిధి ॥ ౭౩
- ఆరాధ్య దేవమఘ్నాద్యైరుపచారై యథోద్దితైః ।
జపేత్మన్తం శరీరస్య స్థితిముక్తేగ్గ † ఫలాధిభిః ॥ ౭౪

❀ జపతపణహూమసంఖ్యః ❀

ద్వాదశాణం * జపేదేవం విశుద్ధేనా నైరాత్మనా ।
లక్షం ద్వాదశ తన్యాధానం తపణం హరిభిః స్మృతమ్ ॥ 2౫
తదధానం జపాయాదగ్నా సాధకస్సమిదాదిభిః ।

❀ మస్త్రసిద్ధిఫలమ్ ❀

చతుర్వింశతిలక్షేణ † మస్త్రజాపేన కింకరాః ॥ 2౬
సిద్ధవిద్యాధరాస్సవే పాతాలే దివి వా భువి ।
యథాభిరుచితే దేశే దుష్ప్రాపే సాధకం ద్విజమ్ ॥ 2౭

సయస్తస్త్ర నియతం సేవస్తే పరిచారిణః ।
షట్త్రింశల్లక్షజాపేన దేవభూయం సమశ్శుతే ॥ ౨౮

అతీతలక్షజాపేన హూమైస్తావన్తితైవకసేత్ ।
మహలోకే సుఖం శశ్వత్తత్రైత్యైరభిపూజితః ॥ ౨౯

కోటిలక్షేణ జాపేన ప్రాప్నుయాదణిమాదికాః ।
గుణాః జనాహ్వయే లోకే వసేత్తత్స్థైర్యపూజితః ॥ ౩౦

‡ మహాబృద్ధశతేనైవ జపహూమైస్తథా వసేత్ ।
తపోలోకే మహాపద్మజపహూమేన తావతా ॥ ౩౧

సత్యే వసతి దేవశం శ్రీభూమిసహితం హరిమ్ ।
దృష్ట్వా నిరామయస్తత్ర వసేత్తల్లోకవాసిభిః ॥ ౩౨

మహూమైశ్శతజాపేన తావదాహుతీసభ్యయా ।
సాక్షాత్కుర్వాన్ వాసుదేవం తన్మయోఽభవతి ధ్రువమ్ ॥ ౩౩

కిమభిరవహుభిః ప్రోక్తైరి పదం యద్యదభీష్పితమ్ ।
తత్తదాహ్నతి పురుషస్సమారాధనకర్మాభిః ॥ ౩౪

ఏశ్యాకర్మాణముఖ్యాని జపహూమాదికర్మాభిః ।
ఫలాని చిత్రయావాణి దశయేత్సాధకస్త్వయమ్ ॥ ౩౫

* జపెన్మస్త్రమ్. † వణకజాపన. ‡ బ్రహ్మబృద్ధశతేనైవ. మహాబృద్ధశతేనైవ. § వసతి.

పాతాలే దివి వా భూమా యే భోగా * భువి దులభాః ।

తానవాప్నోతి పురుషగ్గి పురుషోత్తమపూజయా ॥ ౮౬

❖ మోక్షకామస్య మన్త్రిణః సిద్ధాయతనవిశేషే మూర్తికపూజా ❖

కామోపభోగవైముఖ్యం మన్త్రిణగ్గి కాయముచ్యతే ।

మోక్షైకఫలదం ధామ దక్షిణద్వారము త్తమమ్ ॥ ౮౭

సిద్ధాయతనమానాద్య తత్ర దేవం చతుర్విధమ్ ।

మనుష్యనిమిత్తం చాషణం దైవం రూపం మధుద్విషః ॥ ౮౮

స్వయం వ్యక్తం సమారాధ్య మోక్షకామస్సమాహితః ।

సాలోక్యాదిచతుర్భేదాం ముక్తిమాప్నోత్యసంశయమ్ ॥ ౮౯

సాలోక్యం మానుషదాషాత్సమీప్యం దేవనిమిత్తాత్ ।

సారూప్యం † తుల్యమాప్నోతి స్వయం వ్యక్తాదనుక్రమాత్ ॥ ౯౦

❖ క్షేత్రసీమానిర్ణయః ❖

ప్రాసాద ‡ ద్వారి చాధ్యతే శక్తే తస్య మహాధ్వనిః ।

శ్రూయతే యత్ర తం దేశం వైష్ణవం

❖ సిద్ధాపాకద్వాలయేషు కామనానుగుణజపసంఖ్యే ❖

మానుషాలయే ॥ ౯౧

తతో ద్విగుణమాషే తు త్రిగుణం దేవనిమిత్తే ।

చతుగుణం స్వయం వ్యక్తే దేశే వృద్ధిమనుక్రమాత్ ॥ ౯౨

బ్రహ్మచర్యకపరో భూత్వా కుశశాయీ జితేంద్రియః ।

ముముక్షుమాణస్తన్తస్త్రిం లక్షజాపేన సిద్ధతి ॥ ౯౩

❖ యోగధ్యానమ్. తేన దేహత్యాగప్రకారః ❖

యుజ్జీత ‡ యోగవిధినా హృదయామౌఘరుహాసనే ।

కణికాయాం సుఖాసీనం శుద్ధస్ఫటికవచకసమ్ ॥ ౯౪

* దివి. † దివ్య. ‡ ద్వారపాశ్చేత్ తు. § యోగం విధివత్.

చతుర్భుజముదారాజ్యం జ్యోతిమణ్డలమధ్యగమ్ ।

అజ్గుష్టమాత్రం పురుషం ధ్యాత్వా భోగైర్యథాకాశ్రమమ్ ॥ ౯౫

అభ్యచయేన్నిమలైన మనసా సుసమాహితః ।

యోగాభ్యాసబలైనైవ గుణోత్కృషణం ప్రజాయతే ॥ ౯౬

చంద్రాకాగ్నిమయం * బీజం రవిమణ్డలసన్నిభమ్ ।

† తత్తత్సూక్ష్మతరం బిమ్బం రాజముద్గసమప్రభమ్ ॥ ౯౭

తం సవమన్తానాక్రమ్య స్థితం విద్యాద్విచక్షణః ।

తతస్తు రాజీకాబీజప్రమాణం చింతయేత్కృమాత్ ॥ ౯౮

ఉత్పాదకమథాన్యాభియన్యాస్తే నాద ఆశ్రితః ।

తం విలీయ సముత్పన్నమశ్వవాలప్రమాణకమ్ ॥ ౯౯

‡ యస్య గచ్ఛతి తే ప్ర్యామ్ని ప్ర్యామ చాగచ్ఛతే హృది ।

తతో విచింతయేత్సూక్ష్మా శ్రీ మశ్వవాలప్రమాణకమ్ ॥ ౧౦౦

బ్రహ్మనాడీమనేనాశు పశ్యతి ధ్యాననేవనాత్ ।

తతోఽఙ్గరొమమాత్రం తు బీజవాలం సమస్తతః ॥ ౧౦౧

ధ్యాయేన్నియచుమాస్థాయ బ్రహ్మనాడీప్రకాశకమ్ ।

ఏవం ధ్యాయన్నిమం పిండం పరిపక్వం పరిత్యజేత్ ॥ ౧౦౨

పరిజ్ఞాయ పురా పిండం పాకలక్షణముత్తమమ్ ।

నిరుద్ధసద్ధిమాత్రం చ కృత్వా దేహ సమీరణమ్ ॥ ౧౦౩

ముక్త్యా తద్భృహ్మరద్రోణ ఉత్క్రాంతికరణేన చ ।

ధ్యాత్వా పరిత్యజే శ్రీ దేహం నిత్యాభ్యాసరతో యది ॥ ౧౦౪

❀ బ్రహ్మప్రాప్తిప్రకారః. ❀

స బ్రహ్మ పరమాహ్నితి వాసుదేవాఖ్యమవ్యయమ్ ।

❀ అనునరాప్యత్తినదశకనమ్. ❀

తైలై తైలం ఘృతే సహిః క్షీరే క్షీరం జలే జలమ్ ॥

౧౦౫

* బిమ్బమ్. † తత్తత్సూక్ష్మతరమ్. ‡ యస్యాగచ్ఛన్తి. శ్రీ మశ్వమాలా ప్రమాణకమ్. ❀ దేహాన్నిత్యా.

తద్వన్న భేదో గృహ్యేత జీవాత్ పరమాత్మనోః ।
 తప్తలూహా యథా తోయం * లీనం నైవ ప్రజాయతే ॥ ౧౦౬
 అగ్నిదగ్ధాని బీజాని నారోహంతి యథా పునః ।
 తద్వన్న జాయతే భూయో జీవాత్తా కమలాసన ॥ ౧౦౭
 సారూప్యం భగవద్రూపప్రాప్తిస్సద్భిః † రుదాహృతా ।
 సామీప్యం సన్నిధౌ సేవా దేవస్య పరిచయకాయా ॥ ౧౦౮
 సాలాశ్యం చ తదాఖ్యాతం లోకే వై కుఠాసంజ్ఞితే ।
 తదీయే నిత్య ‡ వాసోఽయం పునరావృత్తివర్జితే ॥ ౧౦౯

❧ బ్రహ్మణా దేహపాతక్రమప్రశ్నః. ❧

బ్రహ్మః—

శ్రోతుమచ్ఛామి భగవత్ దేహపాతస్య లక్షణమ్ ।
 సక్షైపతస్తు భగవత్ వాయోగోఽతినిగోధనమ్ ॥ ౧౧౦

❧ భగవతా తన్నిరూపణమ్. ❧

శ్రీభగవాన్—

యుక్తాహారవిహారస్య క్రియాసక్తస్య పద్మజ ।
 యుక్తస్త్వస్మానబోధస్య యోగయుక్తస్య సర్వదా ॥ ౧౧౧
 వివర్తతే సదా శబ్దో హృద్గతో దుష్టుభిస్త్వనః ।
 స్పృశం న శీతం నాఘృష్ణం † విజానాతి త్వగిన్ద్రియమ్ ॥ ౧౧౨
 భృషామృధ్యే యదా జ్యోతిర్ద్వాదశానై వ్యవస్థితమ్ ।
 ప్రత్యస్తమెతి వై శిఘ్రం ‡ న చోదయతి వై పునః ॥ ౧౧౩
 న జానాతి సమాధిస్థో హృదకమబ్జం యదాన్తరే ।
 పరిశువ్యతి గాత్రస్థం శోణితం శ్లేష్మలక్షణమ్ ॥ ౧౧౪
 న వెత్తి పాథివం గన్ధం న బాహ్యభ్యంతరే యదా ।
 పిండస్తదా ప్రబోధవ్యగ్గ కాలే నైవ చిరేణ తు ॥ ౧౧౫

* క్షీణే. † రుదీరితా. ‡ సారోఽయం. § న జానాతి.

పుధివ్యాం సంస్థితం చైన ధారణాయాం సమాహితః ।
న వేత్తి శబ్దం ప్రాగుక్తం పశ్చిమాత్పశ్చిమే త్షణే ॥ ౧౧౬

* స్థితస్సమేధా బాహ్యే తు శీతోష్ణే న చ విద్వతి ।
పతేద్దినచతుషేణ పిణ్డస్తత్కలితే త్షణే ॥ ౧౧౭

రూపధ్యానం సమాసాద్య పూర్వాక్తవిధినా యది ।
న భాతి హృదయాకాశే బహిర్వా జ్యోతిషాం పటేః ॥ ౧౧౮

పిణ్డపాతో హ్యవశ్యం న్యాత్ జ్ఞాత్వా రిష్టైరి పుగోదితైః ।
త్పతీయేఽహ్ని చతుర్వక్త్ర సర్వమేతత్తదా త్షణే ॥ ౧౧౯

సమాధౌ యది వాయవ్యే యోగీ సమ్యక్స్యవతీకతే ।
న వేత్తి పరమహ్లాదం త్పపితగి పరికమ్పితే ॥ ౧౨౦

దినద్వయేన పిణ్డస్య పాతోస్య ద్వితయక్షణే ।
స్థితో గగనభాగే తు ప్రాగుక్తవిధినా యది ॥ ౧౨౧

న వేత్తి విధినా గంధం తద్బాహ్యే తు శుభాశుభమ్ ।
తస్మైవైకదినే వాథ లక్షణే ప్రథమే త్షణే ॥ ౧౨౨

ధ్యాత్యైవ విధినా సమ్యగ్యోగీ ధ్యానైకమానసః ।
† మయి సన్నాపికతమనా ‡ వ్యాహరణ ద్వాదశాక్షరమ్ ॥ ౧౨౩

స్వయముత్కృమితే పిణ్డద్వాయాద్యాగనికేతనమ్ ।
శేషాననే సుఖానీనం నై కుణ్ఠే మణిమణ్డపే ॥ ౧౨౪

అప్రబాహుం విశాలాక్షమస్త్రాయుధధరం హరిమ్ ।
శ్రీభూమిసహితం దేవం సర్వాధరణభూషితమ్ ॥ ౧౨౫

చతుర్భుజం వా వామేన నాస్తేనాలింగ్య పజ్జుజామ్ ।
అష్టై వారస్త్రియస్తస్య వాలవ్యజనపాణయః ॥ ౧౨౬

తిష్ఠన్తి పరితగి పశ్చాచ్ఛక్ట్యాద్యాయుధధారిణః ।
నేననై పురుషాస్తస్మాద్భూస్తిష్ఠన్తి మూర్తయః ॥ ౧౨౭

* ఇదం పద్యం క్వచిన్న. † మయి సన్నాపికతమనా. ‡ వ్యాహరణమ్.

* చతుర్వింశతి సజ్జాకాస్తతో మిత్రాదిమూర్తయః ।

పక్షీన్ద్రవిష్వక్సేనాభ్యాం కుముదాదిగణైస్తథా ॥ ౧౨౮

నుహాభాగవతాస్తత్ర ద్వాదశాక్షరచిస్తకాః ।

సేవన్తే మణ్డపే నిత్యం పునరావృత్తి వజికతాః ॥ ౧౨౯

ఇహ యత్కమః కువాణా విష్ణౌరారాధనాత్మకమ్ ।

ముచ్యన్తే యోగమాస్థాయ పురుషాగ్ పరమం పదమ్ ॥ ౧౩౦

ప్రాప్యాపి తత్తత్కువాణా సేవన్తే పురుషోత్తమమ్ ।

❀ పరకాయప్రవేశప్రకారః ❀

అథవా పిష్టపతనం విజ్ఞాయ ప్రాగుదీరితైః ॥

౧౩౧

నిమిత్తైరైహికైర్భోగైస్సృజన్తగ్ పృథివీక్షితః ।

పిష్టాన్తరముపాయేన విశన్తి కమలాసన ॥ ౧౩౨

యేన తం కథయామ్యుద్య శూయతాం సాదరం వచః ।

పరపిష్టం ననం శుద్ధం మధ్యమే వయసి స్థితమ్ ॥ ౧౩౩

సవకలక్షణసంపన్నం పాపరోగబహిష్కృతమ్ ।

బ్రాహ్మణస్య శరీరం వా బాహుజస్యాథవా తనుమ్ ॥ ౧౩౪

ఊర్ధ్వం క్రమే దీర్ఘపాదమేకాన్తై శాయయేచ్ఛవమ్ ।

తత్పాదపాక్షే శాయిత బధ్వా యోగాసనం తతః ॥ ౧౩౫

అభ్యస్యద్వోగమేకాగ్రో యథాపూజకం చతుర్ముఖ ।

స జీవం నాభిచక్రం భ్రమన్తం భాస్కరవ్రభమ్ ॥ ౧౩౬

హంసాకారం వలయౌభమిడయా పిజ్జలన వా ।

హంసరూపం సమాస్థాయ నిగతం నాసికాపుటాత్ ॥ ౧౩౭

ఖగవద్యాతి గగనం సాధకం ప్రాణసమీరణైః ।

తాలం హస్తావధిం దణ్డం కోశం యోజనమేవ చ ॥ ౧౩౮

గత్వా గత్వా నివతీనై యోజనాని చతుర్ముఖ ।

నాసికాపుటరధైః నాభిచక్రం ప్రవేశయేత్ ॥ ౧౩౯

అభ్యస్య నిత్యమనిశం యోగీ యోగమతద్విత్తః ।

నిగమయ్య స్వకాద్దేహన్నాసికారస్థివత్త్వనా ॥

౧౪౦

ఆత్మానం పరకియేన నాసికాబిలవత్త్వనా ।

పరపిండం స్వదేహస్య వినిపాతే ప్రవేశయేత్ ॥

౧౪౧

నాభిచక్రం ప్రవిశ్యాథ నాడీషు విచరేత్సుఖమ్ ।

సవక్త్ర యోగీ తత్రస్థో యుక్త్యానగి పూర్వవత్సదా ॥

౧౪౨

ద్రఢిమ్న తత్ర వపుషస్తత్ర స్థిత్యా చిరం సుఖమ్ ।

* తస్యాపి పాతమాలాచ్య పిండేఽన్యత్ర † నివేశయేత్ ॥

౧౪౩

ఇత్యేతత్కథితం బ్రహ్మ పరపిండప్రవేశనమ్ ।

❀ మన్తమాహాత్మ్యనిగమనమ్. ❀

‡ సిద్ధయో మూలమన్తస్య సమాసాత్కథితాస్తవ ॥

౧౪౪

మూలమన్త ఇతి ప్రోక్తస్సాక్షాద్దేవస్య వాచకః ।

ప్రసూయతే మన్తలతాం ప్రసూతిమణిమాదికామ్ ॥

౧౪౫

కిం పునఃకమక కామాధీక సిద్ధిం కమలసమ్భవ ।

నాసాధ్యమస్తి మన్తేణ ద్వాదశశాక్షరగూఢిణా ॥

౧౪౬

సవక్త్రోకేషు సవక్త్ర సత్యమేతద్బ్రవీషు తే ।

నాస్తాత్పరతరో మన్తో విద్యతే సవక్త్రామదః ॥

౧౪౭

రహస్యమేతత్కథితం మన్తమాహాత్మ్యమక్షయమ్ ।

❀ అస్యైవ మన్తస్య షోడశాక్షరత్వవిధిః. ❀

అయమేవాప్తమూర్తీనామధకిశ్చతురక్షరైః ॥

౧౪౮

అమునా షోడశాక్షణేన చతుర్వింశతిమూర్తయః ।

ఆరాధనీయా భాగశ్చేల్లభ్యతే దుర్లభా మహా ॥

౧౪౯

మన్తీతన్త్రం యథాపూర్వముద్ద్రుత్య ద్వాదశశాక్షరమ్ ।

అక్షరాణి చ చత్వారి వణచక్రాత్పముద్ధరేత్ ॥

౧౫౦

❀ తద్దుద్ధారప్రకారః. ❀

* గుహాలయే పరిక్రాంతం భాస్కరం దణ్డశేఖరమ్ ।

ద్వివట్కూత్సరవచ్చాజ్ఞమస్యాసి చతురానన ॥

౧౫౧

❀ తద్దుష్పిచ్ఛన్దోనిర్దేశః. ❀

మూర్తికవ్వప్రాసు యో ధ్యాతా ఋషిమన్తస్త్రిస్య నిశ్చితః ।

ఛందస్స దేవీ గాయత్రీం వాసుదేవ్రాఽగ్నిదైవతమ్ ॥

౧౫౨

అధికాణాసమప్తేస్సాన్య ద్వణాస్సృటికసన్నిభః ।

క్షేత్రం చ పరమశ్యామ తత్త్వం ధీరి పూర్వక మిరితా ॥

౧౫౩

శిష్టాణాకానాం ద్యుమణివాసుదేవ్రా స్మకేసరీ ।

మనోభవశ్చతుర్ణాం స్యాన్దగ్ధైవతకల్పనా ॥

౧౫౪

❀ నమస్సాహాదీనాం వినియోగః. ❀

జపేన్నమోఽంతం పూజాయాముభయోహోకమకమణి ।

స్వాహాయాం విరమేద్భావడస్తమాప్యాయనే తథా ॥

౧౫౫

మారణే తు ఘడస్తస్యాదేవమన్యత్ర యోజయేత్ ।

❀ మన్తప్రవణాన్యాసస్థానాని. ❀

న్యాసో మూర్ధ్ని లలాటే చ దృశోశ్శ్రీనసి చ క్రమాత్ ॥

నాసికాపుటయోఽవకక్రీ గలకూపే తథా హృది ।

నాభిదేశే రహస్యే చ తథోర్వౌర్జఙ్ఘ యోరపి ॥

౧౫౬

కాయానురూపం సృష్ట్యాదిన్యసనం సర్వకమను ।

❀ ఆరాధనక్రమః. ❀

ఆరాధనం సర్వసిద్ధికారణం తచ్చ కథ్యతే ॥

౧౫౭

తేజసాం నిధిమష్టారం సుదర్శనమనుత్తమమ్ ।

విస్తయిత్వా చతుర్వక్త్ర పూర్వస్యాం దిశి వేధసమ్ ॥

౧౫౮

సజ్జ-మణం దక్షిణస్యాం ప్రమద్యమ్నం దిశి * చాప్యతే ।
 అనిరుద్ధముదీచీనే కొణదిక్షు శ్రియాదయః ॥ ౧౬౦
 దేవ్యశ్చతస్సో మధ్యే చ వాసుదేవం జగద్గురుమ్ ।
 లఘ్యాదిభిస్సమారాధ్య మ స్త్రిం షోడశలక్షకమ్ ॥ ౧౬౧
 జపః హుత్వాగ్నిముదకై స్తప్తయిత్వా యథావిధి ।
 ఏవం ప్రసాధితో మ స్త్రిం పురుషార్థాంశ్చతుర్విధాః ॥ ౧౬౨
 సాధయేత్పురుషార్థేషు యో యేనావాప్తుమిచ్ఛతే ।
 స † సమ్రాజవాప్యతే బ్రహ్మ కిన్మన్తై రతివి స్తరైః ॥ ౧౬౩
 యది బ్రహ్మపదే ‡ బ్రహ్మన్నభిలాషా ప్రవర్తతే ।
 బ్రాహ్మీం మూర్తిం యజ్ఞత్తాసు ధ్యాత్వాఽనన్యమనోగతిః ॥

❖ గ్రీష్మాదిషు జపస్థితిప్రకారః. ❖

గ్రీష్మే మాసి స్థితౌ భూమ్యాం పాదాఙ్గుష్ఠేన పద్మజ ।
 పాదమన్యం సముద్భృత్య బాహూ చొత్తిపయ నిశ్చలః ॥ ౧౬౪
 పమాసు పణాళాలాయాం బహిశ్శరది శైశిరే ।
 హేమ నై త్రిషు వై తేషు రీ వసక్తేఽగ్నిషు శ్చాపసు ॥ ౧౬౬
 మధ్యస్థో మ స్త్రిజాపస్సౌదిత్యం స్యాత్ప్రతిహాయనమ్ ।
 ఉపాంశు ప్రవరో వ్యక్తాన్వాసనరి ప్రవర స్తతః ॥ ౧౬౭

❖ జాపినః దేవాదిభిశ్చలనమ్. ❖

విఘ్నన్తి దేవతా స్తస్య తపసి కమణః సుదుశ్చరమ్ ।
 పదహానిం సమాశజ్జ్య గన్ధవప్రముఖై శ్చ స్తదా ॥ ౧౬౮
 అపురోభివిలోభై ర్ననం సృత్తవాదిత్రగీతిభిః ।

❖ సిరమ తెజాపకస్య ఉత్తమం ఫలమ్ ❖

తస్మాత్ సిరసుతిభూత్వా జపః సిద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౬౯

* వాఽపరి. † స సూరి ప్రాప్యతే. ‡ బ్రహ్మస్యోభిలాష. రీ వస్తేషు చ.

ప్రత్యక్షం యాతి భగవాన్ త్రివిష్టపపతిస్త్వయమ్ ।
 బ్రహ్మత్వం వా తదన్యద్వా ప్రయచ్ఛతి ఫలం మహత్ ॥ ౧౨౦
 మూర్తీనామితరాసాం చ పదం యద్యభిలవ్యతే ।
 మూర్తిం తాం తామభిధ్యాయ జపేన్నన్త్రం చ పూజనత్ ॥
 లభతే తత్ప్రసాదేన స్వం స్వం పదమనుత్తమమ్ ।
 మన్త్రాణానేన ముఖ్యేన సాధకస్సాధయేత్ఫలమ్ ॥ ౧౨౧
 ఐహికాముష్మికం తత్తన్నాత్ర కాయా విచారణా ।
 బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వాపి వైశ్యో వా జపమాచరేత్ ॥ ౧౨౨
 జపేఽధికారో నాస్యస్య * మన్త్రాఽన్యాయముత్తమః ।

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహాపనిషది
 పాద్యసంహితాయాం చర్మాపాదే
 ద్వాదశాక్షరకల్పా నామ
 చతువింశోఽధ్యాయః.

పంచవింశోఽధ్యాయః.

❀ అష్టాక్షరకల్పః. ❀

బ్రహ్మః—

అష్టాక్షరస్య మస్త్రస్య మహిమానమాను తమమ్ ।
 * శుశ్రూషితమథ చ్ఛందో విశేషం సప్తైవైవతమ్ ॥ ౧
 ఫలం తస్మాత్ప్రజాపత్య రూపం వా కీదృశం మతిమ్ ।
 దేవతా నాథనం చాపి మదని గ్రహకామ్యయా ॥ ౨
 బ్రాహ్మ సర్వమశేషేణ మహ్యం శుశ్రూష కేఽచ్యుత ।

శ్రీభగవాన్ :—

అష్టాక్షరస్య మస్త్రస్య ఫలాసి స హి శక్యతే ॥ ౩
 వక్త్రం పరశశతేనాపి తేషాం దిక్షాత్రిమచ్యుతే ।
 ధర్మాధికామమోక్షానామకాంతఫలదం శుభమ్ ॥ ౪
 సిద్ధయో బహుధా † జప్తుం శక్తిం చోదితసంజ్ఞయా ।
 అచింతనీయో మహిమా దేవస్యైవ మధుద్విపః ॥ ౫

❀ పరోక్షధారత్రయః. ❀

శుచౌ వివిక్తే విజనే సర్వదోషవిసర్జితే ।
 వణచక్రం సమాలిఖ్య భూమావఘ్నాదిసాధనైః ॥ ౬
 అభ్యర్చ్య చ యథాన్యాయం తతో ఎవాన్తా సముద్ధరేత్ ।
 ఉద్గీధమాదౌ విఘ్నేశగ్గి ప్రయోజ్యస్తదనంతరమ్ ॥ ౭
 బ్రహ్మసాధనసంయుక్తో మందరస్స్యాదనంతరమ్ ।
 ఆదిదేవౌ వ్రతో భద్రబాహుగ్గి పశ్చాదుదీరితః ॥ ౮
 వహ్నిగోపనసంవీతశ్చ సమో విష్ణుశేషకః ।
 వనమాలీ తతో యోజ్యో మధుసూదనసంయుతః ॥ ౯

* శుశ్రూషితం మయా. † జప్తుం మస్త్రమ్.

ప్రణవాదిశిరో వాయురితి వణక్రమోదితః ।

❀ బీజచ్ఛబ్దోనిదేశః. ❀

బీజం విష్ణురసస్వారస్సామఖ్యం కథితం పునః ॥ ౧౦

అక్షాని వడ్డీపటస్య మస్త్రీస్తేవ విదుర్బుధాః ।

* ఛందస్స దేవీ గాయత్రమంతర్యామీ మునిస్సృతః ॥ ౧౧

దేవో నారాయణస్సాక్షాదైవతం తేత్రమిరితమ్ ।

పరమప్రాయు బుద్ధిస్సాన్వితత్వం వణస్సితస్తథా ॥ ౧౨

ప్రత్యక్షరమృషిబ్రహ్మ గౌతమగ్గి (పథమస్సృతః ।

భరద్వాజో విశ్వామితో జమదగ్నిరనంతరమ్ ॥ ౧౩

వసిష్ఠగ్గి కాశ్యపగ్గి వశ్వా † దత్రిన్యాత్కుమ్భసమ్భవః ।

ఛందాసి గాయత్ర్యాదీని విరాడవసితాని చ ॥ ౧౪

‡ ధరో ధ్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చాగ్నిజలాధిపః ।

ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాతశ్చ దేవాగ్గి ప్రత్యక్షరం తథా ॥ ౧౫

ఆకాశం పరమం తేత్రమక్షరన్యవసానతః ।

సత్యాది లోకాస్సప్రస్యగ్గి ప్రాతిలోమ్యేన భూమయః ॥ ౧౬

అక్షరాణాం పృథివ్యన్తాస్సప్తానాం సప్త పద్మజ ।

అగ్నిభూవాాయురాకాశం సూర్యో ద్యౌరథ చంద్రీమాః ॥ ౧౭

నక్షత్రాణి తథా రాశిరేతే తత్వాన్యనుక్రమాత్ ।

❀ ప్రణవనిగుక్తిః. ❀

నిరుక్తమస్య మస్త్రీస్య కథయామి యథాతథమ్ ॥ ౧౮

‡ అవిగ్గీ బిబ్బంతో వ్యాప్తప్రళయః స్తయతే కత్పాసాధనః ।

ఓంకారవణవ్యత్యాసస్సాన్వితకారస్య పద్మజ ॥ ౧౯

* ఛందస్సు. † దత్రిగ్గి కుమ్భసముద్భవః. ‡ గాయత్ర్యష్టిగనుష్టుప్ బృహతీ పక్షిరేవ చ । త్రిష్టుప్ జాతీచేతి విరాడితి తథైవ చ ॥ ఇతి శ్లోక ఏకః క్వచిత్కోశ ఆధికో దృశ్యతే. § ఆపగ్గి కవిశ్చ తౌ వ్యాప్తా.

- * మకారవణకవ్యత్యాసో వకారస్యాక్యయన్విదమ్ ।
అస్తబహిశ్చ యత్సవకం వ్యాప్నోతి తదుదీయతే ॥ ౨౦
- అథవా తన్తుసన్తానం వృత్తైవాథ భవిష్యతి ।
ఔశ్చ లోపా వకారస్య ప్రసారణమతగ్గి సరమ్ ॥ ౨౧
- పూర్వత్వం చోపసగ్గణ స్వాదంత్యశ్చద్గుణగ్గి కృతః ।
యస్మిన్నోతమదం సవకం తదేవమభిధీయతే ॥ ౨౨
- అవతే రక్షణాథకత్వా † దటి లోపే చ వతతే ।
వకారస్యోపధాయాశ్చ ద్వయో ‡ రూఢాగమః స్మృతః ॥ ౨౩
- గుణే చ రూపం యత్సవకం త్రాయతే తత్పరం పదమ్ ।
అభిధేయమిప్రప్రాక్తా నిగుక్తిగ్గి ప్రణవస్య సా ॥ ౨౪

❖ సమరిపదనిరుక్తిః. ❖

సమ్యతే † దేవ ఏవైక సైహమేకం పరాయణమ్ ।

❖ నారాయణోదనివకచనమ్. ❖

- సరో దేవగ్గి పరిస్సృష్టా సర్గాదౌ పాథనామథ ॥ ౨౫
- తస్మాన్నారాణి పాథాంసి తాన్వేవాయసముచ్యతే ।
దేవస్య పేతోశ్చముష్టాన్నారాయణ సమావాప్యయః ॥ ౨౬
- నారా వాఽయసమావాసగ్గి పురుషస్య మధుద్విషః ।
అణ్బ్రొత్తయగ్గి ప్రకృత్యేథే తతో వాససమాహ్వయః ॥ ౨౭
- ఏవం మన్తమిమం లభ్యా సమ్యగ్గురుముఖాత్తతః ।

❖ సాధకనియమాః. ❖

- గురుశుశ్రూషణపరస్సవక మన్తాగ్గి సాధయేత్ ॥ ౨౮
- బ్రహ్మచర్యే స్థితో మానీ మేధ్యాహారాశనో వ్రతీ ।
అశనీయాని మేధ్యాని పక్షామి శృణు తాన్యపి ॥ ౨౯

* మకారమస్మిక్ వ్యత్యాసద్గ పకార. † దమోపే. ‡ రూఢ్యాగమః.

పయోయావకశాకామ్బుఫలమూలాని సక్రవః ।
ఆద్యం కుశోదకం మేధ్యం దధి భిక్షాన్న మేవ చ ॥

30

❀ మస్త్రజపకాలః. ❀

సాధనే మస్త్ర జాపస్య శ్రుణు కాలం * యథోచితమ్ ।
మాగేశీషేణ శుభే మాసి ద్వాదశ్యాం చస్త్రపథకనే ॥ 3౧
అరాధ్య పరయా భక్త్యా నారాయణమనన్యధేః ।

❀ దేవతాధ్యానమ్. ❀

చాక్రౌజ్జమణ్డలై దేవం ధ్యాయే దేవం సమాహితః ॥ 3౨
చతుర్బాహుముదారాజం చక్రాద్యాయుధ + నేవితమ్ ।
కాలమేఘప్రతీకాశం పద్మ పత్రాయతేక్షణమ్ ॥ 33

వీతావృరధరం సాయం ప్రసన్నేంద్రనిభాననమ్ ।
చారుహాసం సుతామోష్ఠం రత్నోజ్జ్వలితకుణ్డలమ్ ॥ 3౪

సుభూతి+లలాటం సుముఖం సర్వాభరణభూషితమ్ ।
లలాటతలకం సాయం దీపవచ్చేత్సతమృత్స్నయా ॥ 3౫

§ ధృఙోధ్కృపుణ్డ్రీతిలకం మణ్డితం చణ్డభానునా ।
స్ఫురత్కటకకేయూరహరికౌస్తుభభూషితమ్ ॥ 3౬

స్ఫురద్భాస్కరవర్ణాభం శోభితం వనమాలయా ।
ప్రద్యోతనసహస్రాభిభూషణై రపి § భూషితమ్ ॥ 3౭

దివ్య ॥ చంద్రనలిప్రాజం దివ్యమాల్యవిభూషితమ్ ।
శ్రీభూమిభ్యాం సుఖాసీనం స్వర్ణానింహాపనే శుభే ॥ 3౮

ధ్యాతై వ్రతం దేవదేవేశం మస్త్రజాప పరో భవేత్ ।
సుఖాసీనో యథాకాలం శుచిభూత్యా సమాహితః ॥ ౩౯

మస్త్రం జపేజ్జగన్నాథం సమారాధ్య దినే దినే ।

* యథోచితమ్. + భూషణమ్. ‡ లలాటముకుటం. § ఇదమథకం క్వచి
న్నాస్తి. § మణ్డితమ్. ॥ గన్ధానులిప్రాజమ్.

❖ మ న్నిజపహూమాదిసజ్జాః. ❖

జపేల్లతాప్తకం ప్రాక్తం తదధం * తిలతపణమ్ ||
తదధం జహూయానగ్నా తతస్సిధ్యతి మన్తరాత్ ।

౪౦

❖ సిద్ధే మన్తై ధర్మసాధనప్రకారః. ❖

అథ సంసాధితే మన్తై స్వప్నే జాగరణే తథా ||

౪౧

సిద్ధిలిక్ష్ణాని మన్తస్య మస్త్రీ షశ్యతి స న్తతమ్ ।

తతస్సిద్ధేన మన్తైః నాధయేద్ధర్మముత్తమమ్ ||

౪౨

అథ మన్తైః పరాధర్మసాధనం యోజయిష్యతే ।

† యది పితౄణాం చ సర్వేషాం తపణం మన్తవిత్తయః || ౪౩

ఋణత్రయాద్వినిముక్తిం సర్వస్తాదభివాఞ్చతి ।

ఉపాప్య స శుచిభూత్యా ‡ కుష్ఠే చ కాఙ్గిబ్జమణ్డలై ||

౪౪

ఆవాహ్య దేవమారాధ్య సమ్యగభ్యాసాదినాధనైః ।

గోహిరణ్యాదిభిద్రవ్యైః స్త్రైః శైశ్చ స కుశోదకైః ||

౪౫

§ దత్తైః మన్తైః ప్రజ్ఞప్తైః క్షత్రి శాసయేత్లోకమక్షయమ్ ।

పితౄణాం మన్తప్రసాదేన సరకస్థానపి క్షణాత్ ||

౪౬

అతోఽన్యల్లుప్త పిణ్డానాం పితౄణాం తృప్తికారణమ్ ।

❖ కల్యాణవిధిః. ❖

విధిం వత్స్యామి కల్యాణం చతుర్వక్త్రీ యథాతథమ్ ||

౪౭

ఉపాప్య మన్తవిత్సూపకం పూర్వేద్యస్సు సమాహితః ।

సజ్జమ్యాం మాఘరూపస్య ‡ మణ్డలం చక్రవజ్ర-జమ్ ||

౪౮

అగ్రాయిత్యా తతస్తస్య మధ్యే దేవం జగద్గురుమ్ ।

యజేత కృసరాన్నేన హూమం తెనైవ కల్పయేత్ ||

౪౯

సమిదాఙ్మతిలవాపి మన్తైః గాఙ్గోత్తరం శతమ్ ।

పితౄది నామ సంకీర్త్య తారయేతి షడాన్వితమ్ ||

౫౦

* జలతర్పణమ్. † పితౄణామపి. ‡ కుర్యాచ్చ. § దత్తైః మన్తైః ప్రజ్ఞప్తైః జపే
యక్తః § మణ్డపమ్.

- ప్రిచీనావీక్షికో భూత్వా హేమామాస్తే దక్షిణాముఖః ।
 దక్షిణాగ్రాః కుశా భూమావాస్తీయః ధ్యానమాస్థితః ॥ ౫౦
 ధ్యాత్వా నారాయణం దేవం తపశ్చయేచ్ఛ తిలొదకైః ।
 తదక్షయం జలం దత్తం పితౄణాం తృప్తిమావహేత్ ॥ ౫౧
 తపశ్చిత్వా సదాచారా బ్రాహ్మణా భగవన్మయాః ।
 భోజయేత్ప్రదసోపేతం భోజనం ద్వాదశావరాః ॥ ౫౨
 దద్వాత్రైభ్యస్త్రైలాన్వస్త్రాః గోహింశ్యాదికం తతః ।
 తతస్సవ్యై భుజే న్యస్య బ్రహ్మసూత్రం సమాహితః ॥ ౫౩
 అగ్రే భగవతో దభాన్ దక్షిణాగ్రాః ధరాతలైః ।
 ఆస్తీయః సాగ్రాః * సుషమానాసీనౌ దక్షిణాముఖః ॥ ౫౪
 పాత్రస్థమన్నం దధి చ తిలాంశ్చబదరీఫలమ్ ।
 కబళీత్పత్య తాః పిష్టాః సమాన్తస్త్రైముదీరయేత్ ॥ ౫౫
 మధువాతెతి తిన్దుభిర్మగ్భిరహింషి నిక్షిపేత్ ।
 గౌత్రనామ సముచ్ఛాయాః పితౄణాం సేచనం జలైః ॥ ౫౬
 పిష్టాః పితృభ్యో మాతృభ్యో భ్రాతృభ్యో గురవే తథా ।
 ఆచార్యాయ తథాన్యేభ్యో బంధుభ్యో † ధ్యానమాస్థితః ॥ ౫౭
 అవసేచనపూర్వకం తు మస్త్రేణానేన మస్త్రవిత్ ।
 పిష్టాదద్వాదభిధ్యాయ దేవం నారాయణం హరిమ్ ॥ ౫౮
 ఆసేచనం ప్రకువీత పునరేవ విచక్షణః ।
 ఏవం విధాయ విధివదృణాన్తుక్తశ్చ తత్క్షణాత్ ॥ ౫౯
 విమానం దివ్యమారుహ్య యాతి బ్రహ్మసనాతనమ్ ।

❀ ఫలాతిశయప్రతిపాదనమ్ ❀

- ఉపవాసా బహువిధానతమగి క్షతుఃమజ్జసా ॥ ౬౦
 దేవం చ క్రాజ్జమధ్యస్థం యజ్ఞేదహ్యూఃధిసాధనైః ।
 సిద్ధేనానేన ‡ మస్త్రేణ వై వైద్యైశ్చ చతుర్విధైః ॥ ౬౧

* సుషమానా. † బహుభ్యో. ధమమాస్థితః ‡ మనునా.

- మత్స్యే ఘృతేన జ్వలనే సమిధాష్టోత్తరం శతమ్ ।
తన్మయాన్భోజయేద్విప్రాః సద్యాచ్చ విభవైచితమ్ ॥ ౬౩
- ఇష్టైవం దేవదేవేశం వ్రతస్థో నియతేద్ద్రీయః ।
చాన్ద్రాయణం పరాకం చ కృచ్ఛ్రం సాన్తసనం తథా ॥ ౬౪
- సంవత్సరోపవాసం చ తదైకాదశ్యు పోషితమ్ ।
కృష్ణాష్టమ్యాం శ్రావణే చ జయన్త్యాదివ్రతేష్వపి ॥ ౬౫
- * ఏకాదశ్యుపవాసస్య యదుక్తం ఫలముత్తమమ్ ।
తత్తచ్ఛతగుణం విద్యాత్ఫలం పూజావిధేరిపి ॥ ౬౬
- యజ్ఞధర్మఫలాకాక్షీ తత్తత్ఫలమనామ్నయాత్ ।
తీర్థాభిగమనన్యాపి ఫలం సప్తాహపూజనాత్ ॥ ౬౭
- పవిత్రాగ్రహణే వాపి † వ్రతాదిపరిపూరణే ।
న్నవనే చోత్సవే పంచకాలాభిగమనే తథా ॥ ౬౮
- గోపురాలయ ‡ నాలాదినిర్మాణే వ్రతమాసు చ ।
క్షౌత్రిరామతటాకాది వ్రదానే చ మధుద్విషః ॥ ౬౯
- ఘృతదీపవ్రదానే చ యత్ఫలం తత్సహస్రథా ।
ఫలత్యారాధనాద్విష్టోనాత్ర కాయా విచారణా ॥ ౭౦

❀ సజ్జాన్తిపూజావిధిః. ❀

- సజ్జాన్తౌ మణ్డలే కుమ్భే జ్వలనే చ మధుద్విషమ్ ।
ఆవాప్య పూజయేద్దేవం పరమాన్తైశ్చతుర్విధైః ॥ ౭౧
- జహయూన్తనునానన జ్వలనేఽష్టోత్తరం శతమ్ ।
తన్మయాన్భోజయేచ్ఛక్త్యా దద్యాచ్చైవ యథావసు ॥ ౭౨
- యస్య యస్య చ ధర్మస్య ఫలం యద్యమదీరితమ్ ।
తస్య తస్య ఫలం తత్తన్మన్తాచ్ఛతగుణం భవేత్ ॥ ౭౩

❀ ఉత్తరాయణపూజా. ❀

అయనే చొత్తరే కుమ్భే వహ్నా చక్రాబ్జమణ్డలై ।
 సోపవాసశ్శుచిభూత్వా సమావాహ్యో జగద్గురుమ్ ॥ ౭౪
 యజేత ❀ పూర్వవత్పశ్చాద్దోమం పూర్వవదాచరేత్ ।

❀ అథాథాసాధనమ్. ❀

అథాథాసాధనం మస్త్రీమభివాఞ్చతి చెన్నరః ॥ ౭౫
 భద్రకం మణ్డలం కృత్వా తస్మిన్నా రాధ్య మస్త్రీవిత్ ।
 తిలై బిల్వై స్తథాపద్మై నిమ్మిపుష్పై శ్చ తణ్డైః ॥ ౭౬
 చమ్పైశ్చ మల్లికాభిశ్చ మాలత్యా కరవీరజైః ।
 సన్ద్యావత్తేయాధికాభిగ్ ప్రత్యేకం శతసంఖ్యాయా ॥ ౭౭
 జహురూద్విద్యయా విద్వాన్ సప్తాహం చతురాసన ।
 ధనమక్షయమాహ్నోతి మస్త్రీస్యాస్య ద్రభావతః ॥ ౭౮
 చంద్రవం కుంజుచం కోవం రోచనా † లక్ష్మకం తథా ।
 ఘనసారం మృగముదం పిష్టా తత్త్వోదవారిణా ॥ ౭౯
 ధనదం విలిఖేద్భూహా సప్త ‡ రాత్రమనన్యధేః ।
 యజేత గర్భప్రముఖై నివేద్య చ గుళోదనమ్ ॥ ౮౦
 పాదేనాక్రమ్య హృదయం ధనదస్య జపేత్తతః ।
 అయుతం నియుతం వాపి మస్త్రీరాజం జితేంద్రియః ॥ ౮౧
 ధ్యాత్వా నారాయణం దేవం తదస్త్రై మస్త్రీవిత్తమః ।
 సాక్షాత్కరోతి ధనదం తదైవ ధనమక్షయమ్ ॥ ౮౨
 ప్రయచ్ఛతి ధనాధ్యక్షైరానీతం యో స్వాశ్రయాత్మణాత్ ।
 మాణిభద్రాదిభిర్ముస్త్రీప్రభావేన చతుర్ముఖ ॥ ౮౩
 సప్తాహమథవా యాగం కృత్వా భద్రకమణ్డలై ।
 హుత్వా హుతీస్తదస్త్రై చ కుర్యాద్బాహ్యైర్వాతపణామ్ ॥ ౮౪

* పూజసే దేవమ్. పూజణం దేవమ్. † లక్ష్మణమ్. ‡ రాత్రం జితేంద్రియః.
 § స్వాశ్రయా. స్వేచ్ఛయా.

ధ్యాత్వా నారాయణం దైవమాత్మానం సాధకౌత్తమః ।

పశ్యేత్ మహీతలం శుద్ధమగ్రహారాదృహిస్థితః ॥

౮౫

భవన్తి చాస్య నిధయః ప్రత్యతౌ బహవస్తథా ।

అష్టనాశ్చితచతుర్వా మన్తైః శాసేన మన్త్రవిత్ ॥

౮౬

నిధీన్ పశ్యతి దుష్ప్రాసానభీష్టాన్ స్తత్క్షణాదసా ।

భద్రకే మణ్డలే పూర్వమిష్ట్యా దేవం జనాదకానమ్ ॥

౮౭

యజ్ఞదారుం వృషస్కధై బధ్వా తస్మిన్ హలం పునః ।

కషాయేద్భూతలం శుద్ధం సితాసు మణికాఞ్చనమ్ ॥

౮౮

మహదాహ్నత్యభివ్రతమథనా కమలాసన ।

వత్సకస్య తథాభ్యజేత్ కృత్వా భద్రకమణ్డలమ్ ॥

౮౯

యజేత పూర్వవద్దేవమస్తే వత్సకభూమిషు ।

* నాలికేరజలైస్సాధకం పిష్టం నాగబలిం క్షిపేత్ ॥

౯౦

ఖాత్వా వత్సకధిష్ట్యంతం తత్ర పశ్యేన్నహద్ధనమ్ ।

ఖనిత్రం తౌలయిత్వా తు నిశాయానుధివాసయేత్ ॥

౯౧

మణ్డలై స్వస్తికే దైవమిష్ట్యా హుత్వా తథాహుతిః ।

అష్టోత్తరశతం భూయగ్గి † ప్రాతనిక్షిప్య భూతలై ॥

౯౨

శుచౌ ఖనేత్ఫనిత్రైః ‡ లభతే సుఖహద్ధనమ్ ।

సాధితం పారదం కృత్వా హస్తే జప్త్వా మనుం పునః ॥

౯౩

నియుతం ప్రయుతం వాపి యథాశక్తి సమాహితః ।

తద్రసస్పృశమాత్రైః సర్వేణ కాఞ్చనతామియాత్ ॥

౯౪

పాపాణుథవా లోప్తమగ్నితప్తం న సంశయః ।

ఔషధాని చ సర్వాణి రసయుక్తాని పద్మజ ॥

౯౫

లొహసంస్పృశాయుక్తాని సువతే కనకం మహత్ ।

ఇత్థం ధనవతాం కామస్సముదాస్తగ్గి † ప్రవతేతే ॥

౯౬

తత్ప్రాప్తయే విధాయాజ్ఞమణ్డలం తత్ర సంస్కరేత్ ।

* నాలికరఫలైః. † ఘృతం నిక్షిప్య భూతలైః. ‡ లభతే.

మస్త్రేశమచయిత్వాగ్రే యథాపూర్వమనన్యధీః ॥ ౯౭
జుహుయాచ్చ యథాక్తేన మాగౌణా దినసప్తకమ్ ।

❀ స్త్రీభోగః. ❀

పద్మరాగరుచం దేవం స్మృత్వా మస్త్రం జపేత్సుధీః ॥ ౯౮
పూర్వాక్షసంఖ్యాయా స్త్రీణాం భోగం ❀ చేచ్ఛతి దుర్లభమ్ ।
చింతయిత్వా ఫలం హిమామకమణ్యంవసితే తతః ॥ ౯౯

† అభీష్టసాధకం సర్వాన్ ప్రాథమ్యేనై వరాస్త్రియః ।
యావజ్జీవం న త్యజన్తి కామాతా మస్త్రవిత్తమమ్ ॥ ౧౦౦
కన్యాకామరి ఫలైః పక్ష్యైః షష్ఠైర్లాజైర్దివనే దినే ।
సహస్రం జుహుయాద్దేవమారాధ్య గరుడధ్వజమ్ ॥ ౧౦౧
లభతే కన్యకామిష్టాం తదన్తే న విచారణా ।

❀ వశీకారః. ❀

యస్త్రం వశ్యకరం పక్ష్యే శూర్యతాం తద్యథాతిథమ్ ॥ ౧౦౨
భూజపత్రే లిఖే ‡ చక్రకమష్టారం రోచనాదికైః ।
చంద్రదవయకాశ్చిరశశికస్తూరికాన్వితైః ॥ ౧౦౩

హేమసూచ్యా లిఖేదేతై గణధద్రవ్యైస్తథాపరైః ।
శీ నాభినేమియుతం చక్రమష్టారం జ్వాలయాన్వితమ్ ॥ ౧౦౪

అష్టస్వరేషు విలిఖదక్షరాణ్యష్ట పద్మజ ।
పాదక్షిణ్యేన విస్పృష్టం హీజ్జ్వాలం మధ్యమే పదే ॥ ౧౦౫

సాధ్యనామాపి తత్రైవ సోజ్జ్వాలం తదనస్తరమ్ ।
హీజ్జ్వాలం నాభివలయే దిక్షుష్టాసు సమపూయేత్ ॥ ౧౦౬

హీజ్జ్వాలం నేమివలయే వశీకరణమక్షరమ్ ।
తదైవాశాను సర్వాసు వశం కురు పదాన్వితమ్ ॥ ౧౦౭

* చెతసి దుర్లభమ్. † అభీష్టసాధకాః. ‡ త్పద్మచక్రమష్టారరోచనాః. § నాభి
నేమిం శుభం.

- తస్మిన్నావాహ్య దేవేశమిష్టా మస్త్రం * జపేద్బుధః ।
అష్టోత్తరసహస్రం తు జహుయా † దాహుతీ సతః ॥ ౧౦౮
- గులికాం బిభ్రతస్తస్య నశ్యం సర్వమనస్తరమ్ ।
అథవా పాదయోగి పాంసూ రక్తచందనమిశ్రితా ॥ ౧౦౯
- ఆదాయ పురుషాకారాం స్త్రీరూపాం వా యథేషితామ్ ।
కృత్వా ప్రతికృతిం తస్మిన్నస్యాత్మానం ‡ స్మరేద్ధరిమ్ ॥ ౧౧౦
- తాడయేన్మూలమనునా రక్తైస్తు ధీ హయమారజైః ।
ప్రత్యహం మస్త్రీజాపస్సాదష్టోత్తరసహస్రకమ్ ॥ ౧౧౧
- వశ్యా నారీ పుమాన్ వాపి సప్తాహం నై జపాద్భవేత్ ।
యావజ్జీవం ధనైర్దక్షై రాత్తనా నా యథేషితమ్ ॥ ౧౧౨
- తలతణ్డలదూర్వాణామయుతాహుతిభిః క్రమాత్ ।
బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశో వశ్యా మస్త్రీ ప్రభావతః ॥ ౧౧౩
- అపామాగ్నసమిద్భిర్వా హూమాద్వణాన్ వశం నయేత్ ।
ఔదుంబరసమిద్భిర్వా పలాశసమిధాపి వా ॥ ౧౧౪
- హూమేన బ్రాహ్మణా వైశ్యాగ్ని పూర్వాక్తాహుతిసంఖ్యయా ।
త్రిభిర్ముఖైరసైస్సక్తైరపామాగ్నసమిచ్ఛతైః ॥ ౧౧౫
- దశభిర్జాహుయాదగ్నో రాజా వశ్యః క్షణాద్భవేత్ ।
అశ్వత్థేగ్ని ఖాదిరైర్వాపి వశీకరణమీరితమ్ ॥ ౧౧౬
- వటపృక్షసమత్సజ్జైర్వైశ్యాస్తవై వశీకృతాః ।
శూద్రస్తు ప్లక్షసమిధామాహుత్యా స్వవశః క్షణాత్ ॥ ౧౧౭
- గంధద్రవ్యసమాయుక్తమృత్సయా తలకం దధత్ ।
దృష్టమాత్రేణ జనతాం వశం నయతి మస్త్రీవిత్ ॥ ౧౧౮
- ధ్యాత్వా కరతల చంద్రం తస్మద్ధ్య విష్ఠితం హరిమ్ ।
సుఖాసీనం పుణ్డరీకకణిక్‌కాయాం సితప్రభమ్ ॥ ౧౧౯

* జపేత్తతః. † త్తపదాహుతీః. ‡ న్యసేద్ధరిమ్. ధీ మమవారిజైః.

ధ్యాయకరతలస్ప శైశ్వవశం వశ్యం యజ్ఞాద్యవేత్ ।
 భక్ష్యం భాజ్యం తథా పేయం ఫలం వా పుష్పమేవ వా ॥ ౧౨౦
 స్పృష్ట్యా సహస్రజాపేన * దత్తం సర్వాకా వశం సయేత్ ।

❀ ఆకర్షణమ్. ❀

ఆకర్షణవిధిం వక్ష్యే తం బ్రహ్మన్నవధారయ ॥ ౧౨౧
 భూజకపత్రై లిఖేచ్చక్రమష్టారం పూర్వవత్క్రమానా ।
 గర్భద్రవ్యైర్వికాశస్త్రమ్) హేమసూచ్యా విచక్షణః ॥ ౧౨౨
 వెష్టయేదుక్తసూత్రేణ తద్యస్త్రీమభిమన్వితమ్ ।
 † శిఖచఞ్చుపుటే న్యస్తం భావయిత్వా జపేత్తతః ॥ ౧౨౩
 తన్నామనంయుతం మస్త్రమ్) క్రుద్ధ్యన్నాకర్షణయోగే చ ।
 యుక్తం సహస్రం సప్తాహం జపేత్ప్రీతిదినం సుధీః ॥ ౧౨౪
 ఆత్మానం గరుడారూఢం సాయుధాష్టభుజం హరిమ్ ।
 బహుకపుష్పసదృశం భావయిత్వా జితేంద్రియః ॥ ౧౨౫
 వామోత్పలై హరేదేవీం నిషణ్ణాం కామవిహ్వలామ్ ।
 పాశాఙ్కుశధరాం లక్ష్మీం ధ్యాత్వా చ తదనస్తరమ్ ॥ ౧౨౬
 నృపం బద్ధ్వా గతే పాశైస్తాడయిత్వాఽఙ్కుశాదిభిః ।
 ఆయుధైః పృథతో మస్త్రీమాకర్షయ పదాన్వితమ్ ॥ ౧౨౭
 జస్త్రాఽయుతం సప్తదినం యోజనానాం శతే స్థితమ్ ।
 అపి భూపం నయత్యాశు సాధకౌ మస్త్రీతేజసా ॥ ౧౨౮
 ధనేన మహతా యుక్తస్స్వయమేవాగతోనృపః ।
 వశ్యో భవతి కృత్వైవం విప్రాదీనపి వా ౭౭నయేత్ ॥ ౧౨౯
 యోషిదాకర్షణే ‡ చాపి కృత్వైవం కర్మ మస్త్రీవిత్ ।
 పఞ్చబాణేషుభివిధ్ధాం సర్వాజ్ఞేషు స్త్రీయం స్త్రీరేత్ ॥ ౧౩౦
 పాశబద్ధాం తథై వాన్యైరాయుధైస్తాడితాం భృశమ్ ।
 క్షీప్రమేవానయేన్నారీం సప్తాహాఞ్చరేగవత్ ॥ ౧౩౧

* చత్వా సవశం. † శిఖిపిఞ్చు. ‡ వాపి కృత్వైవం మస్త్రీ మస్త్రీ.

దూరస్థితామపి తథా రాజ్ఞో వా మహిషీమపి ।
 సా సన్నిధౌ తై కామాతా మదవిహ్వలలోచనా ॥ ౧౩౨
 సమృద్ధాథాత్మనా వాపి ధనై వాపి యథేష్పితైః ।
 సాధకం తోషయత్యేషా మస్త్రజాపాద్యథోదితాత్ ॥ ౧౩౩
 మృతనారీకపాలే వా రోచనాద్యేన వస్తునా ।
 పూర్వవచ్చక్రమాలిఖ్య తన్మధ్యేభీష్టయోషితః ॥ ౧౩౪
 లిఖిత్వా నామధేయం తః తక్పాలే జ్వలనే పునః ।
 తాపయిత్వా జపేన్మస్త్రం సప్తహం పూర్వసంస్థాయా ॥ ౧౩౫
 తతస్సిధ్యతి సా నారీ దూరస్థాపి యథేష్పితా ।

❖ యక్షసాధనమ్. ❖

యక్షాణామపి యక్షిణాం సాధనం శృణు కథ్యతే ॥ ౧౩౬
 వటవృక్షే కుటిం కృత్వా తత్ర చక్రాబ్జమణ్డలైః ।
 ఆరాధ్య దేవం జహురూర్వాద్యుత్పక్షసమిచ్ఛజైః ॥ ౧౩౭
 దశభిరి వ్రత్యహం మస్త్రే సప్తాపే పరినిష్ఠితే ।
 పూర్వమేవ వటు యక్షం యక్షిం వా కుజుకమాదిభిః ॥ ౧౩౮
 లిఖిత్వా కర్మ తత్సంవం కురూదభిముఖై స్వయమ్ ।
 సప్తమేఽహ్ని వటు రాత్రౌ కమ్పితే భీతవత్స్థితః ॥ ౧౩౯
 గుగ్గులుం ఘృతమిశ్రం చ ధూపయేన్మస్త్రవిత్తమః ।
 వహభిముఖముత్థాయ యక్షిం వా యక్షమేవ వా ॥ ౧౪౦
 సాక్షాత్కరోతి తాం తం వా యాచేతాభీష్టముత్తమమ్ ।
 నూత్నత్వం వా స్వస్మత్వం వా భాగ్యత్వం వా యథాతథమ్ ॥
 పితృత్వం వాధ భార్యాత్వమీషితం సర్వమాఘ్నయాత్ ।
 వ్రయచ్ఛతి యథాయోగం యక్షీ యక్షశ్చ మస్త్రేణే ॥ ౧౪౧
 మాతా చేన్మాతృవద్రక్షేత్పితాచేత్పితృవత్తథా ।
 ఏవం భాగ్రతాదయో ష్యన్యే యథాన్వతానతత్పరాః ॥ ౧౪౩

❀ విద్యాధరసాధనమ్. ❀

విద్యాధరవశీకారే విధానమపరం శృణు ।
 అశోకవృక్ష మూలోన్యాకం కుయాకత్పాజాది పూర్వకవత్ ॥
 విద్యాధరేణ యచ్ఛక్యం కతుకమస్యాపి తద్భవేత్ ।
 అన్యేషాం దేవయోనీనామేవం కుయాకద్యధావిధి ॥ ౧౪౫
 తే తే సవకం ప్రయచ్ఛన్తి మస్తృతుష్టా యథాతథమ్ ।

❀ పాతాలసాధనమ్. ❀

పాతాలసాధనం చాపి శృణు గుహ్యం యథాతథమ్ ॥ ౧౪౬
 హేలూమావనానం పూజాది కర్మకృత్వా యథోద్దితమ్ ।
 బిలద్వారసమీపే తు లక్షమష్టాక్షరం జపేత్ ॥ ౧౪౭
 క్షీరవృక్షశమీదుర్వాకతిలాద్యానామనన్యధేః ।
 ప్రత్యేకమయుతం హేలూమం కుయాకద్వై సాధకోత్తమః ॥ ౧౪౮
 నిగ్గచ్ఛతి బిలాత్తస్తాత్కమాతాక కన్యకా స్వయమ్ ।
 సహస్రపరివారేణ సాధకమాయతలోచనా ॥ ౧౪౯
 గృహీత్వా మన్త్రిణం స్వేషు మన్దిరేషు యథాసుఖమ్ ।
 రమతే దివ్యభోగైస్తా విచిత్రైరతిమానుషైః ॥ ౧౫౦
 పాతాలద్వారపాశ్వే తు కారయేద్యాగమన్టపమ్ ।
 ధ్వజతోరణసంయుక్తం ద్వారకుమ్భాపశోభితమ్ ॥ ౧౫౧
 చక్కాబ్జం వత్తయేత్తత్ర ధ్యాత్వా నారాయణం ప్రభుమ్ ।
 యజేత పూర్వకవద్ధోమం కృత్వా పూర్వాక్తసంఖ్యయా ॥ ౧౫౨
 అష్టలక్షం మితాహారో జఙ్ఘ్రియ అనన్యధేః ।
 తత్క్షణాదేవ నాగేంద్రకన్యకా మన్త్రిణగ్గ పురః ॥ ౧౫౩
 స్థితా మనోభవవశా సహస్రైగ్గ పరివారితాః ।
 ఆత్మతుల్యాభిరవ్యాభిగ్గ కన్యకాభివక్షీకృతాః ॥ ౧౫౪
 గృహీత్వా మన్త్రిణం తాశ్చ నాగాలయపురోత్తమే ।
 ప్రవిశ్య వివిధైర్భోగైర్వకశీకుర్వాన్తి మన్త్రిణమ్ ॥ ౧౫౫

పీత్వా రసాయనం చాపి యావదాభూతసంప్లవమ్ ।

రమతే భీరుభిస్సౌధకం దివి దేవపతియకథా ॥

౧౫౬

❀ ఖడ్గసాధనమ్. ❀

ఖడ్గసాధనమాశ్చయకం శృణు వత్సోమి తద్వధా ।

దేహజం లోహితం మస్త్రీ శ్శశానాశ్శారనిశ్రితమ్ ॥

౧౫౭

పేషయిత్వా లిఖేభిర్దం చతుస్తాలాయతం శుభమ్ ।

శ్శశానదేశే తిన్దులం స్పృష్ట్యా మస్త్రం జపేత్సుధీః ॥

౧౫౮

నిశేధే నిజనే తావద్యా వజ్జ్వలాం విముంచతి ।

జ్వాలాభిరస్య శోభస్తే దిశో దశ చతుర్ముఖ ॥

౧౫౯

నానావిధాని భూతాని భవంతి భయహేతవః ।

అభీతో నిశ్చలో మస్త్రం జపేదేవం సమాహితః ॥

౧౬౦

స్ఫురంతం పాణినా ఖడ్గం గృహీత్వా దృఢముష్టినా ।

మస్త్రం జపేన్నభో యాతి యత్ర విద్యాధరాదయః ॥

౧౬౧

విద్యానుహిమ్నా తేమాం స రాజా భవతి మస్త్రీవిత్ ।

యక్షరాక్షసదైత్యానాం జెతా మత్యైషు కింపునః ॥

౧౬౨

ఖడ్గహస్తస్సదా మస్త్రం జపన్యాతి త్రివిప్లవమ్ ।

తతాపి భోగమతులం లభతే చాపురోగణైః ॥

౧౬౩

ఖడ్గం వాఽఽ యసనూదాయ పణ్డైః పిష్పలసంభవైః ।

అస్తహితం విధాయాశు నియుతం జపమాచరేత్ ॥

౧౬౪

సమిదాజ్యైస్తథా బీజైః జాహుయాదయుతావరిమ్ ।

నరరక్తం గజమదం పిత్తమాక్షం విమశ్రితమ్ ॥

౧౬౫

రాజావతేన తైః ఖడ్గం విలిప్యారాధయేద్ధరిమ్ ।

తస్మిన్ పూర్వాక్షమాగౌణ ఖడ్గం స్పృష్ట్యా జపః స్మృతః ॥

అప్తో త్తరసహస్రేణ వశ్చాత్తాపాదిసంభవః ।

తాపే న్యూదధమాసిద్ధిమకథ్యమా ధూమజన్మని ॥

౧౬౬

ఉత్తమా జ్వలనే దృష్టే పశ్చాత్తద్ధరస్వయమ్ ।
చరేదభీష్ణితా లోకా భోగాంశ్చాప్నోతి పుష్కలాక్ ॥ ౧౬౮

❀ సిద్ధకన్యాసకాశాత్సిద్ధవస్తులాభః. ❀

శ్శశ్శశ్శక్త్యుదరే మస్త్రం లిఖద్దోరోచనామ్బుభిః ।
జపేన్మస్త్రవరం స్పృష్ట్యా యావజ్జ్వాలావలోకనమ్ ॥ ౧౬౯
సముష్ణితా చ తస్త్యధ్యే కన్యా సవకవరప్రదా ।
తీలకం చాక్షుమాలాం చ గులికాజ్జనపాదుకాః ॥ ౧౭౦
దివ్యౌషధం రసేన్ద్రం చ కపాలస్థం రసాజ్జనమ్ ।
దదాతి సవకం సా కన్యా మస్త్రీణే మస్త్రవైభవాత్ ॥ ౧౭౧
తీలకం భిభ్రతస్తస్య నరనారీ మృగాదికమ్ ।
స్త్రుతిమాత్రేణ పురతొ దృష్టం భవతి తద్ధృవమ్ ॥ ౧౭౨
తయా క్షమాలయా జప్తరి పురశ్చరణవర్జితః ।
మస్త్రో యథేష్ణితా కామా తస్మై శీఘ్రం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭౩

నిధాయ ❀ గులికామూస్యే నిభకయస్సవకవిష్టపే ।
చరత్యేష యథాకామం దీఘకమాయుశ్చ విన్దతి ॥ ౧౭౪
అజ్ఞనేనా క్తనయనన్యూదదృశ్యస్సురాసురైః ।
పాదుకాస్పృశకమాత్రేణ చారయత్యనలె జలె ॥ ౧౭౫
దూరం వా గమయేచ్ఛీఘ్రం యం యం దేశమభీష్యతి ।
దివ్యౌషధేన భుక్తేన దుష్కారాధినశ్యతి క్షణాత్ ॥ ౧౭౬
అచికిత్సోఽపి కుష్ఠాదినాత్ర శయా విచారిణా ।
పామాణాది రసేన్ద్రేణ స్పృష్ట్యాగ్నౌ ప్రతాపితమ్ ॥ ౧౭౭
హిరణ్యం భవతి బ్రహ్మ పీత్వా చాపి రసాయనమ్ ।
బలవానపి తేజస్వీ వలీపలితవర్జితః ॥ ౧౭౮

❀ శత్రుమారణమ్. ❀

కపాలే చాశ్చ నిక్షిప్య శత్రుమూర్ధాని నిక్షిపేత్ ।
† ఉద్ధాసితో వా మ్రియతే సాన్యవాయస్సుహృజ్జనః ॥ ౧౭౯

❀ ఇంద్రిజాలమ్. ❀

దశశయన్నింద్రిజాలం చేన్నాయాదేపిం లిఖద్భువి ।
 ఏష్టాం చ తుభుజాం సౌమ్యాం సర్వాభరణ భూషితామ్ ॥
 సర్వాజ్ఞసుందరీం * మస్త్రీ పూజయిత్వా జపే త్తతః ।
 అయుతం నియుతం వాపి † మస్త్రీమస్త్రాక్ష ‡ రాన్వితమ్ ॥ ౧౮౧
 సిద్ధా తదన్తే సా దేవీ చతురజ్జబలం మహత్ ।
 భూమా ప్రాప్తిమ్ని బలం సర్వముద్యతాయుధమద్యుతమ్ ॥ ౧౮౨
 దశశయన్త్యాశు మస్త్రేణ మ స్త్రీన్దిశే మస్త్రీసిద్ధిదా ।
 త్రైలోక్యమపి సర్వం సా ప్రదశశయతి తోషితా ॥ ౧౮౩

❀ గులికావిధిః. ❀

గులికా కథ్యతే బ్రహ్మ ఛ నిర్మాణ మధునోచ్యతే ।
 మనశ్శిలా తథా కుష్ఠం హరితాలం చ కుంకుమమ్ ॥ ౧౮౪
 గోరొచనాం చ ॥ చక్రాజ్ఞం సర్వం పిష్ట్యా మధుత్రికైః ।
 పీత్వా చ గులికాం చక్రపద్మమధ్యే నివేశయేత్ ॥ ౧౮౫
 ఏకాదశీవిశాయాం వా యజేత హరిమవ్యయమ్ ।
 చావదశ్యామచక్యిత్వా ¶ తు జపేన్నస్త్రీం యథాపురమ్ ॥
 హేమమగ్నా ప్రకువీత సహస్రం సర్వమా తతః ।
 సిద్ధేయ గులికా § సర్వం సాధయేత్సాధకస్య హి ॥ ౧౮౬

❀ వేతాలసాధనమ్. ❀

వేతాలసాధనం ॥ బ్రహ్మ కథయామి యథాతథమ్ ।
 బ్రాహ్మణా క్షత్రియం వాపి యువానం నివ్రణం మృతమ్ ॥
 తత్త నాదేవ సజ్జహ్య శూన్యాగారే నివేశయేత్ ।
 త్వాన్త్యా మలం సర్వం చక్రపద్మే నివేశ్యతమ్ ॥ ౧౮౭

* మస్త్రీమ్. † మస్త్రీమస్త్రాక్షరద్వయమ్ ॥ ‡ రాహ్వయమ్. § మస్త్రీతే
 మస్త్రీసాధితా. ¶ తన్నిర్మాణం మయోచ్యతే. ॥ సర్వాజ్ఞమ్. ¶ సః. § సద్య
 సాధయత్ప్రవమిస్సితమ్ - పూర్వమితితమ్. ॥ చాపి.

హృదయం తస్య చాక్రమ్య పాదేన ధ్యానమాస్థితః ।
 జపేన్ద్రస్త్రం దివారాత్రం నిశీధే కమ్పితే శవః ॥ ౧౯౦
 నిభయస్తాడయోద్దేహం సిద్ధాంధాకరభిమన్త్రితైః ।
 కమ్పమానం శరీరం తదుత్థాయాగ్రైః పతిష్ఠితే ॥ ౧౯౧
 కిం కరోమీతి చ తతో మన్త్రిణం సంపుటాజ్జలిః ।
 బ్రువాణో మన్త్రిణే తస్మై ప్రయచ్ఛతి యథేష్ఠితమ్ ॥ ౧౯౨
 ఖడ్గముష్టిం తథా దివ్యమాషధం చ రసాయనమ్ ।
 గులికాం పాదుకే * సిద్ధం రసం చెణుపుటే స్థితమ్ ॥ ౧౯౩
 పాదలెపం చాక్షుసూత్రునన్యద్వా దులభం సృభిః ।
 పాదలేపేన గమనమాకాశాదిషు మన్త్రిణః ॥ ౧౯౪
 ఖడ్గేన శత్రుసైన్యానాం నధరి కేసరిణామపి ।
 దివ్యోషధానాం † సర్వేషాం ఫలం పూర్వముదీరితమ్ ॥ ౧౯౫

❀ ఆమయశాన్తిః. ❀

ఆమయానామపస్తరముఖానాం శాన్తయే విధిః ।
 భూభాగే శల్యరహితే కృత్వా మన్త్రసమాదితః ॥ ౧౯౬
 ‡ నివ్రణాణాం లక్షణోపేతాన్కులశాఖా పల్లవినశితమ్ ।
 పూరితాణాం ద్రోణమాత్రేణ సర్పిరాద్యేన వస్తునా ॥ ౧౯౭
 ససూత్రాణాం సకుశాన్తైర్చైవ సాపిధానాణాం సవస్త్రకాణాం ।
 ద్వారకుమ్భాణాం చతుర్దిశ్శు తోరణాని చ కల్పయేత్ ॥ ౧౯౮
 ప్రత్యేకం కలశాణాం సర్వాణాం మన్త్రైశ్చైవాభిమన్త్రియేత్ ।
 అష్టాక్షరేణ ప్రత్యేకమష్టైః తరళతావరమ్ ॥ ౧౯౯
 నిశామ్బునా చన్దనేన శ్వేతిదూర్వాజురేణ చ ।
 భూజాపత్రోదరైః పద్మగుచ్ఛపత్రం సకణికమ్ ॥ ౨౦౦
 నాభినేమయుతం చక్రమస్తారం కమలాద్భుషిః ।
 ప్రణవం కణికాదేశే సాధ్యనామ చ మధ్యతః ॥ ౨౦౧

* సిద్ధిమ్. † పూర్ణానామ్. ‡ నివ్రణాణాం.

- అష్టాక్షరాణ్యష్టదలె నాభా స్పృశాక్షరం లిఖత్ |
 * నాభిక్షేత్రే యకారాదీనష్టారేషు స్వరాః పునః || ౨౦౨
- మహామాయాగ్ని సంయుక్తం భాస్కరం దణ్డశేఖరమ్ |
 నేమిభాగే క్రమాద్విక్షు విదిక్షు చక్షురానన || ౨౦౩
- కృత్వైవం సితనూత్రేణ పరివేష్ట్యనిరస్తరమ్ |
 గులికాం తణ్డలద్రోణమధ్యస్థే కలశే క్షిపేత్ || ౨౦౪
- ఆవాహ్య హృదయాత్తస్మి † నృన్ద్రైశం చక్రపఙ్కజే |
 చందనాద్యైస్సితైర్వస్త్రైః ‡ పుష్పైర్నైస్త్రిశ్చ తాదృశైః || ౨౦౫
- శాల్యోదనేన చ హరిం యశేత సుసమాహితః |
 పూణేన్ద్రుమణ్డలాన్తస్థముద్గిరస్తం సుధారసమ్ || ౨౦౬
- శశాఙ్కశతసంజ్ఞాశం ధ్యాత్వా నారాయణం హరిమ్ |
 శాంతిం ప్రయచ్ఛ మహాతీమిత్యస్తే సముదీరయేత్ || ౨౦౭
- శశినా దిశి వృత్తైఃకథ కుణ్డే క్షీరాజ్యతణ్డలైః |
 ‡ గుగ్గులుం క్షౌద్రబీజం శ్చ సప్తాహం హోమమాచరేత్ || ౨౦౮
- పూష్కరాక్షసభ్యయా కుమైభిః † స్థాపితం చానుయావినమ్ |
 స్వాపయేన్ములమస్త్రేణ ధ్యాయేచ్ఛైవ జనాదకనమ్ || ౨౦౯
- పూణేన్ద్రుశతసంజ్ఞాశం స్యస్తమానం సుధారసమ్ |
 తదీయపాదకమలాత్సర్వతోవ్యాధిపీడితమ్ || ౨౧౦
- ప్రవిశ్య బ్రహ్మరస్థేణ స్థావయన్తమనన్యధేః |
 ధ్యాత్వా జపేన్ములవిద్యాం మస్త్రవిద్యాన్వధిపీడితమ్ || ౨౧౧
- ఉత్థాపయతి తన్మాధ్నిక న్యస్య తాం గులికామథ |
 అపస్తారాదయస్సర్వే శామ్యంతి మనుజేజనా || ౨౧౨
- అథాదాయ చ మృతాపత్రం పైత్తలం వాథ కాష్ఠజమ్ |
 తస్మిన్నిక్షిప్య పీయూషం దధిసర్పిశ్చమన్వేతమ్ || ౨౧౩

* నేమిక్షేత్రే. † నృన్ద్రైశ్చ చక్రం చ. ‡ కుంజు-మక్షౌద్రనిమైశ్చ. † స్థాపితే
 త్రైమయాన్వితమ్ | స్పృశయే.

ఓదనం చైత్యవృక్షాదిమూల భూతబలిం * హరేత్ ।
 భోజయేద్బాప్తానానై దద్యాత్తైభ్యో యథావసు ॥ 208

❀ పుష్టివిధిః. ❀

† పాష్టిం వక్ష్యామి తే కమః మన్తపాది యథాపురమ్ ।
 భూజపత్రై లిఖేద్యన్త్రం ప్రాగ్వత్పద్మాదిసంయుతమ్ ॥ 209
 శ్రీభూమిమన్తం చ లిఖేత్కేసరేషు దలెషు చ ।
 గులికాం వెష్టితాం రక్తసూత్రైః కుంభుపై షీషేత్ ॥ 210
 విద్రుమాభం చ మన్తైశం సమావాహ్య చ ‡ సవగమ్ ।
 సామ్యాశాయాం పద్మకుండం కలశాన్ రక్తవాససః ॥ 211
 వస్తు సవకం యథోక్తం తద్యుక్తం స్యాత్సతి సమ్భవే ।
 బలికమః చ కతకవ్యం కమాన్తై కమలాసన ॥ 212
 మహతీ పుష్టిరేవ స్యాత్కృతే కమాణి § శాన్తికే ।

❀ ఆయుష్కామవిధిః. ❀

ఆయుష్కామస్తు దూర్వాభిఘ్నైః తాక్తాభిః ¶ యథోదితమ్ ॥
 జహుయాన్త్యుపాదీనాం విధానం పూర్వవత్కనా ।
 కమాన్తై కలశై స్సాన్నం సాధ్యస్య కమలాసన ॥ 213
 ఏవం కృతే యథాశాస్త్రమాయుర్విన్దతి పుష్కలమ్ ।

❀ ఆరోగ్యకామవిధిః. ❀

ఆరోగ్యకామస్సావిత్రే మన్తలే హరిమచయేత్ ॥ 214
 రుక్తాభం విద్యయాఘ్నాది సాధనై రుక్తవత్కనా ।
 పూర్వవజ్జపహూమాది హూమో గుగ్గులువస్తుభిః ॥ 215
 జపాన్తై ప్రణమేన్నిత్యమగ్నేరహ్నిభిరాత్మవాక్ ।
 యావదాయుషమారోగ్యం లభతే మన్తవైభవాత్ ॥ 216

* షీషేత్. † పాష్టికం వక్ష్యతే. ‡ సవగదా. § శాన్తికే. ¶ యథోదితే.
 దితే.

జ్వరితస్య భవేచ్ఛాన్తిరమృతాచూతపల్లవైః ।
 పూర్వాక్తేన విధానేన సవకషన్యద్యథోదితమ్ ॥ ౨౨౪
 జ్వరశాన్తిభవేనైవ విద్యావీర్యప్రభావతః ।
 చందనాదిద్రుమైర్లోహైర్యద్యావై సత్తికృత్తిరి కృతా ॥ ౨౨౫
 పూజితా పూర్వవత్సర్వాః కామానాశు ప్రయచ్ఛతి ।
 హేమామశ్చ కర్మానుగుణైర్ద్రక్షవై స్సాన్తితక్రమలాసన ॥ ౨౨౬

❀ అపమృత్యునివారణమ్. ❀

అశ్వత్థం శుద్ధవారేషు స్పృష్ట్య దక్షిణపాణినా ।
 జపతో నాపమృత్యుస్సాన్తికూర్వకమీరితసంభ్యయా ॥ ౨౨౭

❀ వాక్పిత్తిః. ❀

మృతమిశ్రం వచా * చూడాం యద్వా బౌష్ఠీం ఘృతాప్లుతామ్,
 జ్యోతిష్తీరసం వాపి స్పృష్ట్య లక్షం జపక పిబెత్ ॥ ౨౨౮
 ముహూర్తే శోభనే ప్రాప్తే వాక్పిత్తిస్తస్య నిశ్చితా ।
 ఔదున్బురేఽథ వా † సాత్రే కపిలాజ్యం చతుష్పలమ్ ॥ ౨౨౯
 మిశ్రం శ్వేతవచాచూడాం యద్వా చంద్రో మఘాయుతే ।
 ‡ పుణ్యే సారస్వతే యోగే శ్వేతవణం చతుర్భుజమ్ ॥ ౨౩౦
 శ్వేతపద్మై నుఖాసీనం చంద్రమణ్డలమధ్యగమ్ ।
 ఇష్ట్యా దేవం గౌఘృతేన జహలుయాచ్ఛ యథావిధి ॥ ౨౩౧
 పిబత్ స § సుస్రవం పశ్చాల్లభతే వాచముత్తమామ్ ।

❀ ప్రతివాదివాగ్బంధనమ్. ❀

అష్టబాహుం చంద్రనిభమాత్మానం శేషవిష్టరే ॥ ౨౩౨
 సుఖాసీనం భావయిత్వా ‡ కోపినం ప్రతివాదినమ్ ।
 ॥ పిథాయ జిహ్వో హృదయం ముసలెన శిరోఽఙ్కుశైః ॥ ౨౩౩
 తాడయేద్దదయా పృష్ఠం పాశైర్బాధ్యా కిలెబరమ్ ।
 తస్యైవ జిహ్వమధ్యే చ మాహేంద్రం దణ్డశేఖరమ్ ॥ ౨౩౪

* పూర్వమ్. † పత్రే. ‡ పూజా. § సంస్రవమ్. ¶ కాపీనమ్. ॥ విధాయ.

విన్యస్య స్తమ్భయేద్వాచమేవం ధ్యాయోవిచక్షణః ।
 ఆత్మనా వాదినశ్చైవ మధ్యే యచలికా భవేత్ ॥ ౨౩౫
 మన్తం శతగుణం జప్త్వా వాదీ వాచం సముత్సృజేత్ ।
 సద్యగ్ పరస్యాపజయో విజయశ్చాత్మనా భవేత్ ॥ ౨౩౬

❧ తత్ర దోషాభావః. ❧

స్తమ్భనే నై షదోషస్సన్య * ద్వాహ్యశ్చేత్ప్రతివాదినః ।

❧ బ్రహ్మవచనకామకల్పః. ❧

బ్రహ్మవచనకామశ్చేత్సమిధో బ్రహ్మవృక్షజాః ॥ ౨౩౭
 శ్వేతపఙ్కజహూమో వా రాజ్యకామస్య మన్త్రిణః ।
 సమిధో రక్త † వర్ణాస్సన్యబిల్వపుష్పాణి పద్మజ ॥ ౨౩౮
 లక్ష్మీసుమనసో వాపి యద్వా ‡ బోధిసముద్భవాః ।
 చంద్రిమణ్డలమధ్యస్థం శ్వేతపఙ్కజవిష్టరే ॥ ౨౩౯
 స్థితం § ద్విహస్తం సుభగం బాలభూషణభూషితమ్ ।
 బాలావస్థం ప్రసన్నేంద్రవచనం నీలకున్తలమ్ ॥ ౨౪౦
 రాజతం చాత్రమన్నేన పాయసేన ప్రపూరితమ్ ।
 విభ్రాణం వామహస్తేన దధ్యన్న కబలం పునః ॥ ౨౪౧
 ¶ దధానమితరేణాపి ధ్యాత్వా దేవం సమాహితః ।
 అన్నేన జహుయాదగ్నౌ బహ్వన్నత్వమవాఘ్నయాత్ ॥ ౨౪౨

❧ గోభూరాష్ట్రాదికామకల్పః. ❧

గోకామో గోమయైః క్షీరైస్తదీయైహూమమాచరేత్ ।
 లభతే ధేనుకం సద్యో మన్తవిన్మన్తవైభవాత్ ॥ ౨౪౩
 భూమికామో మృదా హూమం దుర్లభాం లభతే భువమ్ ।
 ఫలై బిల్వసముద్భుతై హూమాద్రాప్తైసముద్భవః ॥ ౨౪౪

* ద్వాహ్యశ్చేత్. † పద్మాస్సన్య. ‡ సన్నైస్తవచనా. § త్రిహస్తం.

¶ ఇతిరణ ధారయన్తమ్.

వస్త్రకామస్సుమనసాం కాలజానాం చతుర్ముఖః ।
 సితాసితాదివర్ణానాం హేమామాన్నియుతసభ్యయా ॥ ౨౮౫
 నానావిధాని వస్త్రాణి లభతే నాత్రసంశయః ।
 యద్యత్కామయతే మస్త్రీ ధాన్యజాతిమనేకధా ॥ ౨౮౬
 తత్తద్ధౌమేన తత్సవణం లభతే మస్త్రీవై భవత్ ।
 మస్త్రాభిమన్వితం బీజముప్తం బహుఫలం భవేత్ ॥ ౨౮౭
 పుత్రకామో హవిష్యాశీ సమారాధ్య జగద్గురుమ్ ।
 చక్రాబ్జమణ్డలై కుంభస్థావనాది విధాయ చ ॥ ౨౮౮
 యథాపూజ్యం పాయసాన్నం హేమామాస్తే స్థాపితైఃపుటైః ।
 అభిషిచ్య తదమ్భాంసి పాయయేత్ స్త్రియమాగతామ్ ॥ ౨౮౯
 నా పుత్రాన్ లభతే త్వష్టా బహూ విద్యావిచక్షణాః ।
 ఇష్టా నారాయణం దేవం చక్రాబ్జే పితృక్షవత్కనామ్ ॥ ౨౯౦
 అనుగ్రహే నిగ్రహే చ సర్వేషాం శక్తిమా భవేత్ ।

❀ మస్త్రీదేవతాప్రభావః. ❀

కమ్పనే వసుధాదీనాం సర్వతానాం చ భేదనే ॥ ౨౯౧
 శోషణే వా సముద్రాణాం సర్వేషాం స్తవ్యనే పి చ ।
 * సగన్ధస్థివినాశానామపి కర్తా యథా హరిః ॥ ౨౯౨
 ధ్యానాచ్చ దేవదేవస్య † జపస్త్రస్య చ క్షణాత్ ।
 నశ్యన్తి భూతవైతాలప్రముఖాని చతుర్ముఖ ॥ ౨౯౩
 దుష్టసత్త్వాని మస్త్రీస్య ప్రభావాన్నాత్ర సంశయః ।

❀ విషాపహరణమ్. ❀

విషదష్టమవస్థాప్య ధ్యాత్వా చ ‡ గరుడస్థిజమ్ ॥ ౨౯౪
 దేవం విద్యాం సముచ్చాయ తిష్ఠతుద్దేన తాడయేత్ ।
 గరుడస్య తు పతౌభ్యాం విషదష్టస్య మూర్ధని ॥ ౨౯౫

* సగన్ధస్థి. † జపమస్త్రస్య లక్షణాత్. ‡ గరుడస్థిజమ్ ।

నవం ధ్యాత్వా నివం సవణం వ్యపోహ్యైశ్శాపయేన్నతమ్

* భుక్తం విషేణ సంస్పృష్టమన్నం బీజం ఫలం తథా ॥ ౨౫౬

జరయేద్విద్యయా సద్యస్సంధోషం చ నాశయేత్ ।

❖ ధనాదిసిద్ధయః, ❖

అక్షయశ్చాభివృద్ధిశ్చ ధనస్య యది కాఙ్క్షితః ॥ ౨౫౭

సంస్పృశ్య విద్యయా సవణం నిశీపేద్బహుజప్తయా ।

బహుక కుసుమప్రఖ్యమాత్మానం భగవన్నయమ్ ॥ ౨౫౮

ధ్యాయన్యాయాత్సభాం తత్ర క్రుద్ధశ్శామ్యతి భూషిపః ।

అనుక్తాసిద్ధయః సవాక్సిద్ధ్యన్యత్రస్తస్తిస్తృతాః ॥ ౨౫౯

శాస్త్రే మస్తప్రభావేన దేవభూయం ప్రవద్యతే ।

వృష్టికామో బహిశ్శాలాం పూర్వాక్తవిధినా కృతామ్ ॥ ౨౬౦

చక్కాబ్జమణ్డలాదీని కృత్వా కమాణి పూర్వకవత్ ।

సప్తాహమాజ్యసిక్తాభిస్సమిద్భిజ్జహుయాత్సుధీః ॥ ౨౬౧

వైతసీభిగ్ ప్రతిదినం సియ్యతాయుతసంఖ్యయా ।

వృష్టిభక్వతి తదాప్యై తద్దేశే వా దినత్రయే ॥ ౨౬౨

మరీచిక్షుణ్ణసంమిశ్రై స్సవపై రాజసవపైః ।

పూర్వాక్తసంఖ్యయా హూమాదతివృష్టిశ్చ శామ్యతి ॥ ౨౬౩

దేవతాదిపదం ప్రేఘువిద్యయా లోకమీప్సితమ్ ।

† స్వగౌర్వభీష్టలోకస్య మహిమానుగుణైర్జపైః ॥ ౨౬౪

లభతే తత్తదాశ్చయం ఫలం నైనాత్ర సంశయః ।

చింతాత్మం తథైవాన్య మణిమాది గుణం పరమ్ ॥ ౨౬౫

లిఖునుస్త్రీజపైకి కొటిసంఖ్యైగ్ ప్రాప్నోతి మస్త్రీవిత్ ।

❖ మస్త్రీదేవతాసాక్షాత్కారః, ❖

మస్త్రీధిదైవతం దేవం ద్రష్టుకామోజితేంద్రియః ॥ ౨౬౬

* 'భుక్తం' 'అక్షయశ్చ' ఇతి శ్లోకద్వయం 'అనుక్తా :—భూయం ప్రపద్యతే' ఇత్యతనిపదం క్వచిత్కోశే దృశ్యతే. † స్వగౌర్వదెప్త.

షష్ఠాస్తాస్త్రస్త్రమనిశం జపేత్తథ్యానమాస్థితః ।
ఆగత్య దేవదేవేశగ్గ పవ్రత్యత్తో భవతి క్షణాత్ ॥ ౨౬౭
వరాంశ్చ దులభాంస్తస్యై ప్రదదాతి యథాప్సితామ్ ।
మన్త్రిణే మన్త్రీమహాత్మ్యాదచిరేణ చతుర్ముఖ ॥ ౨౬౮

❀ మన్త్రీమహాత్మ్యమ్. ❀

మన్త్రాస్త్రరాణాం యాసిద్ధిగి కల్పే కల్పే సమీరితా ।
సాపి ప్రసిద్ధేదస్యైవ సకలా వీర్యవత్తయా ॥ ౨౬౯
షడక్షాని చ వేదాశ్చ మన్త్రాశ్చాన్యే పరశ్శతాః ।
అన్యచ్చ వాఙ్మయం సవం మన్త్రైఃస్త్రి సుసమాహితమ్ ॥ ౨౭౦
అపునభవలిప్సానాం గతిరష్టారం మతమ్ ।
జన్తన్యన్తీన్నతీతే వా యదేనస్సశ్చితం మహత్ ॥ ౨౭౧
తన్తన్త్రజాపమాత్రేణ ప్రలయం యాతి * నిశ్చయమ్ ।
మ్రియమాణశ్శుచిభూత్వా మన్త్రీమెతమాదీరయమ్ ॥ ౨౭౨
ప్రాప్నోతి వైష్ణవం స్థానం దుష్పాపమ + వివాశనమ్ ।
కిం తస్య బహుభిర్మున్త్రైఃగి కిం తస్య బహుభిశ్శుత్రైః ॥ ౨౭౩
యస్యైవా వశమాపన్నా విద్యా సర్వాభాసాధనీ ।
యే మన్త్రీమహాత్మ్యమిదం శృణ్వన్తి చ పఠన్తి చ ॥ ౨౭౪
తేషామపి ఫలాన్యాహుగ్గ పూర్వాక్తాని మనీషిణః ।
చతుర్ముఖైశ్చ తువక్త్రీఫలాన్యస్య ప్రదశ్శయమ్ ॥ ౨౭౫
నాన్తం జగామ విస్తీర్ణం సజ్జైపౌఽయముదీరితః ।

❀ శ్రీపాశ్చరాతే మహాపనిషది

పాద్మసంహితాయాం

చయాపాదే శ్రీమదష్టాక్షరమన్త్రీవైభవో నామ
పంచవింశోఽధ్యాయః.

* నిశ్చయమ్. + వివశనమ్.

పక్షింశోఽధ్యాయః.

—०००—

❀ విష్ణుగాయత్రీకల్పః. ❀

శ్రీభగవాన్ :—

- గాయత్రీం వైష్ణవీం బ్రహ్మ చతుర్వింశాక్షరాత్తి కామ్ ।
 శృణు వక్ష్యామి పరమం రహస్యం కథ్యతేఽధునా ॥ ౧
- మాతృకాచక్రమభ్యుచ్యతే ఛందసామాదిముద్ధరత్ ।
 ఆదిదేవశిరశ్చాత్ర విఘ్నేశం తదనంతరమ్ ॥ ౨
- వహ్నిస్తం గోపనం పశ్చాచ్ఛం విష్ణుశిరః ❀ స్మృతమ్ ।
 సుముఖం గోపనయత † మన్వచ్చ మరుదాదిమత్ ॥ ౩
- ‡ మాయాశ్రితం సుధాధామ వైధరోఽన్వకచ్చ మంతరమ్ ।
 విష్ణుశీరో భాస్కరోఽథ మాధవాధిష్ఠితగ్ క్రమాత్ ॥ ౪
- ఆదిదేవసమాక్రాంతగ్ శి కుమ్భశుక్లోదయావహా ।
 వైధరో దేవతాస్తశ్చ పీయూషరుచిరాశిరాః ? ॥ ౫
- అనిలగి ప్రణవాద్యనా మహామాయాశిరాగ్ క్రమాత్ ।
 ❀ ధనదో ను తతోదత్తో విష్ణుమూర్ధా థ భాస్కరః ॥ ౬
- మాయాశిరాశ్చ వై రాజోఽపిష్ఠస్త్వో భద్రపాణియుక్ ।
 ఓతదేహగ్ పరగి కుమ్భస్త్రివిక్రమపరస్సృతః ॥ ౭
- క్రోధనం వనమాల్యస్తం తద్వయం భువనావధి ।
 విసగగ్ పాపహంతా చ వహ్నిశ్చాద్యణానంయుతః ॥ ౮
- చకారశ్చోతదేహశ్చ ॥ ద్వా దృష్టివిక్షేపముర్ధాకః ।
 దరశ్చ గోపనశ్చౌభా ❀ విజయోఽస్సముద్ధృతః ॥ ౯

* తథా. † మన్వచ్చ. ‡ మాయాయుతం సుధాధామ విజయో. శి కుమ్భం శుక్లోదయాపుభా । వైధరో దేవతాస్తగ్ పీయూష. ❀ యాదోదోనూతనో. ॥ ద్వా దృష్టివిక్షేప మూర్ధాగః. ❀ విజయోఽస్తః.

❀ గాయత్ర్యక్షరన్యాసవణాదేవతాదిః. ❀

చస్తశ్చ దేవీ గాయత్ర్యమృషిబక్ష్మోద్ధృతైః పఠమ్ ।
విష్ణుష్ణడక్ష్ణాని తథా క్రుద్ధోల్కాదీని పద్మజ ॥ ౧౦

మూర్ధాదిపాదపయన్తమక్షరన్యసనం మఠమ్ ।
మూర్ధ్ని ఘాలే నయనయోనానాసికాపుటయోస్తథా ॥ ౧౧

శ్రోత్రయోరాస్యగలయోహృదయే బాహుమూలయోః ।
న్యాసగీ కూపరయోశ్చైవ తథేవ మణిబద్ధయోః ॥ ౧౨

హస్తయోగి కుక్షిమధ్యే చ గుప్త్యచామ్రాశ్చ జఙ్ఘయోః ।
పాదయోశ్చ క్రమాదేవం న్యాసగీ ప్రోక్తశ్చతుర్ముఖ ॥ ౧౩

పీతం రక్తం చ ధూమ్రాభం శ్వేతం కృష్ణం చ లోహితమ్ ।
వలక్షణం పీతకం రక్తం శ్యామం శబ్ధనిభం తథా ॥ ౧౪

పాటలం స్ఫటికాభం చ పీతం రజతసన్నిభమ్ ।
చంద్రదీధితిసజ్జాశం పద్మకిష్కల్కసన్నిభమ్ ॥ ౧౫

తారాభం బద్ధజీవాభం నక్షత్రాభం చ పాటలమ్ ।
జపాకుసుమసజ్జాశం తప్తజామ్బూనదప్రభమ్ ॥ ౧౬

రవిప్రభం * చాక్షరాణాం వణాభేదగీ ప్రదళితః ।

❀ సన్ధ్యాత్రయ ధ్యాయస్వరూపమ్. ❀

కాలమేఘునిభం సౌమ్యం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౧౭

శబ్దచక్రగదాపాణిం గరుడారూఢమచ్యుతమ్ ।
ఏవం ధ్యాత్వాఽచయేద్దేవం ప్రాతగి కాలే సమాహితః ॥ ౧౮

స్ఫటికోపలసజ్జాశం గరుడారూఢవిగ్రహమ్ ।
మధ్యద్వినైః చయిత్యా † తమాచరెజ్జపమాత్మవా ॥ ౧౯

ప్రదోషేఘ చతుర్బాహుం వై నతేయోపరిస్థితమ్ ।
శ్యామలం పుణ్డరీకాక్షం ధ్యాయన్తస్మై ‡ ముదీరయేత్ ॥ ౨౦

* చ వణానామ్. † మాచరెత్. ‡ ముదీరయేత్.

❀ సిద్ధయే జనసంఖ్య. ❀

- కుర్మాత్త్రిషవణస్నానం వ్రతస్థస్సంయతేన్ద్రియః ।
చతువింశతి లక్షణ మస్త్రజాపేన సిద్ధ్యతి ॥ ౨౦
- మస్త్రవిత్సాధకోవారితపణం హేమామకమః చ ।
కువణ్నాప్నోతి సకలాం సిద్ధిమిష్టాం సుదులభామ్ ॥ ౨౧
- గౌమూత్రయావకాహారో జపేల్లక్షమతన్ద్రితః ।
పాతకేభ్యో మహద్భ్యోపి ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౨౩
- బ్రహ్మకూచం పిబన్ లక్షత్రయం మస్త్రం జపన్ సుధీః ।
తత్సమేథ్యగ్ పాతకేభ్యో విముక్తో మస్త్రవిత్తమః ॥ ౨౪

❀ అష్టాక్షరవదనుష్ఠానమ్. ❀

- బ్రహ్మాదిదేవతాస్సర్వా నిసీషువశమాత్మనః ।
† అణిమాదిఫలం ప్రేక్షుస్తథైవాకషణాద్యతః ॥ ౨౫
- వశీకారే చ సర్వేషాం పాతాలగమనే తథా ।
గన్ధవాయక్షప్రముఖాన్ ప్రముఖానాత్మనస్సదా ॥ ౨౬
- చికిషురష్టాక్షరవదనుతిష్ఠేచ్ఛతుర్ముఖ ।
సకృదుచ్చారయస్తస్త్రం విష్ణుగాయత్రినంజ్ఞితమ్ ॥ ౨౭
- ‡ వేదానామసకృత్సర్వ శాఖాధ్యయనపుణ్యభావ్ ।
కేశకీటాదిదుష్టాని హవీంషి ధ్యానమాస్థితః ॥ ౨౮

❀ ఎతజ్జపేన మస్త్రచతుష్టయప్రాప్తిః. ❀

- స్పృష్ట్యా జపేన్తస్త్రమిదం సద్యః శుద్ధాని పద్మజ ।
చతుర్ణాం మూలమన్త్రాణాం ఫలమేతేన సిద్ధ్యతి ॥ ౨౯

❀ శ్రీకరాష్టాక్షరమస్త్రం. ❀

- శ్రీకరం మస్త్రమువరం వక్ష్యే సర్వాథకసాధనమ్ ।
అష్టాక్షరం చతుర్వక్త్ర రహస్యం పరమం శృణు ॥ ౩౦

* వణచక్రం లిఖత్వాదా సమభ్యర్చ్య తతః పునః ।
 ఉద్ధరేచ్ఛీకరాష్టాణం మస్త్రం మస్త్రప్రభావవత్ ॥ 3౧
 ఆదా సముద్ధరేత్తారముదయం తదనస్తరమ్ ।
 ద్విరేకనేత్రమాయాస్తం త్రోధనం కాస్తుభాక్షరమ్ ॥ 3౨
 విష్ణుశీషణం తతో లక్ష్మీమనలం తదనస్తరమ్ ।
 మహామాయాయుతం పద్మమప్రమేయమనస్తరమ్ ॥ 33
 అగ్నిమాదిం † చతుష్కర్తృతతి శ్రీకరాహ్వయమ్ ।

❀ తద్విజాదినిదేశః ❀

బీజమస్య ప్రవక్ష్యామి యథాతత్వముదీయతే ॥ 3౪
 దీప్తిమాననలగి పద్మ ‡ బిస్తురధేన్దునిష్ఠితా ।
 బీజమక్లాని పట్నాపి క్రద్దోల్కాదీని పూర్వవత్ ॥ 3౫
 ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రమృషిరస్య ప్రజాపతిః ।
 దేవతా దేవదేవేశగి ప్రత్యుణం పూర్వవత్ స్మృతమ్ ॥ 3౬
 ఋషిశ్చంద్రో దైవతం చ

❀ ధ్యేయదేవతాస్వరూపమ్. ❀

ధ్యానం సంప్రతి కథ్యతే ।
 కల్పకానూకహచ్చాయామాశ్రిత్య సుఖశీతలమ్ ॥ 3౭
 గరుడస్య చతుర్భాహోసృవాణ్జ్వలజ్కారధారిణః ।
 స్కన్ధదేశే సుఖాసీనమప్తభాహుం కిరీటినమ్ ॥ 3౮
 కున్దేన్దుధవలం సౌమ్యం సర్వాకల్పపరివృతమ్ ।
 దివ్యగన్ధవిలిప్తాం దివ్యమాలావిభూషితమ్ ॥ 3౯
 పీతామృతధరం నీలకున్తలైరుపశోభితమ్ ।
 చక్రం చ మునలం బాణమంజుశం దధతం భుజైః ॥ ౪౦
 చతుర్భిదక్షిణైరన్యైశ్చక్రం కామోదకీం తథా ।
 శాఙ్గం పాశంచ కల్యాణైరి ప్రసన్నేన్దునిభాననమ్ ॥ ౪౧

* చక్రం లిఖత్వా భూమ్యాదా. † చతుష్కర్తృం పరేతి. ‡ బిస్తురధేన్దునిష్ఠితమ్.

- గరుడోపి చ హస్తాభ్యాముభాభ్యాం పాదపङ्కజైః ।
 దేవస్య ధారయన్ కుమ్భం పూణం పీయూషవారిణా ॥ ౪౨
- ఇతరాభ్యాం చ హస్తాభ్యాం స్పృశన్నాస్యే స్థితం తథా ।
 శ్రియం చ వామోరుతలై రుక్తాభాం డౌమవాసినీమ్ ॥ ౪౩
- దివ్యగన్ధవిలిప్తాఙ్గాం సవాకల్పపరిష్కృతామ్ ।
 సుభూతిలలాటముకుటాం కణవిశాస్త్రలోచనామ్ ॥ ౪౪
- లావణ్యామృతతోయేన వవన్ స్తిమివ సవతః ।
 పాశాఙ్కుశధరాం లక్ష్మీం కన్దపశరపీడితామ్ ॥ ౪౫

❀ తపోనియమస్తత్ఫలం చ. ❀

- ధ్యాత్వైవం పూజయిత్వా తు వ్రతస్థస్సంయతేంద్రియః ।
 ద్వాదశాహం జపేన్మన్తం ధ్యాత్వా పార్శ్వే నిధిద్వయమ్ ॥ ౪౬
- ఉద్ధృతబాహుజాలతపిష్ఠన్నురోదధేన్ సమాహితః ।
 ఆదిత్యాభిముఖా మస్త్రీ జహుయాచ్చ సమిచ్ఛతమ్ ॥ ౪౭
- బిల్వోద్భవైస్తథాలక్ష్మీం కుసుమైశ్చ పాయసోదనైః ।
 శుద్ధోదనైః పుష్పైశ్చైవ తైష్ఠ్యే త్రైతరసహస్రకమ్ ॥ ౪౮
- ఏవం కృతే విధానేన పుష్టిరూతపద్యతేచలా ।
 * పాష్టికాది చ పూర్వోక్తఫలం పూర్వోక్తసంఖ్యాయా ॥ ౪౯
- శాన్తికం పాష్టికం కమన్ మస్త్రీణానేన సాధయేత్ ।

❀ లక్ష్మీనారాయణమస్త్రీకల్పః. ❀

- లక్ష్మీనారాయణాహ్వనం మస్త్రీం పరమదుర్లభమ్ ॥ ౫౦
- తస్యైధారం వ్రవత్సౌమి శృణు వణక్రమేణ † తమ్ ।
 ఉద్గీఢం మనుజేశానం విష్ణుం మన్దర ‡ మేవ తత్ ॥ ౫౧
- సూక్తీన్దుముఖ్యమపరం గదినం కుమ్భమపితమ్ ।
 ఆద్యస్తం విజయం దత్తం మాహేంద్రం చాప్రమేయకమ్ ॥ ౫౨

* పాదుకాది చ పూర్వోక్తం. † తు. ‡ మోతసత్ ॥ సూక్ష్మదృఙ్ముఖ్యమపరం గదినం ముఖ్యమపితం । ఆద్యణం విజయమ్.

గరుడం దక్షమపరం మహామాయాం వినాయకమ్ ।

ఆదిదేవం తతో నహ్నిం గోపనం చ చతుర్గతిమ్ ॥ ౫౩

ఆద్యం ప్రచణ్డమాకారం శబ్దమాదిం తతేతి చ ।

ఉద్దృత్య షోడశాణాం తస్మాన్మః * బీజశ్చ కథ్యతే ॥ ౫౪

ద్యుమణిం † బిన్దుమపరం వాహనం బిన్దుముద్ధరేత్ ।

అజ్ఞాని పూర్వముక్తాని ఛన్దో గాయత్రముచ్యతే ॥ ౫౫

‡ విద్ధి శుక్రో మునిదేవౌ లక్ష్మీనారాయణస్సృతః ।

జషష్ఠోడశలక్షం తు తదధికం వారితప్తణమ్ ॥ ౫౬

పామస్తదధికే మన్తస్య ఫలాన్యాహుయేధా ‡ క్రమమ్ ।

❖ సజ్కర్షణమన్తః ❖

సజ్కర్షణాదిమూర్తీనాం తిస్సృణాం మనురుచ్యతే ॥ ౫౭

ఆదిత్యే పూర్వవత్సప్త వణానామనుపూర్వశః ।

ఉద్ధారశ్శిష్టవణానాం బ్రహ్మ సంప్రతి కథ్యతే ॥ ౫౮

దీప్తిమాన్ వహ్నిరౌర్వశ్చ ద్రువశ్శుక్లస్తధాదిమాన్ ।

బిన్దుగ్ ప్రజావతిశ్చాద్యో వహ్నిరుగో ముఖం తతః ॥ ౫౯

శీ సుముఖం గోపనయుతం వాయురాద్యం తథా నిమమ్ ।

ద్వాదశాణాత్తక్రొ మన్తౌ బీజమజ్ఞం చ పూర్వవత్ ॥ ౬౦

ఛస్తశ్చ దేవీ గాయత్రమృషిస్యాస్మీలలోహితః ।

దేవస్సజ్కర్షణో వణో దేవతా తత్స్వనిణాయః ॥ ౬౧

ద్వాదశాక్షరవత్ జ్ఞేయగ్ పురశ్చరణమిరితమ్ ।

ఫలాని పూర్వముక్తాని వాక్సిద్ధిమహతీ భవేత్ ॥ ౬౨

జ్ఞానం చ మహదాప్నోతి యచ్ఛాస్త్యదధికాక్షితమ్ ।

తత్సర్వమచిరాదేవ సిద్ధ్యన్తస్త్రిప్రభావతః ॥ ౬౩

శబ్దగోక్షీరధవలం చతుర్భాహుం కిరీటినమ్ ।

వసానం వసనం క్షౌమం పూర్ణచన్ద్రసింధాననమ్ ॥ ౬౪

ముక్తాభూయిష్టమాకల్పం సౌవర్ణామతిశోభనమ్ ।
 దధానం ముఖ్యహస్తైః జ్ఞానముద్రాసమన్వితమ్ ॥ ౬౫
 పుస్తకం వామహస్తేన విభ్రాణం భుజయోద్ధ్వయోః ।
 * ఊర్ధ్వయోస్సాస్పృటికం శబ్దమక్షమాలాం యథాతథమ్ ॥ ౬౬
 ధవలైః కాలజైః పుష్పైశ్శోభితం వనమాలయా ।
 శ్వేతపద్మైః సుఖాసీనమేవం ధ్యానిత మస్త్రోత్ ॥ ౬౭
 ధ్యాయతో బుద్ధిరతులా భవేత్ జ్ఞానం చ పుష్కలమ్ ।
 శాంతికం పాప్తికం కమల కుర్యాదేతేన పద్మజ ॥ ౬౮
 బహునా కిం ప్రలాపేన ద్విషట్కాక్షరవత్ఫలమ్ ।
 సర్వమాప్నోతి మనునా సాధకః కమలాసన ॥ ౬౯

❀ ప్రద్యుమ్నమస్త్రోః ❀

ప్రద్యుమ్నమస్త్రీమధునా సర్వకామఫలప్రదమ్ ।
 బ్రవీమి తస్య చౌద్ధారిం కథ్యతేక్షరశః క్రమాత్ ॥ ౭౦
 ఆదిత † స్సప్తవర్ణానాముద్ధారగీ పూర్వమిరితః ।
 అస్యాసాధారణాణానాం సంప్రత్యుద్ధార ఉచ్యతే ॥ ౭౧
 పాప్తానమనలం విష్ణుమస్త్రీం వాయుముకారవత్ ।
 మందరం భద్రపాణిం చ మధుసూదనమూరుతౌ ॥ ౭౨
 ఆగ్నేయీ దశ చైకం చాప్యణస్సంహననం మతమ్ ।
 అనుస్వారపరౌ విష్ణుభీజ ‡ మగ్గం చ పూర్వవత్ ॥ ౭౩
 ఋషిస్సనతుకమారస్సాస్పృచ్ఛన్దౌ గాయత్రముచ్యతే ।
 ప్రద్యుమ్నో దేవతా మస్త్రీస్సాధనం ఫలమేవ చ ॥ ౭౪
 పూర్వైకమ్

❀ అనిరుద్ధమస్త్రోః ❀

మస్త్రీయపరమానిరుద్ధమతిః పరిమ్ ।
 శృణు బ్రహ్మ యథాపూర్వం సప్తాణానామనుక్రమాత్ ॥ ౭౫

* స్సాస్పృటికం దక్షిణే హస్తే అక్షమాలాం. † సర్వ. ‡ మగ్గాని.

ఉద్ధారగి పరిశిష్టానామణానాం కథ్యతే * ధునా ।
 ప్రణవాద్యో భద్రహస్తో నూయా సప్తాచిరేన చ ॥ ౨౬
 ఉదయా ద్యా చ సుభగో గోపనో వాయురాదిమా ॥
 బీజమస్యాప్రమేయశ్చ విసగశ్చాపసాశతః ॥ ౨౭
 ఋషిశ్చ సనకశ్చంద్రగో పూజావద్దేవతా తథా ।
 అనిరుద్ధో ద్వాదశాణాం క్రమేణ సముదీరితః ॥ ౨౮
 యథాపురం షడక్షాని † సాధనం ఫలమేవ చ ।

❀ చతువింశతిమూర్తిమన్త్రనిదేశః. ❀

చతువింశతిమూర్తీనాం సమాఖ్యా ‡ ద్వాదశాదిభిః ॥ ౨౯
 ప్రసిద్ధాస్తాశ్చతుర్థ్యన్తాస్సప్తాక్షరపురస్కృతాః ।
 మన్తబీజాని చైతేషామాద్యణాం ప్రణవాదయః ॥ ౩౦
 బిందుః పాశ్చతుర్వ్యూహో నామ్నాముద్ధార ఈరితః ।
 అష్టానామితరాసాం చ మూర్తీనాం చ సమాహ్వయాః ॥ ౩౧
 చతుర్థ్యన్తాస్సప్తవణపూర్వా మన్తాస్సమీరితాః ।
 నృసింహోఽథోక్షజశ్చోభావచ్యుతగో పురుషోత్తమః ॥ ౩౨
 జనాదనస్తథోపేంద్రో హరిగో కృష్ణ ఉదీరితః ।
 బీజాన్యాద్యక్షరాణ్యేషామక్షాని చ యథాపురమ్ ॥ ౩౩
 ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రం దేవతాశ్చ చతుర్ముఖ ।
 ఋషయో మూర్తయస్తాస్తాగో పురశ్చర్యా చ పూజవత్ ॥ ౩౪
 ఉక్తమేవ ఫలం చైషామైహి కాముష్టికాత్మకమ్ ।

ఇతి శ్రీ పాశ్చరాత్రే మహాపనిషది
 పార్వసంహితాయాం చయాపాదే
 విష్ణుగాయత్ర్యాదిమన్తోద్ధారో నామ
 షడ్వింశోఽధ్యాయః.

* క్రమాత్. † సాసమ్. ‡ ద్వాదశాదితః.

స ప్పవంశోఽధ్యాయః.

—o—o—o—

శ్రీభగవాన్:—

❀ మత్స్యమూర్తికదశకమస్త్రనిర్దేశః. ❀

మత్స్యదిదశమూర్తీనామనతారక్రమాన్తముః ।

ఉచ్యతే పూర్వవచ్యక్రమక్షరాణాం సమాలిఖేత్ ॥ ౧

సాధారణా గృహీత్వాణాం యథాపూర్వం చతుర్ముఖ ।

అసాధారణరూపం తత్సంప్రత్యుద్ధియతే క్రమాత్ ॥ ౨

❀ మత్స్యమూర్తికమస్త్రః. ❀

స్పృశాన్తమాద్యం విజయం చన్ద్రమన్వక్ష్మతుగళామ్ ।

ఆదిమగ్నిం హృషీకేశం పవిత్రం మధుసూదనమ్ ॥ ౩

* శ్వసనం చాప్రమేయం చ ద్వాదశాణాంస్సమీరితాః ।

† మాధవం పురుషాత్మానం హృషీకేశం చ ‡ బిద్దుమాన్ ॥ ౪

బీజమక్షేమ యద్రూపమసాధారణముచ్యతే ।

సర్వాన్తమాదిం సర్వాత్ర వట్సు చాద్యశ్చ బిద్దుమాన్ ॥ ౫

ఆదిదేవం మహామాయాం హృషీకేశం చ గోపనమ్ ।

విష్ణుమావేం పడజ్జేమ మధ్యమాణాం క్రమోదితమ్ ॥ ౬

ఉద్ధృతై వ్రవం ప్రయోక్తవ్యమృషీరస్య మనుస్సృతః ।

ఛన్దశ్చ దేవీ గాయత్రం మత్స్యరూపగోపరగ్గ పుమాన్ ॥ ౭

దేవతా రూపరహితరి పఞ్చాణో వా మనుస్సృతః ।

బీజం తదక్షాసి తథా సాధనం చ యథాపురమ్ ॥ ౮

❀ కూర్మమూర్తికమస్త్రః. ❀

మూర్తేరనన్తరాయాస్తు మన్వణోద్ధారణం శృణు ।

అసాధారణరూపస్య ‡ స్పృశానాది గుహాలయమ్ ॥ ౯

* శ్వసనాదయః బిద్దువన్తాశ్చబ్దైః పుల్లిజ్జప్రథమాన్తార్థ క్వచిద్దృశ్యతై.

† మాధవీ. ‡ బిద్దుమాన్. § స్పృశాదిం చ.

అనలం మందరం * విష్ణుం పూజావద్వాదశాక్షరమ్ ।

బీజాద్ధారణి † క్రోధరూపీ భూధరశ్చ గుహాలయః ॥

౧౦

సానుస్వారో బీజమేతద్దక్షాని చతుర్ముఖా ।

ఋషిరేతస్య దుర్వానా శ్చంద్రగో పూజావదిష్యతే ॥

౧౧

దేవతా కమతాకారో దేవస్సంప్రతిస్తరమ్ ।

❧ వరాహస్య మున్త్రః. ❧

వరాహవపుషో మున్త్రం వణాచక్రాత్పముద్ధరేత్ ॥

౧౨

వగుణో విష్ణురసలశ్చాదిదేవశ్చ భాస్కరః ।

గోపనగో పురుషాత్మా చ విష్ణురేతే సముద్భుతాః ॥

౧౩

అస్యాఽసాధారణా వణాగి ప్రోక్తాస్సాధారణాః ‡ పురా ।

ఏకాదశాక్షరాత్తాయం బీజం సంప్రతి కథ్యతే ॥

౧౪

సూక్ష్మద్రుచ్ఛిస్తుపయన్తష్టాచామజ్జపద్ధతిః ।

బీజమేవ మునిశ్శబ్దశ్చంద్రో గాయత్రమీరితమ్ ॥

౧౫

నారాయణో దేవతాస్య నత్యస్తశ్చ షడక్షరః ।

❧ తస్యైవ మున్త్రాన్తరమ్. ❧

యద్వా పూజావదేవాజ్ఞా బీజం చ కమలాసన ॥

౧౬

త్రయోదశాణానుద్భుత్య పూర్వాక్తా వ్యాహృతిత్రయమ్ ।

ఉద్ధరేత్పతిశబ్దం చ చతుర్ధ్యన్తమనన్తరమ్ ॥

౧౭

భూమగో పతిత్వమాశాస్యం మే దేహి తదనన్తరమ్ ।

దాపయేతి తథాన్తస్సాన్యద్వాత్రింశద్వణాసన్తతిః ॥

౧౮

భద్రోఽనుష్టుబ్బపిరి పూర్వా దేవతా సా చతుర్ముఖా ।

బీజముక్తం తదక్షాని భక్త్యా మున్త్రం ప్రకల్పయేత్ ॥

౧౯

వణాకా కనకసజ్జాశాన్యసే నీ దక్షేషు పూజావత్ ।

ధ్యాత్వా షోడశలక్షాణి జపెన్నన్త్రముత్పత్తితః ॥

౨౦

* శిష్టమ్. † పూజారూపమ్, క్రోధరూపీ. ‡ పునః. § దక్షాని.

ఉవకారాయాగి పతిస్సద్యో భవేన్నస్త్రప్రభావతః ।

పాతాలగమనాదీని ఫలాన్యస్యాపి పద్మజ ॥

20

❖ పరాహమాలామస్త్రప్రకారః. ❖

చతుష్టప్త్యణసజ్ఘాతో మాలామస్త్రగి ప్రదశ్యతే ।

త్రయోదశాణాగి ప్రథమమేకదంష్ట్రపదం తతః ॥

21

చతుర్థ్యన్తం తథా * మేఘపదం ద్విగి పోచ్య చ క్రమాత్ ।

ఉల్కావణం పదస్వన్త్యం చతుర్థ్యన్తం తతగి పరమ్ ॥

22

ఛందోమ + యవ్రత్యయాన్తం సముభ్యస్తముదీరయేత్ ।

ద్విలోడన్తా దహివాచ్యో హన్తిశ్చ సుఖిరేవ చ ॥

23

పచిం చమహదాద్యన్తం ‡ భామెతి పదయోయుగమ్ ।

హుం ద్విరుచ్చాయాకరిశిరస్సం తద్దైవ ఖనిం పునః ॥

24

లోడన్తమాయ శి మగ్నోయిమితి మస్త్రపదస్థితిః ।

బీజముక్తం ‡ తథాజ్ఞాని భక్త్యాన్వమస్త్రం ప్రయోజయేత్ ॥

25

జామదగ్న్య ఋషిగి పోక్తశ్చన్దోఽతిచ్ఛన్త ఈరితః ।

దేవతా దేవదేవేశః స్థూలఘోణవపుస్సృతః ॥

26

లక్షం జపేదిసుం మస్త్రం ॥ భూమిపుష్ప చతుర్ముఖ ।

మృత్స్నియా జహలయాత్రావద్ద్యావదాప్నోతి మేదిసీమ్ ॥

27

అష్టాక్షరమనౌస్తుల్యఫలాయం మనురీరితః ।

❖ సృంహస్య మస్త్రః. ❖

¶ ఉల్కావణం చతుర్థ్యన్తమక్షరస్యావసానతః ॥

28

చతుష్టప్తి ప్రభేదస్య మస్త్రస్య సృహరేమకాయా ।

స విస్తారగి కథయితుం శక్యతే బోధ్యమేవ వా ॥

30

తస్మాత్త్రిచతురో భేదాగి కథ్యన్తై కమలాసస ।

వణచకాదధౌద్ధారస్సం ప్రత్యేకాక్షరాత్మనః ॥

31

* మేయపదమ్. † యోవ్రత్యయాన్తం. ‡ భామె నృపద. శి మగ్నాయా మస్వస్థి. ‡ తదజ్ఞాని. ॥ భూతికామః. ¶ ఇదముఖం క్వచి దధికం దృశ్యతే.

- మస్త్రస్య కథ్యతే బ్రహ్మకా బ్రహ్మకొశపురసమ్మతః ।
 సృసింహాగ్ని కషణా బిద్ధురిత్యేకాక్షరమీరితమ్ ॥ ౩౨
- ఏతదేవ భవే * దక్షం ఛన్దో గాయత్రముచ్యతే ।
 దేవో మునిశ్చ నువాకాసా సృసింహూ దేవతా మతా ॥ ౩౩
- వణాశ్చ పాటలో లక్షత్రయం జప్యం విపశ్చితా ।
 జగీషుణా చతుర్వంగఫలమన్యచ్చ కాక్షితమ్ ॥ ౩౪
- త్రియక్షరం చ నత్యంతమేతదేవాజ్ఞమవ్యతః ।
 అష్టాక్షరాత్కనూఽస్యైవ మస్త్రస్యోద్ధారణం క్రమాత్ ॥ ౩౫
- ప్రణవో నతిరన్వక్తు విఘ్నేశో మధుసూదనః ।
 అనలశ్చాదిరిద్ధుశ్చ రామోఽనుస్వార ఏవ చ ॥ ౩౬
- గోపతిగోపనశ్శబ్దో విష్ణుః ప్తాక్షర † స్మృతః ।
 బీజముక్తం తథాజ్ఞాని మునివ్యాకసోఽన్యదీరితమ్ ॥ ౩౭
- జపసత్త్వే ఫలాన్యస్య తథైవ కమలానన ।
 సప్తాక్షరం చ నత్యంతమన్యత్ప్రణవజ్జితమ్ ॥ ౩౮
- బీజాది పూర్వావత్సవణం పశ్చాత్తో జప ఏవ చ ।
 సాధారణాస్తప్త వణాగి పశ్చాఽసాధారణాస్తథా ॥ ౩౯
- పూర్వాక్తద్వాదశాణాత్తా శబ్దోదరసమాహ్వయః ।
 యథాపూర్వం షడక్షాని బీజం చైవ యథాపురమ్ ॥ ౪౦
- ప్రత్యక్షరం లక్షజపో హూమస్తప్తపణమేవ చ ।
 పురుషార్థకస్య సర్వకస్య సాధకస్సాధ్యమస్మితః ॥ ౪౧
- మన్తో సృసింహవపుషా ద్వాత్రింశాణాత్తొఽపరః ।
 వక్ష్యతే ‡ తస్య వణానాముద్ధారస్సంప్రదశ్యతే ॥ ౪౨
- ఛన్దసామ దిరుదయో గ దీ సహ్నిరచాం ముఖమ్ ।
 యష్టిగ్ని కుమ్భో మహామాయా జ్వలనో వైష్ణవస్తథా ॥ ౪౩
- స్పృశాన్తం ద్విరచామాది ద్వాదశాత్తా చ గోపనః ।
 పజన్యో ‡ బిద్ధురుగ్రాత్ ప్రచక్ష్యోద్ధయస్తథా ॥ ౪౪

* చున్దో దేవీ గాయత్ర. † స్మృతః. ‡ సవణ. § బన్ధురుగ్రాంతుః.

- మందరో జన్మహంతా చ వీయామాత్తా * సవైష్ణవః ।
 మహేంద్రో వాఙ్ముఖం † పద్మపాణివిజయసంజ్ఞితః ॥ ౪౫
- అథాచంద్రాకృతిశ్శుక్లగీ ప్రణవాదివిభావనుః ।
 వరుణశ్చాప్రమేయశ్చ వై రాజౌ బ్రహ్మసాధనః ॥ ౪౬
- స్పృశాన్తముదయ ‡ స్పృశాద్వితీయం విష్ణుదైవతమ్ ।
 మాధవం భద్రపాణిం చ పద్మనాభి కలాత్మకః ॥ ౪౭
- త్రివిక్రమో ధ్రువగి పూమా స్వరాదిమన్దరస్సృతః ।
 భల్లాయుధో మహామాయా కొంధరూపీ చ వైష్ణవః ॥ ౪౮
- వసమాలీ స్వరాదిశ్చ § మాధవస్సూక్ష్మలోచనః ।
 అప్రమేయో ¶ వైధరశ్చ జ్వలనూజ్ఞానరసంయుతః ॥ ౪౯
- ద్విమన్దరగి పద్మనాభో విజయశ్చ ॥ చతుర్గతిః ।
 ఉదయో మందరశిరగి పదమేతదనన్తరమ్ ॥ ౫౦
- వణాకాని సుసమీకృత్య ¶ నమామ్యహముదీరయేత్ ।
 విరాడృషిరనుష్టుప్చ ఛందో నరహరిస్సృతః ॥ ౫౧
- దేవతా బీజమస్యోక్తం మన్త్రం భక్త్యాజ్ఞకలపనా ।
 న్యాసశ్చాక్షేషు పూష్కా క్తక్రమేణాకమలాసన ॥ ౫౨
- ¶ ధ్యాయేత్సుతికవణాకథం జపసంఖ్యే చ పూర్వావత్ ।
 మన్తోఽయం నారసింహస్య సకలాపన్నివారణః ॥ ౫౩
- సమన్తసమృద్ధనమో వాచ్యో నైవ చ కస్య చిత్ ।

❀ అస్య మాలామన్తః: ❀

- ఉచ్యతే నరసింహస్య మాలామన్తగీ శ్చతుర్ముఖ ॥ ౫౪
- అధికం సప్తదశభివణైకారణశత ॥ త్రయమ్ ।
 ప్రథమం ఛందసామాదిసత్తిశ్చ తదనన్తరమ్ ॥ ౫౫

* చ. † భద్రపాణి. ‡ స్పృశామ్. § మాయాపీ. ¶ వైష్ణవశ్చ. ॥ చతుర్ముఖః. ¶ జపేల్లక్షత్రయం బుధః. ¶ ధ్యాయస్సుతికవణాకథః. ॥ ద్వయమ్.

- చతుర్థ్యస్తం పదం వాచ్యం నరసింహేతి మన్త్రిణా ।
తదేవ చ మహత్పూజకం * దేవదానవపూజకమ్ ॥ ౫౬
- శోణితైః పదం పశ్చాద్విధిపూజకం సఖోత్తరమ్ ।
పదమెకం చతుర్థ్యస్తం సమోఽస్తం సముదీరయేత్ ॥ ౫౭
- పచ † గ్రహేః చ పదం శుషిణ్యస్త ‡ స్సముద్ధృతః ।
గ్రన్థిఃశిజన్తౌ హన్తిశ్చ § సన్తి? లోక్త్యాధ్యమోదయః ॥ ౫౮
- హుం ఫటదస్తరం ప్రోచ్య ధీ తథా కలిపదం తతః ।
చరేతి చ లుపేత్యక్వాక్షరేతి తదనన్తరమ్ ॥ ౫౯
- హం హూం ఖర చిరం చైవ ॥ దూం హూయం జ్వలనమేవ చ ।
జ్వలిత్యుచిద్రకవిస్ఫుటిణ్యస్తౌ లోక్త్యాధ్యమోదయః ॥ ౬౦
- ¶ భిదిశ్చిదిః తం వికరో? లోక్త్యాధ్యమశిరాస్తతః ।
‡ హిసిమృజ్ఞాభ్యం శిజన్తాభ్యం లోక్త్యాధ్యమముదీరయేత్ ॥ ౬౧
- అంపూవ్రాణ నయశిలోతి హుంఫడస్తముదీరయేత్ ।
ద్రవద్రవేతి చ తతో ఓపూజకం తద్వయం పునః ॥ ౬౨
- పాతాలాస్తం సహశబ్దం వాసినామితి వశ్చిమమ్ ।
‡ హృదయాదీని కథయే త్పుషిణ్యస్తశ్చ మధ్యమే ॥ ౬౩
- ¶ అజ్పూవ్రాణ విద్విషిణ్యస్తో లోతి సమ్బుద్ధిశీఘ్రకమ్ ।
భగవత్పదముచ్చాయక నారాయణపదం తతః ॥ ౬౪
- వాసు దేవహృషీకేశపదద్వితయమీరయేత్ ।
దానవాదిలక్షస్తశ్చ జహి రాక్షసపూజకమ్ ॥ ౬౫
- అస్తకేతి పదం పశ్చాదుక్త్వా కామోదకీ / ధనుః ।
ధరేతి గరుడాదిం చ ధ్వజాస్తం పదమబ్జజ ॥ ౬౬

* దైత్య. † గ్రహ. ‡ స్సముద్ధృతః. § అశుద్ధమి. సన్తి? సత్కీర్తి కృచిత్. ¶ తథా బల. ॥ ద్రూం లామ్. ¶ భిదిశ్చిదస్తం వికరో - భిదిణ్యస్తం వికరో. ‡ హి. ‡ హృది కథయచ్చిహ్నా. ¶ అజపూవా. ? మూఖపూవా. విదుష్టస్తో. / తథా - మనుః.

- త్రిపూర్వధామన్ని త్యేతన్న తిర స్త్వితీ తే పదమ్ ।
 త్వం ప్రపన్నోఽస్త్యేతి * పఠేదేవముచ్చాయే తే మనుః ॥ ౬౭
- బీజము క్తం పడజ్ఞాని పోచ్యతే పదశోఽధునా ।
 ప్రణవాదిశ్చ నత్యస్త శ్చతుర్థ్యే న్తశ్చ విగ్రహః ॥ ౬౮
- పురుషాదిముఖాదిశ్చ నరసింహపదం తథా ।
 వజ్రశబ్దం ద్వీరుచ్చాయే క్రమాచ్చ సఖవిగ్రహా ॥ ౬౯
- వజ్రేణి సఖదంష్ట్రేతి చాక్తాయుధపదం తతః ।
 మహానరవదం సింహపయే న్తం వృథమీరితమ్ ॥ ౭౦
- అనిరుద్ధో మునిశ్చంద్రస్త్యేతిపూర్వం చ దేవతా ।
 సృసింహరూపీ భగవానీతి † సర్వముదీరయే ॥ ౭౧
- బిలద్వారి జపేన్త న్త్రి షోడశ ప్రయతస్థితః ।
 లక్షణి నద్యగి పాతాలవాసినగి కురుతే వశే ॥ ౭౨
- లోకాంతరగతానాం చ పశీకారక్షమో భవేత్ ।
 ఏతావన్తి ఫలాన్యస్త్యేత్యభిధాతుం న శక్యతే ॥ ౭౩
- అతోఽన్యం నారిసింహస్య మన్తం సర్వార్థే సాధకమ్ ।
 చతుశ్చతాక్షరం తస్య సముద్ధారగి ప్రదశ్యతే ॥ ౭౪
- ఆదాపుద్గీథముద్భృత్య నత్యస్తం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
 భల్లాయుధం ‡ గదధ్వంసం వారుణం విజయం తథా ॥ ౭౫
- మాధవం భద్రహస్తం చ శి పావకం శ్వేతదీధితిమ్ ।
 విక్రమం సధుివం బ్రహ్మ భాస్కరం మధువిద్విషమ్ ॥ ౭౬
- శ్వసనం వారుణం జన్తహస్తారమృతధారకమ్ ।
 ద్వీరదం సర్వః § దాహం స్యాద్వైధరం తదనస్తరమ్ ॥ ౭౭
- అచామూదిం సధుివం చ కోధరూపమధోక్షజమ్ ।
 సర్వవేతం హుతవహ ॥ మావ్రతం మధువిద్విషమ్ ॥ ౭౮

* తథా దేవముచ్చాయేతే. † సర్వముదీరితమ్. ‡ గదధ్వంసీ. § వామనమ్.
 § దేహమ్. ॥ మావిషం మధునూదనమ్.

మారుతం మాధవం బ్రహ్మ ధనదం మధుసూదనమ్ ।
 దరం * సచన్ద్రం పుల్లం చ మాధవం † నగవారిణమ్ ? ॥ ౭౯
 సవిక్రమశ్చ కమలం పవతం పాశపాణినమ్ ।
 సబన్ధం కమలం పశ్చ బిన్దుమస్తక ‡ భూషితమ్ ॥ ౮౦
 సుముఖం చాగ్నిశిరసం కరాలం మృగవల్లభమ్ ।
 క్షపాకరం తథాయాన్తం యామనీనాథమబ్జజ ॥ ౮౧
 హృదయాన్లోఽ మాకారం చతుర్గతిమనన్తరమ్ ।
 నృహరిం భువనం సూక్ష్మలోచనం రామశీకమ్ ॥ ౮౨
 విజయం పాటలం భానుం సూదనం సుముఖం తథా ।
 § యాన్తం తచ్ఛిరసం పశ్చాద్వారుణం గజవాహనమ్ ॥ ౮౩
 వాసుదేవం తథా కోధ రూపమాకారమారుతై ।
 వైధరం సూదనం భద్ర హస్తం వారుణమైన్ద్రవమ్ ॥ ౮౪
 ¶ వత్సోతదేహం సుముఖం విక్రమం ॥ విజయాభిధమ్ ।
 దృష్టివిక్రమ ¶ పాశాన్తనుభగాపితవిఘ్నరాట్ ॥ ౮౫
 ౪ తద్విత్పతీయమచామాదిద్వితీయం శ్వసనం తథా ।
 మాధవం సద్భువం భానుమాన్తం మాధవభాస్కరా ॥ ౮౬
 రామం భల్లాయుధం పశ్చ అస్తకం స్యాత్పుఠారసమ్ ।
 భద్రహస్తమచామాది భాన్త ¶ మాధరసూదనా ॥ ౮౭
 భద్రం వసుం శ్వేతరుచిం విక్రమం సద్భువం తథా ।
 సూతాన్ద్రం మాధవం భానుం గోపనం నాన్తమాధరా ॥ ౮౮
 యాన్తం సశ్రీధరం వోగ్రం వసుం § వారుణగోధనా ।
 కుశేశయం మాధవం చ సుముఖం కౌస్తుభం తథా ॥ ౮౯
 విఘ్నేశం గోపనం బ్రహ్మ రోహితాశ్వం సగోపనమ్ ।
 ¶ వసనం సుముఖం పశ్చాద్వారుణం మధువిద్వివమ్ ॥ ౯౦

* సచక్రమ్. † నాగవారిణమ్. ‡ భూషణమ్. § మాయాన్తం శిరసః పశ్చాద్వారుణం భగవాహనమ్ । ¶ వత్సోతదేహం. ॥ విజయాపితమ్. ¶ పశ్చాన్తనుభగాపతి. ౪ ద్విత్పతీయ-అద్విత్పతీయ. ¶ మాన్తర - మాధవ. § వారుణగోధనా. ¶ శ్వసనం.

దాక్షాయణీశముదయం వైధరం * మాధవం తతః ।
 అమృతం † వైధరమచాం ద్వితీయం భాస్తమజ్జజ ॥ ౯౦
 ఓతజేహం తథా దృష్టిం ‡ యాస్తమాకారమక్షరమ్ ।
 వక్రతుణ్డం గన్ధవహం § విష్టరం విజయం తథా ॥ ౯౧
 అమృతం విక్రమపరం శ్రీవత్సం వరుణాపితమ్ ।
 యాస్తం ¶ గుహాలయం నాస్తం షాస్తం చ మధుసూదనమ్ ॥ ౯౩
 ॥ సద్భ్రువం ద్రుహిణం క్రోధం పావకం సుముఖం పునః ।
 సపశ్చిమం పద్మన్ద్రాధం వైధరం చ చతుర్ముఖ ॥ ౯౪
 పవమానం సభవనం ॥ భాస్తం కుజ్వరగోపనా ।
 భద్రహస్తం సరామం చ యాస్తం స్యాచ్ఛ్రీధరం తథా ॥ ౯౫
 భద్రం చ ధనదం పాపహాననం జయమస్తరా ।
 విఘ్నేశం సూదనం భల్లం భాస్కరం స్యాచ్ఛ్ర తుగ్ధతిమ్ ॥ ౯౬
 శుభదం వామనపరముగ్రం వసుశిరస్తథా ।
 ప్రద్యోతనం తథా యాస్తమృతథా మోగ్రవామనా ॥ ౯౭
 కమలం మాధవపరం సరసీరుహసహ్యవ ।
 వాస్తం చ శుభదం దణ్డం ఖవం ఖడ్గధరం పునః ॥ ౯౮
 సరోజమృతథామానం కత్మతీయం చ వైధరమ్ ।
 అచాం ద్వితీయం ధనదం బహులం ॥ సారమాధరా ॥ ౯౯
 నాసిక్యం చ సముచ్చాయ హుంఘట్శీషాణి యోజయేత్ ।
 త్రయోదశాని బీజాని హుంఘటన్తాని యోజయేత్ ॥ ౧౦౦
 1 బీజాక్షరేషు ప్రత్యేకం హుంఘట్రాముదీరయేత్ ।
 ద్వాదశాజ్లవిదాం ప్రోచ్యం భాస్కరం సగుహాలయమ్ ॥ ౧౦౧
 నాసిక్యం నృహరిం చౌవం చన్ద్రాధం యాస్తమావధమ్ ।
 సద్భ్రువం మారుతం చౌవీం సదణ్డం చ 2 క్షపాకరమ్ ॥ ౧౦౨

* మాధవమ్. † వైధరం పశ్చాత్. ‡ వాస్త—మత్తయమ్. స్వాస్త—యమ్.
 § విష్టపమ్. ¶ గుహాలయం భాస్తమ్. ॥ సహకం. ॥ హస్తమ్. ॥ సోమమాస్తరా.
 సారమాస్తరా. 1 బీజాక్షరాణి. 2 క్షమాపరమ్.

* సమరం సద్ధృవం భానుమావణం నాసిక్యమబ్జజ ।
 ప్రద్యోతనం సభవనమధేన్ద్రం సాన్తమేవ చ ॥ ౧౦౩
 సాగ్నిం సవామనం సాధణం నన్ద్రం చైవ సరోరుహమ్ ।
 వాసవం వామనవరం సద్ధృవం † కత్మతీయకమ్ ॥ ౧౦౪
 మహేన్ద్రమావణం నాసిక్యం ‡ మాధవం ద్వీరదానమ్ ।
 § సుభద్రం శ్రీధరం భద్రహస్తం గారుడమేవ చ ॥ ౧౦౫
 చిత్రభానుం శశధరం పీయూషం వసుశీవకమ్ ।
 మారుతం భద్రహస్తం చ విజయం వసుసూదనా ॥ ౧౦౬
 ప్రచణ్డం ¶ బన్ధుసహితం న్రకతుణ్డం గుహాలయమ్ ।
 ॥ సుముఖాణాం చ సప్తాదికదళరం చన్ద్రమచాం ముఖమ్ ॥ ౧౦౭
 అపామధిపతిం చాగ్నిం జృమ్భులం ద్వీరదానమ్ ।
 ధనదం వరుణం మాయాం భాన్తం స్యాద్భృహ్మసాధనమ్ ॥ ౧౦౮
 పన్నగం సుముఖం పాపహాననం ॥ యాన్తమబ్జజ ।
 అమృతం విక్రమయుతం వైధరం ధూలికేతనమ్ ॥ ౧౦౯
 గోవనం సద్ధృవం / చన్ద్రం సాధేన్ద్రం భాస్కరం వసుమ్ ।
 నపశ్చిమం హుతవహం మతిమద్వాసనం తతః ॥ ౧౧౦
 పాటలం సవరోధం స్యాత్కుజ్జరం మన్దరద్వయమ్ ।
 లక్ష్మీం ॥ సవిజయం చాగ్నిం హృషీకేశం చతుర్ముఖ ॥ ౧౧౧
 భద్రహస్తం మానుషేశం సూదనం హరిమద్ధిరమ్ ।
 శంఖం కలానిధిమపాం నాథం వసుమధుద్విషా ॥ ౧౧౨
 పశ్చిమం విజయం చాగ్నిం సుభద్రం పురుషాత్మకమ్ ।
 కలానిధ్యోశ్చ యుగలం వారుణం వసుశీవకమ్ ॥ ౧౧౩
 వైధరం ౨ మధువిద్యేషం మాధవీం మధువిద్విషమ్ ।
 ఆధేచన్ద్రం హుతవహమనన్తం చ ద్వీరుద్ధరేత్ ॥ ౧౧౪

* సమసుమ్. † సత్మతీయకమ్. ‡ మాధవమ్. § సుభగం. ¶ బన్ధుసహితమ్.

॥ సుముఖాన్తం. ॥ వాన్త. / చాన్ద్రమ్. 1 స విజయామ్. 2 మధువిద్యేషీ.

సాస్త్రం సవిక్రమం * సెద్ధం బిద్ధమస్తకభూషితమ్ ।

దశ పళ్ళ చ బీజాని హుంఫడన్తాని పూర్వవత్ ॥ ౧౧౫

మస్తరం విక్రమ † వశమైద్ధ్యం ‡ విక్రమం తథా ।

ఖడ్గహస్తం సరాసుం చ వాసవం సహవిక్రమమ్ ॥ ౧౧౬

వైధరం చోద్వలూకేశం శ్రీబీజం చాను ‡ నాసికమ్ ।

ఓతదేహం సయష్టిం చ అచామాదిం సయష్టికమ్ ॥ ౧౧౭

అచాం ద్వితీయమధేన్ద్రం కపిలం సజ్జీణం తథా ।

§ మాతరం గోపనం దణ్డం మ తరం పళ్ళబిద్ధకమ్ ॥ ౧౧౮

నాసికస్యం భాస్కరం వీరనేనం యష్టిం చ భాస్కరమ్ ।

ఓతదేహం సయష్టిం చ ¶ పతనం చౌర్వనాసికా ॥ ౧౧౯

రోహితాశ్వం చ కలశం విక్రమం కమలాసన ।

వాసుదేవం ॥ సహృదయాహ్లాదనం బద్ధమస్తకమ్ ॥ ౧౨౦

శుక్లం సహస్రకిరణమైష్టవం చాగ్నిమస్తకమ్ ।

వైరించం బద్ధసహితం పావకం సుముఖం తథా ॥ ౧౨౧

పశ్చిమం త్వృతథామానం కకుభా ¶ హ్యమనస్తరమ్ ॥

సవారుణం § సురపతిం సబద్ధం విజయం తథా ॥ ౧౨౨

లక్ష్మీం మధుద్విషమథౌ ఏకదంష్ట్రగతిం పునః ।

అగ్నిశీషకం ద్వితీయం చ ఝపం పళ్ళాస్తకం మతమ్ ॥ ౧౨౩

ద్రుహిణం 1 చోదయం బ్రహ్మక్ వాసవం వామనం 2 తతః ।

శుభదం పశ్చిమముచాం ద్వితీయం కమలాసన ॥ ౧౨౪

ద్వితీయం సద్ధ్యవం చాబ్జ 3 యోనిం శ్రీధరపజ్జుజై ।

శ్రీవత్సమబ్జం విజయం రామమస్తక 4 మస్తరమ్ ॥ ౧౨౫

* బద్ధం, సింధు. † పరమ్. ‡ నాయకమ్. § మాధరమ్. ¶ తాపనం చౌర్వనాసికా । రోహితాశ్వం చ కమలమ్. ॥ సహృదయం చోదనమ్. ¶ కకుభాహవమస్తకమ్. § సుమపతిమ్. 1 చోదనమ్. 2 తథా. 3 యోనిస్సాన్యశిష్యజ్జిజై. 4 మస్తరమ్.

ఉదయం * శుక్రశత్రుం చ విజయం బ్రహ్మసాధనమ్ |
 మస్తరం యాస్తథనదం యాస్తం చస్త్రీఘటం వసుం || ౧౨౬
 భల్లాయుధం హృషీకేశమేక † నేత్రం ఘనం పునః |
 సబద్ధం మస్తరం దృష్టియుగలం చాగ్నిశీషకమ్ || ౧౨౭
 భద్రం చతుర్గళిమథో ఘణీస్త్రం యాస్తసూదనా |
 సృహరిం కలానిధిమచా మాదిం ‡ యాస్తం మధుద్విషమ్ ||
 కత్పతీయం గదధ్వంసం విఘ్నేశం సరవాహనమ్ |
 అమృతం వసునామానం ధరిత్రీం మధుసూదనమ్ || ౧౨౮
 కమలం విక్రమవరం యాస్తం వామనహస్తకమ్ |
 నాస్తం § గుణాలయం చైవ నాస్తం ధాస్తం మధుద్విషమ్ ||
 పశ్చిమం చైస్తవమథా భాంతాపితస ¶ గోపనమ్ |
 ధనదం చోతవపుషం భద్రం దక్షం చ సూదనమ్ || ౧౩౧
 వైధరం || చైర్దిరమచాం ద్వితీయం కమలాసన |
 త్రివిక్రమం భద్రకరం మహామాయాఙ్కితం వసుమ్ || ౧౩౨
 మృగేశం వరుణం చైవ వైరాజం పశ్చాబిన్దకమ్ |
 క్షపాకరం కిష్కభవం తతస్యాద్విష్ణునాయకమ్ || ౧౩౩
 సదృష్టిం వైధరం దేవదత్తం శుక్లం చతుర్ముఖ |
 గతం సముతథామాహ్వాం మాతాఙ్ణం ¶ పాశహస్తకమ్ || ౧౩౪
 సచూధవం స్యాద్విజయం గోపనం విషమధ్వనిమ్ |
 సరసీరుహం సోధ్వలోకం సరసీరుహసమ్భవ || ౧౩౫
 పద్మాం స ౪ మస్తరాకారా ప్రచణ్డర్పుషసంమితౌ |
 1 వైధరం వరుణం రామం భూధరం వహ్నిమస్తకమ్ || ౧౩౬
 జృహ్మలం త్వృతథామా చ స్యాతాం భాస్కరమస్తరా |
 2 ఆద్యస్తం యాస్తమాకారం గారుడం హిమదీధితిమ్ || ౧౩౭
 ఓజ్కారాదిం శశధరం ౩ సవిష్ణుం వరుణం వసుమ్ |

* చైవ శక్రం చ, చైవ తచ్చక్రమ్. † నేత్రఘటం. ‡ ధాస్తం - ధాతా.
 § గుణాలయమ్. ¶ గోపతిమ్. || చైస్తవ. ¶ వామహస్తకమ్. ౪ సమస్తమా, 1 వైరా
 జమ్. 2 ఆవృతమ్. 3 విష్ణుం వరుణమస్తకమ్.

* సుధారసం ప్రచక్షాగ్నిం భవే † దృతమనస్తరమ్	౧౩౮
కొిధరూపం సరామం చ ‡ గదం చ ఋతథామకమ్	
గోపతిం వారుణపతిం విక్రమం యాదసాం పతిమ్	౧౩౯
మధుద్విషం హుతవహం ప్రచక్షం యామిసీపతిమ్	
సుధారసం ి వసుయుతం జన్మధ్వంసమహం పతిమ్	౧౪౦
యాస్తం సుధారసం బన్ధం ి ద్వీద్విరాకారమింద్విరామ్	
ద్విరదం పాపహాననం మధునూదనమబ్జజ	౧౪౧
విజయాకార గభాశ్చ ఆకారవిధుమాదరాః	
పాపకం పీతవణాభం బ్రహ్మసాధనమబ్జజ	౧౪౨
¶ భద్రవిక్రమతోయేశమాకారైస్థసవిక్రమాః	
¶ ఇభాకారం తతో ద్యుమ్నభాస్కరా ¶ భూతవైధరాః	౧౪౩
మారుతాకార భద్రాశ్చ మాన్తాకారమహూత్పలాః	
ఉగ్రాత్త్వవసువాయవ్యసూదనా విధిరబ్జజ	౧౪౪
ఉగ్రశీర్షకమారుత్యై పశ్చిమ ¶ ద్యుతిమైస్థవమ్	
వామనం వైధరం నూత్నలోచనం 1 కత్తృతీయకమ్	౧౪౫
కుమ్భం భద్రకరం చాపి మాధవీం భాస్కరం మధు	
నూదనం త్రిదశాహారం విక్రమం చోగ్రరూపకమ్	౧౪౬
ప్రచక్షమోతదేహం చ శుభదం 2 విత్తవధానమ్	
పావకం సముఖం భద్రహస్తం వైరాజమక్షరమ్	౧౪౭
కుమ్భం ౩ సుదశానం వైవ కపిలాక్షం చతుర్ముఖ	
ద్విరి 4 ప్రపన్నోస్తీతిపదం సముచ్చాయా పితామహ	౧౪౮
బ్రహ్మకొశం పురస్కృత్య సృహరిం చానలం తథా	
బ్రహ్మసాధననాసిక్యో బీజం హోక్తమతగి పరమ్	౧౪౯

* సుధాసమమ్. సుధారసం ప్రవణాకాబ్జమ్. † ద్రుత. ‡ గతిమ్. ి బన్ధయతమ్. ి విఘ్న. || భగాశ్చా చకారవిధమే. ¶ సుఖదం విక్రమం తోయేశమాకారైస్థ. ¶ గుహకామమ్.—ఉభాత్రతస్తతో. ¶ పుత్రవై. ¶ పృత. 1 కత్తృ. 2 చిత్తవధానమ్. విత్తవధానమ్. 3 చ నూదనం. 4 ప్రపన్నోస్తీతి.

నిగమాదిం సుభద్రం చ పాటలం సద్భువం తథా ।
 మస్త్రస్య శక్తిముద్భృత్య చ్ఛస్త్రసామాదిముద్భరేత్ ॥ ౧౫౦
 గారుడం మధుహంతారం నాసిక్యం విజయం వసుం ।
 సపద్మనాభం మాయాం చ సూక్ష్మదృశ్నాధవం ఘటమ్ ॥ ౧౫౧
 భద్రహస్తం వైధరం చ శ్రీధరం చాగ్నివిక్రమా ।
 వైరాజం భాస్కరం యాస్తం మధు * శత్రు సమీక్షణా ॥ ౧౫౨
 మస్తరం † మాతరమచాం ద్వితీయం విఘ్నపావకా ।
 కలానిధిం సబద్ధం చ సాధచస్త్రం ‡ ద్విషాం పతిమ్ ॥ ౧౫౩
 సూదనం శఙ్ఖమపరం కత్వతీయం చతుర్ముఖ ।
 § సాస్తం వసుయుతం చైవ ద్విరుచ్చాయః చతుర్ముఖ ॥ ౧౫౪
 హుంఫడస్తం చ నత్యస్తం హృన్మస్త్రం పరికీర్తితమ్ ।
 ¶ వేదాదిం వన్నగం పశ్చాబ్ధిస్తుభూషితమ్ స్తకమ్ ॥ ౧౫౫
 వాసిక్యో భద్రహస్తం చ మధుద్యేషిం వసుం తథా ।
 ఐన్దవం విక్రమపరం నాసిక్యం భాస్కరం ఘటమ్ ॥ ౧౫౬
 సబద్ధం కమలం పద్మనాభం వామన ॥ హస్తకమ్ ।
 పుణ్డరీకం సబద్ధం చ వైరాజం వైధరం తతః ॥ ౧౫౭
 గోధనం విజయం మాస్తం వైధరం మధుసూదనమ్ ।
 మానుషం చామృతం భద్రకరం గోపనపద్మజౌ ॥ ౧౫౮
 సగోపనదరం చైవ మాధరం కత్వతీయకమ్ ।
 ఋతం చ సైన్ధవం బద్ధం సద్భువం ¶ మాతరం త్వచామ్ ॥ ౧౫౯
 ద్వితీయం పురుషం బ్రహ్మమాధవీ మాధరం పునః ।
 § భృగుఖడ్గకరం చైవ ద్విరుచ్చాయః మతగ్గి పరమ్ ॥ ౧౬౦
 హుంఫడస్తం శిరోమస్త్రం తత ఇత్యవసానకమ్ ।
 / వేదాదిమురగం పద్మమచామధేన్దుమైన్దవమ్ ॥ ౧౬౧

* శక్యా. † మాధవమచాం. ‡ ద్విషాం. § చాస్తం వాయుసుతం. ¶ వేదాది పశ్చగమ్. ॥ మస్తకమ్. ¶ మాధరం త్వచామ్. § భృగుం ఖడ్గధరం. / తతగ్గి పరమ్.

పుల్లనేత్రం సభువనం గర్హితం * భూధరాత్మకమ్ |
 కుచ్చం సవిక్రమం పద్మం † భేటకీ కలశం త్వచామ్ || ౧౬౨
 తృతీయం ‡ కమలం పచ్చబిందుం సుముఖమబ్జజ |
 యాంతం § చ శిరసామబ్జయోనిమేజేశమైస్తవమ్ || ౧౬౩
 స్వాహాధరం శశధరం ముఖం భూధరసూదనా |
 చతుర్గతిం శతానందం వాసుదేవం సపశ్చిమమ్ || ౧౬౪
 కలానిధిం సరామం చ యష్టిం భాస్కరగోపనా |
 చతుర్గతిం ¶ ఖర్వదేహం సూదనం భానువిక్రమా || ౧౬౫
 || ద్వీరభ్యసేధుంఫడంతం ¶¶ శిరోమస్త్రమువీరితమ్ |
 దేవానాం దానవచనమస్తే సంయోజ్య మస్త్రవిత్ || ౧౬౬
 ఓజ్జారం నృహరిం వీరసేనం నాసిక్యమైస్తవమ్ |
 మాతరం యామినీనాథమృతధామసదభితమ్ || ౧౬౭
 ఆఖడ్జలెశం సపేశమాకారం కత్వతీయకమ్ |
 ద్వీరదం విక్రమవరం బహులం ¶¶¶ ఘటవిక్రమా || ౧౬౮
 అమౌఘరూపం చౌతదేహం హృదయాఘాతవిక్రమా |
 కలానిధిం నుభదాస్త్రం సుముఖాస్త్రం సమాధవమ్ || ౧౬౯
 ఛాస్త్రం శశధరం దేవదత్తం చాస్త్రం సకుమ్భకమ్ |
 ఐస్త్రం చ కుజ్జరముఖం పీయూషద్యుతివిక్రమా || ౧౭౦
 సయష్టిం ద్యుమణిం చాది 1 దేవం యాంతం హిమాలయమ్ |
 పదణ్డం గరుడం బద్ధం పశ్చిమం చ ద్వీరుద్ధరేత్ || ౧౭౧
 హుంఫడంతం చ కవచం హుంఫటేశీవణం ప్రకీర్తితమ్ |
 ఆగమాదిం సరహరిం చౌవణం నాసిక్య 2 మబ్జజ || ౧౭౨
 వైధరం ౩ గోధనం జాస్త్రం మారుత్యం 4 వైధరం మధు |
 సూదనం భద్రహస్తం చ పీయూషం సరసీధరామ్ || ౧౭౩

* భూసురాత్మకమ్. † భేటకీం. ‡ కలశం పంచ. § తచ్చిర సామబ్జ.
 ¶ ఖర్వదేహమ్. || ద్వీవిశ్వస్యైత్. ¶¶ శిఖా. ¶¶¶ ఘటవిక్రమమ్. 1 దేవమాంతం.
 2 మైవచ. 3 గోపవజ్ఞాస్త్రం - గోపనం జాస్త్రమ్. 4 మాధరమ్.

గోపనం పులహం చైవ సూదనం మారుతం వసుమ్ ।
 కూటం * భల్లాయుధమచాం షష్ఠం వై రాజమేవ చ ॥ ౧౭౪
 కత్పతీయం పద్మనాభం భాస్కరం మధువిద్విషమ్ ।
 దృష్టిం సవామనం భద్రహస్తం సాగ్నిం సముద్ధరేత్ ॥ ౧౭౫
 భాస్కరం భద్రహస్తం చ తద్ద్విరుచ్ఛాయామస్త్రవిత్ ।
 పశ్చిమం వక్రతుణ్డం చ మన్దరం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౭౬
 తానుదీయాథమస్త్రజ్ఞస్సుభద్రం చైన్ద్రవం పునః ।
 సదక్షం వామనశిరా అమౌఘహనికేతన ॥ ౧౭౭
 అమౌఘహం సభవనః పావకిం భవనం తథా ।
 నృహరిం పాపహననం విక్రమం విజయం పునః ॥ ౧౭౮
 వైరిచ్ఛం † వామనం దక్షమాగ్రం దక్షం చతుర్ముఖం ।
 గుహాలయం సవిజయమగ్నిశీవకం చ మారుతమ్ ॥ ౧౭౯
 ఐశేశం మన్దరం భానుం సూదనం విఘ్ననాయకమ్ ।
 యాస్తం తారాధిపం మాయాం సద్ధృవం మాతరం తథా ॥ ౧౮౦
 మధుద్విషం ‡ మారుతం చ హుంఫ ॥ డస్త్రం ప్రకీర్తితమ్ ।
 అస్త్రశిబ్దం చతుర్థ్యస్తం ఫడస్తం చ సముద్ధరేత్ ॥ ౧౮౧
 ఉద్గీఢం నృహరిం § సగళమన్దరం మాతరం త్వచామ్ ।
 ద్వితీయం పశ్చిమం పద్మనాభం చాదిసమన్వితమ్ ॥ ౧౮౨
 ఖడ్గహస్తం చ సుముఖం మేదిన్యారి ॥ పదమమ్బుజమ్ ।
 సగోపనం సురపతిం గోపనం ఖద్వితీయకమ్ ॥ ౧౮౩
 భద్రహస్తం ¶ సరామం చ వాసనం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
 ఖడ్గహస్తం గజముఖం సూదనం చ చతుర్గతమ్ ॥ ౧౮౪
 ఆచామాదిం గజముఖహాపథం నాస్త్రమ్బుజ ।
 మాధవీం మారుతం యాస్తం మాధరం పశ్చిమం తథా ॥ ౧౮౫

* భల్లాయుధ. † వాయునమ్. ‡ మాధవం చ. § ఫడస్తమ్. ¶ సాగ్నిం
 మన్దరం మాధరమ్. ॥ పతిమమ్బుజమ్ ॥ ¶ సరామం చ.

సబద్ధం సప్రచణ్డం చాప్యేణేశం పాటలప్రియమ్ ।
 మాతౌత్వాన్డం మధువిద్వేషిం భద్రం స్యాదృతధామకమ్ ॥ ౧౮౬
 దాక్షాయణేశం రామం స్యాదనుస్వారం చతుర్ముఖమ్ ।
 దివాకరం చాదిదేవం * దరం వైధరగోపనా ॥ ౧౮౭
 పావకం పురుషాత్మానం † ద్విరుక్తం కమలాసన ।
 హుంఘడన్తం చ నేత్రాభ్యాం వౌషట్కారం ప్రయుజ్య చ ॥ ౧౮౮
 ఏవం న్యస్య విధానజ్ఞౌ విష్కమ్భాన్తం సదన్డకమ్ ।
 దివాకరసహస్రాభం ‡ హృదయాణాం షడుద్ధరేత్ ॥ ౧౮౯
 ఉత్పలం కుముదం రక్త జపబద్ధనాకకింశుకమ్ ।
 పాటలం హృదయాదీనాం వణాష్టజ్ఞాం క్రమాద్యవేత్ ॥ ౧౯౦

❀ రత్నామస్త్రాః ❀

రత్నామస్త్రం ప్రవత్సోమి ఛన్దసామాదిముద్ధరేత్ ।
 విఘ్నేశం పద్మనాభం స్యాద్ద్విజరాజం సవిక్రమమ్ ॥ ౧౯౧
 సదన్డం చ సమాతౌత్వాం బహులం సగుహాలయమ్ ।
 పశ్చిమం వామనపరం ప్రచణ్డం హరిణం భవేత్ ॥ ౧౯౨
 భల్లాయుధం గదధ్వంసం లాన్తం భద్రకరం తథా ।
 ఆచామాదిం దినమణిం మాధవం సౌరమక్షరమ్ ॥ ౧౯౩
 ఏణేశం ధనదం దక్షం వసుశీషణం చ సూదనమ్ ।
 ధనాధ్యక్షం తథా దక్షం పావకం మస్తశ్శితమ్ ॥ ౧౯౪
 ధాన్తం సవిక్రమం ఖాన్తం హాన్తం స్యాత్కపిలం పునః ।
 ధీ ద్విరదాస్యం బద్ధపరం మాధవీం యాన్తశీషణకమ్ ॥ ౧౯౫
 వాసుదేవం ఖడ్గధరం చతుర్గాతమనస్తరమ్ ।
 ॥ ముఖం సవైధరం బ్రహ్మన్తారం తద్ద్విరుద్ధరేత్ ॥ ౧౯౬

* మన్మథరగోపనా. † ద్విరుక్తా. ‡ హృదయాదీన్ సముద్ధరేత్. ధీ యాన్తం. ధీ ద్విరాసనం బద్ధపరం మాధవం. ॥ సుఖం.

పవిత్రమప్రమేయం స్వాత్మజ్ఞం చాదిసమన్తరమ్ ।
 సవరోధం ద్విరుచ్ఛాయా కమలం సవిరోచనమ్ ॥ ౧౯౭
 యథాపురం సదన్తం చ సూదనం యాన్తమూరుతౌ ।
 ద్వివక్తవ్యం సుభద్రం చ విక్రమం విఘ్నవైధరౌ ॥ ౧౯౮
 * తద్విరుద్ధశ్చలధ్వంసీ బద్ధవిఘ్నం సవైధరమ్ ।
 † ఐద్విరం చోతదేహం చ ఉగ్రం మాన్తం చతుర్ముఖ ॥ ౧౯౯
 అత్రం చాగ్నిం మధుద్వేషమమృతం ధూలికేతనమ్ ।
 తాక్ష్యం సజ్జ్ఞం దన్తం తద్విరుచ్ఛాయా పద్మజ ॥ ౨౦౦
 మాతాన్తమూర్ధ్వనాసిక్యం తదుదీయమతిగి పరమ్ ।
 ‡ పావకం చౌవశిరసం సదన్తం గోపనం తథా ॥ ౨౦౧
 గదధ్వంసం ఫలధ్వంసం తదుదీయా జయం తథా ।
 వైరాజం యాన్తశిరసం శుక్లం వైరాజపావకౌ ॥ ౨౦౨
 జృమ్భలం యి సమతా బ్రహ్మమాతరం దక్షసంజ్ఞితమ్ ।
 ప్రచన్తం మాధవం చైవ కలశం బద్ధశీవకమ్ ॥ ౨౦౩
 ధీ కమలాం వారుణం యాన్తం హృషీకేశం చ పశ్చిమమ్ ।
 మాయా ॥ జితం ప్రచన్తం చ మాధవం చ తథాన్తిమమ్ ॥ ౨౦౪
 బీజమగ్లాని చోక్తాని దుర్వాసా ఋషిరుచ్యతే ।
 ఛందో బన్తం దేవతా చ మహానరహరిహారిః ॥ ౨౦౫
 మాలామన్త్రే త్రివర్ణాస్సృశ్శుక్ల వీతి శి తాసితాః ।
 తత్త్వం చ పరమప్ర్యామ సకలీకరణం తథా ॥ ౨౦౬
 వికలీకరణం చైవ మన్త్రే శ్చ స్యాప్రాయసం భవేత్ ।
 మోచనం చైవ శ్చ ఇత్యేతే కథితాగి కమలాసన ॥ ౨౦౭
 చతుష్పత్తివిధే మన్త్రే నారసింహ మహానయమ్ ।
 సృసింహా ప్రాచుచక్రాఖ్యగి పాతాలాఖ్యశ్చ సూరిభిః ॥ ౨౦౮

* తద్విరుక్త్యా. † ఐదేశం. ‡ సహితం. § మాధరం. ధీ పమలాభరణం
 యాన్తం. ॥ జ్ఞితమ్. శి తాసితాః. శ్చ మన్త్రేనైవా. శ్చ ఇత్యేతత్కథితమ్.

ధ్యానేన్నత్యుభయే కృత్యాప్రవేశే యుధి విద్విషామ్ ।

ఉచ్చాటనే సంహననే భూతానామపనూదనే ॥ ౨౦౯

ఆఖ్యాయతే ధ్యానమస్య స్మృతం స విశృణోతే ।

మధ్యే వికస్వరే శుభ్రే పఙ్కజే విష్ణురొదరే ॥ ౨౧౦

ఆసీనం షోడశముఖం భుజై స్తద్విగుణై యుతమ్ ।

ఆయుధ్దోశ్యజ్ఞచక్రాద్వైదురదక్షై కరశ్చిమాలిభిః ॥ ౨౧౧

పరచక్రప్రతిక్షేపే దుష్కరైర్వన్యకమును ।

❖ బీజశక్త్యాదిద్వాదశాజ్ఞప్రశ్నః ❖

బ్రహ్మః—

ద్వాదశాజ్ఞాని యోవేత్తి మస్త్రం సోహతి వేదితుమ్ ॥ ౨౧౨

ఇత్యుక్తం భగవా భూయో జిజ్ఞాసా తేషు వత్తతే ।

❖ తన్నిరూపణమ్ ❖

శ్రీభగవాః—

బీజం శక్తిస్తదైవాజ్ఞం హృదయాది చ వద్విధమ్ ॥ ౨౧౩

ఋషిశ్చంద్రో దేవతా చ వణోద్దీపనమేవ చ ।

అప్రాయనం మోచనం చ సకలీకరణం తథా ॥ ౨౧౪

వికలీకరణం చైవ ద్వాదశైతాని పద్మజ ।

తేషాం స్వరూపం వక్ష్యామి క్రమాత్తదవధాయతామ్ ॥ ౨౧౫

మస్త్రస్య ప్రకృతిబీజమక్షరం తత్సముద్భృతమ్ ।

ఆత్మా మస్త్రస్య సా శక్తియథా మస్త్రః * ఫలప్రదః ॥ ౨౧౬

హృదయాదీని మస్త్రస్య వడక్లాని పితామహా ।

దేవస్యేవ ముఖాదీని ఏషు మస్త్రగి ప్రతిష్ఠితః ॥ ౨౧౭

ఋషిగ్ ఫలస్య ద్రష్టా శ్యాచ్ఛస్త్రస్తదభిధీయతే ।

అక్షరాణామియత్తా యా దేవతా వాచ్యముచ్యతే ॥ ౨౧౮

- రూపభేదశ్చ శుక్లాదివణాః కమలసమ్భవ ।
 సంపుటికరణం రేఫలకారాభ్యాం తు దీపనమ్ ॥ ౨౧౯
- యథోదితాక్షరై స్సవైకస్సంస్కారశ్శౌషణాదిభిః ।
 మస్త్రస్య దేహవత్ప్రొక్తం యత్తదాప్యాయనం బుద్ధైః ॥ ౨౨౦
- మస్త్రస్య మోచనం నామ ప్రయోగస్తవ్యనాదిషు ।
 మస్త్రాక్షరాణాం ప్రత్యేకం సంపుటికరణం స్మృతమ్ ॥ ౨౨౧
- సకలీకరణం విద్ధి ప్రణవేన చతుర్ముఖ ।
 వాపట్కారవపట్కారవయం కారైః పృథగీరితైః ॥ ౨౨౨
- దేవతానామభీష్టానాం సన్నిధియః పుటాదిషు ।
 ప్రాధ్యేకతే * స చతుర్వక్త్ర వికలీకరణావ్యయః ॥ ౨౨౩
- ఏతాన్యేవ ప్రయుజ్యేత విద్యయోరాద్యయోరపి ।

❀ వామనమస్త్రః ❀

- ఏకాదశాక్షరో మస్త్రో వామనస్య ప్రదశ్యకతే ॥ ౨౨౪
- పూర్వాదితాస్సప్తవణాః విశేషస్సముదీయకతే ।
 పీయూషమాదిదేవం చ మన్థరం చాదిముద్ధరేత్ ॥ ౨౨౫
- విఘ్నేశం గోపనం వాయుమాద్యం చేతి చతుర్ముఖ ।
 బీజం † శిరస్యూర్ధ్వలోకా యష్టిశ్చైతి ‡ చతుర్వక్త్రమ్ ॥ ౨౨౬
- లక్ష్మణి పట్ఫలాదీని స్వరాస్తాన్యానుపూర్వేశః ।
 సానుస్వారాణి యోజ్యాని కాశ్యపా మునిరిష్యతే ॥ ౨౨౭
- ఛందశ్చ దైవం గాయత్రం వామనో దేవతా పునః ।
 లక్షోజ్యేకాదశ జపే హూమే చ జలతపశ్చ ॥ ౨౨౮
- తతస్సిద్ధ్యతి మస్త్రోయం పురుషార్థచతుష్టయమ్ ।
 ఫలమన్యచ్చ యచ్చైష్ట మష్టాక్షరవదీరితమ్ ॥ ౨౨౯

❀ త్రివిక్రమమస్త్రః ❀

- ఓమాదినతిపూర్వాణి చత్వార్యోద్యాని పూర్వవత్ ।
 సప్తాక్షరస్య మస్త్రస్య సాధనం చ యథాపురమ్ ॥ ౨౩౦

* చ. † శిఖిణ్యూర్ధ్వ శిఖిమూర్ధ్వ. ‡ తు దశకమ్ ॥

సప్తలక్షజపాదుక్తం ఫలమాప్నోతి మస్త్రీనిత్ ।
 గృహీత్వాన్యోన్య సప్త పూర్వాన్వైర్వరాజోః * గ్నిస్త్రివిక్రమః ॥
 యాదోధిపశ్చ మాయా చ సృశాదిరసలోన్ముఖమ్ ।
 సృశాస్తశ్చాదిదేవశ్చ శక్తో విఘ్నరితీరితః ॥ ౨౩౨
 ద్వాదశాణాత్కౌ మస్త్రీస్తదేవ కషలాసన ।
 త్రివిక్రమస్య బీజం చ భాస్కరో విఘ్నరేవ చ ॥ ౨౩౩
 అథచద్వాశ్చృతి † శ్చేతి తదేవాజ్ఞం చ షడ్విధమ్ ।
 ఋషిశ్చ దేవతా ఛందో పూర్వాక్తాన్యేవ సాధనమ్ ॥ ౨౩౪
 పూర్వవత్ఫలమస్యాపి రాజ్యాదిప్రాప్తిరివ్యతే ।
 ‡ న త్వేకం శక్యతే వక్తుమానన్త్యాత్ఫలసమ్మదామ్ ॥ ౨౩౫

❖ జామదగ్న్యైరామమస్త్రీః ❖

రామస్య జామదగ్న్యైస్య మన్త్రోద్ధారశ్చతుర్ముఖ ।
 గృహీత్వా పూర్వవత్సప్తవర్ణాన్ సాధారణాంస్తతః ॥ ౨౩౬
 అసాధారణవర్ణానాం క్రమాదుద్ధారణం శృణు ।
 జన్మహంతా గౌపనశ్చ మాధవీ విఘ్నర శ్చ తతః ॥ ౨౩౭
 దృష్టిశ్చాదిగఽదీ భద్రపాణివాఽయుశ్చ గౌపనః ।
 చతుర్గతిస్స్వరాదిశ్చ పహ్నిరాకార ఏవ చ ॥ ౨౩౮
 మందరశ్చాదిదేవశ్చ శ్వసనౌ విఘ్నరబ్జజ ।
 హుంఘడస్త ఇతి పోక్తో మస్త్రీస్తప్తదశాక్షరః ॥ ౨౩౯
 అనలగ్ని ప్రణవాదిశ్చ సయష్టిబీజమూరితమ్ ।
 ఏతదేవాజ్ఞమావృత్తం షటకృత్వో గాగ్యేదశకనః ॥ ౨౪౦
 ఛందశ్చ దైవం గాయత్రం జామదగ్న్యైస్య దేవతా ।
 జన్మద్వీంశతీలక్షాణి తతస్సర్వాథకసాధనః ॥ ౨౪౧
 దశాక్షరోఽథవా మన్తో జామదగ్న్యైపదం వినా ।
 బీజాది సవకం పూర్వాక్తం మస్త్రీశ్శత్రుక్షయావహః ॥ ౨౪౨

* అత్రి. † శ్చేతే దేవతాజ్ఞం చ. ‡ నైకైకం. శ్చ తతః.

❀ దాశరథిరామమ స్త్రీః. ❀

- మస్త్రో రామావతారస్య బ్రహ్మ దాశరథేవరః ।
కథ్యతే ధరతాదీనాం తద్దేవీనాం మనుగీ క్రమాత్ ॥ ౨౪౩
- ద్వాదశాక్షరమారభ్య మస్త్రం తదను పద్మజ ।
చతుర్ముఖిమయాయేతి పదముచ్ఛాయే మస్త్రవిత్ ॥ ౨౪౪
- అభిరామశరీరేతి చతుర్భ్య న్ముదీరయేత్ ।
రామేతి తద్విభక్త్యంతం * తరేతి తదన స్తరమ్ ॥ ౨౪౫
- ద్వాత్రింశదక్షరాత్తాయం మనురు క్తశ్చతుర్ముఖ ।
బీజమస్యానలౌ విష్ణుస్సానుస్వారిగి క్రమాత్ స్మృతః ॥ ౨౪౬
- అక్షాని షట్చ తద్బీజమకారాది క్రమాద్భవేత్ ।
అపరం రామమస్త్రం తే కథయామి చతుర్ముఖ ॥ ౨౪౭
- ప్రథమం ప్రణవం ప్రోచ్య పశ్యబిన్దం సయష్టికమ్ ।
చతుర్భ్యంతం చతుర్ముఖిపదముక్త్యా తలగి పరమ్ ॥ ౨౪౮
- † చతుర్ముఖిమయాయేతి శరశాఙ్గభృదన్వతః ।
చతుర్భ్యంతం ‡ శరత్పూర్వమిన్దీవరపదం తతః ॥ ౨౪౯
- త్విషేతి చ పదం పశ్చాత్ప్రయోజ్యం భగవత్పదమ్ ।
చతుర్భ్యంతం సముచ్ఛాయే మభిరామపదం తతః ॥ ౨౫౦
- శరీరాయేతి చ ప్రోచ్య రామాయేతి పదం తథా ।
సత్యస్తమితి మస్త్రస్య పదోద్ధారిగీ ప్రదశితః ॥ ౨౫౧
- బీజం తదక్షమటకం చ తదృషిశ్శరభః స్మృతః ।
ఛందశ్చ పూర్వవద్దేవౌ రామాత్మా భగవాన్ యో మారిః ॥ ౨౫౨
- జపేదక్షరలక్షం తు తతస్సిధ్యతి మస్త్రగిరాత్ ।
ఫలం చాభీష్టమచిరాలభతే దులభం మహత్ ॥ ౨౫౩
- మాతృకా చ క్రవిన్యస్తానణపక్ష్యా సుమన్త్రితా ।
అభ్యవ్యక్త కుసుమైస్తస్మిన్నుద్ధరేద్భగవన్తయః ॥ ౨౫౪

* పరేతి చ ॥ † చతుర్ముఖ. ‡ శరణ్ణ పూర్వమ్. § ఋషిః.

❀ మాలామస్త్రాస్త్రమ్. ❀

అహో * స్త్రం మస్త్రసంజ్ఞాతం మాలామస్త్రం యథాతథమ్ ।

వయ్యోమి సంప్రతి బ్రహ్మ యథా † పదవధాయకతామ్ ॥ ౨౫౫

అదౌ నాదం సప్తవణం వసుం మధునిసూదనమ్ ।

స్పృశాస్త్రం గోపనం శఙ్ఖం ముఖం విష్ణుం జయం తథా ॥ ౨౫౬

అచాం పశ్చిమమాహేంద్రా నాదాదిం ఘటవిక్రమామ్ ।

‡ శఙ్ఖినం శిఖినం దక్షం కరాలం వసునిష్ఠితమ్ ॥ ౨౫౭

§ హస్తం మధుద్విషం బ్రహ్మ ధూలికేతనమాదియమ్ ।

నాస్త్రయాస్త్రై సదతౌహవ్యా పశ్చిమోదయమక్షరమ్ ॥ ౨౫౮

¶ అత్రిం రమాధరం త్రొధరూపిణం చానలాహ్వయమ్ ।

అచాం ద్వితీయం పవనం కిలశం బద్ధమస్తకమ్ ॥ ౨౫౯

ఉగ్రాత్మసుముఖౌ స్యాతాం యాదోనాథమృగాధిపౌ ।

దినేశమాదిం నాసిక్యం శశాఙ్కం మధువిద్విషమ్ ॥ ౨౬౦

వైరాజం మాధవీం భద్రకరం మాధవమబ్జజ ।

వక్రతుణ్డమచామాదిం విజయోదయసంక్షితమ్ ॥ ౨౬౧

పశ్చాత్తకం ॥ తథా యాస్తకం మస్తకస్థం జయం పునః ।

రామమందరశఙ్ఖస్సృగోపనం పవనం ముఖమ్ ॥ ౨౬౨

ఆదిభల్లాయుధౌ రామవసుగోపనపాటలౌ ।

¶ శ్రీవత్సమాదిమనలం వామనాగ్నిమధుద్విషమ్ ॥ ౨౬౩

చితుగతిం ఖడ్గధర శ్రీ మేకదృగైవధరం తథా ।

‡ దక్షం చాగ్నిం హృషీకేశ విజయద్వయమన్వతః ॥ ౨౬౪

యాస్త్రం తద్విరసం పశ్చాత్పవనం మృగవల్లభమ్ ।

ఋక్షేశ మేకనయనదరగోపనవిఘ్నరాట్ ॥ ౨౬౫

* మణాసంజ్ఞాతం. † తదవ. ‡ శఙ్ఖినం శఙ్ఖినం. § భాస్త్రం. ¶ అగ్నిం ॥ పశ్చాత్తకమ్. పశ్చాత్తకం తత్. ¶ శ్రీవత్సపశ్చాయుధాదిమనలం వామనోద్విషః. శ్రీ మేకదృక్ శ్రీధరౌ. ‡ మందరం చ. హృషీకేశ.

బద్ధయాన్తా చ భువనం వైధరౌ పుణ్యభాస్కరా ।

శ్వసనం దక్షభువనా చక్రవిఘ్నే శసప్తమమ్ ॥

౨౬౬

* అచాం కారణమేషైశకలాత్మవసువిక్రమాః ।

కరాలగోపనా పాపహననా విక్రమం తథా ॥

౨౬౭

మహేంద్రీకుమ్భావనలో మధుసూదన భాస్కరా ।

† యాన్తగోపనసప్తాచిమధుసూదనమారుతాః ॥

౨౬౮

ప్రచణ్డగోపనా ఖడ్గధరశ్రీధరవైజయాః ।

వీయాషగోపనా పద్మశ్రీధరా వనమాలినా ॥

౨౬౯

మేఘపఞ్చాత్మద్విరదకమలామధువిద్విషః ।

పీతో మృగేశపవనగోపనాశ్శుక్లశ్రీధరాః ॥

౨౭౦

పావకన్ధాన్తగోపిన్ద్రవై రాజదరవైధరాః ।

మధుసూదనవిఘ్నే శసుధారస సమాహ్వయాః ॥

౨౭౧

బ్రహ్మసాధనసప్తాచిగతిభాస్కరసప్తమాః ।

అచా ‡ మాదిం ధరౌ వేధాః బ్రహ్మసాధనఖటకీ ॥

౨౭౨

అగ్నిశ్చ కపిలం బ్రహ్మః భల్లాయుధసవిక్రమమ్ ।

విఘ్నేశం వైధరం ప్రేతనాయకం రామశ్రీషకమ్ ॥

౨౭౩

భద్రపాణిం తథా దృక్చ సరసీరుహసమ్భవ ।

దక్షాదిదేవహుతిభుక్చతుర్గతిమనన్తరమ్ ॥

౨౭౪

శ్రీవత్సవాసు దేవా ద్వా కోధరూపసమీరణౌ ।

§ కరాలం చ ఋతం భద్రపాణిం వై రాజమారుతౌ ॥

౨౭౫

వశ్చిమం వసు కూమకం చ విక్రమం దృష్టిగోపనా ।

విఘ్నేశచ్ఛలవిధ్వంసమాధవా వైధరాత్మకమ్ ॥

౨౭౬

జలజం పాపహన్తారం హుతభుక్కమలం ఘటమ్ ।

వక్రతుణ్డం తథా దున్యన్నం ద్విరదానసవిక్రమమ్ ॥

౨౭౭

* కకారచారుమేషకలకా హప, అచాం వికారమైశజ. † వారి. ‡ మత్ర ధరో. § కారణం చ.

భాన్తమగ్నిం చోతదేహం వక్రతుణ్డం చతుర్గతిమ్ ।

పశ్చిమాననయాన్తా చ ఓతదేహసమన్వితౌ ।

౨౭౮

వైరాజద్వితయం దక్షం గోపనం నాసికోద్భవమ్ ।

గదధ్వంసం చ కపిలమత్రిం మధునిషూదనమ్ ॥

౨౭౯

యాన్తం చతుర్గతిం శుక్లం వారుణాగ్ని సమీరణాః ।

ఏకదన్తం చైకదృష్టిం బహులం మధువిద్విషమ్ ॥

౨౮౦

ప్రచణ్డం విక్రమం వక్రతుణ్డం చ సగుహాలయమ్ ।

సుముఖం హుతభుక్చృజ్ఞమనలం మధువిద్విషమ్ ॥

౨౮౧

యష్టిం దక్షం తథాకారం నాసిక్యం ధూలికేతనమ్ ।

ధృవం మాహేన్ద్రమాకారః * మధాంశుం కుమ్భగోపనా ॥

సద్ధృవం జన్తహన్తారం వారుణం పులహం తథా ।

ముసలీ కుమ్భమాకారం పీతవాయుధనప్రదాః ॥

౨౮౩

శ్రీధరం భద్రహన్తం చ † హరిం స్వాహామయావహమ్ ।

హుంఫడన్తం నవైతాని బీజాని కమలోద్భవ ॥

౨౮౪

పద్మపాణిం పద్మనాభం పనమాలాం త్రివిక్రమమ్ ।

శ్రీవత్సం శక్తిభువనం భద్రహస్తాస్సవిక్రమాః ॥

౨౮౫

అగ్నిం మృగేశం వరుణం వైరాజం బద్ధమస్తకమ్ ।

దరం తాత్యం తథాచాదిదేవం శుక్లం శ్రియగి పతిమ్ ॥

౨౮౬

వసుగోపనశీతాంశుభువనానలవారుణాః ।

మృగేశవిజయాకార విష్కమ్భాశ్శుక్లవిక్రమా ॥

౨౮౭

దృక్ష్యణ్యమాదివదేవం చ ‡ భాస్కరం ఋతధామకమ్ ।

సూక్ష్మదృక్చృజ్ఞదక్షౌచ వైధరోఽగ్నిశ్చతుర్గతిః ॥

౨౮౮

పశ్చిమం § త్రితదక్షాది అగ్ని వాయుసరోరుహః ।

ఋతధామా జయా గోపా పశ్చిమా ? శుక్లమబ్జజ ॥

౨౮౯

* మధాంశు భుజగోపనాః । † నృహరిం స్వాహాయా ధవమ్ ॥ ‡ ప్రభాకర
శవిక్రమా । § ధృతదక్షాత్రిగ్ని వాయుసరోరుహః ॥ ఋతాన్తధరా గోపపశ్చిమా.

* భానుగోపనస్తాచి భాల్లాయుధగుహాలయాః ।

నైరాజకకుభా కుమ్భహవ్యవాట్కపిలాహ్వయాః ॥ ౨౯౦

వైధరం భాస్కరం పాపహననం వక్రతుణ్డకమ్ ।

గదినం ఋతధామానం భాస్కరం సుముఖం తథా ॥ ౨౯౧

కుమ్భవిక్రమజన్మాహ్వపద్మనాభాస్స దేవరాట్ ।

సుభద్రశఙ్ఖదయోహ్వమోతదేహూఽథ భాస్కరః ॥ ౨౯౨

పవనం పాపహననం గోపనో విజయో దరః ।

ఉదయం వీతకమలం మధుసూదనవిఘ్నరాట్ ॥ ౨౯౩

మాహేంద్రీశ్శుభదో వహ్నిగోధనో కుమ్భవిక్రమా ।

అగ్నిరత్రిగ్గి † కుమ్భధరో లక్ష్మీఖవాశ్చతుర్ముఖ ॥ ౨౯౪

‡ శుక్లోదయం తథా దృష్టిశ్శ్రీవత్సం వసుశీషకమ్ ।

విఘ్నేశ శుభదా స్యాతాం సరసీరుహసమ్భవ ॥ ౨౯౫

మధుసూదశ్శాఙ్గపాణిరి పఞ్చాంతకవిధీ పునః ।

§ ఔవదయోతదేహాశ్చ దృష్టిం సరసిజం తథా ॥ ౨౯౬

వామనో ధనదో యాస్తస్సుభగాగ్ని ధీ వనప్రజః ।

రామపుణ్యాగ్నిగరుడవిక్రమా జయవిక్రమా ॥ ౨౯౭

సుభగోఽగ్నిరాదిదేవగ్ కుఙ్కరేణ ముఖాక్షరః ।

కరాలం కపిలం పాపహననం పవనాత్మజమ్ ॥ ౨౯౮

శ్రీధరం దృష్టిధనదం పఞ్చబిన్దుం సవిఘ్నరాట్ ।

శుభోతదేహాపుగ్రాతా చతుర్గాతిమచాం ముఖమ్ ॥ ౨౯౯

వైలద్యయం ద్వాదశాత్తా గోపవశ్యక్లవశ్చిమా ।

శ్రీధరసుముఖో భూమిరనలగ్ పఞ్చ ॥ బిన్దుకః ॥ 3౦౦

కరాలాగ్నిం మహామాయా సుభగో బన్ధురన్యతః ।

వైరాజం విక్రమం పాపహననం బన్ధుమస్తకమ్ ॥ 3౦౧

* భాస్తహస్త. † పుణ్యధనాక్రిచ్చదృష్టి. ‡ శుక్లోదయా తథా పృష్ఠి.

§ ఉతదయోత. ధీ వనప్రజాః. ॥ వింశకః.

ప్రచణ్డం పుణ్డరీకాక్షం వాసుదేవం జయం వసుమ్ ।

సూక్ష్మదృక్కుమ్భవరుణపశ్చిమాననమాధరాః ॥ 309

ఉగ్రాత్తమ్బుగదతౌహ్వ గోపనా ధనదరి కుటః ।

దక్షిణ పుణ్యోదయశ్శుక్ల * శ్శుభదృష్టివినాయకః ॥ 303

వైధరో మధుమాంతాచ మన్దరం బ్రహ్మసాధనమ్ ।

అత్తిరగ్నిపవిత్రాహ్వా † వైధరిస్పృశకపశ్చిమాః ॥ 30౪

భద్రాదిదేవభల్లాహ్వముగ్రభూమిం మధుద్విషమ్ ।

ఏకదృగ్దక్షిణవిఘ్నేశమాధవా మృగవల్లభాః ॥ 30౫

భాస్కరం దేవదత్తం చ భానుం బన్ధుం సుభద్రకమ్ ।

‡ గదధ్వంసం తథా కుమ్భం ద్వీరదం పశ్చిమాననమ్ ॥ 30౬

బౌవాగ్నిభువనావ్రుగ్రయప్తివేణాశ్శ్రియః పతిః ।

అగ్నిం రమా ధరం ద్వీశ్చ అగ్నికూట ి విగహితమ్ ॥ 30౭

తథా భద్రమధుద్యేషిదృష్టిగోపనమస్తకాః ।

వైరాజదక్షకమలగోపనావిన్దుపక్షిరాట్ ॥ 30౮

మనుం ధ్రువాగ్నిమాకారం బిన్దుశ్చంద్రమదుద్విషః ।

నాసిక్య ‡ మాదిరత్రిశ్చ బన్ధుమన్దరవిష్టపాః ॥ 30౯

వైరాజరెఘశక్త్యాహ్వమాధవావాదివిఘ్నరాట్ ।

మృగేశకమలౌ దక్షం గుహమమౌర్భరుహానన ॥ 3౧౦

జయోఽగ్నివాణ్యురై నైశముఖౌ గరుడవాహనః ।

బన్ధువీరపవిత్రాహ్వామధుసూదనవై జయాః ॥ 3౧౧

గోపనౌ భాగవాకారశుక్లోదయహుతాశనాః ।

వీశోత దేహకమలవిఘ్నవిక్రమమాధవాః ॥ 3౧౨

గోపనం ॥ సోమబన్ధుశ్చ కరిగోపనయష్టయః ।

దినేశమృతధామాహ్వా దృష్టిశ్శబ్దమధుద్విషః ॥ 3౧3

* గుహదృష్టిః. † వైరాజస్పృశకపశ్చిమాః. ‡ మదధ్వంసస్తకా. § విద
మృతమ్. ¶ నాసిక్యం బన్ధురత్రిం చ. ॥ సామ.

విఘ్నవాయూ తథా గోవకమలా శత్రుదాహకః ।

* ధాన్తశక్ష్ణౌ మధోహాన్తా పద్మకోధిధాగ్ని మారుతాః ॥ 3౧౪

అదిశ్చక్రీ సుబధుశ్చ పీతస్సవళపురాస్తకః ।

† ఉదయో యాన్తరామా చ వైరాజతపవనాగ్నయః ॥ 3౧౫

అదిగ్ ఖవళతనుబళస్థు పీతపద్మమధుద్విమః ।

పాటలం పశ్చిమం పద్మనాభం వై ధరమాధవౌ ॥ 3౧౬

భల్లాయుధం గదీ కుమ్భ వై రాజమృగవల్లభాః ।

క్రీవత్సమగ్నిమీకారం కుమ్భం పీతద్వయం తథా ॥ 3౧౭

సుభద్రగోపనౌ శఙ్ఖమన్దరా దినకృత్తథా ।

అచాం చతుర్దశం జన్త శళాజ-మృగవల్లభాః ॥ 3౧౮

హుతాశగోపదక్షాహ్వమాధవ్యశ్చ గుహాలయః ।

వైరాజయుగసప్తాచీదళర దేవహుతాన్తిమాః ॥ 3౧౯

అనలో యష్టిసహితౌ బీజమస్య సమీరితమ్ ।

శరభజ్ఞఋషిస్తస్య వరివం ఛన్ద ఉరితః ॥ 3౨౦

జపో లక్షత్రయస్తస్త్రిక చతుశ్శతమితాక్షరే ।

పుంసో రామావతారస్య పరస్య పరమాత్మనః ॥ 3౨౧

చతుశ్శతాణామహాపాయం మాలామస్త్రాస్సముద్భృతః ।

యథాపురం పురశ్చయో సిద్ధిశ్చైవ యథాపురమ్ ॥ 3౨౨

❀ భరతాదీనాం మస్త్రానిదేశశః. ❀

అన్యేషాం భరతాదీనామితరవ్యూహనామభిః ।

అత్తశీషైశ్చతుర్థ్యన్తైనామాని సహితాని చ ॥ 3౨౩

చతుర్థాన్తాని వాచ్యాని మస్త్రాహాణి పద్మజ ।

‡ బీజాన్యాద్యక్షరాణ్యేవ సానున్వరాణి యోజయేత్ ॥ 3౨౪

* యాన్త. † ఉదయో రన్తరామా వైరాజతపవనాగ్నయః । ‡ బీజా

నీతాదీనాం చ దేవీనాం చతుర్థ్యన్తాస్సమాహ్వయాః ।

* మస్త్రీష్ఠతతివయన్తౌ బీజాన్యాద్యక్షరాణి చ ॥ 329

శ్రీమస్త్రీవతుర్విశ్వయా తద్వచ్చ ఫలసమృద్ధిః ।

❀ బలరామమస్త్రీః ❀

రామస్య బలభద్రస్య మనుస్సంప్రతి కథ్యతే ॥ 329

సప్తాణాం పదముచ్చాయ తతగి పశ్యాదుదీరయేత్ ।

రామాయేతి చతుర్థ్యన్తం బలభద్రపదం తథా ॥ 329

బీజమస్యాచ్యతే బ్రహ్మ జృహ్మలం పులహం తథా ।

సానుస్వారో హృషీకేశగి పైజలస్యాదృషిః స్మృతః ॥ 329

ఛందః పూర్వవదేవస్యాద్దేవతా ముసలాయుధః ।

రామగి కమలపత్రాక్షో బీజమేవాజ్ఞపద్ధతిః ॥ 329

లఙ్కాక్షరసంఖ్యాని † భవేన్మస్త్రీస్య సిద్ధయే ।

ఫలమిష్టమవాప్నోతి పాతాలగమనాదికమ్ ॥ 330

చతుర్వర్గాఫలావాప్తిగి ఫలమస్య కరేస్థితమ్ ।

❀ కృష్ణస్య మస్త్రీః ❀

యాదవస్యాథ కృష్ణస్య మస్త్రీస్సంప్రతి కథ్యతే ॥ 330

ఉద్గీఢముచ్చాయముఖే సృశాది తదనంతరమ్ ।

ఋతథామా తతగి పశ్యాత్కృద్ధయాపమనంతరమ్ ॥ 330

వసమాలినమాకారం శ్వసనం విష్ణుమస్తకమ్ ।

నత్యంతమితి వడ్వణా మస్త్రీస్య కథితా మయా ॥ 330

బీజం కమలమాద్యం స్యాత్సప్తాచి స్తదనంతరమ్ ।

ఋవణగి పశ్యాత్సయష్టిస్సన్యాదేతేనై వాజ్ఞకల్పనా ॥ 330

* మస్త్రీష్ఠతతి - పయన్తౌ. † జపేన్మస్త్రీస్య.

ససకోఽస్య భవద్దగ్ధా ఛన్దో గాయత్రముచ్యతే ।
దేవతా భగవాన్ కృష్ణగీ పురశ్చయో చ పూర్వవత్ ॥ 33౫
ఫలాని పూర్వముక్తాని నానన్త్యాదుచ్యతే పునః ।

❀ గోవధా నీమ స్త్రీః. ❀

గోవధానాఖ్యమస్త్రీస్య వణోఽధారగీ (పదశ్యోతే ॥ 33౬
వెదాదిం పూర్వముచ్చాయోప్రథమే స్పృశోపఖ్యతే ।
తృతీయం యాదిషు తథా స్వరేషు చ * చతుర్ముఖ ॥ 33౭
సద్భువం గదినం బ్రహ్మసాధనం చ సుధారసమ్ ।
ఆదిం సప్తాచివం పుణ్యం † మకరం తదనన్తరమ్ ॥ 33౮
భద్రబాహుం ద్వితీయం చ శ్వసనం ముఖమన్వతః ।
నత్యన్తమేవముద్ధారగీ కధితౌ నవవణాకః ॥ 3౩౯
మస్త్రీస్తదేవ బీజాది సాధనం ఫలమీరితమ్ ।

❀ గోపాలమస్త్రీః. ❀

గోపాలమస్త్రీస్యోద్ధారః కథ్యతే కమలాసన ॥ 3౪౦
ఛన్దసామాదిముచ్చాయో తృతీయం స్పృశోసంక్షితమ్ ।
ఓతదేహం పవిత్రం చ వామనం కకుభం తతః ॥ 3౪౧
అనిరుద్ధం విఘ్న రాజమకారం యాదసాంపతిమ్ ।
ఆద్యం పులహమాన్మత్తం స్పృశోపాన్తం చ గోపనమ్ ॥ 3౪౨
ప్రభజ్ఞానం స్వరేహ్వాదిం తథాన్తో మనురీరితః ।
బీజం తృతీయం స్పృశోనాం వీతం తుయోమచామతః ॥ 3౪౩
నాసిక్యమక్లాని పునగోపనం ఖడ్గసంక్షితమ్ ।
ముఖ్యం స్పృశోదిమనలం గోపనం † స్పృశోనం తథా ॥ 3౪౪
ఆద్యం తథాన్తం ప్రథమం తదేవాజ్ఞమనన్తరమ్ ।
విపూర్వమధికం పశ్చాదజ్ఞం త్రైలోక్యపూర్వకమ్ ॥ 3౪౫

రక్షణేతి చతుర్థ్యాస్తం తద్విభక్త్యస్తమన్వతః ।

అనురాద్యస్తకపరం పదం సర్వాద్యనస్తరమ్ ॥

3౪౬

గ్రహం నివారణాయేతి హుంఫడస్తమీరితమ్ ।

మస్త్రస్య నారదో ద్రష్టా విరాట్పుస్తశ్చ దేవతా ॥

3౪౭

కష్టావతారో భగవాన్ జపస్థానం పురొదితమ్ ।

* సమాప్రశగ్గి ప్రతిష్ఠానం జపగ్గి పోక్తశ్చతుర్ముఖాః ॥

3౪౮

జపాత్పిథ్యతి మన్తోఽయం సాధయత్యఖిలం ఫలమ్ ।

❖ మన్తాస్తరమ్. ❖

ఆశ్చర్యమవరం మస్త్రం వత్సోమి కమలాసన ॥

3౪౯

ఉచ్చాయా ప్రణవం పూర్వం † మాధరం తదనస్తరం ।

చతుర్థ్యాస్తముదీయాథ తద్విభక్త్యస్తమద్భుతమ్ ॥

3౫౦

భోగశ్వరపదం తద్వత్తద్వ ‡ చ్చ త్రిపదం తతః ।

సుపర్వాదిధ్వజాస్తం చ పదం తాదృగ్విభక్తికమ్ ॥

3౫౧

వీతాదివాసశ్శబ్దాస్తం వాసుదేవపదం తతః ।

తద్విభక్తిశిరో యోజ్యం సత్యన్తో మనురుద్ధృతః ।

3౫౨

§ పూర్వమక్షాని యోజ్యాని పూర్వవన్నాతిరిచ్యతే ।

ఋషిశ్చంద్రో దేవతా చ పూర్వత్ఫలమేవ చ ॥

3౫౩

ధర్మాధికామమోక్షాది నేహభూయగ్గి ప్రతన్వతే ।

❖ మాలామస్త్రః. ❖

మాలామస్త్రం తావదణం దేవస్య మధువిద్విషః ॥

3౫౪

కృష్ణావతారరూపస్య చతుర్వర్గాఫలప్రదమ్ ।

ఉద్ధరామి యథా § తత్త్వం యథా తదవధాయతామ్ ॥

3౫౫

* నిగమాది ద్విషట్కూటాం సరోజమృతధామకమ్ ।

కోధం వ్రచణ్డం మధుభిచ్ఛృణ్ణకున్భయుతాన్వితాః

3౫౬

† క్రోధశ్చణ్డక్రమగ్ని కుమ్భశ్చజ్ఞాగ్ని మధుసూదనాః ।

దరశ్రీవత్స ఎణేశ క్రోధస్సూక్ష్మ మతగ్ని పరమ్ ॥

3౫౭

వాసుదేవో గదీ పాపహననం చ చతుర్గతిమ్ ।

అగ్ని చిన్త విఙ్కిచ్చాద్రది దేవాశ్శృణ్ణ మచాం ముఖమ్ ॥

3౫౮

పవిత్రమగ్ని మధుభి ద్భద్రపాణిద్వయం పునః ।

వైధరం పశ్చిమవసుం దక్షేన్దు భువనాత్మకమ్ ॥

3౫౯

సూక్ష్మచక్షు గతిస్సమగ్ని కుమ్భాగ్ని సగుహలయా ।

పవిత్రగోపనా వాయుం పశ్చిమాగ్నిం మధుద్విషః ॥

3౬౦

వై రాజ మాధవీవిఘ్న స్సారణ్ణాసిధరాగి పరః ।

బద్ధవై రాజహుత ‡ భుక్ష్పచ్చ త్త్వద్విరదా § ననాః ॥

3౬౧

గోపన శ్శృణ్ణదినకృదృత వైధరమారుతాః ।

అబ్జోతదేహవద్రిశ్చ § యాన్తభద్రత్రివిక్రమాః ॥

3౬౨

మాహేన్ద్రీశ్శృణ్ణ మధుభిన్దారుతాగి కకుభాహ్వయాః ।

భుగ్నిగోపనవిఘ్నేశజన్త ॥ హన్త్రీణసంహితాః ॥

3౬౩

మారుతో గోపనో వాయురిన్దు భాస్కరమైన్ద్రవమ్ ।

ఋతం లక్ష్మీం మహామాయాం క్రోధాగ్ని వరుణాహ్వయాః ॥

అత్రివిఘ్నద్వయం శఙ్ఖో ద్విరదస్సూక్ష్మ లోచనః ।

శ్రియగ్ని పతిం తథాజన్త హన్తారం వక్రతున్దకమ్ ॥

3౬౪

హుతాశచన్ద్రమధుభిద్దరశుక్లది నెశ్వరాః :

కాలాత్తా ప్రతిమాకారజయపావకభద్రకాః ॥

3౬౬

ఉదైక శ్చక్షురమృతవిక్రమా విధిపావకా ।

దక్షో విధిశ్చ తథామా దక్షగోపనమబ్జజ ॥

3౬౭

* నియమాది. † క్రోధా చన్ద్ర. ‡ భుక్ష్పన్నగద్విరదాననాః. § త్మనః. యాన్తభద్రస్త్రివిక్రమాః. ॥ వృద్వణు సంక్షేతాః ।

- శబ్దమూదిం గదధ్వంసం మాహేస్త్రం పశ్చిబిన్దుకమ్ ।
సథుగ్రం చంద్రిరాబీజం పుష్టిబీజం తతన్ పరమ్ ॥ 3౧౮
- కామబీజం పాశబీజం శ్రీవత్సం బిన్దుమస్తకమ్ ।
చక్రఖడ్గ ధరో బ్రహ్మ పద్మనాభోఽథ పశ్చిమః ॥ 3౧౯
- * వైరాజ దక్షకమల శ్రీధరాగ్ని పీఠవామనాః ।
ఇంద్రిరాపాపహసనా గోపనా విత్తవధానాః ॥ 32౦
- మధుసూదన నాసిక్యకుశేశయరమాధరాః ।
శ్రీవత్సద్వద్వబహులవిత్తేశమధువిద్విషః ॥ 32౧
- కపిద్వజా గదీ యాస్తదక్ష శ్రీధర † చన్ద్రమాః ।
వీతాదిదేవశ్శీతాంశుమూయా కమలమబ్జజ ॥ 32౨
- మనుదక్షాతదేహా చ దృష్టిశ్శబ్దమటాహ్వయః ।
మాయా కరాలామీకార చన్దాణావనుమస్తకమ్ ॥ 323
- నాదాదిం పశ్చిమం పద్మనాభం వైరాజవిక్రమా ।
పావకం చోధ్వలోకేశం పశ్చిమం చాప్రమేయకమ్ ॥ 32౪
- ఖవవిక్రమమాహేస్త్రభల్లాయుధనుధారసాః ।
విఘ్నమన్దరవిఘ్నేశమాధవీసుప్రతిష్ఠితాః ॥ 32౫
- కుమ్భాదరామశుభద వీయూషాగ్ని గుహాలయాః ।
పశ్చిమాననవిఘ్నేశ మాయామన్దర యుగ్మకాః ॥ 32౬
- వసుమూఢా మహేస్త్రాది దేవాగ్ని ‡ కపిలసంయుతాః ।
జృమ్భలో యాస్తసుభగ హుతాశధనదాగ్ని పరః ॥ 32౭
- గోవిన్ద విఘ్నభువన విధిగ్ని పశ్చిమసంజ్ఞితాః ।
సప్తాచిగ్ని పీఠవణాభం దేవరో మతిమాంస్తథా ॥ 32౮
- శబ్దగోపనవైరాజ శ్రీధరో ధనదాభిధః ।
మధుద్విట్కుజ్జర ముఖచతుర్కతిసపన్నగాః ॥ 32౯

* వైధరం దక్షకమలశ్రీధరార్ణవపీఠవామనాః. † పశ్చిమాః. ‡ కమలసంభవ-పమల
సంయుతః.

భద్రహస్తో మధుద్వేషీ గదధ్వంసీ ద్వయాన్వితః ।	
భద్రపాణిస్తథాపుణ్యం సరసీరుహసమ్భవమ్ ॥	350
సుధారసో వసుభూమిగోపనాభ్యమతగ్గి పరమ్ ।	
కరాలబిస్తువిఘ్నేశౌ పశ్చాబిస్తు * శుభాహ్వయాః ॥	351
మధుహస్తా తథాబ్రహ్మ మాయా విఘ్నశ్చ వామనాః ।	
యాస్తమాధవపీయూషవై రాజాగి పశ్చాబిస్తుకమ్ ॥	352
శశాంశుకమలా భద్రపాణి † దృగైవధరాన్వితాః ।	
ఏతేశకుమ్భదృక్పశ్రీ శ్రీధరాశ్చస్తయాదికాః ॥	353
గదీ చ ఋతథామా చ దినకృద్వరుణోమ్మగః ।	
వైరాజం మధుహస్తారం ‡ విష్ణ్వభం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥	354
మానుషేశం తథా దక్షం మధుసూదనవైధరా ।	
ఋక్షేశభువనౌ యాస్తం మధుశత్రు ధీ హిమాలయాః ॥	355
ఉదయోఽగ్ని పవిత్రాశ్చ బన్ధుశ్రీమధువిద్విషః ।	
వక్రతుణ్డ విరిఞ్చా ద్వా హృషీకేశ శుభాభిధా ॥	356
శ్రీ భాంతాది దేవసుముఖౌ పుణ్డరీక విదభితౌ ।	
పూర్ణాచన్ద్రం ॥ సరామం చ వైధరం మోహనాశనమ్ ॥	357
పీయూషరామదృక్ శఙ్ఖ మధుశత్రు ధనాధిపాః ।	
స్వాహాధరం వైధరం చ గోవిందం విజయాభిధమ్ ॥	358
శ్వసనౌ దృష్టి మనుభిదైరమ్బుమకరాలయాః ।	
కుకేశయమదుద్వేషి వీరమాధవమారుతాః ॥	359
అచాం ద్వితీయం సృహరిం వసుమస్తకమ్బజః ।	
¶ నూత్నదృక్ సోధ్వలోకేశ వైరాజమధువిద్విషః ॥	360
పాపహస్తా తథా సోమదక్షాకరవిదభితౌ ।	
అచాం ద్వితీయమనలం కమలామృతవైజయాః ॥	361

* గుహాహ్వయాః. † స్రగ్వై. ‡ విష్ణుమ్భం. ధీ గుహాలయాః.
 శ్రీ భాంతాది. ॥ సుహరిం చ-మాధరం చ. ¶ 'నూత్నదృక్' - ఇత్యాది 'మధుద్విషః' ఇత్యస్తం సాధకశ్లోకత్రయం కృచ్ఛిన్నానీ.

ద్యయం బద్ధం తథా దత్తం స్కంధనాగ్నిత్రివిక్రమమ్ । స్వయంభూజన్తహంతా చ వీయూషాగ్నిమదుద్విషః ॥	3౯౨
దృష్టివిక్రమః * యాంతా చ కుమ్భబద్ధం చతుముఖాః । అత్రిమారుతమాకార భద్రహస్తా స్రవిక్రమాః ॥	3౯3
వక్రతుణ్డానితా విఘ్న దృగ్ని నేతద్యయం తథా । కుంజరాస్యం పశ్చిమాస్యం వక్రతుణ్డం తథాక్షరమ్ ॥	3౯౪
మందరస్పవరో † ధశ్చ గదీ చ ఋతథా రవిః । ప్రచణ్డపి ‡ ణ్డమాకార మధుభిద్వరుణాభిధమ్ ॥	3౯౫
అచామేకాదశం లక్ష్మీ ముద్భ్రత్య కమలాసన । సమీర శీ కలశౌ బద్ధసుభగౌ మకరాలయమ్ ॥	3౯౬
శీ సకవిం పాణ్డరరుచిం మారుతామృతవిక్రమాః । ॥ ఏకాదశ్యాస్తమదుభిచ్ఛక్లశ్శ్చైస్తవస్తథా ॥	3౯౭
పుల్లలోచన శీ మోకారఖటకీ మారుతాభిధః । సుభద్రవసువిఘ్నేశ వైధరాగ్ని ప్రేతనాయకాః ॥	3౯౮
శ్శీ సరామవిఘ్న దృగ్దత్త మధుసూదనమన్వతః । యాస్తవాయుధనాధ్యక్షరమాధరగణాధిపాః ॥	3౯౯
భుజజ్ఞహుతభుక్పిణ్య దత్తద్విపసుగోపనాః । సుభగౌమందరద్వంద్వీ మగ్ని భద్రకరాహ్వయమ్ ॥	౪౦౦
శ్రీ బద్ధమస్తకపఞ్చాంతా విష్కంభద్విరదాననాః । విక్రమో దత్తహుతభుగ్భృత్తాసాధనమబ్జజ ॥	౪౦౧
వక్రతుణ్డధరా శుక్ల కుమ్భాగ్నిద్విరదాననాః । మధుసూదనపఞ్చాంత పశ్చిమా ఋతమందరాః ॥	౪౦౨
వైధరోగ్ని శిరాశ్శుభ్ర శుక్లకుమ్భవపుశ్శిరాః । సూక్ష్మదృక్పౌర్ణవ్యవిజయ వరుణా విత్తవధానాః ॥	౪౦౩

* యాస్తచ్చ. † ధాహ్వో గదీ చక్రీ తథా. ‡ ణ్డికా. శ్రీ కమలా. శ్శీ సధునిం.

॥ ఏకదశ్యాధాంత. శీ మోక్షార. శ్శీ సమర. శ్రీ మధుమస్తకపఞ్చాంత.

యష్టిం సరోరుహం యాంతం పశ్చిమాగ్నిస్సమన్తరాః ।	
ద్యుమణిస్సద్భ్రువం శుక్లం వరుణోః * దరమన్వతః ॥	౪౦౪
ఓతదేహం తథా దక్షం వక్రతుణ్డం కరాలకమ్ ।	
అగ్నిరెణేశశ్రీవత్స కుమ్భాగ్నిసహపశ్చిమా ॥	౪౦౫
ఋతం భల్లాయుధం గోఽపాశపాణిజనాదనాః ।	
† అత్రిం శ్రీవత్సమనలం వాయుం శుక్లం జలాశయమ్ ॥	౪౦౬
వసు మధుద్విషం చన్ద్రం శ్రీధరోగ్నిశ్చ తుముఖా ॥	
‡ సంప్రసారణవై రాజవసుశుక్లమదుద్విషః ॥	౪౦౭
వైధరో భద్రచణ్డాంశుశ్వసనౌ దక్షశ్రీధరా ।	
చక్రీ సమన్తరమచాం పశ్చిమం కమలోద్భవ ॥	౪౦౮
ఉదయం విఘ్ననయనావాదిఖద్గధరా రమా ।	
వై రాజవద్భాహుతభుక్ష్పశ్చ విన్దుధనాధిపాః ॥	౪౦౯
§ అగ్నిరుగ్రాత్తమధుబిద్ధృదయా హ్లాదమక్షరమ్ ॥	
గదధ్వంసం శ్రియగ్ క్కాంతం వనస్రక్ససమీరణమ్ ।	౪౧౦
కుమ్భవిక్రమ పశ్చాన్తఋతభాస్కరవై జయాః ।	
భువనోఽమృతవై రాజవసుభల్లకరాలకాః ।	౪౧౧
వై రాజ జన్తహన్తారం ద్విరదగ్ కుమ్భవై జయాః ।	
స్వశిరోగ్నిం తథా శుక్లపీతకుమ్భస్సయామినీ ॥	౪౧౨
నాథం రమాధరం విఘ్నమాయాం చైవ సరోరుహమ్ ।	
హుతా శకపిలాక్షౌ ద్వాపశ్చిమవ్రతధానితా ॥	౪౧౩
ఛలధ్వంసీ పవిత్రాహ్వాహృషీకేశహుతాశనమ్ ।	
¶ కాన్తాదిపీతఫణభృద్దక్షవామనమస్తకాః ॥	౪౧౪
హైరమృగైర్గ్నిమధుద్వేషీ శుభదోదరమైన్దవమ్ ।	
పాటలద్వన్ద్యమోఽఙ్కరచణ్డాంశుకపిలాక్షరమ్ ॥	౪౧౫

* కమలోగ్నిస్సభువన దక్షగోపనయష్టికాః ।

హుతాశతాక్ష్యమధుభి న్నాసిక్యం చతురానన ॥ ర౧౬

శ్రీబీజంచ గదధ్వంసం పీతౌవణం ధ్రువమాదిమత్ ।

పాటలోబద్ధవిజయ వై రాజమృగవల్లభాః ॥ ర౧౭

† కకుభో మాధవపరం తథాన్తా మనురీరితః ।

నారదోఽస్య మునిద్రక్షాస్తా వరిపం ఛంద తురితః ॥ ర౧౮

దేవతా దేవదేవేశగి కృష్ణగి కమలసమ్భవ ।

ఆక్షాని పూర్వవచ్చాస్య పురశ్చర్యా చ పూర్వవత్ ॥ ర౧౯

జాతిపుష్పైర్బిల్వః ‡ ఫలైస్సమిద్భి హోమామమాచరేత్ ।

ఛాయాయాం బిల్వపుక్షస్య జపహోమాదికం భవేత్ ॥ ర౨౦

ఆఙిమాదికమైశ్వర్యం పురుషార్థ చతుష్టయమ్ ।

ఫలం దదాతి మన్తోఽయం మన్త్రోవిద్భిస్సుసాధితః ॥ ర౨౧

ఇతి శ్రీపాంచరాత్ర మహాపనిషది

పాద్యసంహితాయాం చర్యాపాదే

మత్స్యేదిమూర్తి మన్త్రోకథనం నామ

సప్తవింశోఽధ్యాయః.

* కమలోభువనం దక్షం గోపనాయన యష్టికాః. † కపబెన్ద్రాయవపరం.

‡ పుష్పైః.

అష్టావింశోఽధ్యాయః.

—॥॥—

శ్రీభగవాన్:—

❀ యజ్ఞమూర్తిమస్త్రీ: ❀

- హేబ్రహ్మ యజ్ఞవపుషమస్త్రీసంప్రతి కథ్యతే ।
మహాఫలం ప్రోచ్యమానమిమం త్వమవధారయ ॥ ౧
- ఆత్తనే ఇతి పయన్తమష్టాక్షరవసుద్ధరేత్ ।
కాలాద్యనలమధ్యం చ విగ్రహస్తం పదం తతః ॥ ౨
- చతుర్థ్యన్తా మూర్తిశీషం యజ్ఞాదిపదమన్వతః ।
తద్విభక్త్యస్తమపరం తతాస్తం మనురీరితః ॥ ౩
- బీ మస్యా నలం ముఖ్యమనుస్వారాస్తముద్ధరేత్ ।
అక్లాని చానలాదీని షడ్భారాంతాన్యనుక్రమాత్ ॥ ౪
- సానుస్వారాణి యోజ్యాని క్రతుద్రక్షాంతా విరాట్పునః ।
ఛస్తశ్చ యజ్ఞమూర్త్యాన్తా దేవతా భగవాన్ హరిః ॥ ౫
- లక్షత్రయం జపగికాయో మస్త్రీస్యాస్య ప్రసాధనే ।
ఫలం ప్రసూతే ధర్మాదిపురుషార్థ చతుష్టయమ్ ॥ ౬

❀ అన్నాధిపతిమస్త్రీ: ❀

- అన్నాధిపతిమస్త్రీస్య ప్రభావౌరూపమేవ చ ।
కథ్యతే సంప్రతి బ్రహ్మ న వాచ్యం యస్య కస్య చిత్ ॥ ౭
- ప్రణవాదిమణుస్సప్తా విశేషస్తూచ్యతేఽధునా ।
* ముఖ్యమణం భద్రపాణిం ద్విరుక్తం తదనస్తరమ్ ॥ ౮
- ఆదిదేవం ధనపతిం మాయాముద్ధృత్య పశ్చిమమ్ ।
విష్ణుం విజయనామానమాద్యం వాయుమనస్తరమ్ ॥ ౯
- దేవదత్తం చ దక్షాదిమాద్యం దక్షం పునస్తథా ।
ఆదిదేవం మనుష్యేశం ద్విరుక్తం ముఖ్యమన్వతః ॥ ౧౦

- మందరం పాపహాననమృతథా వైష్ణవాక్షరమ్ ।
శృంగమాదిమచామస్వద్విగ్ని పోక్తం ప్రతేతనాయకమ్ ॥ ౧౧
- ప్రణవాదిం తతత్త్వస్తమితి మస్త్రం చతుర్ముఖమ్ ।
బీజమస్య ప్రవక్ష్యామి ద్వాదశాత్మానముద్ధరేత్ ॥ ౧౨
- జ్వలనం వామనం బిందుమేతదేవాజ్ఞముచ్యతే ।
ఆకారాదిక్రమాద్బీజుఃస్వరభక్తివిశేషః * కృత్ ॥ ౧౩
- అస్త్రే విశేషో విష్ణుశ్చ విసర్గశ్చ సమీరితః ।
వ్యాసో ద్రష్టాస్య మస్త్రస్య ఛందస్త బ్రహ్మతీ తథా ॥ ౧౪
- దేవతాన్నపతిగి పోక్తో మస్త్రస్యాస్య చతుర్ముఖమ్ ।
అన్యథా శృణు వక్ష్యామి † బహ్వన్నఫలదం శుభమ్ ॥ ౧౫
- నత్యస్తం ప్రపణవం పూజకం వరుణం చ త్రివిక్రమ్ ।
క్రొధరూపం ప్రచణ్డం చ విష్ణుం వరుణమన్వతః ॥ ౧౬
- మాధవం పూజకచంద్రం చ పీయూషాత్మానమేవ చ ।
ఆదిం వై శ్వానరం ముఖ్యం పవిత్రం ప్రణవాది చ ॥ ౧౭
- ఏకనేత్రమకారం చ శ్వసనం మాధవం తతః ।
మందరం ప్రణవాద్యం చ దీప్తిమస్తం చతుర్ముఖమ్ ॥ ౧౮
- గోపనం జృహ్మలం విష్ణుం మాహేంద్రం గోపనం తతః ।
వాయుమాద్యం తతాస్తం చ వణోద్ధార ఇతీరితః ॥ ౧౯
- బీజమజ్ఞాని పూర్వాక్తమృషిరిస్య పరాశరః ।
ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రం దేవతాన్నపతిభావేత్ ॥ ౨౦
- పూజాన్ధుబిమ్బుఃపథ్యస్థే సితపద్మే వికస్వరే ।
ఆసీనం ధవలాకారం నీలకుఞ్చితమూర్ధజమ్ ॥ ౨౧
- దుకూలక్షౌమవసనం బాలయోగ్య ‡ విభూషణమ్ ।
కలధౌతమయం ప్రాతం పాయసాన్నేన పూరితమ్ ॥ ౨౨

* విత్. † బహ్వాణః. ‡ విభూషితమ్.

బిభ్రాణం దక్షిణే హస్తే దధ్యాదన మథేతరే ।
 ధ్యాయేల్లక్షత్రయం ధీమాన్ జపేత్తద్గతమానసః ॥ ౨3
 అనేన జహుయాచ్ఛాన్నా నియతం మస్త్రీవిత్తమః ।
 బహ్వన్నత్వమవాప్నోతి సవకమిష్టం లభేతి చ ॥ ౨౪

❀ శక్తిశమస్త్రీః. ❀

శక్తిశమస్త్రీమధునా కథయామి చతుర్ముఖ ।
 ఆదితస్సప్తవణానాముద్ధారణీ పూర్వకమీరితః ॥ ౨౫
 శ్రోధనం హృదయాహ్లాదం భువనం భాస్కరం తతః ।
 గుహాలయమనుస్సాస్వరం రవిమగ్నిం చ మారుతమ్ ॥ ౨౬
 సయప్తిం వీతమాద్యణాం కమలం క్రోధరూపిణమ్ ।
 మాధవీం పశ్చిబిన్ద్రం చ హననం చాప్రమేయకమ్ ॥ ౨౭
 వై రాజమప్రమేయం చ పురుషాత్మా చ మాధవః ।
 నారాయణం చతుర్భుజం తతేతి మనురీరితః ॥ ౨౮
 అంశుమాన్ వీతిహూత్రశ్చ వామనో బిన్ద్రమస్తకః ।
 అజ్ఞం చ బీజం పూర్వాక్షమృషిశ్చాపి పరాశరః ॥ ౨౯
 ఛన్దశ్చ దేవీ గాయత్రం శక్తిశో దేవతా తథా ।
 జపేద్ద్వాదశ లక్షం తు వ్రాఘ్నయాత్సవకమీప్సితమ్ ॥ 30

❀ కాలనేమిమస్త్రీః. ❀

కాలనేమిమనుబ్రహ్మ కథ్యతే సవకసాధకః ।
 ఆద్యణాగ్ని పూర్వవత్సప్త వీయూషాత్మా త్రివిక్రమః ॥ 3౧
 ఉగ్రదేహగ్ని ప్రచణ్డశ్చ విష్ణుగ్ని కలశమాధవా ।
 కమలం గోపనయుతం మహేన్ద్రం విష్ణుమస్తకమ్ ॥ 3౨
 విఘ్నేశం * దేవదత్తం చ దక్షం మాయూపరిష్కృతమ్ ।
 † పతజ్జమృతథామానం వైధరం చ చతుర్గతిమ్ ॥ 33

* దేవదేవం చ. † పతజ్జామృత.

ఆద్యం సుధారసం మాయామత్రిగోపనహవ్యవాట్ ।

ఆద్యం సుముఖ * మాద్యం చ శ్వసనం చాశ్రమేయకమ్ ॥ ౩౪

హుంఘడస్తం తతపరం మనురేవం సముద్ధృతః ।

బీజం వత్సే దినకరం భువనం యప్తిసుస్తకమ్ ॥ ౩౫

శ్రద్ధాది పూర్వవచ్చాజ్ఞం నారదో మస్తదశేషః ।

ఛన్దో విరాట్ దేవతా చ కాలనేమిశ్చతుర్ముఖ ॥ ౩౬

జపసంఖ్యైఫలం చాపి ద్విషటాక్షరవద్భవేత్ ।

❀ త్రైలోక్యమోహనమస్తః ❀

త్రైలోక్య మోహనం మస్త్రం కథయామి యథాతథమ్ ॥ ౩౭

ఉద్గీఢం కమలం పీతం వామనం † ధ్రువమస్తకమ్ ।

ఏకాక్షరో మనురయం దేవతాజ్ఞమనుక్రమాత్ ॥ ౩౮

షడ్భిర్ముతమచామాద్యైస్సానుస్వారం ప్రజయోజయేత్ ।

ఋషివృద్ధమనుశ్చన్దో దేవీ గాయత్రమీరితమ్ ॥ ౩౯

త్రైలోక్యమోహనా దేవీ దేవతా జపతపణమ్ ।

హోమాశ్చ ఫలమప్యస్య నిధిస్థానోపలబ్ధమమ్ ॥ ౪౦

జపక్ భూయస్తథా సర్వం దుర్లభం ఫలమశ్నుతే ।

❀ తస్యైవ మస్త్రాస్తరమ్ ❀

షోడశాణ్డో మనుబ్రహ్మకా త్రిలోకీమోహనాత్మకః ॥ ౪౧

ఉచ్యతే పూర్వవత్సప్తవర్ణానాద్యాః సముద్ధరేత్ ।

త్రైలోక్య మోహనపదం చతుర్భ్యస్తం తతగి పరమ్ ॥ ౪౨

తద్విభక్తిపదం విష్ణుపదం స్వాహాస్తముద్ధరేత్ ।

మనురేష స ఏవాజ్ఞం బీజం పూర్వవదీరితమ్ ॥ ౪౩

మునిగి ఫులస్త్యశ్చస్తశ్చ దేవతా పూర్వవత్తథా ।

జపసంఖ్యై ఫలం వైవ మూలమస్త్రవదిష్యతే ॥ ౪౪

మన్త్రా నవాక్షరశ్చాస్యస్త్రిలోకీమోహనాత్మకః ।
త్రైలోక్య మోహనపదం చ తుభ్యన్తం నమస్తథా ॥ ౪౫

బీజమజ్జమయం చైవ సర్వకామఫలప్రదమ్ ।
* నిగమాదిం చతుభ్యన్తం పదం త్రైలోక్య మోహనమ్ ॥ ౪౬

అంశుమాలినమగ్నిం చ పశ్చిబిన్దుం సయష్టికమ్ ।
శక్తీనం పులహం పశ్చి బిన్దుయష్టినమన్వితమ్ ॥ ౪౭

తద్బీజం చ ద్విరభ్యస్య నతిశ్చ తదనన్తరమ్ ।
ద్వాదశాక్షాత్కౌమస్త్రీలోకీమోహనాత్మకః ॥ ౪౮

ప్రత్యక్షరం లక్షజపో ద్వాదశాక్షరవత్ఫలమ్ ।

❀ కామకామేశ్వరీమన్తః ❀

కామకామేశ్వరీ నామ మన్తస్సర్వఫలప్రదః ॥ ౪౯

ఉద్గీఢం పూర్వముచాయా భాస్కరం జ్వలనం తతః ।
మాహామాయాం యష్టియతామిత్యే కాక్షరముద్ధరత్ ॥ ౫౦

ఏతదేవాజ్జముదితం శౌనకో మునిరుచ్యతే ।
ఛన్దశ్చ దేవీ గాయత్రం దేవతా పురుషోత్తమః ॥ ౫౧

లక్షమేకం జపేన్నస్త్రీ సర్వా కామానవాప్నుయాత్ ।
శక్తకున్దెన్దుధవలం చతుర్చాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౫౨

గరుడారూఢమారోప్య దేవీం వామోరువిష్టరే ।
దాడిమీకునుమక్రఖ్యాం సర్వాకల్పపరిష్కృతామ్ ॥ ౫౩

పాశాబుశధరాం లక్ష్మీం కామవిహ్వలలోచనామ్ ।
కామకామేశ్వరీమేవ ధ్యాయేదేకాగ్రమానసః ॥ ౫౪

❀ త్రైలోక్యమోహనమాలామన్తః ❀

త్రైలోక్యమోహనం నామ మనుస్సంప్రతికథ్యతే ।
బ్రహ్మకొశముదీయాదా నత్యన్తం తదనన్తరమ్ ॥ ౫౫

- పదాని సమ్బుధ్యంతాని క్రమేణోద్ధారయేత్సుధీః ।
 పురుషాద్యుత్తమపదం రూపమప్రతి * మేతి చ ॥ ౫౬
- లక్ష్మ్యుది చ నివాసాంతం సకలాదిం జగత్పదమ్ ।
 షోభణాంతం చ సర్వాదిపదం స్త్రీహృదయావధి ॥ ౫౭
- విచారణశిరశ్చాపి త్రయాది భువనావధి ।
 ఉత్తాదకరపయఃంతం సురాసురపదం తతః ॥ ౫౮
- మనుజైతి సముచ్చాయః సుందరీజనమన్వతః ।
 మనాంసీతి సముచ్చాయః తాపయేతి చతుర్ముఖ ॥ ౫౯
- దీపయేతి పదం పశ్చాచ్ఛోషయేతి చ మారయ ।
 స్తమ్భయ ద్రావయాకషకపయఃంతం చ క్రియాపదమ్ ॥ ౬౦
- ద్వివక్తవ్యం † తతో బ్రహ్మ పరమం సుభగావధి ।
 సమ్బుధ్యంతం చ సాభాగ్యం ‡ కరోతి పదమన్వతః ॥ ౬౧
- సర్వకామప్రదం ప్రోచ్య పదం చాముకమిత్యతః ।
 హనేతి ద్విస్సముచ్చాయః చక్రేణ గదయేతి చ ॥ ౬౨
- ఖడ్గేన సర్వభాజైశ్చ ద్విభిక్షైతి పఠేత్తతః ।
 పాశేనేతి తతో బన్ధ బన్ధేతి చ పదద్వయమ్ ॥ ౬౩
- అఙ్కుశేనేతి సంప్రోచ్య తాడయేతి ద్విరభ్యసేత్ ।
 కువక్తి ద్విస్సముచ్చాయః కిం తిష్ఠపదమన్వతః ॥ ౬౪
- తావద్యావత్పదే ప్రోచ్య సమీహితపదం తతః ।
 మే సిద్ధిభవతూచ్చాయః † మే హుంఘడితి శీషకమ్ ॥ ౬౫
- ఇత్యేష మాలామస్త్రస్య సముద్ధారగి ప్రదశితః ।
 నిగమాదిరనంతం చ ఔషణం చంద్రాధికశేఖరమ్ ॥ ౬౬
- బీజమేవం సముద్భృత్య వడజ్ఞాని మనుగి పునః ।
 షోఢా విభజ్య కతేవాఘ్ని ఋషిస్సాన్యన్నలకూబరః ॥ ౬౭

* నాదిచ. † తదా బ్రహ్మ ప్రథమమ్. ‡ కరోతి చ పదం తతః.

- ఛందోఽతిచ్ఛందనామాస్య దేవతా పురుషోత్తమః ।
 * ధ్యాయేత్తమేవ పురుషం సాధయేత్తన్తన్త్రీవిత్తమః ॥ ౬౮
- అష్టబాహుం విశాలాక్షం గరుడారూఢమచ్యుతమ్ ।
 అకలఙ్క-శశిప్రఖ్యం పూణేన్ద్రుసదృశాననమ్ ॥ ౬౯
- సుభూలలాటమకుటం లావణ్యామృతసాగరమ్ ।
 వీతకౌశేయవసనం † కపోలామృష్టకుణ్డలమ్ ॥ ౭౦
- చక్రం చ ముసలం బాణమఙ్కుశం దక్షిణే భుజే ।
 శఙ్ఖం కౌమోదకీం శాఙ్గం పాశం వామేషు బిభ్రతమ్ ॥ ౭౧
- సర్వకలక్షణసంపూర్ణం సర్వాకల్పపరిష్కృతమ్ ।
 దివ్య చంద్రసలిప్రాజ్ఞం దివ్య ‡ స్రగ్ధామభూషితమ్ ॥ ౭౨
- దేవ్యోఽష్టై పరితస్తస్య వాలవ్యజనపాణయః ।
 వీజయన్తి సదా దేవం కామవిహ్వలలోచనాః ॥ ౭౩
- ఏతాభ్యో బహిర్ఘ్నౌ చ దిక్షు చక్రాదిధారిణః ।
 పురుషా దేవదేవేశం ప్రణిపత్య బహిష్ఠితాః ॥ ౭౪
- ఏవం సపరివారం తం ధ్యాయత్వా దేవం సమూహితః ।
 సప్రాహం మన్త్రీజాపేన వశ్య మనుజయోషితః ॥ ౭౫
- దివసేషు చ తావత్సు పునయత్క్యోదియోషితః ।
 తిష్ఠన్తి సంముఖాస్సర్వా మన్తధావిష్టచేతసః ॥ ౭౬
- భజన్తి మన్త్రీణం మన్త్రీః వైభవాన్తోహయన్తి చ ।
 ‡ జపీ భూయస్తథా కామార్క సర్వాన్విద్వత్సంశయః ॥ ౭౭
- కిం పునర్బహునోక్తేన దేవగీ ప్రత్యక్షతామియాత్ ।
 శాన్తిగీ పుష్టిశ్చ ॥ ధర్మశ్చ కామాధౌ మోక్ష ఏవ చ ॥ ౭౮
- పాతాలాకాశగమనమన్తధానమదృశ్యతామ్ ।
 నిధానం ¶ ఫలసిద్ధిం చ ఖననం చౌషధం తథా ॥ ౭౯

* ధ్యాయ. † యువానం. ‡ స్రగ్వస్త్రీ. § ప్రభావాత్. ¶ జపక్
 భూయస్తదా. ॥ కామాధౌ స ధర్మా. ¶ బలసిద్ధిం.

పాదుకాం గులికాం చాపి రసాయనమను త్తమమ్ ।

* అక్షసూత్రం దరం ఖడ్గం తథా వేతాలసాధనమ్ ॥

౮౦

ఫలాని దులభాన్యేవ సిద్ధ్యన్తి మనువైభవాత్ ।

ప్రత్యేకం స ప్రదశ్యన్తే గ్రంథవిస్తరభీరుభిః ॥

౮౧

ఫలానాం దిగియం ప్రోక్తా దులభానాం చతుర్ముఖ ।

త్రైలోక్యమోహనాఖ్యస్య కామకామేశ్వరస్య చ ॥

౮౨

ఏకాక్షరముఖస్యోక్తం ఫలం మన్తస్య పద్మజ ।

❀ యజ్ఞవరాహమన్తః ❀

మన్తం యజ్ఞవరాహస్య వక్ష్యేమి కమలాసన ॥

౮౩

గృహీత్వా పూజకవత్సప్త వణానాద్యాననుక్రమాత్ ।

స్పృశాన్తం భాస్కరం చాద్యం † కలశం ప్రణవాది చ ॥

౮౪

‡ అనలం చాదిదేవాన్తం భాస్కరం మధుసూదనమ్ ।

శ్వసనం వణమాద్యం చ ఓషధీశమచాం ముఖమ్ ॥

౮౫

వహ్నిం ప్రచేతసం ముఖ్యం మారుతం ప్రణవాది చ ।

ముసలిం చన్ద్రధవలమచామాదిమనస్తరమ్ ॥

౮౬

శ్రీవత్సమాదిమనలం మహామాయాగ్నిగోపనమ్ ।

దరం విష్ణుం ఖడ్గధరం ‡ విజయం శ్రీధరం తథా ॥

౮౭

పీయూషరూపమనలం మాధవం వైధరం తథా ।

ఆదిం పవిత్రధృష్టిం చ ప్రణవాదివిభూషితమ్ ॥

౮౮

శ్వసనం చాప్రమేయం చ కలాత్మా విష్ణుమస్తకః ।

వరుణం దహనాకాన్తం వైధరం మాధవాక్షరమ్ ॥

౮౯

వరుణం చాదివణం చ తథైవ్రాగ్నిత్వ ‡ సంమితమ్ ।

అనలం ॥ మాధవైపితం మన్దరం ప్రథమం మరుత్ ॥

౯౦

* అష్టసూత్రధరమ్. † కమలమ్. కెవలమ్. ‡ బహులం. § శ్రీధరం వి.
యం. § సప్తమమ్. ॥ మాయయా.

మధుసూదనవిక్రాంతం పవనం శ్వేతరోచిషమ్ ।
 వరుణం వీతిహూత్రం చ సుభద్రం చ గుహాలయమ్ ॥ ౯౧
 వైరాజమాదిదేవాంతం విజయం మన్దరం తథా ।
 భద్రపాణిం మృగేశం చ వైధరం యష్టిమస్తకమ్ ॥ ౯౨
 ఉగ్రాత్మా పవనతం చాదిమృతధామపరిష్కృతమ్ ।
 విఘ్నేశం మాగుతం చైకనేత్రం శుక్లశిరస్తథా ॥ ౯౩
 సుభద్రం చోధ్వలోకేశం నాభిపజ్జనస్ఫువ ।
 మాధవీమప్రమేయం చ వనమాలీ ఝవస్తథా ॥ ౯౪
 మాహేంద్రం గోపనయుతం మారుతం ప్రథమస్వరమ్ ।
 భల్లాయుధం హృషీకేశం సుభద్రం భువనం వసుం ॥ ౯౫
 ప్రచేతసం కలాత్మాన * మమృతం సవిసగకమ్ ।
 పవిత్రమూదిం వైరాజం ముఖ్యం పవనమాధవౌ ॥ ౯౬
 సుభద్రమావళం దత్తుం చ ముఖ † ద్విపదమిరయేత్ ।
 శశాంకం ద్విపదం వహ్నిభువనం ద్విపదం పఠేత్ ॥ ౯౭
 అచాం ద్వితీయం దృష్టిం చ మాయాం ‡ కమలమూదిశేత్ ।
 ధీ హవ్యవాగ్దోషనయుతం భాస్కరం మధుసూదనమ్ ॥ ౯౮
 శ్రీ ప్రభజ్జనమకారం చ సూక్ష్మదృగ్భువనం తథా ।
 మాధవీం రామనహితం పశ్చిమాననమాదిమత్ ॥ ౯౯
 ఏకనేత్రమికారం చ విజయం కలశం తథా ।
 మన్దరం దేవదత్తం చ వైధరం విష్ణుమస్తకమ్ ॥ ౧౦౦
 ద్విబూయాద్దోషనా ॥ క్రాంతం పశ్చిమాననమాదిమత్ ।
 ప్రభజ్జనమకారం చ తథాన్తో మనురీరితః ॥ ౧౦౧
 సూక్ష్మదృగ్భువనం సగళం బీజమెతత్సముద్భృతమ్ ।
 మన్త్రం షోఢా విభజ్యాజ్ఞకల్పనం కాశ్యపో మునిః ॥ ౧౦౨

* మకారమ్. † ద్విగి పదమిరయేత్ । శశాంకం భువనం వహ్నిం భువనం ద్విపదం పఠేత్ ॥ ‡ కలశమూదిశేత్. కమలమూదిమమ్. ధీ వివస్వాన్. శ్రీ “ప్రభజ్జనై” త్యాదిసాధకం శ్లో కద్యయం - క్వచిన్నాస్తి. ॥ స్తం చ.

ఛందో విరాట్ * స్తోమఘోణీ దేవతా కమలాసన ।
జపో లక్షద్విషట్కం స్యాత్ఫలం సవణం యథాపురమ్ ॥ ౧౦౩

❀ దరోదరస్మసింహమస్త్రైః. ❀

దరోదరస్మసింహస్య మనుస్సంప్రతి కథ్యతే ।
ఓంకారం పూర్వముద్ధృత్య † కమలం శత్రుదాహకమ్ ॥ ౧౦౪

గుహాలయం సయప్తిం చ గోపతిం భువనం ధ్రువమ్ ।
పుల్లలోచనమాద్యం చ హృదయా ‡ హ్లాదనం తథా ॥ ౧౦౫

భద్రపాణిం స్వరాదిం చ జ్వలనం చాదిమం తథా ।
ఓషధీశమికారం చ యప్తిం భాస్కరగోపనా ॥ ౧౦౬

శ్వసనం చ నతిమన్త్రా నారసింహ ఉదీరితః ।
లయమేవ మనుబీజం ఛందో గాయత్రహిరితమ్ ॥ ౧౦౭

దేవతా నృహరిద్రీష్టా కపిలౌ ధ్యానముచ్యతే ।
దరోదరై సుఖాసీనం శతపత్రే వికస్వరే ॥ ౧౦౮

తప్తజామ్బూనదనిభం చతుర్బాహుముదాయుధమ్ ।
పయఃజ్ఞ-బద్ధసుభగం ప్రసారితభుజద్వయమ్ ॥ ౧౦౯

జానుసారుపరిష్టాచ్చ సర్వాకల్పపరిష్కృతమ్ ।
వ్యాత్తాననం త్రినయనం నఖదమౌలిభీషణమ్ ॥ ౧౧౦

సింహస్యాధణం నరస్యాధణం మెఘగమ్భీరగజజితమ్ ।
ఏవం ధ్యాత్వా జపేదష్టలక్షం మస్త్రీ సమాహితః ॥ ౧౧౧

సావిత్రే మణ్డలే దేవమాసీనం సర్వాకామదమ్ ।
ధ్యాయేల్లభేత్ ధర్మాది పురుషార్థచతుష్టయమ్ ॥ ౧౧౨

బహునాత్ర కిముక్తేన సర్వా కామానవాప్నుయాత్ ।

❀ పురుషచతుష్టయమస్త్రీనిదేశశః. ❀

చతుర్ణాం పురుషాదీనాం మనుస్సంప్రతి కథ్యతే ॥ ౧౧౩

ప్రణవాదీన్ సప్తవణాన్ సముద్ధృత్య యథా * పుగమ్ ।
 స్వం స్వం నామ చతుర్థ్యన్తం మన్త్రానేహం ప్రకల్పయేత్ ॥
 తెహం బీజాని వత్సోఽమి వణోద్ధారైరి క్రమాదహమ్ ।
 తిక్తాంశుగోపనయుతస్పదణ్డగ్గ పురుషాత్మనః ॥ ౧౧౫
 మాతాన్డగ్గ పఞ్చబిస్తుశ్చ † సెన్దుసత్వస్స కథ్యతే ।
 నై రాజం పావకం పఞ్చబిస్తుం నాసిక్య ‡ మేవ చ ॥ ౧౧౬
 త్రయీతనుం హృషీకేతం యష్టిం చానన్తనామని ।
 ఋషిశ్చన్ద్రో దేవతా చ ఫలమష్టాక్షరే తథా ॥ ౧౧౭

❀ హయగ్రీవమన్తః: ❀

హయగ్రీవస్య మన్తస్య వణోద్ధారగ్గ ప్రదశ్యన్తే ।
 సప్తవణాన్ సముద్ధృత్య విజయం బహులం తతః ॥ ౧౧౮
 ఓ కాలాత్మా వైక దృగ్వహ్నిం గోపతిం విష్ణుమస్తకమ్ ।
 శ్వసనం ప్రణవాదిం చ లక్ష్మీం ధీ బిన్దుమనన్తరమ్ ॥ ౧౧౯
 జ్వలనం గోపనయుతం శశాంజ్కం మాధవం తథా ।
 న్వాహన్తమశ్వశిరసగ్గ కథితష్టాడశాక్షరః ॥ ౧౨౦
 స ఏవ బీజమజ్ఞాని క్రుద్ధోల్కాది యథాపురమ్ ।
 ఋషిబ్రహ్మహస్పతిహవ్యస్య చ్చంద్రో గాయత్రముచ్యతే ॥ ౧౨౧
 దేవేనా హయశిరా నామ దేవతా కమలాసన ।
 ॥ దశలక్షం జపేన్మన్త్రం మహత్ జ్ఞానమవాప్నుయాత్ ॥ ౧౨౨
 ఓంకారపూర్వం నత్యన్తం చతుర్థీ దేవతా క్రమాత్ ।
 శతాన్తో మన్త్రాజ్ఞోయం దశాక్షరవిదభిరతః ॥ ౧౨౩
 బీజాని పూర్వవత్సవం ¶ కర్తవ్యం కమలాసన ।

❀ హయగ్రీవమాలామన్తః: ❀

అతోఽన్యం వాజశిరసో మాలామన్త్రం బ్రవీమి తే ॥ ౧౨౪

* తథా. † సెన్దుమ్. ‡ ముచ్యతే. ఓ కాలాత్మా కామాత్మా. ధీ బన్ధుః
 ॥ “దశలక్షమ్” ఇత్యాది “కర్తవ్యమ్” ఇత్యన్తం క్వచిన్న. ¶ స్మృతవ్యమ్.

- అణాసప్తకముద్భృత్య పదం హయశిరాస్తథా ।
చతుర్థ్యంతం సవకవిద్యాలయేతి పదమన్వతః ॥ ౧౨౫
- శకలా * మరశబ్దాది గురవే పదముద్భవే ।
సమస్తప్రతిశబ్దాది † హస్తానన్తైత్యనన్తరమ్ ॥ ౧౨౬
- వీయం ‡ తేజసి పదం పశ్చాత్ జ్ఞానైశ్వర్యపదం తతః ।
‡ శక్తిశ్చైవ బలం చైవ సవాద్యావాసమన్వతః ॥ ౧౨౭
- తద్విభక్తిం తతః † పశ్చాత్పరమాత్మపదం తతః ।
చతుర్థ్యంతం వాసుదేవశబ్దస్తా దృగ్విభక్తికః ॥ ౧౨౮
- జ్ఞానజ్ఞేయపదం తద్వద్వ్యక్తావ్యక్తవరాయ చ ।
సవకదుష్టాసురిం ప్రోచ్యక్షదురితం వ్రజినం తథా ॥ ౧౨౯
- ప్రమాధి తద్విభక్త్యంతం తత్సద్రుచిరపూర్వకమ్ ।
పదం చ తురగాయేతి జ్ఞానముచ్చాయక మూతకయే ॥ ౧౩౦
- ఇతి చోచ్చాయక తస్యాను సహస్రం కొటిమన్వతః ।
పదం విద్యాదినికరం ముచ్చ గచ్ఛ పదే తతః ॥ ౧౩౧
- సౌఖ్యేతివిజృంభిల్లోడంతం ద్వివక్తవ్యం చ తిజ్ఞపదమ్ ।
సవాదితేజానుధ్యం చ నిధ్యంతం చ పదత్రయమ్ ॥ ౧౩౨
- చతుర్థ్యంతం సముచ్చాయక నిఘాత పదమన్వతః ।
‡ వికీణపదముచ్చాయక పాక్షిదీప్తపదం తతః ॥ ౧౩౩
- కేసరం చ సటాశబ్దం కలావపదమన్వతః ।
ప్రదీప్తసూయకమంశుం చ ప్రతీకాశపదం తతః ॥ ౧౩౪
- భాస్కరాకారశబ్దం చ ఊష్ణమూర్ధ్వకజమన్వతః ।
శక్తిమాభమతాఙ్ఘ్రిం? చ ప్రసరవాతదీప్తిమాక ॥ ౧౩౫
- ద్రవతక్ర-సకముచ్చాయక పిబ్బలాయతమా ననమ్ ।
మహాస్వరసమాకారం విశుద్ధదశనం తతః ॥ ౧౩౬

* మలశబ్దాని. † హతనదై. ‡ శక్తిశబ్దశ్చతుర్థ్యంతస్సవకవాగ్ధాసమన్వతః.

- వక్త్రీం వినిగతాం * చాక్వా విరాజితపదం తథా ।
లోకత్రయద్రవదీప్తపదం చామికరాదిమత్ ॥ ౧౩౭
- పిఙ్గలాయతముచ్చాయో విహారితపదం పఠేత్ ।
లోచనాది మహాశబ్దం విభీషణ పదాన్వితమ్ ॥ ౧౩౮
- నాసికాపుటమద్రీన్ద్ర శిఖరాకారసంయుతమ్ ।
రుచిరం పదముచ్చాయో వికుఞ్చితపదం తథా ॥ ౧౩౯
- † మహాశ్రవణసంయుక్తం శ్రేయసేతి పఠేత్పదమ్ ।
తచ్ఛబ్దం చ చతుర్థ్యేన్తం దుష్టసత్వాననన్తరమ్ ॥ ౧౪౦
- భిద్ది శ్చిద్ది స్తథా మారి మౌదిస్తాసిశ్చ ధాతవః ।
లోడన్తా ద్విస్సముచ్చాయో స్వాం వౌ మితిపదద్వయమ్ ॥ ౧౪౧
- ‡ ధ్వంసి హన్తి తథాద్ధాపి హన్తి గ్రహాసి తాడయ ।
పచి శీ మౌధిశ్చ తె ఏతే లోడన్తా ద్విధి కృతాస్తథా ॥ ౧౪౨
- పరవిద్యాపదం ప్రాచ్య చ్చిన్దిణ్యోన్తగ్ ప్రయుజ్యతామ్ ।
అమిత్యుక్త్వా తథా నారీ? లోన్త్యధ్యమశిరాః స్మృతః ॥ ౧౪౩
- ఎహ్యోహి భగవన్ శబ్దం శీ వజ్రశబ్దమనన్తరమ్ ।
అఙ్కుశేనేతి తదను ప్రాచ్య చాకషాయేతి చ ॥ ౧౪౪
- హృదయా ॥ ద్యాదిరవ్యక్యాగ్భక్తి పూర్వాజనేతి చ ।
జహ్వదినిలయం ప్రాచ్య బడబానలమన్వతః ॥ ౧౪౫
- సమ్ముధస్త్వం విశ్వమూర్తిం సౌమనస్యమనన్తరమ్ ।
భగవన్నితినక్తవ్య ॥ మోంకారం హృదయం తతః ॥ ౧౪౬
- సదా ॥ యద్బ్రహ్మ సదసదాత్మేతి చ పదం పునః ।
చిద్ధనాది చ తుర్థ్యేన్తం భగవత్పదమీరయేత్ ॥ ౧౪౭

* క్రుత్వా. † మహాశ్రవణసంయుక్త శ్రవణేతి పదం పఠేత్ । ‡ ధ్వంసిణ్యోన్త
స్తథాద్ధాపిహన్తిగ్రహాన్తిస్తథాదిభిః । పచిమౌధిశ్చ. १ మౌద్విశ్చ. ॥ భగవ
చ్ఛబ్దం యజ్ఞ. ॥ న్యాదిమన్వత్. ॥ మోంకారహృదయం తతః । సదాదిబ్రహ్మ.
॥ సదా సద్బ్రహ్మ సదసచ్చాత్మేతి

తతాన్తముద్ధరేదేవం హయగ్రీవం చతుర్ముఖమ్ ।
 పూర్వాక్షమేవాస్య బీజం పూర్వవచ్చాజ్ఞపద్ధతిః ॥ ౧౪౮
 వ్యాసో మునిహ్వా యగ్రీవో దేవతా చ్చంద్ర ఉత్పత్తిః ।
 ధ్యాయేత్ హయశిరోవక్త్రా దుద్వాన్తం ఘేనముల్బణమ్ ॥ ౧౪౯
 పిబన్నివ సుధీమన్తస్య * రాజం మస్త్రవిదుచ్ఛరేత్ ।
 అయుతం నియుతం వాపి † జపేన్తస్త్రస్య సిద్ధయే ॥ ౧౫౦
 విద్యాపారమవాప్నోతి వాగీశత్వం చ పద్మజ ।
 వ్యాఖ్యాతృత్వం చ కలకృత్వం శాస్త్రాణాం బహువర్తనామ్ ॥
 సకృద్ద్రాహణమాత్రేణ విద్యాససర్వాణి ప్రతిష్ఠితాః ।
 ‡ అవిస్మృతిశ్చ తాను స్యాత్పురుషార్థచతుష్టయే ॥ ౧౫౧
 నాసాధ్యం కింశ్చిదస్యాస్తి దీర్ఘమాయుశ్చ విస్తృతి ।

❀ ముకుందాదిమస్త్రనిదేశః. ❀

వక్ష్యాం ముకుందముఖ్యానాం మనుస్సంప్రతి కథ్యతే ॥ ౧౫౩
 సప్తాణాం పూర్వముచ్చాయా నామధేయాని వత్తథా ।
 చతుర్థకన్తాని యోజ్యాని § శిష్టాణానేవముద్ధరేత్ ॥ ౧౫౪

❀ బభ్రుమస్త్రః. ❀

‡ జీమూతమాదిం నాసిక్యే వరుణం ప్రణవాది చ ।
 సబిన్దుం భాస్కరం ॥ రెఫే వజ్రబిన్దుం సయప్తికమ్ ॥ ౧౫౫
 తతాన్తం చ ముకుందస్య మనురేవం సముద్భృతః ।
 భాస్కరం పావకం వజ్ర బిన్దుయఃప్తిసమన్వితః ॥ ౧౫౬
 అక్షరం చ ద్వీరభ్యస్యెన్నాతాన్తాన్తం చ గుహాన్వయమ్ ।
 సానుస్వారం ద్వీరభ్యస్యెద్విష్టుశబ్దమనస్తరమ్ ॥ ౧౫౭
 చతుర్థకన్తం తతాన్తం చ బభ్రోమకనుగుదీరితః ।

* జలం. † జపో మస్త్రస్య సిద్ధిదా. ‡ అవిస్మృతిశ్చ నాస్యస్యాత్పురు. § శబ్దాన్వేషం. ❀ “జీమూతమాదిం ఇత్యోరభ్య “నాసిక్యముద్ధరేత్” ఇత్యన్తం క్వచిన్న. ॥ రెఫమ్.

❀ వృషాకపినుస్త్రీః. ❀

పవతం భవనం భానుమూర్ధ్వలోకేశనాసికే || ౧౫౮

భాస్కరం పావకం పచ్చబిందుం నాసిక్యముద్ధరేత్ |

ఫట్కారం చ హుతాస్తం చ మనుశ్చైవం వృషాకపేః || ౧౫౯

శుభదం పావకం చైవ పచ్చబి * స్తుసదథాకమ్ |

అక్షరం తద్విరుచ్చాయః † తథాస్తౌ మస్త్రీ ఈరితః || ౧౬౦

❀ శౌరిమస్త్రీః. ❀

శౌరేస్తథాపరం వక్ష్యే దాశాహాం మనుమబ్జజ |

సవితారం బృహద్భానుం సయప్తిం పచ్చబిందుకమ్ || ౧౬౧

హుతాస్తశ్చ మనుగ్ పాక్రో

❀ వైకుణ్ఠమస్త్రీః. ❀

వైకుణ్ఠమనురుచ్యతే |

పరమాత్మా చతుర్థ్యాస్తం వరుణం ప్రథమం స్వరమ్ || ౧౬౨

నాసిక్యం కుమ్భమాకారమధేస్తం భాస్కరం తతః |

హృషీకేశమనుస్వరం నారాయణపదం తతః || ౧౬౩

చతుర్థ్యాస్తం తథాస్తం చ వైకుణ్ఠమనురీరితః |

❀ షణ్ణాం ఋష్యాదీని. ❀

ఋషిశ్చంద్రో దేవతా చ బీజమక్షాని షట్తథా || ౧౬౪

అష్టాక్షరవదేతేషాం ఫలాని చ చతుర్ముఖ |

❀ అపరాజితమస్త్రీః. ❀

అథాపరాజితం మస్త్రీం వక్ష్యామి కమలాసన || ౧౬౫

నిగమాదీసప్తవణాణా గృహీత్వాదా యథాపురమ్ |

చతుర్థ్యా ‡ న్తానస్తపూర్వామస్తశ్చబ్దం సముద్ధరేత్ || ౧౬౬

సహస్రాది చ శీషాస్తం తద్విభక్తిపదం పునః |

§ తత్సుగస్తం తథాక్షరముదాణవ పదాన్వితమ్ || ౧౬౭

* స్తుం సదధాకం. † రాస్తౌ మస్త్రీ ఉదీరితః. ‡ స్తం మస్త్రీ. § తత్సుగస్తం.

* శాయినేతి పదం ప్రోచ్య శేషభోగపదం తథా ।
 పయజ్జేతి చతుర్థ్యంతం తద్విభక్తిశ్చ వాహనమ్ ॥ ౧౬౮
 గరుడాది పదం పశ్చాద్వాసుదేవపదం తతః ।
 తద్విభక్తిశ్చ సత్యంతం వాసగీ పీతాది తాదృశమ్ ॥ ౧౬౯

✽ సజ్జమాణాదిమన్తనిదేశః. ✽

† సంపూర్ణం కమాణపదం సమ్బుధ్యంతమనంతమ్ ।
 ప్రద్యుమ్నాద్యనిరుద్ధం చ తద్విభక్తిపదం స్మృతమ్ ॥ ౧౭౦
 హయాదీశీకం సమ్బుద్ధౌ వరాహం తద్వదివ్యతే ।
 సృసింహ వామనపదే త్రివిక్రమమనంతమ్ ॥ ౧౭౧
 రామశబ్దం త్రిరుచ్చాయకృష్ణేతి ఉదముద్ధరత్ ।
 వరప్రదేతి సత్యంతమస్తీత్యన్వక్తియాపదమ్ ॥ ౧౭౨
 తె చ శబ్దం చతుర్థ్యంత ‡ మసురేతి పదం తతః ।
 దైత్యయక్షపదే చోక్త్వా రాక్షసేతి పదం తతః ॥ ౧౭౩
 భూతం పిశాచం సిద్ధం చ యోగినీ ధాకినీతి చ ।
 బ్రహ్మాది రాక్షసపదం వినాయక పదం తతః ॥ ౧౭౪
 పూతనా రేవతీస్కన్దపురోగమసముద్ధృతిః ।
 గృహాదీతి చ సక్షత్ర గృహానిత్యప్యనుక్రమాత్ ॥ ౧౭౫
 అన్యాయశ్చేతి మహత్సూచకం గృహానితి వరత్పదమ్ ।
 శీ హనిం దహిం పచిం చైవ మథిహ్యంతః శబ్దాన్వితమ్ ॥ ౧౭౬
 అనిభిద్వీగః? పతిం చైవ పతిభ్యంతం? సమన్వితమ్ ।
 ఆఖ్యాతం ద్విసముచ్చాయక గృహాణేతి తథైవ చ ॥ ౧౭౭
 ఆవిశ ధ్వం సిరపరాస్త్రసిద్రుహ్యస్తలోట్పరాః ।
 చత్వరో ఛాతవ్రా మస్త్రో ద్వివక్తవాశ్చతుముఖాః ॥ ౧౭౮
 చక్రం గదాం చ వజ్రం చ తృతీయాస్తముదీరయేత్ ।
 భస్మీకువిత్తనుక్రమ్య జ్ఞాహుం సమ్బుద్ధిశీకమాకమ్ ॥ ౧౭౯

* శాయన్నివ. † సంపూర్ణం. ‡ మసురేతి. § ఇదమథకం క్వచిదధికమస్తి.

* సహస్రారపదం సవణం ముఖ్య ప్రహరణాయుధమ్ । జయేతి విజయేతి ద్వే పదే ద్విగ్ ప్రోచ్య పద్మజ ॥	౧౮౦
అనంతమపరా † పూర్వజితం ప్రతిహతం తథా । సజ్జానం నేతృపయంతం సహస్రాదిపదం తతః ॥	౧౮౧
ప్రజ్వలిష్టలిరిత్యేతే లోడస్తే ద్విస్సము ‡ ధరేత్ । విశ్వరూపం సముద్భృత్య మధుసూదనమన్వతః ॥	౧౮౨
మహాపురుషవై కుణ్ఠనారాయణపదం తతః । పద్మాదినాభిపయంతం హృషీకేశపదం తతః ॥	౧౮౩
సవణముక్త్యా తథా భూతం శ్రీ వశీకరణముద్ధరేత్ । శక్తిచక్రగదాముక్త్యా ధరేతి తదనంతరమ్ ॥	౧౮౪
ఉద్భృత్య సవణభూతం చ నమస్కృతపదం తథా । సవణమన్వజ్నాగపదం ప్రమదకనపదాన్వితమ్ ॥	౧౮౫
సవణం ప్రపత్యానుపూర్వాదసురోత్సాధనం తతః । సవణదేవమనుక్రమ్య మహేశ్వరముదీరయేత్ ॥	౧౮౬
సవణం గృహం సముచ్చాయన్ నివారణపదం తథా । శ్రీ యన్త్రమున్యం చ సర్వాది ప్రభజ్జనపదం తతః ॥	౧౮౭
సవణదుగ్ధం ఖప్రశమనం సవణజ్వర ॥ వినాశనమ్ । సవణబద్ధమనుక్రమ్య విమోక్షణపదం తథా ॥	౧౮౮
దుస్స్వప్నమధ్యం సర్వాదివినాశనమనుద్ధరేత్ । నమస్కృతాంతం సర్వాదిభూతమధ్యం పదత్రయమ్ ॥	౧౮౯
పదద్వయం పూర్వవత్స్యాదపకర్షణమాచరేత్ । జనాదకనేతి సమ్బుద్ధౌ నమశ్చాస్త్వీతి తే పదమ్ ॥	౧౯౦
అప్రమేయమనుస్వారసహితం బీజమీరితమ్ । మన్త్రం షోడా విభజ్యాజ్ఞమృషిరి పద్మమ్న ఉచ్యతే ॥	౧౯౧

* సహస్రాది. † పూర్వం జితం ప్రతిజయం. ‡ చరేత్. శ్రీ వశక్కురమ నుద్ధరేత్. శ్రీ యన్త్రమధ్యం చ పూర్వాది. ॥ నివారణం.

ఛన్దోఽతిచ్ఛన్ద ఏతస్య విశ్వరూపశ్చ దేవతా ।

సాధయేత్తన్త్రీవిన్తన్త్రీమష్టాక్షరసమాధినా ॥

౧౯౨

అపరాజితమన్త్రీణ నాసాధ్యం విద్యతే ఫలమ్ ।

వశ్యముచ్చాటనం చైవ తథామారణకమ౯ చ ॥

౧౯౩

* కృత్యాది భూతదోషాణాం నివారణమను త్రమమ్ ।

ఫలాని లిఘస్సవాణి మన్త్రీమైనం సమాశ్రయేత్ ॥

౧౯౪

ఇతి శ్రీ పాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది

పార్థసంహితాయాం చర్యూకపాదే

† యజ్ఞమూత్యాదిమన్త్రోద్ధారో నామ

అష్టావింశోఽధ్యాయః.

ఏ కో న త్రిం శో ౭ ధ్యాయః.

❀ శ్రియాదీనాం మంత్రాః. ❀

శ్రీ భగవాన్ :—

దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం మంత్రాః విష్ణురకల్పనమ్ |

మంత్రాంశ్చ పరివారాణాం ప్రథమావరణాదిషు ||

౧

అనుక్రమేణ వక్ష్యామి యథా తదవధారయ |

❀ శ్రీమంత్రః. ❀

ఛందసామాదిరాద్యణాం తుయమగ్నైరసంతరమ్ ||

౨

అగ్నిశ్చ మహతీ మాయామనుస్వారశ్చ * పశ్చిమః |

ఏకాక్షరో మనుబక్తిమ్తా శ్రియస్సవకఫలప్రదః ||

౩

† ఋషిమణ్మణికరి ప్రోక్షశ్చంద్రో గాయత్రముచ్యతే |

శ్రీరస్య దేవతాఽక్షాని స్వేన రూపేణ కల్పయేత్ ||

౪

బిల్వానౌకహమూలై తు లక్షణావేన సాధయేత్ |

సమిద్భిశ్చ తదీయాభిజాహుయాల్లక్షసజ్జ్యయా ||

౫

శ్రీపుష్పైగి పాయసానైశ్చ జహుయాదుక్తసజ్జ్యయా |

శ్రియమాప్నోతి మహతిం శ్రీకామో నాత్ర సంశయః ||

౬

ప్రణవాది చతుర్థ్యంతం నామ సత్యస్తమిరితమ్ |

చతురక్షరమస్త్రాయమవగ శ్రీసమాశ్రితః ||

౭

ఋషిరస్య ధనాధ్యక్షశ్చంద్రశ్రీదేవతా తథా |

ప్రత్యక్షరం జపేల్లక్షం సాధనో మస్త్రసిద్ధయే ||

౮

‡ ప్రాగ్వాచ్చ బీజమక్షాని ఫలమవ్యస్య పూర్వవత్ |

నిగమాదిం భద్రహస్తం హైరిమ్మం మందరా ధీ ధవమ్ ||

౯

శుభదం దహనం మాయాం మారుతం మాధవం తథా |

సప్తాక్షరోఽయం శ్రీమంత్రస్సవకమస్యద్యథాపురమ్ ||

౧౦

* పశ్చిమః. † మణ్మణిక ఇత్యత్ర ద్విదీయాఽనునాసికోపణాః స్వవక ప్రథమద్వితీయాభ్యాం పృథక్ సద్దానితో ద్విధా పఠ్యతే. ‡ ప్రాగుక్త. ౧ ఖిధమ్ || శుభదం మందరం.

గృహీత్వైకాక్షరం పూజాం భాను * మగ్నిం చ వామనమ్ ।
 భల్లాయుధం చ మాహేష్ఠ్యం హృషీకేశం సయష్టికమ్ ॥ ౧౧
 శశాంజమావణం నాసిక్యం సుభద్రం గదినం పరమ్ ।
 జలాధిదైవమాద్యణం వైరాజం గోధనం ధరమ్ ॥ ౧౨
 పులహం † కమలం శక్రం దాహకం పాటలప్రియమ్ ।
 గోధనం కమలం చిత్రభాసం మాయావిభూషితమ్ ॥ ౧౩
 ప్రభజ్జనం మృగేశం చ స్వాహాయాం విరిమేత్తతః ।
 షోడశాక్షరమస్త్రోఽయం శ్రియః కమలసమ్భవ ॥ ౧౪
 ఓజ్జ్వలపూజాం సత్యస్తం కమలం మందరం తథా ।
 మాహేష్ఠ్యం వరుణం చాదిదేవం చంద్రం త్రివిక్రమమ్ ॥ ౧౫
 విఘ్నేశం పంచబిందుం చ హుతాస్తం త్వీదమీరితమ్ ।
 బీజాది పూజావత్సవణం పరిగృహ్య చతుర్ముఖ ॥ ౧౬
 ‡ పూర్వాక్షాంతాంశ్చతుర్వణాం గృహీత్వా తదనస్తరమ్ ।
 దేవానాం దానవచనం హుమాస్తం తదనస్తరమ్ ॥ ౧౭
 ఇత్యుద్ధృతో మనుశ్చాన్యశ్శ్రియశ్చ కమలసంభవ ।
 ఉద్ధృత్య పూజాముద్గీఢం శ్రీవత్సమనలం తథా ॥ ౧౮
 వామనం యష్టి శ్చిరసం దినేశం యాస్తమబ్జజ ।
 పంచబిందుం సయష్టిం చ శుభదం వసుమంతకమ్ ॥ ౧౯
 మహామాయాక్కితం దణ్డం త త ఇత్యవసానకమ్ ।
 మజ్జుణోఽస్య ఋషిశ్చంద్రో గాయత్రీ శ్రీశ్చ దేవతా ॥ ౨౦
 జపేల్లక్షత్రయం మస్త్రం బిల్వరణ్యేఽథ సాధయేత్ ।
 వశ్యాకషణభూలాభ ః †† ఖనిరత్నాదిసిద్ధయః ॥ ౨౧

❀ మణ్డలధ్యానప్రకారః. ❀

ధ్యానమస్య ప్రవక్ష్యామి శ్రియో మాహేష్ఠ్యమణ్డలే ।
 ఆసీనాయాగ్ని ॥ పరిజనానిద్వాదీనచయేత్సమాత్ ॥ ౨౨

* ముగ్రం చ. † కలహం శక్ర. ‡ ఇదమేకం పద్యంకృచ్ఛిన్న. శ్చ సహితమ్.
 †† ధన. ॥ పరిజనాన్ దుగాడి.

చతుర్థ్యంతం స్వనామోక్త్యా సత్యంతం మస్త్రీమబ్జః ।
మణ్డలై తత్ర పద్మస్య పూర్వాదిషు దలెషు చ ॥ ౨౩

వాసుదేవాదయో ప్యూహశ్చ త్వారో దిక్ష్యవస్థితాః ।
తేషాం నామ చతుర్థ్యంతం సత్యంతం ప్రణవాన్వితమ్ ॥ ౨౪

గుగ్గులుశ్చ * కురణ్డశ్చ దమక † శ్వలలస్తథా ।
కొణవణేషు సంస్థాప్య ‡ మస్త్రాంతస్తన్నామపూర్వాకమ్ ॥ ౨౫

రతిస్సరస్వతీ భూమిరి ప్రీతిరి కీర్తిశ్చతుర్ముఖ ।
శాన్తిగీ పుష్టిశ్చ తుష్టిశ్చ శ్రియోఽధస్తాచ్చ శక్తయః ॥ ౨౬

నామాని తానాం § మనఃపూ యథాపూర్వాముదీరితాః ।
పాశ్వే చ దక్షిణే తస్మాశ్శ్రియగ్ పద్మనిధిస్థితః ॥ ౨౭
వామే శక్తినిధినామ తయోమస్త్రాంతం యదాపురమ్ ।

❦ ధనదాదీనాం మస్త్రాంతః ❧

ధనదో మాణిభద్రశ్చ జృమ్భులౌ సలకూబరః ॥ ౨౮

పూర్ణభద్రశ్చ లెన్ద్రీశ్చ కలిప్రక్కిచికుణ్డలః ।
పూర్వాదిదిక్షు భవినామేతేషాం మనురుచ్యతే ॥ ౨౯

నిగమాదిం సుభద్రం చ ఏకదంతం సయష్టికమ్ ।
ధనదస్య మనుగి ప్రోక్తో నామ సత్యస్తమేవ చ ॥ ౩౦

భల్లాయుధం పద్మనాభం పశ్చిబిందుం సదణ్డకమ్ ।
సలకూబరమస్త్రీశ్చ కథితగీ కమలోద్భవ ॥ ౩౧

కకుభం పద్మనాభం చ నాసిక్యం ❧ జృమ్భులౌ మనుః ।
స్పృశాంతం పులహం చౌర్ధ్వలౌకేశం తదనస్తరమ్ ॥ ౩౨

మాణిభద్రస్య ॥ సదృశో మనుస్సర్వాథాసాధకః ।
పశ్చిమం వీతవణాభం భువనం యష్టిమస్తకమ్ ॥ ౩౩

* కరణ్డశ్చ. † శలబస్తథా । కణవణేషు సంస్థాప్య మస్త్రీసం నామపూర్వాకమ్. ‡ మస్త్రాంతం మస్త్రీ. § మునయో. ❧ జృంభతే. ॥ కథితౌ.

- పూణకభద్రస్య కథితో మనురెవం చతుర్ముఖః ।
వక్రతుణ్డం చ భువనం పులహం భువనం పునః ॥ ౩౪
- నాసిక్యం మనురేతస్త్వి శిబికుణ్డలనామని ।
బ్రహ్మాణమాదిం పులహం గృహాలయసయప్తికమ్ ॥ ౩౫
- ఉద్ధారశ్చ మనురెవం కథితరి కలిమాలినః ।
వక్రతుణ్డం పీతవణం హృషీకేశం చ తద్ధృవమ్ ॥ ౩౬
- చరేన్ద్రమస్త్రాగ్ కథితరి పూర్వాదిషు యథాక్రమమ్ ।
మన్దరం పులహంచైవ గృహాలయవిదభిఃతమ్ ॥ ౩౭
- * మాహేన్ద్రస్య మనుగ్ ప్రోక్తస్సుభగగ్ పులహాదయః ।
† ధనాధ్యక్షస్య మన్త్రోఽయం కథితరి కమలాసన ॥ ౩౮

❀ చిన్తామణిప్రభృతీనాం మన్త్రాః ❀

- పాశ్వేక చ దక్షిణే పూజ్యా శ్చియగ్ పరిజనా స్థితాః ।
ఖడ్గదామోదరం చైవ మహామాయాం సభిన్దుకమ్ ॥ ౩౯
- చిన్తారత్నస్య కథితో మనుగ్ పూర్వదలాశ్రయః ।
శ్రీవత్సమగ్నిం ‡ భువనం సదృశం చ చతుర్ముఖ ॥ ౪౦
- కథిత ర్ శ్చ బలామస్త్రస్తాత్యక్థానా సమచకానమ్ ।
ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాస్సాస్వాశాసు పరితస్థితాః ॥ ౪౧
- తృతీయావరణే * చాపి బలాకీ వనమాలినీ ।
విభీషీ శాఙ్గరీ చైవ దిక్షు పూర్వాదిషు స్థితాః ॥ ౪౨
- సకఞ్కుకా వేత్రహస్తా మన్త్రాస్తానాం సమాహ్వయాః ।
విష్వక్సేనపదే పుష్పధారిణీ మచాయే త్తతః ॥ ౪౩
- కల్పకం పారిజాతం చ హరిచన్దనభూరుహమ్ ।
సన్తాసమన్దరా చైవ ద్వారభూషు నివేశయేత్ ॥ ౪౪

* ముఖేన్ద్రా. † ధాన్యాధ్యక్ష. ‡ సనసమ్. ర్ శ్చ బలా. * నాపి.

బిల్వం చ సరసీం చైవ శతపత్రసమాకులామ్ ।

శ్రియం పరిగతాం పక్షిః * సజ్జాతకలనిస్వనామ్ ॥

౪౫

పరివారాః ప్రకల్యైవ్యపం తత్తన్నామభిరచయేత్ ।

చతుర్థ్యైవైవతిపరైః ప్రణవప్రముఖైస్తథా ॥

౪౬

❀ శ్రియో మాలామస్త్రీః ❀

మాలామస్త్రీం ప్రవత్యోమి శ్రియగీ కమలసమ్భవ ।

ఉద్గీధముక్త్యా ప్రథమం సతిశ్చ తదనస్తరమ్ ॥

౪౭

ఉక్త్యా భగవతీ † శబ్దే శ్రీచతుర్థ్యైవమన్వతః ।

ధీరావదం చ సమ్ముద్ధౌ శ్రీపూర్వం నిలయం తేథా ॥

౪౮

ఆకారపూర్వం భరణం శతమణిత మన్వతః ।

శరీరేతి చ సమ్ముద్ధిరి పదాన్యేవం సమ్ముద్ధరేత్ ॥

౪౯

‡ భాస్కరం చానలం పశ్చ బిన్దుం చంద్రార్ధశేఖరమ్ ।

కలాత్మానం విసర్గాస్తం బీజమేతత్సమ్ముద్ధరేత్ ॥

౫౦

ద్విరుచ్ఛాయం భరవదం పాపశబ్దాదనస్తరమ్ ।

అలక్ష్మీమితివ క్తవ్యం నాశయేతి ద్విరీరయేత్ ॥

౫౧

భాస్కరం చానలం పంచ బిన్దుం యష్టిమనస్తరమ్ ।

త్రిరభ్యసేత్తేథా సప్తజన్మపూర్వాజితం తేథా ॥

౫౨

అఖలం ప్రోచ్య దారిద్ర్యం పదం దూరాత్తేథా పదమ్ ।

ఉత్సారయేతి ద్విరి ప్రోచ్య చంద్రమాది స్ విసర్జితమ్ ॥

౫౩

శ్రీ త్రిస్త్రిం ప్రోచ్యం త్విదభ క్త? జనశబ్దమనస్తరమ్ ।

వసుం ॥ నియోజయేతుక్త్యా ధారయేతి పదం పునః ॥

౫౪

పూరయేతి ద్విరుచ్ఛాయ పదమమృతమహాసన ।

ప్రపన్నలోకం హీష్కారం త్రిరుచ్ఛాయ హయం గజమ్ ॥ ౫౫

వివిధం పశుముచ్ఛాయ నిచయం తదనస్తరమ్ ।

దాసీదాసం పరిజనం ॥ తదస్తం ద్వివిలోకయ ॥

౫౬

* సజ్జాతాలికుల. † శబ్దం. ‡ “భాస్కరం—ద్విరీరయేత్” ఇత్యస్తం శ్లోక
ద్వయం క్వచిదధికమస్తి. స్ విసర్జితమ్ ॥ శ్రీ ప్రోచ్య త్వద్భక్తమనలం. ॥ నిగమ
మన్వక్ష్మ. ॥ తల్లస్తం ద్వివిలోచనమ్ ॥

- మాం చ సౌమ్యేతి చేత్యుక్త్వా అవలోకనసంయుతమ్ ।
లక్ష్మీమగ్నిం విక్రమం చ శ్రీధరం యష్టిమస్తకమ్ ॥ ౫౭
- త్రిరుచ్చాయః † యజేతి ద్విభావతీతి చ పద్మజ ।
సురాసురేత్యనుగుణం సిద్ధగన్ధవకరాక్షసమ్ ॥ ౫౮
- యక్షవిద్యాధరపదం నిఖిలం జన్తుశబ్దకమ్ ।
మనోభిరితి చాకాంక్ష్య సమాగమమనస్తరమ్ ॥ ౫౯
- ప్రియేతి సముద్భిషదం భాస్కరం సగుహాలయమ్ ।
సాధకచన్ద్రమిదం బీజం త్రిరుచ్చాయః పరాదితే ॥ ౬౦
- వరం వివిధముచ్చాయః సితమాలాన్బరం తథా ।
ధారణీతి సముచ్చాయః నిఖిలం రోచిషం వసు ॥ ౬౧
- నిచయా భవతీ పద్మా సముబ్ధా తత్త్రియం పదమ్ ।
శ్రీపదం చాపి నత్యస్తమస్త్విత్యేతత్క్రియాపదమ్ ॥ ౬౨
- యుష్మచ్ఛబ్దం చతుర్థస్తం తథాన్తా మనురీరితః ।
పూర్వవద్బీజమస్యాపి మస్త్రం భక్ష్క్వజ్జకలనా ॥ ౬౩
- ఛన్దోఽతిచ్ఛన్ద ఏతస్య దైవతా శ్రీధకనాధిపః ।
ద్రష్టా ఫలం జవశ్చాస్య ద్విషట్కూక్షరవత్ఫలమ్ ॥ ౬౪

❀ వసుధామస్త్రం ❀

- ॥ అధునా వసుధామస్త్రం ప్రవక్ష్యామి చతుర్ముఖ ।
బ్రహ్మకొశం ముఖం తస్య శ్రీవత్సం జ్వలనం తథా ॥ ౬౫
- వామనం * మాధవం † దేవదత్తం శ్రీబీజమేవ చ ।
కమలం బహులం శఙ్ఖబిన్ద్రం సుభగమన్వతః ॥ ౬౬
- భద్రహస్తం విధాతారమనలం వామనం తథా ।
గుభగం గోపనయుతం విఘ్నేశం చ సమీరణమ్ ॥ ౬౭

* జయే. † వసుధాయా మనుబ్రాహ్మణ వక్ష్యామి శ్రూయతాంత్యయా.

‡ మారుతం. § మారుతం దేవదత్తమ్ - మారుతం దేవం దత్తమ్.

- కరాలమగ్నిమికారం తతాస్తం షోడశాక్షరమ్ ।
తారాదివసుమధ్యం చ తతాస్తం హృదయాదిషు ॥ ౬౮
- * అక్లేషు యోజయేన్నస్త్రం నమస్కారపదం శృణు ।
సా మాయా చ తథా సామ్యా సమ్బుద్ధౌ తత్పదద్వయమ్ ॥ ౬౯
- సమయంకరి చేత్యుక్త్వా మహాశబ్దమనస్తరమ్ ।
టాబస్తస్సమయాశబ్దసమ్బుద్ధౌ చ తతావధి ॥ ౭౦
- హ్యస్తమెతి తథా పూవణం గచ్ఛేతి పదమన్వతః ।
ద్వివక్తవ్యం పదద్వద్వ్యం † భగపూవావధీతి చ ॥ ౭౧
- వసుశబ్దం దేహి శీవణం తతాస్తం తేన ‡ చాహ్వయేత్ ।
దేవీం చ వసుధాం ధ్యాయేత్తప్తహటకరోచిషమ్ ॥ ౭౨
- సింహాసనస్థామాకలైరనైకై భూషితాం సదా ।
గృహీతదాడిమీనాలవాసుహస్తాం తథేతరే ॥ ౭౩
- హస్తై దధానాం సుభగం చింతారత్నం చతుర్ముఖ ।
పూణాం నానావిధైరత్నైః కుమ్భం యోధ్వక్ముఖం స్థితమ్ ॥
- దక్షిణే చరణాఙ్గుష్ఠే పశ్చిమామరభూరుహమ్ ।
పాశ్వక్యోరుభయోశ్చాపి వాలవ్యజనపాణిభిః ॥ ౭౪
- అన్యభిశ్శుక్లతామ్బూలధారిణీభిశ్చ సేవితామ్ ।
శబ్దపద్మనిధీ చాపి వమస్తా విపులం ధనమ్ ॥ ౭౫
- పరస్పరముఖప్రేక్షౌ పరివారా స్థితౌ పునః ।
అనుక్తపరివారాశ్చ గౌహ్యే శ్రీమనువత్క్రూనా ॥ ౭౬

❦ జపప్రకారః ❦

- సముద్రగాయాస్పరితస్సోత్ససి ప్రాజ్ఞుఖస్థితః ।
శ్రీ మస్తదఘ్నై జపేల్లతుం మస్త్రసిద్ధౌ సమాహితః ॥ ౭౮

* యోజయేచ్చ నమస్కారపదం శృణు సయాచిత ? । తథా సామ్యా చ సమ్బుద్ధౌ సమయేతి పదద్వయమ్ ॥ అభయజ్ఞురి చేత్యుక్త్వా మహాశబ్దమనస్తరమ్ । టాబస్తస్సమయావస్త ? సమ్బుద్ధౌ చ తథావిధి ॥ † భగపూవావధీతి చ. ‡ మాహ్వయేత్ । శ్రీ చాధోముఖం. శ్రీ స్తనదఘ్నై.

వైశాఖే మాసి శుక్లే చ పక్షే నూనక్షతపశ్చిమే ।
 వ్రతం సమాపయే * చుక్రే పూజయేచ్ఛ మహానిశి ॥ ౭౯
 మల్లికావకులై శ్చవైస్సుగన్ధి కాలజైశ్శుభైః ।
 గొఘృతైశ్చ తిలై రన్యాయకాభిలషితై రలమ్ ॥ ౮౦
 తవణం మన్తజాపం చ నిత్యమేతత్సమాచరేత్ ।
 ఏవమాచరతస్సుమ్యక్తున్త్రిణో యావదాయుషమ్ ॥ ౮౧
 వసతి శ్రీగృహే తస్య సప్తస్త్వసు నిశ్చలా ।

❧ ధరణ్యాః మన్తైః ❧

మనుం ధరణ్యా వత్సృషి సాధనం చ యథాతథమ్ ॥ ౮౨
 ఛందసామాదిముద్భృత్య సూక్ష్మద్వక్తులహం తథా ।
 హృషీకేశం వినగ్గాన్తం మనురే కాక్షరః స్మృతః ॥ ౮౩
 గౌపనం పఞ్చబిందుం చ ఊర్ధ్వలోకేశమన్వతః ।
 వీరసేనం కలాన్తం చ సజ్కషణసమాహ్వయమ్ ॥ ౮౪
 † సబిందుం గదినం తానం ? కల్పయేద్ధృదయాదిషు ।
 వైశ్రాన్య మునిశ్చన్త్రో దైవం గాయత్రీమూరితమ్ ॥ ౮౫
 దేవతా ధరణీ దేవీ జపేల్లక్షమతిద్వితః ।
 మనుధర్మణ్యాస్సప్తాణాం కథ్యతే కమలాసన ॥ ౮౬
 ధనదం పావకం చాదిం సుముఖం ‡ గౌఢనాహ్వయమ్ ।
 సత్యన్త మేవం సప్తాణో ధరణ్యాస్సప్రదక్షితః ॥ ౮౭
 మనుశ్చతుస్త్రింశవణాః కథ్యతే కమలోద్భవ ।
 ఆదాయ చాదా సప్తాణాం కుశ్చమాది మచామాను ॥ ౮౮
 శశాంకమాదిం భువనం సుభగం దత్తసంజ్ఞితమ్ ।
 సుభద్రమూర్ధ్వలోకేశం విజయం విష్ణుశేషకమ్ ॥ ౮౯

* దత్తైః । † సబిందువజ్ఞః । ‡ దరగోధనే । సత్యన్తమేవ సప్తాణో మనుస్సప్రతి
 దక్షితః ॥

మోహనాశం తథాకారం వై రాజం చాగ్నివిక్రమమ్ ।

భల్లాయుధం చ మాపేంద్రం హృషీకేశవిగహితమ్ ॥ ౯౦

సానుస్వారం చ * కమలం పావకం సగుహాలయమ్ ।

నాసిక్యం త్రిదశాహారం త్రివిక్రమసమాహ్వయమ్ ॥ ౯౧

కొిధరూపం చ నుముఖం సోదకం కలశం తతః ।

ప్రణవాదిం చ † మాపేంద్రం వణానాం చ సముద్ధరేత్ ॥ ౯౨

సుభద్రం దేవత్తం చ భాస్కరం యష్టిమస్తకమ్ ।

‡ పావకం సాటలం బ్రహ్మ మాహేంద్రం చ § గుహాలయమ్ ॥ ౯౩

ప్రథజ్ఞానం పూర్ణాచంద్రమావధం యష్టిసంయుతమ్ ।

స్వాహాయాం విరళేమన్త్యరి కథితరి కమలాసన ॥ ౯౪

పూర్వాక్షం బీజమజ్ఞాని ఋషిశ్చంద్రశ్చ దేవతా ।

❖ సరస్వత్యాః మన్త్రైః ❖

సారస్వతం మనువరం ప్రవక్ష్యామి యథా తథమ్ ॥

౯౫

నిగమాదిం శ్వేతిరశ్చిం మనుమధేన్దు శేఖరమ్ ।

❖ ఇత్యుద్ధరేత్స్వయం గాం చ ద్రష్టా కశ్యపసద్దనః ॥

౯౬

చంద్రశ్చ దేవీ గాయత్రం దేవతా భారతీ స్వయమ్ ।

లక్ష్మమేకం నియమవాక్ జపేన్మన్త్రమతిద్ధితః ॥

౯౭

అతులా వాగ్విభూతిస్సాన్వల్లభతే జ్ఞానముత్తమమ్ ।

॥ సకృద్గ్రహణమాత్రేణ గ్రహణం దృఢమశ్నుతే ॥

౯౮

స్తృప్తప్రమోహో నైవాస్య సభాయాం న పరాభవః ।

అన్యం సారస్వతం మన్త్రమధునా కిథయామి తే ॥

౯౯

¶ ముఖమస్య బ్రహ్మకోశం గోధనం చేన్దుశేఖరమ్ ।

కమలం పులహం మాయానునుస్సావరపరిష్కృతమ్ ॥ ౧౦౦

* కమలాం. † సుభగం పులహస్తం. ‡ “పావకం-యష్టిసంయుతమ్” ఇత్యేకః
శ్లోకః క్వచిదధికో దృశ్యతే. § సుధాలయమ్. ❖ ఇత్యుద్ధరేత్ స్వయం చాద్ధం.
॥ సకృచ్ఛ్రిణా. ¶ ఖస్య చ బ్రహ్మలోకేశం గోధనం చ స్త్రీశేఖరమ్.

- * యష్టిం యష్ట్యా విసర్గాన్తస్థి పూర్వాన్తం మస్త్రమన్వతః ।
 త్రియక్షరస్య చోద్ధారణి కథితం కమలానన ॥ ౧౦౧
- ద్రష్టా వసిష్ఠో మస్త్రస్య విరాట్ ఛందస్సరస్వతీ ।
 దేవతా జపసంఖ్యై చ లక్షత్రయముదాహృతమ్ ॥ ౧౦౨
- పరాపరజ్ఞౌ వాగ్మీ చ సప్తకృత్వోఽభిమన్త్రితమ్ ।
 జలం పిబేద్ధ్రువం తస్య కల్యాణీ వాగ్భవిమ్యతి ॥ ౧౦౩
- షడక్షరగణో మస్త్రస్థి కథ్యతే కమలానన ।
 తారకం వరుణం చాదిం నాసికస్థం జ్వలనాహ్వయమ్ ॥ ౧౦౪
- మధుసూదనమన్వచ్ఛ హుంఘడంతం నమస్కృతః ।
 ఋషిమహేశ్వరశ్చంద్రో విరాట్ సైవ చ దేవతా ॥ ౧౦౫
- దశాక్షరం మస్త్రరాజం † వణోద్ధారేణ చోచ్యతే ।
 వ్యాపీ సుధారసశ్చాపి వైధరో విష్ణుమస్తకః ॥ ౧౦౬
- వణా ‡ స్త ఏవ చత్వార స్సమనస్తరమీరితాః ।
 ఈరయిత్వా § తథా కుంభం మధుసూదనమన్వతః ॥ ౧౦౭
- పశ్చాత్తకం పాశపాణిం మధుసూదనపశ్చిమమ్ ।
 వైధరం రామసహితం విఘ్నేశం బన్ధుమస్తకమ్ ॥ ౧౦౮
- హుతాన్తమణాన్సుధృత్య మనురేష సమీరితః ।
 అజ్ఞాని రూపం మస్త్రస్య బీజమేవం విభాజితమ్ ॥ ౧౦౯
- చంద్రీమణ్డలమధ్యస్థాం తుషారనిచయప్రభామ్ ।
 వమస్తీమమృతం వక్త్రాజ్జిహ్వమధ్యగతాం స్మరేత్ ॥ ౧౧౦
- ధ్యాయతో మన్త్రిణస్తస్య వాక్సిద్ధిరతులా భవేత్ ।
 నిగమాదిం చ సత్త్యంతం సుభద్రం గదినం తథా ॥ ౧౧౧
- కుమ్భమాదిం చ విజయం ¶ గోవిందం మధుకైతనమ్ ।
 విజయం మాధవయుతం తతాన్తం ॥ మనుముద్ధరేత్ ॥ ౧౧౨

* యష్టివజ్రం విసర్గాన్తం. † అణోద్ధారే చ పవనతే. ‡ ణా. § జల
 శాసం. ¶ దరం గోవిందమగ్నియుక్తం ॥ మనుసీరితః ॥

- జ్వలనం చాదిమధేన్దు బీజమేవం సముద్ధరేత్ ।
ద్రష్టాస్య దేవలశ్చంద్రో విరాట్ దేవీ రతిస్తథా ॥ ౧౧౩
- దశ లక్షం జపేన్మన్తం తతస్సిధ్యతి మన్త్రిణః ।
వశ్యాకషణ విద్యేషముఖా చ ఫలస్తతిః ॥ ౧౧౪
- దూరాదాగమనం చాపి ప్రోషితస్యాఽచిరాద్భవేత్ ।
స్తప్త వణాన్ సముచ్చాయే పూష్యాన్కౌ సమస్తరమ్ ॥
- పవిత్రం వీరమన్వశ్చ పశ్చబిన్దుమనస్తరమ్ ।
వైరాజం * గోధనం వాయుం తథాన్తం మనుముద్ధరేత్ ॥ ౧౧౬
- ఏకచతుశ్చ వీరం చ హృషీకేశం సబిన్దుకమ్ ।
బీజముక్తం మనూరస్య మునిరక్లిరసః స్మృతః ॥ ౧౧౭
- ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రం దేవతా ప్రీతిరుచ్యతే ।
సాధయిత్వా యథాపూజకం ధర్మాదిఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౧౧౮
- సప్తాణాన్ పూజక వద్ధ్రాహ్యగి కరాలం వామనం తతః ।
ఏకదృగ్గోధనం చిత్రభానుం చ మధుసూదనమ్ ॥ ౧౧౯
- యష్టిం † కరాలమగ్నిం చ ధ్రువం చాగ్నేశ్చ యోషితమ్ ।
తదేవ బీజం ద్రష్టా చ మనుగి కీర్తిశ్చ దేవతా ॥ ౧౨౦
- ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రం పూజకవత్సిద్ధిసాధనా ।
వణానాదాయ సప్తాదౌ పరిశిష్టాన్ సముద్ధరేత్ ॥ ౧౨౧
- శ్రీవత్సం గోపనం భద్రపాణిం చ విజయం తథా ।
స్పృశకనం వీరసేనం చ శుభదం దహనం మనుమ్ ॥ ౧౨౨
- యష్టిం చ భాస్కరోపేతం పావకం బిన్దుపక్షకమ్ ।
సయష్టిం బీజసహితం శ్రియస్సాహాపదావధి ॥ ౧౨౩
- ఛందో విరాట్ గౌతమి పిండేవతా శాన్తిరుచ్యతే ।
మనునా సాధయేద్భిక్షా పాదుకాదిఫలం మహత్ ॥ ౧౨౪

సప్తవణా యథాపూవణం నృహరిం పావకం తథా ।
 మహామాయామనుస్వారం విజయం ప్రణవాదికమ్ ॥ ౧౨౫
 ఉదయం క్రోధరూపం చ భూధరం గోపనం తథా ।
 తతాస్తమేవముద్భృత్య మనుజ్ఞేయో విచక్షణైః ॥ ౧౨౬
 ద్రష్టా వ్యాసో విరాట్పుండ్రో దేవతా తుష్టిరుచ్యతే ।
 లక్షత్రయజపేనైవ తుష్టిశ్చ మహతీ భవేత్ ॥ ౧౨౭
 సప్తాణాం పూవణవద్ధ్రావ్యశ్శిష్టాణాంసోద్భృతిః క్రమాత్ ।
 భాస్కరం పావకం పచ్చబిందుం యష్టిసమన్వితమ్ ॥ ౧౨౮
 పవిత్రం భవనం క్రోధరూపం భూధరమన్వతః ।
 గోవిందమాగ్నయీ మన్వగుద్భృత్య మనురీరితః ॥ ౧౨౯
 * ద్రష్టైరితస్తథేశానా పుష్టిశ్చంద్రో విరాడభూత్ ।
 అష్టలతం జపేన్మన్తం పుష్టికామస్సమాహితః ॥ ౧౩౦
 భుక్త్వా భోగాంశ్చ విపులా రసాయనపురోగమాత్ ।
 అతలాదిషు లోకేషు మస్త్రీ చరతి దేవవత్ ॥ ౧౩౧

❀ ఆధారశక్త్యాదిమన్తాః ❀

యోగాసనాంక్తా న్యాధారశక్త్యాదీని చతుర్ముఖా ।
 యాని తేషాం కల్పనేషు వణోద్ధారపురస్కరమ్ ॥ ౧౩౨
 మన్త్రాన్వత్యోమ్యానుపూవాన్ యథావదవధారయ ।
 బ్రహ్మకొశముఖం విద్యాత్సవిత్రమృతధామ చ ॥ ౧౩౩
 హృషీకేశం బిందువరం ప్రతదణనమతగి పరమ్ ।
 పద్మనాభం చ నాసిక్యం గోపనం సుభగం పునః ॥ ౧౩౪
 ఆదిదేవం హుతవహం శ్రీవత్సం కమలాహ్వయమ్ ।
 వైరాజం వీరనేనం చ నతిమేవం సముద్ధరేత్ ॥ ౧౩౫
 ఆధారశక్తిమన్త్రోయం కథితగి కమలాసన ।
 చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం శుద్ధస్ఫటికపంచకమ్ ॥ ౧౩౬

కిరీటహారకేయూరప్రముఖాకల్పభూషితమ్ ।

శ్రీవత్సాజ్ఞం శఙ్ఖచక్రగదాపద్మాయుధై యుతమ్ ॥

౧౩౭

తేజోమణ్డలమధ్యస్థం ధ్యాయేదాధారరూపిణమ్ ।

బ్రహ్మకోశం దినకరం భువనం పావకాహ్వయమ్ ॥

౧౩౮

గుహాలయం ధ్రువం భూయగ్ కమలం సగుహాలయమ్ ।

పావకం మందరం పద్మమాకారం * విపులం తథా ॥

౧౩౯

గోపనం చ గదధ్వంసం వినాయకమన నరమ్ ।

† ప్రభృజ్జనం మాధవం చ సత్యస్తం మనుముద్దరైత్ ॥

౧౪౦

ఏకవక్త్రం చతుర్భాహుం జపాపుష్పసమద్యుతిమ్ ।

శఙ్ఖచక్రధరం క్రుద్ధం ‡ పద్మకామోదకీధరమ్ ॥

౧౪౧

వహ్నిమణ్డలమధ్యస్థం § జ్వలనాపీతవిగ్రహమ్ ।

¶ సకలాభరణోపేతం ధ్యాయేత్కూర్మమనస్తరమ్ ॥

౧౪౨

❧ అనస్తమస్త్రోః ❧

॥ ఉద్గీఢం భానుచూకారం యష్టిమాదిం వినాయకమ్ ।

ద్విరదం విజయాకారం శ్వసనం ప్రథమం స్వరమ్ ॥

౧౪౩

¶ సతి చోద్భృత్య మన్త్రోఽయమనస్తస్య ప్రదళితః ।

స్ఫటికాద్విప్రతికాశం చతుర్భాహుం కిరీటినమ్ ॥

౧౪౪

పూణచంద్రాననం సామ్యం సీతపుష్పైర్విరాజితమ్ ।

లాజులం ముసలం ముఖ్యకరయోదకధతం శివమ్ ॥

౧౪౫

జఘన్యకరయోశ్శఙ్ఖచక్రద్వంద్వం యథాయథమ్ ।

నీలామ్బరధరం దంష్ట్రాకరాలవదనై యుతమ్ ॥

౧౪౬

¶ ప్రశాంతవపుషా యుక్తం సహస్రఫణమున్నతమ్ ।

ఫణామణిసహస్రాశు నీరాజసవిరాజితమ్ ॥

౧౪౭

* పులహం. † చతుర్గతిం మాధవం చ సత్యైర్నిర్ది కూర్మమస్త్రోరాట్ ॥

‡ శక్తిం. § జ్వాలావితృతవిగ్రహమ్ । ¶ సకలాభరణోపేతం ధ్యాయేద్దగ్ధి. ॥ ఉద్గీఢ
మంశు. ¶ సతి. ¶ పృష్ఠతో నాగవపుషం.

అనస్తనక్తికుహరైరుద్యమస్తముదచిషమ్ ।
 మడ్డలీకృతనాగైస్త్య * భాగవేష్టన విగ్రహమ్ ॥ ౧౪౮
 ధ్యాయేదనస్తముభయోగి పాశ్వోయోనాగయోషితః ।
 దేవ్యస్తస్య సుఖాసీనాగి ఫణామడ్డల మడ్డలైః ॥ ౧౪౯

❀ భూమస్త్యి: ❀

ధ్యాత్వా భువ్రా మనుగి పశ్చాద్వర్ణోద్ధారేణ వక్ష్యతే ।
 తారం సుభగనామానమచిష్కస్తం చతుర్ముఖ ॥ ౧౫౦
 సముఖం † గౌధనం వాయుం నత్యస్తమితి కల్పయేత్ ।

❀ పీఠకల్పనవిధిః తస్మాత్ప్రశ్న. ❀

తస్యోపరి ఫణీస్త్యి తపనీయనిభాం శుభామ్ ॥ ౧౫౧
 చతురశ్రాం మహాపీఠీం కల్పయేత్తద్గువిద్విషః ।
 ధర్మాదీనాం చతుర్ణాం ‡ త్వధర్మాదీనాం చ తావతామ్ ॥
 పాదానాం కల్పనామస్త్రా వక్ష్యంతే కమలాసస ।
 ఆద్యర్ణాః ప్రణవాదీం శ్చ సానుస్వారా యథాయథమ్ ॥ ౧౫౩
 చతుర్థ్యన్తాని నామాని ప్రోచ్యాన్తే నతిమీరయేత్ ।
 మధ్యే సదాశివపదం పాదత్వేన ప్రకల్పయేత్ ॥ ౧౫౪
 తచ్చతుర్థ్యన్తమాదౌ చ భాస్కరం సగుహాలయమ్ ।
 నత్యస్తం చైవ పాదానాం నవానాం కల్పయేత్తనూః ॥ ౧౫౫
 ఋగాదయశ్చతుర్వేదాః † సైహం తు మనవగ్గి పునః ।
 సానుస్వారాన్తదాద్యర్ణాః ప్రోచ్యాదౌ కమలాసస ॥ ౧౫౬
 చతుర్థ్యన్తాని నామాని ఋగాదీనాం నతీగ్గి పునః ।
 మనూః ప్రకల్పయేదేవం భౌతికాదిరహంకృతిః ॥ ౧౫౭
 తిసరి ప్రకల్పయేత్పశ్చాత్తాసాం మస్త్రాః బ్రవీమి తె ।
 ప్రణవాదీః పుల్లనయనానచామాదిం సదర్శకమ్ ॥ ౧౫౮

* భాగివేష్టనవిష్టతమ్. † గోపనాహ్వనం. ‡ చ నజ్జువాణాం చ.

§ స్తనేహంస్తస్యమగ్గి పునః ।

భౌతికాదిరహజ్జ్కరశ్చతుర్థ్యన్తో నతి స్తథా ।
 పశ్చిమం మారుతం చౌర్ధ్వలోకేశం బిన్దుమ స్తకమ్ ॥ ౧౫౯
 పదం చ తైజసం శిష్టం పూర్వవన్తనురీరితః ।
 కుమ్భమావకం సనాసిక్యం వై కారిపదమన్వతః ॥ ౧౬౦
 శిష్టం యథాపురం సవకం మనురన్యస్సమీరితః ।
 సత్త్వం రజస్తమశ్చేతి గుణా వశ్చాత్ప్రకల్పయేత్ ॥ ౧౬౧
 సానుస్వారాం స్తదాద్యణా చతుర్థ్యన్తాం స్తదాహ్వయా ॥
 మనూప్రకల్పయేదేవం మహ్యదైన్యత్ప్రకల్పనమ్ ॥ ౧౬౨
 ఆత్మశబ్దం చతుర్థ్యన్తం మహ్యది పదపూర్వకమ్ ।
 హుంఘడన్తం చ సత్యన్తం ప్రయుజ్జీత మనుం పునః ॥ ౧౬౩
 ప్రణవం మన్దరం యష్టిం ముసలం పశ్చాబిన్దుకమ్ ।
 అమృతం గోపనయుతం విజయం మాధవీ తథా ॥ ౧౬౪
 భద్రహన్తం మృగేశం చ సతిముద్ధృత్య మన్త్రీవిత్ ।
 మన్త్రేణా స్తరణాధ్యాసో వహ్నిదేవమణ్డలత్రయమ్ ॥ ౧౬౫
 తస్యో పరి * ప్రాదధ్యాసా మన్త్రా సర్వాన్యధాక్రమమ్ ।
 చావకం శశినం సూర్యం † త్రయమాకారబిన్దుకమ్ ॥ ౧౬౬
 మనుమేవం సముద్ధృత్య పద్మం చోరికల్పయేత్ ।
 ప్రణవం పశ్చిమం యష్టిం పవిత్రం విజయం తథా ॥ ౧౬౭
 దక్షం చ గోపన ‡ పరం శ్వసనం చ వినాయకమ్ ।
 విష్ణుం చ మన్దరం స్వగమముద్ధృత్యా § జమనుః స్మృతః ॥ ౧౬౮
 శ్రీవత్సాదిద్వాదశానాం శక్తీనాం తత్ప్రమాహ్వయాః ।
 చతుర్థ్యన్తాసనా ¶ సిక్త్యాస్తదాద్యణా పురస్కృతాః ॥ ౧౬౯
 మన్త్రో భద్రాసనస్త్వేష కథితః కల్పనా క్రమః ।

❀ బ్రహ్మసనకాది పరివారకల్పవమ్. ❀

బ్రహ్మదయ ॥ స్తతః పశ్చాత్సనకాదిత్రయం పునః ॥ ౧౭౦

* తదధ్యాసం మన్త్రీవ్యచిక్తి. † త్రయం సాకారబిన్దుకమ్ ॥ అనురక్తః.

‡ యతః. § జమనుః స్మృతః. ¶ సిక్త్యం తావదన్య. ॥ స్త్రీయః.

* వినాయకశ్చ దుర్గా చ మన్త్రిణో గురురన్వతః ।
ప్రణవాద్యాశ్చతుర్థ్యన్తా నత్యన్తాశ్చ తదాహ్వయాః ॥ ౧౭౧
† తానచయేచ్చ బ్రహ్మాదీన్ పరిచర్యాముఖ మా రేః ।

❀ ప్రథమావరణే యష్టవ్యాః. ❀

అష్టౌ వ్యాప్త్యాదికాశ్చక్త్రీః ప్రథమావరణే యజేత్ ॥ ౧౭౨
పూర్వవత్తత్సమాఖ్యాభిముక్తైః సజ్జాయుధాన్వపి ।
దివ్యాని దిక్పతీన్ సవాన్నిద్రాగ్రీవీన్ విహగాధిపమ్ ॥ ౧౭౩
సేనశం చ చతుర్థ్యన్తైః సత్యన్తైశ్చ స్వనామభిః ।
పూర్వవత్పుజయేద్భిహ్నాన్

❀ చర్ణప్రచర్ణయోమన్త్రైః. ❀

‡ ద్వితీయావరణే తతః ॥ ౧౭౪
చర్ణప్రచర్ణావన్తస్థౌ ద్వాష్టౌ చ మనునా యజేత్ ।
నిగమాదిం ఖడ్గధరమృతమోతం సయస్త్రికమ్ ॥ ౧౭౫
వక్రతుణ్డం ప్రచర్ణం చ పుణ్డరీకాక్షగోపనౌ ।
ప్రభజ్జనం చాప్రమేయం నత్యన్తౌ మనురీరితః ॥ ౧౭౬
ప్రథమం ఛన్దసామాదిం పశ్చిమం శీ ఋతధామకమ్ ।
సదర్ణం పాపహననం దహనం వక్రతుణ్డకమ్ ॥ ౧౭౭
ప్రచర్ణం పుణ్డరీకాక్షం చతుర్థ్యన్తం తథా సతిః ।
చర్ణప్రచర్ణయోమన్త్రైః సముద్ధృత్యాణామిరితః ॥ ౧౭౮

❀ ఉదుంబరస్య మన్త్రైః. ❀

ఉదుంబరస్య నత్యన్తం శీ శాన్తిమాదినిభక్తికమ్ ।
ఉదీరయేదధిష్ఠాత్రీ తస్య శాన్తిశ్చ దేవతా ॥ ౧౭౯
సరస్వతీ దక్షిణస్యాం రక్షిశ్చోత్తరదారుణి ।
శ్రీగీ పశ్చిమాదధస్తస్య శాన్తిభావతి దేవతా ॥ ౧౮౦

* వినాయకంచ దుర్గాంచ మన్త్రిణాః. † తైర. ‡ తృతీయా. § త్వత్ సాధనమ్ । శీ శాన్తిం తాద్యగ్నిభక్తితాః.

చతుర్థ్యన్తం చ తన్నామమస్త్రోశ్చక్తృత్తుముఖం ।

కవాతే దక్షిణే విశ్వనేత్రస్యాద్వేవతా తథా ॥

౧౮౧

ఉత్తరే విశ్వనక్తృశ్చ దేవతా వేత్రదారుషు ।

వసన్తి వేదశాస్త్రాణి నారాచేషు తథామరాః ॥

౧౮౨

ఋషయః కీలదేశేషు భూతేశః పట్టికా భువి ।

విశ్వభావనవాసస్యాస్త్రోత్కంధపట్టద్వయం తథా ॥

౧౮౩

నామ తెషాం చతుర్థ్యన్తం మనువాన్సుపతేస్తథా ।

❀ త్రైతేశమస్త్రైః ❀

త్రైతేశస్య మనుబ్రాహ్మణా ఛన్దసామాదిముద్ధరేత్ ॥

౧౮౪

సృసింహముదయం దక్షిణృతథామసదణ్డకమ్ ।

చతుర్థ్యన్తం నమోన్తం చ తాత్యైమగ్రే హరేశ్శితమ్ ॥

౧౮౫

ద్వారపాశ్వైశ్చ శఙ్ఖచక్రద్వయం తత్సంజ్ఞయాచక్షయేత్ ।

వచ్చి * ధామాచక్షే మస్త్రం ఛన్దసామాదిముద్ధరేత్ ॥

౧౮౬

వరుణం బన్ధుశిరసం కొధరూపం వనప్రజమ్ ।

వరుణం దేవదత్తం చ పశ్చిమం వహ్నిగోవనా ॥

౧౮౭

శశాఙ్గః † మాదిదేవాన్తం వైధరం దహనం తతః ।

హృషీకేశం ‡ పశ్చిమం చ రామం సుముఖమన్వతః ॥

౧౮౮

మాధవం హుంఫడన్తం చ § స్వాహాయావధికౌ మనుః ।

❀ దిక్షాత్మకనిదేశః ❀

దిక్షాత్మకయశ్చానుపూర్వాకః కిధ్యనే కమలాసన ॥

౧౮౯

ఇన్ద్రేశానా సృసింహశ్చ విరిజ్చక్తృక్రమాద్భవేత్ ।

దిక్షాత్మకయోఽథవా శక్తిధరః పశుపతిస్తథా ॥

౧౯౦

శ్రీధరో ధనదశ్చేతి యద్వా కొడాకృతిహారిః ।

సృసింహశ్శ్రీధరశ్చేత హయశీమాకృతిస్తథా ॥

౧౯౧

* తామచక్షే. † మాదిదేవం చ. ‡ పవిత్రం చ. § స్వాహాయావసితం మనుః ।

అపి వా స్యాచ్చతువక్త్రీ సరనారాయణాపుభా ।
 హరిగి కృష్ణశ్చ కథితో యద్వా సత్యాదయగి క్రమాత్ ॥ ౧౯౨
 వాసుదేవాదయో పూహా యద్వా దిక్షాతకయగి క్రమాత్ ।
 క్రమాచ్చ తోరణాయానై పూహాపశ్చిమధామయోః ॥ ౧౯౩
 చతురశ్రాయతే ధామ్ని పూహాపశ్చిమనాసయోః ।
 పూణాశ్చ పుష్కరశ్చద్వాపధిష్ఠానే పునగి క్రమాత్ ॥ ౧౯౪
 ఆగ్నేయే హస్తీవదనో యామ్యే పశుపతిస్తభా ।
 వారుణే దక్షిణామూర్తికాకాబైరే విశ్వరూపధృక్ ॥ ౧౯౫
 శాంకరే చ చతువక్త్రీ తస్మిన్ భగవతీ తథా ।
 అస్తమణ్డలసమ్పన్ధిగోపురోభయపాశ్వయోః ॥ ౧౯౬
 చంద్రాదిత్యో తిథోవ్యాకం తు * ఇంద్రాదిక్షు విదిక్షు చ ।
 మన్తధశ్చ విధాతా చ † విశ్వేశ్వణ్డఖస్తభా ॥ ౧౯౭
 దుర్గా ధనదరుద్రాశ్చ టైతైశస్తదనస్తరమ్ ।
 సోమేశానాస్తరే చైవ విష్వక్సేనగి వతిష్ఠితః ॥ ౧౯౮
 దక్షిణోపేతలై స్తప్త మాతరో వీరభద్రకః ।
 విఘ్నేశగి పాశ్వయోస్తేషాం జ్యేష్ఠా నిర్మతభూతలై ॥ ౧౯౯

❀ ద్వితీయావరణే యష్టవ్యాః ❀

ఇంద్రాదయస్సాస్మసు దిక్షు ద్వితీయావరణే శునః ।
 భగవత్ప్రముఖ తాక్ష్యో ద్వితీయావరణే తతః ॥ ౨౦౦

❀ బహిరావరణే యష్టవ్యాః ❀

తదీయగోపురద్వారపాశ్వయోగి పురుషాచ్యుతౌ ।
 † ఖలూరికాధరిత్రీషు వహ్స్వీదీనాం దిశి క్రమాత్ ॥ ౨౦౧
 హయశీవగి కషణాశ్చ క్రోడాకృతిరనస్తరమ్ ।
 ప్రద్యుమ్నోఽనస్తనామూనావనిరుద్ధో నృకేసరీ ॥ ౨౦౨

* అగ్నివిషు చ దిక్షు చ. † విఘ్నేశ. ‡ “ఖలూరికాధరిత్రీషు ఖడ్గం కామోదకీం ధనుః” ఇత్యేవ క్వచిదస్తి. మధ్యగతః “వహ్స్వీదీనాం—ముసలం శబ్దమ్” ఇతి శ్లోకఖణ్డః నదృశ్యతే.

చక్రం చ ముసలం శఙ్ఖం ఖడ్గం కామోదకీం ధనుః ।

నజ్రం వద్మమితి ప్రొక్తం ప్రాగాదిషు తృతీయకే ॥ ౨౦౩

గోపురౌఢయపాశ్వస్థా ద్వాదశాశ్వీతరశ్మయః ।

యమాగ్నిమధ్యే పసవన్ పితరౌ యసురక్షసోః । ౨౦౪

విశ్వే దేవాశ్చ మధ్యస్థా నిర్వతేవకరుణస్య చ ।

మరుతగ్ని పాశహస్తస్య శ్వసనస్య చ మధ్యమాః ॥ ౨౦౫

పాశిమారుతయోమకధ్యే మునయస్సప్త చ స్థితాః ।

కుబేరేశానయోమకధ్యే రుద్రాశ్చైకాదవ స్త్వతాః ॥ ౨౦౬

క్షేత్రపాలశ్చ తత్రైవ ప్రాచ్యాదా కుముదాదయః ।

* మయాదాహ్వయసాలస్య ద్వాది పూణశ్చ పుష్కరః ॥ ౨౦౭

ఉవీతలే సమారాధ్యాగ్ని ప్రాజ్ఞణే క్లృప్తవీరకే ।

స్థాప్యాశ్చైవ † ప్రాత్తమగణాగ్ని ప్రాచ్యాదివృష్టసు క్రమాత్ ॥

తథోపేద్ద్రాదయస్థాప్యా మహత్యాసరణే తతః ।

మహీతలే మధ్యగణా విశ్వే శాద్యా దిశి క్రమాత్ ॥ ౨౦౮

జయాదయో గోపురాణాం బహిర్భూమా వ్యసస్థితాః ।

❖ బలిపీఠే బలిదానప్రమః ❖

బలిపీఠేషు సవత్ర ప్రథమావరణాదిషు ॥

౨౧౦

ఆద్యాశ్చ ‡ కామజాశ్చైవ యే భూతాగ్ని ప్రాగ్దిశి స్థితాః ।

ప్రసన్నాగ్ని పరితుష్టాస్తై గృహ్లాన్తు బలికాక్షిణః ॥ ౨౧౧

భూమా వ్ర్యామ్ని తథా వృక్షపవతాదిషు విష్ఠితాః ।

§ వినాయక క్షేత్రపాలాశ్శూరాశ్చ కుముదాదయః ॥ ౨౧౨

సవైగ్ని పారిషదై శ్చానై వృహధం గృహ్లాన్తు తే బలిమ్ ।

¶ చక్షాదయోఢ ద్వారస్థాశ్చతుర్థ్య నైస్సవినామభిః ॥ ౨౧౩

* మధ్యాస్తహికసాలస్య. † నోత్తర. ‡ కూమజా. § వినాయకః క్షేత్ర పాలగ్ని కూశ్మాణ్డః. ¶ ధేనుకాంతా.

ప్రణవాద్యైశ్చ సత్యవైదేవీపరిజనాన్వితాః ।

సవాహనాస్తే సంపూజ్యాస్సేవ్యే దేశే చతుర్ముఖ ॥ ౨౦౪

బలివీరేశు సర్వేషాం బలిగ్రహణకాక్షిణామ్ ।

తత్తన్నామసముచ్చాయః బలిదేయో విచక్షణైః ॥ ౨౦౫

❖ టైత్రేయశాచనం వినా బలిదానస్య నిష్ఫలత్వమ్. ❖

ధామేశానం వినా తేన బలిదానేన యోఽచరతి ।

* హరన్తి రాష్ట్రం రాజానం ధామ చాత్మాసమేవ చ ॥ ౨౦౬

పరివారానసభ్యచర్య తథైవాగ్నే సుమిథనమ్ ।

† భోగైరకృత్వా దేవస్య పూజా స్యాన్నిష్ప్రయోజనా ॥ ౨౦౭

తస్మాద్యథోక్తమార్గేణ పూజనం స్థానవృద్ధిదమ్ ।

వధానం రాజరాష్ట్రాణాం ప్రజానాం వృద్ధికాక్షిణామ్ ॥ ౨౦౮

దృశ్యాదృశ్యైశ్చ రూపేణ స్థితానాం బలికాక్షిణామ్ ।

భూతానాం భూతికామేన దేయోఽవశ్యం బలిస్సదా ॥ ౨౦౯

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది

పాద్యే తస్మై చయూపాదే

శ్రియాదిపరివార మస్త్రవణానం నామ

కోనత్రింశోఽధ్యాయః.

అం శో ౭ ధ్యా యః.

❀ తిథి దేవతామన్తాః. ❀

శ్రీభగవాన్:—

* తిథియాగం చతుష్కర్త్ర బ్రహ్మ సుఖపాదనమ్ ।

❀ కామ్యకర్మణగ్ కాలః. ❀

కామ్యస్య కర్మణగ్ కాలశ్చక్షపక్షస్తథా తిథిః ॥

జపహూమాచక్షనై స్సమ్యక్కాలేష్వారాధయేత్సుధీః ।

❀ తిథి దేవతాః. ❀

† అగ్నిబ్రహ్మ ధనేశానా విఘ్నేశశ్రీష్టశాసనః ॥

భానువృషధ్వజౌ దుర్గా యమో వలనిఘాదనః ।

విష్ణుగ్ కామోఽశ్వినౌ చంద్ర ఇత్యుక్తాస్తిథి దేవతాః ॥

❀ అగ్నేర్మన్తాః. ❀

ప్రణవం నవచిన్ద్రం చ వరుణం శ్రీధరం తతః ।

గదధ్వంసం భద్రహస్తం పావనం మాధవం తతః ॥

రథాస్తముద్ధృత్య మనుగి కథితౌ జాతవేదనః ।

అగ్నిమాద్యమనుస్వారం బీజం తేనాజ్ఞపద్ధతిః ॥

ఛన్దో విరాట్ దేవలశ్చ ద్రష్టాగ్నిరధిదేవతా ।

చతుర్భుజస్తం స్వాభిధానం నత్యస్తమసరో మనుః ॥

ఋషిశ్చంద్రౌ దేవతాపి మనోరస్యాపి పూర్వవత్ ।

ప్రత్యక్షరం లక్షజపస్సాధనం మన్తయోర్వ్యయోః ॥

కామ్యస్య లాభస్సర్వస్య ఫలమత్యస్తదుల్కభమ్ ।

❀ బ్రహ్మణో మన్తాః. ❀

నిగమాదిం కాలనేమిమృతధామవిచభికతమ్ ॥

మాతౌఽణ్డమస్తరయుతం ప్రచణ్డం మాధవం నతిమ్ ।

ఇత్యుద్ధరేద్భిష్టామనుముద్ధారోఽన్యస్య కథ్యతే ॥

౯

చతుర్థ్యస్తం బ్రహ్మపదమాగ్నయీనిష్ఠితం మనుః ।

వై రాజమక్షుద్రధమం విజయం రోహిణీపతిమ్ ॥

౧౦

అకారమేకనేత్రం చ బీజం ప్రణవసంయుతమ్ ।

ఏతదేవాణ్ణసంతాసస్త్వింశ్చస్త్రశ్చ లోహితః ॥

౧౧

మునిబ్రహ్మో చ దేవశ్చ యష్టవ్యం పఙ్కజౌదరే ।

❀ కుబేరస్య మస్త్రీః. ❀

ప్రణవం సూక్ష్మదృష్టిం చ భద్రపాణిం సవిన్దుకమ్ ॥

౧౨

ఉద్ధృత్యైకాక్షురౌ మస్త్రీగి కుబేరస్య సమీరితః ।

ఉష్ణిక్పన్దో మునివహ్నిధ౯ నేశానశ్చ దేవతా ॥

౧౩

అరశ్భం ❀ నతిమన్వక్ష్ సుభగం విఘ్ననాయకమ్ ।

పవిత్రం విజయం పశ్చాద్ధ్వంసనం మాధవం తథా ॥

౧౪

కమలం చౌదయం ప్రోచ్య జృమ్భలం మృగవల్లభమ్ ।

పావకం గోపనయుతం సదాగతిమనస్తరమ్ ॥

౧౫

కుమ్భం శశాంశ్కం † భువనం హేరమ్భం రామసంయుతమ్ ।

వక్రతుణ్డం జగత్ప్రీణం మన్దరం పశ్చిమాననమ్ ॥

౧౬

ఆగ్నిమాద్యం మారుతం చ ప్రథమం ప్రెతనాయకమ్ ।

అచామాది మధాగ్నే యీముద్ధృత్య మనురీరితః ॥

౧౭

ధనదస్య నభౌ ద్రష్టా ఛన్ద్రోగాయత్రమీరితమ్ ।

దైవం ధనాధిపో దేవో బీజం పూర్వవదీరితమ్ ॥

౧౮

అఙ్గుష్ఠే మాణిభద్రాఖ్యం తర్జణ్యాం పూర్ణభద్రకమ్ ।

‡ కలిమాలిం మధ్యమాయాం వికుణ్డలమనామికామ్ ॥

౧౯

* మత్స్యం చ. † పవనం హేరమ్భం కామసంజ్ఞితమ్ । ‡ కలిమాడిం మధ్య
మయా విజృమ్భలమనామికా ॥

మూలై కనిష్ఠకాయాం చ మధ్యే చ మణిబన్ధయోః ।

మఖేన్ద్రం పాణితలయో * రజనాన్ సే ధనాధిపం ॥ ౨౦

† స్నాత్వా జృమ్భలమన్తైః ప్రక్షిపేదుదకాజ్జలిమ్ ।

అమౌజకణికామధ్యే మహాకాయం మహేందరమ్ ॥ ౨౧

ద్విభుజం పీతవసనం చిన్తారత్నం కరే స్థితమ్ ।

ధారయన్తం మనగి కాన్తం మన్త్రిభ్యోః పీప్లితం వసు ॥ ౨౨

యక్షయక్షిపరిజనం ధ్యాయన్నఘ్నాదిభిర్వజ్రేత్ ।

ఋద్ధిం గుప్తిం చ తత్పాశ్వైః చతుర్ధ్యైః స్వసంజ్ఞయా ॥ ౨౩

‡ అఘ్నైః దైన్యచయిత్యా తు తతో జృమ్భలమబ్జజ ।

కలిమాలిం మాణిభద్రం † చరేన్ద్రం పూణభద్రకమ్ ॥ ౨౪

¶ ముఖేన్ద్రం శిఖపూవం చ కుండలం నలకూబరమ్ ।

అమౌజకణికామధ్యే దలెష్విన్ద్రాదిషు క్రమాత్ ॥ ౨౫

అచయేత్పురతిశ్శబ్దనిధిం పద్మనిధిం తథా ।

॥ శబలాం పురతో న్యస్తేత్పృష్ఠతగి కల్పకద్రుమమ్ ॥ ౨౬

జపహేమకా తపణాది ఫలం మూలమనాయకధా ।

❖ జృమ్భలమన్తః ❖

వత్సోమి జృమ్భలమనుమణోక్తద్వారేణ సంప్రతి ॥

౨౭

ఓమాదిం సుభగం భద్రహస్తం వైధర ॥ మక్షరః

ఆదిదేవం మారుతం చ ధనదం భద్రబాహుకమ్ ॥ ౨౮

పవిత్రం విజయం చైవ మారుతం మాధవం తథా ।

జన్మహస్తం తథామ్నాయం మాధవం సూక్ష్మదశకనమ్ ॥ ౨౯

విత్కుమ్భమాదిదేవం చ స్పృశకం నావహాయా యుతమ్ ।

బీజచూద్యక్షరం భగోక్తద్రష్టా చ్ఛన్దో విరాన్తనోః ॥ ౩౦

* దక్షహస్తం సెధకనాసికమ్ ॥ † జ్ఞాత్వా. ‡ సత్యనైవాచయిత్యా తు.

§ వరన్ద్రమ్. ¶ ముఖేన్ద్రం శిఖపూణం. ॥ శంబరం. ॥ రాక్షసమ్.

దేవతా జ్యష్ఠ్యలగి కాయః గి ఫలం సవకం ప్రయచ్ఛతి ।

❖ విఘ్నేశమస్త్రైః ❖

విఘ్నేశమస్త్రైః ముద్ధృత్య వణాన్ వక్ష్యామ్యనుక్రమాత్ ॥ ౩౦

ఉద్గీధం చ తృతీయం చ స్వశేషం * ఫలహం మనుమ్ ।

దణ్డ ఇత్యుద్ధృతో మస్త్రైః గణికాష్టద్విరాటధా ॥ ౩౧

దేవతా విఘ్నరాజశ్చ జపా లక్షత్రయం స్మృతమ్ ।

† భూతం భవ్యం భవిష్యం చ స్వప్న పశ్యతి మస్త్రైవిత్ ॥ ౩౨

ఆరబ్ధం కర్మ నివిశ్నుం ఫలం దుగ్ధే యధేష్ఠితమ్ ।

తృతీయాదిం చ సుముఖచూద్యం ‡ పశ్చిమసంజ్ఞితమ్ ॥ ౩౪

అచాం ముఖం చ పిజయం ప్రాణం మాధవమస్వతః ।

సత్యై నమాదౌ పూర్వాక్తం మనుం చ మనురీరితః ॥ ౩౫

అజౌ మునిశ్చంద్ర ఉష్ణిదైవతౌ విఘ్న నాయః ।

సప్తలక్షం జపేన్మస్త్రైః సిద్ధయగ్ పూర్వమూరితాః ॥ ౩౬

ఏ కాక్షరం నతిశిరో మనురన్యస్సమీరితః ।

నిగమాదిం దినకరం జ్వలనం పఞ్చభిన్దుకమ్ ॥ ౩౭

సానుస్వారం గదధ్వంసం పద్మనాభం చ వామనమ్ ।

యష్టిం సహస్రకరణం పావకం దణ్డశేఖరమ్ ॥ ౩౮

త్రియక్షరమనుబ్రహ్మ కథితస్సర్వసాధనః ।

అక్షాది గదితం వణామకారాదిస్వరాస్తకమ్ ॥ ౩౯

ప్రయుజ్జీత మనుశ్చాన్యౌ వక్ష్యతే కమలాసన ।

ఉద్గీధమాదిం కమలం పావకం పఞ్చభిన్దుకమ్ ॥ ౪౦

§ అధేన్ద్రసహితం భద్రమసలం బిన్దువామనమ్ ।

సరోరుహం సమాపేన్ద్రైః మహామాయా సయష్టికమ్ ॥ ౪౧

* సులభం మనుమ్ । దగ్ధమిత్యయతో మస్త్రైః గణనా. † భూతం భవన్ భవిష్యం చ. ‡ పంచమ. § ఆదేన్ద్రసహితం భద్రం బాహులం.

- బీజం చ తత్స్వరాద్యణం గదధ్వంసం ప్రచణ్డకమ్ ।
 పశ్చిమాననవైరాజౌ * మాయాం చ వసుధారసం ॥ ౪౨
- ఆదిమగ్ని † మకారం చ ఫల్గుదద్వయమీరయేత్ ।
 శశినం ‡ వరుణం వహ్నిం కకుభం భద్రబాహుకమ్ ॥ ౪౩
- మందరద్వయమేకారం వరుణం కమలాముఖమ్ ।
 అచాం దక్షం గోపనం చ విఘ్నేశం § శ్వసనం తథా ॥ ౪౪
- తతా స్తమిత్రముద్ధారౌ బీజాది కథితం పురా ।
 ఐహికాముష్టికఫలం సవకమేతేన సాధయేత్ ॥ ౪౫
- శ్రియం పూర్వాక్తమాగ్నేణ దేవీమఘ్నాదిభియఃజేత్ ।
 తత్కలాటనిపాతేన లభతే శ్రియముత్తమామ్ ॥ ౪౬

❁ మణ్వుఖమస్త్రీః ❁

- తారం నతిం క్రోధరూపం ప్రచణ్డం దక్షమన్వతః ।
 ఉదయం ¶ ఖనకదేహం చ గోపనం చ ప్రభజ్ఞానమ్ ॥ ౪౭
- శశాంశ్రీధగం హ్రస్వమృతధామసమాహ్వయమ్ ।
 దినేశం మాధవీమన్వకృచ్ఛణ్డం వధుసూదనమ్ ॥ ౪౮
- శ్వసనం స్వాహయా సాధకం మనురేషసమీరితః ।
 జృమ్భలం పులహం చోధ్వలోకేశం యష్టిమస్తకమ్ ॥ ౪౯
- ఏతద్బీజసముద్ధారస్తదేవాజ్ఞమృషిగి పునః ।
 ఎణాత్మా కథితశ్చన్ద్రో గాయత్రం దేవతా గుహః ॥ ౫౦
- దాడిమీకుసుమప్రఖ్యాం తస్మన్నైణ సమచయేత్ ।
 ఏవం కృతవతో వంశే సుబ్రహ్మణ్యదయో గ్రహః ॥ ౫౧
- న వీడయన్తి తద్వంశాన్ భవన్తి చిరజీవినః ।

❁ భానుమస్త్రీః ❁

- నిగమాదిం చోషధీశమనునాసిక్యముద్ధరేత్ ॥ ౫౨

* మాయాశ్చైచ్ఛవ. † మనాదిం చ. ‡ కలశం. § సవనమ్. ¶ సవక.

ఏకాక్షరోఽయం కథితో మస్త్రస్సవాఙ్మసాధకః ।

హారీతో మస్త్రదృశ్చన్ద్రో విరాట్ సూయశ్చ దేవతా ॥ ౫౩

బ్రహ్మకోశం పద్మపాణిమృతం సుముఖసంజ్ఞితమ్ ।

* రామబిన్దం హృషీకేశమగ్నిం వాయుమచాం ముఖమ్ ॥ ౫౪

వైధరం బిన్దువైరాజం వాయుం తారం సముద్ధరేత్ ।

ఇత్యమస్తాక్షరో మస్త్రో బీజమేకాక్షరం స్మృతమ్ ॥ ౫౫

ఋషిరత్రిశ్చ † దేవశ్చ పూషా చైవాధిదేవతా ।

‡ పరం సప్తాక్షరం మస్త్రం మస్త్రైగుధృత్య వణ్యతే ॥ ౫౬

సప్తాక్షారి పూర్వవద్ధ్రాహ్యస్సుభద్రం మధుసూదనమ్ ।

భద్రహస్తం చ కలశం మాధవం పూర్వమూరితమ్ ॥ ౫౭

బీజమభ్యస్తరీకృత్వా ద్వీరుక్తం కకుభం తథా ।

అప్రమేయం గద్ధవహమాద్యమేతదనస్తరమ్ ॥ ౫౮

పాదద్వితయమావాహ్య మాదిదేవమనస్తరమ్ ।

పావకం విక్రమయుతం వైధరం ఋతథామ చ ॥ ౫౯

మారుతం శ్రీ చాపి నాసిక్యిం విఘ్నేశం గోపనాహ్వయమ్ ।

కమలామాదిపవనమాద్యం శ్రీ ద్వీగి పదమూరియేత్ ॥ ౬౦

మాధవీమాదిసహితమక్షరం ॥ ద్వీరదం పఠేత్ ।

¶ పవిత్రం గోపనయుతం పఠేమం? స్వరసంయుతమ్ ॥ ౬౧

విఘ్నేశం దహతిం ధాతుం లోడస్తం ద్వీస్సముద్ధరేత్ ।

శాస్త్రోగం సుఖపదం † పూర్వలోడస్తమధ్యమమ్ ॥ ౬౨

శ్రీ యమం చణ్డం ద్వీరుచ్ఛాయః త్రిరన్వృణ్వం పదమ్ ।

స్వనామ్నా ప్రణవాస్తేన మను రేవం సముద్ధృతః ॥ ౬౩

* మాయా-రామబిన్దం. † దైవం చ దేవతాపురుషస్తథా. ‡ పూషా తథాపరం.

శ్రీ చానునాసిక్యే. శ్రీ ద్వీగి పాద. ॥ ద్వీరదం పదమ్. ¶ పశ్చిమం. † ప్రపూర్వ లోటి మధ్యమమ్. శ్రీ యమం చణ్డాద్వీ.

బీజమగ్నాని చోక్తాని సిద్ధద్వీపశ్చ దృష్టవాన్ ।
 అతిచ్ఛద్దస్వయం ఛద్దస్సూయశ్చానేన కథ్యతే ॥ ౬౪
 పద్మ * మధ్యే కణికాయామాదిత్యం దలభూమిషు ।
 ప్రాచ్యాదిషు గ్రహానన్యాం † స్తదానిం బిమ్బమచయేత్ ॥ ౬౫
 క్రమాత్ పద్మతపసుషే గృహాస్సానుగ్రహస్తదా ।
 ఆయురారోగ్యసౌందర్యం సముద్ధి ‡ ముఖసంపదః ॥ ౬౬
 సప్తజన్మసు వంశేఽస్య భవన్తి రవగ్రహః ।

❧ ఈశానమస్త్రీః ❧

ప్రహవం నతిమన్వక్ష్ప శుభదం చ త్రివిక్రమమ్ ॥ ౬౭
 వరుణం గోపనం వాయుమాదిముద్వృత్తి మస్త్రీవిత్ ।
 మనుగ్ం పశ్చాత్తురగ్ం కాయో బీజం సంప్రతి కథ్యతే ॥ ౬౮
 గోపతిం విష్ణుసహిత మనుష్వారం సముద్ధరేత్ ।
 బీజమెతచ్ఛతువక్త్రౌ పడగ్నానాముదాహరేత్ ॥ ౬౯
 ఉపమన్యుఃపిశ్చన్ధో దేవం గాయత్రముచ్యతే ।
 ప్రశిషాద్యో మహేశానా జపస్సాల్లక్షపశ్చకమ్ ॥ ౭౦
 అష్టాక్షరవదస్యాపి ఫలసాధనమేవ చ ।
 రక్తామ్బుజాసనాసీనమచయేత్తద్దలెషు చ ॥ ౭౧
 ప్రాగాదిషు పడగ్నాని పావతీనన్ది కేశ్వరా ।
 క్రమాద్విన్యస్య పురతో వాహనం సమ్యగచయేత్ ॥ ౭౨
 దిక్ష్యప్తాసు సురేంద్రాదీనష్టావఘ్నాదినాచయేత్ ।
 సృష్ట్యాదిన్యసనం కృత్వా ప్రథమం తదనన్తరమ్ ॥ ౭౩
 అక్షరన్యసనం కుమారత్ స్థానేష్వేతేషు పద్మజ ।
 మూర్ధ్ని చాస్మే చ మృదయే గుహ్యే పాదతల తథా ॥ ౭౪

* పత్రే. † నద్యాదీని సమచయేత్ - అఘ్నాదిషు తథాచయేత్.

- వణాణానాం క్రమశో వణాణి పశ్చాన్నాం కథ్యతే ధునా ।
 స్ఫటికం పాటలం పీతం శ్వేతం నీలమితి స్మరేత్ ॥ ౭౫
- శివ్రాహమితి చాత్మానం భావయేన్న స్త్రీవిత్తమః ।
 * ధ్యాయంతం దేవదేవేశమారాధ్య వృషభధ్వజమ్ ॥ ౭౬
- త్యక్త్వా సాంనారికం దురి ఖమేతి స్థానమనశ్వరమ్ ।
 భోగానప్యైహికాన్ భుక్త్వా దులభానమరైరపి ॥ ౭౭
- ఓమూదిసప్తవణానాముద్ధారగీ పూర్వామీరితః ।
 వైధరం నృహరిం మాయాం ప్రచణ్డం మధుసూదనమ్ ॥ ౭౮
- మన్దరం చోద్వకలోకేశం వై రాజం ద్విశ్చతుర్ముఖ ।
 పావకం పవనం దేవదత్తం పాటలమన్వతః ॥ ౭౯
- గోపతిం మారుతమథో † మన్దరం మాధవీం తథా ।
 మాధవం ధనదం బ్రహ్మ మధుసూదనసంజ్ఞితమ్ ॥ ౮౦
- నాసిక్యం పశ్చిమం పద్మనాభం చ పవనాహ్వయమ్ ।
 ఖడ్గం ద్విరుచ్చరేత్స్విహ ఇతి మన్త్రీం సముద్భృతమ్ ॥ ౮౧
- మనుమన్యం ప్రవక్ష్యామి తమజ్ఞైరుద్ధరామ్యహమ్ ।
 ‡ తారమత్రిం గరుత్మంతం రామం శీ సుముఖమన్వతః ॥ ౮౨
- గోపవం మన్దరం చోద్వకలోకేశం శ్రీ విజయం పునః ।
 తమణాం చాభిశంభం చ మాధవం వారుణాభిధమ్ ॥ ౮౩
- గోపనం చ కరాలం చ కమలం జృమ్భలం తతః ।
 శ్రీధరం సుభగం మాయాం జన్మధ్వంసమనన్తరమ్ ॥ ౮౪
- పాశపాణిం చాదిదేవం భద్రహస్తం చ పశ్చిమమ్ ।
 ఋతాహ్వయం వైధరం చ మధుభిన్నాశుతం తతః ॥ ౮౫
- ॥ సతిముద్భృత్య కథితో వణాణాం షోడశ సంజ్ఞితాన్ ।
 మన్త్రీయోరనయోబ్రహ్మ జీవ్రా ద్రష్టాభీధీయతే ॥ ౮౬

* ధ్యాయన్నైవం సమారాధ్య దేవతమ్. † మధునం మాధవీ. ‡ తారమూదిష్.

గ్ సుముఖం తతః. శ్రీ భువనం. ॥ అగ్ని.

ధర్మవత్త్రి మహేశానో దేవతా దక్షిణాతనుః ।

దినేశ రామసహితం శ్వసనం * మతిబిన్దుమత్ ॥

౪౭

బీజమేతదతో ధ్యానమీశానస్య బ్రహ్మిణి తె ।

కున్దేన్దుముక్తాశ్శ్చభం సర్వాకల్పపరివృత్తమ్ ॥

౪౮

వైయాఘ్నిచర్మవసనం జటాపాణ్డలమణ్డితమ్ ।

నాసాగ్రన్యస్తనయనం శశిఖణ్డవిరాజితమ్ ॥

౪౯

ప్రసన్నవదనం దేవం చతుర్భుజమభీష్టదమ్ ।

వామబానుని విన్యస్తవామేతరపదామ్బుజమ్ ॥

౫౦

ఘటికామక్షమాలాం చ బిభ్రాణం దక్షిణేశ రే ।

వామే కరామ్బుజే స్వీయే ధృతివిజ్ఞానపుష్టుమ్ ॥

౫౧

దశాయస్తం జ్ఞానముద్రాం మహాపింగాసేవితమ్ ।

ధ్యాయతో మన్త్రిణస్తైవం సిధ్యన్తి సకలారి కలాః ॥

౫౨

గజ్జాప్రవాహవత్తస్య వాక్పినారగి ప్రవతతే ।

చతుర్వంగఫలావాప్తిస్తస్య మాస్తే స్థితా ధ్రువమ్ ॥

౫౩

జపభూయస్తయా కామాక దులభాక సుఖమశ్నుతే ।

❀ దుర్గామస్త్రీః ❀

తిథౌ భగవతీం దుర్గాం నవమ్యాం సమ్యగచయేత్ ॥

౫౪

నిగమూదిం వైధరం చ భువనం చ విసజ్జనమ్ ।

మనురేకాక్షరగి పోక్తస్సముద్ధృత్య యథాతథమ్ ॥

౫౫

స్వీకృతైశ్చికాక్షరం పూర్వం గదధ్వంసం హంతాశనమ్ ।

స్పృశానం † గౌఢనాహ్వనం నతిం చ మనురీరితః ॥

౫౬

బీజమస్యోద్ధరిష్యామి గోపతిం పావకం తతః ।

వామనం యప్తిశిరసమస్య కాత్యాయనౌ మునిః ॥

౫౭

ఛందశ్చ దేవీ గాయత్రం వనదుర్గా చ దేవతా ।

❀ దుర్గాయా మంత్రాస్తరమ్. ❀

మంత్రమన్యం ప్రవక్ష్యామి దుర్గాశ్రయమనుత్తమమ్ ॥ ౯౮

నిగమాదిం విష్ణుసంజ్ఞం కపిలం జృహ్మలాహ్వయమ్ ।

మాధవం చ సురేంద్రాదిం ప్రద్యుమ్నం కాలనేమిజమ్ ॥ ౯౯

మధుసూదననామానం పులహం మాయయా వృతమ్ ।

కరాలం దేవదత్తాఖ్యం శశాంజ్ఞం * కమలానుగౌ ॥ ౧౦౦

పవిత్రమాది † దేవాంతం నృహరిం స్పృశానం తథా ।

బ్రహ్మాణమగ్నిం చౌద్ధృత్య శక్తిబిందుమనస్తరమ్ ॥ ౧౦౧

ఆదిం శ్రీవత్సముదయం సుభద్రం నాసికాహ్వయమ్ ।

భాస్కరం భద్రబాహూ ద్వా వైధరం గౌపతిద్వయమ్ ॥ ౧౦౨

పవిత్రఖడ్గనామానా ద్వా చ దక్షమనస్తరమ్ ।

సుప్రతిష్ఠం ద్విగుచ్ఛాయా దినకృత్నాధవీధృవా ॥ ౧౦౩

ఫటాకరమగ్నాద్యదిమన్వగిత్కుర్ధృత్య జపెన్ననుమ్ ।

‡ అణోద్ధారక్రమాదన్యం మంత్రం వచ్చి చతుర్ముఖ ॥ ౧౦౪

ప్రణవం వైధరం పశ్చాచ్ఛీధరం గదినం తథా ।

వైశ్వానరం మృగపతిం తమేవాణామనస్తరమ్ ॥ ౧౦౫

§ యాంతం నృసింహం సుముఖం రామం న్వాహం సముద్ధరైత్ ।

¶ ఉద్ధృతోఽయం మనుశ్చన్యో బీజమక్షాసి పూర్వావత్ ॥

ఋషిజ్ఞాయుతిశ్చన్యో గిరిదుర్గా చ దేవతా ।

ఉద్గీఢం శ్రీధరం చైవ దృష్టిద్వద్వం త్రివిక్రమమ్ ॥ ౧౦౬

కౌఠరూపీ చ జీమూతం పశ్చిమం భువనాహ్వయమ్ ।

బహులం శ్రీధరం కౌఠం విక్రమం సరసీరుహమ్ ॥ ౧౦౭

విక్రమం ధర్మశీతాంశుం శశాంజ్ఞం చ సుధామయమ్ ।

పశ్చిమం ॥ రామశిరసం కౌఠరూపం సవిక్రమమ్ ॥ ౧౦౮

* కలశానుజౌ. † దేవం తమ్. ‡ అస్థాద్ధారః. § యాంతం నాసిక్యసుముఖం నామ స్వాహాంతము. ¶ ఇత్కుర్ధృతో. ॥ రాజశిఖరమ్.

- భల్లాయుధం తథా శఙ్ఖమాధవీద్వయమాధవమ్ ।
 శుక్లమాదిం మృగపతిం శ్రీధరం పశ్చిమాననమ్ ॥ ౧౧౦
- సీహారదీధితిం సవరోధం విక్రమశీషకమ్ ।
 వైరాజం కపిలం శఙ్ఖం వైధరం బద్ధమస్తకమ్ ॥ ౧౧౧
- శుభదం కమలం * వాయుం మందరం విత్తవధానమ్ ।
 ఆదిం కరాలమనిలం నాసిక్యం యాదనాం పతిమ్ ॥ ౧౧౨
- గోపనం విజయం విఘ్ననాయకం దక్షమాధవౌ ।
 సుభద్రం చ గడిం † కుమ్భం వైరాజం బద్ధశీషకమ్ ॥ ౧౧౩
- శుభదం మందరం శఙ్ఖం తథాన్యౌ మనురీరితః ।
 షోఢా విభజ్య తం మస్త్రం హృదయాద్యజ్జకల్పనమ్ ॥ ౧౧౪
- ద్రష్టా వరేణ్యకౌ నామ హ్యనుష్టుప్శున్దరీతః ।
 దేవతా వనదుర్గా స్యాత్తదష్టాక్షరః ‡ వత్ఫలమ్ ॥ ౧౧౫
- సవదాహ్వయదుర్గాయా మస్త్రముద్ధారియామి తె ।
 ఉద్గీశం § నతిమన్వక్ష్ప సూక్ష్మదృగ్దృష్టిశీషకమ్ ॥ ౧౧౬
- గదధ్వంసమకారం చ కుమ్భనాద్యం చతుర్ముఖమ్ ।
 వైరాజం రాజమానం వై వైధరం శ్రీధరాహ్వయమ్ ॥ ౧౧౭
- ¶ గదినం బద్ధసంజ్ఞం చ స్వాహాశీషకం శ్రియః పతిమ్ ।
 గదినం పావకం చైవ దృష్టిమీకారమన్వతః ॥ ౧౧౮
- ॥ దేహం చ విక్రమం చణ్డం రామం మందరసంజ్ఞితమ్ ।
 మధుసూదం గర్జనహం మాధవం ¶ మాధరాహ్వయమ్ ॥ ౧౧౯
- ఆదిత్యం గోపనం దక్షమాదిదేవం చ మారుతమ్ ।
 మృగేశం మందరం భానుం మధుసూదనసంజ్ఞితమ్ ॥ ౧౨౦
- పులహం దేవదత్తం చ దక్షం చ యదభాస్కరమ్ ? ।
 రామ ॥ ముగ్రాత్తనాత్తానం మధుసూదనమన్వతః ॥ ౧౨౧

* వాసుం మదనమ్. † ఘోరం. ‡ వద్భవేత్. § తిథి. ¶ మాధవం స్వాహా
 ధవం దృష్టిం. ॥ దేవమ్. ¶ మందరా. ॥ ముగ్రాత్తనామా.

- శశాంజ్ఞం శ్రీధరం సప్త * జిహ్వం కుమ్భం త్రివిక్రమమ్ ।
గజాననం గోపతిం చ లక్ష్మీం భద్రం త్రివిక్రమమ్ ॥ ౧౨౨
- వైధరం భువనాహ్వనముగ్రరూపం చ ఖటకమ్ ।
భల్లాయుధం తథా బ్రహ్మ శ్వసనం నాసికా † భువమ్ ॥ ౧౨౩
- విధాతారం హుతవహం విక్రమం చ సుధారసమ్ ।
రామం చ భద్రం సుభగమనిలం విఘ్ననాయకమ్ ॥ ౧౨౪
- రామం మహేంద్రసుభగం మహేశం గగనాహ్వయమ్ ।
మాతాఽద్దమాదిదేవం చ శశాంజ్ఞం శ్రీధరం తథా ॥ ౧౨౫
- చిత్రభానుం తథా దక్షం వైధరం హవ్యవాహనమ్ ।
విఘ్నేశం విక్రమం దృష్టిం దేవదత్తమహం పతిమ్ ॥ ౧౨౬
- మధుసూదననామానం కలాత్తానమతిథి పరమ్ ।
భువనం పావకం దృష్టిం ‡ గోపనం విజయం తథా ॥ ౧౨౭
- వాయుం § పవిత్రమూకారం ముసలం విక్రమం పునః ।
ఏకనేత్రం మాధవం చ కలశం పావకాహ్వయమ్ ॥ ౧౨౮
- వైధరం దేవదత్తం చ విఘ్నేశం మధుసూదనమ్ ।
దహనం గోపనం చైవ మారుతం వనమాలినమ్ ॥ ౧౨౯
- మాయాం చ వైధరాహ్వనం మధుసూదనమన్దరౌ ।
ఓతదేహం దృష్టిమగ్నిం పశ్చిమాననమన్వహః ॥ ౧౩౦
- ఋతథామం విక్రమం చ శ్వసనం మృగనాయకమ్ ।
పుష్టిబీజం త్రిరుచ్చాయః సహస్రకిరణాహ్వయమ్ ॥ ౧౩౧
- గుహాలయమనుస్వారం బీజమేతద్ద్రిరుద్ధరేత్ ।
¶ భద్రం గుహాలయం చైవ విజయం గదినం తథా ॥ ౧౩౨
- పద్మనాభం గోపతిం చ కలశం మృగరాట్ తథా ।
వైరాజమాదిదేవం చ డుణ్ణుభం లోచనౌదయా ॥ ౧౩౩

* జిహ్వ కుమ్భం చ. † హ్వయమ్. ‡ గోధనం. § పవిత్రమూకాశం కమలమ్. ¶ సుభద్రం గుహాలయం చక్రమ్.

ఉగ్రాత్మభేటకౌ వహ్నిం * గోపతిం విహగాధిపమ్ ।

శ్వేతాంశుం పశ్చిమం లక్ష్మీమాదిదేవమనన్తరమ్ ॥ ౧౩౪

వక్రితుణ్డః గోపనం చ భద్రపాణిమనన్తరమ్ ।

విజయాకారమాదిం చ శశాంజ్కం చ సదాగతిమ్ ॥ ౧౩౫

ద్విరభ్యసెత్కాలనేరుం భద్రం పుణ్యం ద్విరుచ్చరెత్ ।

మన్దరం చాదిదేవం చ దహనం శ్వసనం తథా ॥ ౧౩౬

ద్విబ్రూయాత్సూక్ష్మదృగ్భ్రూక్ కరాలం విజయం పునః ।

వీయూషమాదిం విజయం వసుమన్తకనిష్ఠితమ్ ॥ ౧౩౭

నీహరదీధితిమచామాదిం వీతం సమాధవమ్ ।

సుభద్రం కమలం చైకదృష్టిం చ చతురానన ॥ ౧౩౮

పవిత్రమృతధామానం త్రివిక్రమమతరి పరమ్ ।

పురుషాత్మానమేతేశం పశ్చిమం † పురతిస్తథా ॥ ౧౩౯

ధ్నువం ధ్నువం తథా హ్రస్వం మాహేంద్రిం మన్దరం తతః ।

సవరోధం గజాస్యం చ మాయాం కమలమన్దరా ॥ ౧౪౦

ఏకనేత్రమృతం ‡ శూలాం బహు కుక్షీం త్రివిక్రమమ్ ।

కరాలం పద్మనాభాఖ్యం విఘ్నేశం విజయం తథా ॥ ౧౪౧

భద్రహస్తం తథా రామం శశాంజ్కం మనుమన్వతః ।

సుభద్రం గోపనం వశాత్పశ్చాన్తికమథానిలమ్ ॥ ౧౪౨

పశ్చిమం పద్మనాభాఖ్యం మృతధామానమన్వతః ।

జృమ్భలం పులహం § పాపహననం పద్మనాభకమ్ ॥ ౧౪౩

దృష్టిం మృగేశమమృతచూర్ణాం చ ద్విగృహాలయమ్ ।

పవిత్రమృతధామానం వైధరం మాధవం తతః ॥ ౧౪౪

॥ మారుతం కమలాం పద్మపవిత్రమృతధామ చ ।

అత్రిం మృగపతిం లక్ష్మీం బహులం పశ్చాబ్దికమ్ ॥ ౧౪౫

* గోపనం. † పురుషం త. ‡ కిలం బహుకుక్షీమ్. కిలం లమ్బకుక్షీమ్.
మృతిధామ సమన్వితమ్. § పశ్చాత్ పానకమ్. ॥ మాధవమ్.

పవిత్రమృతధామానం * వై రాజం విక్రమం తథా ।
 పశ్చిమం పద్మనాభాఖ్యం వైధరం మృగవల్లభమ్ ॥ ౧౪౬
 దక్షం రవిం గోపనాఖ్యం సుభద్రం భువనం తథా ।
 కకుభం మాధవం పశ్చిన్నాధవిం భాస్కరాహ్వయమ్ ॥ ౧౪౭
 గోపనం మతిమస్తం చ పులహం మాధవం రవిమ్ ।
 యష్టిం చ వ్యాహరేద్బ్రహ్మ తథైవ మధుసూదనమ్ ॥ ౧౪౮
 ధ్రివం నభామణిం గోపం బిన్దుం చ చతురానన ।
 † ఏవం త్రి వ్యాహరేదక్షణం సుగతం సాగరోత్తమమ్ ॥ ౧౪౯
 మన్దరం భాస్కరం పశ్చిన్నోపనం మాధవీం తథా ।
 ఆదిదేవం జగత్ప్రిణం మాధవం నతిముద్ధరత్ ॥ ౧౫౦
 ఇత్యేవముద్ధృతో మన్త్రో బ్రహ్మ సహాధానస్థిదః ।
 ‡ శతేన సంమితో వణో రశ్మిత్యాదిభిరేవ సః ॥ ౧౫౧
 భాస్కరం § మన్దరం శశ్చిబిన్దుం యష్టిమనస్తరమ్ ।
 ఉద్ధృత్య బీజమేతేన పడజ్ఞాన ప్రకల్పయేత్ ॥ ౧౫౨
 ద్రష్టా కకుత్స్థశ్చన్ద్రసాన్వితతీచ్ఛన్ద్రో ధీ త్ర దేవతా ।
 సహాధాన్వనమస్త్రస్య చతుర్థాక్షోజః స్మృతః ॥ ౧౫౩
 జ్ఞానాధ్యాయాజ్ఞానాన్వనస్థిన్ధి సహాం ప్రయచ్ఛతి ।
 మన్త్రిణా నిత్యయుక్తస్య ప్రత్యహం ప్రయతాత్మనః ॥ ౧౫౪
 ఆముష్మికం చైహికం చ ఫలం సహం ప్రయచ్ఛతి ।

❧ యమస్య మస్త్రైః ❧

దశమ్యామచాయేద్బ్రహ్మ కృతాన్తమభయప్రదమ్ ॥ ౧౫౫
 ॥ నిగమాదిం గన్ధవహం హృషీకేశమనస్తరమ్ ।
 దణ్డం ప్రభజ్జనం దక్షం చాదిదేవం సదాగతిమ్ ॥ ౧౫౬

* ముఖం వైరాజవిక్రమమ్ । తిం తథా పశ్చిమం పద్మం వైధరం మృగవల్లభమ్.

† యస్తోతమ్. ‡ నతేన. § దహనం. ధీ నిదేవతా. ॥ ఉద్గ్రహమాదిమ్.

* నతిముద్ధృత్య కథితో మనువైవస్వతా † శ్రయః ।

బీజమణాకానముద్ధృత్య శ్వసనం యష్టిశిషాకమ్ ॥

౧౫౭

ఉదితం తెన బీజేన హృదయాద్యజ్జకల్పనమ్ ।

ఋషిస్సత్యతపాశ్చంద్రో గాయత్రం దైవమీరితమ్ ॥

౧౫౮

మస్త్రీశ్చ పితృదైవత్యో జపః స్యాత్పృచ్ఛలక్షకః ।

తేనారాధ్య శాస్త్రదేవమభీష్టం సవకమశ్నుతే ॥

౧౫౯

❖ ఇంద్రియ మస్త్రీః ❖

ప్రథమం ఛందసామాదిం విక్రమం మానుషేశ్వరమ్ ।

వైధరం వహ్నిమపరం గోపనం పవనం ముఖమ్ ॥

౧౬౦

నతిముద్ధృత్య మాఘోనగ కథితో మనురబ్జజ ।

వైధరం చాధ్వలోకేశం నాసిక్యం బీజముద్ధృతిమ్ ॥

౧౬౧

‡ ఋషిదేవో విరాట్ ఛందో దేవతా వలనూదనః ।

ఏతేనేష్ట్యా తురాసాహం సామ్రాజ్య ఫలమశ్నుతే ॥

౧౬౨

❖ విష్ణోమస్త్రీః ❖

ద్వాదశ్యాం మూలమస్త్రీణా పూజయేదుక్తవత్కనా ।

భగవంతం శ్రియః కాంతం ఫలమీర్షసా సుదుర్లభమ్ ॥

౧౬౩

❖ కామస్య మస్త్రీః ❖

నిగమాదిం చ నత్యంతం పశ్చిమోదయనం తథా ।

శ్రోధరూపం పవిత్రం చ శ్రీవత్సం పావకం తతః ॥

౧౬౪

ఆదిదేవం చ పవనం గోపనం ధీ యష్టిమన్వతః ।

‡ గోపతిం బహులం పృచ్ఛబిందుం నరహరిం తతః ॥

౧౬౫

ఔవకం యష్టిం చ || కమలం గోపనం మన్దరాహ్వయమ్ ।

వైధరం దేవదత్తం చ కమలం గోపనం తథా ॥

౧౬౬

* మనుధారోఽపి. † హ్యయః. ‡ ఋషిజీవో ధీ యష్టిమస్తకమ్.

‡ గోపనమ్. || కలశమ్.

శక్థం రతాస్తముద్భృత్య మనురేష సమీరితః ।

* స్వగౌడిం పులహం బన్ధం నాసిక్యం బీజముద్ధరేత్ ॥ ౧౬౭

ఋషిశ్రీనిధిరస్యాక్తో విరాట్ ఛందశ్చ దేవతా ।

మన్మథస్తేన యష్టవ్యస్స సవఃఫలకాఙ్క్షిభిః ॥ ౧౬౮

ఏకాణ్ణమవరం మస్త్రీముద్ధరిష్యామి పద్మజ ।

తారం గరుడమౌవణం చ సబిన్ధుం మనురీరితః ॥ ౧౬౯

లక్ష్మమేకం జపెన్మస్త్రీ కమణ్యాకషణాదికే ।

సమథణం కామదైవత్యం మనుమన్యం బ్రవీమి తే ॥ ౧౭౦

ఉద్దిగం కమలం పీతం † మాయామధేన్దుశ్శేఖరమ్ ।

కరాలం గోపనం దక్షం వైధరం తదనస్తరమ్ ॥ ౧౭౧

మృగేన్ద్రిం వరుణం చాది ‡ దేవం శ్వసనసంజ్ఞితమ్ ।

శుక్లం సుధామయం వహ్నిం కకుభం సవినాయకమ్ ॥ ౧౭౨

శశాఙ్గం మాధవం బహ్మసాధకం భాస్కరాహ్వయమ్ ।

హైరవ్యం గోపనం వాయుం కకుభం యాదసాం పతిమ్ ॥ ౧౭౩

పులహం నిగమాదిం చ తద్వ్యయం § తద్విరుచ్చరేత్ ।

పశ్చిమం త్వృతధామానం ¶ పూణణం పవభిరుచ్చరేత్ ॥ ౧౭౪

శశాఙ్కమాదిం జలజం ॥ పీతం వరుణమబ్జజ ।

కకుభం విష్ణువిఘ్నేశౌ ప్రథమం తిగ్మదీధితిమ్ ॥ ౧౭౫

పద్మనాభం వైధరం చ వాయుమాద్యం చ మన్దరమ్ ।

మన్దరాద్యద్వయం భూయస్తదేవ సమనస్తరమ్ ॥ ౧౭౬

వరుణం విష్ణుసుబ్దౌం చ యష్టి ¶¶ మజ్జోదయా తథా ।

దహనం శ్రీధరం వణణం పులహం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౧౭౭

కరాలమాద్యం § కలశం ముఖం శ్రీవత్సమన్వతః ।

ప్రభజ్ఞానం గోపనం చ సుశకమాద్యమపాం పతిమ్ ॥ ౧౭౮

* స్వగౌడిం. † మాస. ‡ శ్వేతం. § చ ద్విరుద్ధరేత్. ¶ మణిపూణణం ద్య. ॥ మయా. మయా ఇతి స్యాత్. ¶¶ మజ్జా జయమ్. § సయశమ్.

తతాస్తముద్భృత్య మనుగి కథితగి కమలాసన ।
 ఋషిగి కలిజ్ఞోఽతిచ్ఛన్ధశ్చన్ధగి కామశ్చ దేవతా ॥ ౧౭౯
 జపెద్విరహ్యే లతాణి నాసాధ్యం తెన మన్త్రిణా ।
 రతిశ్చ విరతిశ్చోభే తస్య పాశ్వే స్థితే సదా ॥ ౧౮౦
 * మన్త్రో స్తయోశ్చతుర్థ్యన్తం నామమాత్రం త్రిశీర్షకమ్ ।
 † మదనః ప్రథమో భాణస్తదైవోన్మాదనోఽపరః ॥ ౧౮౧
 మోహనం ద్వేషణం చ ద్వే దీపనం పశ్చాత్తమం స్మృతమ్ ।
 మల్లికా కేతకీ జాతిగి పద్మ-జం యూధికా తథా ॥ ౧౮౨
 పుష్పాణి క్రమశో బాణాన్యా హస్తేషాం మనుగి పునః ।
 సంవిద్వర్ణాశ్చ సహితాశ్చతుర్థ్యన్తాస్సమాహ్వయాః ॥ ౧౮౩
 తెషాం సత్యస్తసహితం తైస్సైమామచానం విదుః ।
 ధనురఙ్కుశపాశాశ్చ తస్యాస్త్రాణి మనూభుజః ॥ ౧౮౪
 మన్త్రాశ్చ పూర్వవత్తేషాం నామాన్యేన చతుర్ముఖ ।
 కల్పకానూకహ ‡ ప్రాయ పుష్పితద్రుమశోభితే ॥ ౧౮౫
 ఉద్యానే మజ్జుః § శిజ్జానపక్షిసంజ్ఞనిషేవితే ।
 మధ్యే మహాప్రహరే పూర్ణా సరోజైశ్చ వికస్వరైః ॥ ౧౮౬
 విష్టరే కాశ్చనే న్యస్తై శుభాస్తరణసంయుతే ।
 ఆసీనం సహ దేవీభ్యం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౧౮౭
 రక్తచందనలిప్తాం రక్తమాల్యోపశోభితమ్ ।
 చారుకుణ్డలినం కాన్తం యువానం క్షౌమవాససమ్ ॥ ౧౮౮
 వసానమపురోముఖై స్త్రీగణైః పరితో వృతమ్ ।
 ధ్యాయన్న నేన మనునా క్రమాదఘ్నాదిభిర్భజేత్ ॥ ౧౮౯
 † కామగాయత్రియా వాపి యజేత మకరధ్వజమ్ ।
 జపాది పూర్వవత్సర్వం వశ్యం చ భువనత్రయమ్ ॥ ౧౯౦

* మన్త్రో ద్వయోశ్చతుర్థ్యన్తనామనీతి వి శీర్షకమ్ త్రిశీర్షకమ్. † మదన ఇతి స్యాత్ । ప్రచ్ఛాద ఇత్యపి క్వచిత్సతః. ‡ శ్రాతి. § గమన. † సామగాయత్యా.

మన్త్రిణో నిత్యయుక్తస్య కిమన్యైరతిస్సన్తరైః ।

❀ అశ్వినౌమన్త్రైః. ❀

అశ్వినౌమన్త్రైః మధునా బ్రవీమి కమలాసన ॥ ౧౯౧

ఉద్ధృత్య పూర్వముద్గీఢం విఘ్నేశం పాటలప్రియమ్ ।

బ్రహ్మసాధననామానం శ్రీవత్సం చ సుధామయమ్ ॥ ౧౯౨

మాయాం సుభద్ర * మాకారమశ్వినౌరీరితో మనుః ।

ఆదిమధేన్ద్రుసహితం బీజం తేనాజ్ఞకల్పనా ॥ ౧౯౩

భృగుద్రక్షా బృహచ్చంద్రః ప్రతిపాద్యా తథాశ్వినౌ ।

జపన్వై పశ్చాలక్షేణ సిద్ధిస్సర్వాణాం సాధనః ॥ ౧౯౪

రాజయత్కదయో రోగా న తిష్ఠన్తి తదస్వయే ।

ఔషధాని చ దత్వాణి వ్యాధీనామపనౌదనే ॥ ౧౯౫

తత్కరస్పృశమాత్రేణ సర్వం వస్త్యావధంభవేత్ ।

❀ సోమస్య మన్తైః. ❀

పౌణ్యమాస్యాం తథా సోమం యశేత మనువిత్తమః ॥ ౧౯౬

నిగమాదిం పూణ్యచన్ద్రమౌతదేహం సమన్ద్రమ్ ।

† మధుమారుతవిఘ్నేశం మాధవీం చ విసర్జనమ్ ॥ ౧౯౭

సోమస్య కథితో మన్త్రో బీజముద్ధారయామి తే ।

సితమాదిమనుస్వారం కుర్యాత్తైనాజ్ఞసన్తతిమ్ ॥ ౧౯౮

ద్రష్టా కౌమోదకౌ నామ పక్షిచ్ఛందస్స దేవతా ।

జపః పూర్వవదేవాస్య గాయత్ర్యా వా సమచయేత్ ॥ ౧౯౯

ఫలం చ సర్వం పూర్వాక్తం చన్ద్రసాలోక్యమస్యథ ।

ఇత్యుక్తాస్థిథయో దేవాస్తేషాం మన్త్రాస్సమచనమ్ ॥ ౨౦౦

* ముద్ధృత్య. అశ్వినో. † మధుద్విజ్ఞామరతం విఘ్నో.

ఫలాని చ సమస్తాని * క్రమేణావృద్ధితాని తే ।

† నారాధ్యం తిథియోగైస్తైరైహికా ముష్టికాత్తకమ్ ॥ ౨౦౧

ఫలం మస్త్రప్రసాదేన తద్దేవానాం మహత్తయా ।

సుకృతాన్యపి కర్మాణి వినా విఘ్నేశపూజయా ॥ ౨౦౨

న ఫలస్త్వస్త్రాయోగ నిహతాని చతుర్ముఖ ।

తదాదౌ కమః కువాణైరారాధ్యో విఘ్ననాయజః ॥ ౨౦౩

ఇతి శ్రీ పాశ్చరాత్రే మహోపనిషది పాదే తన్త్రే

చయోపాదే

తిథి దేవతామస్త్రోద్ధారో నామ

త్రింశోఽధ్యాయః.

ఏకత్రింశోఽధ్యాయః.

—॥—

❧ విఘ్న రాజోత్పత్తిః. ❧

బ్రహ్మ :—

భగవన్ విఘ్న రాజస్య జన్మ కీదృక్కుతశ్చ సః ।
 భూషణానాం చ కొటిరప్రముఖానాం యథాతథమ్ ॥ ౧

చక్రాదీనామాయుధానాం తాక్ష్య సేనేశయోరపి ।
 మనవగ్ పూజితాయైస్तेగ్ పూజితాగ్ ఫలహేతివః ॥ ౨

ఇతి సర్వం సమాచక్ష్య మయి ః తే యద్యనుగ్రహః ।

శ్రీభగవాన్ :—

అసురైరదితా దేవా బలినో యుద్ధమజయైః ॥ ౩

శరణ్యం శరణం జగ్తుగ్ ప్రద్యుమ్నమభయప్రదమ్ ।

దేవాః —

అహవేషు వయం దైత్యైర్బలవన్తోపి బాధితాః ॥ ౪

యథా తే విఘ్నవిహతాగ్ పలాయన్తే తథా కురు ।
 ప్రద్యుమ్నస్థైరితి ప్రోక్షగ్ క్రుద్ధస్సంరక్తలోచనః ॥ ౫

కొపాత్తస్య సముద్భూతస్సమ్యక్ స్తమ్భైరమానసః ।
 సజ్జాతం పౌజ్జలిపుటం కువాణం తం పురస్థితమ్ ॥ ౬

తం దృష్ట్వా గజవద్వక్త్రం పోవాచేదం వచస్తదా ।
 దేవానామసురాణాం చ సజ్జామే సముపస్థితే ॥ ౭

సన్నిధాయ భవాంస్తత్రీ దైత్యానాం విఘ్నమాచర ।
 ఇత్యుక్త్వా మిషతస్తస్య ప్రద్యుమ్నో భగవాన్ హరిః ॥ ౮

అస్తదర్థే సురాశ్చాపి ప్రతిజన్తుయేధా † గతమ్ ।
 తతగ్ ప్రభృతి విఘ్నేశ ప్రసాదాద్దేవతాగణాః ॥ ౯

అసురాన్ జఘ్నివాంసస్తే న చ జన్తున్ వరాభవమ్ ।

❧ ఆకల్పమనునిదేశః, ❧

తత్ర కిరీటమస్తః.

ఆకల్పస్య కిరీటస్య మనుం వత్స్యామి సంపతి ॥ ౧౦

వ్యాపినం నతిముద్ధృత్య కమలం తదనన్తరమ్ ।

మహామాయాం సప్తజహ్వాం పఞ్చబిన్దుసమాహ్వాయమ్ ॥ ౧౧

హృదయాహ్లాదమాకారం పవనం శుక్లమన్తరా ।

దాతౌయణీశవిజయా మన్దగం చ సరూరుహమ్ ॥ ౧౨

శ్రీధరం హృదయాహ్లాదం మాధవం విత్తవధానమ్ ।

శుమ్భం హుతాశనం దేవదత్తం క్షీరం సుధామయమ్ ॥ ౧౩

దహనం గోపనం వాయుం కరాలం కమలౌద్భవ ।

ఓత దేహం క్షీతిధరం * విక్రమం ధూమకేతనమ్ ॥ ౧౪

అమృతం బన్ధసహితం భద్రహస్తం త్రివిక్రమమ్ ।

చతుర్జాతం శ్రీధరం చ విజయం మాధవం తథా ॥ ౧౫

† హస్తీవక్త్రం వైధరం చ భువనం కామగం తతః ।

వైరాజం వైధరాహ్వానమీరయిత్వా తిలగ్ పరమ్ ॥ ౧౬

రామం పవిత్రం విజయం గోపనం ద్విరచాననమ్ ।

‡ మహేన్ద్రం కుఙ్కరముఖం విక్రమం నూత్నలోచనమ్ ॥ ౧౭

గోపనం § స్వశానామాదిదేవం సమసరూరుహమ్ ।

మాహేన్ద్రం ¶ హృషిమం చాదిదేవం చ ధనదాహ్వయమ్ ॥ ౧౮

విక్రమం పశ్చిమం వైవ విజయం చ తురానన ।

ప్రభజ్జనమృగేశం చ మధుసూదన సజ్జితమ్ ॥ ౧౯

* మహామాయాం ధ్వజం తథా. † షష్ఠీవక్త్రమ్. విఘ్నం దాస్తమ్.

‡ ఉపేన్ద్రం. § స్వశానామానమాదిదేవం సరూరుహమ్. ¶ పంచమం.

- మాతాక్షణ్డం పాపకమఘో షణ్చబిన్దుం సబిన్దుకమ్ ।
కరాలమృతధామానం మహామాయాం సయష్టికమ్ ॥ ౨౦
- గోపతిం శ్రీధరయుతం నాసిక్యం ఫటక్రూతిం తథా ।
స్వాహాయాం విరమేన్ద్రస్త్రిం బీజమస్యోచ్యతేఽధునా ॥ ౨౧
- కమలం త్వౌతధామానం మహామాయా పరిష్కృతమ్ ।
* ఉద్భృతం యశ్చక్షాని ద్రష్టా చాఖిణ్డలస్తథా ॥ ౨౨
- ఛన్దశ్చ పక్షిరిత్యుక్తం కిరీటో దేవతాపి చ ।
కిరీటినం చ ద్విభుజం మహాకాయం † మహేందరమ్ ॥ ౨౩
- కృతాజ్ఞలిపుటం ప్రహ్వం సుస్థితం భూషణైర్యుతమ్ ।
ధ్యాన్తైవనం మన్త్రవిన్దస్త్రిం షణ్చలక్షమతన్ద్రితః ॥ ౨౪
- నత్యన్తం

❀ శ్రీవత్సమస్తాః ❀

- ఛన్దసామాదిం శ్రీశబ్దం కలశం తథా ।
ఏకనేత్రం హుతవహం శశాంజ్కం మధుసూదనమ్ ॥ ౨౫
- సదాగతిం చాదిదేవం నాసిక్యం యష్టిసంజ్ఞితమ్ ।
లక్ష్మీం కరాలం పులహం మహామాయాం సబిన్దుకమ్ ॥ ౨౬
- తాక్ష్యమహావాదికం యష్టిం హుంఫటూరం హుతాన్తిమమ్ ।
శ్రీనీజం తద్భవేద్బీజ మృషిశ్చైవ ప్రజాపతిః ॥ ౨౭
- విరాటః ఛన్దశ్చ గాయత్రం శ్రీవత్సో దేవతా మతా ।
శ్రీవత్సమస్తామపరం కథయామి చతుర్ముఖ ॥ ౨౮
- ఓంకారం ప్రథమం సోమం స్వరాది జయమారుతౌ ।
మాధవం తార కాధీశ మేకనేత్రం సమారుతమ్ ॥ ౨౯
- కలశం విజయం పశ్చాన్తహామాయాపరిష్కృతమ్ ।
శుక్లం చ తారం శ్యసనం కుంభం వైరాజమేవ చ ॥ ౩౦

- అనలం పూణాచన్ద్రం చ పులహం మాధవం తథా ।
 నత్యన్తం శుక్లవిజయా శ్వసనం శ్వేతరోచిషమ్ ॥ ౩౦
- దక్షం దరం దేవదత్తమోషధీశం తథాబ్జ ।
 వైరాజం ప్రథమం కుమ్భమృతధామవిదభికౌ ॥ ౩౧
- * జయం సదాగతిం దేవదత్తం చైవ రథాన్తిమమ్ ।
 శ్రీబీజం పూవకమేవ్రాక్తమృషిదేవల ఉచ్యతే ॥ ౩౨
- ఛందశ్చాక్షరపక్షిస్సాన్త్రీచ్ఛ్రీవతో దేవతా మతా ।
 తతో లక్షజపేన్ద్రైవ సహానామానవాఘ్నయాత్ ॥ ౩౩

కాస్తభమన్తః

- ప్రణవాదిం చ నత్యన్తం విధాతారం తథా మనుమ్ ।
 సకారం విజయం లోకం సుభద్రం మధువిద్విషమ్ ॥ ౩౪
- ప్రభజ్ఞానం పావకం చ వైరాజం విఘ్ననాయకమ్ ।
 గోపనం ధనదం మాయాం పశ్చిమం ప్రథమస్వరమ్ ॥ ౩౫
- † వైరాజం మారుతం పశ్చాదేకారం ప్రథమస్వరమ్ ।
 మాధవీం పద్మనాభం చ విజయం బ్రహ్మనాథనమ్ ॥ ౩౬
- అగ్నిం భల్లాయుధం కుమ్భమాకారం మారుతం తథా ।
 అచాం ద్వితీయం ‡ కమలం పులహం చ పవిత్రకమ్ ॥ ౩౭
- ఆదిదేవం చ ధనదం త్రివిక్రమమనన్తమ్ ।
 పశ్చిమం విజయం చాదిం § స్పృశానం మాధవం తథా ॥ ౩౮
- ఓషధీశమికారం చ దృష్టిం చ ధనదం పునః ।
 రామం ప్రద్యుమ్న సహితం పశ్చిమం పద్మనాభకమ్ ॥ ౪౦
- ప్రభజ్ఞానం ఛలధ్వంసం ¶ ద్వయం స్వాహావసానకమ్ ।
 కాస్తభం బిన్దుసహితం బీజమేతదృషిగ్గీ పునః ॥ ౪౧

* విజయం సదాగతిం. † ఇదమధికం క్వచిదధికమస్తి. ‡ కలశం. § మారుతం.
 ¶ మధుం యమం.

జమదగ్నివికరాట్ ఛన్దో దేవతా కౌస్తుభాహ్వయా ।
కౌస్తుభం చ చతుర్భుజస్తముచ్ఛాయకనతిము * ధ్రువేత్ ॥ ౪౨
పశ్చిమక్షుజపాదస్య మనోస్పిధ్యతి వాఙ్చితమ్ ।

❖ వనమాలామన్తః: ❖

సప్తాణాపూర్వకం † కుమ్భం భద్రహస్తం ప్రియద్విపమ్ ॥ ౪౩

‡ భద్రహస్తం మన్దరం చ మధుసూదనమబ్జజ ।
పులహం దేవదత్తం చ మాధవీ మధుసూదనమ్ ॥ ౪౪

మాహేంద్రీ రామనామానం విఘ్నేశం పశ్చిబిన్దుకమ్ ।
పశ్చిమం శ్రీధరం వహ్నిం భువనం తదనన్తరమ్ ॥ ౪౫

క్రోధాగ్నిం వాసుదేవం చ వైరాజౌ ద్వా చ మన్దరమ్ ।
పశ్చిమం పద్మనాభం చ మాయా శిరసమన్వతః ॥ ౪౬

మారుతం మాధవయుతం శతాన్తా మనురీరితః ।
కలశం మారుతం పశ్చాదుదయశ్చా ‡ నిరుద్ధకమ్ ॥ ౪౭

బీజం మునిశ్చ ధనదః ఛన్దగీ పక్షిశ్చ దేవతా ।
వనమాలాపరం మన్త్రం కథయామి మహాఫలమ్ ॥ ౪౮

బ్రహ్మకోశం నతిం కుమ్భం ముఖం విఘ్నేశ ‡ మన్దరా ।
గోపనం పులహం చాదిదేవం ॥ శఙ్ఖం చ గోధనమ్ ॥ ౪౯

మాధవం సూదనం వాయుం మృగేశం దక్షగోపనా ।
చతుర్గాతీశ్చాదిదేవమనలం సగుహాలయమ్ ॥ ౫౦

పశ్చిమం విక్రమవరం ప్రచణ్డం పశ్చిబిన్దుకమ్ ।
దక్షం దినకరం ¶ చక్షుర్ద్వితీయం శ్వేతదీధితిమ్ ॥ ౫౧

దక్షద్వయం వాసుదేవం తిగ్గాంశుం బన్ధుశీర్షకమ్ ।
ద్విరదాస్యం పశ్చిబిన్దుం శ్వేతరొచిషమాదిమత్ ॥ ౫౨

* చ్చరేత్. † బస్టం మన్దరం మధువి. ‡ ఇదమధికం క్వచిన్నాస్తి. § గ్నిమా
ధవా. ¶ సున్దరా । రోదనం పులహమ్. ॥ ఖడ్గం చ రోధనమ్. ¶ చాక్షం ద్వి.

అమృతం వహ్నిశిరసం కమలం గోపనాహ్వయమ్ ।
 మన్దరం * వైధరం మాయాం పశ్చిమం గజవాహనమ్ ॥ ౫౩
 మాధవం శ్వేతదీధిం చ కుహ్నం బహులశీవకమ్ ।
 విజయం చైకదృష్టిం చ వరుణం పాటలప్రియమ్ ॥ ౫౪
 చతుర్జాతం సూదనం చ మారుతం చాదినుత్తరా ।
 చతుర్థమృతధామాన † మగ్నిం చ శ్వసనం పునః ॥ ౫౫
 బ్రహ్మకోశవరాం చైవ భద్రపాణిం చ పద్మజామ్ ।
 విజయం ప్రణవాదిం చ శ్వేతదీధితిమబ్జజ ॥ ౫౬
 శశాంశుం పద్మనాభం వై ధరం మాయామహాధనా ।
 పశ్చిమం విజయం మాయా ‡ శీవకం విష్ణుశమీరయేత్ ॥ ౫౭
 విక్రమం సూక్ష్మదృష్టిం చ గోపనం చ చతుర్ముఖ ॥
 జన్మధ్వంసం చ కలశం పులహం చ ద్విరుచ్చరేత్ ॥ ౫౮
 శ్రీ పూర్వవచ్చ ద్వీరభ్యస్య పుష్టిబీజమధోద్ధరేత్ ।
 గోపతిం గోపనం యష్టిం వరుణం చాదిబిన్దుకమ్ ॥ ౫౯
 భాస్కరం భవనం యిష్టిం ఫట్కారం చ తతాన్తిమమ్ ।
 పీయూషం పవనం బ్రహ్మసాధనం యష్టిశీవకమ్ ॥ ౬౦
 బీజమేతచ్చతుర్వక్త్రీ శ్రీ ప్రధానాణాం జగల్పనా ।
 ॥ భవశ్వాస్య మునిశ్చంద్రా అస్యా ఉష్ణిక్చ దేవతా ॥ ౬౧
 ద్విభుజాం బాలికాం పీనవత్సోరుహాభూషితామ్ ।
 కర్ణమకుటోపేతాం బిభ్రాణాం వనమాలికామ్ ॥ ౬౨
 దవణం నామహస్తేన బిభ్రాణాం దక్షిణేన తు ।
 పుష్పమజ్జా ॥ లికాం ద్వాభ్యాం ధ్యాత్వా లక్షం జపేత్తనుమ్ ॥ ౬౩
 అన్యేషాం భూషణానాం చ చతుర్థ్యంతం సమాహ్వయమ్ ।
 మస్త్రం నమోస్త్రం జానీయాద్బీజమాద్యం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౬౪

* వైధరమచాం. † మృతిశ్చ. ‡ విక్రమం సూక్ష్మదృష్టి చ. శ్రీ ప్రపూర్వకం
 చ. శ్రీ ప్రథమా. ॥ భవశ్వామీ మునిశ్చంద్రస్యా దుష్టికా చ. ॥ రితేలాభ్యాం.

❀ ప్రభామస్త్రీః ❀

ప్రభామనుం ప్రవత్యౌమి యథావదవధారయ ।
ఉద్గీఢమాదిం నత్యస్తం పశ్చిమం త్వృతధామకమ్ ॥ ౬౫

భల్లాయుధం చాదిదేవం శ్వసనం సూక్ష్మలోచనమ్ ।
అచాం ద్వితీయం శ్వేతాంశుం కమలం * చాదిమత్తయా ॥ ౬౬

పావకం చౌషధం పద్మపాణిం వై రాజమన్వతః ।
మృగేశం జన్మవిధ్వంసం బ్రహ్మసాధనసంయుతమ్ ॥ ౬౭

కకుభం కలశం చాది దేవం పులహమబ్జజ ।
ఓజ్జ్వలం మాధవీమగ్నిం మాయామస్తకభూషితమ్ ॥ ౬౮

పాటలప్రియమాకారం పీతాభం మధువిద్విషమ్ ।
శ్రీవత్సమాదిం విజయం శశాంజ్కం విష్ణుమస్తకమ్ ॥ ౬౯

మాతౌఽడ్డామిస్తుమనలం మధుసూదనమారుతౌ ।
శ్రియగి పతిమధైకాక్షం గోపనం కమలోద్భవ ॥ ౭౦

అమృతం త్వృతధామానం విజయం కమలాలయామ్ ।
ఓతదేహం సుభద్రం చ బన్ధుమస్తకభూషితమ్ ॥ ౭౧

* విజయం గోపనం పాణిం హుంఫట్కారం తథాస్తకమ్ ।
ఆద్యణాం యష్టిసహితం బీజమస్యప్రకీర్తితమ్ ॥ ౭౨

ఋషిభాస్కర ఏతస్య పక్షిశ్చంద్రశ్చ దేవతా ।
ప్రభా జపశ్చ మస్త్రీస్య లక్షసంఖ్యేన ప్రకీర్తితః ॥ ౭౩

భౌగాంశ్చ పుష్కలా భక్త్వా మస్త్రీవిన్నస్త్రీవైభవాత్ ।
పరం పదమవాప్నోతి దేహత్యాగే న సంశయః ॥ ౭౪

❀ అక్షమాలామస్త్రీః ❀

నిగమాదిం కాస్తుభం చ గోపనం బిస్తుమైన్ద్రవమ్ ।
విక్రమం వైధరం పుణ్యం రామం శుక్లసమాహ్వయమ్ ॥ ౭౫

వై రాజమగ్నిమాకారం సుశశనం విష్ణుమస్తకమ్ ।

సత్యస్తముద్ధరేన్త ప్రమేవమక్షప్రజస్సధీః ॥

౭౬

అక్షమాలాధరం ధ్యాయేద్విభుజం స్ఫటికప్రభమ్ ।

అలజ్కృతం వీతవస్త్రం పద్మవిష్టరసంస్థితమ్ ॥

౭౭

వరదాభయదాకారం మస్త్రస్య చ జపస్తథా ।

మస్త్రీ చ మహదాహ్నతి ఫలమత్యస్తమలభమ్ ॥

౭౮

❀ ధూపమస్త్రీః. ❀

ఉద్గీఢం సుభగం శఙ్ఖమూర్ధ్వయప్తేమనస్తరమ్ ।

ధనదం చ హృషీకేశం మందరం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥

౭౯

బహులం ❀ వైకనేత్రం చ పఞ్చాంతం బద్ధమస్తకమ్ ।

అనలం గోపనం శఙ్ఖమచామాదిం సతిం తతః ॥

౮౦

ధూపపాత్రమనుగీ ప్రోక్తం

❀ ఘంటామస్త్రీః. ❀

ఘణ్టామస్త్రీగీ ప్రవక్ష్యతే ।

ఆమ్నాయాదిం క్షీతిధరం హృషీకేశం రవిం తథా ॥

౮౧

† గుహాలయం చ నాసిక్యం పద్మపాణిం ప్రచణ్డకమ్ ।

ఝషమాకార సంయుక్తం చతుర్జతినమస్కృతిః ॥

౮౨

కథితశ్చ మనుబ్రహ్మ

❀ దీపమస్త్రీః. ❀

దీపపాత్రస్య కథ్యతే ।

ఉద్గీఢం కకుభం చాదిం గదధ్వంసచ ‡ చాం ముఖమ్ ॥

౮౩

పావకం విజయం § జన్మహంతారం బ్రహ్మసాధనమ్ ।

వై రాజం విక్రమహరమనలం చ గుహాలయమ్ ॥

౮౪

* పంచ. † విజయం త్వఘ. ఇహమేకం పద్మం క్విచిన్నాస్తి. ‡ వాఙ్ముఖమ్.

పశ్చిమం చాదిదేవం చ శ్వసనం * నతిశీఘ్రకమ్ ।
దీపపాత్రస్య కథితో మను

❀ సుదశకనమస్త్ర్యః. ❀

స్సంప్రతి కథ్యతే ॥

౮౫

బ్రహ్మకౌశముఖం † బ్రహ్మ సప్తాణాం తదనస్తరమ్ ।

శశాఙ్గం శ్రీధరం దృష్టిమాదిలక్ష్మీం హుతాశనమ్ ॥

౮౬

లమ్బాదరం చాదిదేవం దరం విష్ణుం చ మాధవమ్ ।

నభోమణిమథో రామం పులహం చాదిమత్తధా ॥

౮౭

వక్రతుణ్డం విధాతారం వక్రతుణ్డమచాం ముఖమ్ ।

కమలం త్వృతధామానం యాస్తం చ మధుసూదనమ్ ॥

౮౮

ముసలం గోపనయుతం శ్వసనం కకుభం తతః ।

అమృతం ‡ వీతవణాణాం హుంఫట్కారం తతా నిమమ్ ॥

౮౯

శుక్లం ముఖం సబిన్దం చ బీజమేవం సముద్ధరెత్ ।

తారం కరాలమాకారం పులహం చాదిమత్తధా ॥

౯౦

వక్రతుణ్డం విధాతారం శ్రీ బహులం మధువిద్వివమ్ ।

ఆదిం చతుర్జాతం హుంఫడిత్యాది హృదయాదిషు ॥

౯౧

కాలరుద్రోఽన భగవాన్మషేశ్చన్దరి ప్రకీర్తితః ।

గాయత్రీ దేవతా చాస్య శ్రీ హేతిరాజస్సుదశకనః ॥

౯౨

జపేద్వాదశలక్షం తు సిద్ధయో మూలమస్త్రవత్ ।

❀ సుదశకనస్య మస్త్రాస్తరమ్. ❀

ఆదితస్సప్తవణాం శ్చ పూర్వాఞ్జాతా శశినం తథా ॥

౯౩

శ్రీధరం వైధరం విష్ణుం శ్రీవత్సమనలం తథా ।

భద్ర ॥ వాస్తాదిదేవం చ శక్త్యాదిం చ చతుర్ముఖమ్ ॥

౯౪

* సఖిశీఘ్రకమ్. † బ్రహ్మ. ‡ పూర్వాణాణాం భం ఫట్కారాస్తం తతాస్త
కమ్ ॥ శ్రీ బహుమూలమ్. శ్రీ మస్త్రరాజం సుశకనమ్. ॥ హస్తం చాదిదేవం.

సుదశశానస్య కథితో ద్వాదశాణాత్కౌ మనుః ।	
బీజచుక్లం యథాపూర్వం ద్రష్టా చ కపిల స్సస్మృతః ॥	౯౫
ఛన్దో విరాట్ దేవతా చ హేతి రాజస్సుదశశానః ।	
* జపో ద్వాదశలతం చ ద్విషట్కాక్షరనత్పిలమ్ ॥	౯౬
ఆమ్నాయాదిం చ నత్యస్తం సుదశశానపదం తతిః ।	
చతుర్ధ్యస్తం ప్రయుజ్యేతి ఫలమమృత్యురే యథా ॥	౯౭
ఋషిభావస్తథా చ్ఛన్దో గాయత్రం హేతి † రాడినః ।	
పూర్వాదితిం ద్విషట్కాణం మాధవీ మాదిముద్ధరేత్ ॥	౯౮
నభోమణిం చాదిదేవం వక్రతుడ్డ ‡ మచాం ముఖమ్ ।	
కరాల మృతమగ్నిం చ గోపనం కకుభం తథా ॥	౯౯
అచాం § ద్వయం గన్ధవహం ముఖం దక్షం చతుర్ముఖ ।	
గోపతిం గోపనమధో జృహ్యులం చాదిను త్తథా ॥	౧౦౦
మాహేన్ద్రం యాదనాం నాథం ¶ ద్విరదం పన్నగాధిపమ్ ।	
స్పృశశానం నృహరిం కుహ్మం రానుం సుభగమన్వతిః ॥	౧౦౧
ప్రాచేతనం సయప్తిం చ శుక్లనూదిం దరం తథా ।	
అమృతం బద్ధసహితం ధనాధ్యక్షమపాం పతిమ్ ॥	౧౦౨
నాసిక్యం శశినం చాదిం మారుతం మన్దరద్వయమ్ ।	
ముఖం లక్ష్మీం తద్ధై కాక్షం వసుం చైవ గుహాలయమ్ ॥	౧౦౩
సయప్తిం కుక్ష్యముఖం ॥ గోపనం శుభదం దరమ్ ।	
మాధవీం గోపతిం చైవ గోవనం కాలనేమిజిత్ ॥	౧౦౪
మాహేన్ద్రం గోవనం శఙ్ఖం కకుభం కుహ్మసంజ్ఞితమ్ ।	
పులహం ముసలం కుహ్మం ¶ మాహేన్ద్రం భువనాహ్వయమ్ ॥	
గదధ్వంసం హుతవహం వై రాజం మృగవల్లభమ్ ।	
జన్మధ్వంసం శశధరమెనెశం చ తతాన్తిమమ్ ॥	౧౦౬
బీజచుక్లం యథాపూర్వం మృషిస్సాన్యన్నీలలోహితః ।	
¶ యష్టిశ్చన్దశ్చ కథితో దేవతా హేతిరాడసా ॥	౧౦౭

* జపేత్. † సంజ్ఞితమ్. ‡ మహాబుక్కులం § ద్వితీయమ్. ¶ దరం ద్విః.

॥ శోభనం. ¶ నత్యస్తం. ¶ అత్రిః.

జపెల్లక్షత్రయం మస్త్రీ * జపస్యాస్య చ వై భవాత్ ।

నిగ్రోహేఽనుగ్రహే శక్తిస్తమ్యవిద్యేషణాదికృత్ ॥ ౧౦౮

చలాచలసముద్రాదిశోషణం కమ్పనం తథా ।

తత్కటాక్షవినితౌపాత్సప్త్యాదీనాం † విధిభవేత్ ॥ ౧౦౯

❧ సుదశశనమహామస్త్రీః ❧

సుదశశనమహామస్త్రీం వత్సోమి చతురానన ।

మాత్మికాచక్రమాలిఖ్య సమభ్యర్చ్య యథావిధి ॥ ౧౧౦

స్త్రీకృత్య ద్వాదశాణాంశ్చ వక్రతుణ్డమచాం ముఖమ్ ।

కరాలమగ్ని సహితం గోపనం మారుతం తతః ॥ ౧౧౧

పశ్చిమం పావకం ఖడ్గమనలం చ ‡ కృశానుకమ్ ।

విధాతారం చాదిదేవం పులహం మధుసూదనమ్ ॥ ౧౧౨

§ దరం హుతవహం తాక్ష్యం ద్వివకసుం చ సముద్ధరేత్ ।

పాటలప్రియమాకారం § దరం ధృషసమన్వితమ్ ॥ ౧౧౩

లక్ష్మీం ముఖం చ వైరాజమగ్నిం భువనశీవకమ్ ।

ద్విరదాననమాకారం కమలాం మధుసూదనమ్ ॥ ౧౧౪

స్పశశనం వైధరం చాదిమనలం వైధరం తథా ।

అమృతం చాదిదేవం చ మాహేంద్రం చ సమీరణమ్ ॥ ౧౧౫

శుక్లం ముఖం భాస్కరం చ కమలం విక్రమం తథా ।

అనలం సుముఖం విష్ణుం పద్మనాభవినాయకౌ ॥ ౧౧౬

జస్తద్వంసం చ కలశం పులహం బద్ధసంమితమ్ ।

వైరాజం శుభదం రామం ఖవదేహం హుతాశనమ్ ॥ ౧౧౭

వైధరం త్వృతధామానం నృహరిం మృగవల్లభమ్ ।

పవిత్రమృతధామానం మాధవం భుజగం తతః ॥ ౧౧౮

చతుర్కణ్ఠిం తథా దృష్టిం చాదిదేవం హుతాశనమ్ ।

భువనం చణ్డమత్రిం చ ఊకారం కమలోద్భవ ॥ ౧౧౯

* మస్త్రీస్యా. † నిధి. ‡ కృశాగమమ్. § ఉదయం. § దరత్రయసమన్వితః.

- కోధిధరూపం దినమణిం విఘ్నేశం మధుసూదనమ్ ।
ఏకాక్షం మందరం పద్మం వైధరం గోపతిం తథా ॥ ౧౨౦
- పశ్చిమం వక్రతుణ్డం చ ఖడ్గం గోపనమన్వతః ।
భూధరం * మారుతం స్పృశం తృతీయం † కకుభం తథా ॥ ౧౨౧
- యాస్తం చ విజయం త్వగ్నిమాకారం శ్వేతరోచిషమ్ ।
‡ ఆదిం దరం తథేంద్రం చ విజయం § జ్వలనం తథా ॥ ౧౨౨
- శ్రీధరం చ గదధ్వంసం భువనం చ హుతాశనమ్ ।
ఉదయం చతుర్జాతం విఘ్ననాయకం త్వేచక్షుషమ్ ॥ ౧౨౩
- స్వాహాధవం ¶ గోపనం చ యష్టిం చ కమలాలయామ్ ।
వక్రతుణ్డం చౌర్ధ్వలోకం ప్రచణ్డం వసుమన్తకమ్ ॥ ౧౨౪
- మారుతం వరుణం చాగ్నిం పశ్చిమం స్వాస్తమబ్జజ ।
పవిత్రమృతధామానం మారుతోదయసంజ్ఞితౌ ॥ ౧౨౫
- విరిఞ్చవిజయా చాగ్ని దేవమందరశ్రీధరా ।
మారుతాత్ షష్ఠ మస్త్రం చ పద్మాం విజయ ॥ మాదిమత్ ॥ ౧౨౬
- ¶ యష్టిం లక్ష్మ్యైస్తృతీయం చ శిఖణ్డం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
ఖేటకం మారుతం సాపహననం పావకం తతః ॥ ౧౨౭
- శశాంకం విక్రమం † చాతిదణ్డనం విక్రమం తథా ।
అధేన్దుశ్చేఖరం పశ్చాత్పశ్చాన్తమృతధామ చ ॥ ౧౨౮
- నభోమణిం పవిత్రం చ పవనాస్తం చ మందరమ్ ।
గజాననం చ విజయం దహనం బిన్దుశ్చేఖరమ్ ॥ ౧౨౯
- నీహారదీధితిం యష్టిం సాస్తం చైవాగ్నిసప్తమమ్ ।
మాధవీమిన్దుయాన్తౌ చ దక్షం చ మధువిద్విషమ్ ॥ ౧౩౦
- అధేన్దుమిన్దుమాకారం మందరం మాయయాముతమ్ ।
కోధిధరూపం హుతవహం భువనం పుణ్యవిక్రమా ॥ ౧౩౧

* మాధనమ్. † కకుభాహ్వయం. ‡ ఆదిదేవం. § జననం. ¶ గోధనం.

॥ మాదితః. ¶ యష్టిం. † చాది.

* యాస్తం సుభద్రమోంకారం ముసలం ద్విరదాననమ్ ।
 ధనదం విక్రమం స్పృశం గోపనం చ చతుర్జాతమ్ ॥ ౧౩౨
 వైరాజం వామనం తాక్ష్యం ప్రచణ్డం శ్వేతదీధితిమ్ ।
 విక్రమం వైధరం పుణ్యం † ప్రచణ్డం కుంజరాననమ్ ॥ ౧౩౩
 ఏకనేత్రం హుతవహం మధుసూదనసంజ్ఞితమ్ ।
 యాన్తాదయా శుక్లలోకా బహులం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౧౩౪
 సప్తాచిశ్రీధరం ‡ త్విష్టం యష్టిం షష్ఠాస్తకం తథా !
 § యాస్తం చాగ్నిం ద్వితీయం చ మన్దరం పవనద్వయమ్ ॥ ౧౩౫
 భద్రపాణిమదైకాక్షం యాస్తం చ మధువిద్విషమ్ ।
 లమ్బకుక్షిం చ విజయం శిఖనం మన్దరం తథా ॥ ౧౩౬
 సర్వరోధం భద్రబాహుం మాధవం కమలం తతః ।
 నాసిక్యం ఖర్వదేహం చ వక్రతుండం సరౌరుహమ్ ॥ ౧౩౭
 యాస్తం కుశేశయం కుమ్భం సుముఖం ద్విస్సముద్ధరేత్ ।
 ఓతదేహం తథా ¶ దిం చ శ్వసనం విజయం తథా ॥ ౧౩౮
 కరాలమగ్నివదనం ముఖం పావకగోపనా ।
 నీహారదీధితిం చైవ చషకం హవ్యవాహనమ్ ॥ ౧౩౯
 విఘ్నేశం గోపనం చాగ్నిం మధుసూదనమారుతౌ ।
 చణ్డం హుతవహం రామం పులహం బస్థుశీషకమ్ ॥ ౧౪౦
 సుధామయమికారం చ మాహేంద్రం రామశీషకమ్ ।
 సృశాస్తం ॥ విక్రమాద్యం చ నత్యస్తం బస్థు ¶ మస్తకమ్ ॥
 ఖడ్గం త్రివిక్రమం వీతవణాభం చ త్రివిక్రమమ్ ।
 మాధవీం సర్వరోధం చ ॥ వైధరం మన్దరద్వయమ్ ॥ ౧౪౨
 § యాన్తాణాగ్నిరథం షష్ఠాద్యాస్తం గోపన మస్తకమ్ ।
 విహగశం శ్వేతరోచిముఖం హుతవహం తథా ॥ ౧౪౩

* ధాస్తమ్. † గోపనం. ‡ చెప్టమ్. § యాస్తమచాం ద్వితీయమ్. ¶ త్రిం
 చ. ॥ విక్రమం చాన్యం. ¶ సస్తకమ్. ॥ మన్దరం వైధరద్వయమ్ ॥ § యాన్తాణా
 కరణమ్.

- శ్రీధరం చైకనయనం పశ్చిమం బద్ధమస్తకమ్ ।
శ్రీవత్సమాదిదేవాస్తం ప్రచడ్డం కమలాభిధమ్ ॥ ౧౪౪
- అఘోర్వలోకం శ్రీవత్సం మద్ధరం మధువిద్విషమ్ ।
ప్రచడ్డం పుడ్డరీకాక్షం శుభదం చ సరోరుహమ్ ॥ ౧౪౫
- * వనం గజముఖం బద్ధం భువనం మృగవల్లభమ్ ।
అమృతం చైకనయనం పశ్చిబిన్దం సుధామయమ్ ॥ ౧౪౬
- విక్రమం కుజ్జరముఖం గౌపనం ధూలికేతనమ్ ।
కరాలం జన్మవిధ్వసం కులిశం చ హుతాశనమ్ ॥ ౧౪౭
- శశాంకమాదిం యాస్తం చ వరుణం పులహం తథా ।
హృషీకేశం తద్ధైకాక్షం వరుణం బద్ధశీషకమ్ ॥ ౧౪౮
- కౌఠ్యూపం † గోపతిం చ దాస్తం మద్ధరగౌపనౌ ।
శిఖనం స్పృశనం చాదిం షట్కృత్స్వగ్ని పులహం క్షీపేత్ ॥ ౧౪౯
- జయం సదాగతిం బద్ధం పీయూషం విక్రమాభిధమ్ ।
హిరణ్యగర్భమనలం మద్ధరద్వయమబ్జజ ॥ ౧౫౦
- పుడ్డరీకాక్ష ‡ మగ్న్యస్తం విజయం రామశీషకమ్ ।
సభోమణిం చాదిదేవమమృతం మాయయా యుతమ్ ॥ ౧౫౧
- అత్రిం చ ధనదం కుమ్భం ద్వయమధేన్ద్రమాదినుత్ ।
హస్తవక్త్రం చ కమలమనలం చ సుధామయమ్ ॥ ౧౫౨
- అగ్నిం చ గోపనం మాస్తం శ్రీధరం సుభగం తథా ।
స్పృశత్రయం బృహదాభిసం గౌపనం సముఖం తతః ॥ ౧౫౩
- చూఢవీం వానుదేవం చ వైధరం మాధవాహ్వయమ్ ।
సుభద్రం చన్ద్రధవలం ముసలం చ ద్విగుచ్ఛరేత్ ॥ ౧౫౪
- బ్రహ్మన్ననస్తరం తస్య మారుతం మధువిద్విషమ్ ।
కుమ్భం సవిక్రమం లక్ష్మీం సుధాదీధితివిక్రమా ॥ ౧౫౫

క్రోధరూపం ప్రచణ్డం చ భువనం వక్రతుణ్డకమ్ ।
కరాలం శిఖనం దక్షం భద్రహస్తం * తథోదరమ్ ॥ ౧౫౬
ఓషధీశం తథా దక్షం † పావకం చ తతాన్తిమమ్ ।

❀ బీజాజ్ఞ దేవతాని దేశః. ❀

బీజమజ్ఞం యథాపూర్వమృషిదక్షగీ స్రజాపతిః ॥ ౧౫౭
ఛన్దోఽతిచ్ఛన్ద ఏతస్య దేవతా ‡ చ సుదశకనః ।
సప్తాధికా సప్తతిశ్చ వణానాం ద్వే శతే సమే ॥ ౧౫౮
జపేన సిద్ధ్యతి మనులక్షదాద్వాదశసంఖ్యయా ।

❀ జపకాలదేశాదిని దేశః. ❀

కృష్ణపక్షే చతుర్దశ్యా ముహూర్త్య స్థి ప్రయతాత్మవా ॥ ౧౫౯
నిశీధే దృఢధీమస్త్రీ శ్చ శానే వా చతుష్పథే ।
జపేద్భూతాదయస్తస్య ప్రత్యక్షాస్సర్వకామదాః ॥ ౧౬౦

❀ అపరస్సుదశకనమహామన్తః. ❀

మహాసుదశకనం మన్తమపరం కథయామితే ।
ద్విషటాక్షరముద్ధృతప్ర గోపతిం మృగవల్లభమ్ ॥ ౧౬౧
వై రాజం విక్రమ శీ వరమనలం మధుసూదనమ్ ।
॥ గదధ్వంసమచామాదిం దక్షం దినకరాహ్వయమ్ ॥ ౧౬౨
గోపనం ధృతిమన్తం చ పులహం పశ్చిమాననమ్ ।
ఋతథామా దినమణిం పావకం సుముఖం తతః ॥ ౧౬౩
అమృతం కకుభం పద్మనాభం ॥ గోపతిమబ్జజ ।
సుభగం బన్ధుశిరసం పవిత్రం విజయం తథా ॥ ౧౬౪
చతుర్గతిం దేవదత్తం పశ్చిమం శ్రీ బన్ధుమస్తకమ్ ।
ప్రచణ్డం పుణ్డరీకాక్షం ॥ గోపనం వై ధరాహ్వయమ్ ॥ ౧౬౫

* తథోదయమ్. † పవనం. ‡ స్యాత్సుదశకనః. స్థి దృఢమా. శీ పరం.
యాన్తం చ - పరం వామనం. ॥ జన్మధ్వంసం. ॥ గోపన. శ్రీ బన్ధుస్తకమ్.
గోధనం వై ధరం ధ్వజమ్.

సరామం చైకనేత్రం చ మారుతం * బ్రహ్మసాధనమ్ ।
 అత్రం చతుర్జాతం శ్వేతదీధితిం చ † స్వరాదిమత్ ॥ ౧౬౬
 విఘ్నేశద్వితయం పశ్చాన్తా యామస్తకముద్ధరేత్ ।
 సుభద్రం సూదనం శక్తిం వైధరం పశ్చాబిస్తుకమ్ ॥ ౧౬౭
 పశ్చిమం వైకనయనం సూదనం గదినం తథా ।
 భద్రబాహుం సరామం చ కకుభం కుమ్భ ‡ గోపనా ॥ ౧౬౮
 మాహేంద్రం సూదనం § విశ్వరూపం భూధరమబ్జజ ।
 శుభదం విజయం శుక్లం గోపనం శ్వేతదీధితిమ్ ॥ ౧౬౯
 ఋతం చ సూదనం యాస్తం దైవరం మన్దరౌదయా ।
 భృగుం ఖడ్గధరా ద్వా చ మాధవం భువనాహ్వయమ్ ॥ ౧౭౦
 ఆకారం వక్రతుణ్డం చ వైధరం శ్రీధరం తథా ।
 ఉగ్రాత్మానం పవిత్రం చ పద్మనాభం చ మాధవమ్ ॥ ౧౭౧
 నృహరిం సూదనం శుక్లం భువనం బహులద్వయమ్ ।
 తాత్యుం ఝుపం ¶ గోపనం చ ॥ కమలం బద్ధమస్తకమ్ ॥
 విఘ్నేశం వామనపరం సుభద్రం సగుహలయమ్ ।
 ఏకనేత్రం చాదిదేవం పశ్చిమాననమబ్జజ ॥ ౧౭౩
 శుక్లం దక్షం సూదనం చ యాస్తం పశ్చిమవక్త్రకమ్ ।
 ఋతధామ తథా దక్షం సర్వరోధం సపశ్చిమమ్ ॥ ౧౭౪
 విక్రమం శుభదం చాదిదేవం ఖడ్గధరం తథా ।
 చతుర్జాతం వాసుదేవం గదధ్వంసం సవిక్రమమ్ ॥ ౧౭౫
 భద్రహస్తం పశ్చాబిస్తుమోషధీశం కరాలకమ్ ।
 విఘ్నేశం వైధరం కుమ్భం విక్రామణమనస్తరమ్ ॥ ౧౭౬
 కుజ్జరాననమూకారం చతుర్జాతిమచాం ముఖమ్ ।
 ¶ శిఖనం మానుషేశం చ నృహరిం స్పృశేషోడశీమ్ ॥ ౧౭౭

* చ ప్రసాధనమ్. † సురాదిమత్. ‡ శోభనా. § త్రోధరూపమ్. ¶ గోప
 తిమ్. ॥ మలయం. ¶ శంఖినమ్.

- ఋతధామోతదేహం చ భద్ర * బాహుమనస్తరమ్ ।
అచాం ద్వితీయం దృష్టిం చ గదినం పద్మనాభకమ్ ॥ ౧౭౮
- మాతాన్జ్ఞం సూదనం విఘ్ననాయకం విజయం తథా ।
పద్మనాభం † గోపనం చ శుక్లమాదిం దరాహ్వయమ్ ॥ ౧౭౯
- తత్సమష్టిం ద్విరుచ్ఛాయకా సోమమాదిం సయస్వికమ్ ।
భాస్కరం పానకం చైవ ద్వివక్తవ్యం తదక్షరమ్ ॥ ౧౮౦
- వీయూషం విక్రమం పుణ్యం కలశం యస్త్విశీషకమ్ ।
శశాంజ్ఞమాదిం శఙ్ఖం చ పూర్వవత్కమలోద్భవ ॥ ౧౮౧
- వీయూషం రామశిరసం స్పృశానామపి షోడశమ్ ।
ఋతం చ సూదనం శుక్ల ‡ ముగ్ధం చైవ యథాపురమ్ ॥ ౧౮౨
- తాక్ష్యద్వయం చ కమలాం విజయం త్వౌతథామ చ ।
హృషీకేశం తథా భద్రద్వయం మధుఃపూదనమ్ ॥ ౧౮౩
- శ్రీవత్సం చాదిమనలం శ్రియగ్గీ పతిమనస్తరమ్ ।
పఞ్చాంతం పద్మనాభమేకాక్షం మృగవల్లభమ్ ॥ ౧౮౪
- జన్మధ్వంసం శ్వేతరశ్మిమేకేశం దృష్టివామనా ।
సుభద్రం బన్ధుశిరసం స్పృశానాం షోడశాక్షరమ్ ॥ ౧౮౫
- విక్రమం చైకచింతం చ బన్ధుం తన్నస్తస్థితిమ్ ।
సుముఖం పవనాహ్వనం బ్రహ్మసావిజయూహ్వయమ్ ? ॥ ౧౮౬
- దహనం భద్రమహృతం మతిమస్తం చ సూదనమ్ ।
ప్రచణ్డిం గోపనం శుక్లం భువనం బహులం తథా ॥ ౧౮౭
- భల్లాయుధం శ్రీధరం చ ముసలం ప్రేతనాయకమ్ ।
మాధవం వైధరం విఘ్ననాయకం ద్వితీయం తథా ॥ ౧౮౮
- అచాం ద్వితీయం శఙ్ఖాంతం విష్కంభం ద్విదాననమ్ ।
విక్రమం మాధవీమగ్నిం వాసుదేవం చతుర్ముఖ ॥ ౧౮౯

* బాహుం సమస్తరమ్. † గోపతిమ్. ‡ ముగ్ధం చైవ యథాపురమ్ ॥ లక్ష.

పక్రతుడ్డం మానుషేశమప్రమేయం వనస్రజమ్ ।	
ధరిత్రీం కమలాక్షం చ సూక్ష్మదృగ్బద్ధమస్తకమ్ ॥	౧౯౦
విఘ్నేశం వైధరం ప్రేతనాయకం మాయయామితమ్ ।	
మౌరమృగం వైధరం చాదిం పశ్చిమం త్వృతధామకమ్ ॥	౧౯౧
విజయం రామశిరసం భాస్కరం విజయాహ్వయమ్ ।	
అశ్రిం మృగేశం వరుణం గోపనం శ్వేతదీధితిమ్ ॥	౧౯౨
శ్రీధరం బహులం వీతిం జృమ్భలం మోహనాశనమ్ ।	
పశ్చిమం భువనం విఘ్ననాయకద్వితయం తథా ॥	౧౯౩
అచాం ద్వితీయం కమలమాదిం శంఖం వినాయకమ్ ।	
పశ్చిమం భువనం బిందం శశాఙ్గం ద్విగుణం తథా ॥	౧౯౪
భద్రబాహుం సరామం చ సుధాదీధితిగోపనా ।	
యాన్తం సమీగణం చాదిం పశ్చిమం జాతివేదనమ్ ॥	౧౯౫
అమృతం విక్రమపరం వైధరం * చానలం తదా ।	
గోపనం విజయం విఘ్ననాయకం విజయాహ్వయమ్ ॥	౧౯౬
ఋతధామం సరసిజం పద్మనాభం పితామహా ।	
వైరాజం శ్వసనం చాదిదేవం భల్లాయుధం కరమ్ ॥	౧౯౭
శ్వసనం ప్రణవాదిం చ విఘ్నేశం † సహవిక్రమా ।	
‡ కరాలమృతధామాన్తం విజయం ధనసంజ్ఞితమ్ ॥	౧౯౮
స్వచ్ఛందమథ దృష్టిం చ చతుర్గతి మనస్తరమ్ ।	
శశాఙ్గం పుల్లనయనం వాసుదేవం చ ఖేటకమ్ ॥	౧౯౯
శంఖం పులహమోఙ్కారం మాతాఙ్గం పశ్చిమాననమ్ ।	
కొధం వనస్రజం భూమిం నాసిక్యం శ్వేతదీధితిమ్ ॥	౨౦౦
పోడశం కపిలం భానుం చతుర్గతిమనస్తరమ్ ।	
విధాతారం తథా శైలం విజయం కమలౌద్యవ ॥	౨౦౧

* చానలం తథా. † శహవిక్రమా. ‡ 'కరాలమ్' ఇత్యారభ్య 'విధాతారమ్'

ఇత్యన్తం క్వచిన్నాస్తీ.

- అచాం త్రయోదశం చాగ్నిం కమలం చన్ద్రదీధితిమ్ ।
 వక్రతుణ్డం చాదిదేవం * శఙ్ఖం పీతమచాం ముఖమ్ ॥ ౨౦౨
- పూణాచన్ద్రం తథా దక్షం భువనం వైధరాత్మకమ్ ।
 పద్మనాభం ధ్రువం లక్ష్మీం బ్రహ్మసాధనసంజ్ఞితమ్ ॥ ౨౦౩
- క్రోధరూపం దరం చాదిం మాధవం గోపశం తథా ।
 విక్రమం మాధవం భానుం సరామం సూక్ష్మలోచనమ్ ॥ ౨౦౪
- గదధ్వంసం చ పీయూషం విఘ్నేశం వశ్చిమాననమ్ ।
 అచాం ద్వితీయం శుభదం సూదనం యష్టిశీషకమ్ ॥ ౨౦౫
- కరాలం శ్రీధరం లక్ష్మీం మృగేశం ద్వీరదాననమ్ ।
 పద్మపాణిం భూధరాఖ్యం ద్వయం † వైధరమాధవా ॥ ౨౦౬
- వశ్చిమం పవనం లక్ష్మీం బ్రహ్మసాధనసంజ్ఞితమ్ ।
 క్రోధరూపమచామాదిం స్పృశనం దక్షగోపనా ॥ ౨౦౭
- ధాన్తం చతుర్గతిం పాపహననం బహులం తథా ।
 వక్రతుణ్డం కరాలం చ ‡ కకుభం త్వౌతధామ చ ॥ ౨౦౮
- భద్రదాహుం § చలధ్వంసం మృగేశం దృష్టిమాదిమమ్ ।
 ద్వీరదాననయష్టిం చ అనలం గోపనాహ్వయమ్ ॥ ౨౦౯
- ¶ సధ్రువం పులహం బిన్దుం మాహేన్ద్రం మధుసూదనమ్ ।
 అధాచన్ద్రం తథా చన్ద్రం నాసిక్యం తద్విరుద్ధరేత్ ॥ ౨౧౦
- శశాంజ్ఞమృతధామానం సూదనం యష్టిశీషకమ్ ।
 తద్విరభ్యస్య శీతాంశుమపిత్తం వసుమస్తకమ్ ॥ ౨౧౧
- పులహం వాసుదేవాఖ్యం స్రష్టారం ద్వీరదాననమ్ ।
 విక్రమం బహులం బ్రహ్మ గోపనం బహులం తథా ॥ ౨౧౨
- ప్రచణ్డం ॥ జన్మవిధ్వంసం విఘ్నేశం చ ¶ తృతీయకమ్ ।
 అచాం § దృష్టిం ద్వితీయాన్తం భద్రదాహుం పవిత్రకమ్ ॥ ౨౧౩

* శఙ్ఖం పీతమనామ్నాఖ్యం. † భూధర. ‡ ఋతధామ చ ధామ చ. § గదధ్వంసం. ¶ బహుహు. ॥ చలి. ¶ ద్వితీయకమ్. § దృష్టిద్వయం యన్తమ్.

- ఋతం చ కార ద్విరదం చాననం మన్దరాహ్వయమ్ ।
ప్రద్యోతనం గోపనం చ శశాంజ్కం చ శ్రియగ్ పతిమ్ ॥ ౨౧౪
- నైధరం శుభదం చాగ్నిం శ్రీవత్సం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
సుముఖం విక్రమపరం విజయం ముఖమబ్జజ ॥ ౨౧౫
- అత్రిం సరామం పఞ్చాంతం సుభగం మధుసూదనమ్ ।
యష్టిం కరాలమాకారం చతుర్గతిమనన్తరమ్ ॥ ౨౧౬
- అపాం పతిం శ్వేతరశ్మిం శ్రియగ్ పతిమతగ్ పరమ్ ।
స్తమ్భైరమాననం మాయాం కలశం * దీప్తరొచిషమ్ ॥ ౨౧౭
- సుభగం గోపనం యాన్తం గోపనం వశ్చిమాననమ్ ।
హృషీకేశం వసుం శఙ్ఖం † గోపనం ద్వితయం పునః ॥ ౨౧౮
- యష్టిబీజం ద్విరుచ్ఛాయః ‡ తిగ్క్షదీధిం పవిత్రకమ్ ।
ఋతధామ తదై కాక్షం విక్రమం బహులాహ్వయమ్ ॥ ౨౧౯
- గదధ్వంసం తథై కాక్షం విక్రమం బహులాహ్వయమ్ ।
§ గుహాలయం వాపహనమమృతం మధువిద్విషమ్ ॥ ౨౨౦
- రోచిశ్శ్రియగ్ పతిం కాన్తం నైధరం మాధవం తథా ।
పీయూషమాదిం కమలం ¶ మశివం ధనదాహ్వయమ్ ॥ ౨౨౧
- ఋతధామ తథై కాక్షమచామకాదశం తథా ।
ద్విరుద్ధరేత్కామబీజం నైధరం ॥ తూదయాహ్వయమ్ ॥ ౨౨౨
- గదధ్వంసం తథై వాగ్ని మస్తకస్థం పవిత్రకమ్ ।
గోపనం విజయం చాదిదేవం విష్ణు-హృసంజ్ఞితమ్ ॥ ౨౨౩
- త్రిదశాకారమెకారం శ్వేతాంశుం విక్రమం తథా ।
గజవక్త్రం సూదనం చ కపిలాక్షమనన్తరమ్ ॥ ౨౨౪
- తృతీయం కకుభద్వన్ద్వయ స్తకస్థం వసుం పునః ।
జన్మధ్వంసం చ జలజం సుధాదీధివిక్రమా ॥ ౨౨౫

* సప్త. † శ్రీద్విజ. శ్రీబీజద్వితయం. ‡ నిగమాదిం. § గుహాశ్రయమ్.
¶ మనలం. ॥ మరణా.

* కలశం పురుషాత్మానం గహనం పద్మనాభకమ్ ।

భాస్కరం సుముఖం బ్రహ్మ భువనం విజయం † వసు ॥ ౨౨౬

దుఃఖిణం త్వృతధామానం భూధరం క్రోధనం తతః ।

స్పృశానాం షోడశాణాం చ ‡ కువేభశం ముసలం తతః ॥ ౨౨౭

నీహారదీధితిమచా § మేకదేశమతిగీ పరమ్ ।

చతుర్గాతం భద్రహస్తం విజయం పద్మనాభకమ్ ॥ ౨౨౮

హైరమ్భం గోపనం చైవ గదినం కలుషాపహమ్ ।

అచాం ద్వితీయం ¶ కమలాం గోపనం విత్తవధానమ్ ॥ ౨౨౯

॥ వారిణాననమాయే ద్వై కకుభం వరుణాహ్వయమ్ ।

¶ జ్వలనం మానుషఘ్నం చ విఘ్నేశం గోపనాహ్వయమ్ ॥ ౨౩౦

శ్రీవత్సం శ్రీ ద్వితీయం శుక్లమచామాదిం సరోరుహమ్ ।

బ్రహ్మ షష్ఠాంతకమతిగీ § ధృతావాసుమతిగీ పరమ్? ॥ ౨౩౧

వై రాజమగ్నిం నృహరిం బ్రహ్మసాధనసంజ్ఞితమ్ ।

సుభద్రం సుముఖం కుమ్భం మారుతం చోతదేహకమ్ ॥ ౨౩౨

దక్షం దాక్షాయణీకాస్తం మన్దరం పచ్చబిన్దుకమ్ ।

ధూమధ్వజం ప్రచణ్డం చ సూదనం కత్తితీయకమ్ ॥ ౨౩౩

॥ వారివక్త్రం రామసంజ్ఞం దృష్టివిక్రమమబ్జజ ।

శుభదం కపిలం ¶ హృన్వం భద్రహస్తం సమీరణమ్ ॥ ౨౩౪

నీహారదీధితిమచామాదిం కుమ్భం హుతాశనమ్ ।

శుక్లమోజ్జ్వరసంయుక్తం సుభద్రం మధుసూదనమ్ ॥ ౨౩౫

స్పృశం తృతీయముసలం విజయం సప్తమీం కలామ్ ।

విక్రమం సూక్ష్మదృష్టిం చ శ్రీధరం యాదనాం పతిమ్ ॥ ౨౩౬

* ముసలం. † సుఖమ్. ‡ మృగేశం. § మేకాదశ. ¶ కమలమ్. ॥ వారిణానన. ¶ అనలం మానుషేశం చ. శ్రీ జలజం. § కోశాష్టకేపి త్రుటిః. క్వచిత్ యథా పాక్ష్యం పాతక. ॥ కరివక్త్రం. ॥ భద్రహస్తం పుణ్యం.

- హేరమ్బం వాసుదేవం చ భద్రహస్తం చ మాధవీమ్ ।
అచాం ద్వితీయం * దృష్టిం చ కమలం బహులం తథా ॥ ౨౩౨
- స్పృశాస్తం భువనం చక్రం భృగుం కకుభసంజ్ఞితమ్ ।
సభోమణిం విక్రమం చ పాటలం మధువిద్విషమ్ ॥ ౨౩౩
- భల్లాయుధం బద్ధు † శీవం విఘ్నేశం వైధరాహ్వయమ్ ।
వక్రతుణ్డమచామాదిం కమలం వీరపూర్వకమ్ ॥ ౨౩౪
- గోపనం మానుషం చైవ ‡ పులహం బద్ధమస్తకమ్ ।
ఓతదేహం తథా వీతం జన్మధ్వంసం త్రివిక్రమమ్ ॥ ౨౪౦
- గోపతిం వరుణం విఘ్ననాయకం త్వృతధామకమ్ ।
ఏకాక్షం మారుతం చాదిదేవం బహులమస్తకమ్ ॥ ౨౪౧
- శీవననం సూక్ష్మదృక్‌ప్రోక్తం సూదనం చ చతుర్గతిమ్ ।
సుధద్రుం చ బృహద్భానుం గదినం వరుణం ముఖమ్ ॥ ౨౪౨
- జయం శుష్కేశమఖిలమృతం భువనసంజ్ఞితమ్ ।
దృష్టిం చ ధనదం దక్షం హృషీకేశం జయాహ్వయమ్ ॥ ౨౪౩
- శశాంజ్ఞం భువనం చాదిం కమలామద్రిమస్తకమ్ ।
విఘ్నేశం పశ్చిమం బద్ధం నాసిక్యం గదినం తథా ॥ ౨౪౪
- మాహేంద్రం శశినం దేవదత్తం లక్ష్మీం శ్రియగ్ పతిమ్ ।
పంచాస్తకం పద్మనాభం గోపనం విఘ్ననాయకమ్ ॥ ౨౪౫
- అమృతం సమీరణమచాం ద్వితీయం పశ్చిమాననమ్ ।
వైరాజం మాధవీమూర్వలోకేశం విజయద్వయమ్ ॥ ౨౪౬
- బహులం సమీరణం దేవదత్తం మందర శీ గోపనే ।
గోపనం చౌషధీశం చ భువనం వైధరాహ్వయమ్ ॥ ౨౪౭
- శ్రీవత్సమగ్నిం విఘ్నేశం గోపనం చ చతుర్గతిమ్ ।
చలంఘట్కారం తథాస్తం చ మనుమేవం సముద్ధరేత్ ॥ ౨౪౮

* తుష్టిం చ. † రసం—శిరో. ‡ పులహద్వయ. శీ పావరం. శీ గోపతి ।
గోపతిమ్.

❖ బీజాక్షానినిదేశః ❖

బీజాక్షాని యథాపూర్వమృషిస్సాన్యస్మిలలాహితః ।

ఛందశ్చ వరివంసంజ్ఞో దేవతా చ సుదశకనః ॥

౨౪౯

అష్టలక్షం జపేద్భిష్టా పాతాలే దివి వా భువి ।

గతినః ప్రతిహన్యేత మన్త్రిణా మన్త్రినైభవాత్ ॥

౨౫౦

❖ సుదశకనన్మసింహమన్తః ❖

సుదశకనన్మసింహాఖ్యం మన్త్రం బూమి చతుర్ముఖ ।

ఉద్గీధం నృహరిం * పద్మనాభం సజ్జమాణాహ్వయమ్ ॥

౨౫౧

నాసిక్యం శుక్లమాదిం చ గోపశం ప్రణవాది చ ।

నీహరదీధితిం పద్మనాభం చ మధువిద్విషమ్ ॥

౨౫౨

అనలం కకుభం కుమ్భం గోపనం పులహత్కమ్ ।

అచాం ద్వితీయం సృశాన్తం సూదనం పులహాహ్వయమ్ ॥

౨౫౩

విక్రమం కుష్ఠారముఖం † నూధవం తస్య మన్తకే ।

మాతాన్ద్రం భద్రహస్తం చ ద్విరుచ్ఛాయా ప్రభాకరమ్ ॥

౨౫౪

శ్రీధరం కపిలాక్షం చ ఫటూరం ఖటకీ తతః ।

శతాన్తమేవం కథితం ద్వావింశత్యక్షరాత్కమ్ ॥

౨౫౫

బీజమక్షాని చోక్తాని ఛన్దో గాయత్రమిరితమ్ ।

ద్రష్టా చ జమదగ్నిస్సాన్యద్దేవతా చ సుదశకనః ॥

౨౫౬

❖ సుదశకనన్మసింహాధ్యానమ్. ❖

సుదశకనస్య హృదయే విష్ణితం నృహరిం హరిమ్ ।

స్ఫటికాచలసజ్జాశం పరశ్శతసటాకులమ్ ॥

౨౫౭

‡ ప్రలయామ్బుదనిఘోషగమ్భీరగహనధ్వనిమ్ ।

శఙ్ఖచక్రధరం ద్వాభ్యాం కరాభ్యామితరా పునః ॥

౨౫౮

* బ్రహ్మ. † వామనం. ‡ హారాద్యజ్ఞదనిఘోషగమ్భీర భయద.

[పసాయ్ జానునోభీ * మం నఖదమ్భాలిభీషణౌ ।

వ్యత్యస్తచరణద్వన్వమాసీనం పద్మవిప్లవే ॥ ౨౫౯

[భుకుటికుటిలం యోగపట్టికాదృఢబన్ధనమ్ ।

వ్యాదాయ వక్త్రీకుహరం దంష్ట్రీణం స్ఫుటితాధరమ్ ॥ ౨౬౦

[తిణైత్రమఖిలాకల్పకల్పితం బ్రహ్మగజకేతమ్ ।

ధ్యాయే † దేవం చ తన్మన్త్రం మస్త్రీ తరతి దుగళిమ్ ॥ ౨౬౧

సకృత్ స్మరణమాత్రేణ యథాభిలషితం ఫలమ్ ।

అన్యేషు మన్తకల్పైషు యదుక్తం తత్సమశ్నతే ॥ ౨౬౨

❖ పాశ్చజన్యమన్తః. ❖

వత్సృణు పాశ్చజన్యస్య మన్త్రం సర్వాధానమ్ ।

ఉద్గీఢనూదౌ సప్తాణామధ్యైత్య తదనన్తరమ్ ॥ ౨౬౩

పశ్చిమం భువనం చణ్డం పుణ్డరీకం హుతాశనమ్ ।

మహామాయాం కరాలం చ గోపనం పన్నగాధిపమ్ ॥ ౨౬౪

సూదనం చ తథా శబ్దం ‡ కలశం మధుసూదనమ్ ।

మారుతం భువనాహ్వానం మన్తరం భువనం తతః ॥ ౨౬౫

ఖవదేహం తథా చాదిదేవం శ్వసనమాదిమత్ ।

వైధరం పశ్చిబిందుం చ పశ్చిమం విజయం తతః ॥ ౨౬౬

యాన్తం గుహాలయం పాపహననం మధువిద్విషమ్ ।

శబ్దం లక్ష్మీం తథాయప్తిం ఖవదేహం చ కీ పశ్చిమమ్ ॥ ౨౬౭

ఆదిదేవం మహేంద్రం చ మధుసూదనశీషకమ్ ।

వాయుం తిరాన్త ముదితమితి ప్రోక్తో మనుమహా ॥ ౨౬౮

[శీవత్సో యప్తిరుద్గీఢౌ బీజమేతత్ప్రకీర్తితమ్ ।

అమువ్య సనకో ద్రష్టౌ ఛన్దస్సాన్యద్బ్రహ్మతీ మనోః ॥ ౨౬౯

* మనఖదమ్భాలినిమితౌ । విన్యస్త. † దేవం జపెన్మన్త్రం. ‡ కమలమ్. పంచమమ్.

దేవతా పాశ్చజన్యశ్చ చతుర్ణాక్షోజపః స్మృతః ।

❖ పాశ్చజన్యమస్త్రాస్త్రమ్. ❖

అత్రోఽన్యం పాశ్చజన్యస్య మస్త్రం శృణు చతుర్ముఖ ॥ ౨౧౦

సప్తాణాముద్ధ రేదాదౌ పశ్చిమం మధుసూదనమ్ ।

భృగుం చన్ద్రధరం ఖడ్గధవలం కకుభాహ్వయమ్ ॥ ౨౧౧

గజవక్త్రం తథా నాయుమాదిదేవం సమీరణమ్ ।

పశ్చిమం సప్తమమచాం సుముఖం నిగమాదికమ్ ॥ ౨౧౨

వీయూషమత్రిం * సుభగం నమణం మధువిద్విషమ్ ।

గజాన్యమాదిదేవం చ శ్వసనం శ్వేతరోచిషమ్ ॥ ౨౧౩

వైధరం గోపనం చాపి గదధ్వంసం చతుర్ముఖ ।

వైరాజం విక్రమం దక్షం శ్రీధరం తాత్కృతవాహనమ్ ॥ ౨౧౪

గోపనం సుశకనం జన్మహస్తారం సలిలాధిపమ్ ।

మాహేన్ద్రమాదిం † జ్వలనం తిథాచాం వత్సపశ్చిమా ॥ ౨౧౫

గోపనం పశ్చిమం గోపం వీతవణాం మధుద్విషమ్ ।

శ్వసనం చ తతాస్తం చ మనురిత్థముదాహృతః ॥ ౨౧౬

బీజమక్లాని వైతన్య దేవతా చాపి పూర్వవత్ ।

విష్వక్సేన ఋషిశ్చన్ద్రస్సుప్రతిష్ఠా పితామహ ॥ ౨౧౭

పశ్చిమక్షజపేనాన్య సాధకో మస్త్రవైభవాత్ ।

అతలాదిషు లోకేషు ‡ చరన్న్ ప్రతిహన్యతే ॥ ౨౧౮

కిం పునర్థమకామాథక మోక్షాగి కమలసమ్భవ ।

❖ కామోదకీమస్త్రః. ❖

సప్తాణామగ్రే గోవిన్దం గదినం దృష్టిసూదనౌ ॥ ౨౧౯

చతుర్ణాశ్చిం చాతీవీరం భల్లాయుధమచాం ముఖమ్ ।

అపాం పతిం హుతవహమూకారం పశ్చిమాననమ్ ॥ ౨౨౦

రామం ప్రచణ్డం గౌవిందం బ్రహ్మసంజ్ఞావణావపి ।
మస్తరం వాసుదేవాహ్వాం వైధరం విష్ణుమస్తకమ్ ॥ ౨౮౧
కుశేశయధరే వీరసేనం హుంఫట్ తథాన్తిమమ్ ।
ఇతి కౌమోదకీమస్త్ర ముద్ధరేద్బీజమస్య తు ॥ ౨౮౨
స్పృశద్వితీయమధేస్తుమేతేనైవాజ్ఞకల్పనా ।
ఋషిగ కృష్ణస్తథా * ఛన్దగ వజ్జీగ కౌమోదకీ పునః ॥ ౨౮౩
దేవతా లక్షమస్త్రశ్చ జపతస్సిద్ధిదో భవేత్ ।

❀ పద్మమస్త్రః ❀

ఆదాపుద్భృత్య † చోజ్కారం గౌపనం దృష్టివిక్రమా ॥ ౨౮౪
వైరాజం మారుతం పాపహాననం ‡ వసుమస్తకమ్ ।
వైరాజం బన్ధుశిరసం మాధవీం సూదనం దరమ్ ॥ ౨౮౫
పాటలప్రియమాకారం సమీరణమచాం ముఖమ్ ।
యాన్తం గుహాలయం బ్రహ్మ పశ్చిమం బన్ధుమస్తకమ్ ॥ ౨౮౬
సుముఖం దేవదత్తం చ హుంఫట్కారం § తథాన్తిమమ్ ।
నాదం పకారమూకారమధేస్తుశిరసం పునః ॥ ౨౮౭
బీజం ప్రకల్పయేద్బ్రహ్మన్నమునైవాజ్ఞకల్పనా ।
ద్రష్టా విరఞ్చశ్చన్దశ్చ విరాట్పద్మోఽధిదేవతా ॥ ౨౮౮
దశలక్షజపాత్సిద్ధిరఖిలం ప్రాప్నుయాన్నరః ।
ఇతి పద్మమనుగి పోక్తో బీజేనాస్యాజ్ఞకల్పనా ॥ ౨౮౯

❀ ముసలమస్త్రః ❀

శుక్లం పునర్విష్ణు వహ్నిపీయూషం గోపనాహ్వాయమ్ ।
సప్తాణోద్ధరణాత్పశ్చాన్తన్దరం కమలాసన ॥ ౨౯౦
శశాంకమాదిం పులహం గౌపనం పవనం పునః ।
జ్వలనం గౌపనం దక్షం గౌపనం కమలౌద్భవ ॥ ౨౯౧

* చన్దో దేవీ. † చోదీగం. ‡ విజయం తథా. § హుంతాన్తిమమ్.

చతుర్జాతం చ భువనం సుముఖం మధువిద్విషమ్ ।
 దరం ముఖం తథాస్తం చ మస్త్రీవిన్దస్త్రీముద్ధరేత్ ॥ ౨౯౨
 మందరం భువనం యష్టిమితీబీజమిదం మనోః ।
 ముద్గలస్యాదృషిశ్చంద్రో విరాజ్ఞస్త్రీస్య దేవతా ॥ ౨౯౩
 ముసలగి పళ్ళులకుం తు * మస్త్రీమస్య ప్రచక్షతే ।

❀ ఖడ్గమస్త్రీః ❀

ఉద్ధృత్య సప్త వణాంశ్చ హైరమ్బం మధుసూదనమ్ ॥ ౨౯౪
 † గజాహ్వయత్రం కమలం మధుశత్రుం చతుర్జాతమ్ ।
 విష్ణుం శుక్లం పునర్విష్ణుం వహ్నిపీయూషగోపనాః ॥ ౨౯౫
 శశాంజ్ఞం భువనం వహ్నిం శ్రీవత్సం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
 సుముఖం విక్రమం చాపి వైధరం విజయం తథా ॥ ౨౯౬
 రామం పశ్చాన్తకం పుణ్యం గోపనం యష్టిశీవకమ్ ।
 పశ్చాన్తకం గోపనం చ శ్వననం హుంకృత్యం తథా ॥ ౨౯౭
 ఘట్కారం స్వాహాయా సాధకం ఖడ్గస్య గదితో మనుః ।
 చక్రమస్త్రీస్య బీజం స్యాదృషిశ్చీనిధిరుచ్యతే ॥ ౨౯౮
 ఛంద్రో విరాడధిపతిగి ఖడ్గాభ్యో హేతిరాద్భవేత్ ।
 లక్షత్రయం జపేన్తస్త్రీ కాజ్ఞీతాం సిద్ధిమశ్నుతే ॥ ౨౯౯

❀ శాఙ్గమస్త్రీః ❀

సప్తాణాం కల్పయిత్వాదా శ్రీవత్సం మధుసూదనమ్ ।
 శాఙ్గహస్తం గదధ్వంసం మధుసూదన శీవకమ్ ॥ ౩౦౦
 జ్వలనం పవనాదిం చ వహ్నిం శుక్లమపాం పతిమ్ ।
 మధుసూదనపూర్ణాస్త్రభువనం హవ్యవాహసమ్ ॥ ౩౦౧
 పవిత్రం సప్తమమచాం శ్రీయం మందరమాదిమత్ ।
 విఘ్నేశం గోపనం శఙ్ఖం ముఖం పశ్చిమ ‡ శ్రీధరమ్ ॥ ౩౦౨

* జప. † గజాస్యాత్రీసోజాని. ‡ మాధవా.

- బహులం భువనం త్రోధం త్రయోదశమచాం తథా ।
హుతాశమేకదృష్టి ద్వా మందరం పద్మనమ్భవ ॥ ౩౦౩
- * పవిత్రమృతధామానం వాయుం యష్టిం మధుద్విషమ్ ।
చతుర్గతిం హుంకృతిం చ ఫట్కారం చ తథా నిమమ్ ॥ ౩౦౪
- హుంఫడస్తం మనుం కృత్వా బీజమాద్యుణముద్ధరేత్ ।
ఋషిహుతాంతో మస్త్రస్య ఛందశ్చంద్రోఽధిదేవతా ॥ ౩౦౫
- ఔణో జపన్నప్తలక్షం సమరే విజయీ భవేత్ ।
బ్రహ్మకోశం నలిం సగం కలాత్కా కమలాహ్వయమ్ ॥ ౩౦౬
- మాహేంద్రం గోపనవరం శుభదం మధువిద్విషమ్ ।
శశాంశం శ్రీధరం వహ్నిం వరుణం బద్ధమస్తకమ్ ॥ ౩౦౭
- విఘ్నేశమాదిదేవం చ శుభదం గోపనం తథా ।
పవనం కూటమావణం చ నాసిక్యం భాస్కరో మనుః ॥ ౩౦౮
- యష్టిం హుజ్జ్వరఫట్కారౌ హుతాస్తం మనుముద్ధరేత్ ।
వీయాషమాదిమధేక్షం బీజం చాముష్య కల్పయేత్ ॥ ౩౦౯
- శతదృగృష్టవాక్ మస్త్రం మా చ్ఛందో దేవతాపి చ ।
పఞ్చలక్షం జపేత్సస్త్రం విజయేత్తరసా రిపూర్ణా ॥ ౩౧౦

❀ పాశమస్త్రః. ❀

- ఉద్గీఢం పాపహననం గోపనం సద్ధ్రువం మనుః ।
పశ్చిమం గోపనం లక్ష్మీమాదిదేవసమీరణౌ ॥ ౩౧౧
- నల్లిస్తం కల్పయేత్సస్త్రమృషిరి ప్రాచేతిసః స్మృతః ।
ఛందో విరాడధిపతిగ్ పాశో లక్షత్రయం జపః ॥ ౩౧౨

❀ అఙ్కుశమస్త్రః. ❀

- బ్రహ్మకోశమచామాదిం నాసిక్యం సరసీరుహమ్ ।
భువనం శుభదం పశ్చాదాదిదేవం సదాగతిమ్ ॥ ౩౧౩

* “పవిత్రమ్” ఇత్యురభ్య ఉత్తరత్ర. “అతో నక్షే మనుమ్” ఇత్యస్తం క్వచిత్కోశై గలితమ్.

సత్యస్తమిరయేన్నప్తం ద్రష్టా సత్యో విరాటుపనః ।
ఛద్దోఽఙ్కుశో దేవతా స్యాల్లక్షత్రయమిమం జపేత్ ॥ ౩౧౪

ప్రణవాది చతుర్థ్యస్తం నామధేయం తథాస్తమ్ ।
అనేయసామాయుధానాం చ మస్త్రబీజమధాదిమత్ ॥ ౩౧౫
సిద్ధయశ్చ యథాపూర్వం భవన్తి జపతోఽఖిలాః ।

❧ గారుడమహామస్త్రః ❧

* అతో వక్ష్యే మనుం బ్రహ్మ శూరతాం కథ్యతేఽధునా ॥
వశ్యాకర్షణా విద్యేష మారణో చ్ఛాటనాదిషు ।
శోషణ స్తహ్ననావేశ సపాకర్షణ కర్మసు ॥ ౩౧౬

† నస్త్రాయనవిషక్షేప సముద్రతరణాదిషు ।
నభోలఙ్ఘన వాయ్వగ్ని జలభూమి ప్రవేశనే ॥ ౩౧౭

ఇంద్రజాలాదివిద్యాసు ‡ ఋషీణాం విషయే తథా ।
అతీతానాగతజ్ఞానే భూతసంవననే తథా ॥ ౩౧౮

‘దేవతా సన్నిధానాదా ి స్ఫటిమూర్ఖ్యాదికర్మాణి? ।
ఏవమాదిషు సాధ్యేషు తథా న్యేష్వపి ి కర్మసు ॥ ౩౧౯

ఇతి మస్త్రం ప్రయుజ్యేత గరుత్మస్తమనుస్తరేత్ ।
సత్కర్ణాః పూర్వముద్ధృత్య గదినం హవ్యవాహనమ్ ॥ ౩౨౦

॥ భువనం పుణ్డరీకాక్షం గోపనం పవనం పునః ।
పశ్చిమం భువనం వహ్నిం శ్రీధరం క్రోధవిగ్రహమ్ ॥ ౩౨౧

బ్రహ్మసాధనవై రాజౌ జయమస్తరమాదిమత్ ।
అమృతం గోపనం చాపి గోపతిం ద్వీరదాననమ్ ॥ ౩౨౨

ఆదిదేవం నభస్వస్తం † అనలం చ రమాధరమ్ ।
ప్రచణ్డం కమలం భద్రహస్తం వామనమస్తమ్ ॥ ౩౨౩

* కథయిష్యే. † అప్టే. ‡ ఋజానాం విషయే, సురాణాం విషయే.
§ స్ఫుటముద్రాది. ి మస్త్రవిత్ । ఇత్థం. ॥ కేశవం. † శ్రీధరం చ.

శ్వసనం రోహిణీశం చ మృగేశం మానుషేశ్వరమ్ ।
గోపనం గదినం పశ్చాత్కమలాం భువనం తథా ॥ ౩౨౫

వాసుదేవం ప్రచణ్డం చ విక్రమం విజయం తథా ।
* వై రాజం రామసహితం గదినం మోహనాశనమ్ ॥ ౩౨౬

అచాం † తృతీయమధేన్ద్రం పశ్చాన్తకమధుద్విషా ।
మారుతం ధూమకేతుం చ సప్తకృత్వస్సముద్ధరేత్ ॥ ౩౨౭

మృజ్జుతిం ఫట్కృతిం స్వాహామోతదేహం ద్రువం తథా ।
పులహం సప్తకృత్వశ్చ హుంఫట్కారం తథాన్తకమ్ ॥ ౩౨౮

తారం వరుణగోవిందా విఘ్నేశమథ మాధవమ్ ।
సృశా ‡ న్తకమకారం చ పశ్చాత్కృత్వస్సదాగతిమ్ ॥ ౩౨౯

షట్కృత్వో వరుణం చాపి హుంఫట్ స్వాహావసానకమ్ ।
నిగమం పశ్చిమం కూటం విక్రమం § విఘ్నగోపనా ॥ ౩౩౦

కశుభం గోపనం చాపి షట్కృత్వో మారుతం పునః ।
వృజ్జనాణేషు సవత్ర సుఖోచ్ఛారణమిచ్ఛతా ॥ ౩౩౧

స్వరానుద్ధరణే కల్ప్యం మనుశ్శాస్త్రోక్తవత్కనా ।
హుంఫట్ స్వాహావసానం చ గారుడం మస్త్రముద్ధరేత్ ॥ ౩౩౨

పశ్చాన్తకమనుస్సాస్వరం బీజమేతస్య కల్పయేత్ ।
ఆదౌ సుపణావచనం వక్రతుణ్డగిరం పునః ॥ ౩౩౩

మహాసుపణా ఇత్యేవం ఖగేశ్వరిశిరస్తథా ।
అనస్తవీయకవంతాఖ్యం పక్షిరాజం తథాన్తిమమ్ ॥ ౩౩౪

ప్రణవాది చతుర్థ్యన్త ఫీ నత్యన్తాని చతుర్ముఖ ।
కల్పయిత్వాజ్జమన్తాణి షడ్భిరేతైర్యథాక్రమమ్ ॥ ౩౩౫

అజ్ఞాని హృదయాదీని స్మృతేన్తస్త్రవిచక్షణః ।
అముచ్య కాశ్యపో ద్రష్టా ఛన్దరి పక్షినికగద్యతే ॥ ౩౩౬

- దేవతా గరుడ స్తస్య జపో లక్షత్రయం స్మృతః ।
అథస్తాద్యటవృక్షస్య సాధకస్సాధయేన్మనుమ్ ॥ ౩౩౭
- ఆమ్నాయాదిం నరహరిం వామనం పశ్చిమాననమ్ ।
వైరాజం * పావకం తాంమితి పఞ్చాక్షరౌ మనుః ॥ ౩౩౮
- ఋషిమూర్తిచిత్రేతస్య గరుడా దేవతా తథా ।
ధస్తశ్చ దేవీ గాయత్రం షడక్షాని పునస్స్వయమ్ ॥ ౩౩౯
- ఉద్గీఢం కమలం † వాయుం వాసుదేవం ధ్రువం తథా ।
పశ్చిమం బహులం బ్రహ్మసాధనం యష్టిమస్తకమ్ ॥ ౩౪౦
- విఘ్నేశం విక్రమం వహ్నిం మహామాయాం ధ్రువం పునః ।
పుష్పభద్రం తథా వీతం వామనం యష్టికౌస్తుభమ్ ॥ ౩౪౧
- బిన్దుం కలశచంద్రాధౌ నూయార్ధేన్ద్రకలాత్తనః ।
పన్నగాధిపతిం బన్దుం వరుణం యాదనాం ముఖమ్ ॥ ౩౪౨
- హుతాన్తముద్ధరేన్తన్తమితి గారుడముత్తమమ్ ।
స్యాదిమం జగతస్సాక్షాత్పృత్యక్షం పక్షిపుష్పః ॥ ౩౪౩
- బ్రహ్మకోశమథో పద్మం నాసిక్యం భూధరాహ్వయమ్ ।
యష్టిం పావన్య హస్తారం బిన్దుం కమలమన్దరమ్ ॥ ౩౪౪
- అధేన్ద్రకలశం బిన్దుం పశ్చిమం పన్నగాశనమ్ ।
విక్రమాగ్నిమథో శత్రుం కకుభం మధుసూదనమ్ ॥ ౩౪౫
- వాయుం స్వాహాన్తమిత్యేవ ‡ మన్యం గారుడమీరయేత్ ।
ఆకాశానోహణం సిద్ధిజ్ఞపాదస్య భవిష్యతి ॥ ౩౪౬
- ఏవం కృత్యాద్యమోజ్జ్వల మాదిదేవం ఖపశ్చిమమ్ ।
స్వచ్ఛందం § చ ద్విరుచ్ఛాయా గదిసం హృద్యవాహనమ్ ॥ ౩౪౭
- భువనం మేదినీం చ ద్విమన్దరం మధుసూదనమ్ ।
వైరాజం ¶ విపులం పశ్చాద్వామనం చ ద్విరీరయేత్ ॥ ౩౪౮

* పావకస్సార ఇతి. † వహ్నిం. ‡ ధన్యం. § ద్విత్రిరుచ్ఛాయా. ¶ పులహం.

- పవిత్రం పద్మకజ్జం చ నాగేంద్రం వాయుమాదిమత్ ।
ఏతా ద్విగ్ కల్పయిత్వాథో గోపనం యష్టిమన్తిమమ్ ॥ ౩౪౯
- * తుష్టిబీజాధశశినం తతా స్తం కల్పయేత్తనుమ్ ।
సప్తాణానాదితరి కృత్వా భాస్కరం హవ్యవాహనమ్ ॥ ౩౫౦
- గోపనం యష్టిమాతాఽఙ్ఘౌ హవ్యవాహన † వామనా ।
చంద్రాధౌ ద్వాదశాత్మానం హృషీకేశమథో ధ్రువమ్ ॥ ౩౫౧
- వరుణం హృదయాఙ్గాదం ద్వద్వ్యం కమలమాధవౌ ।
వైరాజం శ్రీధరో భూయగ్ పీతస్తు భువనద్వయమ్ ॥ ౩౫౨
- విజయం శ్రీధరం వహ్నిం భువనం పునరీరయేత్ ।
లోకనేత్రోద్వేనాసిక్యం కరాలం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౩౫౩
- అనలం యష్టిమనిలం యష్టిం కుమ్భా ధ్రువం తథా ।
హుతాన్తమితి సర్వాధాన్ జానీయాద్ధారుడం మనుమ్ ॥ ౩౫౪
- సప్తాణాముద్వృత్య పునగ్ కలశం బన్ధుమస్తకమ్ ।
క్రోధరూపం ప్రచణ్డం చ త్రిదశాహారమాధవౌ ॥ ౩౫౫
- చంద్రం స్వాహాపతిం చాపి శశినం బహులం తథా ।
మృగాజ్ఞం శ్రీధరం వహ్నిం భువనం ద్వి చతుష్టయమ్ ॥ ౩౫౬
- భానుమత్పులహద్వద్వ్యం హుం షడస్తం హుతాన్తిమమ్ ।
ఇత్యన్యం గాగుడం మన్త్రీమూహేన్తన్త్రీవిచక్షణః ॥ ౩౫౭
- పవనేన హుతాశేన మహేంద్రేణ ప్రచేతసా ।
ఏతైశ్చతుభిః ‡ ప్రత్యేకం క్రమవ్యస్తైవిషం హరేత్ ॥ ౩౫౮
- సమస్తైరి వ్రాతిలోమ్యేన స్తమ్భనాది సమాచరేత్ ।
వ్యాపినం విష్ణు రాజం చ దామోదరమథో ధ్రువమ్ ॥ ౩౫౯
- † ఏవమాదిమితి బ్రహ్మ త్యక్తరం మనుముద్ధరేత్ ।
‡ యేనైవ సాధితో మన్తః ‡ యక్షరాజోపలక్షితః ॥ ౩౬౦

* పుష్టిబీజాద్యశశినో. † మారుతౌ. ‡ మేఘ. § యేనైవ. ¶ పక్షిరాజ ఇతి

త్రీణి తస్య భవిష్యన్తి భవనాని * విశేషతామ్ ।
 ఆదిద్వితీయం భవనం పశ్చాత్తమమృతం తథా ॥ ౩౬౧
 గదినం శ్రీధరం వహ్నిముదయం † చాదిమమ్ముజమ్ ।
 వైరాజం విక్రమం స్వాహా ‡ ఔషణం చ కమలాహ్వయమ్ ॥
 భవనం పవకతం బద్ధం మాహేంద్రాది శ్రియం తథా ।
 విక్రమం తాక్ష్యకవాహం చ మృగేశం మద్దరం తథా ॥ ౩౬౩
 ఆదిసూర్యో గోపనం చ మద్దరం భవనం § దిశమ్ ।
 అగ్నిం మృగాధిపం చాపి స్వాహాకారావసానికమ్ ॥ ౩౬౪
 ఇతి ముద్రామనుబ్రహ్మ కల్పయేదథ మణ్డలమ్ ।
 విస్తరేషు ¶ నిరీక్షంతా తేషాం సజ్జ్య న విద్యతే ॥ ౩౬౫
 ఆత్మనం చింతయేత్త స్త్రీ గరుత్మత్తమనన్యధేః ।

❦ గరుడధ్యానప్రకారః. ❧

అథ ధ్యానం ప్రవక్ష్యామి పక్షిరాజస్య పద్మజ ॥ ౩౬౬
 మేరుశృంగనిభాకారం రుక్తపక్షతిమణ్డలమ్ ।
 వైడూర్యనీలవాసాగ్రం వక్రతుణ్డం భయజ్కరమ్ ॥ ౩౬౭
 వజ్రకల్పన ॥ ఖాకారం కల్పితోత్కటికాసనమ్ ।
 ¶ స్వనగమ్భీరనిహ్రోదం శిలాఘనభుజాస్తరమ్ ॥ ౩౬౮
 అనంతకణాభరణం మూర్ధ్ని వాసుకిభూషణమ్ ।
 మహాపద్మాదరం పద్మదామ వేష్టితభూషణమ్ ॥ ౩౬౯
 మస్తకే బద్ధకాకోటం కలాభోగి? కటివేష్టితమ్ ।
 ఉపవీతకృతేనాపి శఙ్ఖపాలేన భూషితమ్ ॥ ౩౭౦
 జయేన కులికేనాపి కల్పి ✽ తానఘనాపురమ్ ।
 ధనన్తయాభినేధాన విజయేన చ భోగినా ॥ ౩౭౧

* విధేస్తథా. † భద్ర. ‡ ఓణపం. § దృశం. ¶ నిరీక్ష్యస్త్రః ॥ కర్తారం
 కల్పితోత్కటికాసాధనమ్. ¶ భవనం భీమ. ఘనగమ్భీర, ఇతి స్యాత్. ✽ తం నవ.

వామదక్షిణహస్తాభ్యాం బిభ్రాణం కటకద్వయమ్ ।
బాలపల్లవతామ్రేణ వారవాణేన శోభితమ్ ॥ ౩౭౨

ఉద్భిన్నభుకటీబద్ధం కరణ్ణముకుటం తథా ।
పతవిక్షేపగమ్భీర కృతోధ్వజనయనభ్రమమ్ ॥ ౩౭౩

దంష్ట్రాకరాలపదనం తామ్రవతుకలచక్షుషమ్ ।
ఇత్థం ధ్యాత్వా గరుత్మస్తమేకతానేన చేతసా ॥ ౩౭౪

సాధయేత్సాధనీయాని దులభాన్యపి నాతీభీః ।
యథోక్తం జపతోమస్త్రమాదిత్యై న్యస్తచక్షుషః ॥ ౩౭౫
ఉంధ్వజాహూభజవిష్యన్తి దాసాః * ఇవ ఫణిశ్వరాః ।

❀ విష్వక్సేనమస్త్రాః. ❀

విష్వక్సేనమనుబ్రహ్మక కథ్యతే నవసిద్ధిదః ॥ ౩౭౬

తారం సుధామయం రామం క్రోధరూపం సుధామయమ్ ।
కరాలం శశినం పశ్చాన్నాధవం కుష్టరాననమ్ ॥ ౩౭౭

గోపనం మారుతం చాపి తథాస్తం మస్త్రముద్ధరేత్ ।
తారేణ బిస్తునా చాపి బీజమేతస్య కల్పయేత్ ॥ ౩౭౮

ఏతేనైవాజ్ఞమస్త్రాణి కల్ప్యాని కమలాసన ।
విశ్వనాథమృషిం ప్రాహువికరాట్కన్దో నిగద్యతే ॥ ౩౭౯

దేవతా చ మనోస్తస్య విష్వక్సేనో మహాబలః ।

❀ మస్త్రాస్తరమ్. ❀

అథాన్యగి కల్పితో మస్త్రో విష్వక్సేనస్య పద్మజ ॥ ౩౮౦

ఉద్దిగ్ధం భద్రపాణిం చ మద్దరం బ్రహ్మసాధనమ్ ।
† సుభద్రం గదినం కుమ్భం సుముఖాస్తం సమాధవమ్ ॥ ౩౮౧

స్పృశాదిం బిస్తునహితం సద్రువం కమలాసన ।
దరాస్తం గోపనం బ్రహ్మ ధనదం రామశీషకమ్ ॥ ౩౮౨

* ఎవ. † సుభగం.

పశ్చిమం నిగమాదిం చ వైరాజం చ సమాహ్వయమ్ ।	
ఖడ్గహస్తం సరామం చ జయం వసువరం తథా ॥	౩౮౩
శుభదం సరోరుహం వైరాజం విక్రమమస్తకమ్ ।	
పద్మపాణిం భద్రపాణిం పాశపాణిం చ పశ్చిమమ్ ॥	౩౮౪
సోదయం శత్రుహాననం మృగేశం వక్రతుణ్డకమ్ ।	
ప్రచణ్డం పుణ్డరీకాక్షం మధుశత్రుం చతుర్గతిమ్ ॥	౩౮౫
ఖడ్గహస్తమచామాదిం ప్రచణ్డం రుషమమపితమ్ ।	
సుభద్రాస్తం మధుద్వేషిం * వైరాజం ద్వివహసుం పరమ్ ॥	౩౮౬
అచాం ద్వితీయం సుభగం పుణ్డరీకవిదభితమ్ ।	
వైధరం విష్ణుసహితం ప్రచణ్డం సవనాలయమ్ ॥	౩౮౭
† శ్రీవత్సం సద్రువం ఖడ్గ హస్తచారం తథా ।	
కమలం త్వృతథామం చ సుభగం వసుగోపనా ॥	౩౮౮
చతుర్గతిమచామాదిం వైధరం గోపనం తథా ।	
విజయం శ్వసనం దత్తం సూదనం మృగలాఙ్ఘనమ్ ॥	౩౮౯
సమాధవం ద ‡ ధానం చ కమలం మాధవం తతః ।	
పీతం చ ధనదం కుమ్భమపితం సద్రువం పునః ॥	౩౯౦
కలానిధిం చ పురధి † మాదిదేవం చతుర్గతిమ్ ।	
వైధరం వరుణం మాయాం భేటకం చ సముద్ధరేత్ ॥	౩౯౧
పశ్చిమం పద్మనాభం చ మావృతం శుభమాలినిమ్ ।	
సమన్దరం § దరాస్తం చ మధుద్వేషిం సుమస్త్రజిత్ ॥	౩౯౨
ఐన్దవం కత్వతీయం చ సంమతం ¶ మాతరాభిధమ్ ।	
సున్దరం వైధరం ప౞చ్చ బిన్దుకం భద్రకం తథా ॥	౩౯౩
స్పశేషు షోడశం పద్మనాభం చ చతురానన ।	
గోపనం ॥ చైన్దవమధౌ చతుర్గతిమనన్తరమ్ ॥	౩౯౪

* వైధరం గోపనం తథా. † ఒహుషకోశేషు త్రుటివృశ్యతే. క్వచిత్ పాతాన్తరమస్తి. యథా - ఖడ్గహస్తమచామాదిం గోపనం వైధరం తథా. ‡ యాస్తం. § మస్త్రరాజం. ¶ మాధవా. ॥ మాధవ.

- భాస్తం మధుద్విషం యాస్తం దరం చ ద్విస్సముద్ధరేత్ ।
 * కద్వితీయం సూదనం చ వైధరం చ చతుర్జాతిమ్ ॥ ౩౯౫
- ద్వివక్షత్తవ్యం దినకరం భద్రపాణిమనస్తరమ్ ।
 వైధరం భాస్కరం చాపి పశ్చిమం వక్రతుణ్డకమ్ ॥ ౩౯౬
- మస్తరం సవరోధం చ ద్విగజతీరితి? సంమితమ్ ।
 గోపతిం సుముఖం చాపి శుభదం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౩౯౭
- క్రోధం చతుర్జాతిం † చాపి ఆదిబీజం చతుర్ముఖ ।
 ఆదిదేవం తథా కుమ్భం సంప్రసారణమక్షరమ్ ॥ ౩౯౮
- శ్రీవత్సం పురుషాత్మానం మస్త్రీవిక్రమనిష్ఠితమ్ ।
 వరుణం శఙ్ఖమపరం పశ్చిమం పద్మనాభకమ్ ॥ ౩౯౯
- సుభద్రం చ మధుద్వేషిం కుంభం భద్రకరం తథా ।
 వైధరం శుభదం చాగ్నిం చతుర్జాతిమనస్తరమ్ ॥ ౪౦౦
- హుజ్కారం చ వషట్కారమీరయేత్కమలాసన ।
 శుభదం వామనపరం క్రోధం చాగ్నిం మధుద్విషమ్ ॥ ౪౦౧
- చతుర్జాతిం సూదనం చ వక్రతుణ్డం సమీరణమ్ ।
 ‡ మాధవీం విజయం భద్రహస్తం చ సమతం? పునః ॥ ౪౦౨
- విధాతారం మృగేశం చ భాగం యాస్తం సవిక్రమమ్ ।
 సరోరుహం మధుద్వేషిం పశ్చిమం రామశీర్షకమ్ ॥ ౪౦౩
- మాహేంద్రీమమృతం బద్ధం కత్పతీయం § మృగం తథా ।
 భాస్కరం సూదనమథో శఙ్ఖం ఖడ్గధరం పునః ॥ ౪౦౪
- వైరాజం సోదయం చైవ కత్పతీయం వసుం పరమ్ ।
 ద్వితీయం వానుదేవం చ తృతీయం బద్ధసంహితమ్ ॥ ౪౦౫
- మాధవం వరుణం పాశ్వమేదరం? దరగోపనా ।
 ¶ చతుర్జాతిం ఖడ్గధరం సముతం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౪౦౬
- సబిన్దుం పశ్చిమం చైవ వాచాం సప్తమసాధనే ।
 సద్రువం చేన్దిరాబీజం పుష్టిబీజం సహంకృతిమ్ ॥ ౪౦౭

సుధారసం చౌవకపరం * మాధవం చ చతుర్ముఖః ।	
వాపట్కారం తథా లక్ష్మీం దరాంతం వజ్రబిస్తుకమ్ ॥	౪౦౮
యాంతం చ సూదనం మాంతం శ్రీశబ్దం భద్రపాణినమ్ ।	
విక్రమం పులహం ధూలికేతనం సూరినన్దనమ్ ॥	౪౦౯
హుంకృతిం వైధరం భానుం విఘ్నేశం మధుసూదనమ్ ।	
ఖవణదేహం సబద్ధం చ పీతం భల్లాయుధం తథా ॥	౪౧౦
మాధవం వరుణం భద్రహస్తం సగిణామబ్జజ ।	
పవిత్రం సూదనమథౌ వైరాజం చ సమీరణమ్ ॥	౪౧౧
ఓంకారాది జయం పీతం సూదనం విధురం పునః ।	
శ్రీధరం † మాణిభద్రం చ ద్విరదం విక్రమం తథా ॥	౪౧౨
వక్రతుణ్డధరం బిందుం పీయూషం రామశీషకమ్ ।	
అత్రిం చ సూదనం యాంతం మన్దరం దరవైధరౌ ॥	౪౧౩
ద్వయం వసుశిరశ్శబ్దం కుమ్భం విక్రమమస్తకమ్ ।	
పూణం ఘటం సద్గుణం చ ‡ వైధరం చ చతుర్గతిమ్ ॥	౪౧౪
శుక్లం ఘటం వహ్నిపరం వైధరం చ మధుద్విషమ్ ।	
సుభద్రం మధువిద్వేషం సరసీరుహసమ్భవ ॥	౪౧౫
కపిలాక్షం హుతవహం నృసింహం చ సముద్దరేత్ ।	
బీజాన్యేతద్విరుచ్చాయక శుక్లపీతాన్తిమాక్షరమ్ ॥	౪౧౬
శీషకం చ గోపనం చణ్డం వశ్చిమం జయతత్పరమ్ ।	
భల్లాయుధం మారుతం చ సగిణం చతురానన ॥	౪౧౭
కృపాకరం కరీరం చ వసుతచ్ఛిరసం తథా ।	
సుభద్రమూర్ధ్వలోకేశం విజయం సంప్రసారణమ్ ॥	౪౧౮
సుభద్రం పురుషాత్మానం శ్రీకలాంతం ఫట్కృతిం తథా ।	
నిగమాదిం శతధరం మాధవం వసుమాధవమ్ ॥	౪౧౯
భల్లాయుధం తథాసగం ఫట్కృతిం దక్షమక్షరమ్ ।	
గోపతిం గోపనం కుమ్భం విక్రమం క్రోధరూపిణమ్ ॥	౪౨౦

ప్రచణ్డం సాధకమమృతం మాధవం ఘటవిక్రమమ్ ।
 ఉగ్రాత్మానం తథా కుమ్భం కమలం * ద్వివిధుంతుదమ్ ॥ ౪౨౧
 దత్తం భద్రం సూదనం చ దత్తాంతం హుంఫడస్తకమ్ ।
 స్వాహావసానమిత్యేనం విష్వక్సేనమహామనుమ్ ॥ ౪౨౨
 ఉద్ధరేద్బిజమస్యాథ తారం కుమ్భం మచుం ద్రువమ్ ।
 కల్పయేదమునై వాఙ్మమస్త్రం మస్త్రావిచక్షణః ॥ ౪౨౩
 ద్రుపదో దృష్టవానేత చ్చంద్రోఽతిచ్ఛద ఉచ్యతే ।
 విష్వక్సేనో దేవతా చ జపేల్లక్షత్రయం పునః ॥ ౪౨౪
 ఏతం మహామనుం బ్రహ్మ జపతస్సిద్ధిః † కాఙ్గయా ।
 సురాసురేభ్యస్సవేభ్యో భయం తస్య ప్రణశ్యతి ॥ ౪౨౫

❀ విష్వక్సేనారాధనప్రకారః. ❀

అధేవానీం ప్రవక్ష్యామి తస్యారాధనసంయుతమ్ ।
 కల్పయిత్వా మహాపద్మం దత్తై ద్వాదశభిర్ముతమ్ ॥ ౪౨౬
 కణికాయాం సమాసీనం ‡ సేనాస్యం సమ్యగచాయేత్ ।
 విష్వక్సేన నమస్తేఽస్తు § సమో మృత్యుభయాపహా ॥ ౪౨౭
 సమగ్ని పారిషదేశాయ ధుయ్యాయ జగతాం నమః ।
 చరాచరాణామాదిస్త్యం జన్మ ॥ నాశో న విద్యతే ॥ ౪౨౮
 ॥ ధురమాధాయ లోకానాం త్వయ్యేవ పురుషోత్తమః ।
 యోగనిద్రా సుఖవశశ్చేతే శేషే మనూహరే ॥ ౪౨౯
 ఏకాన్తినాం తపోభక్తి ప్రకరణక్షీణకర్మణామ్ ।
 భగవత్ప్రాప్తయే ద్వాదశదృష్టయస్త్యాం ప్రభూతయే ॥ ౪౩౦
 బ్రహ్మణమాహుగ్ని కల్పదౌ పాలనే మధువిద్విషమ్ ।
 పతిం పశూనాం సంహరే జగతస్తస్థుషామపి ॥ ౪౩౧
 పాదేన మేదినీం ¶ విశ్వాం మధ్యేన పరమమ్బరమ్ ।
 నాకం మూర్ధ్నా త్వమాక్రమ్య తిష్ఠస్యేకో జగన్తయః ॥ ౪౩౨

* ద్వివిధముం తథా. † కాఙ్గిణః. ‡ సేనాద్యమ్. § సేనో నమృత్యుభయాపహి.
 ॥ నాదినః. ॥ వివిధాయ చ. ¶ విశ్వం.

త్వం భూమి స్తవమహం స్థానం తేజశ్చ త్వం సమీరణః ।
 ఆకాశ స్తవం త్వమియన్తై విభూతివ్యాప్య తిష్ఠతి ॥ ౪౩౩
 త్వమేవ భాస్కరో భూత్వా విశ్వం తపసి విష్టవమ్ ।
 అహోదయసి తద్భూయస్సమో భూత్వా కృపా * నిధిః ॥ ౪౩౪
 సత్వరూపస్య తే రూపే గుణావన్యో రజస్తమః ।
 † శుక్లరూపే యథా రూపే శుక్లరూపస్య వస్తునః ॥ ౪౩౫
 ‡ త్వం సృష్ట్యా భగవానాదా † భక్త్వా తై హేతుభిః పునః ।
 త్వం స్తృత్వా సత్తమం పశ్చాత్పుమానేతి ‡ త్వదాత్మతామ్ ॥
 వై భవేన నిజైవ భిభ్రాణే త్వయి విష్టవమ్ ।
 ॥ పితామహస్సుఖం శేతే శేషే ‡ శేషజగత్పతిః ॥ ౪౩౬
 ఋగ్నిః పౌత్రస్తువన్తి త్వం యజుభిః మేధస్య మే దినే ।
 సాయాహ్నే సామభిః పుణైః సూర్యాత్మానం ద్విజాతయః ॥
 ప్రవృత్తిహేతుం విశ్వస్య త్వమేవ ప్రకృతిం విదుః ।
 పుమాంసమప్యదాసీనం తత్సాక్షిణమకల్మషమ్ ॥ ౪౩౭
 స కిచ్ఛిదభి ‡ రూపం యద్విశ్వం తే విష్టవం పునః ।
 నాస్తి తే నామధేయం చ త్వం నామాగ్నిం సుహృద్విదః ॥ ౪౩౮
 సఖ్యే నాస్తి గుణానాం తే తేజసామపి భాస్వతః ।
 వక్ష్యణా ఇతి ఉక్తత్వాత్ప్రమీయాదీః ప్రచక్షతే ॥ ౪౩౯
 శక్నోషి బుధ్యసే విశ్వం భిభ్రాణే నవికారయమ్ ।
 ఈశిషే ద్విషతో హంసి త్వమేవ భువనత్రయమ్ ॥ ౪౪౦
 హితైషీ త్వం యథా స్వామిభా భక్తానాం గతపాప్తనామ్ ।
 తథా చ బాధవాస్తేషాం సాక్షాదాత్మా హి కం బహు ॥ ౪౪౧
 ‡ త్వదానినవ? సిన్ధూనాం దీధితీనామివాంశుమార్కా ।
 స్వామిన్నామూయమూలానాం విద్యానాం ప్రభవౌ భవా ॥

* నిధి. † కృష్ణ. ‡ త్వం శ్రుత్వా. ‡ భుక్త్వా. ‡ 'త్వమాత్మనా' ॥ పీఠ
 భార. ‡ రూపేణ. ‡ జలానామివ సిన్ధువై.

న తు తిష్ఠన్తి శాస్త్రాణి బహూని కథయన్మపి ।
 న చ త్వద్భక్తిసారాణాం కల్యాణాని విచిన్తయన్ ॥ ౪౪౫
 భవేత్స్త్రిన్దుగ్ధం ఖబళులే త్వయామామయోగినాం గతిమ్ ।
 అపాం శివానామాధారమధ్వగానాం వివాసినామ్ ॥ ౪౪౬
 ధన్యం తవ ప్రదేశేషు గత్యన్తరమపశ్యతామ్ ।
 నివాపయసి నౌచేచ్ఛ త్వం కటాక్షసుధారసైః ॥ ౪౪౭
 దురి ఖదావాగ్నిభిదక్థా జన్తవన్తం మహీమయాః ।
 విశాలవక్షసం శ్యామం పుష్కరీకసింధేక్షణమ్ ॥ ౪౪౮
 సాలాకారచతుర్భాహుం త్వా మహం శరణం వ్రజై ।
 చక్రవాక ఇవాదిత్యం చాతకో వారిదం యథా ॥ ౪౪౯
 చక్షూరా ఇవ శీతాంశు మాతకస్తామహయాశ్రయే ।
 ఏతత్పతతి యస్తోత్రం శ్రుతిభిస్సంస్థితం * త్విదమ్ ॥ ౪౫౦
 ప్రీయతే తస్య భగవాన్ సేనానీరవిలఖ్యతమ్ ।
 దద్యాచ్చ సమ్మదస్సర్వాన్ సస్త్వై భక్తాయ దులభాః ॥ ౪౫౧

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహాలాపనిషది
 పాద్మసంహితాయాం చర్యూపాదే
 † కిరీటాదిమన్త్రోద్ధారణం నామ
 ఏకత్రింశోఽధ్యాయః.

* స్థిరమ్. † “విష్వక్సేనోత్పత్తి కిరీటాది” ఇతి క్వచిత్పరః. విష్ణురాజో
 త్పత్తి కిరీటాది మన్త్రోద్ధారో నామ.” ఇతి సాధు.

ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

—o—o—o—

❀ సుదశకనమస్త్రీకల్పః. ❀

బ్రహ్మ—

ఐహికాముష్మికం సవకం మస్త్రీం సౌదశకనం పరమ్ ।
శుశ్రూషాభకవన్నద్య రహస్యసుపి పావనమ్ ॥ ౧
భక్తాయ మహ్యం దాతవ్యం ప్రణతాయ యథాతథమ్ ।

శ్రీభగవాన్—

హస్త తే కథ యిష్యామి మస్త్రీం సవాభకసాధనమ్ ॥ ౨
యథాభకనామ తేనాయం నాఖ్యయో యస్య కస్య చిత్ ।
ఉద్గీఢముద్ధరేత్సౌవకం చస్త్రీచూద్యం నభోమణిమ్ ॥ ౩
* అత్రిం సితద్యుతిం వహ్నిం గోపనం జ్వలనం ముఖమ్ ।
† ఉష్మాన్తముదయం వీరం పుల్లాక్షం విష్ణుమస్తకమ్ ॥ ౪
హృదయాహ్లాదమిత్యేవ మస్త్రోద్ధారశ్చతుర్ముఖ ।
వహ్నిమాదిమనుస్వాగం బీజముద్ధృత్య కల్పయేత్ ॥ ౫
షడ్జమనువణానాముద్ధారగీ కథ్యతే క్రమాత్ ।
అజిత్రయం చతుర్వక్త్రీ పూర్వమావిష్కృతం మయా ॥ ౬
చతుర్భుక్తస్తం చక్రపదమద్గీఢాది ప్రయోజయేత్ ।
అనస్తరం సూర్యవదం తద్విభక్తై చ తత్పదమ్ ॥ ౭
పశ్చిమం షష్ఠసుప్యజ్ఞం పదం తత్తద్విభక్తికమ్ ।
ఉద్ధాయకం చ సహస్రాది జ్వాలాధారాది పూర్వకమ్ ॥ ౮
ఏవమగ్లాని షడ్భిష్టాన్నుక్తాని గహనాని తే ।
అహిబుభ్యో మనోదక్ష్ణా విరాట్చస్త్రస్సుదశకనః ॥ ౯
దేవతా మునయశ్చాత్ర ప్రతిష్ఠితరమధాజ్ఞజ ।
వ్యాసగీ కణోష్ఠా నారదశ్చ వసిష్ఠగీ పరమో భృగుః ॥ ౧౦

- అత్రిష్ఠదేతే ద్రష్టారశ్చన్దాన్యక్షరశశ్చృణు ।
ఉష్ణిగబృహత్యై గాయత్రం వక్షిశ్చ జగతీ విరాట్ ॥ ౧౧
- వణాగ్ని కాలాగ్నివణాభాగ్ని కాలాశ్చైవ హిదేవతాః ।
కరయోన్యకస్య తలయోసుభయోరక్షరాణి షట్ ॥ ౧౨
- ప్రథమాంతాణశిష్టానామజ్ఞుస్తాదిషు పవకసు ।
అజ్ఞులీషు క్రమా దేవసుక్షరన్యాస ఈరితః ॥ ౧౩
- దేహే చ మూర్ధ్నికాచానేన స హృదయే గుహ్యజానునౌః ।
పాదయోన్యకసనీయాని క్రమాన్తన్త్రాక్షరాణి షట్ ॥ ౧౪
- శ్రీసుదశకనగాయత్రీ మవరాం స పరాజితామ్ ।
వత్స్యామి తస్యాశ్చోద్ధారగ్ని పదశః కథ్యతేఽధునా ॥ ౧౫
- ఉద్గీధాది చతుర్థ్యంతం సుదశకనపదం తతః ।
వేత్తిం లుడన్తమపరం బహ్వర్థకం పద మీరయేత్ ॥ ౧౬
- మహాపూవకం చక్రపదం తద్విభక్తి * విభూషితమ్ ।
ధ్యాయన్తీ పదముచ్ఛాయక పూవకవత్తిజ్యిభూషితమ్ ॥ ౧౭
- తత్పదం చాస్తదాదేశో నగ్ని పదం చ ద్విశీషకమ్ ।
ప్రపూవకం † చో దయాన్తం చ పదమిత్యుద్ధరెన్తనుమ్ ॥ ౧౮
- అస్య బీజం తు పూర్వాక్తం వేదితవ్యం చతుర్ముఖ ।
ఆశాసు ‡ దశసు స్థాప్య మన్త్రం తచ్చక్రముద్రయా ॥ ౧౯
- తస్యధ్యే స్థితమాత్మనమగ్నిజ్వాలాపరీతవత్ ।

❀ చక్రపద్మజధ్యానప్రకారః. ❀

- ధ్యాయేత్ యీరితలె శుద్ధే సహస్రదలపద్మజే ॥ ౨౦
- కణికాయాం చక్రధరం ద్విభుజం వృత్తలోచనమ్ ।
దంష్ట్రాకరాలవదనం భ్రుకుటికుటిలేక్షణమ్ ॥ ౨౧
- మహాలాదరం మహాకాయం జపాకుసుమసన్నిభమ్ ।
కరణ్డముకుటోపేతం రక్తాచ్ఛరవిభూషితమ్ ॥ ౨౨

* విభూషితమ్. † చ దయాన్తం. ‡ దశకనమ్.

- ధారయంతం శిఖారత్నే చక్రమేకసమప్రభమ్ ।
నాభినేమిసమాయుక్తం జ్వాలామణ్డలమస్పహమ్ ॥ ౨౩
- జ్వలత్ పడరసంయుక్తమయుతాకాసమప్రభమ్ ।
పద్మమేవం స్థితం ధ్యాయేత్తన్నాభౌ చ సువిస్తృతే ॥ ౨౪
- చక్రాభిమానినం దేవం ద్విహస్తం పురుషం స్థితమ్ ।
రక్తామృరధరం రక్తం రక్తచంద్రసఙ్ఖిలమ్ ॥ ౨౫
- కరణ్డముకుటోపేతం సర్వాకల్పపరిష్కృతమ్ ।
దంష్ట్రాకరాలవదనం భ్రుకుటీకుటిలాసనమ్ ॥ ౨౬
- ఉద్గిరంతం హుతవహం ఖరణ్డేర్మాణుతానుగమ్ ? ।
విష్ఫులిక్లాదువిశమహాన్విసృజంతమనేకశః ॥ ౨౭
- కామరూప * సహస్రేభ్యోఽప్రలయామ్బుదవిస్ఫసమ్ ।
తజానం వామతజాన్యా బిభ్రాణం దక్షిణే కరే ॥ ౨౮
- నిషీడితాఙ్గులిం శత్రుం ప్రహరన్నివభీషణమ్ ? ।
దహన్నివ చ నేత్రాభ్యాం పిబన్నివ మహూదధిమ్ ॥ ౨౯
- ధ్యాత్రైవమచయేద్భౌగై రఘ్నాదిభిరతస్త్రితః ।
సిద్ధయే మస్త్రరాజస్య పురశ్చర్యా యథోదితా ॥ ౩౦
- దేశే కాలే చ మస్త్రస్య † రూపం సజ్జ్య చ పూర్వకవత్ ।

❀ మస్త్రసాధననియమః. ❀

- శాకకస్తఫలక్షీరసక్తుపిష్టాన్నభక్షణః ॥ ౩౧
- తోయైస్తపణమగ్నౌ చ జుహుయాత్సమిదాదిభిః ।
మస్త్రసిద్ధ్యతి తస్యైవం కువాణాస్య యథావిధి ॥ ౩౨
- సిద్ధిం చ సూచయత్సస్య స్వప్న మజ్జలదశకనమ్ ।

❀ శాన్తికపాష్టికాదికర్మసు మస్త్రానినియోగవిధిః. ❀

- ప్రయుజ్జీత తతో మస్త్రం శాన్తికాదిషు కర్మసు ॥ ౩౩

- పోడశ స్తమ్భసంయుక్తం కల్పయేద్యాగమన్తపమ్ ।
స్థాపయేత్తత్ర విధిపత్కుమ్భానాం పంచావింశతిమ్ ॥ ౩౪
- వేష్టితాన్ నూత్రపస్త్రాద్వైధ్యాన్యరాశిషు మజ్జలాన్ ।
ఏషు ద్రవ్యాణి సజ్జహ్య న్యసెత్క-మలసమ్భవ ॥ ౩౫
- ఘృతముష్ణోదకం రత్నం ఫలౌదక మనస్తరమ్ ।
లోహతాయం మాఙ్గనామ్నో గన్ధామ్భశ్చక్షతోదకమ్ ॥ ౩౬
- యవౌదకం క్రమాదేషు కుమ్భేషు నవసు ష్టిపేత్ ।
పాద్యం గుళోదకం చైవ * దధి చేక్షురసం తథా ॥ ౩౭
- అఘృణం చ నాలికేరామ్భః క్షీరం చ తదనస్తరమ్ ।
సర్వోషధిజలం తద్వదాచామం మజ్జలోదకమ్ ॥ ౩౮
- మధుపూవణం శాన్తివారి పంచగవ్య మనస్తరమ్ ।
మూలౌదకం † కషాయామ్భరి పుష్పవారి చతుర్ముఖ ॥ ౩౯
- ద్రవ్యాణ్యేతేషు కుమ్భేషు బహిష్కేషు వినిష్ఠిపేత్ ।
ప్రత్యేకం శతకృత్వశ్చ మస్త్రైశ్చైవాభిమస్త్రయేత్ ॥ ౪౦
- కుమ్భే ద్రవ్యాణి నిష్ఠిప్య చక్రాబ్జం పతకయేత్తతః ।
తస్య ధ్యే మస్త్రైరాజైన యష్టవ్యం తత్పుదశకసమ్ ॥ ౪౧
- కుణ్డే వృత్తే చ జహురూత్సమ ‡ దన్నాదిభిః క్రమాత్ ।
హుత్వా నిశాయాం మనునా వ్రభాతేఽఘృణాదిభిః క్రమాత్ ॥
- అచయిత్యా హేతిరాజం హుత్వాగ్నౌ సమిదాదిభిః ।
భూజపత్రై లిఖేచ్చక్రం నాభినేమిసమన్వితమ్ ॥ ౪౩
- షడరం తత్ర పూర్వాది ‡ క్రమాదైషు షడక్షరమ్ ।
లిఖిత్యా చ్ఛస్త్రసామాది తస్య ధ్యే సాధ్యనామ చ ॥ ౪౪
- హేమసూచ్యా లిఖేద్ద్రవ్యైర్విరాశితైశ్చస్త్రనాదిభిః ।
చస్త్రనద్వయకాశ్చిరరోచనాగురు ష్టి ముఖ్యకైః ॥ ౪౫

* మధు వేషు. † కౌలనామ్భః పుష్పవరి. ‡ దన్నఘృతాదిభిః. § క్రమాదేషు.

గన్ధద్రవైస్సుసంపిష్టేగ్ని పశ్చాత్తాం భూజకపత్రికామ్ ।

గులికాం కారయేత్తాం చ శాలిశిష్ణులగాశిషు ॥ ౪౬

అభివాస్యా * న్వహం కుమైభిస్సాన్నిపయిత్యా యథావిధి ।

బన్ధయేత్తాం మాతురజ్జే మస్త్రీణానేన మస్త్రీవిత్ ॥ ౪౭

గులికాబన్ధనేనైవ ముక్తో రోగాదిభిసకరః ।

తేజస్వీ భవతి క్షీప్రం త్వచా ముక్తో యథోరగః ॥ ౪౮

జ్వలితస్య భవేచ్ఛాన్తిరి ప్రసూనై నికమ్బసమ్భవైః ।

దూవాకమ్బురాంశుచ్ఛతదలై స్సిక్తైమకధుపయోఘృతైః ॥ ౪౯

మసునా జవలయాదగ్నా సప్తరాత్రమతిన్ద్రితః ।

ప్రత్యహం దశసాహస్రసంఖ్యయా రోగినన్నిధౌ ॥ ౫౦

అభిషిచ్య తథా కుమైభి రోగిణం చక్రవిద్యయా ।

బధ్వా చ గులికాం మస్త్రీ మోచయేజ్వలితం జ్వరాత్ ॥ ౫౧

గోభూహిరణ్యవస్త్రాదై వ్రుణున్ద్రిణం తోషయేత్తతః ।

బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దద్యాద్గోకమ్పలాదికమ్ ॥ ౫౨

భూతగ్రహ విశాచాది † వీడితానాం తథా నృణామ్ ।

శాస్త్రయే జవలయాదగ్నా కింశుకోత్థైస్సమిచ్ఛతైః ॥ ౫౩

త్రియహం త్రిసహస్రైశ్చ తేహం బధ్వా శిఖాం తతః ।

గుగ్గులూథైన ధూపేన ధూపితా గృహవీడితా ॥ ౫౪

తాడయేన్మస్త్రీజప్తేన దణ్డేన లతయాపి వా ।

విశాచాది సత్రో ‡ బూయాన్ముఞ్చామితి ప్రవీడితః ॥ ౫౫

శపథం కారయిత్వా తు శిఖాబన్ధం చ మోచయేత్ ।

స్థాపితైగ్ని కలశైగ్ని పశ్చాన్మస్త్రీణ గ్రహవీడితమ్ ॥ ౫౬

స్నాపయేద్బన్ధయేచ్ఛాపి గులికామభిమన్ద్రితామ్ ।

తతో విముచ్య ‡ తే రోగాచ్చేతోపాగ్భిరుపద్రవాత్ ॥ ౫౭

* తురైః కుమైభిః స్థాపయిత్వా. † గృహీతానాం. ‡ గృహ్లాన్విచేతో వాభి
రూపవాక్.

తేజస్వీ శతమాయుశ్చ భవేన్నన్తప్రభావతః ।

నారీచ దుభాగా చక్రధారణాత్సుభగా భవేత్ ॥

౫౮

వధ్ధ్యా చ గభిణీ సద్యస్సుప్రసూస్సాన్యదపప్రసూః ।

అన్యతుస్సాన్యదృతుమతీ విముఖా ముముఖా భవేత్ ॥

౫౯

విరహే సజ్జతా భర్తా భవేదచిరకాలతః ।

స్త్రీప్రసూగి పుంప్రసూతిశ్చ అస్తనా స్తనమణ్డితా ॥

౬౦

కుమారపక్షిపీడాదా బాలానాం చ యథోద్ధితైః ।

విదిభిర్ముచ్యతే దురిఖాల్లాభతే చాయురుత్తమమ్ ॥

౬౧

❀ ప్రాసాదాదిషు బ్రహ్మరక్షస్సముచ్చాటనవిధిః. ❀

ప్రాసాదేపి నరేంద్రస్య బ్రహ్మరక్షోముఖైర్గృహ్యైః ।

ప్రవేశే సతి తస్యధ్యే కుమ్భాక్ * రత్నసమన్వితాక్ ॥

౬౨

స్థాపయిత్వా యథాపూజకం సమిదాద్యైరతన్నితః ।

మస్త్రేణ జహుయాన్తస్మిన్ ద్వాదశాహా సమాహితః ॥

౬౩

ప్రత్యేకం దశసాహస్రసంఖ్యాయా కమలానన ।

తామ్రపాత్రైశ్చిలాయాం వా చక్రమాలిఖ్య తత్పునః ॥

౬౪

ధాన్యరాశిషు సంస్థాప్య నిశాయాం ప్రాతరుశ్చితః ।

ప్రాసాదద్వారి నిఖనేద్దిక్షు చాప్తసు † ముద్రితమ్ ॥

౬౫

ప్రోక్షయేత్కుమ్భతోయేన గృహం సవకమశేషతః ।

‡ పలాయన్తై గృహస్సవేక దూరతస్సవతోముఖాః ॥

౬౬

తద్రాష్ట్రేపి న తిష్ఠన్తి సవకకాలమనంశయమ్ ।

ప్రాసాదవర్తినస్సర్వే జీవన్తి నిరుపద్రవాః ॥

౬౭

ధనధాన్యసమృద్ధిశ్చ యథా ధనదవేస్తని ।

❀ మూషికాదునిమిత్తనివారణవిధిః. ❀

వస్త్రశయ్యాసానాదీనాం దంశనే మూషికాదిభిః ।

౬౮

ర క్తస్త్రిదశనే వాపి కేశానాం దహనే తథా ।	
అకస్మాద్దోపురాదీనాం * దహనేఽశనిపీడితే ॥	౬౯
నిశి శక్రధనుదేశే నివాతే చైత్యభూరుహః ।	
భక్తైః వత్సకజననే దుస్స్వప్నేఽన్యత్ర తాదృశే ॥	౭౦
ఏవమాదా దునిమిత్తైః శాన్తిమేతేన కారయేత్ ।	
యజ్ఞపృక్షసమిద్భిశ్చ హిమగ్ని పూర్వాక్తసభ్యయా ॥	౭౧

❀ పుష్టివిధిః. ❀

† కురూచ్చ శాన్తిం పుష్ట్యాదికమణా కమలాసన ।

❀ కమభేదేన కుణ్డాభేదవిధిః. ❀

కథ్యంతే తాని బహుధా నాభేదం యాన్తి భేదతః ॥	౭౨
సర్వాభ్యుదయకమాణి చతురశ్రైషు కారయేత్ ।	
పాప్తికం పద్మకుణ్డేషు శాన్తిం వృత్తైః సుఖావహః ॥	౭౩
త్రికొణే మారణం కమ కుణ్డే చాపాకృతౌ పునః ।	
ఉచ్చాటనం యక్షకన్యాసాధనే కొణపశ్చకే ॥	౭౪
షడశ్రే స్తమ్భనం కమ సప్తాశ్రే మోహనం భవేత్ ।	
విద్వేషణం నవాశ్రేస్యాదష్టాశ్రే మారణం విధిమ్ ॥	౭౫
ఏకాదశాశ్రే బ్రహ్మాదివశీకరణమాచరేత్ ।	
కుణ్డే దశాశ్రే పశ్వాది దేవతాతోషణోవిధిః ॥	౭౬
ద్వాదశాశ్రేషు పురుషం వై కుణ్డం ద్రష్టుమాచరేత్ ।	
యోన్యాకారే వివాహాథం † కన్యాథం కమలాసన ।	౭౭
చతుర్వింశత్యజ్జులైః స్యాద్విస్తారాయామకల్పనమ్ ।	
ఖాతం తావద్భిరేవ స్యాత్కుణ్డేషు నియతం శృణు ॥	౭౮
తదథం పాదమథవా చతుర్జులమేవ వా ।	
పరితో ద్వ్యజ్జులం హిత్యా బహిస్తీనశ్చ వేదికాః ॥	౭౯

* భేదనే. † కుణ్డాని శాన్తిం పుష్పాది. ‡ వ్యాధం.

- కాయోపాసాం చ విస్తారశ్చతురజ్జులసంమితః ।
తావత్త్యే ప్రాన్నతిబిక్వాహ్లా కణ్డస్య ధనుషగ్గి పునః ॥ ౮౦
- అజ్జుల్యా నవతిష్ఠట్పు జ్యో చ మట్టింశదజ్జులా ।
శజ్జు-౦ విధాయ తన్నధ్యే దశాజ్జులసమాయతమ్ ॥ ౮౧
- భ్రామయేత్పరితస్సూత్రం కణ్డం తద్వలయాశ్చతిష్ఠిమ్ ।
చతురశ్రస్య కణ్డస్య విభజేత్పిచ్ఛాదా భుజమ్ ॥ ౮౨
- * ద్వౌ భాగా భుజమేకం చ త్రిం శతృచ్ఛాదవా పునః ।
అజ్జులీనాం భవేదేషాం త్రికోణాజ్ఞే భుజః స్మృతః ॥ ౮౩
- కుణ్డే పడత్రై చ భుజా అష్టాష్టైకాదశాజ్జులః ।
ఏకో భుజగ్గి పచ్ఛకోణే వింశతిజ్జులీనసంమితః ॥ ౮౪
- సప్తాశ్రై చ భుజాయామో యవపట్కాధిగ్గి పునః ।
తీవ్రశ్చ దశ చాజ్జుల్యగ్గి కుణ్డే త్వష్టాశ్రిభియుతే ॥ ౮౫
- ద్వ్యధికా దశ వా భూమా దశాంగుల్యగ్గి ప్రకీర్తితాః ।
అంగుల్యోస్తు భుజాయామో నలస్కందాంశ కీర్తితః ॥? ౮౬
- † నచాశ్రకుణ్డేషు యవా పచ్ఛకోణే భుజాయతిః ।
దశ చాజ్జులయగ్గి పోక్తా దశాశ్రై చ చతుర్ముఖ ॥ ౮౭
- ‡ యవాగ్గి పచ్ఛ భుజాయామో నవ చాజ్జులయః స్మృతాః ।
ఏకాదశాశ్రై కుణ్డే తు యవై రష్టాభిరన్వితః ॥ ౮౮
- అష్టావజ్జులయగ్గి కుణ్డే ద్వాదశాశ్రై భుజాయతిః ।
అష్టాదశాంగులా పోక్తా యోనికుణ్డేషు చాయతిః ॥ ౮౯
- అష్టా చ చత్వారింశచ్చ భవేదంగులయోఽబ్జజ ।
గజాప్తసన్నిభా యోనియోద్వాత్పత్థదలోపమా ॥ ౯౦
- కుణ్డా ి న్యుక్తాన్యథేదానీం శాస్త్ర్యాదిగ్గి ప్రతికల్ప్యతే ।
యత్కుణ్డం యస్య కథితం శాస్త్ర్యాదే స్తస్య తద్భవేత్ ॥ ౯౧

* ద్వౌ భాగా. † నచాశ్రకుణ్డేషు యవా పచ్ఛ ఏకో. ‡ నవాః. § ద్యుక్తా
యథేదానీమ్.

అశ్వవారణశాలాసు చక్రయస్త్రం యథావిధి ।
 లిఖత్వా తామ్రదావాదా విశాయామధవాసయేత్ ॥ ౯౨
 సహస్రకృత్వం కలకవ్రాహ్మణామితి * కుష్టే శుభే యతః ।
 సమిద్భిర్యజ్ఞయోగ్యాభిః స్థాపయేత్కుమ్భమచితమ్ ॥ ౯౩
 అథ ప్రభాతే శాలాయాం యస్త్రం ఖన్యాన్తహీతతే ।
 ప్రోక్షయేత్కుమ్భతోయేన గజానశ్వాన్ పృథక్పృథక్ ॥ ౯౪
 సాదశశనన మస్త్రైః పుణ్యాహం పాచయేత్తథా ।
 నశ్యన్తి వ్యాధయస్తేషాం గజాశ్వానాం చతుర్ముఖ ॥ ౯౫
 బలం † స్యాదధికంతేషామితి సప్తాహమాచరేత్ ।
 బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దద్యా ‡ ద్యధాశక్తి చ దక్షిణామ్ ॥ ౯౬
 § ఊజశ్చలమథా బ్రహ్మ గజాశ్వాంజాయతే భృశమ్ ।
 తథా చ ప్రత్యహం హోమస్సన్యాత్సదశశనవిద్యయా ॥ ౯౭
 ఇత్థం గోమహిషాదీనాం రక్షాం కువీత మస్త్రవిత్ ।

పురరక్షావిధిః.

పురరక్షామథబ్రహ్మ ప్రవత్యోమి యథాతథమ్ ॥ ౯౮
 స్తమైభిష్టోడశభిర్ముక్తాం దర్శనూలా పరిష్కృతామ్ ।
 పురమధ్యే ప్రపాం కృత్వా జహలుయాత్సపిషా పునః ॥ ౯౯
 పాలాకీభిస్సమిద్భిశ్చ దినాన్యేకోనవింశతిః ।
 దిక్ష్యస్తాసు తథా మధ్యే పురస్య కమలాశన ॥ ౧౦౦
 ఖన్యాన్సదశశనం ¶ యస్త్రం స్థాపయేత్కుమ్భమజ్జసా ।
 తోయేన ప్రోక్షయేద్విద్వాన్నగరం చక్రవిద్యయా ॥ ౧౦౧
 ఋగ్భిశ్చ పావమానీభిగ్ ప్రశస్తాభిర్యథాక్రమమ్ ।
 పురద్వారేషు సాధేషు మణ్డపేషు మహీభృతామ్ ॥ ౧౦౨
 సవత్ర నిఖనెచ్చక్రం జహలుయా ॥ తృమిదాదిభిః ।
 మరణవ్యాధిదుభిక్షజ్వరాదివ్యాధయగ్ పునః ॥ ౧౦౩

* కుమ్భే ఉభయే కుష్టే యథోదితే. † భవత్యధికమితి సప్తాహం తు సమాచరేత్.

‡ దాచాయామచ. § మాగజస్థలమథో. ¶ మస్త్రం. ॥ తృమిదాదినా.

సశ్యన్తి బలవన్తశ్చ భవన్తి పురవాసినః ।

గ్రామమధ్యే తథా దిక్షుః కిదిక్షుః చతురానన ॥

౧౦౪

శృక్లాటకేషు సవేషు నిఖనెదాయుధా * ధిపమ్ ।

గృహవేతాలరక్షాంసి వ్యాధః † యశ్చజ్వరా దయః ॥

౧౦౫

స బాధన్తే పురం గ్రామమపస్తారాదయస్తథా ।

స తస్కరభయం కిచ్చిదకాలమరణం తథా ॥

౧౦౬

పురుషాయుషవస్తస్యునకరా ధాన్యధనాన్వితాః ।

సౌభాగ్యం కాన్తిరారోగ్యం తథా కులవివర్ధకయః ॥

౧౦౭

బ్రహ్మవచన ‡ మిత్రేతద్బాహ్మణానాం భవిష్యతి ।

పయస్విమ్యో భవిష్యన్తి గావగ్గీ పీనపయోధరాః ॥

౧౦౮

§ తద్రాష్ట్రేషు మనుష్యాణాం భద్రమేవ భవిష్యతి ।

❧ పన్నగనివారణమ్. ❧

అథ పక్ష్యేమి తే బ్రహ్మక పన్నగానాం నివారణమ్ ॥

౧౦౯

దేవాలయే నదీతీరే సన్దశోపవనేషు వా ।

చతుస్తమ్భసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ ॥

౧౧౦

అభితో దభకమాలాభిశ్శీభితం హిమమ్ ధీ మద్దలమ్ ।

కృత్వా తస్మి ॥ న్నపాం కుమ్భాన్ స్థాపయిత్వా సవాపరాన్ ॥

ప్రాచ్యాం వేద్యాం పునరి కుర్యాత్కుండ్రం పూర్వాత్ కలక్షణమ్ ।

యజ్ఞదేతేషు కుమ్భేషు సవ ॥ మూతీయకజెత్కీమాత్ ॥ ౧౧౧

¶ నివేద్య పాయసం తెభ్యః పశ్చాత్కుండ్రై హుతాశనమ్ ।

¶ ఆదదీతాథ తామ్రేణ తాలమాత్రం భుజ్జమమ్ ॥

౧౧౩

ప్రకల్ప్య శేషమస్త్రేణ ప్రతిష్ఠాప్య పితామహా ।

తస్మింశ్చక్రం లిఖేత్తస్య మధ్యే మత్స్యకృతిం పునః ॥

౧౧౪

* దిభిః. † యో మకరాదయః. ‡ మన్యద్యత్. § తద్రాష్ట్రేషి. ¶ మజ్జి పమ్. ॥ న్నవాక్. ॥ మూతీయకాక్రమమ్. ¶ నివేద్యం పాయసాన్నం స్యాత్. ॥ ఆదదీతం తథా.

గరుడం శఙ్ఖపాలం చ కృష్ణమస్త్రం చ వేష్టనమ్ ।
 తన్నాగయస్త్రం క్షీరేణ ఘృతేన మధునాపి చ ॥ ౧౧౫
 దధ్నా శకృద్రసేనాపి స్నాపయేచ్ఛక్రవిద్యయా ।
 పుష్పగన్ధప్రదీపాదైశ్చరుపచారైస్తథావరైః ॥ ౧౧౬
 ఇష్ట్యా నాగం స్వనుస్త్రైః చక్రం చక్రస్య విద్యయా ।
 కుండమధ్యే పుననాగయస్త్రం ఖన్యాద్విచక్షణః ॥ ౧౧౭
 తస్య చాత్తానరూపస్య హుతాశ ముపరి స్థితమ్ ।
 కృత్వా దధ్నా ఘృతేనాపి పయసా మధునాపి వా ॥ ౧౧౮
 సమిద్భిర్బ్రహ్మ వృక్షస్య జుహుయాన్తస్త్రాకొవిదః ।
 సహస్రకృత్వగ్ని ప్రత్యేకమథ గోపయసోషీతైః ॥ ౧౧౯
 * నీవారభాగై స్సప్తాహం జుహుయాదయుతైరపి ।
 అపో న స్త్వితిమస్త్రైః జుహుయాత్సాధకొత్తమః ॥ ౧౨౦
 త్రివ్యవాస్సు వ్యతీతేషు పఞ్చనోయో మేఘవాహనః ।
 † ద్రావయేదవసీం కృత్వాం భూయోపి నలిలాదయైః ॥ ౧౨౧

❀ అతివృష్టి ప్రశమనమ్. ❀

అతివృష్టి ప్రశమనం ప్రవక్ష్యామి చతుర్ముఖ ।
 పిఙ్గలాకారమాత్మానం ధ్యాత్వా † పీయాషభావితమ్ ॥ ౧౨౨
 శూలవజ్ర శ్చ ధరం చాపి మస్త్రవి శ్చ స్త్రాభూషణమ్ ।
 త్రైలాజ్యసిక్తైః ॥ జుహుయాల్లాజసర్వకాలావరైః ॥ ౧౨౩
 జుహుయాజ్వలితే వహ్ని నయుతం సప్తసాగరాత్ ।
 వృష్టిశబ్దం పురస్కృత్య స్తమ్భయేతి పదద్వయమ్ ॥ ౧౨౪
 ప్రయోక్తవ్యమిదం బ్రహ్మన్తస్మాన్తే మస్త్రవేదినా ।
 అథ శామ్యతి సా వృష్టిమహతి చక్రవిద్యయా ॥ ౧౨౫

* వాసీరభక్తైః. † స్థావయే. ‡ పి స్వకృతం తథా. § కరం చాపి మస్త్రవి
 త్కొపి భూషణః. ¶ దుర్భిరిభూషణయః. ॥ మధు చ రాజగర్వకాలావరైః.

❀ రాష్ట్రాదీనాం త్రిభుజాన్తిః. ❀

అథ రాష్ట్రపురాదీనాం త్రిభుజాన్తిం తథా శృణు ।
 అక్షకాష్టగతం చక్రం ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి ॥ ౧౨౬
 పురే రాష్ట్రే * తథా ఖన్యాత్తత్కాష్టైజాహుయాత్తథా ।
 సహసా త్రిభుమాయాన్తి వాజివారణసంకులమ్ ॥ ౧౨౭
 రాష్ట్రం చ తుభితం బ్రహ్మన్ననవన్దం భవిష్యతి ।
 యది శాస్త్రా మతిం కుర్మాచ్చక్రముద్వాప్య తత్పునః ॥ ౧౨౮
 స్నాపయెద్భగవంతం చ సహశికలశామ్బుభిః ।
 రుడిత్యేవ ప్రశాన్తం ప్యాద్ధురితం పురరాష్ట్రయోః ॥ ౧౨౯

❀ రాష్ట్రాదిలవ్భనమ్. ❀

రాష్ట్రాదిలవ్భనం తేఽద్య ప్రవక్ష్యామి చతుర్ముఖ ।
 ఉపేతం దలవట్కణే కణికాకేసరాన్వితమ్ ॥ ౧౩౦
 చక్రాజ్జం కారయేద్భూమా మెధ్యాయాం కమలాసన ।
 తద్బహినాభివలయం షడరం తద్బహిల్లిఖేత్ ॥ ౧౩౧
 తద్బహినేకమివలయం జ్వాలామాలా సమన్వితమ్ ।
 తద్బహిగ్ కల్పయేత్పీఠం చతుర్ద్వార పరిష్కృతమ్ ॥ ౧౩౨
 † శోభోపశోభయుక్తం చ కృత్వా మణ్డలమీదృశమ్ ।
 తస్మిన్ సుదశనం బ్రహ్మ పూజయిత్వా యథావిధి ॥ ౧౩౩
 సమిద్ధిరన్నైరాజ్యైశ్చ హుత్వా మన్త్రం ప్రసీదతు ।
 ‡ శృణ్వే చక్రం దేహరాష్ట్రం దేహరాష్ట్రం తథా ధనమ్ ॥ ౧౩౪
 ఇత్యేతాం § పావనీం గాధాం జపాన్తై పౌర్ణమయస్పతేత్ ।
 ¶ అథ తస్య పురం రాష్ట్రం గ్రామం చక్రం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౩౫

❀ ప్రభ్రష్టరాజ్యప్రాప్తివిధిః. ❀

అథ ప్రభ్రష్టరాజ్యానాం ॥ మనుజానాం యథా శ్రియః ।
 తథా వక్ష్యామి తే బ్రహ్మన్నపాయం చక్రవిద్యయా ॥ ౧౩౬

* తథా చైవ. † భోగోప. ‡ మహ్యం త్వగ్నే చక్రమేకం. § పావనీమ్. ¶ యది తస్య. ॥ పురా భూతా.

* అస్త్యితస్య వద్నస్య † స్యాత్పలాశచతుష్టయమ్ ।
 ‡ అథాష్టే ద్వాదశ బ్రహ్మ షోడశాథ చతుష్టయమ్ ॥ ౧౩౭
 వింశతిశ్చ తథా త్రింశద్ద్వైత్ర కమేణ బహిశ్చదాః ।
 ఇతి షడ్విధ స్య పత్రస్య కణికాకానూం సుదశకానమ్ ॥ ౧౩౮
 ‡ యేష్వథా వట్పుకారేషు పలాశేషు యథాక్రమమ్ ।
 మూఢీశ్చత్రసగ్ని ప్రథమం తథాష్టే ద్వ్యధికా దశ ॥ ౧౩౯
 షోడశాథ సహస్రం చ వింశతిశ్చ పితామహా ।
 అథ ద్వాత్రింశతిం పశ్చాదంతరాతేషు ॥ షట్స్వపి ॥ ౧౪౦
 యథాక్రమం భూషణాని శ్రీవత్సప్రభృతీన్యథా ।
 అష్టై శక్తీశ్చీయా సాధకం చక్రాదిం హూను ॥ మణ్డలమ్ ॥
 రవీక సప్తాధికా పశ్చ కుముదాదీనసంతరమ్ ।
 ఇద్వాదీనథ దిక్పలా పూజయేత్తన్త్రీకల్పవితే ॥ ౧౪౧
 సమిద్భిఃకల్పరూపాభిస్త్రైః పద్మైస్తథా ఘృతైః ।
 సహస్రకృత్సగ్ని ప్రత్యేకం జహుయాద్భక్రవిద్యయా ॥ ౧౪౩
 ఇత్థం గతే సప్తరాత్రే పాత్రరుత్థాయ మన్త్రీవితే ।
 స్థాపితైః పశ్చవింశత్యా కుమ్భైశ్శాల్యితాసనైః ॥ ౧౪౪
 ఘృతాదిపూరితైర్బ్రహ్మ చక్రవిద్యాభిమన్త్రితైః ।
 రాజ్యభ్రష్టం ౪ మన్త్రహీనం దస్యభిగ్ని పరిషీడితమ్ ॥ ౧౪౫
 రాజానం బ్రాహ్మణం వైశ్యం తథాన్యం దురితాహతమ్ ।
 అభిషింఛేత్ స్తంభ చక్రం తస్మాన్త్రైణ విధానవితే ॥ ౧౪౬
 తథా ప్రకల్పయేద్ద్యన్త్రం దాపయేద్దక్షిణాం గురౌః ।
 ఇత్థం కృతే చతుష్కర్తృ సాభాగ్యం శ్రీ రాజ్యలబ్ధనమ్ ॥ ౧౪౭
 దస్యనాశో భవేద్భద్రం స్యాత్సుదశకానతేజసా ।
 ఆదావస్తే తథా బ్రహ్మ శ్రీ హంసమన్త్రీవతా పునః ॥ ౧౪౮

* అథ. † స్యాత్పలాశచతుష్టయమ్. ‡ తథా. ‡ మన్త్రీస్య. ‡ ఇష్టై
 పత్ యట్పుకారేషు. ॥ సత్సప్తి. ॥ మణ్డలమ్. ౪ భాగ్యహీనం. శ్రీ రాజ్యలబ్ధనం.
 రాజ్యలాభదమ్. శ్రీ విశ్వ.

నాశయేచ్ఛక్రమస్త్రైణ విపం స్థావరజగ్గమమ్ ।

❀ సక్లామవిజయవిధిః. ❀

అథ సక్లామవిజయం వత్సోమి కమలాసన ॥ ౧౪౯

కృపాణే తోమరే శక్తౌ శరేషు వలయే తథా ।

ఆయుధేషు తథాన్యేషు లలాటే వాజిహస్తినామ్ ॥ ౧౫౦

తథా ధ్వజః పటాన్తేషు లిఖత్వా చక్రవర్ణలమ్ ।

ప్రవిశ్య సమరం భీమం రిపూణాం రోమహర్షణమ్ ॥ ౧౫౧

హేషితేన తురక్గాణాం బృహ్మితేన విహణినామ్ ।

హావనాదేన యోధానాం రథనేమిస్వనైస్తథా ॥ ౧౫౨

తురజ్గమ ఖరత్సుణ్ణేగి పాధిక్వైరి పాంసుమణ్డలైః ।

తిరోహితనభస్సుయం కృతాన్తసదనౌపమమ్ ॥ ౧౫౩

† రుధిరాస్రావ సంభ్రాన్తం వేతాలమిధునౌద్యతమ్ ।

మాంససజ్జిహ ‡ ణోడ్డినసహస్రశ్యేనసంక్కులమ్ ॥ ౧౫౪

జ్వాలామాలామయం చక్రం ధ్యాయన్ జిత్వా రిపూనపి ।

లక్షనాగప్రహరణై నిష్క్రమేత్ప్రతినాముఖమ్ ॥ ౧౫౫

అథ వా రాజ్యసీమాసు శఙ్ఖాః ఖదిరసమ్భవాన్ ।

స్థాపయేచ్ఛక్రమస్త్రైణ హలతిశిష్టఘృతోక్షితాన్ ॥ ౧౫౬

అగ్నిప్రాకారిరూపాస్తై న శక్యం ప్రెక్షితుం పరైః ।

ప్రవేశే § కమ్పనం బ్రహ్మ బ్రహ్మవిద్యా ప్రభావతిః ॥ ౧౫౭

యత్ర యత్ర భయం ఘంసాం తత్ర తత్రాభయం భవేత్ ।

చక్రముధ్యస్తమాత్మానం ¶ ధ్యాయన్తం కుశితాత్మనః ॥ ౧౫౮

పవతారోహణేఽరణ్యే సాగరప్లవనాదిషు ।

వ్యాఘ్రసింహావరాహాది సన్నిపాతైగి ఖలై పథి ॥ ౧౫౯

* పతాకం. † రుధిరస్వపనం. ‡ జానీన. § కింఘనప్రణామ్నా చక్ర.

¶ ధ్యాయన్తం.

గచ్ఛన్న * భయమాహ్నోతి చక్రమన్త్రమిమం జపన్ ।
 తం న చ్ఛిద్యన్తి శస్త్రాణి న తం దహతి పావకః ॥ ౧౬౦
 న చైనం క్లేదయన్త్యాపో యస్యైష హృదయే మనుః ।
 బ్రాహ్మణక్షత్రవైశ్యానాం శూద్రాణాం కమలాసన ॥ ౧౬౧
 ప్రతిలోమానులోమానాం కుర్యాత్సం † వనసం పునః ।
 సమిద్భిరక్లిప్తౌష్పతౌణామశ్వత్థపటపృక్షయోః ॥ ౧౬౨
 స్వత్తోదుమ్బరజాతీనా ‡ మపవగఃస్య పావకే ।
 హిమమం కుర్యాద్ద్యధాసంభ్రం తథా తజ్జాతియోషితామ్ ॥
 బ్రాహ్మణశ్శ్రియమాహ్నోతి హిమమేన శ్వేతపఙ్కజైః ।
 రక్తపద్మైరన్వరేంద్రస్య వైశ్రవస్య శ్వేతపాటలైః ॥ ౧౬౪
 శీఘ్రైరాహుతిం కుర్వాన్ రాష్ట్రస్యాధిపతిభిరేవ ।
 అజ్ఞేన స్యస్తమస్త్రేణ యాం స్పృశేదజ్ఞానాం నరః ॥ ౧౬౫
 తస్య సా వశమాయాతి మృతం చాప్యనుగచ్ఛతి ।

❖ అపమృత్యునివారణమ్. ❖

అపమృత్యుజయం నక్ష్యే యథాతదవధారయ ॥ ౧౬౬
 హిమమశాలాగతే కుణ్డే సమ్యక్ గాధాయ పఙ్కజమ్ ।
 తస్మిన్నావాహ్యః § దేవేశం దూర్వాకాణ్డయః ధోక్ష్యేతైః ॥ ౧౬౭
 జవలయాతోక్తిభిరుక్తైర్యథాశక్త్యధవా పునః ।
 ఇతి మానద్వయం రక్షేత్సావకం నియతేంద్రియః ॥ ౧౬౮
 హిమమాస్తే యది భూపాలస్తులాగోహణమాచరేత్ ।
 అన్యశ్చైదాత్మనోయత్సం దద్యాద్భాష్టాసాత్పాతి ॥ ౧౬౯
 కలశైః పఞ్చవింశత్యా ॥ స్నాపయేచ్ఛక్రవిద్యయా ।
 ఏవం కృతే చతుర్వక్త్రీ కాలమృత్యుం జయేన్నరః ॥ ౧౭౦

* యమవా. † వననామ్బుజ. చలనం పునః. ‡ మపామాగఃస్య. § గారా
 ధ్యపావకమ్. § హేతీశం. ॥ స్థాప.

అపమృత్యురి కథం తస్య తజ్జయే నా స్తి సంశయః ।
 అథవా కాలమృత్యోశ్చ జయో పాయోఽవగమ్యతామ్ ॥ ౧౭౧
 నిష్కే-సహస్రసఖ్యైశ్చైరి ప్రతికృత్య పితామహా ।
 ద్విభుజం పురుషాకారం భుకుటీకుటిలక్షణమ్ ॥ ౧౭౨
 దంష్ట్రాకరాలవదనం వరాహరుధిరెక్షణమ్ ।
 యష్టిం కరేణ సవ్యేన పాశం వామేన బిభ్రతమ్ ॥ ౧౭౩
 ప్రత్యుల్య పశ్చభిగ్నైరి పహ్నిపనిషదా తథా ।
 నవక్తైరిభిషిచ్యాథ ధాన్యరాశిషు నిక్షిపేత్ ॥ ౧౭౪
 ఆవాహ్య పశ్చద్వాన్యహృత్యా పూజయిత్వా స్వనామభిః ।
 హేలూమమగ్నో ప్రకువేత సమిచ్చరుఘ్నుతైరపి ॥ ౧౭౫
 ఋగ్భిగ్ కృతాన్తలిక్ష్ణాభిబ్రహ్మ వ్యాహృతిభిస్తథా ।
 తలగ్ ప్రభాతే విప్రాయ తం పుమాంసం హిరణ్మయమ్ ॥ ౧౭౬
 పూతాయ భగవద్భక్త్యా పశ్చకాలానువతినే ।
 దాపయేత్కాలః * మృత్యుం చ జిత్వా స్వాత్ప్రియమం పదమ్ ॥

* మారణవిధిః. *

అథ మారణమేతహిం శూయితాం చతురానన ।
 వివిక్తై కల్పయేద్దేశే హేలూమశాలాం విధానవిత్ ॥ ౧౭౮
 తస్మధ్యే కిల్బయేత్కుణ్డచాయో దక్షిమాణాముఖః ।
 గృహీత్వాక్షస్య ఫలకాం హస్తద్వయసమాయతామ్ ॥ ౧౭౯
 తదధఃవిస్తృతాం బ్రహ్మ ఘనం చ చతురజ్జులమ్ ।
 తస్యాం లిఖిత్వా ద్వేష్యస్య వపురి ప్రత్యక్షసంమితమ్ ॥ ౧౮౦
 ప్రతికూలైథ నక్షత్రే రిపోరప్తమరాశిషు ।
 కృష్ణపక్షే విశేషేణ ప్రకురూన్మరణక్రియామ్ ॥ ౧౮౧
 ప్రాచ్యాం భాగైథ కుణ్డస్య వడరం చక్రమాలిఖేత్ ।
 కృష్ణసూత్రైరిలజ్జృత్వ తస్మిన్ చక్రం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౮౨

* మృత్యుం వా సజిత్వా స్వాత్ప్రియమమ్. ఇత్యస్తీ.

కృష్ణగన్ధేరి కృష్ణపుష్పైః పూజయేత్ కృష్ణవారిభిః ।

* శ్మశానాద్వా సునిలయాద్వల్క్రికాన్మృదమాహరేత్ ॥ ౧౮౩

తాం రిపోః పాదధూలీభిర్యామిశ్రాం కమలాసన ।

ఉన్నతరసమిశ్రేణ ఖరమూత్రేణ పేషయేత్ ॥ ౧౮౪

విష్ణయా వా మృదా వాపి ద్వేష్యస్య ప్రతియాతనామ్ ।

తస్యాం ప్రాణాక్ ప్రతిష్ఠాప్య మస్త్రీణానేన మస్త్రీవిత్ ॥ ౧౮౫

ఉద్గీధమప్రమేయం చ మందరం భువనం తథా ।

క్రోధానితౌ పశ్చిమాస్యం హుతౌశం మధుమాదనమ్ ॥ ౧౮౬

ప్రచణ్డగోపనౌ రామం భాస్కరం పశ్చిమాననమ్ ।

నమధ్యం గోపనద్వంద్వమముష్యేతి పదం పునః ॥ ౧౮౭

జీవా ఇహ స్థితౌ శబ్దం విష్ణుదక్షోదయాన్స్తథా ।

శ్రోధయావం † తపస్వంతం సవశబ్దమనన్తరమ్ ॥ ౧౮౮

విక్రమం విఘ్నరాజాత్రివహ్నిబద్ధౌ చ గోపనమ్ ।

వనమాలాధరం రామం వాఙ్మనః కాయ ఇత్యపి ॥ ౧౮౯

‡ అథ మాయౌ తృతీయాన్తం లోడన్తం § యాని యన్తుఖమ్ ।

స్వాహావసానముద్ధృత్య ప్రణవాన్తానికం ? మనుమ్ ॥ ౧౯౦

తాం చ ప్రాణవతీం కుణ్డే ఖన్యామత్తానశాయినీమ్ ।

ఫలకాస్థితమాకారమను ధీ లిప్య పితౌమహ ॥ ౧౯౧

పూర్వాక్షయా మృదా పశ్చాత్ప్రాణిణం ప్రాణవిద్యయా ।

పాదేనాక్రాన్తహృదయౌ రోషలోహితలోచనః ॥ ౧౯౨

సహస్రకృత్పశ్చక్రస్య మస్త్రీం భాషేత మస్త్రీవిత్ ।

॥ వృషవృక్షప్రయాణేన శఙ్కునా నెత్రయోర్హృది ॥ ౧౯౩

హస్తయోగే పాదయోగుఃప్యే శ్రీత్రయోనాశిశోదరే ।

అన్యేష్వపి ప్రతీకేషు ¶ వధం కురూద్విచక్షణః ॥ ౧౯౪

* శ్మశానాదా. † నభస్వంతం. ‡ ప్రథమాయాం § ధాన్యవాన్తుఖమ్. ధీ లిఖ్య.

॥ అక్షవృక్ష-అథవా-విషవృక్ష-ఇతి స్యాత్కిమ్. ¶ వధం.

తథా కృతే రిపోస్తత్తద్దాత్రం హీనం భవిష్యతి । అథ కుణ్డే శ్చ శానాగ్నిం నిదధీత పితామహ ॥	౧౯౫
దభైః పరిప్తరే ద్వద్వాం దక్షిణాపశ్చిమోన్ముఖాః । పరిధిం తద్వదాకీర్ణా కృత్వా రక్షాం తథాత్మనః ॥	౧౯౬
ఋత్విగ్నిష్టోఽశోద్దిప్తైర్ద్వా రెవ్యధ్యయనే కృతే । బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దత్వా హేతిరాజసుస్త్వర ॥	౧౯౭
అక్షకాష్టప్రకృతాభ్యాం సుక్కువాభ్యాం యథావిధి । కృష్ణపన్నగరాజీల కృష్ణాతు క్షతజాషీతైః ॥	౧౯౮
మరీచై సుషాపై * యుక్తానప్తధాన్యాప్తధాన్వితాః । సమిధోఽక్షస్య జుహుయాత్సహస్రం ప్రతివాసరమ్ ॥	౧౯౯
రిపునక్షత్ర వృక్షాణాం సమిధశ్చాపి మస్త్రవిత్ । మస్త్రాస్తై శత్రునామానం మారయేతి ప్రకీర్తయేత్ ॥	౨౦౦
† హూతవ్యం చావమానేన హూమం కృత్వా దినే దినే ॥ యావద్భవతి కృత్యాయా దశకానం జాతవేదసి ॥	౨౦౧
క్రమేణతానజ్ఞు హుయాద్వాసరానకవింశతిమ్ । ఫలకామపి వెదిష్ఠాం హూమధూపేన ధూపయేత్ ॥	౨౦౨
అగురుం గుగ్గులం చాపి ధూపార్థ మనలె దహేత్ । అథ సప్తస్వతీతేషు దివసేషు పితామహ ॥	౨౦౩
సప్తస్వహస్సు మధ్యే చ యథాక్రమమమి జ్వరాః । ఆక్రోశో వేదనా తీవ్రా గాత్రాణామవిధేయతా ॥	౨౦౪
హిక్మా నిశ్వాసవిచ్ఛేదో జిహ్వహానిస్తధారిహాః । భవంతి హి ప్రభావేన చక్రమస్త్రస్య నిశ్చితమ్ ॥	౨౦౫
ఇతి ద్విసప్తకేఽతీతే దివసేఽనస్తరే పునః । మధ్యరాత్రే కృతే హూమే ‡ కృత్వా తస్తద్విభావహాః ॥	౨౦౬

* మిశ్రైస్తథానైశ్చాప్తధాన్వితైః.

† హోతవ్యశ్చ ప్రమాణేన.

‡ కృత్యాం తస్యా.

త్రిశూలభీషణైర్హస్తైః * స్పృష్టభిస్త్రీభిరక్షిభిః ।
జహ్వయా రక్తవర్షిణ్యా లలిహానా నిజం ముఖమ్ ॥ ౨౦౮

ఉద్గిరస్తీ స్వనేత్రాభ్యామాజ్యసిక్తం హవిభుజమ్ ।
నరాస్థిమాలాం బిభ్రాణా † పురీతత్కృతమేఖలా ॥ ౨౦౯

కపోలకుణ్డలోపేతా ప్రహసన్తీ భయానకమ్ ।
దణ్డం ఘణ్టాం తథా శూపణం మాజకీం పాశమణ్డలమ్ ॥ ౨౧౦

బిభ్రతీ లమ్బమానాభ్యాం ‡ హస్తాభ్యాం ముక్తమూర్ధజా ।
అధిరూఢాపరస్కంధమస్థకారనిభాకృతిః ॥ ౨౧౧

స్ఫులిగమణ్డలస్థైవ విముక్తాటోపభీషణా ।
ఉత్థాయ ప్రాజ్ఞలిభూత్వా కింకరోమీతి భాషతే ॥ ౨౧౨

అభిధాన్యత్యథాచాయకం ప్రాణా హర రిపోరితి ।
ఆదిష్టా నా తథేత్యుక్త్వా రిపుం తస్య మహాత్మనః ॥ ౨౧౩

అపి దూరస్థితం హత్వా గురుం పునరుపైష్యతి ।
అథ § పూర్ణావళుతిం హుత్వా హోమాత్మభిస్సహ మస్త్రీవిత్ ॥

¶ ద్వావింశే దివసెలక్షం వడక్షరమిమం జపేత్ ।
తథాపరాజితం మస్త్రం నారసిహ్నమనుం తథా ॥ ౨౧౪

ఘృతాదిపూరితైరి కుమ్భైవింశత్యా ప్లచ్ఛభిగ్గ పునః ।
ఆత్మాభిషేకం ॥ కువీత చక్రమన్తాభిమన్త్రితైః ॥ ౨౧౫

ఏనసో ముచ్యతే ¶ తస్మాత్తథా శాన్తిభవవిష్యతి ।

❖ ఉచ్చాటనమ్. ❖

ఉచ్చాటనం ప్రవక్ష్యామి యథావత్కమలాసన ॥ ౨౧౬

నిమ్బదుత్తూరపత్రాణాం శ్చ శానాక్షారమిశ్రితైః ।
రసైరక్షస్య ॥ కామేన ద్విహస్తే ప్రేతవాససి ॥ ౨౧౭

* స్పృష్టశితశరాదిభిః. † సూపురికృతమేఖలా. ‡ స్తనాభ్యాం. § పూర్ణావళుతిం. ॥ కువీత. ¶ తస్య. ॥ కామేన ద్విహస్తే ప్రేత.

వటోఽణే నాభినేమ్యజ్కై మణ్డలై శ్రమశో లిఖేత్ |
 నామధేయం రిపోరన్తగ్గ * ప్రోచ్యయామే థ పశ్చిమే || ౨౧౮
 యకారం భవనం బ్రహ్మ యకారం † భవనం తథా |
 శిష్టేషు త్రిషు కోణేషు ‡ తథోష్టే మణ్డలాదయః || ౨౧౯
 తదారూఢం రిపుం చాపి కుణ్డే చాపాకృతౌ పునః |
 సమిద్భిశ్చింబపృక్షస్య తథా చ వివభూరుమాః || ౨౨౦
 జాహుయాదభితో వహ్నీవమృతం ప్లోషయన్ రిపుమ్ |
 యత్ర ధ్వజం తం బద్ధీయాదుచ్చితే చైత్యపాదపే || ౨౨౧
 అహూభిరేకవింశత్యా రిపుస్తస్య మహానసి |
 అధిష్ఠానం నిజం హిత్యా భాయాపుత్యాదిభిస్సహ || ౨౨౨
 పలాయతే దిగన్తేషు న క్వచిల్లభతే స్థితిమ్ |

❀ విద్వేషణమ్, ❀

అథ విద్వేషణం బ్రహ్మ యథావదవధారయ || ౨౨౩
 అక్షపాదపకాపై న స్నిగ్ధయోరాకృతిద్వయోః |
 కృత్వా తయోలిఖన్తన్త్రం నామధేయం తయోరపి || ౨౨౪
 విద్వేషయ పదోపేత ఏ మసృజాధ్వజ్జ కాకయోః |
 ఆఖుమాజాకరయోబ్రహ్మ తథా సవకమయూరయోః || ౨౨౫
 తథాన్యేషాం విరుద్ధానాం తిరశ్చాం పక్షిణామపి |
 నిబ ధ్య రజ్జుమాయామాం మూఢకజైమహిషాశ్వయోః ||
 తథా తే ఆకృతీ బధ్వా || వ్యస్తయోస్తు కృతం ముఖమ్ |
 ¶ అపిదధ్యాత్తయోరాస్యం జపేన్తన్త్రం షడక్షరమ్ || ౨౨౬
 కుణ్డే చ హూమం కువీత సమిద్భిః మృత్యుబంధయోః |
 అష్టోత్తరసహస్రేణ ధ్వి హుయాదగ్నౌ సుదశకనమ్ || ౨౨౭

* ప్రాచ్యే యమ్యే థ పశ్చిమే | కకారం భవనం బ్రహ్మస్మీకార భవనం పునః.
 † భవనమ్. ‡ సవకకోణేష్వపి అశుద్ధిః. ఏ మసృజా ధ్వంక్షతారయోః. ధ్య ధ్యారజ్జు
 మాయాయా. || వ్యత్యస్తం యోః కృతా ముఖీ-వాస్తాథోస్తు కృతాముఖీ | ¶ కృతే
 ఖన్యా - అథ ఖన్యా. ధ్వి మృణబాలయోః. ధ్వి ధ్యాయన్మ.

యుధ్యేత స్నిగ్ధయోద్వక్ష్వం కాకోలూకాదిసంమితమ్ ।
 ఇత్థం దశ స్వతితేషు దివసేషు స మస్త్రీవిత్ ॥ ౨౨౯
 అపాకృవ్యతి దమ్పత్యో * మమత్వం మిత్రయోరపి ।
 † ఊరైన్నాయాత్తయోభూయగ్గీ ప్రీతిభావతి పూర్వవత్ ॥

❖ స్తమ్భనమ్. ❖

అధాభిధీయతే బ్రహ్మ స్తమ్భనం తం నిశమ్యతామ్ ।
 శిలాతలే లిఖిత్వాథ చతుష్కూడా చతుష్టయమ్ ॥ ౨౩౦
 తేషు ప్రత్యేకమాలిఖ్య † పత్రై దిశవైశ్చిగ్గీ పితామహా ।
 గృహం వామనమస్త్రీం ‡ తమిష్టుకాస్తచతుష్టయమ్ ॥ ౨౩౧
 వజ్రాబ్జమపి పుష్పైస్తత్పూజయేత్కనకప్రభమ్ ।
 స్థావయిత్వా ధీ స్థణ్డిలైస్త్రిన్నాసిత్వా మస్త్రీమీరయేత్ ॥ ౨౩౨
 స్తమ్భయేతి పదం చాపి జుహుయూదకభిక్షికాః ।
 ॥ స్తమ్భనం స్యాత్ రుషిత్యేవం వివాహే గర్భలాభకే ॥ ౨౩౩
 వాదజల్పవితర్జాను కథాస్వపి చ వాదినామ్ ।
 వక్ష్యమి ॥ స్థలనం బ్రహ్మ లిఖిత్వా ప్రతియాతనామ్ ॥ ౨౩౪
 ॥ ద్వేష్యస్యాలయవై స్తల్యా గోమయాక్షారమిశ్రితైః ।
 తదశ్లేషు లిఖిత్వస్త్రీం తద్భీజేన సమన్వితమ్ ॥ ౨౩౫
 అథ స్యాచ్చక్తిహీనం తు ‡ మతిద్వేషస్య దేహినః ।
 అథ తే తాడనం వక్ష్యే శ్రీ దుత్తూరహయమారయోః ॥ ౨౩౬
 అకస్య చ రసే బ్రహ్మ శ్చ శానాక్షారమిశ్రితైః ।
 లిఖిత్వైకకృతిం బిల్వ కాష్ఠే ప్రేతస్య వాసని ॥ ౨౩౭
 శఙ్ఖకీలమథాధాయ చతుర్జులసంమితమ్ ।
 అక్షాని తాడయేత్తస్య తేన కీలన మస్త్రీవిత్ ॥ ౨౩౮

* మమత్వం. † ఊరైనాత్. ‡ ప్రీతే. § తమిష్ట. ॥ తత తస్మిన్.

॥ స్తమ్భనస్య రుషిత్యేవ. ॥ తిలకం. ॥ ద్వేష్యస్య ఐయమేవస్త్వ భిక్షాగోమయ
 కుమ్భకైః । తదశ్లేషు. ॥ మయి ద్వేష్యస్య. ॥ దుర్భూతం భయ.

షడక్షరస్య కువీత నిత్యం జప మతద్వితః ।

ధనాదిహానిస్తస్య స్యాన్నస్యస్తే ద్వేష్టి స మస్త్రీవిత్ ॥ ౨౪౦

❀ వశీకారః. ❀

వశీకారమహం బ్రహ్మణ భూపతీనాం బ్రవీమితే ।

* కుష్టకుఙ్కుచుసిద్ధాధికపూరాగురుచంద్రనైః ॥ ౨౪౧

గోరోచనాన్వితై శ్చాపి కుసుమ్భరజసా సహ ।

భూజపత్రై లిఖచ్ఛక్రం షడరేషు షడక్షరమ్ ॥ ౨౪౨

తద్భహిద్వాదశారం చ నాభినేమిసమన్వితమ్ ।

ద్వాదశాక్షరమాలిఖ్యి ద్వాదశారం తతో బహిః ॥ ౨౪౩

అష్టాక్షరేణ మస్త్రేణ హంసమస్త్రేణ చాన్వితమ్ ।

తద్భహిద్వాదశశబ్దాలం పాశాఙ్కుశమనుద్వయమ్ ॥ ౨౪౪

సాధ్యస్య నామధేయేన ప్రణవేనాస్తరాఙ్కితమ్ ।

ఆభిష్టోడశభిబ్రహ్మణ్ విదభిజతమనస్తరమ్ ॥ ౨౪౫

తదేతద్గులికాం కృత్వా పద్మసూత్రేణ వేష్టితామ్ ।

చక్రాబ్జే వా సితాం కృత్వా పూజితాం కుసుమాదిభిః ॥ ౨౪౬

హేమామం పద్మాకృతోకుణ్డే కృత్వా కుసుమసహిషా ।

ద్వాదశాహాసి కృత్వైవం † మద్గల్పాదీని సాధయేత్ ॥ ౨౪౭

రాజాదయో ముఖం తస్య ప్రేక్ష్య నై వివశా ఇవ ।

తస్య దూరాత్పలాయస్తే కూశ్మాణ్డప్రముఖా గ్రహాః ॥ ౨౪౮

❀ వాతాలసాధనమ్. ❀

రసాతల ప్రవేశం తె కథయామి చతుర్ముఖ ।

బిల్వదారుం సమాసాద్య కుసుమ్భరజసా సుధీః ॥ ౨౪౯

లిఖిత్వా షడరం చక్రం బహిస్తసాధ మస్త్రీవిత్ ।

‡ యథోపదేశం పాతాలం పన్నగాసురసంక్కులమ్ ॥ ౨౫౦

లిఖేత్కృత్వా పునః కుడ్డం తస్మిన్నాధాయ పావకమ్ ।
 జహుయాన్మరమాంసేన జపేన్మన్త్రం చ సవేశః ॥ ౨౫౧
 ద్వాదశాహేన తే పశ్చాత్పాతాలతలసంశ్రయాః ।
 ఉపస్థాస్యన్తి తం భీతా యువత్యగ్ కామపీడితాః ॥ ౨౫౨
 తం గ్రహిష్యన్తి భర్తారమహం పూవణం శుచిస్మితాః ।
 పాణిభిర్లోలవలయైగ్ కాయూనాగ్ ప్రియంవదాః ॥ ౨౫౩
 రనాయనాది దాస్యన్తి తస్మై పాతాలవతికేనే ।
 * తద్భక్షణేన దీర్ఘాయుస్తాభిస్సహ యథేషితమ్ ॥ ౨౫౪
 రంస్యతే రమ్యదేశేషు యత్ర వా జాయతే రుచిః ।

❧ ఖడ్గసిద్ధిః. ❧

ఖడ్గస్య సాధనం బ్రహ్మన్నిదానీం కథయామి తే ॥ ౨౫౫
 అశ్వత్థపత్రాన్తరితం ఖడ్గం శాస్త్రోక్తలక్షణమ్ ।
 † స్పృష్ట్యా పడక్షరం మన్త్రం జపేద్ధ్యాత్వా సుదశణమ్ ॥ ౨౫౬
 అథ ఖడ్గస్య తాపస్యాత్సయత్యౌదీని జేవ్యతే ।
 తస్మిన్ ధూమాయమానే తు గన్ధవాఽధిపతిభవేత్ ॥ ౨౫౭
 తస్మిన్ జ్వాలాముఖే బ్రహ్మ విద్యాధరపతిభవేత్ ।
 గృహీత్వా తం పునగ్ ఖడ్గం యథేష్టం లోకమాపుయాత్ ॥

❧ పరకాయప్రవేశః. ❧

గోమయేనూపలిప్తేఽథ శూన్యాగారే పితామహ ।
 చక్రం లిఖత్వా సుమనాస్సితపుష్పైరలంకృతమ్ ॥ ౨౫౯
 ‡ వ్రణహీనం శవం తస్మిన్ బ్రాహ్మణస్య నృపస్య వా ।
 ప్రాచీన శిరసం కృత్వా మాహిషేన ఘృతేన తమ్ ॥ ౨౬౦
 పాదయోమన్త్రోవిల్లిమేదసహాయోఽప్రమ తథీః ।
 తద్వక్షసి పదం కృత్వా మన్త్రారాజమిదం జపేత్ ॥ ౨౬౧

ప్రత్యహం జహయూదగ్నా సమిద్ధి * వేత్రభూరుహః ।
కృతే సజ్జ్యం? జపేన్తస్త్రం † జపహూమైరి పితామహ॥ ౨౬౨

ఉత్థాస్యతి శవగి ప్రాణీ నిశీధే కల్పితాజ్జలిః ।
సతస్మై మస్త్రసిద్ధాయ వక్తి దివ్యం రసాయనమ్ ॥ ౨౬౩

పాదుకామజ్జనం ఖడ్గం ప్రదాస్యతి యధేష్ఠితమ్ ।
యదిదం తేన ఖడ్గేన హత్వా ‡ శ్చీయా త్తదామిషమ్ ॥ ౨౬౪

త్రైలోక్య స్త్ర విషయం జ్ఞానం లప్స్యతే చతురానన ।
వలీపలితహీనత్వమమరత్వం చ సేత్స్యతి ॥ ౨౬౫

నిధానాస్యపి గూఢాని ప్రత్యక్షమివ పశ్యతి ।

❀ రససిద్ధిః. ❀

రసం విమృశ్య పాపాణే లిఖేచ్ఛక్రం షడక్షరమ్ ॥ ౨౬౬

రసం నిధాయ మూషాయాం బధ్వా ద్రవ్యైర్యథోచితైః ।
కృత్వాభిమన్త్రితం బిష్టా చక్రమస్త్రేణ కల్పవితే ॥ ౨౬౭

ఉపయుజ్జీత మేధావీ జపేచ్ఛాపి షడక్షరమ్ ।
ఆరోగ్యం బలమైశ్వర్యం కాలమృత్యువ్యతిక్రమమ్ ॥ ౨౬౮

వాగ్మిత్వం బుద్ధిమత్వం చ రూపసంవననం వయః ।
సభస్థలై గతిశ్చాపి సాక్షాదివ గరుత్మతః ॥ ౨౬౯

ఇత్యాదయో గుణాస్తస్య భవిష్యన్తి న సంశయః ।

❀ పాదుకాసిద్ధిః. ❀

యథా న పాదభేదస్సాన్యద్దూరం గత్వాపి తచ్చూణ ॥ ౨౭౦

కాకజజ్ఞాముపాదాయ గోకిలేక్షణసంహితామ్ ।
బలాం ధీ మోటాగ్నైస్తైమాం శరపుష్పరసాన్వితైః ॥ ౨౭౧

* సమకాపన్నేహసంమితైశ్చక్రమంత్రాభిమన్త్రితైః ।

† లిప్తావ్వి పాదయుతం చక్రం కృత్వారణ్యమహాపథే ॥ ౨౭౨

యోజనానాం సహస్రే ద్వే న భేదం సమవాపుయాత్ ।

❀ యక్షీసాధనమ్. ❀

యక్షీసిద్ధిం ప్రవత్స్యామి తాం లిఖేత్ డౌమ ‡ వాససి ॥ ౨౭౩

స్య గ్రోధమూలే తాం § ధ్యాత్వా యక్షీద్యాం జపేచ్ఛుధః ।

ఆరాధ్య గుగ్గులూత్థేన ధూపేన కమలాసన ॥ ౨౭౪

సమద్భివృటపృక్షస్య తథాశోక కరజ్జయోః ।

రక్తపద్మైస్తిలైశ్చాపి జుహుయాజ్ఞాతవేదసి ॥ ౨౭౫

ఏకవింశతి రాత్రాస్తే కమ్పతే న వటో ముహుః ।

దృఢబుద్ధిః పునశ్చాపి మన్త్రిమేవం జపేచ్ఛుధః ॥ ౨౭౬

అథ ప్రత్యక్షరూపా సా యక్షీ కల్యాణలక్షణా ।

స్నిధేవ జననీ సిద్ధిం ❀ తస్మై దత్వా యథేష్ఠితామ్ ॥ ౨౭౭

అమునైవ విధానేన యతౌ వై శ్రవణాదయః ।

ప్రత్యక్షభూతా చాస్యన్తి సాధకేన వృతం ॥ వరం ॥ ౨౭౮

యథా యథాఽధికో హేమామో జపో వా కమలోద్భవ ।

అముష్య చక్రమన్త్రిస్య పశ్చికోటియైకాథౌ త్తరమ్ ॥ ౨౭౯

తథా తథా ¶ పదాన్యేతా న్యవధూయేత కిల్బిషమ్ ।

ఆదిత్యానాం శశాంజుస్య వసూనాం మరుతామపి ॥ ౨౮౦

అశ్వినౌవాకాసవస్యాపి మన్వాదీనాం తపస్వినామ్ ।

రుద్రాణాం బ్రహ్మణశ్చాపి చక్రమన్త్రిస్య వై భవాత్ ॥ ౨౮౧

సహస్ర కొటిసంఖ్యేన హేమామేన చ జపేన చ ।

తపసా చాతితీప్తేణ లభతే వైష్ణవం పదమ్ ॥ ౨౮౨

* గహస్రస్తేన. † లిప్తపాదయుతం చక్రం గత్వారణ్యమహాపథమ్. ‡ వాసనీమ్-
§ స్నాత్వా. ❀ రక్షేద్దత్వా. ॥ పృథక్. ¶ పదాన్యేతాన్వావేద్యావిహ.

చర్యాపాదే-ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

౫౦౫

కిం భూయసా ప్రలాపేన యత్యేష్టం యద్భవిష్యతి ।

స తేన తేన లభతే పాపే భ్యోపి వముచ్యతే ॥

౨౦౩

ఇత్యేతత్కథితో బ్రహ్మ౯ షడక్షరమహామనోః ।

* కలాస్సంగ్రహరూపేణ రహస్యస్సవశసిద్ధిదః ॥

౨౦౪

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహాలాపనిషది

పాదేత స్త్రీ చర్యాపాదే

† సుదశనమహామస్త్రై వై భవ్రా నామ

ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

—

* కాలస్సంగ్రహ. † క్వచిత్కోశే. “ఐహికాముష్మికసుదశన” ఇతి అక్షరాణి దృశ్యంతే. తత్ర “ఫలప్రద” ఇత్యపి పదం యోజితం చేత్ సాధుసమన్వీయాత్.

త్రయస్రింశోఽధ్యాయః.

❀ జౌపచారిక మస్త్రకల్పః. ❀

బ్రహ్మః—

అథౌపచారికాః * మస్త్రాన్ శుశూషే భగవన్నహమ్ |

† ప్రయుజ్యమానైర్యైః ‡ ప్రీతిమహతీ తే భవిష్యతి || ౧

శ్రీభగవాన్:—

బ్రహ్మన్నారాధనాజ్ఞాని మస్త్రాన్యవహితశ్శృణు |

యానిశ్రుత్యస్తభాగేషు శృణ్వన్తి బ్రహ్మవాదినః || ౨

‡ బ్రహ్మకోశం పురస్కృత్య కకుభం ‡ బ్రహ్మమస్తకమ్ |

వైరాజం దేవరం పశ్యాదేకనేత్రమ్పుగేశ్వరా || ౩

పవిత్రభువనౌ చాపి బ్రహ్మ చణ్డవనాలయా |

హుతాశ వామనౌ పద్మా గోపనౌ వినతాత్మజమ్ || ౪

విఘ్నేశం మద్దరం కాస్తం కలాత్మా చ జయజయా |

వీయాపరామా శ్రీకుమ్భా సూక్ష్మం గోపనపశ్చిమా || ౫

వరుణం భద్రహస్తాస్తం విఘ్నేశం పాటలప్రియమ్ |

అనిరుద్ధం ‡ జయేణేశౌ శుక్లం జయమథోదయమ్ || ౬

భాస్వస్తమృతధామానం శత్రుదాహకవామనౌ |

|| పద్మాదిదేవా శ్రీవత్సం దత్తుం భాస్కరగోపనౌ || ౭

పవిత్ర ‡ భువనౌ వహ్నిభువనౌ శత్రుదాహకమ్ |

పశ్చిమాస్యం ‡ మకారం చ హుతాశనసుధారసౌ || ౮

అన్తియం కకుభం కృత్వా జితంతామనుమీరయేత్ |

భాసువిష్ణుధ్రువం బీజం బ్రహ్మన్నేతస్య కల్పయేత్ || ౯

* సహాః ఇతి. క్వచిత్సాహః. † ప్రోచ్యమానైర్యథాప్రీతిః. ‡ బన్ధుకోశం. ‡ బన్ధుమస్తకమ్. ‡ జయేణేశౌ. || పద్మాం చ దత్తుం. ‡ విక్రమా. ‡ మహామాయమ్.

అజ్ఞాన్యప్రమునా కుర్యాద్దృషిస్సనక ఉచ్యతే ।
 ఛన్దోఽనుష్టుప్తధాతస్య దేవతా * పురుషోత్తమః ॥ ౧౦
 జపోఽముత్తపణం హేమామం † కృతం షోడశలక్షవత్ ।
 ధర్మార్థకామమోక్షార్థాణాం పుంసాం సర్వం ప్రయచ్ఛతి ॥

❀ పఞ్చోపనిషన్మన్తాః. ❀

పఞ్చోపనిషదాం మన్తానథ తె కథయామ్యహమ్ ।
 పరమేష్ఠీ పుమాన్ విశ్వో నివృత్తస్సర్వ ఏవ హి ॥ ౧౧
 ఆమ్నాయాదిం శ్రోధరూపం ‡ సజ్కర్మణాజాననమ్ ।
 దత్తానిరుద్ధా ధీ పాపఘ్న వహ్నిగోపనమారుతాన్ ॥ ౧౩
 పవిత్రపావకౌ దక్షమాధవౌ పద్మసమ్భవ ।
 శ్రోధకౌస్తుభ శక్త్యాద్యైర్గోపనం జయమద్దరౌ ॥ ౧౪
 విఘ్నేశమాధవౌ చాస్తే పరమేష్ఠినమీరయేత్ ।
 ఋషిరాదిత్యనామాస్య చ్ఛన్దో గాయత్ర ముచ్యతే ॥ ౧౫
 దేవతా చ సదా విష్ణు జపేద్ద్వాదశలక్షవాన్ ।

❀ పురుషమన్తాః. ❀

ప్రథమం ప్రణవం కృత్వా ధూలికేతన గోపనౌ ॥ ౧౬
 విఘ్నేశ ద్వితయం దక్షకలాన్తౌ పశ్చిమాననమ్ ।
 వహ్నియదిదేవౌ శక్త్యాఖ్యం పశ్చిమం భువనం తథా ॥ ౧౭
 పావకం ‡ భువనం పశ్చాచ్ఛక్రం దాహకగోపనౌ ।
 జయదత్తౌ భద్రపాణీ దేవదత్తౌ తథా నిమౌ ॥ ౧౮
 ఇత్యేవం పౌరుషం మన్తమీరయేత్తన్త్ర్యోవిదః ।
 ఋషిం నారదమన్యహుశ్శన్దౌ గాయత్రమీరితమ్ ॥ ౧౯
 దేవతా వాసుదేవశ్చ

* పురుషో మహాన్. † కుర్యాత్. ‡ సజ్కర్మణావినాయకాః. ధీ నాన్తాని.

❀ విశ్వమస్త్రాః. ❀

శృణు విశ్వమతగ్గి పరమ్ ।

తారాగ్నిగోపనా ❀ దక్షభద్రపాణీ కలాన్తిమా ॥ ౨౦

పవిత్రపహ్నోదిదేవాన్ శబ్దం వరుణవిక్రమా ।

శ్రీవత్సకుంభా విజయమన్దరా విఘ్నమాధవా ॥ ౨౧

ఇతీరితో విశ్వమస్త్రాగ్ని పునదక్ష్మిన్తా భృగువక్తానాః ।

భద్రో గాయత్రమేతస్య వాచ్యస్సజ్జవక్తాభిధః ॥ ౨౨

❀ నివృత్తమస్త్రాః. ❀

ఉద్గీఢకుమ్భాదిదేవా విఘ్నేశద్వయమస్త్రకమ్ ।

మన్దరం † వరుణం పాపహాననం వహ్నిగోపనా ॥ ౨౩

వాయుం విఘ్నేశ్వరం రామం పీయూషం ‡ వసుమస్త్రకమ్ ।

ఏకనేత్రం వాయుమాదిదేవాన్ వైరాజమన్దరా ॥ ౨౪

మనుష్యేశం మృగేశానం నివృత్తిమనురీరితః ।

ఋషిస్తు నారదశ్చన్ద్రో గాయత్రం పూర్వమీరితమ్ ॥ ౨౫

ప్రద్యుమ్నో దేవతానన నివృత్తిం లభతే పుమాన్ ॥

❀ సర్వమస్త్రాః. ❀

ప్రణవం పీతవక్తాభం గోపనం మానుషేశ్వరమ్ ॥ ౨౬

మాధవీం సర్గిణం పాపహాననం వహ్నిగోపనా ।

చతుర్గతిం కలాత్మానం కుమ్భం పావకగోపనా ॥ ౨౭

వైరాజమన్దరా స్యాతా ముద్ధాయా చతురానన ।

గజాస్యం దేవదత్తాన్తం సర్వమస్త్రాం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౨౮

ఉష్ణిక్ష్మదగి పునస్తవస్య ద్రష్టాస్యాన్నీలలోహితః ।

అనిరుద్ధో దేవతా చ మనవగి పఞ్చ కీర్తితాః ॥ ౨౯

* భద్రపాణిదక్షమన్తిమా. † సర్గిణం పాప. ‡ సమఘాననం.

పఞ్చోపనిషదగ్ని పుణ్య * స్తా ఏతాశ్చతురానన ।
 మహాపాతకనాశిన్యగ్ని † పరాకాది ఫలప్రదాః ॥ ౩౦
 ఏతాస్సమ్యగధీతేయో వేదాంతానథవాఖిలాః ।
 తావుభౌ సదృశౌమన్యే ‡ పఞ్చభూశ్శస్య తేఽధునా ॥ ౩౧
 ప్రాయశ్చిత్తేషు హృదయేషు ప్రతిష్ఠాప్రొక్షణాదిషు ।
 ప్రయుజ్జీత పుమానేతాస్సవకపాపప్రణాశినీః ॥ ౩౨

❖ శాంతిమంత్రచతుష్టయమ్. ❖

అతిరి పరం ప్రవక్ష్యామి శాంతిమంత్రచతుష్టయమ్ ।
 ప్రణవం మధుహంతారం పవనం మధుసూదనమ్ ॥ ౩౩
 భాస్కరం పురుషాత్మానం గదివిఘ్నేశమాధవాః ।
 భల్లాయుధం హృషీ శ్రీ కేశమగ్నిం భల్లాయుధోదయమ్ ॥ ౩౪
 కుమ్భం మృగాజ్ఞపీయూషా కమలాననమన్తిమమ్ ।
 శుక్లం శ్రీ కుమ్భమథో శత్రుం భాస్కరం గోపనం తథా ॥ ౩౫
 ఇతీరయేన్తనుం బ్రహ్మ ఋషిస్యాద్దేవతా ॥ మనూః ।
 ఛందో గాయత్రమేతస్య దేవతా తిగ్మతేజసః ॥ ౩౬
 ఉద్గీఢం విజయం ఋష్యా విఘ్నే శాంతిమృగేశ్వరాః ।
 పీయూషగోపనా భద్రహా శ్రీస్తగోపనయష్టయః ॥ ౩౭
 జృచ్ఛలం పద్మనాభం చ భాను శ్రీ మద్విజయోనయః ।
 మునలీ గోపనగి పశ్చా శ్రీ జ్వయం కుమ్భం చ మాధవమ్ ॥ ౩౮
 నేత్రోతదేవశా సూర్యశ్చ శ్రీ శ్రీధరా విజయావనా ।
 శ్రీవిఘ్నేశస్సుభద్రోఽథ గదీ వరుణమస్తకాః ॥ ౩౯
 వైరాజకుమ్భాదిదేవా దక్షిణో మధునిమూదనః ।
 ఆదిత్యరామనాసిక్యచంద్రో వామనసగిణః ॥ ౪౦

* స్తా ఏవ. † పారత్యాగి. ‡ కోశేషు సవేషు ఏవమేవాస్తి. శ్రీ కేశం మత్యం. భల్లాయుధదక్షా. శ్రీ కుమ్భం మథోశ్శత్రుం ఇతి. ॥ పునః. శ్రీ స్తం దేవన దృష్టయః. శ్రీ మద్విజయాననః. శ్రీ ద్విజయం కుమ్భమాధవా. శ్రీ శ్రీధరో విజయగో పనా । శ్రీవిఘ్నేశా.

- మూతాస్త ఇతి మన్తోఽయమూహనీయశ్చతుముఖః ।
ఋషిమస్య * భృగుం ప్రాహుశ్చంద్రో గాయత్రమిత్యపి ॥ ౪౧
- మూతాశనో దేవతా చ దేవానాం ప్రథమం ముఖమ్ ।
నిగమాదిం శ్రియగి కాన్తా విజయద్వయః † విక్రమా ॥ ౪౨
- ‡ క్రోధమేఘా పవిత్రం చ శ్రీధరం పావకోదయా ।
ఉగ్రాత్మవహ్ని ద్యుమణిరనలం బద్ధ మస్తకమ్ ॥ ౪౩
- పవిత్రం బద్ధనాసిక్యం గదినం పులహం తథా ।
దృష్టిం మృగేశం ద్యుమణిం రామో వైధరపావకా ॥ ౪౪
- వరుణం మాయయా సాకం ప్రచక్షం పాటలప్రియం ।
పవిత్రదహనో వాయుస్వచ్ఛన్దో తతపశ్చిమా ॥ ౪౫
- ఇథం ప్రకలపయేన్మన్తమ్మృషిధన్వద ఉచ్యతే ।
ఛన్దో గాయత్రమేతిస్య దేవతా హరిపిఙ్గలః ॥ ౪౬
- § తారం పవిత్రం విజయం విష్ణేశం భృగుగోపనా ।
భాస్కరం పురుషాత్మానం గదినం విఘ్నమాధవో ॥ ౪౭
- భల్లాయుధహృషీకేశౌ వహ్నిం భల్లాయుధం తథా ।
కుంభసంపుటితంశుక్లం చన్ద్రపీయూషగోపనా ॥ ౪౮
- || భానుమన్తమథో శత్రుమితి మన్తం వివేచయేత్ ।
ఋషిబృహస్పతి స్తస్య ఛన్దగి పూర్వవదీరితమ్ ॥ ౪౯
- ఆదిత్యో దేవతా హ్యేవముక్తం మన్తచతుష్టయమ్ ।
యత్ర మన్తం క్రియాద్రవ్యహీనం శాన్త్యాదికమణి ॥ ౫౦
- తస్మిన్నేతత్ప్రియుజ్జీత తథాయం సాధకౌ విధిః ।

❧ పచ్చివింశతితత్వమన్తాః: ❧

మన్తాణి తే ప్రపత్యౌమి తత్త్వానాం పచ్చివింశతేః ॥ ౫౧

* మనం. † పాతరా ? ‡ క్రోధాభేయా. § కాలం పవిత్రం కమలం.
|| భానుమన్తం మథోశ్చత్రం. ఇతి స్యాత్.

ప్రయుజ్యమానైర్మోక్షవిశ్వం ప్రాణితప్రాణవజ్జితమ్ ।

ప్రణవస్యోపరి స్పృశానాహువామనమస్తకా ॥ ౫౨

నమోన్తా ప్రాతిలోమ్యేన యోజయేత్పృష్ఠవింశతిమ్ ।

వరశబ్దం చతుర్థ్యంతం నతేగి పశ్చాత్పృష్ఠకల్పయేత్ ॥ ౫౩

జీవం దేహం తథా ః బుద్ధిగవం పశ్చాన్తనస్తథా ।

శబ్దస్పృశౌ తథా రూపం రసో గన్ధశ్చ పశ్చాత్ ॥ ౫౪

ఏతా పశ్చాపి విషయా తన్తన్తనచనోదరా ।

శ్రోత్రం త్వక్చ తథా నేత్రం జిహ్వ ప్రాణం తతగి పరమ్ ॥ ౫౫

వాచం పాణిం తథా పాదం పాయూపస్థం పితామహా ।

పృథివీం ప్రథమం తోయం తేజోమారుతమన్వతః ॥ ౫౬

ప్రాయశ్చ చాన్తై చతుర్థ్యన్తై రాత్తశబ్దైస్తథోత్తరైః ।

కృతనామానిమా శబ్దైస్తన్తరూపేణ కల్పయేత్ ॥ ౫౭

❀ దీపమన్తః ❀

ఉద్గీఢకృతనాసిక్యా హుతాశం † బిన్దుమస్తకమ్ ।

కకుభం గదినం వాసుదేవం విజయవా మనా ॥ ౫౮

వహ్నిం గుహాలయం చాపి పవిత్ర మధుసూదనా ।

చతుర్గతి ‡ మనుం ప్రాణం దీపాథం మనుమీరయేత్ ॥ ౫౯

❀ అక్షసూత్రమన్తః ❀

తారం నూయహృషీకేశయష్టయగి పుష్టిబీజవా ।

మేఘబిన్దూ శుక్ల రామా ఋషిగి పుణ్యత్రివిక్రమా ॥ ౬౦

ఇన్ద్రగుహాలయం పశ్చాజ్జయపావకగోపనాః ।

§ ఇతి వాయునతిమత్స్యై దక్షసూత్రమనుమహా ॥ ౬౧

* బుద్ధిమహాజ్ఞానం మన. † బుద్ధి. ‡ నతిప్రాంతం దీపాంతం. § క్వచిత్కోశై పాదాదా అక్షరద్వయత్రుటిః. అథ “ వాయునతిమత్ ఇత్యస్తి అన్యత్ర - ఇతి వాయు మతిమత్త్వేత్ ” ఇతి దృశ్యతే.

❀ అఘ్నిఃమస్త్రీః. ❀

తారం శ్రీరామకౌమారపురుషాత్మమృగేశ్వరౌ ।
 విష్ణుం పంచాస్తకం వహ్నిం ధూమధ్వజగుహాలయా ॥ ౬౨
 పవిత్రబద్ధసుముఖా మాధవం వ్రథమం తథా ।
 హుతాశం పద్మపాణిం చ * వాయుం వహ్నిం గుహాలయామ్ ॥ ౬౩
 పశ్చిమాస్య † మధోశత్రుం శఙ్ఖం చ నతిమస్తకమ్ ।
 ఇత్యఘ్నిఃమస్త్రీం రచయేత్

❀ పాద్యమస్త్రీః. ❀

అథ పాద్యమనుం శృణు ॥ ౬౪
 తారం గదిధ్రువౌ చాపి గదధ్వంసిమృగాధిపౌ ।
 పశ్చిమం రామశిరసం విజయం ‡ వహ్నిపశ్చిమా ॥ ౬౫
 ఏకవింశం పద్మనాభం మాయాం పవనపఙ్కజౌ ।
 వహ్నిం ద్వితీయమనిలం పాపఘ్నం మధుసూదనమ్ ॥ ౬౬
 శ్రీ వైధరం మారుతం వహ్నిం హృషీకేశోఽథ పశ్చిమమ్ ।
 రామం సుముఖసారణౌ నత్యస్తం మస్త్రీమీరయేత్ ॥ ౬౭

❀ ఆచమనమస్త్రీః. ❀

ఆదౌ వ్యాపిం శుక్లవహ్నిం చస్త్రీకుమ్భా జయానితౌ ।
 మస్తరం పద్మనాభం చ వై రాజాగ్నిగుహాలయాః ॥ ౬౮
 శ్రీ పాపహంతారమద్యేష్ఠీ పనమాలీ మృగేశ్వరౌ ।
 గోపనౌ వక్రతుండశ్చ దక్షవిఘ్నేశగోపనాః ॥ ౬౯
 వైరాజదక్షౌ విఘ్నేశమాధవౌ నతిమస్తకమ్ ।
 ఇత్యాచమన ॥ మస్త్రీస్సాస్య ద్రూపాదీని యథా అమీ ॥ ౭౦

* వహ్నిం బ్రహ్మగుహాలయా, † మధోశత్రుమస్త్రం, ‡ రామపఞ్చకం.
 ౪ సుభగం. శ్రీ పాపహంతా చ రామశ్చ. ॥ మస్త్రీస్య ధూపాదీనాం.

❀ భోగనివేదనమ స్త్రీః. ❀

* ప్రథమం చేదపి మనోన్ధూ పావాన్దురితాత్మవాక్ ? ।

† రామం దృష్టిమనుస్వారం గదినం విష్ణుసప్తమమ్ ॥

౨౧

ఆదిత్యగోపనౌ చణ్డం వహ్నిజాయావనానకమ్ ।

ఇత్యేతత్కల్పితం మస్త్రం ప్రతిభోగనివేదనమ్ ॥

౨౨

ప్రయుజ్జీత ప్రయోగం చ తస్మాత్సాధారణో మనుః ।

❀ పుష్పాజ్జలిమ స్త్రీః. ❀

ద్విషటాక్షరముదృత్య శిఖిణిపులహం ద్రువమ్ ॥

౨౩

సుభద్రకుంభౌ విజయక్రీధరా దక్షమాధవా ।

పవిత్రభువనౌ క్రోధపశ్చిమాన ‡ నగోపనాః ॥

౨౪

తతాస్తరుథ సత్యస్తం మనుమిత్రం ప్రకల్పయేత్ ।

పుష్పాజ్జలిప్రదానేషు నియుజ్జీత జితం పునః ॥

౨౫

❀ వస్త్రమ స్త్రీః. ❀

తారశ్శుక్లఘటో యష్టిశ్చస్త్రీమూ భువనౌ నలః ।

సుభద్రవాహ్వాతదేహసత్యస్తౌ మనురీరితః ॥

౨౬

తేనారాధన ి వస్త్రం స్యాదాప్యాయనముపాచరేత్ ।

ఇత్థమారాధనాజ్ఞాని మన్తాణి కథితాని తే ॥

౨౭

❀ ఐహికసుఖసాధనమస్త్రీః. ❀

ఇదానీమైహికార్థ మన్తార్థ ప్రవక్ష్యామి మనోహరాక్ ।

సీకృత్య సప్తవణాని రోహిణిశమపాంపతిమ్ ॥

౨౮

పవిత్రమానుషేశానౌ గోపసం పుణ్యవిక్రమా ।

పశ్చిమం విజయం వాయుం మాధవౌ వరుణానితౌ ॥

౨౯

* క్వచిత్కోశే “ప్రథమం చేదనో...నూపాన్దురితాత్మవాక్” ఇతి దృశ్యతే. అన్యత్ర యథాపాఞ్చ్యం దృశ్యతే. శుద్ధకోశసంవాద శ్శుద్ధికరః. † రాజమష్టిమను స్వారం—సప్తకమ్. ‡ గోధవాక్. § మహాయనమానయనమాచరేత్.

వాసుదేవం తథా దక్షం గౌపనం జయమస్తరౌ ।
 విఘ్నే శమాధవా పాపహాననం పవనం తథా ॥ ౮౦
 గుహాలయశుభౌ యష్టిం సూర్యమూర్ధ్వకం జగత్పతిమ్ ।
 యష్టిం కుమ్భం జగత్ప్రాణం హృషీకేశం తథా ధ్రువమ్ ॥ ౮౧
 శ్వేతాంశుం వరుణం బిర్దుం ద్విసూర్యకం వామనం ధ్రువమ్ ।
 తథా న్రికం మనుం బ్రహ్మన్నీరయే * దధ తారకమ్ ॥ ౮౨
 నత్యస్తం శుక్లవరుణౌ పశ్చిమం విక్రమగ జయమ్ ।
 బద్ధమగ్నిం హృషీకేశం పశ్చిమం మధుసూదనమ్ ॥ ౮౩
 చతుర్జాతమచామాదిం మాహేంద్రం విష్ణుపన్నగౌ ।
 మస్తరం వామనం పశ్చాత్పశ్చిమం విజయానితౌ ॥ ౮౪
 దేవదత్తం శ్రియం వహ్నిం మహామాయాం మహాబలామ్ ।
 హృషీకేశం ధ్రువం చాపి బీజమామౌడయేదినుమ్ ॥ ౮౫
 పవిత్ర † మనలం చణ్డం గౌపనం ద్వివినాయకమ్ ।
 వైధరం మధుహస్తారం విజయం మస్తరం తథా ॥ ౮౬
 భద్రహస్తం మృగేశం చ తథాస్తం మస్త్రమీరయేత్ ।
 సిద్ధద్వీపౌ మనోద్రక్షాస్తా విరాట్ ఛన్దో నిగద్యతే ॥ ౮౭
 స్వస్థాధిపతిరేతస్య దేవతా పరమరి పుమామ్ ।
 హృషీకేశం యష్టిమస్త్రమీరయేత్తస్త్రావిదః ॥ ౮౮
 ఉష్ణిక్ష్మదగ్ధః పునస్తస్య దేవతా నృపారిహారిః ।
 ‡ తథా హి రసనామాని. . ధీ మస్త్రం ప్రచక్షతే ॥ ౮౯
 § అభిన్నవిటపస్కంధం స్పృష్ట్యా శ్వత్థమిమం జపేత్ ।
 అఘోభిస్తప్తభిర్మృత్యుం లఙ్ఘయేత్సం యత్యెన్ద్రియః ॥ ౯౦

❖ అలాపయాససాధ్యా మస్త్రాః. ❖

అథాలపయాససాధ్యాని శృణు మస్త్రాః పద్మజ ।

వ్యాసినం పురుషాత్మానం వాసుదేవం ॥ సపశ్చిమమ్ ॥ ౯౧

* దధితారకం. † మనలం కించ. ‡ అథాజ్ఞిరస. § సవత్రాక్షరత్రుటిః.

§ అభగ్ను. ॥ ద్విసీలయమ్.

రామం * విఘ్నేశ్వరం మాయాముద్గీఢరహితానిమాణ్ ।

† దక్షాదీశాదిదేవానామధాజ్ఞం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౯౨

వాయుం పద్మ ‡ మథోశత్రుం శఙ్ఖవహ్నిద్రువాసపి ।

హుతాస్తముద్ధరేత్ ॥ § ణగోభీతిం మస్త్రీముత్తమమ్ ॥ ౯౩

జపీల్లతుమిమం మస్త్రీముపామ్యైకాదశే హని ।

ద్వాదశామపి కురూత్ స్త్రీం ¶ సమున్నతపయోధరామ్ ॥ ౯౪

ఆవాహ్య తన్యాం ॥ హుత్వా చ పూజయిత్వా చ యోగినీమ్ ।

మధ్యరాత్రే బలిం దత్వా ఛిద్యంతాం ప్రతియాతనామ్ ॥ ౯౫

భూతం ¶ భవద్భవిష్యం చ తస్య వత్స్యతి యోగినీ ।

అమ్నాయాదిం విధాతారం ప్రచణ్డం వసుమస్తకమ్ ॥ ౯౬

పశ్చిమం విక్రమం లక్ష్మీం గౌపనం ఖడ్గ ॥ ధారిణమ్ ।

సవిక్రమం ఘటం చాగ్నిం ఘటం చ ద్వీరదాననమ్ ॥ ౯౭

పజ్జుజం § వారుణమథో సరసీరుహసమ్భవ ।

కకుభం వహ్నిమపరం పీయూషం గోపనం తథా ॥ ౯౮

ఝపం గుహాలయం చాపి శఙ్ఖం ¶ వహ్నిం చ మందరమ్ ।

శ్రీధరం పద్మవైరాజం గోపనం సూక్ష్మలోచనమ్ ॥ ౯౯

వహ్నిం ప్రచణ్డం విఘ్నేశం రామం మందరపావకా ।

వీతాదిదేవా పులహం యష్టిం పద్మగుహాన్తిమా ॥ ౧౦౦

ఏకనేత్రం ¶ శ్రియం వహ్నిం వామనం వహ్నిమాధవౌ ।

మృగేశభావసద్భస్మా ॥ ఘోషహతికం తథా ॥ ౧౦౧

స్వచ్ఛందం విజయం వహ్నిం వీరనేనసరోరుహా ।

ఆదిదేవం § తథా చంద్రవిదృష్టిశుభప్రదౌ ॥ ౧౦౨

* విఘ్నేశ్వరమ్. † దక్షాదీశానాది దేవాన్మయాజ్ఞమ్. ‡ మథోశత్రుం ఇతి స్యాత్. § ణగోభూతి. ణభోనిధి. ¶ ఉన్నతస్య. ॥ హుత్వా. ¶ భవ్యం భవిష్యచ్చ. ॥ ధారిణీమ్. § దారుణమ్. ¶ వహ్నిమపశ్చిమం. ¶ ఝపం. § తథా చాదౌ దూరదృష్టి శుభప్రదౌ

వహ్నిం వినాయకం రామం ద్విదక్షం చతురాననమ్ ।
 ప్రచక్షణే పావకో యష్టిరి పశ్చిమాస్యహుతాశనా ॥ ౧౦౩
 పీయూషరామసహితౌ శుభదం వాయుగోపనా ।
 విజయం పశ్చబిన్ద్రం చ వై రాజం మధుసూదనమ్ ॥ ౧౦౪
 గణేశగోపనా పశ్చాద్దదినం విజయం ఘటమ్ ।
 ఏకదృష్టిం తథా వహ్నిం మన్దరం మధుసూదనమ్ ॥ ౧౦౫
 కుంజరాననవిష్ణవ్నై విఘ్నేశం బన్ధమస్తకమ్ ।
 కకుభం చంద్రధవలం గోపనం పశ్చిమాననమ్ ॥ ౧౦౬
 చతుర్దశతం తథోపాస్తమితి మస్త్రం ప్రకల్పయేత్ ।
 అథస్తాన్నేత్రవృక్షస్య జపన్నేతదతద్భిత్ ॥ ౧౦౭
 నష్టం ముష్టిం * చిన్తనాం చ జానాత్యేతతప్రసాదతః ।

❖ జలస్తమ్భనమస్త్రః. ❖

సప్తాక్షరం ప్రకల్ప్యదా వరుణం గోపనం దరమ్ ॥ ౧౦౮
 పీయూషమాధవం దక్షం దృష్టివహ్నిదరద్వయమ్ ।
 పశ్చిమాగ్నిముఖానేతాక్ష దహనస్యాస్త్రోదితాక్ష ॥ ౧౦౯
 సూర్యః † రామా పీఠతథా ద్విరి ప్రకల్ప్య చతుష్టయమ్ ।
 శుక్లం యష్టివివస్వనై వహ్నిం స్వాహావసానికమ్ ॥ ౧౧౦
 ఇత్యమ్బుస్తమ్భనం మస్త్రం కల్పయేత్కమలాసన ।

❖ నదీవెగస్తమ్భనమస్త్రః. ❖

ప్రణవాదిం వాసుదేవం శుభదం పశ్చ ‡ జం తథా ॥ ౧౧౧
 మాయామభ్యస్య హస్తారం ఫులహం శశినం జయమ్ ।
 యష్టిం భల్లాయుధం చాపి విఘ్నేశం రామమస్తకమ్ ॥ ౧౧౨
 నత్యస్తముదకస్తమ్భం హస్త్రం మస్త్రం § విదీరయేత్ ।
 అనయోగే పూర్వమస్త్రేణ స్థితవత్సలిలై చరేత్ ॥ ౧౧౩
 ఉత్తరేణ తు సిన్ధూనాం వెగస్తమ్భం సమాచరేత్ ।

* ముష్టం ఇతి స్వాత్మికమ్. † రామోపి తద్భద్రా. ‡ జద్వయం. § మితీర.

❀ అగ్నిస్తమ్యనమ స్త్రీః. ❀

అగ్నిస్తమ్యనమ స్త్రీం తె కథయామి యథాతథమ్ || ౧౧౪

సప్తాక్షరం కుమ్భవహ్నిం భువనం వనమాలినమ్ ।

గోపనం పురుషాత్మానం త్రివహ్నిం శశలాఞ్చనమ్ || ౧౧౫

వైరాజవిద్ధుం హృస్వాంతం చతుర్జాతిమథో తథమ్ ।

ఇత్యగ్నిస్తమ్యనం మస్త్రీం సాధయేదయుతం నరః || ౧౧౬

* లోహంతైలం ఘృతం క్షీరం పరిశుం సలిలం తథా ।

సప్తచైతాని సంస్పృశ్య శీతశ్చాగ్నిభావవివృతి || ౧౧౭

† ఉత్తరే పఙ్కజస్యైవ ముఖమాసీత కుష్మాణః ।

❀ గోమహిషాదివశ్యమ స్త్రీః. ❀

సప్తాక్షరం చతుర్ధ్యస్తం విష్ణుశబ్దం చతుర్ముఖ || ౧౧౮

‡ పవిత్రం శ్రీహృషీకేశం విఘ్నేశం మధుసూదనమ్ ।

ప్రద్యుమ్నం పాపహాననం విజయం వాయుమూఢవౌ || ౧౧౯

శ్రీ దృష్టిం మన్దరః ‡ పాతాద్విష్టతాంతం మస్త్రీమీరయేత్ ।

గహం చ మహిషాణాం చ కుర్యాదేతేన వశ్యతామ్ || ౧౨౦

❀ వ్యాలాదిదమనమ స్త్రీః. ❀

ఆదౌ చతుస్త్రివర్ణాని ధనప్రదగుహాలయా ।

పవిత్రవహ్నికములం సుముఖం వహ్నిగోపనౌ || ౧౨౧

వాయువృతాంత ఇత్యేష వ్యాలాదిదమనౌ మనుః ।

❀ రిపునాశకపిశాచవశమ స్త్రీః. ❀

ప్రణవే వష్టశబ్దాది సమ్బుధ్యస్తం పిశాచవత్ || ౧౨౨

ఊర్ధ్వలోకేశ హాననం || పాపాణేషు తతోమనుః ।

ఇదం హి జపతో మస్త్రీం రిపుమూఢాని తాడయేత్ || ౧౨౩

* లోహం తైల. † ఉత్తరే పఙ్కజస్యైవ ముఖమాసీతి పుష్పిణః. ‡ పవిత్రతాదేవ్య. శ్రీ పృష్ఠి. ‡ పాతాద్విష్ట. || పాపాణేషు తతోమనుః.

పిశాచరూపం ప్రత్యక్షం పాపాణై రస్థిభిశ్చతైః ।

❧ గంధవనసాధనమస్త్రీః ❧

* వ్యాపినం గదినం భద్రహస్తం పుణ్యస్పరిత్పతిమ్ ॥ ౧౨౪

† వహ్నిం హుతాశం విష్ణ్వస్తం కకుభం కుమ్భవిక్రమా ।

శ్రీకుమ్భగోపనాన్ కుమ్భం శశాఙ్గం బ్రహ్మసాధనమ్ ॥ ౧౨౫

ద్విమణ్డరం ‡ మధోశ్శత్రుం సుభద్రం బద్ధమస్తకమ్ ।

పితం క్రోధన ి మాయామం విజయం గోఽనం ధ్రువమ్ ॥ ౧౨౬

బ్రహ్మణం మానుషేశానం వాయుం గోపనమస్తకమ్ ।

బిద్ధం పవిత్ర ి మనలం మారుతం వ్రేతనాయకమ్ ॥ ౧౨౭

స్వాహావసానం గాంధవణం మస్త్రీమిత్రం ప్రకల్పయేత్ ।

ఆధవణమిమం మస్త్రీం ॥ పినాకిశిరసి స్థితమ్ ॥ ౧౨౮

లధస్తాత్పరిజాతస్య హేమసింహాసనస్థితమ్ ।

¶ ఆయామి సీభిమాణలాభిదివ్యాభిశ్శౌభిషత్సమ్ ॥ ౧౨౯

దిక్షాగమదలిప్తాఙ్గం ‡ దివ్యాభరణభూషితమ్ ।

రూపయావనయుక్తాభివాళలవ్యజనపాణిభిః ॥ ౧౩౦

నిత్యం షోడశవమాభిరుత్పలస్నిగ్ధదృష్టిభిః ।

మహాకులప్రసూతాభిమణ్డవిహ్వల శ్రీ మూఱికాభిః ॥ ౧౩౧

అదృశ్యతభూవిలాసాభిశ్శృవణప్రియగీతిభిః ।

ఈషద్వి స్రంసివా సోభిరంసవ్యాకులమాలిభిః ॥ ౧౩౨

స్తనాన్దైలితహారాభిః కదలీసుభగౌరుభిః ।

కుటిలాంకమాలాభిః కన్యకాభినిమేవితమ్ ॥ ౧౩౩

కృతావధానం గీతేషు కిన్నరాణాం ముహుర్ముహుః ।

గంధవాన్ ధిపతిం ధ్యాయకాలక్షం మస్త్రీమిమం జపేత్ ॥ ౧౩౪

* గదినం వ్యాపినం హస్తం సరస్వతీ వా. † వహ్నిం హుతాశనం విష్ణుం.

‡ మధో శత్రుం. § ధారామమ్. ¶ మనలం. ॥ పినాకిశిరసాస్థితమ్. ¶ ఆయామి సీభిమాణలాభిః. ‡ రత్నా. శ్రీ దృష్టిభిః.

అథై నముపతిష్ఠన్తే కులవత్యౌ వరా స్త్రీయః ।

గన్ధర్వరాజవచనాద్రూప యశావనశాలినః ॥

౧౩౫

❀ ఇన్ద్రజాలమన్తః. ❀

అథేన్ద్రజాలమన్తస్య స్వరూపం కథయామితే ।

బ్రహ్మకుంభా వీరసేనా కొద్ధం ❀ సుముఖవారుణౌ ॥

౧౩౬

రామం దక్షం వధాశ్శత్రుం చతుర్కేతివృగేశ్వరా ।

మోహయత్యథ రూపాణి ద్విరి ప్రదశ్శయమస్తకమ్ ॥

౧౩౭

హుజ్జారం చతురభ్యస్తం బ్రహ్మ కిలికిలిం తథా ।

ఋతద్వయం కుమ్భరామా పవిత్రానలవామనాన్ ॥

౧౩౮

విజయం లోచనే కృత్వా గభశ్చద్వితయమస్తకమ్ ।

నానారూపాణి మాయేద్వే ద్విమకన్తమితికల్పయేత్ ॥

౧౩౯

జపేన లక్ష్మసఖ్యేన మాయా ప్రత్యక్షసంగతా ।

యస్యద్విప్టం సాధకస్య తత్తత్కర్మిత తత్క్షణత్ ॥

౧౪౦

బ్రహ్మాద్యా దేవతాస్సర్వా గగనస్థాన్ ప్రదశ్శయేత్ ।

† గహనం మేదిసిం కుయోద్యామిసిం దివసం తథా ॥

౧౪౧

జీవన్ముక్తువిహితం ప్రాణవన్తం ‡ తథా శవమ్ ।

మరుప్రదేశం వారీణి శుప్యన్తం పయసాం సిధిమ్ ॥

౧౪౨

షడ్రసం వై పరీత్యేన దేశానప్యయథాతథమ్ ।

పాషాణైస్తాడయద్దేహే నేత్రాద్యుత్పాటనం తథా ॥

౧౪౩

ఖల్వాటకేశసంగోహం యూనస్థవిరతాం తథా ।

పుంసస్త్రీత్వం తథాస్త్రీణాం పుస్త్ర్యం క్షీబస్య తద్వయమ్ ॥

౧౪౪

తయోర్వా క్షీబతాం చిత్రం శ్మశ్రుస్తవపయాయమ్ ।

గీతం శుక్లస్తథా † గీతా మన్యథా భావభాగినః ॥

౧౪౫

అగభిణీం గభిణీం చ గభిణీం చాప్యగభిణీమ్ ।

పాదాదిభజనస్థానే నభగ్గ కుసుమసమ్భవః ॥

౧౪౬

* సుభగ. † గగనం మేదిసిం కుయోద్యామిసిం చ దివం. ‡ తథా శవమ్.

అచిన్తితాని శైలానాం పతనాని యథేచ్ఛితమ్ ।	
మనుష్యాదిషు శృక్లాణి గగనారోహణం తథా ॥	౧౪౭
అకాల రణసంరంభౌః ప్రతిమాకషణం తథా ।	
కఠినానాం ద్రవీభావం * ద్రవతాం కఠినాత్మతామ్ ॥	౧౪౮
అద్యాపి ప్రలయావస్థామున్నజ్జన నిమజ్జనే ।	
ఖడ్గాదిభిః † రభజం చ జగ్గమం స్థావరం తథా ॥	౧౪౯
ఆచేతనేషు చైతన్యం చేతనేషు విచేతనామ్ ।	
రూపదశశాసనస్థస్య మూకస్య మధురాం గిరమ్ ॥	౧౫౦
శ్రవణం బధిరస్యాపి పజ్జోగళమనమద్భుతమ్ ।	
ప్రదశశాసనం విమానానాం భువి ‡ సూర్యేన్దుమణ్డలమ్ ॥	౧౫౧
§ శిలావక్షాం మహాఘోరం రాహుగ్రాసమపవళిః ।	
ఏకస్థానప్రవిష్టాని భువనాని చతుర్దశ ॥	౧౫౨
ఆసనస్థస్య పతనం తుములం చ పరస్పరమ్ ।	
ప్రతీపగమనం సిన్ధౌ రాసనం హవ్యవాహనై ॥	౧౫౩
తత్త్వేషి ప్రయాధానాం వృక్షాణాం వల్లవం ఫలమ్ ।	
నేచనం హవ్యవాహేన జ్వలనం పయసా తథా ॥	౧౫౪
మధ్యాహ్న సమయే జ్యోత్స్నాం దిజ్జోహం వాతసమ్భవిమ్ ।	
చిత్తాదిధాతు సజ్జోభం ప్రత్యక్షస్యాప్యదశశాసనమ్ ॥	౧౫౫
శైలశృక్లా శ్రీ ద్యపతనా ॥ ద్వవ్యనస్య ప్రదశశాసనమ్ ।	
ఇథం భూతాని చిత్రాణి కుర్యాన్తాయానుభావతః ॥	౧౫౬

❀ సప్తయక్షీమస్త్రీః. ❀

ఇదానీం సప్తయక్షీణాం మన్తాణి కథయామితే ।

❀ సుస్తరీమస్త్రీః. ❀

అగచ్ఛ సుస్తరీ స్వాహావసానం ప్రణవాదిమమ్ ॥ ౧౫౭ |

ఇత్యేష సుస్తరీ ॥ మన్తౌ మన్తాదేరి కాయమాచరేత్ ।

* ద్రావిణాం కఠిణేయ. † శ్చిరోభజం. ‡ సూర్యాది. § శిలావక్షామహాధారాం. శ్రీ దిపతనం గవ్యం న్యస్య. ॥ గవ్యన్యస్య. ॥ మస్త్రే మన్తాన్యదే.

❖ మనోహరమస్త్రమ్. ❖

ప్రణవం ప్రథమం సవణం మనో హర సమో తత || ౧౫౮

ఇత్థం * మనోహరీ మస్త్రమ్గ్ ప్రియమిష్టం ప్రయచ్ఛతి ।

❖ కనకవతీమస్త్రమ్. ❖

† ఉద్గీఢం కనకం బ్రహ్మ ‡ వక్ష్యతే మైథునప్రియ? || ౧౫౯

తతః కనకవత్యాస్సాన్యస్త్రమ్గ్ కామకసిద్ధిదః ।

❖ కామేశ్వరీమస్త్రమ్. ❖

§ మమాగచ్ఛ చతుర్వక్త్ర కామేశ్వరీ తథాన్తిమమ్ || ౧౬౦

ఇతి కామేశ్వరీమస్త్రమ్గ్ సవాణం సిద్ధిం ప్రయచ్ఛతి ।

¶ ఆరుహ్య శయనం || సక్తమే కాకీ పుష్పగంధవా || ౧౬౧

ధ్యాయేత్కామేశ్వరీం యక్షీం సా తస్య భవతి ప్రియా ।

¶ యదాన్యం కామయెన్నస్త్రమ్గ్ సా తస్య వశమాచరేత్ || ౧౬౨

❖ రతిప్రియామస్త్రమ్. ❖

స్వాహాస్త్రమ్గ్ కథితో మస్త్రో బ్రహ్మత్వాతే రతిప్రియే ।

ప్రీతా రతిప్రియా యక్షీ సాధకస్య ప్రయచ్ఛతి || ౧౬౩

దివ్యాన్యోదనవాసాంసి కుసుమాద్యసులెపనమ్ ।

పాదుకాంజనఖడ్గాదీన్ భూషణాని రసాయనమ్ || ౧౬౪

❖ పద్మినీమస్త్రమ్. ❖

¶ ఓం పద్మినీ తతో మస్త్రం పద్మినీ యస్య దేవతా ।

ఓం శ్రీం హ్రీం ద్వయమాగచ్ఛ ద్వయం యక్షీ తథాన్తిమమ్ ||

ప్రణవద్వితయం పుష్టిబీజం పశ్చాన్నతిస్తథా ।

* మనోహరం మస్త్రం ప్రియమిష్టం. † ఉద్గీఢం కనకీ బ్రహ్మ ప్రత్యుతో మైథునప్రియే. ‡ బ్రహ్మ...మనో మథునలెప్రియే. § మమాగచ్ఛ. ¶ ఆత్ర క్యచిత్కై పద్యమేక మధికమస్తి. యథా—“దివ్యాన్యోదనవాసాంసి కుసుమాద్య సులెపనమ్ । పాదుకాంజనఖడ్గాదీన్ భూషణాని రసాయనమ్॥” ఇతి. || రక్త. ¶ యదన్యం. ¶ పద్మినీం తాం.

❀ యామినీమస్త్రీః. ❀

వాతాదిదైవౌ * దక్షోద్భవం బంధం విఘ్నేశమారుతౌ || ౧౬౬

వీరసేనమథో శుక్లం కుమ్భం వహ్నిం చ పశ్చిమమ్ |
హృషీకేశం జయం కుమ్భం శ్రీధృవౌ † కమలాసన || ౧౬౭

వశ్చబిందుం తతాస్తం చ యామినీమస్త్రీముద్ధరేత్ |
ఏతజ్జపేన పురుషో విభవం లభతే పరమ్ || ౧౬౮

ద్వద్వాని పుంసాం స్త్రీణాం చ రహితాన్యపి యోజయేత్ |
యద్యద్వస్తు తథాన్యేషాం స్త్రీయో వా పురుషౌఽపి వా || ౧౬౯

తామ్బూలం ‡ కుంకుమం వాపి తద్వాన్యహముపానయేత్ |
యస్యైతే మనవస్స ప్త సిద్ధాన్ పుంసశ్చతుర్ముఖ || ౧౭౦

యత్యస్తస్య భవిష్యన్తి శీ కింకరౌ ఇతి దేవతాః |
మేరుమందరవిద్ధ్యాదిశిఖరేషు యథాతథమ్ || ౧౭౧

సాధకం రమయిష్యన్తి కల్పం భౌగై రమానుషైః |

❀ పిశాచమస్త్రీః. ❀

బ్రహ్మ పిశాచమస్త్రీణి శ్రీ శ్రుణుష్య గదతో మమ || ౧౭౨

|| సప్తాక్షరాణి సప్తాక్షగోపనాన్ కుమ్భవిక్రమా |
క్రోధప్రచణ్డౌ వరుణమృగేశౌ విపులస్తథా || ౧౭౩

ద్వికుణ్డసప్తమీన్వాహా మనురేష ప్రకీర్తితః |
బద్ధీయాదమునా బ్రహ్మన్నావిష్టస్య శిఖాం పునః || ౧౭౪

సప్తాక్షరం పురస్కృత్య చతుర్థం విష్ణుమస్తకమ్ |

¶ గురుబంధున్ పితా కామో మందరం విక్రమం తథా || ౧౭౫

* దక్షాఖ్యం. † కమలాసనం. ‡ కుంకుమం వాపి తద్వాహనము. శ్రీ కింకరౌమితి. శ్రీ కథయిష్యే యథాతథమ్. || సప్తాక్షర్యాధో దక్షగోపనా-
¶ “గురుబంధుః” ఇత్యాద్యధాత్రయం క్వచిదధికమస్తి.

పులహం విక్రమం పశ్చాద్భల్లాయుధగుహాలయా ।

వై రాజపాపహననౌ విజయం బద్ధమ స్తకమ్ ॥

౧౭౬

హుతాశగోపనౌ బ్రహ్మ కకుభం * బ్రహ్మసూదనౌ ।

పవిత్రశక్తో విజయం మాయాం స్వాహావసానకమ్ ॥

౧౭౭

ఇతిమన్త్రం ప్రకల్ప్యాథ బలిమేతేన దాపయేత్ ।

పూవణం మన్తదశాణాణాని మహేంద్రో రామమ స్తకః ॥

౧౭౮

పవిత్ర † పావనౌ పీతగోపనౌ పశ్చిమాననౌ ।

వహ్నస్త్రస్తసూదనౌ విఘ్నగోపనౌ పవనం తథా ॥

౧౭౯

‡ గదీ హుతవహస్సూయో వనమాలీ పితామహా ।

మానం శబ్ద శిరస్సాహా గన్ధమన్తః ప్రకల్పితః ॥

౧౮౦

ద్వాదశాణాముఖం పూవణం వహ్నిం సుముఖవిక్రమా ।

మాహేంద్రవిక్రమా భానుదక్షం విజయయోధ్వయమ్ ॥ ౧౮౧

ద్వివారిశబ్దం కమలం దేవదత్తం వినాయకమ్ ।

స్వాహా స్తమిరయేన్తన్త్రో ధీ మావేశే వినయోజయేత్ ॥ ౧౮౨

స్తమ్యే వా పురుషే వాపి శీ పయస్తైనాభిమన్త్రితమ్ ।

విష్ణిపేదథ భూతాని స్తమ్య ॥ మహ్యవిశన్త్రితమ్ ॥

౧౮౩

అష్టాక్షరముఖస్సూయో వహ్నిద్విగ్గి కమలాసన ।

వ్యస్తౌ పునస్తయోవహ్న్యభయత్ర త్రివిక్రమా ॥

౧౮౪

ఆదిత్యరామం నాసిక్యం ¶ ఘటనం, వావకప్రియాః ? ।

½ యేన సాగ్రహమన్త్రస్య పిశాచాదిభయావహమ్ ॥

౧౮౫

భూతప్రతికృతిం కృత్వా శాలిపిష్టైర్ముహూదరీమ్ ।

భిత్వా తీక్ష్ణేన శస్త్రేణ భూతం సాక్షాద్భవివృతి ॥

౧౮౬

* భృగు. † పవనౌ పీతగోపనౌ పశ్చిమాననౌ. ‡ భక్తిః. ధీ తమావేశే ని.

§ యస్తైనాస్యభి. ॥ మహ్య. ¶ స్ఫుటస్థో పావక. ½ ఏనసా.

భూతగ్రహాపిశాచాదీనపస్కారమథాపి వా ।

కూశ్మాణ్డయక్షగర్భవః బ్రహ్మరక్షస్సురాసురాః ॥ ౧౮౭

ఆవేశయేద్ధరేచ్ఛాపి మస్త్రైరేతైశ్చతుర్ముఖ ।

యద్యదేభిరశక్యం స్యాత్తత్తత్కురూర్ద్యచక్షణః ॥ ౧౮౮

* సుదశకనస్య మస్త్రేణ నారసిప్తేన వా పునః ।

త్రైలోక్యమోహనేనా పి సాక్షౌ దప్తాక్షరేణ వా ॥ ౧౮౯

❀ సంహితోపసంహారః. ❀

ఇతి మస్త్రప్రభావస్తే కథితగీ పద్మసమ్భవ ।

† చర్యా చ విధివతోష్ఠీక్తా ధర్మకామాధకముక్తిదా ॥ ౧౯౦

‡ ఇదం హి పావనం శాస్త్రమధీతే యస్సమాహితః ।

త్రివ్యవ్యయువ్య లోకేషు జ్ఞేయమనన్యన్నవిద్యతే ॥ ౧౯౧

❀ శాస్త్రోపదేశాగమప్రకారః. ❀

పద్యః—

ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మణే శాస్త్రం భగవాన్ భూతభావనః ।

వాసుదేవగీ పరం బ్రహ్మ తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౧౯౨

అథ విస్తయమానాత్మా బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

అజగామ స్వకం లోకం స్తూయమానో మహాషిఖిః ॥ ౧౯౩

కపిలాయ దదౌ బ్రహ్మ శాస్త్రమేతన్మహామయే ।

స చాపి భగవాన్తహ్యం మయా తే కథితం పునః ॥ ౧౯౪

తత్త్వాతాల మిదం హిత్యా జమ్బూద్వీపమితో వ్రజ ।

హిమవత్పర్వతై రప్యేష మాధాయ మనశ్శుభమ్ ॥ ౧౯౫

ఆరాధయ హృషీకేశం యి విధానైగీ పాశ్చికాలికైః ।

ఇతి బ్రువాణే పద్మే తు లభ్యా హృష్టేన చేతసా ॥ ౧౯౬

* సౌదశకనస్య మస్త్రేణ. † భవచర్యా చ విధివతోష్ఠీక్తా కమలసమ్భవ ॥

‡ ఇదమేకాయనం. యి విధిభిః.

అయోగ్యాజ్ఞానతిమిరం శాస్త్రాజ్ఞానశలాకయా ।

❀ సంవత్సర పాతాలాజ్ఞంబూద్యీపాగమనమ్. ❀

* నిపృత్య పాతాలతలత్కృత్యా వద్దం ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౯౭

అముష్మిన్ శైలశిఖరే దేవదారుభిరావృతే ।

మహాభాగవతైరి ఘృతైర్గోపఞ్చరాత్రవిశారదైః ॥ ౧౯౮

తపస్వాధ్యాయనిరతై స్సేవితై పరమమిభిః ।

హృదయేభ్యస్సమాహృత్య హృదయం సంయమాదిభిః ॥ ౧౯౯

అరాధయామి విశ్వేశం వాసుదేవం జగద్గురుమ్ ।

† అన్యమానీయ తద్వాచా తం ధ్యాయన్తనసా పునః ॥ ౨౦౦

కాలేనారాధనం కుర్వాన్ భజామి పరమేశ్వరమ్ ।

త్వమప్యారాధయ షీఘ్రం చతుర్భుజామధోక్షజమ్ ॥ ౨౦౧

❀ శాస్త్రీగోపనమ్. ❀

మయా తె కథితం శాస్త్రం సావధానేన కిం శ్రుతమ్ ।

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన ॥ ౨౦౨

న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యో భ్యసూయతి ।

❀ తస్త్రేషు పఞ్చరత్నాని. ❀

తన్త్రాణాం చైవరత్నాని పఞ్చాహుగ్ పరమమయః ॥ ౨౦౩

పార్థం సనత్కుమారాఖ్యం తథా పరమసంహితా ।

పద్మోద్భవం చ మాహేష్వరిం కణ్వతన్త్రామృతాని ‡ చ ॥ ౨౦౪

తదా ప్రభృతి యే శిష్టాస్తతో హం హిమవత్తతే ।

ఆరాధయం చతుర్భాహుం నియతః పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౦౫

భవన్తాపి యతాత్మానా భక్తిమన్తా జనాదకనే ।

కేన వా కథితం శాస్త్రీమృషయగి కల్పపాపహమ్ ॥ ౨౦౬

* నివర్త్య. † అన్యమానీయ తద్వాచా తద్ధ్యాయన్మన. ‡ రక్షాదిమన్త్ర

❀ శాస్త్రశ్రవణే ఫలమ్. ❀

ఇదం మహిమాపనిషదం శ్రద్ధధానశ్శ్రోత్రీయః ।

స యాతి శాశ్వతం * స్థానం మహ్నిపమకృతాత్మభిః ॥ ౨౦౭

యేన మాం ప్రథయామాస యథా పద్మీ గురోగురూః ।

తేనేదం శ్రీయతే? పుణ్యా మతినోత్పద్ధసంహితామ్ ॥ ౨౦౮

ఋషయస్తం భవంతాపి భజన్తు పురుషోత్తమమ్ ।

ప్రదాస్యతి స యుష్మభ్య మపవగ్ం తపోధనాః ॥ ౨౦౯

ఇతి శ్రీపాశ్చరాత్రే మహిమాపనిషది

పాద్ధసంహితాయాం చరూపాదే

సమారాధనాజ్ఞ మన్తొద్ధారో మ

త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః.

చరూపాదస్సమాప్తః.

సమస్తాచేయం సంహితా.

—ॐॐॐ—

* బ్రహ్మ.—ఇత్యధ్యాయస్త్రియస్త్రిం శచ్చరూపాదగ్గి ప్రతీతికతః ।

ఇతి అధికాంకేషు చిత్తోక్తేషు దృశ్యతే ॥

